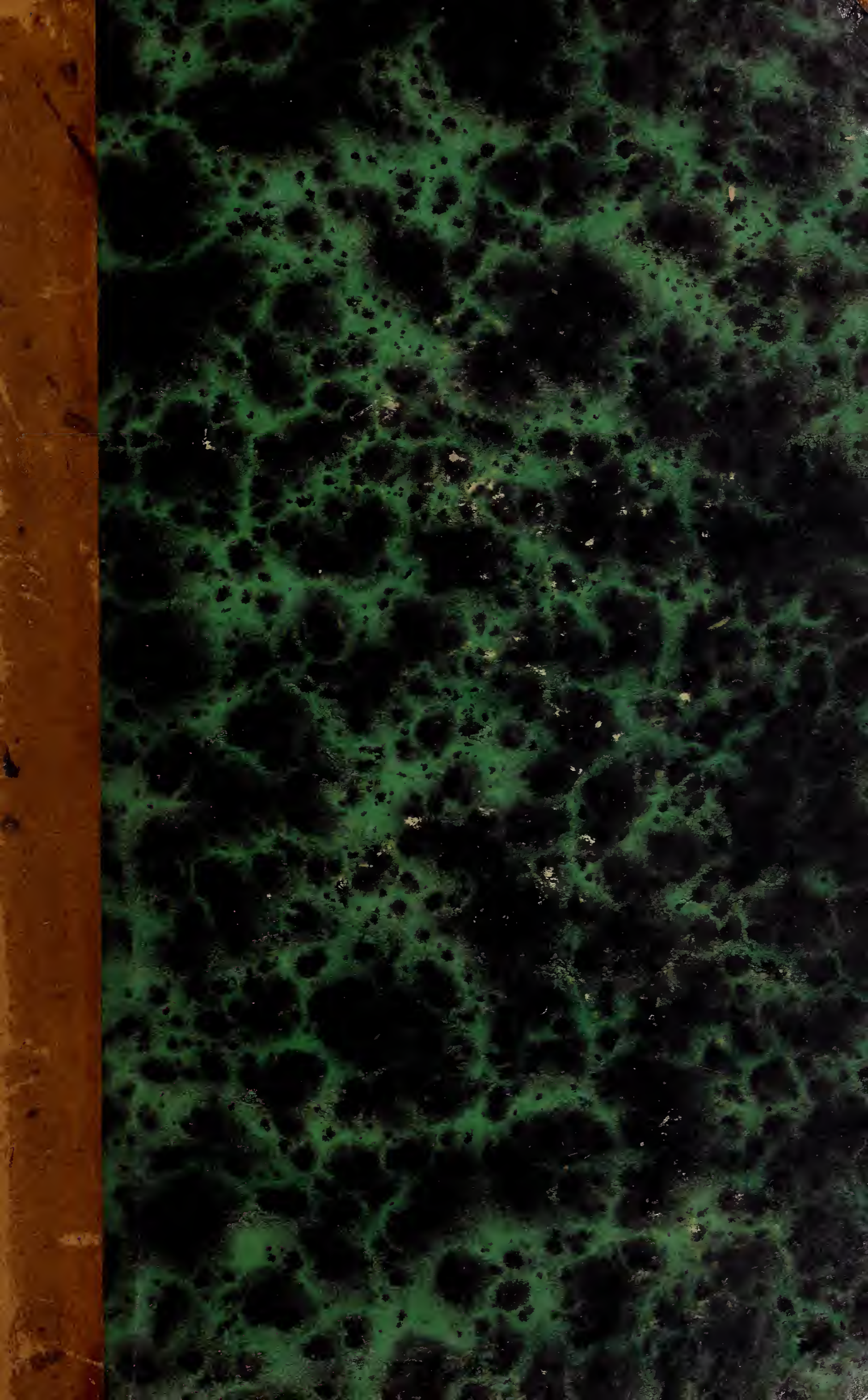

Provst Fredrik Schmidts

Dagbøger.

Udgivne i Uddrag

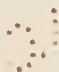
ved

N. Hancke.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1868.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

Indhold.

Side

Indledning . . . . V.

I. Dagbog paa en Kjøbenhavnsreise fra 19de August til 29de October 1807 . . . . 3.

II. Dagbog paa en Kjøbenhavnsreise fra 24de Januar til 18de Mai 1811 . . . . 73.

III. Dagbog fra Rigsforsamlingen paa Eidsvold fra 7de April til 24de Mai 1814 . . . . 145.

IV. Dagbog under det overordentlige Storthing fra 5te October til 29de November 1814 . . . . 199.

V. Dagbog under et Ophold i Kjøbenhavn fra 7de October 1817 til 11te April 1818 . . . . 307.

Det er ikke mere end 28 Aar siden, at den Mand, af hvis Dagbøger her gives et Uddrag, døde, men dog er hans Navn næppe synderlig kjendt af den nulevende Slægt, skjøndt han ingenlunde hørte til dem, der have gaaet uændsede gjennem Livet. En kort Oversigt over hans Levnet vil det derfor vist være nødvendigt at forudskikke, skjøndt Nekrologer over ham findes meddelte andet Steds.

Fredrik Schmidt var født den 27de Maj 1771 i Asminderød Præstegaard, hvor Faderen, Christen Schmidt, som var født i Norge, Aaret før var bleven Præst, efter som Skibspræst at have gjort to Chinarejser og senere været Præst først paa Lolland, siden i Fyen. Ej heller i Sjælland fik han blivende Sted, thi efterat han 1772 var bleven udnævnt til Hofprædikant blev han 1773 kaldet til Bisp over Aggershus Stift, hvorhen han rejste først i det paafølgende Aar, saa at Sønnen Fredrik altsaa i en Alder af omtrent to Aar kom til sin Faders gamle Fødestavn. Han blev nu undervist i Hjemmet til han i en Alder af 14 Aar blev sat i Christiania Latinskoles øverste Klasse, mens han samtidigt privat undervistes af den senere Rektor i Thronhjem Engelbrecht Boye, saa at han allerede to Aar efter, 1787, kunde dimitteres til Kjøbenhavns Universitet.

Efter at have taget de to første Examina med Laud. rejste han hjem igjen for at forberede sig til theologisk Attestats, som han i October 1791, altsaa i en Alder af 20½ Aar, tog med Laud. ved Kjøbenhavns Universitet, hvorefter han igjen vendte tilbage til Christiania.

Til Trods for sin Ungdom blev han allerede i Juni 1792, efter at Kongen havde meddeelt ham veniam ætatis, beskikket til Præst for Tugt- og Manufakturhuset i Christiania. Dette Embede gav, som man vel kan vide, ikke synderligt at bestille og Schmidt havde saaledes god Leilighed til at sysle med Digtekunsten, hvortil han følte Lyst og Kald. Alt tidligere havde han i „Minerva“, „Tilskueren“ og andre Tidsskrifter meddelt flere Digte, dels originale, dels Oversættelser efter Klassikere og hermed fortsatte han, idet han tillige alt da begyndte at samle, hvor han kunde overkomme det, Efterretninger om hans Barndomshjem, det gamle Opslos, Historie, et Arbeide, som han i en lang Aarrække syslede med og hvoraf Udbyttet, efter i længere Tid at være forsvundet, nu er gjenfundet og haves oppe i Norge.

I de Tider var en Udenlandsrejse til et fremmed Universitet noget, der sattes langt større Pris paa end nu til Dags og Vejen gik da gjerne til Göttingen. I Aaret 1794 fik ogsaa Schmidt Lejlighed til at gjæste dette Universitet, da han ledsagede sin Velynder, daværende Stiftamtmand Fredrik Moltke til Tyskland og tilbragte et Fjerdingaar i Göttingen, hvor han studerede med Iver og flittigt nyttede de Skatte, som det derværende rige Bibliothek bød ham. Hans Dagbøger fra denne Tid gjøre nøjagtigt Rede for hans Beskjæftigelser og rumme ofte lange Uddrag af, hvad han læste, naar noget særligt interesserede eller greb ham. En Del Landsmænd traf han i Göttingen og blev paa et Anbefalingsbrev, som han medbragte til Professor Blumenbach, optaget i dennes Omgangskreds ligesom han i viden-

skabelig Henseende for en Del fulgte hans Vejledning. I September forlod han Göttingen og kom efter et Par Dages Ophold i Hamborg, nærmest for Theatrets Skyld, efter en besværlig Søreise med Paketbaaden fra Kiel til Kjøbenhavn, hvorfra han efter et kort Ophold vendte tilbage til Christiania.

I de paafølgende Aar vedblev han at give sig af med literære Sysler og redigerede saaledes 1795 og 96 de første syv Hæfter af Tidsskriftet „Hermoder".

Men gav hans Embedsgjerning som Tugthuspræst ham for lidt at tage Vare, saa kom snart den Tid, da han fik Hænderne fulde, idet han i Aaret 1797 blev kaldet til Sognepræst i Eger og Fiskum i Buskeruds Amt. Hans gamle Fader levede endnu og forrettede selv Indsættelsen. Han var den Gang 70 Aar gammel og levede endnu i henved syv Aar derefter.

I sit ny Præstekald forefandt Schmidt megen Fattigdom og Usselhed, fremkaldt dels ved en daarlig, planløs Fattigforsørgelse, dels ved den almindelige Uvidenhed. Energisk og nidkjær, som han altid var, tog han sig for at raade Bod herpaa eller i det mindste at standse Smitsotens Fremgang. Han arbeidede ivrigt for en bedre Styrelse af Fattigvæsenet ved en fornuftigere Ordning af Lægdene og fik en Arbejdsanstalt, et Spindehus, oprettet i Hougstad, som imidlertid paa Grund af Tidernes Ugunst kun bestod i to Aar. Ligesaa arbejdede han ivrigt paa at fremkalde og opmuntre Husfliden, hvis store Betydning han aldrig blev træt af at fremhæve. Heri havde han en ivrig Hjælper i Klokkeren i Eger Ole Strøm, der, ventelig for sine Fortjenester i denne Sag, fik Sølvkorset, ligesom Schmidt ikke glemmer at nævne ham med Hæder i den latinske Autobiografi, han 1826 maatte levere til Programmet fra Kjøbenhavns Universitet.

Af Undervisningsvæsenet tog han sig ogsaa med Kraft, fik

flere Skoler oprettede og Distrikterne bedre omordnede, ja han skyede end ikke den Umage selv at sørge for sine Skolelæreres videre og bedre Uddannelse.

I Aaret 1807 gjorde han en Tur herned til Kjøbenhavn tilligemed sin Kone, Elisabeth Mathea Oppen, som han i Aaret 1799 havde ægtet og med hvem han levede et lykkeligt, om end desværre barnløst, Ægteskab. De kom herned mens Bombardementet stod paa og hans Optegnelser fra den Tid ville ikke læses uden Interesse.

Aaret efter blev han Provst for Kongsberg Provsti, hvorved han fik end bedre Lejlighed til at virke for Almueundervisningens Fremme. Blandt andet naaede han at faa det gjort til Pligt for Præsterne at tage sig af Skolelærernes Undervisning. En i 1810 af ham udkastet Plan til et Skolelærerseminarium for hans Provsti blev ikke til noget, ligesom hans alt i 1805 begyndte Arbejde for at faa Vaccinationen indført i sin Embedskreds synes at være strandet. Foruden hos den alt nævnte Ole Strøm fandt han ogsaa stor Hjælp til alle disse Bestræbelser hos sin Kapellan C. W. Heber, senere Sognepræst til Frue Kirke i Svendborg.

Med al denne Virksomhed fandt han dog Tid til 1811 at gjøre en Tur til Kjøbenhavn, efter hvis videnskabelige og selskabelige Liv han altid længtes. Der var den Gang et eller flere Kald ledige i denne By og Rejsen gjaldt tildels en Ansøgning herom. Men heraf blev intet. Under sit Ophold i Kjøbenhavn levede han sammen med Rahbek, Oehlenschläger og de fleste af Datidens literære Størrelser, idet han samtidigt studerede ivrigt alt, hvad han kunde overkomme af Bøger, der ej vare at faae fat paa oppe i Norge. Stadigt gjør han i sine Dagbogshefter, der sendtes op til Norge til Pavels og andre Kjendinge, fra hvem han igjen modtog lignende, nøje Rede for

alt, hvad han saa og hørte. Næppe er der noget, han med den Interesse omhandler, som Theatret og især Musiken, af hvilken han var en lidenskabelig og kunstforstandig Dyrker, der endog selv frembragte enkelte Kompositioner, hvoraf nogle til Oehlenschlägers „Aladdin" i høj Grad vandt denne Digters Bifald. Selv sang Schmidt smukt og var altid til Rede med en glad Sang i et godt Lag.

Som Norge havde sit „Selskab for Norges Vel", saaledes stiftede Schmidt efter sin Hjemkomst et „Selskab for Egers Vel", hvori de i Sognet bosiddende Embedsmænd og større Jordbrugere indtraadte og som ikke blev uden Frugt, da det blandt andet oprettede to Søndagsskoler i Pastoratet. Han var saaledes en sjelden nidkjær og virksom Embedsmand; tillige var han som Sjælesørger højt anset og afholdt af sine Sognefolk og nød godt Ry ogsaa uden Sogns. En Belønning for sin Virksomhed fik han, da han den 28de Januar 1813 blev udnævnt til Ridder af Dannebroge.

Nu kom Aaret 1814 med sine store Omvæltninger for Norge. Schmidt greb med sin vanlige Livfuldhed og Begejstring Tanken om Norges Uafhængighed under Christian Frederik som Konge. Selvtredie sendtes han af Buskeruds Amt til Rigsforsamlingen paa Eidsvold, hvor han strax med hele sin Iver sluttede sig til det saakaldte „Selvstændigheds-Parti", som med Falsen i Spidsen satte Grundloven og Kongevalget igjennem og i det hele dominerede Forsamlingen. En Mand som Schmidt maatte blive en ivrig Partimand, hans glødende Begejstring for et selvstændigt Norge kunde ikke opfatte en Wedels eller Wergelands kolde Betænkeligheder som stort andet end Forræderi mod Norges Sag. Jakob Aall regner ham tilligemed flere af de hæderligste Navne fra Eidsvold blandt dem, som han „skyede formedelst deres barske Miner og den haarde Dom, de fældte

over deres Meningsmodstandere", og af det Wergelandske Parti kaldtes han spotvis „Selvstændighedspoeten", fordi han, for hvem Verſene altid fløde let, var Forsamlingens flittigste Leiligheds-digter ved alle festlige Sammenkomster. Lange Taler holdt han ikke lige saa lidt som de fleste af Medlemmerne, naar de ikke oplæste forud skrevne Afhandlinger, men hans Del i Konstitutionsværket er, hvad hans Dagbog vil vise, vist blevet undervurderet. Den yngre Wergeland har med vanlig Raskhed i sin Karakteristik over Ejdsvoldsmænd givet et meget affejende og nedsættende Billede af ham (Konstitutionshist. II. Pag. 27), men har da ogsaa senere (ibid. Bilag Pag. 32) maattet indrømme at have gjort Schmidt Uret, uden at han derfor har ladet ham vederfares fuld Ret.

Glad drog Schmidt hjem fra Ejdsvold, men kun nødigt samledes han næste Gang med Landets andre Repræsentanter ved Storthinget i Christiania 1814. Han indsaa strax, at Tilslutningen til Sverrig nu var den eneste Udvej og søgte derfor at gjøre sit til, at Vilkaarene kunde blive saa gunstige for Norges Selvstændighed som muligt, hvorfor han ogsaa denne Gang langt mere end paa Ejdsvold optraadte i Forsamlingen, ikke med lange Taler, men med træffende Bemærkninger og oftest praktiske Forslag. Men ret forlige sig med Tanken om et Svensk Supremati lærte han aldrig og krumme sin Ryg for de nye Magthavere kunde han ikke. Den Kunst at bøje sig for Navne eller Titler næmmede han aldrig, hverken som ung eller gammel. Mens han paa Ejdsvold skrev begejstrede Sange til Christian Fredrik i Stilen fra Fredrik den Sjettes Tid, sang han til den Svenske Tronfølger:

„Da Nora Haand til Svea rakte
Skjøndt harmfuld, dog med ærligt Sind,
Hun svor: at Baandet helligt agte,

Som hellig Grundlov vied ind;
Hun fri, selvstændig, hylder blot
Sin Grundlov og selvvalgte Drot.

Prinds! Du, som Fredens Palme hæved,
Og sænkte laurbærkranste Sværd,
Det Folk, som for Din Magt ej bæved,
I Dig fandt Tolken for sit Værd;
Ved Visdom og Retfærdighed
Du vinder Normænds Kjærlighed."

Slige Betingelser havde han aldrig anset det nødvendigt at sætte Christian Fredrik for Norges Kjærlighed.

Naar det alle Vegne er blevet gjort gjældende, at Schmidt forlod Norge, fordi han følte sig til Side sat, da Pavels blev Bisp i Bergen, saa tror jeg sikkert, at han her er sket Uret. Det var ikke noget nyt Ønske hos ham at komme her ned. Alt 1811 havde han søgt herom og nu, da hans Haab om at se „gamle Norge" som en aldeles selvstændig Stat med egen Konge var blevet saa bittert skuffet, kunde de gamle Længsler efter Livet i Danmark lettere faa Overhaand. Med „Svecus", som han gjerne siger, lærte han aldrig ret at forsone sig.

Det fortælles, at han var indstillet til Bergens Bispestol som Nummer tre efter Rein og Pavels. For den første havde vist Schmidt villigt bøjet sig og, tror jeg, gjerne med Statsraad Treschows Indstilling sat sine literære Fortjenester langt under hans. Men det er maaske tvivlsomt om Schmidt med sin stærke Selvfølelse ogsaa vilde underordne sig Pavels, hvem han var bundet til ved et gammelt Venskab, der aldrig svigtede paa nogen af Siderne, men hvem han ogsaa kjendte desbedre. Og det tør vel ogsaa nok siges, at Treschow, naar han, efter hvad der fortælles (Anm. til Pavels' Autobiographi), satte Schmidts literære Fortjenester „langt" under Pavels', ikke har havt Ret hertil, men har tænkt for meget paa den Yndest som Prædikant,

Pavels havde vundet, og hvilken han havde havt ganske anderledes Lejlighed til som Hovedstads-Præst at vinde end Schmidt. At deres Samtidige Generalauditeur Berg maaske er Hjemmelsmanden (Aalls Erindr. 2den Udg. Pag. 405. Not. 4) for Rygtet, er næppe Bevis, thi hans Domme ere stundom strængere end man for Troværdighedens Skyld kunde ønske det. Venskabet mellem Schmidt og Pavels blev uforandret.

Men hvilken nu end Grunden var, og det er altid misligt at ville angive en saadan paa anden Mands Vegne, saa søgte og fik Schmidt 1817 to Aars Orlov fra sit Embede og rejste med sin Hustro ned til Kjøbenhavn, hvor han foreløbigt bosatte sig. Det havde længe været hans Yndlingsplan at gjøre en længere Udenlandsrejse og især at komme til Italien. Han gav sig nu med Iver til at studere navnlig Kunsthistorie for ret at kunne faa Gavn og Glæde af, hvad han ventede at faa at se. Ligesaa læste han Italiensk, hvilket han alt i 1811 var begyndt paa. Ude hos Rahbeks, hvor han, som før, var en kjær Gjæst, traf han Ingemann og da denne just søgte og fik et Rejsestipendium, sloge de sig sammen og fulgtes ad gjennem Tyskland, Frankrige og Schweitz til Italien. Denne Rejse grundlagde et varmt Venskab mellem dem, som varede deres Liv til Ende.

I Ingemanns Rejseminder fra Italien finde vi ofte Schmidt omtalt, hvad enten det hedder om ham:

„Udenfor i Morgenluften
Drømmer han om Klippehjemmet,
Damper ud sin Morgenpibe."

eller naar Ingemann ved Afskeden i Rom 1819, da Schmidt skulde drage hjem til Søs, synger:

„— Du som djærv fra høje Norden
Fulgte mig paa Bjærg og Bølge,
Minded os med Sang om Hjemmet,
Minded os med Kirkerøsten

Om det høje Sjælehjem!
Ogsaa Dig forlod vi hisset:
Over Hav som kjække Søfugl
Vil Du flyve til Dit Norden."

I Neapel traf de J. F. Schouw og baade der og i Rom glædede Schmidt de Danske ved at holde protestantisk Gudstjeneste, ligesom hans klangfulde Stemme og hans Musa altid var til Rede ved deres festlige Sammenkomster.

Efter sin Tilbagekomst til Kjøbenhavn i September 1819 søgte og fik han sin Afsked fra sit Embede i Norge og levede nu i Kjøbenhavn til han et Aar derefter blev beskikket til Præst for Himmeløv ved Roskilde og for Jomfruklostret i sidstnævnte By. To Aar efter blev ham tillige overdraget Bestyrelsen af Roskilde Stifts Bibliothek, et Hverv, som han omfattede med megen Interesse.

Da Kjøbenhavns Universitet 1826 fejrede sin Jubelfest i Anledning af Christendommens tusindaarige Bestaaen her i Danmark, blev Schmidt tilligemed J. P. Mynster, H. N. Clausen, J. C. G. Johannsen, N. Faber og N. Fogtmann indbudt til at disputere for den theologiske Doktorgrad, i hvilken Anledning han skrev sin »Historia Paulicianorum«. Denne Afhandling blev af Rudelbach med vanlig Skarphed haardt bedømt (Theol. Maanedsskr. V. 273), men dog næppe med Føje, hvad vel turde fremgaa dels af Schmidts Svar (Litt. Tid. 1826, Nr. 31), dels deraf, at Afhandlingen flere Gange med Anerkjendelse citeres af C. Schmidt i hans »Histoire et doctrine de la secte des Cathares où Albigeois. Paris 1849«, der endnu er Hovedværket i denne Del af Kirkehistorien.

Ved Siden af sin Embedsgjerning blev Schmidt ved at sysle med Digtekunsten. Da han var hernede 1811, udgav han en Samling Digte, som fandt en ganske velvillig Bedømmelse, om end Recensenten i „Literaturtidenden" (1811 Nr. 31), og

det med Rette, mente, at Schmidt hørte til de Digtere, „der af Musen udkaaredes mere til at vedligeholde og udpynte visse Blomsterbede i Digtekunstens Paradis end til at optage uopdyrkede Stykker Land eller udvide Havens Grændser“.

Den overvejende Del af hans originale Digte var Lejlighedsdigte, saavel i denne Samling som i hans 1835 udgivne „Nye Digte“, hvor den største Plads optages af Oversættelser af Tasso, Petrarch og Ovid. I Jens Møllers „Nyt theologisk Bibliothek“ IV. gav han en Prøve paa en metrisk Oversættelse med Commentar af 1ste Mosebog Kap. 49 og samme Sted fremkom i 9de Bind som en Frugt af hans Udenlandsrejse: „Bemærkninger af min Rejsedagbog om Religiøsiteten i Italien og Spanien“. Om de mange mindre Arbejder: Digte, gejstlige Taler o. s. v., som haves fra hans Haand, tør jeg henvise til Forfatterlexikonet.

I tyve Aar undtes det ham at leve og virke i sit Kald i Himmeløv, afholdt og agtet af sin Menighed og anset som Prædikant. Ude i Roskilde mindes man endnu med Kjærlighed den gamle Himmeløv-Præst med den lidt forover bøjede, sværtbyggede, men dog ej høje, Skikkelse og det kloge, men tillige venlige og muntre Ansigt, til hvem man altid vendte sig, naar der skulde bruges en Sang til en større festlig Lejlighed, hvor han da ogsaa gjerne var en livlig og munter Gjæst. Et Par Gange inden sin Død besøgte han sit gamle Hjemland Norge, ved hvilket hans Hjerte altid hængte, og sidste Gang skiltes han med Taarer fra det. Aall fortæller, at man ymtede om, at han fortrød at have forladt Eger.

Den 16de Februar 1840 døde han, 69 Aar gammel, efter at være ramt af et apoplektisk Tilfælde. Hans trofaste Hustro overlevede ham knapt et Aar.

Som Slutning vil jeg hidsætte det smukke Billede Ingemann

har givet af ham i et Digt, som han sendte ham til hans Fødselsdag 1830 (Smaadigte og Rejseminder Pag. 96):

„Danmarks, Norges gjæve Søn!
Dig har Nordens Skytsaand givet
Barndoms-Verdnen dobbelt skjøn;
Som dens Billed blev Dig Livet.
Mellem Dal og Fjeld Du drog;
Mildt og kraftigt Hjertet slog;
Højt blandt Fjelde klang Din Tale,
Mildt Din Røst i Herthas Sale.

Sydens Herlighed Du saa,
Nordens Storhed ej Du glemte:
Saa Du Bjerg og Bølger blaa,
Kjæk Du nordisk Sang istemte;
Mægtig Strøm paa vilde Gang
Barndomseventyr Dig sang;
Venligt, hvor Din Sjæl var hjemme,
Dansk Du sang med norske Stemme.

Med et Norge i Dit Hjem,
Mellem danske Kjæmpehøje,
Ser Du nu mod Aften frem,
Men med Morgenglands i Øje;
Til Din Hyrdeboligs Fred
Tindre klare Stjerne ned!
Venskab, Kjærlighed og Hæder,
Aandens Fred og Hjertets Glæder.

Hvad Dig gjennem Sjælen klang,
Hvad i skjønnest Drøm Dig rørte,
Hvad ved Vuggen Englen sang,
Som fra Vaar til Vaar Dig førte,
Hvad de største Aanders Røst
Sang fra de Forklartes Kyst —
Det gjentoned dybt og stille
I Dit Liv fra Hjertets Kilde.

Og som Røst fra dybe Hav
Klang Din Sang mig i det Fjerne,
Hist ved Klopstocks stille Grav
Og i Glands af Sydens Stjerne.
Under Nordens Snesky glad,
Her jeg ved Din Arne sad,
Hørte atter Mindet svinge
Over os sin Tonevinge.

Hil Dig, Kunstens gamle Ven!
Aandens Præst med Bardestemme!
Livet, som ej farer hen,
Veed Dit Hjerte skjønt at gjemme;
Hos Dit Livstræ Englen staaer,
Ungdomsfrisk endnu som Vaar;
Mangen Gang paa Lysalf-Vinge
Hun Dig Majløvkrandse bringe.

Og til Slut kun et Par Ord om Haandskriftet og dets Udgivelsesmaade. Foruden de fem her i Uddrag meddelte Afsnit og et Par Optegnelser fra 1790, som ved deres lidt sentimentale Form røbe Digteren af den Tids Skole, bestaa Schmidts Dagbogsoptegnelser af hans Rejsedagbøger fra hans tvende Udenlandsrejser (for den sidstes Vedkommende dog kun til Ankomsten til Schweitz) og de dermed fulgte Ophold i Kjøbenhavn. Det hele udgjør 1,314 meget tæt skrevne Oktavsider. Der er altsaa, som man kan vide, meget udskudt og nogle ville maaske mene, at endnu mere kunde være udeladt. Men det er altid en mislig Sag med disse „Uddrag": man er saa let udsat for den Mistanke, at noget, som kunde have havt Interesse i en eller anden Retning, ej er medtaget. Jeg har derfor taget saa meget med som jeg kunde og tror derved at have reddet mangt et lille Træk til Tidens eller enkelte Personers Karakteristik. — Af oplysende Anmærkninger om Personer og Forhold har jeg kun tilføjet meget faa. Mange ville maaske synes, at der er for faa. Men for meget af den Slags er ej heller rart og fylder ofte mere end det gjør Nytte, især naar det uden synderlig Umage kan findes andet Steds. Hellere end at optrykke, hvad andre have samlet, vil jeg henvise den, der muligvis kunde komme i Forlegenhed med en enkelt Person eller Begivenhed, til at søge Oplysning i Aalls Erindringer eller Noterne til Pavels' Autobiografi.

Hvad endelig Retskrivningen angaar, da er den paa meget lidt nær Schmidts egen.

Kjøbenhavn i Februar 1868.

Udgiveren.

I.

Dagbog paa en Kjøbenhavnsreise

fra den 19de August til den 29de October 1807.

Kl. 10½ Aften. Wig i Sverrig den 19de August 1807.

Her er det da først jeg faaer Rolighed til at tænke paa min Dagbog og at gjenkalde i Erindringen de sidste 4 Dages Hændelser fra den Tid Lisebarnet og jeg forlode Egers Præstegaard for at tage til Kjøbenhavn. Vi reiste fra Eger Søndag Eftermiddag mellem 4 og 5 den 16de August og kom til Christiania Kl. 3½ næste Dag.

Efter en kort Hvile besøgte jeg Pavels, som var Patient i den ene Fod og derfor havde maattet holde nogle Dages Qvarantaine, passiarede 1 Times Tid, afskrev til Fru P. Slutningssangen af Urania 1ste Sang, spillede lidt paa Claveer og sagde saa Farvel. Paa Retouren besøgte jeg Rasmussen, talte Endeel om hvad Britten maatte have i Sinde med sin mægtige Flaade, og de Vanskeligheder, som derved kunde opstaae. Siden tog jeg en Hest og Kjærre for at besøge Tøien, hvor jeg fik den behagelige Efterretning at P. B. vilde gjøre Touren med til Kjøbenhavn.

Den 18de August Kl. 7 om Morgenen satte vi os til Vogns, for at indhente Posten. Morgenen var skjøn og fra Egeberg-Bakken sagde vi Christiania og Opslo det sidste Farvel, da den trylleriske Egn laae for os blidt bestraalet af den tidlige Morgensol saaledes som jeg ofte saae den i mine Barndoms og Ungdoms Dage. Vognen rullede ad den banede Vei og vi indhentede Smith ved Jabro. Han havde foruden P. B. en Hagerup til Passageer. Paa Printsdal spistes en Slags Fordul

og paa Skydsjordet en Middelting af Frokost og Middagsmad, der saagu var ganske bra, scil. stegt Fisk og Smørrebrød. Ved Aas Præstegaard kom Capitain Lassen (Prøvestenen) og Præsten Lange til Vognen og talte et Par Minuter om Englands Hensigter ꝛc. — Fra Skydsjordet til Korsegaarden havde vi det Uhæld paa Veien at Skruen faldt af det ene Hjul og at dette ved samme Leilighed paa et Haar nær var faldet af, hvorved vi let kunde have væltet eller i det mindste faaet en slem Bump. Og det var nu just ingen god Forbetydning. Fra Korsegaard til Söndby gik det rask og jeg kastede et Blik hen paa Westby Præstegaard og Kirke med Tanken om at Heilman har camperet der. Soner er 1½ Miil fra Söndby. Der mødte vi Harster og hans 2de Døttre. Fra Soner til Dillingen er 1½ Miil. Vi hvilede 1 Times Tid i Moss, hvor jeg og P. B. besøgte Ritmester Tordenskjold, for at hilse ham fra hans Tante P. S. paa Skramnæs. Han lovede at skrive hende til med det første, om han ei fik Tid til at besøge hende. Paa Veien fra Dillingen til Carlshuset (som udgjør 1¼ Miil) mødte vi Arbo og hans Kone, som fortalte os frygtelige Ting om Englands Præparatorier til at bombardere Kjøbenhavn og at Kongen, Kronprindsen og samtlige Collegier og offentlige Kasser vare flyttede til Colding. Han var reist fra Kjøbenhavn den 14de. Vi fortsatte imidlertid vor Vei i det Haab at Tingen kunde være mindre farlig end den havde viist sig for den frygtsomme Pengemand, tog fra Carlshuset til Kjölberg, hvor Smith traf (som sædvanlig) en impertinent Skydsgut, som han fandt sig beføiet til at tractere med et Ørefigen, og kom til Frederikstad Kl. mellem 9 à 10, hvor vi tog ind hos en Gjæstgiver Kirkegaard, læste Aviser, aad og drak og sov taalelig godt.

Helsingborg den 28de August.

Hidindtil har jeg ei havt Tid til at tænke paa end sige skrive i min Dagbog. Jeg maa derfor see til, hvorvidt jeg kan huske de sidste Dages Begivenheder. Den 19de August toge vi mellem 6 og 7 fra Frederikstad til Borge, som er en halv Miil. Gjæst-

giveriet ligger ved en Kirke. Der mødte os det andet Uheld paa denne Reise. Vi fik nemlig 2 meget gale Heste, af hvilke den ene stod paa Hovedet og den anden paa Bagbenene. Lykkeligviis opdagede vi hastig deres Gemyts Beskaffenhed, kom betids ud af Vognen og fik den værste ombyttet med et roligere Dyr. Fra Borge til Böe er 1¼ Miil og derfra til Vestgaard ¾ Miil. Til dette hyggelige og ordentlige Gjæstgiveri kom vi betimelig om Formiddagen og spiste Middag der, medens Postføreren var paa Fredrikshald. Vi bleve godt beværtede og fik os efter Maaltidet en liden L'hombre, hvori jeg snød Præsidenten og Kammeralisten Hagerup for et Par Dalers Penge. Om Eftermiddagen mellem 3 og 4 gik Touren til Svinesund, som regnes ½ Miil fra Vestgaard. Forinden jeg forlader det kjære Norge, maa jeg anmærke, at den Deel af samme, som vi i disse Dage har gjennemfaret, hverken udmærker sig ved skjønne Situationer eller ved Frugtbarhed. Agrene stode næsten overalt maadelige og man kunde see, at Engen havde været ligesaa. Ligeledes maa jeg protocollere, hvad min Hustru opdagede under sit korte Ophold paa Moss. Postmesterens og Postmesterindens Bekjendtskab, som hun der gjorde, var ikke lidet opbyggeligt og her er Skyggeridset af disse originale Ægtefolk saaledes som jeg har det fra min Principalinde. Manden, Hr. Hvidt, havde — for at begynde fra hans Hovedisse, som dog neppe er pars potior — paa samme en Allonge-Paryk og en grøn Skjærm for Panden, ligesom visse Dyr har Spjæl, dog kunde man ikke formode at Skjærmens Bestemmelse her kunde være at agere Spjæl, da han skal være af en fredelig Natur. Hans smukke Taille var bedækket med en Bomuldstøis Kofte. Den nederste Deel brilleerte med gule Uldstrømper og grønne Tøfler. Madamen havde paa Hovedet en Mellemting af Kappe og Sæt, et langt Liv og var forresten meget vever og kortvillig. Præsidenten og jeg gik Glip af dette interessante Bekjendtskab, formedelst vort forommeldte Besøg hos Tordenskjold. Og nu Farvel Du elskede Land og mine dyrebare elskede Venner der. Gid den brittiske Røverbande aldrig maa bryde din Fred — gid jeg maa see Dig glad igjen.

Fra Svinesund til Hogdal (1 Miil) gik Veien over Bjerg

og Dal, gjennem Skove og Marker. Kornet stod paa de sidste meget godt og den sletteste Ager der overgik den bedste, vi havde seet fra Christiania til Svinesund — en Ære for Sverrigs og en Skam for Norges Agerbrug. Ved den svenske Side af Svinesund laae endeel Jagter, som vare bestemte med Brænde til Gothenborg, og vi mødte en Hoben Slæder med Brænde, som slæbede sig ned ad Svinesundsbakken. Favnen af denne Langved, som mest bestod af Furu og Gran, koster 7 Rdlr. Rigsgjæld. Tæt ved Hogdal ligger en Kirke, hvis Taarn og Klokkehus, som paa flere Steder især i Bahuus, staaer for sig selv. Man seer og der Endeel af Dynekilen, der er navnkundig af Tordenskjolds Tog. Hogdal er et af de maadelige Skifter. Derfra til Est er 3/4 Miil. Den Egn, man paa denne Vei gjennemfarer, er meget interessant formedelst den Afvexling man der møder af vilde og frugtbare Egne. Især danne de mange omspredte isolerede og nøgne Klippestykker, der synes at være henkastede af en voldsom Naturrystning, mange stolte Buer. Blandt andre en som meget behagede mig, nemlig en svær Klippemasse, som i Forgrunden har en bred og stille Aa. Her florere og Teglbrænderierne, hvoraf der, om jeg mindes ret, tælles 3 alene paa disse 3/4 Miil, blandt hvilke et tilhører Lieutenant Tegner paa Dyrre og et Capitain Koch, Herre til Blomholm, der og har et Sæteri paa denne Kant, hvis rige Rug-, Byg-, Havre-Marker det var en Vellyst at see, ligesaa de vel tilberedte Sommerpløininger, hvor enhver Jordplet var indhegnet med dybe Grøfter. Paa Veien fra Est til Wig saae man ogsaa endeel veldyrkede Marker. Skydskarlene skal paa samme have seet en Ulv. Fra Wig, hvor vi tærede paa vor Niste og fandt et maadeligt Natteherberge, reiste vi den 20de om Morgenen mellem 6 og 7. Paa Wig er Tingstue. Fra Wig til Skjællerød er 3/4 Miil — og nu stopper min Kones Fortegnelse over Stationerne og Miletallet, ligesom den Uro, som Krigsrygterne siden efter voldte os, hindrede mig fra at fæste Opmærksomheden paa de Gjenstande, som mødte. Imidlertid vil jeg opgive Stationerne og fortsætte min Reise-Journal saa godt jeg kan. Fra Skjællerød kom vi til Hede Nr. 1. Der havde vi et temmeligt

haardt Veir med Torden og Regn. Efter noget Ophold der, indtil Tordenveiret var forbi, fortsatte vi Touren til Rabalshede. Paa Touren did besøgte vi den strax ved Hede liggende Tanum Præstegaard, hvor den bekjendte Provst Brunius boer. Han var ikke hjemme, men hans, skjøndt noget aldrende, dog meget conversable og fyrige Hustru tog vel mod os, tracterede os med en skjøn Porter og lod til at tage særdeles megen Deel i Dannemarks og fornemmelig Norges Skjæbne. Hun har en Datter, som var intet mindre end smuk, men lod til at være en god og huuslig Pige. En ung Pastor, som formodentlig var Provstens Comminister, og havde faaet Ordre at gaae til Stralsund, dog kun i aandeligt Ærinde, trøstede vi med den Efterretning, at Stralsund var overgivet. Fra Rabalshede til Svarteberg havde Sølvposten en Skydspige, som den ugudelige P. af og til coquetterede med, skjøndt han vilde forsikkre at hun ikke var farlig for hans Dyd. Den tækkelige Hagerup (hvis Forstand vor Herre in Parenthesi bevare) var endnu meer geskjæftig om hende, som nok i Grunden hverken var Pige eller Kone. Paa Svarteberg vare vi ikke inde, og jeg kan altsaa ikke bedømme om det endnu bærer sit Navn med samme Ret som for 20 Aar siden, da jeg laae der med Provst Stabel, Rector Boye, Sønnen Stabel og Jens Rathje, og foruden megen Snavs og Svarthed, som jeg maatte døie, tillige fik en Garnison af graae Personer, som jeg havde megen Møie med at faae uddrevne. Der arbeides nu paa en ny Bygning, men ogsaa den vil, beboet af Sviin, vel snart blive et Svarteberg i det mindste indvendig. Paa Qvistrum, hvor vi drak Caffe, gjenkjendte jeg endnu den tækkelige Frue, som vi paa min Reise for 20 Aar siden kjøbte et Vognhjul af, der desværre kun var beregnet paa at gaae til Härsta. Hun seer endnu temmelig godt ud. Vi besaae atter Valpladsen fra 1788 og passerede paa Veien til Härsta gjennem en liden Torp, som ligger ved Søen og er Markedsplads. Härsta, hvor jeg 1787 laae 2 Dage, medens Vognen blev repareret, kom vi ikke til, men skiftede Heste nedenfor Gjæstgivergaarden, og fortsatte Reisen gjennem frugtbare med glade Høstfolk bestrøede Marker, gjennem det afbrændte og af sin Aske

endnu langtfra opreiste Udevalla, hvor vi udenfor Byen traf en velviis Raadmand, som med megen Iver underrettede os om, hvorlunde Helsingør, Kronborg og Kjøbenhavn vare tagne og Sjælland besat af 30 à 40,000 Engelske. Med denne Hjobspost, som, om man end afslog det halve, var slem, reiste vi til Grohede, der ikke er synderlig skikket til at oplive et nedslaget Sind. Vi toge Natteherberge der stygt som det var, og forsøgte at adsprede Tankerne med en Lhombre ved et langt Bord, hvor P. og jeg, som vare Gjenboer paa Langsiden, fik en deilig Motion ved at tage vore Kort. Smith ventede at den norske Post fra Kjøbenhavn skulde møde os der — men forgjæves, og derved bleve vi naturligviis endnu værre tilmode. Paa Aasen opholdt vi os ikke, men fortsatte Veien saa snart vi havde skiftet Heste. Ikke langt fra Holmen passerede vi forbi Herregaarden Strøm, hvis skjønne Bygning, Beliggenhed og vidtstrakte veldyrkede Marker forlystede vort Øie. Den beboes af en Enke-Grevinde Maclair, men eies af hendes Mands Broder, en Baron Maclair i Skaane, hvor han ogsaa har et Herregods. Paa Holmen spiste vi Middag. Den gamle hæderlige Gumma der tog megen hjertelig Deel i Danmarks Ulykke og anmærkede meget rigtigt, at de Engelske vare komne over det som Tiufvor om Natten. Hendes Hr. Søn derimod syntes med en vis Skadefrohed at vente Danmarks, idetmindste Sjællands Undergang. Min Kone fik ondt, hvori den utaalelige Hede, som vi næsten hele Veien plagedes med, formodentlig var Skyld, og maatte hvile 1 Times Tid tildeels og for at blive tør efter det Bad, som P. havde beredt hende, idet han bragte hende et Glas Vand. Folkene vare meget tjenstvillige og omhyggelige. Omendskjøndt Posten her reiste 1 Times Tid forud for os, kom vi dog til Bäck kort Tid efterat han var bortreist og indhentede ham paa Hede Nr. 2. Der stødte vi paa en Væv, som var fin og smuk, ligesom man overalt maa prise den svenske Huusflid, hvori de saavelsom i Agerbruget og i Haandværker overgaae vort Land. Ved og i Kongelf eller Konghelle mødte vi 2 Estafetter og bleve bestyrkede i den Formodning, at norske Post var bleven stoppet. Rygterne om Englændernes Fremgang vare

ogsaa der i fuldt Arbeide, dog traf vi en Stadens Borger, som læste for os et Brev fra Gothenborg, hvori det bedste var Slutningen: „man ljuger os her fulle“. Det gamle forfaldne Bahuus Slot, ved hvis Fod den stille, brede Gothelv flyder, kneisede for os i al sin gothiske Ærværdighed og mindede mig om hine vendiske Sørøvere, dem vore Fjender ligne paa et Haar, der fordum overfaldt og plyndrede Slottet og Staden. Efter 2 Ganges Overfart over Gothelven reiste vi langs med den i en skjøn, behagelig Aften til Ribbas. Vi fik her Dagen, men den var for gammel til at kunne give os nogen Efterretning om Krigsbegivenhederne eller hæve vor pinlige Uvished i denne Sag. Derimod fik vi fat paa de Engelskes Proclamation til Sjællands Indvaanere, der, uden al Hensyn paa at det er et engelsk Produkt, i Sandhed er det vanvittigste og ublueste Tøi jeg nogensinde har læst. Den indeholder i den jammerligste Stiil den smukke Fordring, at Danmark skal betroe England som sin Ven sin hele Flaade, for at Bonaparte ikke skal bemægtige sig og bruge den til Englands Skade, og den Trudsel, at om denne hjerneløse Fordring ikke efterkommes, skal Mord og Brand følge paa; o! de usle, dybt foragtelige Nidinger og Voldsmænd. Selv denne Proclamation vil blive et af de kraftigste Vaaben mod dem, og skjøndt de overfalde Danmark som en sovende Mand paa Stimands Viis, skjøndt man med en ubegribelig Tryghed og Uvirksomhed har seet Røvernes frygtelige Tilberedelser og har lidet at modsætte dem, saa maa dog en saadan Fremfærd, en saadan Forhaanelse mod en Nation, en saadan Nedtrædelse af al Folkeret fordoble Kræfterne hos den Overfaldne. — Paa sædvanlig Tid forlode vi Ribbas den 22de og reiste gjennem en behagelig Egn, gjennemskaaren af en Canal, som gaaer til Gothenborg, forbi adskillige Lyststeder, samt et Sukkerhuus og nogle Teglbrænderier, til Kjærra, hvor vi frokosterede og foer videre til Kongsbakke. Torpet Andersdorf, som vi paa denne Vei kom igjennem, mindede mig om min første Reises bedrøvelige Hændelser, da vi maatte sætte vor Vogn, som bar til at gaae rent itu der og age paa Pindevogn til Kongsbakke, hvor den beskjænkede Pastor bød os arme vognbrøstne Mennesker sit:

„Skidt i communia Studia". Vi opholdt os ganske kort i Kongsbakke og jeg fik ikke Tid til at spørge om bemeldte fine Pastor (hvis Navn jeg dog ikke mindes) endnu er til. Ogsaa her vare atter bedrøvelige Efterretninger, eller som P. udtrykker det: „Atter Svedskesuppe og atter Aabning". I Førstningen havde jeg tænkt at bevare og opskrive de mange deilige Rygter, som krydsede hverandre, for siden at lee ad dette Chaos af Løgn, men jeg fandt snart at det vilde blive Narreværk. Veien til Aasen Bakke og Warberg er temmelig flau og forsynet med Heder. I Warberg drak vi Caffe og traf endeel Søfolk, som hørte til en Vestindiefarer og Bordeauxfarer, som Englænderne har taget. De arme Folk laae der i en yderst ubehagelig Stilling, da Alt var dem berøvet og de vare uden Resource. P. hjalp dem ud af deres Forlegenhed ved at laane dem 40 Rdlr. mod Anviisning paa Prætorius. Da vi kom til Morup begyndte det at regne og paa Veien til Falkenberg havde vi adskillige stærke Lyn, som blinkede stolt i den mørke Nat. Jeg sad og betragtede dem med Henrykkelse og ønskede at især en Straale, som jeg kunde see at slaae ned langt borte, maatte have rammet den engelske Flaade. Lisebarnet derimod krøb sammen ved hvert Lyn og skjulte sig bag min Ryg. I den mørke Aften kom vi til Falkenberg, hvor vi bleve godt beværtede og herbergerede. Der — ja endog i Morup sagde man, at Drønet af Kanontordenen var hørt samme Dags Formiddag. I Falkenberg laae indqvarterede circa 40 Mand syge eller lemlæstede fra Stralsund. Nogle af dem havde Æresmedailler i Knaphullet. Om Morgenen den 23de reiste vi derfra til Steninge og videre til Qvibille og mødte paa Veien adskillige Kirkefolk. Bondekonerne og Flikkerne bruge den snurrige Methode at hæfte Skjørtet op forantil, saa at man seer deres Lintøi — de har altsaa en Skik, som er modsat vore fornemme Fruentimmers Mode, der blotte sig oventil. Skulde disse Moder omsider forenes, saa vilde Moer Evæ Døttre snart komme til at gaae ligesaa nøgne som deres Stammama. I Qvibille, hvor der er 2 Gjæstgiverhuse, traf vi hos Appelgren (som skal være den bedste af de 2) en Svensker, som berettede os, at Frederiksberg var tagen og gjort af Englænderne

til Hovedqvarteer og at hverken Kjøbenhavn eller Kronborg var tagen. Oberstlieutenant Bang samt Kammerjunker v. Krogen og Frue havde opholdt sig et Par Dage i Qvibille. Vi spiste Middag i Halmstad og fik taalelig Beværtning. Derfra til Tjerby havde vi maadelige Heste og ikke stort bedre til Karup. Paa Veien did kom vi gjennem det lille Laholm. I Karup traf vi en Dansk fra Saltholmen, som var kommen over til Malmø den 22de og havde sin Fader i Nærheden af Karup. Han fortalte vidt og bredt om Englændernes frygtelige Magt, men beskjænket var han og en Vindbeutel. Ellers forsikkrede Flere i Halmstad og Karup, at de havde hørt en svær Kanonade den Dag. Paa Hallandsaas lagde jeg Øret til Jorden i den Tanke at faae høre noget af Kanonaden, men den var da, Kl. 5, allerede ophørt. I Magretetorp traf vi en svensk Embedsmand, som ogsaa spaaede Danmark ilde. Og nu stundede vi til Engelholm, hvor vi haabede omsider at faae paalidelige Efterretninger. Vi kom der om Aftenen Kl. 8 à 9 og fik da at vide af Gjæstgiverskens Datter, som havde været i Helsingør Dagen forud, at de engelske Landtropper, som man regnede mellem 30 à 40,000 Mand, havde landet, indtaget Hirschholm, Frederiksberg og afskaaret al Communication mellem Kjøbenhavn og Helsingør. Men om Udfaldet af den Dags frygtelige Kanonade vidste man intet. Da vi havde spist om Aftenen, kom adskillige Engelskmænd med deres Hatte paa Hovederne ind i Stuen og spurgte om Mad og Logis. Den fiffige Mamsel pratede med dem og lovede at skaffe dem Mad i Huset og Logis udenfor. Det kogte i mig ved at see disse overmodige Lømler — og dog maatte jeg døie deres Prat en lang Stund ud paa Aftenen, da vi havde vort Sovekammer — et lidet Hul — tæt ved Spisestuen. En af dem, som var mere beskeden end de andre, talte tydsk og spurgte mig, hvor jeg var fra, som jeg i Korthed besvarede ham. Et Stykke ud paa Natten kom en Person, som lukkede Vinduet op paa vort Kammer og spurgte efter Smith. Jeg vaagnede op ikke lidet forundret over dette natlige Besøg. Men det gjældte ikke mig, men Postføreren, og var, som jeg hørte siden, en Braae, sendt fra Generalpostamtet for at avertere Sølv-

posten om, at Passagen var spærret til Kjøbenhavn. Dette, saavelsom at man begyndte at mumle om, at der maaskee kunde blive et Fredsbrud mellem Sverrig og os, bestemte Smith til at skynde sig tilbage til Norge med sit Gods. Han forlod os om Morgenen den 24de meget urolig og bekymret og tog med sig den kjedsommelige Hagerup, hvis Frygtagtighed, Vaas, underlige Fagter og utidige Politisering med enhver forekommende indtil selve Skydspoikerne, noksom havde ennuieret os, og vi beklagede blot Smith, som i sin mismodige Stemning nu skulde trækkes alene med den Tomling. Derimod beholdt vi tilbage Smiths Karl Johan, som havde kjørt os hele Veien og som vi allenfals kunde behøve paa Tilbagereisen. Item slog sig til vort Selskab en Sieur Poul, en Normand og borgerlig Artillerist i Kjøbenhavn, som vi traf paa Vig og som derfra var fulgt os til vor store Plage, da han var en flau Vindbeutel, som ogsaa gjerne vilde politisere og fortalte os store Ting, men desværre Løgne, om Danmarks Forsvarsanstalter, derhos med drøie Eder af den faste Stok slog Englænderne daglig. Ham havde vi gjerne og været af med og især Præsidenten, som maatte døie ham paa Vogn med sig den øvrige Stump af Veien. Efter holdt Raad blev da besluttet, at vi skulde tage til Helsingborg for det første og der, som P. kalder det, nærmere bespeide Fjenden. Vi begave os altsaa mellem 11 og 12 Formiddag paa Veien til Flemminge. Vi hørte allerede der enkelte Skud fra Kronborg, som sendtes forbiseilende Englændere. Helsingborg naaede vi Kl. henved 2 om Eftermiddagen og toge ind hos Munthe. Kort efter vor Ankomst kom Secretair Sommer, Postmester i Helsingør, til os. Han var taget over for at underrette Smith og besørge Breve til Norge, men besluttede at vende tilbage, da han hørte at Smith var reist til Norge igjen. Han vidste ikke stort mere end vi forhen havde hørt og bekræftede, at Fjenden var steget i Land uden mindste Modstand. Siden fik vi Besøg af en dansk Kammerherre Eppinger, som har været bosat her i flere Aar, en rask og interessant Mand, som endnu er dansk med Liv og Sjæl. Han havde fra Høien seet Fjenden lande og ærgrede sig over, at han ingen Modstand havde mødt

og at der i det Hele var tænkt saa lidt paa at gjøre Voldsmanden Afbræk. Efter hans Beregning kan Fjendens Landmagt ikke være over 22,000 Mand. Vi besøgte ham siden i en Have, som han har tæt ved sit Huus og som bestaaer i en høi Bakke, der bestaaer af adskillige Partier, deels Frugttræer, deels andre inden- og udenlandske Træer, saa at man gaaer under en behagelig Skygge og afvexlende Trægrupper opad de bugtede Gange, som føre til Spidsen af Bakken, hvor et net Lysthuus, en Rotunde, staaer, hvorfra man har en stolt Udsigt over Sundet og lige ned til Kjøbenhavn. Herfra saae vi tydelig gjennem en skjøn Tubus den Skov af Skibe, som omvikler Kjøbenhavn og vender sine Ildsvælg mod det. Ogsaa kunde vi tydelig see Taarnene der. Men vi saae og hørte intet fjendtligt paa den Kant. Da jeg kom hjem om Aftenen fandt jeg min Kone, og det ei uden Grund, mistrøstig, da det Værelse, vi havde faaet, var et mørkt, smudsigt, af Muggenhed stinkende Hul, hvor hun ingen anden Udsigt havde end til nogle sønderrevne Vogne og Kjærrer og en stinkende Kloak, og hvor de grasserende Englændere jevnlig kiggede ind til hende, der sad eensom og som en Arrestant. Imidlertid maatte vi smøre os med Taalmodighed og være glade, at det ikke var værre. Sengene vare som det øvrige, Klæderne mugne og fugtige, saa at Luften var yderst bestialsk. Dertil kom endnu et haardt Tordenveir ledsaget af et Par temmelig stærke Tordenslag, som vakte det stakkels Lisebarn op med Forskrækkelse. Omsider kom den længe forønskede Morgen og bragte os en Landsmand, en Kjøbenhavner, Johansen, som vi allerede strax ved vor Ankomst havde gjort et flygtigt Bekjendtskab med og som med ufortrøden Velvillighed ei alene tilbød, men ogsaa viste os al den Tjeneste, der stod i hans Magt. Han opstøvede for os et bedre Logis i Byen og skaffede os tvende meget propre og smagfulde Værelser hos meget honette Folk, en Toldforvalter Kyster her i Byen for 1 Rdlr. Banco om Dagen. Han sørgede ogsaa for vor Proviantering og gav os Anviisning paa en von Berger, hos hvem vi hente vor Middagsmad, 4 Retter om Dagen for 40 ß Svensk pro persona, og som er tilstrækkelig til at forsyne os med Frokost og Aftens-

mad tillige. Kort, til ham henvende vi os i enhver Vaande og Forlegenhed, hvorfor vi ansee ham for og kalde ham vor Skytsengel. Han har studeret Veterinair-Videnskaben og har været her et Par Aar for at søge sin Næring derved. Desuden er han Lieutenant ved det borgerlige Artilleri i Kjøbenhavn, hvorfra han vel havde taget sin Afsked, men sendte samme tilbage da Krigen begyndte, fordi han som brav Mand og sand Fædrelandsven ønsker at tjene sit Land. Især attraaer han at kunne komme til Castenskjold, som skal staae ad Roskilde-Kanten med en halv Snees Tusind Mand, men desværre skal mangle Artilleri, Ammunition og Kavalleri for at kunne agere med Styrke. Vi tog det nye Logis i Besiddelse Kl. 10 Formiddag den 25de August og befinder os saare vel her. Vor Dag er i Almindelighed deelt mellem Toccodille, Spadseretoure ned til Broen saasnart det knalder fra Kronborg, for at see, hvorledes Kuglerne ikke naae det forbiseilende Røverpak, og Vandring op til Eppingers Bakke, hvortil vi have fri Adgang. Paa Broen træffe vi alskens Nationer og ty til vore Landsmænd for at høre og meddele Efterretninger, for at ængstes og glædes med dem ligesom Efterretningerne lyde. Engelskmænd og Hannoveranere, som der her er nok af, synes nu at tage Svøftet ind og sætte Hovedet mindre høit, og dette er et godt Tegn. Ellers er det tungt at være Krigsskuepladsen saa nær og dog høre og vide saa lidet sikkert om hvad der skeer; at see daglig Fædrelandets Kyster og dog mistvivle om at faae sat Foden paa dem, — dog ængstes over dets Skjæbne. Fra Kjøbenhavn har man af og til hørt Skud, men ikke nogen Kanonade af lang Varighed eller Betydenhed. Dagen efter vor Ankomst her (den 26de) havde vi Besøg af en Kammerjunkerinde v. Krogen, fordum Jomfru Meineke fra Trondhjem, som min Kone har lidt Bekjendtskab til fra Christiania, og som det nu var hende dobbelt kjært at forny. Hendes Mand havde gjort et Forsøg paa at finde en Vei fra Helsingør gjennem Sjælland, for derfra at komme over til Holsteen til sit Gods. Men efter forskjellige Eventyr paa hans Fodvandring, hvor han et Par Gange blev optaget af Sjællænderne og bragt til Birkedommeren for at forhøres, maatte han omsider reise hid

tilbage med uforrettet Sag. I Onsdags, den 26de, gjorde Fru v. Krogen og min Kone Bekjendtskab med Eppinger og hans Frue og deres skjønne Have. Blandt de Svenske, som jævnlig besøge Eppinger ere en Kirkeinspecteur Hammer, der som de fleste honnette Folk her, som ikke ere Leverandeurer eller staae i anden Forbindelse med Englænderne, er meget opbragt paa bemeldte Niddinger og oprigtig ønsker dem al Landsens Ulykke; dernæst en tydsk Major, som seer ud til en ærlig Gubbe og er 65 Aar gammel, med et Navn, saa vidt som jeg har hørt, Schmalens. Eppinger selv kan ikke bare sig for at sende enhver Engelskmand, han møder, et god dam og det ofte saa lydeligt, at jeg et Par Gange har halv frygtet for at der kunde komme Klammeri afsted. Igaar (den 27de) traf vi atter et Par Landsmænd, nemlig en Angel og Mosfeldt, begge fra Trondhjem og begge Studenter. Ogsaa har vi truffet her en Kjøbmand fra Flekkerø, ved Navn Thoresen, som var reist ned med Kone og nogle af sine Børn for at ledsage sin Søn til Kjøbenhavn, men bleve opkaprede og nu søgte Leilighed for at komme til sit Hjem. Forresten er her ingen Familie fra Kjøbenhavn, ikke heller fra Helsingør, undtagen nogle halv eller maaskee rettere heel engelske, som ogsaa flygtede hid 1800 og 1801 og nu atter ere tøflede af, fordi de frygte mere for de Danske end de Engelske. Igaar førte Skytsenglen os til en Sundheds-Kilde tæt ved Byen, som Dronningen skal have givet det Navn Hälsa. Den ligger i en dyb Dal, har en skikkelig rummelig Salon og enkelte smukke Partier. Den eies af en Møller. Igaar gik Rygtet at et Skib fra Norge, hvorpaa der vare 2 Fruentimmer og 2 Mandfolk Passagerer, var taget, og da Sommer har skrevet mig til, at Løppers ei har været eller er ved Helsingør, saa formoder jeg at det er ham. Paa Grund af denne Formodning skrev jeg idag til den engelske Consul Fenvich fra Helsingør og bad ham at udvirke Tilladelse for mig til at faae mit Tøi frigivet og hentet. Dette Brev maatte jeg skrive paa engelsk saa godt jeg kunde; men da jeg nødig vilde prostituere mig med Bommerter, maatte jeg bide i det sure Æble at underkaste Brevet Rettelse af en engelsk Fuldmægtig paa Consulens Contoir, som ikke er

de Danske god og som ved den Leilighed gav sig en engelsk, det er meget impertinent Mine. Nu er Brevet afsted og dersom min Begjæring opfyldes, faaer jeg en god Leilighed til med det samme at see den engelske Flaade. Med Længsel venter jeg paa Svaret, da det er mig saare vigtigt at kunne faae mit Tøi og især mine Papirer betræffende Opslo reddede.

Den 29de.

Idag har jeg, som sædvanlig, spillet Toçcodille og besøgt Broen, hvor jeg atter traf en optagen Landsmand, en Handelsmand Jørgensen fra Kjøbenhavn, som kom fra Stettin. Han havde seet Englænderne lande med sine Tropper i Kjøge. Skib og Gods vare tagne, men Folkene kunde gaae hen hvor de vilde, undtagen til Danmark. Efterretningen om Stralsunds Overgivelse den 19de d. M. fik vi allerede for et Par Dage siden og læste en svensk Bulletin desangaaende. Jørgensen berettede, at alle Skibe ved Stettin og deromkring vare lagde Beslag paa af Franskmændene, som vilde sætte 19,000 Mand over til Rygen, hvorhen Kongen af Sverrig har taget sin Tilflugt med Levningerne fra Stralsund. Fra Broen saae vi engelsk Transportflaade under Convoi af en Fregat seile forbi Kronborg, som sendte dem adskillige Kugler, hvoraf faa eller ingen syntes at træffe. I Eftermiddag ledsagede Skytsenglen os til Ramløse, hvor vi besaae Kilden, som vælder ud fra en Klippe, samt en gammel Steen udenfor Alleen, hvorpaa stod en Inscription, som syntes at være Rune-Bogstaver. Ligeledes besaae vi den nye Bygning, som er i Arbeide, og som skal indeholde en brillant Dandsesal paa 6 Fag. Ramløse er uddeelt i Actier, og Hovedeieren af disse skal være en Hofmarschal Platen. Søgningen skal iaar ei have været betydeligt. Hos en fransk Kok, som besørger Beværtningen, drak vi en deilig Kop Grønthee, som efter en halv Miils Vandring smagte os hjertelig godt. Paa Hjemveien talte vi blandt andre Ting om Pladsmajor Harboes mangehaande Sottiser, blandt hvilke Skytsenglen endnu anførte en, som forhen var os ubekjendt, at Personen engang stod i et Vindue med sin Pibe og spyttede ned paa et Par forbigaaende

Fruentimmer og da den ene af disse, som det ramte, saae op for at erfare, hvem dette Galanteri kom fra, anførte han i sin Besippelse den smukke Undskyldning: „Om Forladelse, jeg troede det var min Datter." Vi kom hjem i Mørkningen Kl. 8 om Aftenen.

Den 30te.

Idag var P. og jeg i Stadens Kirke og hørte en Prædiken (af Aftensangspræsten), som handlede om Menneskenes Utaknemmelighed mod Gud. Der var enkelte gode Tirader, men i det Hele var der ikke synderligt og Stemmen var monotonisk. De Danske maatte høre, at den Ulykke, som nu var over dem, var for deres Synders Skyld, og de Svenske, at Touren snart vilde komme til dem, hvis de ei omvendte sig. Den Stilhed, Orden og Opmærksomhed, som herskede i denne som i alle svenske Kirker, var meget prisværdig. Ved Nadverens Consecration blev ei messet, men blot læst, undtagen Bønnen efter, som syntes at være af samme Indhold som vor. Mesningen forekom mig ellers noget theatralsk. Det øvrige af Dagen tilbragte vi deels hjemme ved Toccodille-Brædtet, deels i Lysthuset paa E.s Bakke. Vi have ellers idag hørt til vor Opbyggelse, at et af de igaar forbi Kronborg passerede Skibe, som vi troede alle gik urammede, skal have faaet 12 Kugler gjennem Seilene og at altsaa Englændernes og deres Liges Spot over Kronborgs Feilskud og vor Harme derover var ugrundet. Rygtet siger, at Danøen, som skal ligge mellem Stralsund og Rygen, er taget af de Franske og Besætningen, 600 Mand, sprunget over Klingen. En Kanonade, som vi igaar saae og hørte paa Veien til Ramløse mellem 2 Skibe, skal have været anlediget af, at Helsingørs Qvarantaine-Baad var paa Jagt efter en engelsk Vest- eller Ost-Indiefarer, men som var bevæbnet. Idag har vi dog faaet stillet noget af vor politiske Hunger og Tørst. Vi har nemlig faaet et Par Nr. af Dagen, af hvilke det ene indeholder en Bulletin fra Commandanten paa Castellet med Efterretning om det, som passerede i Søndags og som bestod i en Attaque af vore Kanonbaade, der skal være løbet lykkelig af og

paa vor Side kun har kostet 9 Døde og ongefær ligesaa mange Saarede. Derimod fik man ingen Efterretning om, hvad der var skeet til Lands, da der dog skal have været adskillige Skjærmydsler, blandt hvilke en, hvori Kongens Livjægere skal have været med. Det andet Nr. af Dagen af 25de August indeholdt en Slags Apologi for at Kronprindsen ei blev i Kjøbenhavn og melder om, hvor godt det er, at han nu ikke er der, og hvor nødvendig hans Nærværelse er i Holsteen. Kun Skade at man ei faaer at vide, hvori den Nødvendighed stikker. Forresten findes der et Par Anecdoter. Den ene: At af tvende borgerlige Artillerister, som havde Vagt sammen, stjal den ene en Fleskepandekage fra den anden. Da denne angreb ham som Tyv, forsvarede han sig med, at han kun havde taget den som Ven, og da den anden satte ham sit Sidegevær for Brystet og betydede ham, at han ikke forstod sig paa sligt Venskab, men vilde have sin Kage igjen, svarede den anden, at det var blot Spøg og at han kun havde ageret England for at see, om hans Kammerat vilde rigtig forestille Danmark. Den anden Anecdote var, at en Embedsmand ved Hirschholm, som Englænderne sagde til, at de kom med 17,000 Mand som Venner, svarede, at han i sin hele Levetid havde havt ondt ved at finde een Ven og at det derfor overraskede ham nu med eet at faae saa mange. Ligeledes fik vi et Par Krigs-Sange, af hvilke den ene af en Bonnevie var ganske god.

Den 31te.

Vi vaktes idag af en stærk Kanonade fra Kjøbenhavn og ilede til E.s Lysthuus for gjennem hans skjønne Tubus at bespeide Fjenden. Vi saae tydelig, hvorledes der fra den hele Linie og det engelske Landbatteri ved Svanemøllen bombarderedes uophørlig, ligeledes, saavidt vi af Beliggenheden kunde dømme, fra Qvintus, Prøvestenen og Trekoner. Uophørlig lød det frygtelige Drøn af Ildsvælgene, Blodet krøb i vore Aarer og vi bade høit, at Danmark maatte seire og Voldsmændene knuses. Hvor det er tungt at see og høre sit Fædrelands Nød og Fare og staae som uvirksom Tilskuer og være i Uvished om Udfaldet.

Ilden ophørte først Kl. 2 om Eftermiddagen og det maa have været en hed og blodig Dag. Mod Aften besøgte vi atter Lysthuset og traf da der, foruden de, som sædvanlig samles der, en Major Platen og Frue. Det var taust ved Kjøbenhavn og Røgen bortdrevet, saa vi kunde tydelig see Skiven paa Frue, Petri og vor Frelsers Kirke. En Transportflaade paa en halv Snees kom opseilende fra Kjøbenhavn. Mod Mørkningen, da vi skulde gaae, kom Appelberg og bragte os det glade Budskab, som en svensk Proviantbaad, der ankom fra Flaaden, i Aften havde medbragt, at de Engelske havde faaet dygtig Bank fra Søsiden. De havde i Sinde at entre Trekroner og lagde til den Ende frem med en stor Deel af deres mindre Krigsfartøier. Længe fyrede disse i vid Afstand mod Trekroner, som intet Svar værdigede dem, saalænge de endnu ei vare komne i Skudvidde. Hovmodige herover skulle Englænderne have sat Hænderne i Siden og sagt: Kl. 12 have vi Batteriet. Men da de begyndte at rykke nærmere og man fra Batteriet saae sit Ram, gav det en Ild, som slemt skal have tilrakket den engelske Angrebslinie, saa at Master og Planker saaes flyde paa Vandet; under denne Fjendens Forvirring rykkede vore Kanonbaade frem og gave en dygtig Ild, saa at Fjenden maatte retirere over Hals og Hoved og ikke fik Tid til at værge sig. En Bombe faldt paa Agterdelen af en engelsk Brig, som umiddelbar sank og, som Færgemanden havde udtrykt sig, saae ud som en Hund der stod paa Bagbenene. Derimod havde man om Morgenen hørt en heftig Geværild udenfor Kjøbenhavn, hvis Udfald man ei vidste. Saaledes vendte vi nogenlunde beroligede over Dagens Hændelser tilbage til vor Bolig. Ogsaa har en Mand fra Vedbæk i Dag berettet, at man der har begravet 4 engelske Officerer for et Par Dage siden og at Officererne overhovedet ønske sig tilbage til England. I Aftes kom Bøclers Betjent, som havde bragt tvende Poster med sig til Norge fra Kjøbenhavn og været omborb paa det engelske Admiral-Skib. Han vidste ikke stort mere Nyt at berette end vi alt havde modtaget. Capitain Hummel skal i et Udfald have fanget en engelsk Officeer og faaet en Blessure i Laaret. Bomber have slaaet ned paa 2 à

3 Steder i Kjøbenhavn, men Ilden blev strax slukket. Forstæderne ere nedbrudte og afbrændte af de Danske selv. En Mariner, som havde skudt en Englænder, røvet ham og taget hans Uniform paa, blev, da han kom tilbage, skudt af sine Egne, som tog ham for en Englænder. — Det dumme Bæst.

Den 2den September.

I Dag har jeg fuldført Resten af min Dagbog. Skytsenglen besøgte os i Formiddag og fortalte, at 2 Baade fra Helsingør have taget en engelsk Brig i Dag. Men kort efter kom han igjen og berettede, at de Engelske have igjen taget en dansk Vestindiefarer og det er et ulige Bytte. P. var i Morges paa Broen og havde der talt med Consul Fenwich, som endnu ei havde faaet Besked om mit Tøi med Løppers, men havde sagt, at jeg sikkert kunde vente det igjen, da det vilde blive forseglet og sat i Forvaring. Det hedder i Dag, at Castenskjold skal have tabt et Slag og 16 af hans Officerer være tagne. Derimod hed det i Gaar, at en Engelskmand skulde have tilstaaet, at de Engelske havde tabt 3,000 Mand til Lands. Det sikkreste er, at man intet sikkert veed om Expeditionerne til Lands. I Dag skulde der, efter Rygtet, være gjort et Hovedangreb fra engelsk Side paa Kjøbenhavn. Men Alting er tyst og man maa formode, at Englænderne have opgivet Angrebet fra Søsiden for det første og samle deres Styrke for at agere fra Landsiden, hvor de desværre have deres stærkeste og vi vor svageste Side. Engang vil dog vel dette sørgelige Mørke blive opklaret.

Den 3die September.

I Morges vare vi paa Broen for, som sædvanlig, at høre efter Nyt eller lade os proppe med Løgne. En Baad, som kom fra den engelske Flaade og hvis Eier sagde, at han i Gaaraftes havde været paa Admiral-Skibet, paastod, at der var opkommet Brand i Toldboden og denne tilligemed alle Pakhusene vare afbrændte. Han vidste derimod ikke, at Englænderne havde faaet nogen Skade, og dette gjorde hans Efterretning, til vor Trøst, temmelig usandsynlig. Kanonaden og Bombarderingen skal have

varet til Kl. 5 i Morges, altsaa 10 Timer, — de arme Kjøbenhavnere. Imidlertid maa man dog befrygte, at der er skeet nogen Ulykke, især da en afskediget Landshøvding Forsell i Gaarastes berettede, at Engelskmændene har 3 Batterier, 1 ved Svanemøllen, 1 ved Kalkbrænderiet og 1 ved Clasens Huus udenfor Østerbro, saa det er rimeligt, at de maa kunne naae Byen, men er Brandvæsenet aarvaagent, bliver vel Ulykken ei stor. Vi gik lidt slukørede tilbage ved disse mistrøstende Efterretninger. Den øvrige Tid af Formiddagen læste vi Leopold og spillede Toccodille. Ligesaa i Eftermiddag til Kl. 7, da vi atter besøgte Eppingers Bakke og sad og passiarede med ham og Brelin til henimod Kl. 10, da man atter saae Kanonilden begynde ved Kjøbenhavn. Veiret har i Dag været meget mørkt og i Aften blæser det temmelig stærkt fra Vesten, saa Englænderne ei vil kunne udrette meget til Søes. — Vor Vært skal have betydelige Indkomster ved Udstedelse af Passer til Fiskebaadene, som maae betale 3 Rd. for hvert Pas, og Baadenes Antal anslaaes mellem 4 à 500 aarlig. I Aar har Sildefangsten ei været betydelig.

Den 4de September.

I Dag vaktes jeg ved en Kanonade fra Kronborg, som dog allerede var forbi førend jeg fik kastet Klæderne paa mig og kom ned paa Broen. Anledningen til den var, at et engelsk Linieskib fra Kjøbenhavn passerede Sundet. Siden gik jeg op til Eppingers Bakke, hvorhen P. kort efter kom og passiarede vi der en Times Tid. Resten af Formiddagen læste jeg i Leopold. Ved Middagstider bragte Johan, som havde talt med en Færgemand, der kom fra Flaaden i Nat, den Nyhed, at de Danske har staaet sig godt i Gaar til Lands og Vands, men hvad der var udrettet vidste man ei. Det hedder, at en engelsk Husar skal have sat en Pistol for Brystet af Præsten paa Frederiksborg, men da denne klagede derover til den Høistcommanderende, være bleven skudt for Præstens Øine. I Forgaars gik Rygtet, at der staae 80,000 Russere ved Finske Grændsen for at tvinge Sverrig til at tage Parti mod England. I Gaar hørte Præ-

sidenten, at en Søn af Etatsraad Brun i Kjøbenhavn, Lieutenant ved Kongens Livjægere, skal være falden i en Skjærmydsel ved et Skud gjennem Struben. — I Middags fik vi de helsingørske Aviser. De indeholdt ingen nye Efterretninger. En Opfordring fra Abrahamson til Tarvelighed for desto bedre at kunne udholde en Beleiring og række de, som stride for Fædrelandet, Haanden, var passende paa Omstændighederne. Ligeledes stod der en Proclamation fra Kronprindsen til Landeværnet, hvori han takker for deres Kjækhed og anbefaler dem Tillid til deres Anførere, indtil han igjen kan favne dem som Broder. — Skulde han ikke hellere blevet hos dem? Jeg kan endnu ikke faae Andet i mit Hoved, end at det burde været saa. Fra England stod stolte Efterretninger om, hvorledes Flaaden allerede var taget og skulde bringes til en engelsk Havn. Om Hummel berettedes, at han havde gjort adskillige kjække Udfald. I Eftermiddag vare vi paa Broen, hvor en Kronens Styrmand, som lader til at være Englændernes store Patron, fordi han høster Fordeel af at skaffe dem ferskt Vand, gjorde os opmærksomme paa en svær Røg, som stod op fra Kjøbenhavn, vi ilede til Eppingers Bakke og fandt, at han kun havde altfor megen Ret. Og da det mørknede — Gud hvilken frygtelig Ildmasse udbredte sig da ikke for vore Øine! Det saaes tydelig gjennem Tuben, at den var mellem Frue og Petri Taarne. Men vi trøstede os immer med, at det var udenfor Kjøbenhavn, maaskee Nørrebro eller Frederiksberg. Men Eppinger, som noget paa Aftenen kom derop, paastod, at det var i selve Byen mellem Nørre- og Vesterport. Efterat Branden havde varet et Par Timer og vi havde seet enkelte Bomber kastede paa begge Sider af den, tog den i en Hast mærkelig af og syntes at være ganske dæmpet. Medens Brelin, P. og jeg sadde og debatterede om, hvor Ilden var, kom der, uagtet Aftenen var mørk, regnfuld og stormende, et heelt Selskab op til Lysthuset og blandt dem en Dame samt et Par Englændere, af hvilke den ene var meget lattermild ved denne Leilighed. Vi skyndte os at gjemme Tuben og satte os hen i Stilhed, fordi vi ingen Commerce vilde have med disse Personer og ikke skaffe deres Skadefrohed nogen

Føde. Men omsider kom Eppinger, og med ham trængte de sig ind, disse Uforskammede, uden at begjære hans Tilladelse. Lysthuset blev snart fuldt, men da det var mørkt, kunde man hverken see eller kjende hverandre. En Dr. Rosenskjøld fortalte Eppinger, at en Kammerherre von Lanken havde været ombord paa Admiralskibet for at faae Tilladelse til at hente sin Datter fra Kjøbenhavn, hvor hun var paa et Institut, og at han der havde seet og talt med Eppingers Svoger, en Generalmajor Oxholm, som var Fange og bar Armen i Bindsel, fordi han var blesseret. Da bemeldte Oxholm commanderede en Division (5,000 Mand) af Landeværnet, saa er det et sørgeligt Beviis paa disses Tab og Uheld. Alle disse Hjobsposter vare Tordenskrald for os og jeg sad der i den mørke Aften, medens Stormen hvinede og Regnen slog paa Ruderne, i en besynderlig Stemning. Det eneste Trøstelige, vi hørte var, at Englænderne selv skal have tilstaaet, at vort Artilleri var godt og blev meget vel betjent, hvilket og en svensk Artilleri-Oberst Helvig, som har været i Nærheden af Krigsskuepladsen, skal have bevidnet med Tillæg, at det Modsatte var Tilfældet med Englændernes Artilleri. Kl. 9½ vandrede vi ned.

Den 5te September.

Saa flux jeg havde faaet Klæderne paa mig i Morges besteg jeg Eppingers Bakke, fandt Lysthuset tomt og tog fat paa Tuben for at bespeide Kjøbenhavn, men desværre kunde jeg intet see for tyk Røg. Paa Nedveien traf jeg Eppinger og P. Den første fortalte, at Englænderne skulle i Aftes have sendt en Parlamentair for at opfordre Kjøbenhavn, at man havde udbedet sig 6 Dages Stilstand for at indhente Kronprindsens Bestemmelse, men at det var afslaaet; ogsaa har man hele Formiddagen hørt Kanonade ved Kjøbenhavn. Vi svæve endnu i en ængstelig Uvished om, hvor Branden er, og desværre de fleste paastaae, at den er i selve Kjøbenhavn og at en stor Deel af samme er ødelagt. Medens vi vare der passerede et Par russiske Fregatter Sundet og vi har i Eftermiddag seet adskillige Russer paa Gaden. Man formoder, at det engelske Linieskib, som i

Gaar gik ud af Sundet, medbragte Oxholm og andre danske Krigsfanger til England.

Den 6te September.

P., som i Morges var ude og recognoscere, berettede ved sin Hjemkomst, at den store Ild, vi saae i Fredags, var paa Tømmerpladsen ved Vesterbro, at kun enkelte Huse i Skindergaden, Skidenstrædet og paa den Kant vare brændte, at Frue Taarn var skudt i Brand og Ilden foraarsaget ved dets Fald, at Bille havde svaret en Parlamentair fra Gambier, som lovede at Beleiringen skulde ophøre, saasnart Flaaden blev udleveret, at han ei fik en Pind af den, ligesom og Bille skal have sørget for, at alle Orlogsskibene i en Hast kunne blive sænkede, samt Masterne og Takkellagen, som ere aftagne, opbrændte. Blandt de Ulykkelige, som Bomberne har truffet, er en Frøken Hornemann, hvis Been skal være afskudte og hvis Kjæreste, en Sporon, skal være dræbt, formodentlig ved samme Leilighed. Peyman skal være bleven let saaret. Han skal underhaanden have prøvet Kjøbenhavnernes Sindelag om de vilde capitulere, men alle vare enige at slaae til sidste Mand. Ellers skal der have været en lille Misforstaaelse mellem Peyman og Borgerne i Anledning af, at disse have villet gjøre et Udfald, som Peyman efter sin Overbeviisning ei vilde. Foruden Oxholm skal ogsaa en Grev Reventlow og en Moltke være fangne. De udenlandske Ministre, idetmindste den svenske og russiske, ere i Slagelse. I Gaar skal Consul Fenvich være reist til den engelske Flaade med Depecher fra Rusland, som ere sendte fra Consul Gløerfeldt til Wulf i Helsingør. Svaret skal han oppebie og medbringe. Det hedder, at Indholdet af denne Depeche er at affordre Gambier categorisk Svar om hans Ordre lyder paa at gaae som Mordbrænder til Kronstadt, naar og om det maatte lykkes ham at faae Bugt med Kjøbenhavn. Lieutenant Bille ved Sø-Etaten skal have mistet en Arm, men skal alligevel være blevet paa sin Post og sagt, at Englænderne kunde tage den anden med. I dette Øieblik gaaer Rygtet, at Kronprindsen har faaet 4,000 Mand af de holsteenske Tropper bragte over til

Sjælland. Gud give det! I Eftermiddags vare vi paa Eppingers Lysthuus. Alting var tyst ved Kjøbenhavn. Man saae endnu Røg og Frue Taarn var afstudset.

Den 7de September.

I Dag har man talt om, at Kjøbenhavn har overgivet sig, og dette Rygte grunder sig formodentlig paa, at man ingen Kanonade har hørt fra den Kant siden i Løverdags. Imidlertid har Eppinger hørt vidt og bredt efter, hvorvidt dette Rygte maatte være paalideligt, men fundet, at det blot er engelske, altsaa løgnagtige Beretninger. I Formiddags skrev jeg en Slags Krigssang, hvori jeg har stræbt at slaae Engelskmanden med de Vaaben, jeg har, nemlig Pen og Blæk. Jeg fik de helsingørske Aviser i et Brev fra Sommer, hvori bekræftes, at den Ild, vi saae i Fredags, var Tømmerpladsen, som brændte, og at det Løverdag Morgen har brændt paa Studiegaarden og flere Steder, men at der intet Huus heelt er afbrændt uden eet. Ligeledes medfulgte en Fortegnelse over dem, som vare døde, fangne og saarede. General Oxholm blev taget med 1,500 Mand og 55 Officerer paa Herfølge Kirkegaard, Wedel-Jarlsberg og 2 Sønner fangne, Qvistgaard paa Gjerdrup skudt, Grev Reventlow og Major Post fangne, Baron Rantzau af Garden og Lieutenant Caroe af Kongens Livregiment ligesaa. I Eftermiddags vare vi hos Eppinger, hvor vi traf en Directeur Charmes, som lod til at være lidt perialsk, men forresten var meget antibrittisk og forbandede at Unionen gik itu, da vi ellers kunde holdt hele Verden Stangen. Mod Aften kom en Brugspatron Rothstein fra Stockholm, som havde været ombord hos Gambier, og forsikkrede, at denne havde været i Land i Kjøbenhavn i Dag Morges og at de Skud, som vi hørte i Formiddags, var Salut for ham. Man troede deri at finde Bekræftelse paa det Rygte, som i Dag har gaaet, at Kjøbenhavn har capituleret; men det kan vi ei faae i vort Hoved. Senere paa Aftenen kom Forsell og en Grosserer Taras fra Gothenborg. Capitain Brelin viste mig en Krigssang af en svensk Student — en af de 18, som har meldt sig for at stride mod Franskmændene og som ere

blevne ansatte deels som Officerer, deels som Underofficerer. Han har taget Munden vel fuld, men røber forresten megen Patriotisme. Forsell fortalte, at 300 Svenske af Dalkarlbataillonen vare nedsablede og at de resterende 300, som ei havde ladet sig nedhugge, vare satte under Krigsret. Item at en svensk Oberst paa Rygen skal, da hans Adjutant leverede ham Listen paa Døde og Saarede i en Affaire, have fordret flere, fordi det var for faa efter hans Dispositioner. Samme Person skal være bleven afsat.

Den 8de September.

I Dag Kl. 8½ reiste vi til Helsingør. Vi havde Modvind paa Henreisen og maatte boute os frem, saa vi først kom til Helsingør Kl. 10½. I Følge med os var en før omtalt Jørgensen. Vi tog ind til Secretair Sommer, og traf der Enken Mad. Sommer, som ei blev lidet forundret over at see os. Vi reiste hjem Kl. 5 og det var neppe en halv Time efter at der gik flere Skud fra Kronborg, saa vi let kunde kommet i Maskepi med Kuglerne, om vi enten havde taget sildigere ud eller reist sildigere hjem. Strax ved vor Hjemkomst mødte os Rygter om Kjøbenhavns Overgivelse. Men da vi intet havde hørt derom i Helsingør, og der blev skudt fra Kronborg, kunde vi ikke overtale os til at fæste nogen Tro til dem. Dog vare Rygterne saa eenstemmige, at vi begyndte idetmindste at tvivle, og at denne forresten skjønne Dag endte sig meget flaut.

Den 9de September.

I Dag blev desværre Rygtet om Kjøbenhavns haanfulde Overgivelse kun altfor meget bekræftet. I Morges vare vi hos den danske Generalconsul Brown i Malmø, som nu er her i Byen, en tyk og jovial Person, som gjerne »lär ta Supen«. Han vidste endnu intet bestemt, men havde sendt Bud (vor Skytsengel Johansen) over til Helsingør for at faae sikker Efterretning. Han kom tilbage i Eftermiddag og bragte desværre Bekræftelse paa Capitulationen. Citadellet, Holmen og Flaaden ere overgivne til Englænderne, som skulle reise om 6 Uger og til-

bagelevere Flaaden, som er fløiten og med den Danmarks Selvstændighed — o! Sorg og Skjændsel! Jeg har i Eftermiddag meddeelt disse Efterretninger til Moer Kappelen, Biskop Bech og Heilman med en Coureer, som i Dag gaaer fra Consul Brown til Norge. 11,000 Bomber skal være kastede ind i Kjøbenhavn og Hovedaarsagen til Overgivelsen skal være Brandanstalternes Ødelæggelse. 600 Huse skal være deels brændte, deels ødelagte. Publicum skal have gjort Opstand, fordi man overgav sig. Flaaden ved Reval (den russiske) skal være brændt.

Den 10de September.

I Dag har vi holdt os qvar og sørget over Danmarks Underkuelse.

Den 11te September.

Der blev ingen Reise af formedelst den stærke Storm, som rasede, og da der desuden var Modvind. Vi vare nede paa Broen for at see om det var muligt at vove sig over, men befandt, at det ikke kunde skee uden at blive overskyllet af Søen og gjøre en lang Omvei. Dog gik Gradman fra Helsingør did over og et Par Fruentimmere med ham. I Aftes følte jeg mig upasselig af Forkjølelse og tog derfor betimelig min Tilflugt til Seng, Kampferpulver og Bygsuppe.

Den 12te September.

I Dag Morges kom Dall fra Kjøbenhavn og tog os paa Sengen. Der blev da en Glæde og en Spørgen og Passiaren. Stakkels troe Lollik, han har været dygtig i Ilden, især en Aften, da der regnede Bomber om ham. Han reiste til Norge i Post-Amtets Ærinde. Treschows har 4 Gange maattet flygte for Bomber og Ild. Dall tog herfra Kl. 12 Middag og i Følge med ham var en (Høstad, troer jeg, Forvalter paa Fredrikshald). Endnu er Veiret saa haardt og Vinden saa contrair, at der ei er at tænke paa nogen Overfart. Præsidenten reiste i Morges med den Baad, som bragte Dall over. Et Rygte gaaer i dette Øieblik, at Kronprindsen har nægtet at ratificere Capitulationen,

har declareret England Krig og er i Færd med at gaae over til Sjælland med 25,000 franske Hjælpetropper. Men hvordan komme de over. Under disse Omstændigheder vil man ikke længe være sikker i det da dobbelt ulykkelige Kjøbenhavn. En Braae ved Postamtet, den samme som mødte Postfører Smith i Engelholm for at avertere ham om, at han maatte reise tilbage, traf vi i Dag. Han har spiist med os til Middag og har bestemt sig til at tage over med os til Helsingør og Kjøbenhavn. I Eftermiddag fik jeg Øie paa Provst Lassen, som holdt i sin Kariol ude paa Gaden og var paa sin Retour til Norge. Han formanede mig til at vende flux tilbage og fortalte, hvad man ogsaa før i Eftermiddag har sluddret om her, at der var Opstand i Kjøbenhavn og at nogle Regimenter Engelskmænd skulde marschere til Helsingør — det hænger deilig sammen. Braae og jeg vare siden hos Munthe og drak en Flaske Porter. Der fortalte man, at Stafetten fra Kronprindsen ventedes tilbage i Aften eller Morgen. Braae fik P.s Værelse og logerer i Nat hos os for at følge med i Morgen til Kjøbenhavn, hvis den Storm, som nu i 3 Dage har hindret vor Overfart, lægger sig.

Kjøbenhavn den 14de September.

Her staaer jeg ved den gode Dalls Pult og skriver dette. Herre, vi ere indkomne — maae vi vel sige med hin Klokker, som det gik op for i Limingen af Chordørslæsningen — og med ham lægge til: „Gid Du var vel udkommen!“ — Det var vel Kl. henved 10 Formiddag i Gaar den 13de at vi forlode Helsingborg, hvor vi næsten havde udholdt 3 Ugers Qvarantaine. Den gode Fru Kyster fulgte os med to af sine Drengebørn til Broen. Braae var i ikke liden Besippelse, da man nægtede at paategne hans Pas og henviste ham til Malmø. Imidlertid fik han dog den Sag — som vi Eegværinger kalde det — bænket, og vi skyndte os da over til dansk Grund. Der var ingen Vind, og Færgefolkene maatte derfor roe hele Veien. Forresten havde vi et smukt Veir og fri Fløite-Musik fra de omliggende Skibe, hvor Mandskabet skaffede. Især tracterede et russisk Fregatskib, som vi passerede, med en Vægterpibe-Musik

en Chor. Vi toge ind til Secretair Sommer, men opholdt os der kun en halv Times Tid, da vi strax fik Befordring med en Retour-Vogn, en Postillon Krog, til Kjøbenhavn. Ved Udkjørselen af Porten fik vi en Medpassageer, en Peer Jensen, formodentlig Skipper, som var særdeles forbittret paa Capitulationen, og temmelig drøit critiserede den hele Commando-Commission samt vor Landmagt overhovedet og Landeværnet i Besynderlighed. En halv Miils Vei længere hen fik vi atter 3 Personer med paa Vognen, af hvilke den ene, der, saavidt jeg kunde høre, kaldtes Petersen og var blandt Helsingørs borgerlige Artillerister, var en ganske beskedentlig Person. Han havde ogsaa været med ombord hos Thura den 2den April. Item fortalte han, at han havde været med Qvarantaine-Baaden, som gik ud den 29de August for at gjenerobre en af Engelskmændene tagen og siden armeret dansk Vestindiefarer, hvilken Kanonade vi saae fra Veien til Ramløse. Gud veed, om det ikke var Skryderi. Efter hans Beretning skal Vestindiefareren have faaet 2 Skud. Disse Mennesker politiserede nu hele Veien paa deres Viis og især ennuierede Sieur Peer Jensen (uden Kavai) os bandsat med sine evige Forbandelser og Skjældsord af Sviin og Hund, dem han rundelig tildeelte enhver Sjællandsfar, vi mødte. Strax paa hiin Side Lyngby mødte vi den første engelske Forpost, en Infanterist og en Husar. Ingen af dem anholdt os og vi reiste hele Veien frit og ubehindret, endskjøndt vi lige fra Lyngby til Kjøbenhavn idelig mødte ridende engelske Officerer og enkelte Smaatrupper af Infanteri, Jægere og light Horses, blandt hvilke de fleste vare vakkre og vel monderte Folk. De havde ogsaa skjønne Heste, som de har fodret paa Sjællændernes Bekostning. Ogsaa mødte vi endeel engelske Fruentimmer af den lavere Classe, som ere fulgte med Armeen. Ved Sorgenfri og i Skoven deromkring vare en heel Deel engelske Militaire, som huserede der. Ved Vangehuset stødte vi paa den første engelske Skandse, som var opkastet af Landhæren; længere borte paa Østerbro stødte vi atter paa et Par deslige Skandser og mødte danske Bøndervogne, som vare tagne i Tjeneste af Englænderne til at transportere for dem Adskilligt, mest

Fourage og Kanoner. Bag enhver af Transporterne var 1 à 2 Husarer med blank Sabel, som truede de stakkels Bønder til at trække ud med deres udhungrede Øg. Fra Gjentofte til Kjøbenhavn var der paa begge Sider af Landeveien Bivouaker eller Smaahytter opreiste af det afmeiede Korn, der paa denne Maade skjændigen blev forødet. Paa hele Touren fra Lyngby og hid forekom det mig, at jeg reiste som Krigsfange gjennem en fjendtlig Leir, og det er tungt at reise saaledes gjennem sit Fædreland, at see det saa nedtrykt, saa tilintetgjort. Ved Enden af Østerbro gik Engelske og Danske blandt hinanden og man saae paa Fælleden endeel Engelske med Spader for, som man sagde, at opgrave det nedfaldne Skyts og planere Jorden. Paa selve Østerbro saae man de første Spor af Ødelæggelsens Vederstyggelighed i afbrændte og nedskudte Huse, i Huller paa Steenbroen, som Bomber havde slaaet ned paa. Strax vi kom ind ad Østerport var det samme Syn. Især var Nyboder stygt tilrakket. Ved Holmens Canal stod paa den ene Side Vagt af ridende Artilleri og paa den anden Side, paa Gammelholm, den engelske Vagt. Saavel paa sidstmeldte Sted som paa Holmen vende Kanonerne mod Kjøbenhavn, og skulle de blive brugte, saa vil det sidste blive værre end det første. Vi toge ind i Dalls Værelser og bleve modtagne af hans gode gamle Kone, der trippede nok saa geskjæftig omkring, sørgede for vore Beqvemmeligheder i alle Dele og talte meget godt om sin gode Herre. Da vi havde pustet lidt efter Reisen, vandrede vi hen til vor gode Jacobis*), som, endnu bedøvede af de sidste Rædselsscener (skjøndt deres Huus ingen Skade har faaet) neppe kjendte os igjen. Hvor de ere ældede! og hvor dybt har især de sidste Ugers Tildragelser nedbøiet dem. Min gode Jacobi var aldeles trøstesløs og næsten fortvivlet og vilde, at vi endelig strax skulde vende tilbage for at undfly de maaskee endnu rædsommere Begivenheder, som forestaae. Konen bar det stillere og søgte at trøste sin Mand, hos hvem jeg dog havde ventet mere

*) Conferentsraad Christian Frederik Jacobi.

Udg. Anm.

Standhaftighed, skjøndt Udsigterne vistnok ere saare mørke, og Kjøbenhavns Nød og Forsmædelse og de ædle brave Søkrigeres græsselige Tilintetgjørelse vistnok maa gjøre et dybt smerteligt Indtryk paa en Mand som Jacobi, der føler saa stærkt og varmt. Stafetten, som er sendt Kronprindsen, er endnu ei kommen tilbage. Man frygter, ikke uden Grund, at den vil bringe Ordre til Fjendtlighedernes Fornyelse, og da tifold vee det ulykkelige Kjøbenhavn; da vil deres egne Ildsvælg, som nu vende deres frygtelige Gab mod det, udspy tifold Død og Elendighed, da vil det saa skjændig forladte, forraadte, opoffrede og forhaanede Sjælland fuldkommen gaae til Grunde. Vi gaae her som paa Gløder, skjulte under forrædersk Aske, og vide ikke hvad Øieblik det Uveir, der hænger tungt og sort over Kjøbenhavn, vil bryde løs. Imidlertid gaaer Fiolen og Dandsen rask i Kjelderne og vi mødte i Aftes adskillige Donnaer med deres Cavalerer.

Den sidste og værste af de græsselige Bombardementsdage bar man Arme, Been og Tarme af sønderslagne Mennesker i Truge og Ingen var noget Øieblik sikker paa sit Liv. Etatsraad Colds eneste Søn blev knust af en Bombe. I Nyboder blev en Kone og 5 Børn dræbte paa engang. Ogsaa i vort Logis er en Bombe falden i Gaarden, som har ilde tilredt især et Værelse i anden Etage — da havde det ikke været godt at staae ved denne Pult. Af Collegial-Tidenden fra 12te d. M. sees, at Antallet af de ved Bombardementet i Kjøbenhavn afbrændte Huse og Gaarde beløber sig til 305, hvoriblandt 26 Bryggergaarde, 5 Bagergaarde og 20 Brændeviinsbrænderier. Helliggeistes og Trinitatis Kirker ere indrømmede de Brandlidte, som ei have Huusly. I Eftermiddag var jeg paa Børsen hos Schubothe og betingede hos ham nogle Bøger til M. og mig selv. Derfra gik jeg til Jacobi, som endnu er lige mistrøstig, og hvor der hersker en sand Jeremiæ Begrædelse. Formodentlig er Manden syg paa Legemet tillige, thi ellers vilde hans Umandighed være altfor overdreven. Vi spiste der til Aften og vandrede derfra Kl. 10 i et klart Maaneskin.

Den 15de September.

I Formiddags har jeg tøflet adskillige Steder omkring. Først var jeg paa Veien til P., men mødte ham i Vestergade og gik saa med ham til Grev Otto Moltke, den eneste af vore Stormænd og Collegie-Herrer, som er bleven her tilbage, fordi han fandt det upassende at løbe sin Vei og forlade sin Post, naar Staten var i Fare. Han seer ud til at være, hvad han har almindelig Lov for, en prægtig Mand. Han lovede at efterhøre i Hovedqvarteret, hvad Vei jeg helst skulde vælge for at faae mit Tøi igjen. Derfra gik jeg til gamle Tomter og besøgte den slemt medtagne Studiegaard, som med den hele Omkreds af Frue Kirke frembyder sørgelige Ruiner. Paa Veien derfra var jeg inde hos Directeur Schultz, hvor jeg traf Rahbek, der fortalte, at han som Capitain ved Kronprindsens Livcorps havde havt Brandvagt paa Studiegaarden under Bombardementet, at der faldt 150 Bomber, hvoraf 3 slog ned i hans Værelse, og at han derfra maatte retirere til Rundetaarn, hvor han maatte boe mellem Meubler og Flygtende og frygtede for at Murene skulde revne af den omgivende heftige Ild. I 3 Dage og Nætter sov han ikke. Han fortalte, at der især under 3die Dags Bombardement neppe fandtes 5 Mand paa nogen Bastion, fordi Alle vare ilede til Byen at redde deres Huus og Gods, saa at Fjenden ved en Storm lettelig kunde indtaget Byen. Paa mit Spørgsmaal om Tilskueren vedblev svarede han: „Nei, jeg kan nu ikke skrive nogen dansk og jeg vil ikke skrive nogen engelsk Tilskuer". Englænderne har hans Bakkehuus i Besiddelse, men har ei tilføiet det nogen Skade. Han logerer tilligemed Treschows hos Stephan Heger. Nyerup kom senere til. Af Øhlenschlægers nordiske Digte har Rahbek alt havt det sidste Ark til Correctur, men troer dog ei at noget Exemplar deraf bliver solgt for det første. Da vi gik bort fra Schultz, mødte vi Rector Nissen i Porten, med hvem jeg deponerede og som gjenkjendte mig. Han gav os den sørgelige Efterretning, at Malling skal være uden Haab. Til Middag spiste jeg hos Jacobi, som kun var lidet bedre. Der traf jeg min gode gamle Broder Landorf, som er blevet meget affældig, men endnu har

et rafkt Mod. Han var syg under Bombardementet, men vilde hverken have sig eller sit Tøi flyttet. Jeg gik derfra Kl. 5 til mit Hjem og skrev Breve.

Kl. 8 gik jeg til norske Selskab, hvor jeg af gamle Bekjendte traf Christie og Strøm ved en Boston-Whist. Jeg blev der en halv Times Tid og fortærede mit Smørrebrød og en Dram. P., som havde været i Selskabet, skal have fortalt, at der er skeet en Contra-Revolution af Bessaraberne i Constantinopel, at Englænderne have taget Helgoland i Besiddelse for derfra at indsmugle Varer i Tydskland og at de svenske Tropper paa Rygen have capituleret sc. General Toll og 14,000 Mand. Christie besøgte mig i Formiddags og fortalte blandt Andet, at Hannoveranerne skulle have forsikkret, at de ventede blot paa et alvorligt Angreb fra dansk Side for strax at gaae over til os; at en Borgercapitain skal under Bombardementet have forladt Volden med sine Folk og forsikkret Stadshauptmanden, at han slet ikke kunde udholde det længere paa sin Post formedelst de mange Bomber. Da Stadshauptmanden deraf tog Anledning til at forkynde ham Arrest, paastod Mandskabet, at det vilde følge sin Chef og da Mylius tog dem paa deres Ord og sagde: „Ja, saa sender jeg ham igjen paa hans Post", svarede de: „Ja, naar han gaaer did, skulle vi følge ham". Det endelige Resultat skal have været, at ingen af dem gik did. Det hedder, at en vis Person af den høie Commando skal have afslaaet sin Medcommanderendes, Billes, Tilbud, at faae Voldene monterede med 24pundigere af Sø-Etatens Tøihuus, istedetfor de 12- og 6pundigere, som man havde at besvare Fjendens 24pundigere med, og at Capitain Steffens skal have sagt høit, at bemeldte Person havde handlet som Forræder, thi det var for grovt til at være blot Dumhed.

Den 16de September.

Derfra gik jeg til Rahbeks. Ham mødte jeg strax udenfor sit Logis i huuslige Erinder. Konen var hjemme. Efterat vi havde passiaret en halv Times Tid om det Timelige og Evige, om Krig og Fred, om Rein, som hun var vred paa,

fordi han roste Clausen, og som var vred paa hende, fordi hun ei hørte hans to Prædikener, — Nein, om hvem hun i Førstningen havde godt Haab, at han vilde slaae sig til hendes og hendes Troesforvantes Parti, men som senere frafaldt; om Mønster, som er den rette og sande Præst etc., — kom Rahbek, med hvem jeg politiserede en halv Times Tid, indtil der kom tre Stykker, af hvem den ene var en Lieutenant Steffens (og de to andre Professor og Præsten Münster), og røg ind i Dagens Hovedæmne: Bombardementet, som jeg da atter fik opvarmet. Men da alt Opvarmet, undtagen Kaal, ikke er min Mad, saa stak jeg paa mig og gik op til Treschow*). Han var ene hjemme. Konen var, om jeg mindes ret, hos en Fru Stenersen paa Cadet-Academiet. Folkene vare beskjæftigede med at bringe Sagerne i Orden efter Branden og faae Ruder indsatte. Treschow forekom mig uforandret. Det gjorde mig ondt, at han ikke syntes synderligt om Urania, der efter hans Mening ikke indeholdt uden almindrlige Tanker, skjøndt han fandt Verserne smukke. Dorothea troede han heller ikke stort om. Han fortalte mig en artig qvid pro qvo, som en tydsk Underofficeer ved den engelske Armee her skal have begaaet. Personen havde nemlig hørt, at der var en Schlegel her ved Universitetet, og i den Tanke, at det var Lucindes opbyggelige Forfatter, skrev han ham til, at han vilde, saasnart Kjøbenhavn var bleven besat, kaste sig i hans Arme. Vor Schlegel skal ellers være en Fætter af den tydske, der kalder ham en Schafskopf, og vistnok have de megen forskjellig Tendents. Treschow fortalte og, at Fichte havde været i Kjøbenhavn, nylig før dets Beleiring. Han havde fulgt med Hoffet lige til Memel, da han formedelst frie Yttringer ei turde blive i Berlin. Treschow var, som Alle her, misfornøiet med vor Administration og fandt det urimeligt, at vi vilde holde paa en Neutralitet, som vi under nærværende Omstændigheder ikke kunde drømme om at forsvare, og at vi ikke havde taget fransk Parti, som vi nu snart vil tvinges til. Rahbek derimod

---

*) Den her og saa ofte nævnte Treschow var Professor Niels Treschow. Udg. Anm.

nærer endnu sit udødelige Had til Bonaparte og de Franske. Han vil, dersom de komme hid, bringe sin Kone til Norge og saa reise ned for at falde for deres eller sin egen Haand. Der ligger en Oberst Hulls paa hans Bakkehuus, som han er meget fornøiet med. Fru Rahbek viste mig Øhlenschlægers Palnatokiana, som er en Indledning til hans Skuespil Palnatoke, der er dediceret til Rahbek, til de tre Veninder, Camma, Christiane og Sophie, og til Carl Heger. Den indeholder adskillige skjønne Steder og omtaler Opholdet i Gøthes Kjelder paa en Maade, der ligner Horatses parma non bene relicta. Hun meente, at jeg nok kunde faae et Exemplar af Øhlenschlægers nordiske Skrifter. Baggesen var hun (og det med Rette) grumme vred paa, da han i Førstningen havde teet sig som en varm Ven og paatrængt sig dem for siden at spille en Judas-Rolle.

Den 17de September.

Siden gik jeg til Rahbeks for at levere ham en belovet Copi af en Artikel i Morning-Chronicle betræffende Danmark. Han var ikke hjemme. Jeg snakkede en halv Times Tid med hans astenisk Frue, som indbildte sig at have seet Øhlenschlæger i Dag paa en Vogn. Siden kom hendes Søster Christiane (som nok er Øhlenschlægers Kjæreste) tilligemed et andet corpulent Pigebarn. Christiane var endnu meget harmfuld paa en engelsk Officeer, som længe havde betragtet det nedskudte Frue-Taarn, som hun troede, med en vis Skadefrohed, og som hun saa længe sendte lignende Blik, indtil han blev opmærksom derpaa og de saaledes en Stund gloede paa hinanden. Nær havde jeg glemt, at min første Udvandring i Dag var i Hovedqvarteret, hvor jeg, efterat have som en Saul blandt Propheterne staaet en halv Times Tid blandt de Røde, omsider fik talt med Bielefeldt, der stod færdig for at tage hen til det engelske Hovedqvarteer i Citadellet, og lovede at give mig en Recommendation derhen, for at jeg kunde faae Adgang til at komme ombord hos Admiralen og rygte mit Ærinde betræffende mit opkaprede Tøi. Bielefeldt saae ilde ud og beklagede, at vi skulde samles i en saa bedrøvelig Tid. Et Par Timer efter

kom jeg igjen og blev da henviist til Contoiret, hvor jeg traf Professor Thomas Brun i fuldt Arbeide med at uddele Passer til Skippere. Han skrev da det belovede Anbefalingsbrev, som den stakkels Mand maatte skrive to Gange, da det første Exemplar var skrevet paa et forhen beskrevet Papir. Men han var ufortrøden og ønskede mig god Lykke til min Expedition. En militair Kammerjunker talte og om en Krigsdeclaration fra Danmark, som skal staae i de sidste Hamborger-Aviser og som han fandt „gar schön und gut geschrieben". Man har talt om, at Sverrig ogsaa vil bryde med England, og det skal være vist, at nogle Finlandsfarere ere optagne af de Engelske. Bravo! saaledes faaer Britannien snart sin Rolle afspillet.

Den 18de September.

Kl. 12 i Formiddag reiste jeg en Carosse til Citadellet, hvor jeg først traf en Vagt af Kongens Livjægere, som jeg tog for Englændere, da deres Uniform har megen Lighed med disses, og derfor tiltalte paa Engelsk og siden paa Tydsk, men vi kom snart ud af Drømmen og efterat jeg havde foreviist mit Leidebrev fra Bielefeldt blev Passagen strax aabnet. Da jeg kom til Castelsbroen, fandt jeg den spærret med et Tralværk, bag hvilket jeg saae den engelske Vagt paradere. Jeg steg da af og tiltalte Fjenden gjennem Tralværket, først paa Tydsk, da jeg troede det var Hannoveranere, men siden paa Engelsk saa godt jeg kunde og producerede mit Leidebrev. En Gefreider modtog og bragte det til den vagthavende Officeer, som strax kom ned og lod det bringe til Generalen. Vi passiarede da en Stund bag Tralværket, indtil der kom Svar fra Generalen, at jeg maatte reise om ad Østerport, da Ingen blev indladt paa denne Kant, hvilket jeg saa meget mindre kunde fortryde paa, da en engelsk Officeer, som just kom ridende og begjærede at indlades, blev viist samme Vei. Jeg slap skikkelig godt ud af det med mit Engelsk, paa det nær (som var narrisk nok), at jeg ikke kunde komme paa, hvad Ordet Tydsk heed paa Engelsk, hvorfor jeg hjalp mig med allemand, og huskede først, da jeg kom tilbage i Vognen, at det hedder german. Officeren var meget høflig

og sagde mig, at jeg med det Beviis, som jeg havde, gjerne kunde reise directe fra Toldboden til Admiralen. Jeg gad derfor ikke reise den mig anviste Omvei og bebyrde Generalen, men besluttede, da jeg dog først maatte vide, om Løbbers var taget, førend jeg begav mig ombord paa Admiralskibet, at reise hjem og skrive til Admiralens Secretair Joseph Trounsell, hvis Adresse jeg havde faaet i Helsingborg, for at udbede mig Oplysning herom. Jeg skrev derfor til ham, da jeg kom hjem.

Senere paa Eftermiddagen gik jeg til Toldbodgaden hen mod Porten til Toldbodpladsen, som er lukket, og saae endeel af vor stolte Flaade, hvoraf Englænderne alt har tiltaklet 18 Stykker for at slæbe af med dem tilligemed de øvrige. Der traf jeg Braatz; vi fulgtes ad tilbage og mødte underveis Møhl. Vi gik ind i Livjægernes Vagtstue paa Toldbodgaden, hvor Dupuis, den berømte Sanger, en vakker Karl, havde Vagt som Oberjæger. Han var saa god selv at besørge mit Brev til Trounsell til den engelske Vagt. Braatz fortalte, at der har været en Rencontre mellem Popham og Rosenvinge i Anledning af, at den Første fordrede noget Holmen tilhørende, som den Sidste nægtede at være der, hvorpaa Sieur Popham skal have svaret, at det da maatte være stjaalet. Men Rosenvinge lod ham vide, at sligt ikke maatte siges til danske Sømænd, men passede blot paa saadanne Røvere og Stimænd, som Englænderne havde viist sig at være. Derpaa fulgte en Udfordring, men Sagen skal være bilagt af Gambier derhen, at Popham har maattet gjøre en skriftlig Æreserklæring. — I Aften har jeg besøgt Jacobi, som endnu er lige ussel. Nu er Kl. snart 12 og det er altsaa paa høie Tid at køie.

Den 19de September.

I Formiddag har jeg for det meste været hjemme og spillet paa et Claveer, som staaer her, og læst i Dorothea, som Schubothe i Dag sendte mig. Den første Sang, som jeg tilligemed Fortalen har løbet igjennem, behagede mig ikke synderlig, fordi jeg ikke forstod synderlig deraf og ikke begriber dens rette Tendents. Jeg gjorde dog en Tour til Livjægernes Vagt, for at

høre hos Dupuis, om mit Brev var retourneret eller noget Svar derpaa indløbet. Jeg traf ham i sit Logis, da han gik af Vagten.

Kl. 6 vandrede vi til Treschows, hvor vi fordrev Aftenen med Musik og Passiar. Fru Treschow og hendes Søster spillede adskillige Stykker af Don Juan, som de meget roste, af Eropolis etc. De talte endnu med Henrykkelse om Baggesens Skjærsliber=Vise og hans Selskabs=Talent overhovedet. Om Schlegel skal Fru Kjerulf have sagt, at han seer ud som en bollen Finger og det skal være meget træffende. Treschow fortalte, at de Store her meget havde forarget sig over en Idee, som han under sine Forelæsninger i Vinter havde yttret: at det var nødvendigt, at der var et Central=Punkt eller Magt, hvorom de mindre Magter dreiede sig som Planeter for derfra at hente det fornødne Lys, og at man mindst maatte ønske en Handelsstat til et saadant Centrum. Moltke (G.) skal endog have stødt sig over, at Treschow, idet han skildrede Aarsagerne til den romerske Stats Fald, havde yttret: „Maatte den store Nation ikke strande paa samme Klippe", da han deri fandt et Ønske for Frankrigs Held. Denne Anglomani hos vore Stormænd see vi da nu Frugten af, og selv den moderate Treschow har ikke kunnet bare sig for at tale høit om vort Ministeriums Stupiditet. Han talte siden om, hvorledes Definitioner, som Grændselinier, naar man hænger for meget ved og udleder for meget af dem, føre til Vildfarelser, da Naturen ingen Grændseskjel kjender. Han fandt de Leibnitzske Ideer meest holdbare og altsaa Kants System for et falsk Product, men et stort Geni=Værk. For nærværende Tid læste han Platos Værker i en Oversættelse af Schleiermacher, som han roste, for, som han sagde, at hæve sig over denne forkeerte Verden, hvortil Platos Ideer gjør os bedst skikkede. Blandt de Ideer, som jeg ikke kan komme til Rette med, var den, som Treschow i en af sine Forelæsninger skal have debiteret og endnu holder fast ved — og som Moldenhawer og øvrige Theologer skal have taget ham ilde op —: at Menneskene oprindeligt have været Mollusker og gjennem uendelige Gradationer ere stegne til deres nuværende Art og Skikkelse. En Idee,

som han anseer, næsten til Evidence, bestyrket ved den Proces, som foregaaer med Mennesket i Moders Liv fra dets Oprindelse af og gjennem dets hele Udvikling der, som synes at tilkjendegive, at det er oprindelig et Vanddyr eller Mollusk. Jeg er for lidet Naturkyndig til at kunne bedømme denne Sætning. Men kun kan jeg ikke begribe, hvorledes det, som oprindelig var eller er Mollusk, kan blive andet, ligesom jeg ikke kan forestille mig andet end at den første Menneske-Spire, hvor molluskagtig og uformet den end maatte vise sig, dog maa indeholde en miniature den hele Menneske-Organisation. Rathje skal og — som Treschow sagde — være imod denne Idee og med ham maa jeg nærmere tale derom.

Medens jeg kommer det ihu, maa jeg endnu anføre den snurrige Tildragelse, at en Bombe, som faldt ned — om i Frue eller Petri Kirke mindes jeg ikke — skal have kastet en Kiste op, som indeholdt salig Jomfru Dorothea Biehls jordiske Levninger.

Fru Rahbek kalder sin Broder, Steffen Heger, Perseus, hans Kone Persia, hans Børn Persiller, og da hun nu boer der i Huset, anseer hun sig, som hun i Forgaars sagde mig, for at være i Persepolis. De ældre af Rahbeks Bekjendte kalder hun Spækhøkere og skal ikke være blevet lidet flau, da en Wolfqvartz forleden Dag, idet han tog sit Uhr op, sagde: „Jeg faaer vel see, hvad mit Spækhøker-Uhr er“, da hun meente det var en Finte, skjøndt Manden sagde det ganske troskyldig, fordi han virkelig havde kjøbt Uhret af en Spækhøker. Saaledes er det at have en ond Samvittighed.

Den 20de September.

Kl. 5½ gik min Kone og jeg til Frederiksberg blandt en stor Sværm af Mennesker, som Nysgjerrigheden havde lokket ud. De Engelske gave Janitschar-Musik, men vi hørte kun lidt af den, fordi den truende Regn og Frygt for, at Porten skulde blive lukket, nødte os til at ile hjem. Vi saae en Trup af Bjergskotter med deres rød- og hvidstribede Strømper, blotte Laar og Halvskjørt samt et grønt Skjærf over Skuldrene, opstillede udenfor Haven. Fra Vesterbro, hvor adskillige Huse ere

ødelagte, til Frederiksberg staae engelske Skildvagter, af hvilke de fleste nok vare Hannoveranere og meget smukke Folk. I Frederiksberg Allee ere enkelte Træer omhugne, men ellers er Alleen i det Hele conserveret. Paa Retouren besøgte vi Jacobis, hvor vi traf Søcapitain Harboe, der, som alle vore brave Søofficerer, og det med Rette, er opbragt paa Englænderne. Jacobi er endnu lige ussel og jeg frygter, dersom det skal vare længe saa ved, at det bliver reent galt med ham. Peyman og Malling skulle være i god Bedring.

Den 21de September.

P. besøgte os i Formiddags og meldte, at man befrygter, hvad og engelske Officerer skal have udladt sig om, at de ville besætte Kjøbenhavn. I Eftermiddag besøgte vi Kongens Have, der stedse forfalder mere og mere. Vi fandt der adskillige Træer, som vare splintrede, formodentlig af den sidste Lynild, da Splinterne vare for store til at kunne være gjorte med Kanonkugler. To Træer i Damegangen vare især meget medtagne. Derfra gik vi paa Børsen, hvor jeg forlod min Kone og vandrede ud til Christianshavn for at besøge Major Heber. Han boer ikke langt fra Amagerport. Han var som gammel Krigsmand meget opbragt over den flaue Disposition i det Hele. Han havde meldt sig hos Bülow for at tilbyde sin Tjeneste saavidt hans Svaghed maatte tillade det, men fik til Svar, at det maatte gaae yderligt, naar Mænd i hans Alder skulde blive opfordrede til Stadens Forsvar. Ikke destomindre gik han dog paa Batterierne for at hjælpe de borgerlige Artillerister til Rette og blev der fra Kl. 2 til Kl. 7 Eftermiddag, uagtet adskillige Kugler peb over hans Hoved.

Den 22de September.

Havt Besøg af Professor Treschow, som bad mig spise hos sig paa Torsdag Middag. Han fortalte, at man fra Nyborg paa dansk Side havde skudt paa Waltersdorf, der saaledes blev fjendtligere behandlet af sine Egne end af de Engelske, forudsat at han ikke mere er disses end de Danskes.

Wraatz forsikkrede det samme og at Waltersdorf maatte stige op paa Dækket i al sin Herlighed for at betyde Vedkommende deres Vildfarelse. Heller ikke skal Kronprindsen ville have nogen Post fra Sjælland over til sig. Mañ formoder, at der pønses paa nye Dumheder. — I Middags blev der en Forskrækkelse, da man uventet hørte en temmelig stærk Kanonade. Folk begyndte at stimle paa Gaden og vor gamle Mutter bragte ganske forbløffet den Efterretning, at der var Bataille paa Rheden mellem Russen og Englænderne, og min Kone, som strax troede, at Døden var i Gryden, blev temmelig allarmeret. Men omsider blev det da oplyst, at det var Englænderne, som prøvede eller afblæste Kanonerne paa vor — eller nu rettere — sin Flaade. Jeg maa, medens jeg erindrer det, anføre en ny Kjøbenhavnsk Talemaade: naar man nemlig bevidner nogen sin Tak, faaer man til Svar: „Ingen Aarsag!". I Eftermiddags kom Dall tilbage fra Norge, men uden Brevposten. Jeg var hos Lahde for at faae aftaget min Kones og mit Physiognomi, men han henviste mig til Flint. Jeg saae i Eftermiddags paa Gothersgaden en svær Røg fra Søsiden, som man meente reiste sig af, at Englænderne brændte et af vore gamle Skibe, som de ikke kunde faae ret Skik paa. Der hørtes atter i Eftermiddag Kanonade i Anledning af, at Gambier var i Land paa Citadellet.

Den 23de September.

En liden Excursion gjorde jeg til Kongens Bibliothek, hvor jeg excerperede noget af Suhms Historie, 8de Tome, betæffende Opslo, og consulerede en gammel Secretair (formodentlig Eckardt) om de nyeste Skrifter, der handle om Teglbrænderier og Glasur.

I Eftermiddags havde vi Besøg af Ernst Ditten, som fortalte, at han havde været med ved Studenter-Corpset og staaet ved Falsens Compagni. Han havde ogsaa bivaanet Executionen med de første Marinere, som bleve skudte. Den første af disse Dødens Candidater blev skudt i Benet og Skuldrene og, da han ei var bundet paa Stolen, sprang han af og sprællede convulsivisk paa Jorden indtil En forbarmede sig over ham og gav ham en Kugle gjennem Tindingen. Hummel skal have læst Officeren, som com-

manderede Executionen, en dygtig Lectie og lært ham, hvorledes man skal bære sig ad med at skyde en Synder, nemlig at to skulle sigte paa Hjertet og en paa Hovedet. Det er et bedrøveligt Militair, som ikke engang kan skyde sine Egne, hvormeget mindre kan man da vente, at det skal kunne skyde Fjenden. Ditten havde faaet Brev fra sin Fader, hvori han meldte, at Grenadererne af hans Compagni vare commanderede til Fredriksværn. Dall skulde atter have reist til Norge som Expresse, men det blev omgjort. Norske Post, saavel den i Gaar affendte, som den ankommende, er stoppet i Helsingborg til Gjengjæld for, at den svenske udenrigske Post er stoppet i Nyborg. Mine Breve, som jeg i Gaar skrev til Norge, har altsaa samme Skjæbne.

I Aftes vilde jeg have besøgt Rahbeks, men traf Ingen hjemme. Siden gik jeg til Jacobi for at hente min Kone. Med Jacobi er det noget bedre. Søcapitain Harboe var der og fortalte, at 1,500 Mand Englændere ere indskibede. Ildebranden i Gaar skal have været i et Skur paa Holmen, hvor endeel af vore fyldte Bomber sprang. Dall, som kom hjem i Aftes Kl. 11 og drak med mig en Æggepunsch til sin Aftenpibe, fortalte, at Vagten paa Trekroner skal, efter Englændernes Forlangende, være afløst og arresteret, fordi man har den mistænkt for at have antændt Ilden, hvilket dog er synderlig nok, da Englænderne selv ere i Besiddelse af Kjøbenhavn og Trekroner er saa langt derfra. Ved denne Leilighed skal 20 Englændere være dræbte og 40 saarede.

Den 24de September.

Fru Wraatz fortalte, at en Bombe, som formodentlig var meget magelig, havde lagt sig ganske commodement i deres Sopha, efterat den havde slaaet en Stol itu og var bleven træt af at klamres med dens Krølhaar. Overlærer Munthe har mistet en Arm ved en Bombe.

Den eneste ved Kjøge faldne Landeværns-Officeer, Qvistgaard, skal have ordnet sine Affairer førend han gik ud, og skal endnu nylig før han faldt have forberedt sin Kone paa sin Død, med Tillæg at Omstændigheder, som han ei kunde nævne (formodentlig

de slette Dispositioner) gjorde ham den sandsynlig, saa man maa formode, han forud har ahnet sin Skjæbne. Han blev og et Offer, fordi han blev staaende med sit Compagni og gjorde Modstand, medens alle de øvrige vare i fuld Flugt, hvorom Ingen af den Aarsag havde Tid til at underrette ham. Alle de øvrige Helte ere saarede bag fra — en Skjæbne, som de kunde have undgaaet, naar de havde havt Skræddere, der havde været saa vel underrettede om deres Hjerters Locale, som hiin, om hvilken den bekjendte Anecdote melder. Til Middag spiste jeg hos Treschows i Selskab med P., Justitsraad Wexel, der skal være en meget klog Mand, men som ogsaa selv synes at vide det, og Jens Rathje. Der blev fortalt, at en af de høiere engelske Officerer havde i et Brev til Moldenhaver høit og dyrt forsikkret ham, at den engelske Armee vilde saasnart som muligt forlade Sjælland. Efter Bordet bad Treschow mig at læse høit en Ode om Fædrelandskjærlighed, tilsendt de skjønne Videnskabers Selskab i Anledning af den udsatte Priis. Den indeholdt adskillige Træk af ægte Digteraand, især en skjøn Tirade, hvori Cosmopoliten skildres som Himlens Medbeiler til dens Brud Jorden og straffes for denne Frækhed. Forresten forekom Formen mig ikke at være synderlig skjøn og Materien var kun betragtet fra de tvende Synspunkter: Fædrelandets Forsvar og villig Udholden af Forfølgelse i dets Tjeneste. Rathje fortalte nogle Geschichter om en Averschoug fra Norge, som viste ham fra en heel maadelig Side, jeg vil haabe, at det ei er ham paa Salum. Forresten blev der musiceret hele Aftenen og jeg fik laant Musiken af Weyse til Theklas Sang, og ovenikjøbet en nydelig fransk Amoroso.

Den 25de September.

Af Dagen seer man, at Ilden paa Holmen er opkommet af en Matros's Uforsigtighed, som ved at sigte med et Gevær, der gik af, tændte Ild paa de fyldte Bomber, og Mistanken mod Vagten paa Qvintus (ikke Trekroner) var aldeles ugrundet. Efter en engelsk Oberstlieutenants Rapport har han ei havt nogen Døde, men kun fire Blesserede ved hiin Explosion. — Blandt

Anecdoterne fra Feidens Tid hører ogsaa den, at en borgerlig Artillerist, en Seilmager, som ved sin velanbragte Ild fra Volden havde demoleret et af Englænderne anlagt Batteri, skal have svaret en Artilleri-Lieutenant, som spurgte hvad han havde skudt efter: „Jeg har skudt efter det, som De ikke mere seer“.

Den 26de September.

Wraatz har i Formiddag besøgt os og den største Deel af Formiddagen er forløbet under Passiar med ham. Han har talt med Theater-Baronen Wedel-Jarlsberg, som var blandt de fangne Landeværns-Officerer og som skal have paastaaet, at ingen disciplinerede Tropper vilde have udholdt den Ild, som Landeværnet udholdt — det er kun Skade, at de have været saa passive og ikke mere active — men det er da vel for det meste deres erbarmelige Officerers Skyld. En Oberst af Landeværnet, som ved et af Udfaldene her i Byen forsigtigviis havde været bagest og derved naturligviis paa Retraiten kom triumpherende i Spidsen af sine Folk, skal være bleven betydet af disse, at han fremdeles og bestandig hørte til Bagdelen og anviist sin Plads der. En Mariner skal have frelst sin Officeers Liv ved det, at han med et Skud skjød ihjel den ene og qvæstede den anden af to Englændere, som sigtede paa ham. Det er dog vel, at man hører enkelte gode Træk af dette Corps, der forresten mestendeels har opført sig som Hallunker, og af hvilket 300 Mand tvang sine Officerer til at sætte dem over til den engelske Flaade. — I Formiddag har jeg og havt et Besøg af en Throndhjemmer, Wessel, som blev Student med mig, og som endnu ei har drevet det videre end til at blive Cand. theol. Dette Besøg faldt lidt kostbart.

Lieutenant Steffens ved Kronprindsens Regiment har været i slem Knibe. Han var sendt med Depescher til Kjøbenhavn, men da han alt fandt Veien spærret af Fjenden, bragte han dem til Castenskjold, som dengang stod ved Roskilde, og, da han vidste deres Indhold, besluttede han at forsøge paa at frembære dem mundtlig. Til den Ende anskaffede han sig en gammel sort Kjole og Attester som Student for paa denne Maade at snige sig til

Byen. Han stødte paa en Major, som han foresnakkede, at han var en fattig Student, der vilde besøge sin Kjæreste i Byen. Den barmhjertige Major lod sig bevæge ved denne Roman og lovede at bringe ham trygt gjennem Udposterne til Kjøbenhavn. Men til Uheld for Steffens blev han ved Glostrup kjendt af en Soldat ved samme Regiment, der udbrød i Beklagelser over, at hans stakkels Lieutenant var fanget (som han troede). Man lugtede da strax Lunten og Steffens maatte gaae til Bekjendelse, at han var Officeer og at han havde medbragt Depescher, og da han som Officeer maatte vide disses Indhold, vilde man aftvinge ham samme — men forgjæves, endskjøndt man først truede ham med at blive hængt og siden satte ham 4 Dage i et Lukaf. Siden blev han bragt ombord paa Flaaden, hvor han maatte udholde til Capitulationen, men blev forresten vel behandlet. En af de fangne Landeværnsmænd skal, efterat han havde faaet god Mad og Drikke, have bedet Steffens at sige Admiralen, at han nu gjerne vilde være engelsk — en Anmodning, som Steffens besvarede med en Næsestyver. De Engelske begjærede at vide, hvad Karlen havde sagt, siden han fik et saadant Svar, og da Steffens underrettede dem derom, skulle de samtlig have spyttet paa ham, hvilket Hallunken ogsaa var ærlig værd. Professor Hornemans trende Døttre ere blevne mere eller mindre blesserede ved Bombardementet. Den ene har mistet sit Been, den anden har faaet en Contusion i Hovedet og den tredie en lettere Contusion i Skulderen. Ikke destomindre skal Horneman have svaret Professor Bang, som vilde have ham til at begjære af Peyman Capitulation paa Grund af den Ulykke, som var overgaaet hans Huus og Familie: „Jeg vil visselig ingen gammel Kjælling være". En smuk Compliment til Raadgiveren, som selv skal have gjort en saadan Anmodning til Peyman.

Lector Horneman, som havde besøgt det Heyerdalske Seminarium paa Toten, og siden paa sin Reise saae Skydsgutter, der vare ligesaa velklædte som Seminaristerne, troede i Førstningen, at man brugte disse til Skydsgutter og kunde ikke noksom forundre sig derover. I Dag har jeg faaet Jean Pauls Hesperus og Titan fra Schubothe til M. C. og allerede begyndt paa

Titan. Der er i den, som i Hesperus, meget, som man ikke kan blive ret klog paa, og den har, saavidt jeg kan bedømme af Begyndelsen, ikke saa mange lyse Punkter, der bøde paa de mørkere, som man finder i hans Hesperus.

Den 27de September.

I Formiddags har det været et styg Veir med Regn og Slud. Mit Forsæt at høre Plum eller Monod gik derfor overstyr og jeg blev hjemme for at læse i Titan, som lader til at blive bedre jo længere man kommer ind i den. I Kjøbenhavns Skilderi stod Fortsættelsen af en velskrevet Betragtning over Kjøbenhavn som Fæstning. Der meldtes og at Englænderne skulle have forespurgt sig, om det maatte være passende at aabne en Subscription blandt deres herværende Militair til Bedste for de, som have lidt under Bombardementet, især Haandværkere og den ringere Classe. Rygtet har atter gaaet, at Alexander skulde være caponeret. At der har været noget paa Færde, maa man dog slutte af den Beretning, som Lector Horneman skal have læst i en Avis i Norge, at Constantin skal have reddet Alexander af en Fare. Det Rygte har og gaaet, at Rusland og Østerrig atter skulde have forenet sig mod Frankrig — men det er vist Løgn og strider desuden mod et sandsynligere Rygte, at der skal efter fransk Mægling være sluttet Fred mellem Porten og Rusland paa Vilkaar, at det sidste faaer Wallachiet og Moldau, Østerrig de ved dets Grændser liggende Provindser, Serbien og Bosnien, og Frankrig Morea og den tyrkiske Deel af Dalmatien. Overalt skal Porten kun beholde den Deel, som er mahomedansk i Troen, og skilles ved de græske Provindser. Et Gesandtskab fra Frankrig til Persien skal have mødt den persiske Armee og formaaet den persiske Konge til at vende sine Vaaben mod Ostindien for at give England sit Banesaar. Endelig sladdrer man ogsaa om, at vor Konge skulde være død.

Den 28de September.

Efter Bordet besøgte jeg Professor Sverdrup, som i Feidens Tid har været Capitain for et Compagni af Studenter-

Corpset. Han fortalte om, hvorlunde en Assessor Horn skal have gebærdet sig heel underlig efter Capitulationen og være kommen løbende til Hovedqvarteret, hvor Studenter-Corpset havde Vagt, for at stille den Tumult, som Capitulationen foraarsagede, og holdt en Oration om, at Anarchiets Time nu var slaaet og at man maatte give ham et Sværd, da han saa vilde gaae i Spidsen af Studenterne, som han satte al sin Lid til, mod de oprørske Borgere. Han fortalte og, at engelske Generaler skulle have forsikkret, at de havde havt idelig Overhæng af Mennesker, som tilbøde sig at være Spioner, og at de kunde kjøbe disse i Skokkeviis for en Guinee, saa de omsider maatte afvise dette nederdrægtige og forræderske Pak. Feilen var nok, at man i Førstningen var for sparsom med at hænge og skyde det Hallunk-pak. Sverdrup er hjertelig kjed af Kjøbenhavn og ønsker at komme tilbage til Norge. — Hos Wraatz hørte jeg den trøstelige Efterretning, at de tvende engelske Krigsskibe Defence og Spencer, det ene paa nogle og 80, det andet paa nogle og 70 Kanoner, som vare sendte til Christianssand for at bemægtige sig vore Skibe Lovise Augusta (Cadet-Fregatten) og Prinds Christian, skulle være blevne meget ilde tilrakkede af Jessen, som havde lagt Skibene under Fæstningens Kanoner og plantet Skytset ved Indløbet, saa de maatte vende tilbage med uforrettet Sag. Snedorf skal og have svaret, da de Engelske paa Grund af Capitulationen fordrede Skibene udleverede, at han ei havde nogen Peyman, som kunde befale ham sligt.

Den 30te September.

Først mod Mørkningen i Aften vandrede jeg ud for at besøge Rahbek, men da jeg ei fandt ham hjemme, steg jeg to Etager høiere og besøgte Treschows og sladdrede et Par Timer meest om Spøgelser, Fremsynede og Nattevandrere, i hvilken Anledning Treschow yttrede at være af samme Mening som Leibnitz, at alle vore Ideer og Forestillinger ligge dunkle i Sjælen (in abysso animæ) og blot vækkes og faae Bestemthed ved de udvortes Gjenstandes Indvirkning paa vore Sandser. Imidlertid troer Treschow, at disse Ideer ligesaavel kan blive

opvakte og bestemte ved Forandringer i Menneskets indre Organisation, hvilket man seer deraf, at forskjellige Trykninger paa Hjernens Nerver have frembragt deslige Virkninger, f. Ex. af et hastigt Skin eller at man seer tusinde Lys. Om Nattevandreren Negritti fortalte Treschow endeel Anecdoter. Ligeledes hørte jeg et Par Tildragelser, som før vare mig ubekjendte, og af hvilke den ene var forunderlig og den anden latterlig. Det Forunderlige tildrog sig med en Kudsk hos Calmette, en skikkelig Karl, som skal bestemt have forudsagt sin Dødsdag 8 Dage før den indtraf. Da han hverken mod Dødsdagens Nærmelse eller samme Dag følte noget Dødeligt hos sig, var han selv tilbøielig til at ansee det for Tant. Men om Aftenen, da han havde kjørt sin Herre hjem, blev han sparket af en af Hestene i Tindingen og faldt død ned. — Den latterlige Geschichte var denne: For nogle Aar siden skal Harthausen og Bielefeldt have været hos en Præst paa Landet i Norge, hvor der blev talt meget om Spøgelser. Bielefeldt erklærede alt sligt for Løgn og Indbildning; Harthausen derimod yttrede, at man vel ikke saa bestemt kunde nægte slige Tings Tilværelse. Da de vare komne til Sengs, anbragte Harthausen en ukogt Krebs, der, som bekjendt, er meget kold, og som han til det Øiemed havde forskaffet sig, paa Bielefeldts Haand. Denne blev urolig og sagde: „Es war was"; men Harthausen forsikkrede der var Nichts, bad ham være rolig og ei forstyrre hans Søvn med sine Narrestreger. Kort efter anbringer Harthausen atter sin Krebs og der bliver atter samme Spectakel. Omsider lod Harthausen Krebsen krybe og Bielefeldt sprang nu op og begge stode i deres Linned paa Gulvet og disputerede om „was" og „nichts" og da Harthausen havde faaet Krebsen fat og gjemt den, begyndte Spøgelse-Fornægteren, som ei kunde begribe, hvorledes dette var gaaet til, at blive meget forknyttet, sov kun lidt og var om Morgenen ganske bleg. Harthausen turde ikke sige ham Sagens rette Sammenhæng, før efter et Par Aars Forløb, og endda blev Bielefeldt saa forbittret, at han nær havde jaget ham Kaarden i Livet. En morsom Geschichte med Professor Schjelderup blev ogsaa fortalt: Denne blev i en Ligfærd Par med en Brændeviinsmand,

hvis Næse florerede særdeles af hans Haandværk. Da denne Person hørte, at han var kommen paa Siden af en Doctor, begyndte han strax at entrere med ham om sin Næses slette Tilstand. Schjelderup, som ingenlunde kan lide, at man gaaer løs paa ham med Snak om Doctorering, spurgte Næsemanden ganske laconisk, „om han vilde være af med den inculperede Næse", hvilket Personen benægtede, men vedblev at consulere, om man kunde faae en bedre Skikkelse og Farve paa den, hvortil Schjelderup skal have svaret: „Hvad Couleur vil han da have paa sin Næse?"

Den 1ste October.

Først i Eftermiddag Kl. 4 kunde jeg rive mig løs fra Titan og gik da en Tour paa Volden, fra Studiestræde til Østerport og derfra tilbage til Vestervold. Paa Hentouren besaae jeg den græsselig tilredte Frue Kirke og Kirkegaarden, hvor der var adskillige af Bomberne opkastede Grave. Fra Nørrevold saae jeg og over den afbrændte Deel af Byen, som just paa denne Kant har lidt meest, ligesom der endnu sees mange Huller i Volden paa den Kant, som meest blev beskudt, og hvor man nok havde bestemt sig til at løbe Storm, hvis det var kommet dertil, fordi Graven der er grundest og der overalt skal være det svageste Punkt. Runde Kirke, hvoraf man før blot har kunnet see Taarnet, viste sig nu heel for Øiet i al sin gothiske Ærværdighed, bestraalet af den dalende Aftensol. Overalt var det en meget skjøn Efterhøst-Aften — og Ruinerne i Byen og det udenfor af Fjenderne besatte Land og de falmende ærværdige Lindetræer, der hvælvede sig over mit Hoved, tjente meget til at forhøie den Tungsindighed, som denne Aarstid er saa skikket til at udbrede. — Langt borte, formodentlig paa Rheden, hørtes 17 Skud og udenfor Broerne hørtes Lyden af de engelske Jægeres Horn og, da Solen var nedgaaet, deres Tappenstreg; engelske Officerer jagede nu ud af Østerbro. Jeg mødte Sverdrup og hans Kone paa Volden. Gambier og Catchart skulle have sendt et meget galant Brev til Hovedqvarteret, hvori de ytre megen Deeltagelse i de Ulykker, som ere tilstødte Kjøben-

havn. Ogsaa skal Catchart specielt have tilskrevet Horneman og tilbudt ham at beboe sit Lyststed udenfor Porten, omendskjøndt det nødig kan undværes, da det ligger midt i Forpostkjæden. Popham, der har gjort sig saa fortjent af at plyndre Holmen, hvor han har ranet indtil Lysestager og gamle Søm, skal være bleven Baronet. Han er desuden en Fætter af den ædle Canning, i hvis Aand han fuldkommen handler. Han skal og være ilde lidt af de øvrige Officerer. Man troer overalt, at de Høist-commanderende for Expeditionen her ingenlunde ere af det ministerielle Parti. Rygtet gaaer, at der skal være kommet en Kutterbrig fra England, som har bragt Ordre til at paaskynde Tilbagereisen. Ogsaa melde Aviserne, at der rustes meget stærkt langs Kysterne af Holland og Frankrig. Det betydelige Tab, som de Engelske have lidt ved Buenos Ayres, vil vel ogsaa bidrage til at paaskynde Afreisen. Jeg har glemt at anmærke, at jeg i forrige Uge gjorde Bekjendtskab med tvende Personer fra den sidste fransk-tydske Krigs Skueplads, nemlig en Barbeer, som havde været med i Slaget ved Jena, og en preussisk Skoleholder fra Eylau. Den sidstes Besøg kostede Penge. Jeg har ellers en Tvivl om, at de begge fare med Løgn, og vist er det, at Barberen ragede ligesaa slet, som han (formodentlig) fægtede. I Nr. 17 af Penia staaer et kort, men vakkert, Mindeskrift i Anledning af den faldne Capitain Restorff, der ommelder hans almindelig bekjendte Fortjenester, især af Fattigvæsenet og Musikens Fremme. Han forestod det musikalske Academi og man frygter for, at dette meget vil tabe sig efter hans Bortgang. I Kjøbenhavns Skilderi Nr. 101 findes en Oversættelse (men af det Engelske) af det danske Hofs Proclamation under 24de August i Anledning af Englands Overfald.

Den 2den October.

Formiddagen er atter for det meste tilbragt med Titan. I Eftermiddag var jeg tredie Gang hos Professor Nyerup uden at træffe ham hjemme. Da Veiret var godt, besluttede jeg at gjøre en Tour ud ad Nørreport og med det samme at gjøre et flygtigt Besøg paa Assistents-Kirkegaarden. Alleen paa Nørrebro

er slemt kullet og har ganske mistet sin Krone, som den maaskee ligesaalidt nogensinde faaer igjen som Danmark sin gamle Hæder og Selvstændighed. Assistents-Kirkegaarden er meget udvidet ved en anseelig Fælled, som er lagt dertil og hvor man allerede har begyndt med Grave og Monumenter. Der fandtes enkelte Huller opkastede, men de saae ei ud som ordentlige Grave og jeg formoder, at de Engelske der have jordet deres Døde. Blandt Monumenterne paa den gamle Kirkegaard vare de over Grosserere og Kjøbmænd de kostbareste, skjøndt ikke altid de smukkeste. Blandt de Monumenter, som jeg formedelst Dagens Hældning og Tidens Knaphed flygtigt beskuede, var der intet over nogen af mine fordums Bekjendte, undtagen Gyldendals Gravminde, hvortil hører en Støtte, der bærer en Medaillon, som skal forestille hans Physiognomi, men dette er temmelig idealiseret og ingenlunde nogen tro Afbildning af hans Jyde-Fjæs. Paa Retouren kom jeg i Selskab med den engelske Tappenstreg, der bestod af en Hoben Trommer og Piber, men uden Ledsagning af Soldater. Paa Tilbageveien besøgte jeg norske Selskab, hvor jeg traf adskillige nye Ansigter, hvis Eieres Navne vare mig ubekjendte paa Secretair Bernhof nær, der lader til at være en fortvillig Person, men synes at være vel meget paa Jagt efter Satiren, uden just at være synderlig heldig med at ramme den. Vi passiarede et Par Timers Tid og der vankede da Overflødighed af Geschichter og Anecdoter fra Feidens, Bombardementets og de senere Tider. Over Chefen for Marinerne, Lemming, som skal være en stor Gnier og Stymper, gik det især ud. Blandt andre Ting fortaltes om ham, at han engang paa Castellet søgte Ly medens det fjendtlige Batteri kastede Bomber derind under et Træ og at en Holk, for at prøve hans Mod, imidlertid listede sig bag ham og med Munden efterabede Bombernes Hvislen, hvorover Generalen blev saa forskrækket, at han faldt overende. Der blev og fortalt, at en engelsk Officeer havde tvunget Bodenhof til at sælge ham trende Køer, for hvilke han kun fik 3 Guineer, uagtet de havde kostet ham selv 40 Rdlr. Stykket. Bodenhof klagede over denne Voldshandling til den Høistcommanderende, en Major, paa Stedet, som strax lod Per-

sonen hente og bad Bodenhof gaae ind i næste Værelse medens han forhørte ham. Paa Majorens Forespørgsel om hans Handel svarede han, at han rigtigt havde betalt de 3 Køer med 70 Rdlr. og paa Majorens Spørgsmaal, om han derpaa turde give sit Æresord: „Ja“. Bodenhof blev nu kaldt frem, gjenkjendte Personen og viste ham hans 3 Guineer med Betydning, at han med sine Folk kunde godtgjøre, at han ei havde faaet mere og at Kreaturerne vare ham aftvungne. Dette blev ved en Krigsret end mere oplyst og Officeren blev derpaa Monduren aftrukken og han paa Stedet degraderet til Gemeen.

Den 3die October.

Kl. 9 i Formiddags var jeg hos Nyerup, for at spørge ham til Raads om et og andet betræffende Efterretninger om det gamle Oslo. Fortsættelsen af Schjønings Reise (som bliver udgivet af Professor Møller og hvortil Aall i Porsgrund giver 100 Rdlr. aarlig) troede han ei vilde afgive noget Bidrag i den Henseende. Derfra gik jeg til Kongens Bibliothek, hvor jeg i 2½ Time excerperede af Suhms Historie, 8de Tome, skjøndt jeg ikke fandt deri stort mere end hvad jeg forhen havde uddraget af Torfæus. Derfra gik jeg til Directeur Schultz og afhentede de manglende Hefter af Minerva. — I Eftermiddag har min Kone og jeg været paa Fiedlers Sukkerhuus og forsynet os med Vinterproviant. Derfra gik jeg til Rahbeks, hvor Carl Heger og et ungt Menneske, en Meincke, var; siden kom Christiane Heger og den (forhen ommeldte) tykke Frøken, som skal være en Hammeløw, og atter derpaa en Jomfru Olsen, der, saavidt jeg kunde skjønne, var en Elev af Theaterskolen og Rahbeks særdeles Yndling. Frøkenerne Heger og Hammeløw gik efter en Times Forløb med Meincke; Carl Heger ogsaa. Tilbage var blot Rahbek, som var kommet fra Latinskolen, bemeldte Jomfru Olsen, et ungt Menneske, hvis Navn jeg ei veed, og jeg. Rahbek læste nu for os Albert v. Thuneisen af Iffland, som han har oversat og vil faae opført paa Hoftheatret i Vinter. Et — især under nærværende Periode — interessant Stykke, da det har Bombardements- og andre krigerske Scener. Characterene ere ogsaa

vel tegnede og Dialogen levende. Ved nogle Steder især kan man vanskeligt holde sine Taarer tilbage. Den astenisk Fru Rahbek, som de mange rørende Scener nok meget afficeerte, maatte tage Draaber. Siden spiste vi til Aften og havde en meget munter Conversation. Rahbek fortalte blandt Andet om, hvorlunde Evald havde indbildt et sølle Faar, som laae med ham paa Borchs Collegium, at den Fiscus, som han saavelsom alle øvrige Alumner ved deres Introduction maatte betale 5 Rdlr. til, var en Bager i Nærheden, som paa Grund deraf var forbunden at hjælpe dem med Penge, saasnart de vare i Trang. Personen tog dette for god Fisk og manglede ikke i den første ham paakommende Pengeknibe at melde sig hos den uskyldige Bager med sin Fordring, hvorover han nær havde faaet Bank og blevet kastet paa Døren, dersom ikke nogle af hans Medalumner vare komne ham til Hjælp og oplyst Bageren om Tingens rette Sammenhæng. Blandt Nyheder fortaltes, at der skal være kommen en lukket Ordre til de engelske Commanderende, som skal aabnes den 8de eller 9de. Om Carl Heger fortalte Fru Rahbek, at, da han engang i Fjor Vinter havde læst hende i Søvn (medens hun ventede paa Rahbek) i Saxo Grammaticus og han, da hun nægtede Factum, fordrede at hun skulde sige, hvad han sidst havde læst, hvilket hun ikke godt kunde gjøre, læste følgende for hende: „Da svarede Esbern Snære: haver min Ryg ei tilforne været færdig, da bliver den det end mindre i denne Feidens Tid“, tog hun det for godt og røbede dermed, at hun virkelig havde sovet. Til at forklare dette maa man vide, at Præsten Münster i Bakkehuus-Sproget hedder Esbern Snare, som udtales Snære (ellers hedder han og Job) og at C. Heger stedse har fundet, at hans Ryg ei er bleven rigtig færdig. Rahbek hedder nu Dunx og Overdunx, fordi han dunker sin astenisk Kone i Søvne, især naar han i bart Linned har været nede paa Tyvejagt om Vinteren. Jeg kom ei derfra før Kl. var over 11.

Eqvipagemester Grove og hans halvvoxne Søn skulle have været meget virksomme i at dæmpe hiin Ild paa Holmen, da de fyldte Bomber sprang, og kun lidt bekymret sig om den Fare

dermed var forbunden og som de Engelske, der selv toge Flugten, advarede ham om.

Den 5te October.

Efter Bordet sadde vi rundt om et Bord og passiarede; blandt andet om Grev Wedel, som Kjerulf berettede at have været i Kiel for at hente Forholdsordre fra Kronprindsen. Han formodede, at Wedel var gaaet til Skagen i en sjællandsk Lodsbaad. Fru Kjerulf fortalte adskilligt om Wedel, som har logeret i deres Huus, og havde fundet det samme, som jeg, at han var en Blanding af Barn og Greve, meget vild og heftig, men som dog har mange gode Sider. Blandt flere Anecdoter om ham vare disse: At han engang var redet ind i et Fiskenet, som han ødelagde og maatte erstatte; en anden Gang seilede han paa en Baad ind i en Faaresti, som han overalt var meget for at roe og vove sig og sine Venner i en liden Baad paa Søen. Engang skal han og have været i Klammeri med Grev Haxthausen, som havde Vagt ved Høiesteret den Dag, Kongen var der og havde været grov mod Wedel, som var der i civil Dragt; men da han fik at vide, at det var en Greve, gjorde mange Undskyldninger, hvorover Wedel blev ham end mere gram og lod ham vide, at han vilde gaae hjem og iføre sig sin Landeværns-Uniform, da de saa videre kunde afgjøre den Sag — hvorfor Haxthausen betakkede sig og krøb til Korset. En anden Affaire havde han i Anledning af en gemeen Fru Søbøtker, som havde mishandlet sin Negerinde paa godt Vestindisk, og sat hende i Arrest, hvoraf Stedets Politimester, en Nissen, dog befriede hende. Men da Fruen for at faae sin Hævn fuldført vilde sende Negerinden til Vestindien og denne blev underrettet herom, flygtede hun til Schimmelmans. W. fik da i Commission at jævne denne Sag. Han traf først paa en Søn eller Sønnesøn af Fruen, som ogsaa var Landeværns-Officeer, og da denne drev Spøg med Sagen, lod Wedel ham vide, at han nok ikke ret forstod ham og at det maaskee var bedst de afhandlede Sagen paa militair Fod. Men da Personen erklærede, at Sagen ikke vedkom ham og henviste Wedel til sin Moder, fandt denne sig

omsider deri og begav sig did. Hun henviste ham igjen til en Conferentsraad Heinrich, men han var i Gjæstebud. Wedel opsøgte ham der, lod ham, som ei vilde forstyrres i sin Fordøielse, ved flere Bud vide, at han skulde og maatte tale med ham og da Conferentsraaden omsider kom ud, detaillerede Wedel Sagen for ham med megen Heftighed og udlod sig med, at en saadan Umenneskelighed ei kunde forsvares, hvortil den haardhudede Conferentsraad svarede med en spodsk Mine: „Da vil jeg saamen forsvare det". Enden blev, at Schimmelman maatte frikjøbe Negerinden med 500 Rdlr.

Ved Aftensbordet løb Tiden til Kl. 11 meget behageligt under Politisering og Anecdoter. Kjerulf fortalte om Thaarup, at han — fortrydelig over, at de havde calfatret en Psalme, som han havde sendt Commissionen — havde sagt om Abrahamson, at han var en Knortekjep og om Riber, at han var en Fusker af en Tømmersvend, som vilde agere Snedkersvend og derhos stjal Plankerne. Da Kjerulf første Gang saae ham (i Drejers Club), holdt han for Bogtrykker Møller og andre Lægfolk en Forelæsning om Ovid, hvorover Kjerulf troede, det var et galt Menneske, og da Kjerulf siden fortalte ham denne sin første Idee om ham, spurgte han: „Hvad troer Du da nu om mig, efterat Du har kjendt mig i 10 Aar?", hvortil Kjerulf svarede, at han nu tiltroede ham megen Forstand. „Kjend mig nu 10 Aar til", sagde Thaarup, „saa kommer Du maaskee tilbage til Din første Idee." Treschow fortalte endeel Løier af Wessel, f. Ex. hvorlunde han havde sagt til en Pige paa Gaden: „Kan hun sige mig, hvor han boer?" og da Pigen indlod sig paa dette ubestemte Spørgsmaal, som han gjentog flere Gange, sagde han omsider: „Staae ikke her og hold Faddersladder paa Gaden!" Item havde han sagt til et Par gamle Matroner paa Volden: „Det er Ret, mine smukke Madamer, at De lader blæse Støvet af Dem."

I Gaar saae jeg Gambier paa Frederiksberg, hvor han udentvivl havde spiist til Middag. Det er en liden, uanseelig, gammelagtig Mand. De Engelske skulle i den senere Tid være blevne noget høfligere og ydmygere, hvoraf man slutter, at de

have faaet slemme Tidender hjemme fra. Rygtet taler og om en Landgang paa Irland, og Rahbek fortalte i Lørdags, at en herværende Irlænders Kone skal have tilskrevet ham, at hun har maattet flygte 50 (engelske) Mile ind i Landet formedelst ind- og udvortes Uroligheder.

Den 6te October.

I Formiddags har jeg atter været paa Kongens Bibliothek. Den gamle Eckardt og Secretair Werlauff ere meget tjenstvillige. Den Første er en morsom Person. Han og et gammelt Bud, Jørgensen, ere ei meget for at faae Besøg paa Bibliotheket af Engelskmænd. Derfra gik jeg til Testmans, som bad mig til Middag paa graae Erter og Oxesteg, og hentede min Kone.

Ud paa Aftenen kom en Divisions-Chirurg Hahne, som sad der en Times Tid og passiarede. Han fortalte, at Russerne for en stor Deel vare Skyld i, at Danzig saa hastig maatte give sig, fordi deres Officerer havde forladt deres Post paa Holmen, en Ø ved Weichselens Udløb, og deres Soldater vare beskjænkede, hvorved Fransken saameget lettere kunde erobre denne Post, som de ellers vanskelig vilde have faaet. De engelske Gemene have faaet Lov at besee Kjøbenhavn 12 Stykker ad Gangen med en Sergeant. De skulle have forlangt at trække med alle deres Tropper under klingende Spil gjennem Byen, men denne haanlige Proposition er afslaaet. I Aften var der lidt Tumult med et Par engelske Soldater, som havde gjort Spectacler paa en Dandsebod og bleve satte i Hovedvagten. Gamle Secretair Eckardt maa ansee Christianenserne for store Svirebrødre; thi han meente, at Ingen kunde være antaget blandt dem, som ei kunde holde ud at drikke bravt.

Den 7de October.

I Formiddags har jeg atter været paa Kongens Bibliothek fra 10 til 12 og excerperet af Suhm. Der havde man det Rygte, som en Grev Carl Moltke skal have bragt, at Statsraadet, Schimmelman, Reventlow og Bernstorf, er afskediget. Den Sidste,

saavelsom Waltersdorf, skal være arresteret, ligeledes Castenskjold. Paa Bibliotheket var en Cederfeldt Simonsen, Doctor, som excerperede i det historiske Fstg. Derfra gik jeg til en Gjentoft, som skal være meget hjemme i de norske Oldsager, for at høre, om han i den utrykte Fortsættelse af Schjønnings norske Reise havde, som Nyerup havde berettet mig, fundet noget om Aggershuus Fæstning, hvilket han bekræftede med Tillæg, at han ei mindedes rettere, end at der og stod noget om Hovedøe-Kloster. Hos ham logerede en Conrector Bloch fra Trondhjem, som har været Informator paa Ullevold hos Leignik og som gjenkjendte mig. Han viste mig Tegning af Bispegaarden i Opslo, af Trondhjems By, Latinskolen, Schjølers Huus og Angels Kloster, hvor hvert Lem har 60 Rdlr. aarlig. Tegningerne skulle være gjorte af en Haandværkssvend i Trondhjem, som aldrig har lært at tegne, og med Hensyn herpaa vare de meget gode. Gjentoft meente, at en Canclliraad Nannestad, som nu skal boe i Trondhjem, er i Besiddelse af Biskop Nannestads Norrigia qvadripartita og at man maaskee kunde faae den overladt af ham til Afskrivning, da han skal være en meget tjenstvillig Mand.

Derfra gik jeg til Rahbeks for at høre, naar Lieutenant Bruun af Livjægercorpset skal begraves. Rahbek skal gjøre en Cantate i den Anledning til Dupuis' Musik. Hos Rahbek fik jeg fat paa: Danmark i September 1807 af N. T. Bruun — et Digt, som har enkelte vakkre Steder, men og en heel Deel rimet Prosa. I Aftes besøgte jeg Norske Selskab og spillede der adskillige Partier Billard med en Student, hvis Navn jeg ei veed. Secretair Christie tracterede med Punsch og ovenpaa med en saakaldet Dreyfuss, der, saavidt jeg kunde skjønne, er et Slags Æggepunsch med Rødviin i, og atter tog en Anden af Selskabet i en do. Dreyfuss, som alle bleve ledsagede med behørig Sang — og varede denne Act lige til Kl. 12. Secretair Bernhof, Studenterne Christie og Schjelderup, en Herholdt og nogle andre mig Ubekjendte vare der. Stort Nyt blev der ei fortalt. Bernhof meente, at der var intet om Affairen ved Christiansjand. Bille skal paa sin Tour til Holsteen være bleven anholdt af det engelske Landmilitair og underkastet en streng

Examen. Da han beklagede sig herover skriftligt for Catchart, skal han fra denne have faaet et meget forbindtligt Brev og Forsikkring om Satisfaction. Kronprindsen skal have en Plan, som, hvis den lykkes, man mener vil bringe Danmark og Kronprindsens saa dybt sunkne Agtelse igjen i Veiret. Men hvad det er for et Mesterstykke, er ikke let at fatte. Man har talt om, at Sidstmeldte maaskee ved denne Leilighed stiger op paa Thronen. Item om at Moltke (i Toldkammeret) og Kaas (!) skulde komme i Statsraadet.

Blandt de Anecdoter, som Kjerulf i Mandags fortalte om Wessel, var og denne: Da Todes „Sø-Officerer" første Gang var spillet og Wessel kort efter traf Tode i Drejers Club, skal Wessel have lykønsket ham med det fortjente Bifald, Stykket havde nydt. Tode blev særdeles glad over at høre sin Lov af den Mund. Han spurgte da, om Wessel havde læst Stykket. „Nei, det har jeg sagtens ikke." Om han da havde seet det. „Nei, det har jeg heller ikke; men min Kone har seet det og roser det meget, og det pleier at være temmelig slet, hvad hun roser." Saaledes blev Todes Glæde ikke lang, men hans Ansigt desto længere.

I Formiddags have de Engelske holdt Mønstring paa Nørre-Fælled. Men jeg havde ikke Tid at see det.

Den 8de October.

I et Extrablad af Dagen, som i Gaar udkom, er anført af et Brev fra Norge under 18de September, at der paa Kongsberg skulle være henimod 200 Fanger af gemene Engelske og 15 fornemme, hvoriblandt ere 3 Damer. Der er en Sir Thomas Aukland med to Compagnoner, en Emigrant La Motte og en Aderley. Item at der nu paa Kongsberg skal myntes igjen. Som sædvanlig var jeg i Dag paa Kongens Bibliothek og der kom, som sædvanlig, engelske Officerer for at besee sig. I Dag var det to Artilleri-Officerer. De havde blaa Uniform, talede fransk og begjærede at see de mathematiske Værker. Eckardt fortalte, at de og vilde see Tegninger af Landets Fæstninger (et impertinent Forlangende), men der blev intet af. — Det hedder, at

der er opsendt en større Magt for at tage de i Norge værende danske Linieskibe. En norsk Matros, der er kommen hid som Fange fra Skibet Defence, skal have udsagt, at bemeldte Skib er aldeles ubeskadiget, og deraf formoder man, at Affairen ved Christianssand er usandfærdig og at dette Skib tilligemed Spencer blot har været paa Recognoscering.

Da de Engelske drev deres Røveri paa Holmen indtil at bortføre Døre og Luger, skal Rosenvinge have spurgt dem, om de vare vel forsynede med Dunkrafter og da de svarede Ja, men forundrede sig over, at han spurgte derom, skal han have sagt: „Jo, for at de kunde hente Husene med, for han syntes det var bedst at de tog dem med."

Den 9de October.

Min sædvanlige Tour paa Kongens Bibliothek fra 10 til 12. Derfra gik jeg til Frøken Jessen, som jeg fandt til Sengs, upasselig af Forkjølelse. Forresten var hun lige munter og var beskjæftiget med et Brev til Tilskueren, hvori hun udøste al sin Harme over vore Fjender og deres flaue Modstandere, ligesom de kjække af vore Forsvarere faae deres Berømmelse. Hun forærede mig trende Sange, som hun har gjort i Feidens Tid. Hun roste meget en Kræmmer Ponsaing baade for hans Kjækhed som Livjæger og iøvrigt for hans Patriotisme. Blandt andet foreslog han Commandoen at benytte Uld- og Bomulds-Sække til Brystværn for en Bastion, hvor der intet var. Om Bielefeldt fortalte hun, at han var redet ud med Hummel for at besee et Skandse-Anlæg af ham. I det samme opsteg en Raket fra de Fjendtlige som Signal, og Bielefeldt vendte da strax om for at jage til Byen; men Hummel stoppede ham og bad, at han dog for Guds Skyld ei vilde prostituere sig, at der ingen Fare var paa Færde, og at han endelig maatte see, om han var tilfreds med det gjorte Anlæg, hvorpaa Bielefeldt forsikkrede, at han ingenlunde tvivlede om hans Capacitet og skyndte sig hjem. Hun fortalte og, at en Cadet paa 11 Aar skal have reddet to Kanonbaade ved Amager, som Folkene havde forladt, da de ansaae ethvert Forsøg for unyttigt. Men Drengen fik overtalt nogle

Folk til at følge med sig og bragte dem under Kugleregn i Sikkerhed.

Ilden i Nat var hos en Jonsen paa Blegdammen udenfor Østerport, hvis Huus afbrændte, efterat hans øvrige Eiendomme tilforn vare plyndrede og ødelagte. Dagen melder om Flekkerø Fæstnings Sprængning og de Engelskes mislykkede Forsøg ved Christiansand. En optagen norsk Passageer, som med flere optagne Norske var ombord paa de engelske Skibe ved denne Expedition, har berettet, at Flekkerøes Sprængning kostede de Engelske meest, da endeel af dem (han havde sagt 50) vare af Uforsigtighed sprungne i Luften. De vilde true de norske Fanger til at staae ved Kanonerne under Fægtningen, men da de ei vilde det, bleve de opstillede paa Dækket, dog bleve ingen af disse saarede, men derimod nogle faa Engelske dræbte og saarede. Den ene Engelskmand skal have faaet et Grundskud, som ei mærkedes, førend det var sunket til tredie Batteri. Han havde forresten berettet, at de norske Fanger havde lidt megen Sult og vare ilde behandlede ombord hos de Engelske. Disse skulle og paa Vestkanten have optaget en Fiskerbaad, hvori var Mand og Kone med tvende Døttre, som reiste fra Kirken, hvor de sidste havde været til Confirmation. Efter nogle Dages Forløb satte de Folkene i Land, men beholdt Baaden. Justitsraad Stokfleth skal have skrevet herned om en Landgang af de Engelske ved Holmestrand, som vare blevne tilbagedrevne af vore Dragoner. Men da disse ved nye landsatte Tropper bleve afskaarne, maatte de hugge sig igjennem og skulle have lidt meget. Dette er dog neppe troligt. Disse Beretninger hørte jeg i Aftes i norske Selskab, hvor jeg spillede Billard, spiste Beuffsteg og drak Dreifuss og hvor der vankede en Hoben ikke høviske Viser. Der vare endeel Bekjendte, blandt andre Nansen, som fortalte, at der sidst i forrige Uge skal være hørt Kanonade ved Holbæk-Kanten. Rygtet har ogsaa i Dag fortalt om, at 17,000 danske Tropper skulle være komne over ved Vordingborg-Kanten. Men hvad ville de nu? Af Berlings-Avisen seer man fra Kiel, at Regjeringen er misfornøiet med Capitulationen, fordi den udstrækker sig til Ting, som laae udenfor de Capitulerendes Competence,

og fordi man ei havde ødelagt Flaaden. En Secretair, som var paa Kongens Bibliothek i Formiddag, fortalte, at det var blot Snak med den lukkede Ordre og at de engelske Landtropper og Skibe upaatvivlelig tage herfra; det havde han hørt af Rosenvinge, som i Gaar spiste hos Gambier. Det hedder, at de danske Krigsskibe i Norge skulle føres til Christiania.

Den 10de October.

I Dag kom jeg noget silde op og kom derfor ikke paa Bibliotheket før Kl. 11. Jeg fik laant Manuscriptet af Schjønnings Fortsættelse af hans norske Reiser, og fandt deri Adskilligt til Oplysning om gamle Opslo. En engelsk Artilleri-Officeer sad paa Bibliotheket og excerperede af et fransk militairt Skrift. I Aftes vare vi hos Prams. Den meste Tid vare vi i Prams Værelse og røg Tobak under Snak om Bombardement, Politik og Statistik, især den norske, som P. er stærk i. Han antog, hvad der vel og er sandsynligt, at Norges Befolkning har været langt større end nu (men firedobbelt, som han meente, er vel for drøit) og fortalte om store Strækninger mellem Telemarken og Christiansand, hvor der er tydelige Spor af fordums Dyrkning, men hvor der nu Ingen boer. Om en Hule paa samme Kant, hvor der fordum har været brudt Grytsteen, og som er saa stor, at 300 Køer kan rummes deri, fortalte han ogsaa.

Oberstlieutenant Bang fra Trondhjem skal, efter eget Tilbud, have været med ved Udfaldet i Classens Have, men være krøbet paa alle Fire tilbage i en Grøft. En Kammerherre v. Krogh, som anførte Herregaards-Jægerne, rostes meget for sin Kjækhed og skal have holdt en kort og fyndig Tale til sine Folk, da de første Gang gik ud, hvori han tillod dem at skyde sig og betingede sig det samme med dem, hvis Nogen af dem veg et Skridt. Haxthausen ved Garden, som laae i Grøften istedetfor at understøtte Hummel ved et Udfald og havde den Impertinence strax efter at komme pudret i Hovedqvarteret, saa at Peyman maatte vise ham Døren, skal have faaet et dygtigt Snudedrag af en Matros, som han vilde holde Styr paa ved Tumulten efter Capitulationen. Det forhen ommeldte Brev fra Justits-

raad Stokfleth er skrevet til hans Doctor M. Gad; men melder intet om nogen Affaire ved Holmestrand, men blot, at man der har begjært 1 Centner Krudt, som man ei har kunnet eller villet forstrække dem med. Vi kom hjem Kl. 11½.

Den 11te October.

Jeg læste en Beretning af Capitulanterne Waltersdorf, Lütken og Kirchhof om hvorledes det gik til ved Capitulationen, og man seer deraf, at de vare i en meget forknyttet og ydmygende Stilling, og at især Popham har været en impertinent Knægt. Han raabte stedse ved enhver Indvending: „Vi ville gaae paa igjen!", saa at selv de Engelske maatte minde ham om, at man var kommen for at underhandle og ei for at være grov. Vore Capitulanter holdt haardt paa, at Rangskibene maatte levnes os og anførte den rørende Bevæggrund, at Kronprindsen dog maatte have et Linieskib at reise til Norge paa (de kunde hellere have nævnet Holsteen og ethvert andet Sted end Norge), men Popham holdt sig til alt Flydende. Han har desuagtet røvet meget, som er uflydende. Waltersdorf beklagede meget sin ulykkelige Færdighed i det Engelske, der paadrog ham en saa forhadt og smertelig Commission. Borneman (Generalauditeuren) var i Førstningen udseet til Mednegociateur og var ogsaa med, men blev afløst af Kirchhof, som ei kan Engelsk. Ved at læse denne Transaction erindredes jeg jevnlig om hiin Parlamentering i Schillers Røvere mellem Bonden og den fyrstelige Commissair, til hvem Schweizer siger, da han beraabte sig paa de mange hundrede Mand udenfor, som bevogtede ethvert Haar paa hans Hoved: „Eine erbarmliche Clausul um sich den Magen hier warm zu halten".

I Kjøbenhavns Skilderi staaer et velskrevet Forsvar for Kjøbenhavns Capitulation i Anledning af den forhen ommeldte Artikel fra Kiel. — I forbemeldte Beretning om Forhandlingerne ved Capitulationen hedder det ogsaa, at de Engelske havde paastaaet at ville besætte Øst- og Amager-Port, samt at Popham, da Waltersdorf erklærede sig ukyndig i Henseende til den Form, som en Capitulation burde have, havde trukket op af Lommen

Capitulationen ved Cap som Rettesnor. Waltersdorf beklager og at ingen Kugle befriede ham fra denne sørgelige Commission, men deri gjør han nok de stakkels Kugler Uret; thi de havde nok ingen Anledning eller fandt nogen Mulighed til at opfylde dette Ønske, som da vel ogsaa neppe var ærligt meent, da Rygtet gaaer, at Personen sad i en Kjælder under Bombardementet.

Den 12te October.

I Formiddags var jeg paa Bibliotheket og excerperede af Schjønnings norske Reiser, i Manuscript. Werlauff fortalte, at gamle Professor Bøhmer i Gøttingen talede bestandig en Blanding af Tydsk og Latin og at han i et Selskab, hvor hans Kone begyndte at tale om deres Søn, som skal have været en meget vanartig Krabat og derfor var gjort arveløs af Faderen, skal have sagt til hende: „Wir wollen nicht sprechen de hoc filio degeneratissimo." — Det blev sagt, at der skal være indskibet 5,000 Landtropper. Derimod siger man, at de Engelske atter skulle have opkastet Batteri ved Ladegaarden og bragt Skyts derhen, saa det endnu seer tvivlsomt ud. De skulle og have udladt sig om, at de havde et Tog for til Norge.

I Eftermiddags, da vi skulde gaae til Frøken Jessen, mødte os strax nede i Viingaardstrædet en Pokkers Tumult foranlediget ved et Slagsmaal mellem Holmens Tømmermænd og engelske Soldater, som havde supet sammen i en Kjælder. Just idet vi kom bleve et Par Engelske hivede ud af Kjælderhalsen og slaaede i Gaden og adskillige tilstimlende Holmens Folk trak Vamsen af og satte sig saaledes en ordre de bataille. Da vi ønskede at bevare vor Neutralitet og min Kone især er en stor Hader af Krig, saa retirerede vi ind i nærmeste Huus og besaae derfra Feiden ligesaa trygge som de fleste af vore høiere Officerer have været i Feidens Tid. Tvende Patrouiller af Garden til Hest kom flux jagende til og brugte det Flade af deres Pallask med saadan Fynd, at Tumulten omsider blev stillet. Vi toge da Coursen opad til Østergade og til Nytorv, men, da vi kom der, var der ligeledes Tumult og vi maatte atter retirere hjem. Jeg

gik siden alene til Frøken Jessen, med hvem og en senere tilkommende Student Schulz (en Søn af Capellanen i Sigdal) jeg tilbragte Aftenen ganske behageligt under Gaader, Passiar og Anecdoter, hvorpaa den jovialske Frøken er særdeles rig. Der blev fortalt om en af de høiere Officerer, hvorlunde man narrede ham til at kaste sig hvert Øieblik paa Jorden ved at raabe: „Studenternes Bataillon!", som betydede, at en Kugle kom paa den Kant, for hvilken man maatte gjøre Complimenter, da Volden var for lav til at give fuldt Værn. Frøken Jessen reciterede og lange Stykker af en Parodi paa Tragoedien Cleopatra, der indeholdt mange høist comiske Ting. Tilsidst fik vi fat paa en af de ældste Psalmebøger, hvori der var adskillige smukke Ting — og saaledes gik Tiden i Fryd og Gammen til Kl. 10½, da jeg gik hjem i et bestialsk Regnveir.

Det skal ikke være sandt, at de Engelske har opkastet Batteri ved Pesthuset.

Den 13de October.

I Formiddags paa Bibliotheket, hvor jeg blev færdig med Schjønnings norske Reiser i Manuscript og fik Løfte af Widerøe om Copi af en Grundtegning over Hovedø-Kloster, som findes i bemeldte Reise. Gamle Wøldike kom op paa Bibliotheket. Han er saa affældig og forandret, at jeg ikke kjendte ham igjen. Endeel engelske Officerer og en engelsk Præst paa Flaaden vare ogsaa oppe at besee Bibliotheket. Præsten sagde, at han reiste paa Fredag og at en Division af Flaaden da afgaaer. Der skal ellers handles i disse Dage om Forlængelse af Capitulationen og at de Engelske ville have 5,000 Mand liggende i Castellet Vinteren over. En svensk General og Admiral skulle ogsaa være her for — som det hedder — at negociere med de Engelske om Salget af den svenske Flaade samt forhøre, om vor Regjering maatte have noget imod, at 5,000 Mand Englændere faae Vinterqvarteer i Sverrig.

I Eftermiddags var jeg først som snarest i Norske Selskab og siden hos Rahbeks, hvor jeg traf Fruen ene hjemme og passiarede da med hende en Stund fornemmelig om Hans Hauge,

med hvem Rahbek pr. Parenthes sætter Præsten Job Mynster i Classe — denne sidste kaldte Rein Døberen —, indtil Carl Heger kom og Rahbek senere. Rahbek gik ind til sin Skrivepult og Fru Rahbek og Heger amuserede mig imidlertid med at forelæse endeel Breve til den Første fra Øhlenschlæger samt nogle Vers af ham fra yngre og ældre Tider. Blandt Brevene var et, hvori han rider Baggesen forfærdeligt til Vands. Han taler om graafjedrede Gjæs, som i Gadekjærene leve af graat, gult, vissent, grønt Græs, og kalder det en Baggesensk Ode — og frabeder sig at trykkes til hans tørre Gaasebryst. Overalt characteriserer han Baggesen som en flau, characteerløs Person og som blottet for sand Digteraand. Baggesen, hedder det, binder sin Slæde til Begeistringens Vogn og dingler paa begge Sider indtil Snoren, som den er bunden med, gaaer itu og han bliver stikkende i Sneen. Han maa ikke indbilde sig at kunne sammenføie en Aladdin, der hører mere til at componere end at kjende Contrapunkterne og Generalbassen etc. Overmaade caustisk men vittigt var det, og der fulgte Slag paa Slag. Fru Rahbek var ofte forlegen, naar Baggesen bad, at han maatte faae at læse Øhlenschlægers Breve, som Fru Ørsted (Geheimeraadinden kaldet) leverede hende, hvilket Fru Rahbek naturligviis maatte afslaae, da de for det meste indeholdt Ting af den anførte Slags. Blandt flere satiriske Snærter i ovenmeldte Øhlenschlægers Brev var ogsaa denne: at Baggesen vel kunde gnide almindeligt Kobbertøi, f. Ex. Pander, Syltekjedler etc. af min Søsters (Fru Ørsteds) Kjøkkentøi med sit gemene Trippelse og skidne Uld-Klude, men at han ei maatte tænke paa at gnide Aladdins Lampe. Fru Rahbek forargede sig og meget over Baggesens, for Frøken Sophies Skyld paatagne, Hellighed, der ilde klædte et saa lavt, jordiskſindet Kryb. Iblandt de forelæste Vers var en Slags Ligsang, som Øhlenschlæger har gjort over sig selv, hvori han lader Liebenberg holde sin Gravtale og Pavels, der gaaer at spise Gaasesteg hos Liebenberg, snuble over hans Grav.

Et andet, som gjengav en særdeles morsom Samtale mellem ham selv og Sagen, hvori alle Sagens Poemer over Norge,

især Bergen, og Jeremiader over Danmark meget morsomt ere anbragte og hvor han til Slutning lader Sagen vise sit norske Digtertalent i lutter stjaalne og lidt travesterede Stropher, f. Ex. „Hvad har stakkels Normand gjort, at den danske Mand ham hader“ etc., „En Normand med et modigt Bryst“ etc. og til Slutning: „I Norges Skjød en Hytte laae ved Foden af en Klippe“, som han lader ende saaledes: „Hans Drik var Vand, hans Mad var Torsk, dog var han glad, thi han var norsk“. Endelig en Samtale mellem Ole Mynster (Professor, som Øhlenschlæger engang var intim Ven af, men som, efterat have giftet sig med en Bundtmager=Datter, en aldrende Enke med adskillige Børn, skal være bleven meget kold, fornuftig og forstemt) og hans Børn, som foruden adskillige Vittigheder ogsaa indeholder et Sted, der er usigeligt skjønt og rørende.

Saaledes gik Aftenen særdeles behageligt indtil Spisetid, da Rahbek kom og der da blev politiseret — hen i Taaget, som vi alle gaae i. Heger fortalte, at Gøthe allerede kjendte noget til Øhlenschlægers Maneer førend han gjorde hans personlige Bekjendtskab, da han hos Philologen Wolf, hvis Døttre læse Dansk, havde ladet en af dem oversætte for sig en Monolog i et af Øhlenschlægers Skuespil, da han sagde, at man deraf bedst kunde bedømme en Digters Talent, og var han da bleven saa tilfreds med Øhlenschlæger, at han bad Wolf indbyde ham til at tage Logis hos Gøthe, naar han kom til Weimar. Med Schlegel havde Øhlenschlæger gjort Bekjendtskab i Paris, men gouterede ham ikke synderlig, ligesaa med Tieck, som fandt, at Øhlenschlæger var blevet fordærvet af Gøthe!!! — Kl. 11 gik jeg hjem i en deilig Maaneskins=Aften.

Den 14de October.

Man fortalte i Norske Selskab, at en svensk Præst fra Malmø, som har været herovre, skal have fortalt, at Kongen af Sverrig paa de Engelskes Begjæring, at faae deres Skibe i Havn og deres Tropper i Land hos ham, skal have svaret, at han ei modtager noget Skib eller nogen eneste Mand og at han er Kriger, men ikke Røver. — Antallet af dem, som her

have ladet sig hverve til de Engelske, er 11 à 1200, især have en stor Deel af Kjøbenhavns Haandværkssvende og Drenge engageret sig hos dem, saa at mange Mestere her, foruden at have tabt meget i Forskud, som de have gjort de Bortløbne, ogsaa ere komne i stor Forlegenhed for Folk.

Den 15de October.

I Dag blev Lieutenant Bruun fra Bragnæs (ved Kongens Livjægere) begravet. Rahbek havde skrevet en Sørge-Cantate, hvortil Dupuis har sat Musiken, begge med Held. Da Rahbek ikke havde kunnet skaffe mig Billetter, tog jeg det Parti at gaae i Ligfølget, skjøndt jeg ingen Præsteklæder havde. Et saa talrigt Følge har jeg aldrig seet og en i det Hele saa høitidelig Jordefærd har jeg aldrig bivaanet, ligesom jeg heller aldrig har seet en saa stor Orden og Stilhed ved en saadan Folkestimmel, som her var. Men det kom udentvivl af Livjægernes gode Foranstaltninger og af den almindelige Agtelse, som dette hæderlige Corps nyder. Fra det musikalske Selskabs Værelser paa Gammeltorv, hvor Liget stod, og til Garnisons-Kirken, hvor det blev henbaaret, vare vi over en Time underveis, og Enden af Sørgefølget var endnu paa Kongens Nytorv, da man med Liget var kommet til Kirken. Den Ubehagelighed mødte, at en engelsk Husar vilde trænge sig gjennem Ligfølget med sin egen og en Haandhest, og da fire Livjægere tog Hesten i Tømmen og alvorlig formeente ham det, trak han blank. Men han kom snart afveien og blev under Pøbelens Piben bragt til Hovedvagten.

Jeg var der med Rahbek, der paraderede i sin Uniform som à la suite-Capitain ved Studenter-Corpset. En engelsk Oberst, som vilde trænge sig ind i Kirken, skal være bleven ilde medhandlet af Pøbelen indtil nogle af Livjægerne antoge sig ham og skaffede ham ind. Jeg kom først hjem fra Sørgefærden Kl. 4. I Aftes var jeg i Norske Selskab, spillede Billard og passiarede til Kl. 12. Schultz fortalte, at der har været et blodigt Slagsmaal ved Geel Skov mellem Hannoveranerne og de Engelske, hvori de sidste have tabt meest. Om Brorson fortalte en Candidat Th. Andersen, at Clausen engang skal have skrevet

en Brudevielse for ham, som han lærte udenad, ligesom han flere Gange skal have pløiet med Andres Kalv. Om Schjelderup fortalte Klingenberg, at han talte med ham kort efter at han var bleven Reserve=Chirurg og spurgte, hvorfor han ei holdt Forelæsninger, hvortil Schjelderup svarede: „Callisen har hængt sin Hat paa min Tunge" (han stammer nemlig stærkt).

Den 16de October.

Schmidt=Phiseldeck er kommet herover fra Holsteen, men skal ei turde udlade sig om noget, dog skal der være sluppet ud af ham, at der skal sættes en Regjerings=Commission her som i Christiania. Tvende engelske Skibe med Proviant til Flaaden skulle være os tilbudne, hvoraf man end mere slutter, at det er deres fulde Agt at gaae tilbage.

I Øhlenschlægers forommeldte Brev yttrer han megen Agtelse for Thaarups Digter=Talent og Characteer og helder til Rahbeks Side i denne Sag. „Dersom Thaarup", skriver han, „havde Begeistring, som han har Sandhed og Kraft, vilde han være en af de første Digtere."

Castenskjold og den hele respectable Landeværns=Armee vare blevne fangne, dersom ikke de Engelske, forbausede over deres hurtige Flugt, havde anseet det for en Krigslist, som dog disse Stakler sandelig ikke gjorde sig skyldige i, og derfor ei turde angribe dem med fuld Styrke. Den første af de 6 Husarer, som bleve sendte gjennem Roskilde By, skal have rystet stærkt paa Haanden, hvormed han førte Pistolen. Det skal være Brug at sende 6 Husarer ind i en aaben fjendtlig By i 40 Skridts Distance mellem hver, og det er næsten uden Exempel, at den første Husar ikke bliver skudt; men hos de fredelige Sjællandsfarere har man ei sligt at befrygte. En gammel Landeværn skal have skudt en engelsk Husar i Træfningen. Dennes Kammerat red derpaa ind blandt Landeværnene, feiede dem til Side og med sin Sabel filede saalænge paa sin Kammerats Banemand indtil han fik ham dræbt, hvilket hans Landsmænd roligt saae paa.

Den 17de October.

I Dag paa Bibliotheket fra 10 til 1. I Middags meldte sig en Søn af Apotheker Pekel, som agter sig til Norge paa Mandag og vilde forhøre, om han kunde faae Følge med os. Dette satte mig Scrupler i Hovedet, da Capitulationen er udrunden den 19de Kl. 12 Formiddag og Overfarten ved Helsingør maaskee efter den Tid bliver spærret. Jeg løb til Moltke og til Bielefeldt for at høre, om de kunde give mig nogen sikker Besked om Overfarten. Ingen af dem var hjemme. I Hovedqvarteret fandt jeg dog Thomas Bruun, som meente, at det er sikkrest at reise strax, da der ingen Passage vil være senere. Siden var jeg hos Wraatz, hvor jeg fik de fleste Nummere af Wulfsbergs Blad til Laans. Jeg har i Aften taget Pas for at kunne komme afsted, naar jeg vil. Endnu har jeg ingen Bestemmelse taget, og det er saare vanskeligt at tage nogen, da Ingen veed, hvad der forestaaer og Meningerne ere saa forskjellige.

Den 18de October.

I Dag have vi stærkt ventileret om Afreisen og ere komne til den Beslutning at reise i Morgen tidlig Kl. 6 for at naae Helsingør saa betimelig, at man kan komme over før Stilstanden er udrunden. Saaledes er jeg da kommen ud af den Ubestemthed, som er den piinligste Tilstand et Menneske kan være i. Gud veed ellers, hvad der er rigtigst, og han faaer ogsaa raade derfor. I Formiddags har jeg taget Afsked med Wraatzes, Rahbeks og Professor Treschow, som jeg mødte paa Gaden og som fortalte mig, at hans Kone har faaet en Søn for 13 Dage siden. Derpaa var jeg hos Andr. Seidelin for at faae Øhlenschlægers nordiske Skrifter, som han paa Grund af Fru Rahbeks Intercession lovede mig, men paa Vilkaar og mit Æresord, at Ingen skulde faae dem at læse, da de ei kom ud for det Første. Jeg har lovet Fru Rahbek en Prædiken. I Eftermiddag har jeg løbet Byen rundt med Commissioner og havt Besøg af Personer, som vilde have Breve befordrede. Blandt dem unge Ditten, som fortalte, at der i Nat er kommen Breve fra Kron-

prindsen, hvis Indhold ei vides og at han ventes med 5,000 Mand med det Første. Evald, hedder det, skal være Commandant paa Castellet. Af endeel Slaver, som ere rømmede herfra til de Engelske, ere fire komne tilbage, fordi de foretrak Slaveriet her fremfor at tjene de Engelske. Det hedder og, at de Engelske have faaet Prolongation til Tirsdag Morgen, altsaa slippe vi vel endnu i Morgen igjennem. — Nyborg skal være bleven bombarderet af de Engelske med Kanon-Brigger, som vilde have deres optagne Fartøier igjen. Et Par Huse skulle være skudte i Brand, men Fjenden blev tilbagedrevet uden at naae sin Hensigt.

I Eftermiddags sagde jeg Farvel i Norske Selskab. Wraatz var her i Aftes og fortalte, at Lindholm er bleven vel modtagen af Bonaparte og har faaet en Gulddaase. Det hedder, at den før omtalte forventede Regjerings-Commission skal bestaae af Prinds Christian som Præses og Evald under ham. Lorentz Fischer skal gaae til Norge og Olfert commandere Trekroner. Jeg har naturligviis saare travlt i denne Hurlumhei.*)

Christiania den 25de October.

Hid kom vi Kl. 2½ i Eftermiddag efterat have i et taaget Veir slæbt os frem over Bakker og Snavs. Jeg har i Aften bragt et Brev til Rosenkrantz og sladdret en Times Tid med ham og Bergh. De fortalte, at den sidste tydske Avis indeholder et Brev af Journal de l'Empire, som beretter, at 40,000 Franskmænd skulle under Kronprindsens Overcommando og Prinds Pontecorvos Anførsel gaae til Sjælland for derfra at virke mod den eneste Magt, som endnu er Englands Allierede. Derfra gik jeg til Moltke, som ei var hjemme. Siden til Byfoged Wulfsberg, hvor jeg passiarede et Par Timers Tid og udtømte min lille Pose med Nyheder ligesom han fortalte om sin Tour i Sverrig og om et Forslag, han havde gjort, at adskillige af

*) Tilbagerejsen gjennem Sverig til Christiania, som intet af Interesse indeholder, er her oversprunget, da Nedrejsen jo er temmelig udførligt skildret. Udg.

Byens brave Mænd skulde samles i hans Huus for at deliberere om Statens Tarv. Hegerman, Maschmann og Rasmussen, som han havde forelagt denne Plan og som havde bifaldt og undertegnet den, trak sig tilbage, da det kom til Stykket. Sagtens var der vel ei kommet meget ud af den Ting og en saadan politisk Club passede ikke vel med Tidens Aand.

Den 26de October.

I Morges besøgte vor gode Lollik os. Siden kom Lieutenant Juell og fortalte, at Prindsen vilde tale med mig. Jeg maatte da derhen og udholdt en halv Times Examen, hvori jeg ærligt skriftede alt hvad jeg vidste og sagde min Mening om de sidste Begivenheder saa frit som man kan sige den til en Prinds og Præses i en Regjerings-Commission. Han var meget høflig og forbindtlig.

Man fortalte, at Lorentz Fischer var kommen og havde forundret sig meget over, at jeg var forekommet ham med Beretningen om Nyheder, som han ansaae mig for ringe til at vide, f. Ex. at Olfert Fischer har faaet Commandoen paa Trekroner og Evald er bleven Commandant.

Eger den 29de October.

Saa har jeg da omsider lykkelig fuldendt denne bagvendte, men dog i mange Henseender interessante, denne mere lærerige end behagelige Reise, og er atter sund og frisk kommet til mit Hjem og Gud skee Lov fundet Alting vel der. Et hæc meminisse juvabit — det vil engang glæde mig at mindes dette og i min stille Ensomhed at tænke tilbage paa de lykkelig overstandne Bekymringer, Besværligheder og Farer — og derfra sanke Viisdom og Standhaftighed til at udholde, hvad der maatte forestaae — derfra hente Bestyrkelse i Troen paa et alviist og faderligt Forsyn. Staaer end Danmarks Ulykke og Fornedrelse som en sort Skygge, saa tjener dog selv den til at forhøie de enkelte lyse Træk af Mandemod og Borgeraand — og maaskee tør dette Stød i Tiden blive et Fremstød til det Bedre.

De sidste 2 Mile fra Drammen og hid vare slemme nok. Veir og Føre vare yderst bestialske — og Hestene ikke mindre. Vi maatte dimittere disse paa Aaserud, ½ Miil fra Bragnæs, og faae friske Heste hos en Landboer der. Vi vare 6 Timer underveis.

Og nu Farvel, min kjære Dagbog. Du har været min tro Staldbroder paa Reisen og skal, selv i Din dybe Negligé, skaffe mig mangen behagelig Stund og fortælle mine nærmeste Venner mine Tanker, Følelser og Begivenheder paa denne samme Reise.

II.

Dagbog paa en Kjøbenhavnsreise

fra 24de Januar til 18de Mai 1811.

Westgaard ved Frederikshald den 24de Januar 1811.

Den nye Postfører Neuman besørgede mig anmeldt paa Posthuset, hvorhen jeg, efterat have røgt min Pibe og drukket min Thee hos Svigermama, begav mig med samt min hele Bagage og blev indskrevet efter moxen en Times Venten hos den, som det synes, noget stundesløse Postmester, og efterat have erlagt 170 Rdlr. for min Kones og min Befordring (hvoraf de 20 Rdlr. betaltes for større Beqvemmelighed, der bestaaer i at kjøre paa en Bondevogn istedetfor en Kjærre) og for Overvægt paa Tøiet à 44 ß, 33 Rdlr. 88 ß, samt 48 ß til Contoiret — hvilket tjener til Efterretning for de blandt mine faa Læsere, som ville lade sig befordre til Kjøbenhavn paa samme Maade og med samme større og dog ikke store Beqvemmelighed.

Den 22de Januar. Da Reisen var bestemt til Kl. 3 Eftermiddag og jeg, foruden at jeg havde bestemt mig til at ledsage mit fordums Menighedslem og gamle Veninde, den i mange Henseender agtværdige Fru Hartvig, til sit Hvilested, havde endeel Ærinder at udrette, skyndte jeg mig med mit desuden ikke vidtløftige Toilette og foer med Sieur Ole Rørens Befordring over Isen til Bispen, hvor mere end en stiv Time forløb under alskens Passiar og Negociationer med besagde Ole Røren om Kjøbet af den beneficerede Part i Røren, som nu definitivt blev sluttet, om Planen til et Skolelærerseminarium for Kongsbergs Provsti og om Pestalozzi, som dog i al Korthed og Venskabelighed blev debatteret, da Tiden var knap. Derfra

reiste jeg til Agent og Ridder Nielsen, hvor jeg hævede og deponerede nogle Pendinge, item et Glas Madeira — saa hjem for at klæde mig til Ligfærden. Ottesen havde sendt mig fulde Pontificalia af Silken bløð, som jeg nu under Klokkeklang iførte mig, og rullede derpaa med Dall til Sørgehuset, hvor jeg ikke havde ventet saa hastigt at skulle opfylde den sidste Venskabs Pligt mod en gammel Bekjendt og Veninde.

I Ligfølget vare Generalerne Haxthausen og Lowzow (o Død! hvor bitter maa Din Ihukommelse være for den første af disse!), den eneste Slægtning, Lieutenant Hartwig, gamle Lumholtz, som stamper paa saa mangen Ynglings og Midaldrendes Grav, Præsten Sigvardt, Blix, Ingstad, Kjøbmand Pettersen og, som meldt, Dall og jeg. For første Gang saae jeg nu Byens nye Kirkegaard, et Stykke ovenfor Hammersborg. Der er plantet endeel Alleer, som, hvis Træerne lykkes og den bliver prydet med smagfulde Mindesmærker, vil give den Lighed med Assistents-Kirkegaarden. Hidtil er der kun opført eet Gravminde af Træ — jeg veed ikke og kunde ei faae at vide over hvem. Grunden er ellers ubeqvem, da Gravene paa 1 Alens Dybde staae fulde af Vand, hvilket denne Kirkegaard har tilfælles med den nye Bragnensiske, og er dette neppe det Eneste, hvori begge bemeldte Byer synes at have noget fælles med Abdera.

Selv blandt Ligvognene mødte jeg en ret gammel Bekjendt, nemlig Wackenitz's ægte gammeldags, hvidlakerede, udbuede Kareth med rødt Betræk og smaa oldfatterske Gardiner. Og for ret at indvugge mig i min Barndoms og Ungdoms Drømme vilde Skjæbnen, at jeg fik Plads i den paa Retouren. Sangen blev temmelig godt udført med 4 Stemmer af Waisenhuusbørnene og deres Lærer. Det var den herlige Choralmelodi til: „Hvo veed hvor nær mig er min Ende". Men det var ikke gamle Flintenbergs skjønne Tenor, der dog ogsaa nu er hæs og ver-klungen.

Pontificalierne bragte jeg Ottesen tilbage i egen høie Person og lovede da halvt om halvt at komme der til Aften.

Saa vandrede jeg til Pavels's, hvor jeg stødte paa Pavels just som han stod færdig at gaae til Platou, for der at samles

med de øvrige Arbeidere paa Norges Vel. Slotspræstinden havde Besøg af Fru Wium. Efterat have klimpret paa Fortepianoet Falbes Musik til en Text af Pavels, som skal gives den 28de Januar og hvori Fru Maria har en Stemme — og efterat have fundet bemeldte Composition slau og slabet nok — paatog jeg mig af christen Kjærlighed at føre Pavels ubeskadiget til Platous Port, hvilket trods Veiens umaneerlige Glathed og Pavels's maadelige Talent til at gaae paa Svull lykkeligt fuldbragtes. Efter denne Expedition vendte jeg tilbage til Slotspræstinden, musicerede der en kort Tid og ledsagede derpaa hende og Fru Wium — den Sidste til Enden af Fæstnings-Alleen og den Første til Ottesens, deels ved min Arm og deels paa mine Arme, da hun, skjøndt bestøvlet, fandt det betænkeligt at vove sig i de gjennem Gaden flydende Aaer og Bække. Ogsaa denne Expedition blev lykkelig udført og forskaffede mig nye Laurbær. Ja — jeg satte Krandsen paa mine Bedrifter, da jeg for at undgaae Havet og dets Klipper i Ottesens Port negocierede med Nürnberger Probst om at faae fri Passage gjennem hans Værelser, hvilket jeg, der i Gjerningen er hvad han kun er af Navn — jeg mener Provst — fik drevet igjennem, dog med den noget ydmygende Clausul, at det kunde passere for denne ene Gang. Og i Sandhed, da jeg nu engang var i Heltehjørnet, havde jeg sikkerlig forceret Passagen, ligesom Napoleon fordum gjorde gjennem det Anspachske Territorium, dersom mindelig Forening ei var bleven bevirket. Forresten maa jeg anmærke om dette drabelige Tog, at der med Baggesens Talent let kunde gjøres en Parthenaide deraf og at min Kamp med Svull og Vand med Fru Maria paa Armen havde megen Lighed med hans Kamp med Svindelguden, paa det nær, at min Bedrift er prosaisk sand, istedetfor at hans nok kun er en smuk Phantasie af den sig til Nordfransk drømmende nervesvage Baggesen.

Hos Ottesen fandt vi Øhlenschlægers Digtninger, som jeg bladede lidt i, men som, efter det korte Bekjendtskab at dømme, ikke syntes mig Axels og Valdborgs Digter ganske værdige. Mod Spisetid kom Pavels og Wulfsberg fra Platou. Wulfsberg gik efterat have fortalt endeel om sin Kjøbenhavnsreise og

unaadige Modtagelse hos Majestæten formedelst Tidens Synder. Den Første, som skildt fra sin Skytsengel — jeg mener mig selv — var kuldseilet i Ottesens Port, spiste med os til Aften. Saaledes tilbragte jeg denne sidste Aften før min Afreise saare behageligt, og efterat have fulgt Pavels's til Fæstningsporten, travede jeg gjennem den bælmørke og stormfulde Nat (Kl. var 11½) min vaade og slibrige Bane til mit Hjem, for at hvile paa mine Laurbær og styrke mig til Reisen, som var bleven udsat til næste Morgen.

Den 23de. Underveis havde min Kone allerede et Par Forskrækkelser paa mine Vegne, nemlig ved Vaterlandsbro, hvor jeg var paa Veie til at age Kjelkebakke baglænds ned til Elven, og ved Ladegaarden, hvor min Hest slog sig lidt rebelsk. Imidlertid kom vi uden Fatalia til Prindsdal og derfra til Skydsjordet.

I Regn og Slud og Søle, hvilket sidste forøgedes jo længere sydlig vi kom, gik det til Moss. Men fra Carlshuset havde vi den værste Tour i Mørket ad en speilglat Vei, der stundom gik langs med Elven, stundom over tverbratte Bakker. I en af disse strandede — vel ikke jeg, thi jeg øinede og undveg Faren i Tide — men min Skydsgut og Slæde, som det bar ud over en Brink med og som begge kulbuterede paa en Pokkers Viis. Begge bleve dog Gud skee Lov hele. Min Kone var nær ved at gjøre samme Fart, men blev i Tide reddet af en flink Skydsgut. Jeg saae eller rettere skimtede for silde, at jeg havde holdt til den urette Side af Bakken og at det nødvendigt maatte bære ud over Brinken, hvorfor jeg i Tide, som meldt, retirerede som en klog General og overlod Slæden og den klodsede Dreng, som gjorde mig mere Skade end Gavn, til deres Skjæbne og lod mig glide ned ved en Slæde, der fulgte bag efter og som jeg fik fat i. Det var i Sandhed en af de vanskeligste og meest halsbrækkende Toure, jeg mindes at have gjort. Da vi kom til Kjølberg (½ Miil fra Frederikstad) vare ingen Heste bestilte og vi maatte da bie til de kunde blive hentede, som varede noget over 1 Time. Derfra til Frederikstad var den samme Svull, men dog ei saa svære Bakker, og vi

naaede Byen omtrent Kl. 10, toge ind hos Kirkegaard, spiste en bedaget Gaaseragout og liigstraalagt Torsk — og glemte Dagens Møie og Farer i Søvnens Arme.

I Dag, den 24de, toge vi Kl. 8½ fra Frederiksstad og kjørte hele Veien som paa een Iis. Himlen var klar og Luften reen og skjøn, saa Touren var ret behagelig. Den eneste Ulempe, som mødte os, var, at Dall paa Veien fra Bøe hid til Westgaard havde faaet en gal Hest, som, medens vi havde sat paa en Smed ½ Miil herfra for at faae en liden Reparation paa min Slæde, slog sig løs, knuste den ene Skaak og havde nær gjort det samme ved Skydsguttens Arm. Min Slæde blev igjen hos Smeden, mine Skjæker fik Dall, Neuman styrede hans og jeg fik Plads i Neumans Bredslæde, hvori jeg kjørte vor i Morges bekomne nye Passageer Christie, som, efter denne første Dags Bekjendtskab at dømme, er et ikke altfor vel optugtet og kjedsommeligt ungt Menneske. Tæt ved Westgaard mødte vi en Reisende, som i Dag kom fra Sverrig og gav os den sørgelige Efterretning, at der intet Føre er i Sverrig og at Svinesundsbakken er høist besværlig at komme over.

Ribbas ved Gothenborg den 28de Januar.

Hid kom vi i Middags og høitideligholdt her Hans Majestæts Fødselsdag under Sang og Klang, hvorom mere siden, naar jeg først har gjort Rede for de forrige Dages Hændelser.

I Graalysningen forlode vi Westgaard den 25de i et temmelig koldt og stormende Veir, saa det bølgede noget over Svinesund, dog ikke saa betydeligt, da Vinden var nordlig. Efterat være klarerede hos Tullaren Waler bestege vi den frygtelige Svinesundsbakke, som stod i een Iis og som Forbudshesten med samt Hest og Slæde samme Nat var rullet ned over. Imidlertid udrustede vi os Alle med Iisbraadder og tiltraadte saaledes noget trøstigere dog ei uden Ængstelse Opfarten, som let kunde blive en Nedfart. Vi slap vel frem og fore over en bestandig Svull, hvor det gjaldt om at styre Coursen rigtig. En Fjerdingvei fra Svinesund passerede vi en smal Bro, hvor en Søcapitain Krieger med sin unge Kone for kort Tid siden

styrtede ud over og kulbuterede med sin Kareth, som han havde kjøbt for 1,400 Rdlr., i Dybet nedenunder, dog uden at de kom til nogen Skade. Vognen gik i Kras og vi saae endnu Ruinerne af den paa Hogdal. Et Par slemme Bakker paa Veien til dette Skifte slap vi ogsaa lykkelig over. Saavel paa denne Vei, som paa den til Est, stod endnu en Leir af Jord-hytter, hvori de svenske Tropper bivouakerede 1808. Paa Wig traf vi et Par danske Matroser, der i 1801 vare tagne til Fanger i Spanien, siden bragte til Norge og nu vare paa Re-touren til Kjøbenhavn. Allerede paa Veien til Skjællerød be-gyndte Føret at aftage, ligesom derimod Storm og Taage til-toge. Til Hede derimod var der næsten slet intet Føre og vi gnidsede i Sandet paa den sorte, øde Hede, under en sort Himmel, omgivne af nøgne, sorte Fjelde. En stor Deel af Veien maatte vi spadsere for at Hestene ei skulde blive opgivne, og vi vare ikke lidet glade, da vi omsider naaede Hede, hvor vi spiste Risengrød og overnattede. Orkanen rystede saaledes Huset, at vi næsten frygtede for det skulde falde sammen og Natten kunde da ei blive synderlig rolig, hvad enten man tager dette Ord i dansk eller svensk Betydning.

Om Morgenen den 26de vaagnede vi i et af Røg opfyldt Værelse og fortsatte Reisen med Taarer og røde Øine, deels over en med Stene og Tuer besaaet Myrevei, deels paa den bare Sand til Rabalshede, under en bestandig rasende Storm, der pidskede uophørlig mit Baghoved, saa jeg frygtede for at faae en dygtig Gigt, som jeg dog endnu ikke har mærket noget til. Fra Rabalshede til Svarteberg gik det atter over Myrer fulde af Vand, over Stok og Steen, „daß Kies und Funken stoben". Paa Svarteberg havde vi en sand Orkan, saa vi neppe kunde holde os paa Benene. Derfra til Qvistrum var taaleligt Føre. Min Kone, som ellers har været heldig med Styredrenge, fik her en gammelagtig Stymper, der stedse frygtede for og truede at vælte hende, agede lange Stykker paa Rumpen (reve-renter talt) og omsider i Qvistrum Bakken nær havde overgivet hende og Slæden, i Fortvivlelse over, hvorledes han skulde komme ned af den. Paa Qvistrum spiste vi godt til Middag

og fortsatte saa Reisen til Härsta uden at møde nogen Røvere, som ellers for kort Tid siden have huseret der paa Skoven. Der kom vi ind i en Stue fuld af Røg, som jagede os paa Døren indtil vi fik jaget den paa Døren.

Længere hen paa Dagen mødte vi pyntede Kirkefolk og i det Fjerne lød Tempelklokkernes Klang. Paa Veien til Aasen mødte vi endeel Dragoner, som vare hjempermitterede fra Gothenborg. Da vi kom ned paa Sletten, hvor den deilige og deiligt beliggende Herregaard Strømmen kneiser, saae vi en Ulv i jævnt Trav komme spadserende. Den styrede Coursen til Kongeveien og løb som en Hund tæt foran Dalls Slæde ved høi Middag. Da vi standsede, dreiede den ganske sagtelig af og var neppe 10 Skridt fra min Kones Slæde, saa hendes Skydsgosse bad hende tage Tømmen, for at han kunde give den et Drag. Men derpaa havde hun ikke synderlig Mod og der skulde mere end Svøbe til at fælde denne temmelig svære Tasse, som jeg nu fik Leilighed til ret nøie at besee. Havde den fulgt os lidt længere, havde den erobret en Griis, som et kort Stykke derfra gik tæt ved Veien og som Expeditionen maaskee var stilet paa. Nu fik vi, da vi kom til Holmen, ei alene reddet bemeldte Svine-Individ, men og en heel garganesisk Flok, som gik ude, saa at de ikke fore i Ulvene, ligesom jeg haaber, at heller ingen Djævle fare i dem.

Paa Veien til Bäck og Hede saae vi overalt Ulvespor og deres Djærvhed gaaer her saa vidt, at Bønderne neppe kunne faae jaget dem saa meget af Veien, at de kunne komme frem for dem. Paa Holmen traf vi Sø-Lieutenanterne Føns, Obelitz og Wise (hvilken sidste jeg ikke veed, om der er nogen Melodi til; Texten saae ikke synderlig interessant ud). Vi toge Qvarteer paa Hede Nr. 2, hvor der var ret hyggeligt og godt i alle Henseender. Strax ved Hede er en liden Bakke, hvor Didrichsen fra Frederiksstad fandt sit Endeligt ved et Slag af Forskrækkelse over at Hesten løb løbsk. Strax efter os kom forommeldte Lieutenanter, af hvilke Føns og Obelitz skulle gaae i hollandsk Tjeneste. Foruden disse var der endnu nogle svenske Herrer, saa der var temmelig folksomt.

I Dag Morges, den 28de, fore vi bitid (som Svecus kalder det) fra Hede og maatte nu omskifte vore Slæder (min blev allerede sat igjen paa Härsta, da den i Sandveiene havde faaet sin Rest) med en holsteensk Vogn, som min Kone ei besteg uden Hjerteklap, da hun engang har været i Fare paa en saadan Tingest. Imidlertid forsvandt Frygten efterhaanden som vi rullede afsted i den deilige Vintermorgen. Et Stykke fra Kongelf saae vi den Kirke, hvor den forommeldte Dibrichsen ligger begraven. En deilig Morgenrøde blussede over Fjeldene bag Gøthaelven, og da vi kom lige for den bedagede Bahuus=Fæstning, glimtede Solen gjennem de forfaldne Skydehuller og det høie gothiske Taarn, mens de sorte mere og mere henfaldende Mure kneisede stolt over den hvide solbelyste Slette.

Vi slap med at passere det ene Færgested, da det andet var tilfrosset, dog uden at kunne bære Vognen, og maatte derfor reise fra Vebakke, paa den vestre Side af Gøthaelven, over Bakkerne, af hvilke enkelte vare lidt slemme. Vi reiste paa den Høide, som kaldes Hissingen, og hvor det gothenborgske Artilleri pleier at maneuvrere. En Fjerdingvei fra Gothenborg førte en lang Bro os over Elven til den anden Side og vi kom, som skrevet staaer, her til Ribbas ved Middagstider. Tæt ved Ribbas faldt det mig ind, at man som gode Patrioter burde høitideligholde Kongens Fødselsdag, og da dette Skifte blot er oprettet til danske Reisendes Befordring, har en holsteensk Vært og saaledes paa en Maade er dansk, fandt jeg det passeligt at feire Dagen med en Sang, der blev skumplet til Verden paa den rullende Vogn og derfor kom ned som et utidigt Foster. Her er den:

Paa denne danske Plet i Sveas Rige
Vi drikke Danerkongens Skaal.
Gid Fred og Held fra Himmelen nedstige
Og signe ham med fulde Maal!
Gid Viisdom, Kraft og Almeenaand
Befæste Zeptret i hans Haand!

Kjøbenhavn den 1ste Februar.

Vi langede hid i Aftes Kl. 7 og jeg staaer nu her ved den samme Pult, hvor jeg stod 1807, for at fortsætte Reisen fra Ribbas og hid saa godt jeg kan mindes den.

Ovenmeldte Sang blev sunget under Klang af Glas fyldte med god Madeira, som vor gode Moer Cappelen havde forsynet os med til Reisen og hvorved hun da ogsaa blev medvirkende til Dagens Høitideligheb. Vi lode vor holsteenske Vært drikke med og det syntes som Madeiraen rørte ham meget. Pølse og Poteter forfulgte os ogsaa her, som paa hvert Sted hele Reisen igjennem. Efter Maaltidet spadserede vi samtlige paa Neuman nær til Gothenborg, som er meget skjønt og reelt anlagt og bebygget.

Jeg gik til Stadens fornemste Boghandler Løvegren i Haab om der at kunne faae kjøbt Leopolds Værker; men disse vare ei at bekomme. Derimod var hans Boglade temmelig vel forsynet med franske Værker, meest Stereotyp-Udgaver. Derfra vandrede jeg til Børsen, hvor jeg havde sat det øvrige Selskab Stævne. Jeg kom der ind i en Skjænkestue, hvor jeg poeniterede en halv Time i Øl- og Viindunst mellem Creti og Pleti, indtil Dall og min Kone og senere Christie kom. Dall skulde til en Kjøbmand Norlin og vi maatte da i bemeldte Stue oppebie hans Tilbagekomst. Et Par Bønder og en Bondefrue, som samtlige vare vel beskjænkede, gjorde os Selskab og befæstede end ydermere Perialen med en Flaske Viin, hvoraf Fruen tog sin Broderpart, ligesom hun tog Flasken og de gjenblevne Draaber i samme med sig for en Sikkerheds Skyld. Paa Børsens Port var en Affiche, som meldte, at „Spillerne" af Iffland den Aften skulde gives paa Theatret og anmærkede: »Att ingen med livrée och bindmössar inlåtas.« Vi havde nok Lyst til at see bemeldte Spektakel, men vi turde ei opholde os saa længe. Endnu besaae jeg de tvende til Ære for Ponte-Corvos Gemalinde under hendes Ophold i Gothenborg opreiste Obelisker, som staae lige for Slottet og ere heel tarvelige. Den ene havde Chifret C J og den anden B E paa de tvende Sider samt tre Kroner og den svenske Løve paa de to andre Sider.

Og nu — førend vi forlade Ribbas — følgende af Værten meddeelte Efterretninger og Anecdoter: Der skal være skudt efter Ponte-Corvo med en Vindbøsse. Ved næste Rigsdag venter man, at den Gamle resignerer og Ponte-Corvo bliver hyldet som Konge. Han skal have faaet et anonymt Brev, som advarer ham om at betænke, at han er i Sverrig og ikke i Frankrig. Man ymter ogsaa om, at det til Vaaren skal gaae løs paa Finland — Andre mene paa den modsatte Side. Overhovedet havde et Par Personer, som Dall og Christie talte med i Gothenborg, yttret, at der speculeredes paa Noget og slaaet paa, at man ventede Norge vilde forene sig med Sverrig.

Saa meget om Ponte-Corvo — nu følgende Anecdote om hans Gemalinde: Hun havde paa et Bal, som Staden gav under hendes Ophold, henvendt sig til en Kjøbmand med følgende Spørgsmaal: «Parlez-vous français?» og faaet til Svar: «Wery well, Madame!», og da hun deraf tog Anledning til at tale ham til paa Engelsk, lød Svaret: „Nichts, Siri!", og derfor hedder nu bemeldte Person, hvad han formodentlig er: „Nichts". Naar jeg nu faaer berettet, at Hovedmanden for en Røverbande paa Härsta-Skoven er grebet og at jeg i Gothenborgs Aviser læste om, at den engelske Konges Puls har slaaet 120 Slag i et Minut, saa den vel snart faaer afslaaet, item at en Auditeur Gunnerus fra Trondhjem i samme Avis indbyder til Subscription paa et Kobberstik af Fiskum-Fossen og dens Omegn i Trondhjems Stift — saa intet meer fra dette Sted, uden at vi efter en urolig Nat toge afsted i Skumringen.

Kl. 2 i Eftermiddags reiste vi fra Helsingør og fik en Miils Vei derfra Regn og Slud med Blæst, som forfulgte os lige til Posthuset i Kjøbenhavn, for at intet Slags Veirligt skulde blive uforsøgt af os. Efterat Toldvæsenet havde randsaget vore Kufferter paa Posthuset, hvor jeg traf min gamle Bekjendt Wraatz, der fortalte mig, at Professor immeritus og Pastor emeritus Ole Pihl er hernede, formodentlig for at blive Ridder, toge vi hjem med den gode, omhyggelige Dall, hos hvem vi for det første logere, og fandt der et varmt, hyggeligt Værelse, en god Kop Thee og en Pibe Tobak og den snilde, gamle Mutter,

som trippede nok saa gesksjæftig om for at ordne Alt paa bedste Maade. Af Nyt har jeg intet hørt, uden at den svenske Regjering skal have nægtet at levere Matroser til den franske Flaade, hvilket Napoleon vel ei vil tykkes om. Det stakkels Lybek har maattet skrabe sammen 60 Stykker Matroser.

Der har været Spektakler her den 28de Januar med et Borger-Compagni. En Officeer begik den Overilelse med sin Sabel at fugtle en Borger, som var grov og ei vilde lystre hans Ordre. En Følge deraf var, at flere Borgere anfaldt Officeren, og at en Collega, der kom ham til Hjælp med dragen Kaarde, ligeledes blev mishandlet og kastet i Rendestenen. Tummelen tog saaledes til, og en tredie Borger-Officeer gav nu i sin Befippelse en halv Snees Uhlaner, som holdt i Nærheden, Ordre at attaqvere Rebellerne, som modtoge dem med fældede Bajonetter. Lykkeligviis havde en fjerde Officeer den Aandsnærværelse, at spørge Uhlanerne, efter hvis Ordre de handlede og hvor deres Officeer var, hvorpaa disse slukørede tøflede af. Tre af Borger-Compagniet skulle nu være arresterede.

Den 2den Februar.

Denne Formiddag har jeg benyttet til at fuldende min Efterretning om Reisen, og forresten til min Morgenpibe læst Provst Hjorts Tale paa Orlogsskibet Phoenix, hvoraf Slutningen især er skrevet med Varme, samt en Sang af Øhlenschlæger til Schimmelmans Fødselsfest, hvori der siges denne en Hoben smukke Ting i smukke Vers, hvoraf jeg maaskee i Dag sender Moer Cappelen en Affkrift. Øhlenschlæger synes saaledes at ville træde i Baggesens Fodspor og stikke ham ud hos de Store. Der er ogsaa mere Kunst end Hjertelighed i denne Sang — og Hjertelighed alene kan dog give saadanne Leilighedsvers deres sande Værd. Leilighedsvers og Leilighedsvers ere tvende Slags og de bedste Digte blive vel til ved Leiligheder, som virkelig begeistre Digterens Følelse. I Aften gives „Correggio“ til Bedste for Forfatteren; men jeg faaer ei at see den, da Billetterne allerede skulle være optagne. Stykket skal jeg imidlertid kjøbe for mine 1 Rdlr. 88 ß; thi saa dyr holder Forfatteren, som synes

at have godt Næringsvid, den paa Trykpapir. Et Ikke-Øhlenschlægersk Digt, som staaer i Adresse-Avisen, vil jeg for Curiositetens Skyld afskrive. Det er forfattet af en Academicus Holegaard (som end ydermere anmelder sit Logis, om Nogen maatte ville have bestilt Æresvers hos ham) til en af de nybagte Riddere, Capitain og Conditor Aagaard her i Byen:

O sødt! o sødt! at see, naar Fædrelandet skjønner
Og Kongen allerhøist belønner
Udmærket og fortjente Mand;
Til gavnrig Daad hver Borgers Bryst opflammes
Og Hædergridskhed i hver Danes Hjerte ammes.
Man tænker: Lign og bliv som han!
Vedbliv, o Mand, Din blide Bane!
Og værg om Fædrelandet med Din Fane!
Da Myriader Secler signe vil Dit Minde
Og Borgermynstret man i Dig vil finde
Og sige: Bliv som han for Fædreland! (sic)

I Eftermiddag har jeg havt Besøg af Præsten Juell og Wraatz. Den Første fortalte om, hvorlunde Biskop Bugge i Trondhjem skal have skrevet et drøit Brev til Cancelliet i Anledning af den Seendrægtighed, der hersker i Henseende til Affairernes Expedition, men faaet mundtlig Svar gjennem sin Commissionair, at man vilde frabede sig saadanne Breve for Fremtiden, da han ellers udsatte sig for, at de bleve forelagde Majestæten og det let kunde hænde, at han blev entlediget, hvis han ei fandt sig tilfreds i sin Stilling. Saaledes kunne Stormændene klare sig, naar de forsømme deres Pligter, men Gud naade de underordnede Embedsmænd. Ellers forsikkrer man, at Cancelliet tildeels er uskyldigt da Affairerne egentlig skulle stagnere hos Serenissimus. Juell fortalte ogsaa, at „Correggio“ har gjort saa slet Lykke paa Theatret, at de Fleste i Onsdags gik bort midt i Stykket, at Kongen har ennuieret sig ved det og at man i Etatsraad Jessens Audientssal har gjort sig meget lystig over det og dets Forfatter. Alt dette turde ellers bevise mere for end mod Stykket.

Efterat have expederet Posten gik jeg til Treschows. Efter en Times Politisering og Praten om Norge, som Treschow,

hjertelig kjed af den her herskende Tone og Stemning, længes saa meget efter, at han forsikkrede, han havde været fristet til at modtage Grans Kald, hvis det var blevet ham tilbudet, vandrede jeg hjem og traf der Fru Gunda. Hendes Mand kom en Times Tid efter for at hente hende. Siden passiarede jeg med Dall, læste „Dagen" og „Kjøbenhavns Skilderi". I dette sidste fandtes en Beregning, ifølge hvilken der forbruges aarlig 148,500 Fyrrebræder til Ligkister i Danmark og Norge, hvortil behøves 12,375 Fyrretræer, som saaledes til ingen Nytte forraadne i Jorden. Han vil istedet herfor have Ligene indsyede i Lærred for at hjælpe Høravlen i Veiret. Men hvorfor skal da Lærred, som koster 1 à 2 Rd., forraadne i Jorden? Hvorfor ikke til Oeconomiens Flor lade Menneskene komme nøgne til vor fælles Moder, ligesom de kom nøgne af Moders Liv?

Den 3die Februar.

I Formiddags var jeg hos Thomsen, men traf ham ikke hjemme. Derfra gik jeg til Wraatz for at hilse paa ham og Præsten Juell, som logerer der, og passiarede der saa længe, at mit Forsæt at høre Clausen til Aftensang i Trinitatis Kirke gik overstyr. Saaledes gik det og med min Bestemmelse at besøge Hoftheatret, hvor et splinternyt Drama af Rahbek, „Frederik den 2den i Ditmarsken", blev givet. Vel gik jeg derhen Kl. 5, da Theatret aabnedes, men der var ingen Billetter at faae og jeg maatte trøste mig ved at Stykket vel tiere bliver opført.

Den 4de Februar.

Paa min Hjemvei kom Professor Rathje efter mig, gjenkjendte mig og spurgte, om jeg ikke skulde til Regents-Kirken, hvor der holdtes Tale af dette Aars Rector magnificus Bugge i Anledning af Kongens Fødselsdag. Vi bleve da enige om at følges ad did, efterat jeg hos Eriksen havde provianteret mig med Snus og talede underveis om det forventende norske Universitet, som Moldenhaver og Malling ikke ret kunne enes om. Bugge, som foruden sit Ridderkors var decoreret magnifiqve med Magnificatets Medaille i et stort med Guld gjennemvirket Baand,

læste paa Slutningen af sin latinske Tale og vi fik kun til Bedste Bedømmelsen over de fra forrige Aar udsatte Priisspørgsmaal og Navnene paa dem, som havde vundet Præmien, samt Priisopgaverne for dette Aar. Moldenhaver, Balle og Münter sadde for sig selv i deres Herlighed og de øvrige ordinaire Professorer under Talerstolen.

Efter Maaltidet læste jeg „Frederik den 2den" i et Træk og fandt den al pari med de øvrige National-Dramaer, som Rahbek i den senere Tid har begavet os med. Siden vandrede jeg en Tour med min Kone paa Børsen, hvor jeg kjøbte „Correggio", som jeg i Aften har læst for min Kone. Mig er det ubegribeligt, at man har kunnet sætte den over hans „Axel og Valdborg"; thi naar jeg undtager den skjønne, naive Samtale mellem Michel Angelo og Correggios Søn Giovanni, den sidste Act og enkelte herlige Blik paa Kunsten, forekommer den mig i det Hele ei at være noget Mesterstykke. Jamberne ere ei alene paa enkelte Steder, men næsten overalt, incorrecte og Sproget saa tungt, at man kunde fristes til at ansee Stykket for en Oversættelse, hvilket det da vel ogsaa endelig er, siden det fra først af skal være skrevet paa Tydsk.

Den 8de Februar.

I Formiddags blev jeg ved min Morgenpibe behageligt overrasket ved en Billet fra Fru Rahbek, hvori hun indbød mig til et Familieselskab i Dag paa Bakkehuset i Anledning af hendes Faders Fødselsdag, samt for at forny Bekjendtskabet med hendes Svoger Øhlenschlæger, hvorefter jeg saa meget har længtes. Hun havde sendt Brevet med Fodposten til Treschow, i Formodning om, at han nok vidste, hvor jeg var at finde.

Veien til Bakkehuset var yderst sølet. Kl. 2 naaede jeg denne gamle, kjendte Bolig, som jeg første Gang saae for 20 Aar siden. Jeg blev meget venskabelig modtaget og Fru Rahbek hilste mig med: »Res åt en mera säker strand«, denne Afskedssang til Dupuis, som jeg 1801 maatte afskrive til Rahbek og med hvis haarde Declamation fra min Side hun og Øhlenschlæger havde havt megen Spas. Hun søgte at fremsige disse

Ord med al mulig Kraft og fandt det derfor lidt ondskabsfuldt af mig, da jeg sagde hende: „Jeg har vist ikke declameret saa sygeligt“. Af Gjæsterne vare ingen komne uden den snurrige, maaskee ikke naturlig dumme gamle Øhlenschlæger, der er kommet til en saadan Søn, ligesom Aladdin til Kobberlampen. Senere kom gamle Heger og hans Søn Carl med en mig ubekjendt Frøken og derefter Øhlenschlæger og hans Kone. Han var meget forbindtlig og synes i de Stores Circler at have faaet et Anstrøg af Fiinhed. Det var mig kjært at blive hans Sidemand ved Bordet, hvor jeg fik Anledning til at takke ham for mangen salig Stund, hans Digte og især „Axel og Valdborg“ have skjænket mig. Jeg havde formodet, at Øhlenschlæger eller Rahbek eller begge Svigersønnerne havde udrustet sig med Sange til Familie-Høitiden og var belavet paa at yde min Skjærv dertil og saaledes som Fremmed familiarisere noget mere med Familien. Denne Skjærv blev saa meget velkomnere, da ingen af bemeldte Svigersønner havde betænkt Dagen med noget, men i tør Prosa udbragte Skaalen. Jeg trak da ganske undseelig min Vise frem, som lød saaledes:

„Et Aftenrødt, som aldrig gaaer til Hvile,“
Omblusser Dine sølvgraa Haar
Og glade Børn i Dine Arme ile
Og høit Dit Faderhjerte slaaer.
Lyksalig hvo i saadant Lag
Kan feire Aft'nen af sin Dag.

I Børns og Børnebørns de hulde Arme
Din Aftentime svinde hen,
Og Østens Morgengry og Morgenvarme
I Vesten da skal hilse den,
Og paa Din Alders friske Snee
Skal Solens Øie venligt see.

En fremmed Skjald her, Olding, for Dig træder,
Hans Øie før ei skued' Dig;
Men han kan føle Din' og Dines Glæder
Og varmt hans Hjerte ønsker Dig:
Tidt frydes Du i Dines Favn,
Seent føle Bakkehuus Dit Savn!

Rahbek blev lidt rød og Øhlenschlæger lidt lang i Ansigtet ved denne Anledning. Imidlertid takkede de mig begge og den sidste med et venskabeligt Haandtag, der dog maaskee og gjaldt lidt den første Linie. Vi spiste og drak og sang ret lystigt. Rahbek maatte afsted til den dramatiske Skole førend Maaltidet var tilende og kom først tilbage Kl. 9.

Eftermiddagen gik hen under Passiar om Gøthe, Schiller og Jean Paul, hvilken sidste, der opholder sig i Bayreuth, Øhlenschlæger vel ikke personlig havde lært at kjende, men for hvem han yttrede megen Agtelse og var tilfreds med den Recension han havde skrevet over Aladdin. Han reciterede og et tydsk Vers, han havde gjort om Jean Paul og som forekom mig meget characteristiskt at hentyde paa hans „buntes und vielseitiges Wesen". Gøthe er fremdeles Øhlenschlægers Helt og selv hans „Wahlverwandschaften" vilde han forsvare mod Critikens Anke, men maatte dog tilstaae mig, at Hovedpersonen var flau. Medens gamle Etatsraad Heger stemte et maadeligt Claveer, sysselsatte Øhlenschlæger sig med at male Sanders Contrafei og ovenover samme: Epigrammageren (bemeldte Sander) paa sin Pegasus, et Sviin. Anledningen dertil var nok et Epigram paa Correggio, flaut nok, som findes i et af de sidste Numre af „Kjøbenhavns Skilderi", og som Øhlenschlæger syntes at have Sander mistænkt for. Portraitet var temmelig ligt og gav en fordeelagtig Idee om Øhlenschlægers Tegnetalent. Fru Rahbek, hos hvem jeg særdeles havde insinueret mig ved Sangen til Papa, viste mig et Honnebrev (Hundebrev), som Øhlenschlæger i sit og Kones Navn havde sendt til hendes Fødselsdag, skrevet med allehaande couleurt Blæk. Der blev ogsaa opgivet Enderiim, hvormed det dog ei kom til nogen Endskab. Item begyndtes der paa en Abc med Navne paa Mennesker efter Alphabetet, f. Ex.

B. Bjørn: „Paa Maskerade hos Hr. Bjørn
Gaae voxne Folk, men ogsaa Børn."

Da Claveret var blevet stemt, maatte jeg gjøre Begyndelsen og spillede da Sangene af „Aladdin", hvis Melodier fandt Øhlen-

schlægers Bifald; ogsaa „Aetherøen" og „Fædrelandskjærlighed" fandt Naade for hans Øren. Siden spillede gamle Heger blandt Andet Musiken til Schillers Sang: „An die Freude" og endelig Øhlenschlæger: „Der Erlenkönig" med Reichardts Musik, nogle af Sangene i „Wilhelm Meister" og til Slutning en, som jeg troer, forhen utrykt Sang af Evald, som Øhlenschlæger har sat Musik til. Den var ret vakker og han har en behagelig Stemme. Ved Aftensmaaltidet blev der atter sunget for det meste gamle Rahbekske Viser.

Gamle Heger er en ganske vakker Olding. Han interesserer sig meest for Mechaniken, i hvis theoretiske og practiske Deel han skal være temmelig stærk. Carl Heger og Fru Rahbek anbefalede meget deres Yndling Peder Hjob Mynsters (eller som Rahbek kalder ham: Hans Houge) Prædikener og Heger lovede at skaffe mig en Afhandling af ham ved sidste Landemode: „Om den Kunst at prædike". Han attraaer at komme til Kjøbenhavn og vil nok arbeide derpaa ved de i Anledning af de ledige Bispestole forventende Vacancer.

Den 9de Februar.

Kl. 5 i Eftermiddags gik jeg hen at høre Øhlenschlægers Forelæsninger over Evald. Han havde fuldt Auditorium og havde allerede begyndt da vi kom. Efterat have handlet noget om det Væsentlige ved Comedien, som gaaer ud paa det Reale og objectiv Fremstillelse, og anmærket, at det Comiske, hvis Gjenstand er de menneskelige Daarligheder, mere maa udtrykkes i Handling og characteristiske Træk end i Satire og Ironi, hvori Digterens Individualitet kiger frem som gjennem en Halvmaske, viste han, at Evalds „Harlequin Patriot" fornemmelig hørte til det sidste Slags og godtgjorde med enkelte Scener, at de, naar Personerne udelodes, gjerne kunde passere for en almindelig Satire og overhovedet manglede det Plastiske. Ligesaa viste han ved en Parallel af Holbergs politiske Kandestøber, hvor meget bedre han vidste at udtrykke det ægte Comiske i Liv og Handling og ligesom fra første Haand, naar vi derimod i „Harlequin Patriot" faae det paa anden Haand, enten definitivt eller ved en

raisonnerende Satire. Han declamerede de enkelte Scener meget naivt. Man mærkede ellers, at Øhlenschlæger i sine Betragtninger over Digtekunsten i Almindelighed og Dramaet i Særdeleshed fulgte de Schillerske Grundsætninger „über das Sentimentale und Naive“.

Den 10de Februar.

Efter Aftale med Fru Treschow vandrede jeg did Kl. 10½ og fulgte da med hende og hendes Søster til Runde Kirke for at høre Weyses Orgelspil. Han spillede just paa det sidste Vers af Beslutnings-Psalmen, da vi kom. Efter Tjenesten var han saa god at phantasere en halv Times Tid for os paa Orgelet. Det lød snart som et brusende Hav, snart som Dønninger af enkelte store Bølger og hans Overgange i de forskjellige Sonater vare mesterlige. Bedre vilde det have taget sig ud, dersom vi havde staaet nede i Kirken. Desuden er Orgelet endnu ei kommet ret i Stand efter Bombardementet og den nederste Claviatur er ganske ubrugelig. Med mange Overtalelser fik vi afpresset ham det Løfte, at komme til Treschows paa Onsdag, da denne Virtuos gjør sig særdeles kostbar og er en sær Person. Han beklagede sig ogsaa over, at Informationer optoge hans meste Tid, og tungt er det, at et saadant Geni og Talent skal kues under sligt aandsfortærende Arbeide.

Den 13de Februar.

Kl. 6½ gik jeg til Treschows, hvor endnu ingen af Gjæsterne vare komne. Strax efter kom Krags, siden Fru Kjerulf og hendes Datter, Acteur Heger og hans Kone, Professor Ørsted og hans vidtberømte Frue (Øhlenschlægers Søster), Stiftsprovst Plum og Frue, Treschows Huusvært, en Jøde Abrahamsen med Kone, Professor Rathje og Klingenberg, et Par mig ubekjendte Herrer og Damer og endelig Weyse. Efterat jeg i en Times Tid havde tærsket i en Boston med Fru Plum, Krag og Treschow, lod Weyse sig høre paa Pianoforte og vi bleve da enige om at lægge Kortene for at tage Deel i et meget interessantere Spil. Weyse var i sit gode Lune og gav os afvexlende comiske

og alvorlige Optrin af Øhlenschlægers „Faruk", som han nu er i Færd med at sætte Musik til og som efter den her meddeelte Prøve vil blive deilig. Siden maatte jeg spille den eneste norske Vise jeg kan: „Stusle Søndagsqvællen", et Par norske Polskdandse og endelig, paa Fru Rahbeks Forlangende, „Etherøen". Nu gik det løs paa Mad og Drikke (for at Legemet heller ikke skulde være Stifbarn) og Conversation. Jeg røg ind i en dyb Samtale med Sverdrup om Gøthe, Schiller og Digtekunstens Princip og anbefalede han særdeles Sternbalds „Wanderungen", som han holder for det Ypperste blandt de seneste tydske Producter og som han lovede at laane mig. Heger kom siden til og gav en liden Prøve paa sit Talent til at efterabe andre Personers Stemme og Manerer samt reciterede nogle løierlige Vers af Øhlenschlæger. Weyse kom ogsaa til og tog Deel i Conversationen og udlod sig med sin Misfornøielse over den tydske Omarbeidelse af „Aladdin" i en saa afgjørende Tone, at jeg var fristet til at sige ham: „Organist bliv ved Dit Orgel!". Ved Fru Kjerulfs Overtalelser lod han sig ogsaa formaae til anden Gang at vende tilbage til denne sin egentlige Læst, og gav os nu en meget comisk tydsk Vise, der er sammensat af lutter Paradoxer med en dertil svarende Musik, siden Serenaden og Brauses heel løierlige Arie om Trepanering etc. af Sovedrikken. Han ledsagede denne som forrige Gang sit Spil med Sang og har en ret behagelig og bøielig Stemme. Endnu tredie Gang fik vi ham til Fortepianoet og da phantaserede han snart stormende og brusende, snart sødt og smeltende og aflokkede Instrumentet himmelske Toner. I Sandhed det var „ein Götterleben" og nogen ved den reneste Kunstnydelse saa lykkelig Aften veed jeg ikke før at have oplevet.

Jeg havde havt stor Lyst til at takke den ved sin Huuslighed og moralske Characteer ligesaameget som ved sit Kunstnertalent agtværdige Madam Heger for hendes Dyveke og jeg kunde havt saameget bedre Anledning dertil, da hun, som Fru Treschow sagde mig, ogsaa havde Lyst til at takke mig for Sangen til hendes Svigerfader, som Fru Rahbek havde sendt hende, men deels var der liden Conversation mellem begge Kjøn,

der for det meste indesluttede sig i hver sin Cirkel, deels er Madam Heger meget stille og bly — og jeg har da heller ikke saa synderlig Talent til at producere mig — saa der ei blev noget deraf. Madam Heger er førere af Væxt end hun synes paa Theatret, er ikke egentlig smuk, men tækkelig. Fru Ørsted følte jeg endnu mindre Kald til at indlade mig med. Smuk er hun rigtignok og har endeel af Broderens Træk, men jeg følte dog ingen Tilbøielighed til at falde paa Knæ for hende. Hendes Geni og Talenter saae og hørte jeg intet af. Hun svæver, ligesom Broderen, for det meste i de Stores Cirkler. Efterat have opgjort min Boston-Regning, som jeg slap ud af med et Par Rdlr., forlod jeg Kl. 12 dette behagelige Selskab, søgte ved min Aftenpibe at gjenkalde Weyses Scener for min Sjæls Øren og sov sødt ind under Gjenklangen af dem.

Den 16de Februar.

I Eftermiddags vilde jeg have besøgt Øhlenschlægers Forelæsninger, men gik efter Næsen, da han, som det hed, nu ikke læser uden hver Onsdag. Jeg vandrede da en Tour paa Volden til Langebro og besøgte paa Retouren Sverdrup for at bringe ham min hjertelige Tak for Laanet af Sternbalds „Wanderungen". Vi talte, som sædvanlig, meget om Norge og han fortalte mig, at han havde gjort Bekjendtskab med en Bonde fra Bergen, som for et Aars Tid siden var gaaet paa sin Fod herned og som skal have været en meget forstandig og interessant Person.

Der skal være indkommet tvende Afhandlinger i Anledning af den af Selskabet for Norges Vel udsatte Præmie for den bedste Plan til et norsk Universitet, af hvilke den ene skal være 90 Ark og slutter man af dens Langagtighed, at Pram maa være Forfatteren. Sverdrup yttrede ellers meget rigtigt, at man strax burde have samlet Subscription, at Selskabet siden burde have valgt en Comittee til at udarbeide Planen, sendt denne til Medlemmernes Betænkning og derpaa forelagt Kongen den til Sanction. Det skal være vist, at Kongen vil, at Norge skal have et Universitet eller noget Lignende, men Vedkommende, som

frygte for, at deres og Danmarks Interesser vilde lide derunder, dersom et ordentligt Universitet blev oprettet, skulle ikke ville unde os uden et philosophisk Facultet, saa der blot skulde kunne tages de tvende første Examiner, men ingen Embedsexamen der.

Den 17de Februar.

Fra Kirken gik jeg til Moltke og Münter, men traf ingen af dem hjemme; derfra til Wraatz og da Kl. var 12 til Øhlenschlægers fornemme Forelæsninger i det harmoniske Selskab, hvortil han havde været saa galant i Gaar ved Carl Heger at meddele mig fri Entree=Billet. Der var endeel galante Damer og Herrer og blandt disse sidste saagar en Prinds, jeg troer Wilhelm af Hessen, Arveprindsessens Gemal. Efter en almindelig Udvikling af Forskjellen mellem det Episke, Lyriske og Dramatiske blev han staaende ved det sidste og beskjæftigede sig især med Tragoediens Væsen, det Pathetiske, sammensat af Frygt, Medlidenhed og Beundring, og viste af Scenen i „Nathan der Weise“ om de trende Ringe, at det Humane ligesaavel hører til Tragoediens Gebeet som det Heroiske. Ligeledes gik han imøde den Fordom, der vil binde den tragiske Digter til en ufornuftig streng Enhed i Handlingen og anmærkede, at en Handling, som er historisk endt, kan sættes i en intellectuel eller moralsk Forbindelse med en anden og at dette ei maa være Tragoediedigteren formeent. Til Exempel anførte og declamerede han Scenen mellem Tell og Parricida (i Schillers „Wilhelm Tell“) og gjorde opmærksom paa, at skjøndt Handlingen er ude ved Geslers Død, saa afgiver denne Scene dog en herlig Contrast mellem den hævnsyge Morder og Fædrelandets Frelser og knytter sig ved en moralsk Forbindelse harmonisk til Handlingen, ligesom Digteren i Veien, som Tell anviser Parricida til Italien, metrisk har afbildet Samvittighedens Nag, Angeren og Forsoningen. Det forekommer mig, som Øhlenschlæger har mere Styrke i at declamere det Naive og Comiske end det Pathetiske.

Den 18de Februar.

I Formiddags var jeg hos Moltke, der modtog mig som i gamle Dage, talede meget om disse og var den Gamle. I Sandhed et sjeldent Syn i disse Tider og især i den Stand; men han hører da ikke blot til Rangforordningens første Classe af Mennesker og ved at see ham saaledes igjen kunde jeg ikke andet end mindes Klingers Ord, naar han taler om En, der under Livets og især Hoflivets Prøvelser har bevaret sin bedre Følelse: „Das nenne ich den Kern in Menschen bewahren".

Siden gik jeg til Øhlenschlæger og traf ham i hans Studeerkammer mellem Suhms Historie og Rolfs Saga, da han snart skal læse over Evalds „Rolf Krake". Han forelæste mig noget af sine Forelæsninger og bad mig sige ham, hvorvidt jeg fandt dem overeensstemmende med de Schillerske Ideer „über naive und sentimentale Dichtung" og jeg maatte da tilstaae, at de vare lige uden at være eens, men at det Synspunct, hvorfra han betragtede Dramaet, som sammensat af det Episke og Lyriske, forekom mig nyt. Han tilstod, at han ikke følte sig stærk nok i Digtekunstens Theori til at holde Forelæsninger og at dette var ham et Aag, hvorfra han vilde stræbe at løsrive sig jo før jo hellere for at kunde følge sin Muses Kald. Med megen Begeistring udkastede han for mig en Skitse af et episk Digt i Prosa under Navn af „Erik og Roller", som skal fremstille og sammensmelte Nordens Kraft og Sydens Varme, Hedenold, græsk Cultur og Christendom og hvori selv den Ossianske Nebel-Welt skal spille en Rolle. Han har allerede fra sin tidlige Ungdom gaaet frugtsommelig med disse Ideer, ja endog for nogle Aar siden ladet trykke 12 Ark af dette Epos, men casserede dem. Mellem ham og Rahbek er der ikke den bedste Forstaaelse, men det er da gjerne altid Tilfældet med de danske Genier.

Efter en her saare behagelig tilbragt Time vandrede jeg hjem med en Indbydelse at spise hos ham paa Torsdag. I Eftermiddags var jeg hos Carl Heger og vilde havt ham med til Bakkehuset, men han var Patient. Rector Nissen, med hvem jeg blev Student, kom medens jeg var der. Han skulde have havt Audients hos Kongen for at takke ham for sit Professorskab,

men blev ei indladt. Siden gik jeg til Bakkehuset, hvor jeg fandt Fru Rahbek ganske ene afskrivende noget af Evalds Tragoedie „Frode“, hvoraf han kun har udarbeidet een Act, som man troede forloret, men fandt i Jacobis Gjemmer. Hun afskrev den til Rahbeks „Sandsiger“. Her saae jeg Evalds egen Haandskrift. Jeg blev hos den asteniske Frue, der udlod sig temmelig haardt om Øhlenschlægers Maskepi med de Store, om hans Tilsidesættelse af sin gamle simple Fader og om hans skuffede Forventning om at blive Ridder, hvilket hun saa gjerne vilde han skulde blevet i Selskab med en Provst Brønsted, over hvis Ridderskab, som over saa mange Andres, al Verden forundrer sig. Jeg kunde ikke andet end beklage, at Mennesket Øhlenschlæger i mange Dele saaledes vanslægter fra Digteren og lader sig fordærve i Palladsernes qvalme Luft, ligesom jeg under disse Omstændigheder ikke kunde andet end finde det Ønske, at han ved en Ydmygelse maatte blive vækket af sin Forblindelse, sigtende til hans Sjæls Bedste. Om gamle Øhlenschlægers ravgale Anvendelse af fremmede Ord fortalte hun følgende Anecdote: En lille Have, som han har i Frederiksberg, roste han for dens insolente (isolerede) Beliggenhed. Ligeledes fandt han, at en af Grotterne i Søndermarken, der kaldes Kongens Grotte, var blevet toucheret ved, at en Person der havde hængt sig.

Evald hedder Cavareren, fordi han, som ikke kunde udtale „l“ rigtigt, skal have anmeldt sig paa visse Huse, naar man ei vilde lukke op for ham, som Johannes Evard, Cavareer. Dog ei alene om Galskab handlede vi, men og om alvorlige og aandelige Ting, f. Ex. om den eneste sande Præst J. P. Mynster, af hvem hun nylig havde faaet en skreven Jule-Prædiken og hvis udgivne Prædikener jeg fik laant.

Rahbek var i det gamle dramatiske Selskab i Skindergaden og ventedes ikke hjem før mellem 12 og 1.

Den 19de Februar.

Til min Morgenpibe læste jeg trende af Mynsters Prædikener og maa tilstaae, at de ere kjernefulde og med mandig Veltalenhed revse Tidens Usselhed og vække en bedre Aand.

Den 20de Februar.

I Dag Morges fuldendte jeg „Sternbalds Wanderungen“ og fandt ved Slutningen af samme nogle skjønne Bemærkninger over Correggios og Michael Angelos Kunstner-Characterer, og endelig laae Franz Sternbald ved Maalet af sine Vandringer i Rom i sin længe søgte Maries Arme. Ovenpaa denne poetiske Nydelse havde jeg en meget prosaisk Brændehandel. Noget over en halv Favn Brænde koster mig ialt omtrent 27 Rdlr. Paa Brændemagasinet koster en heel Favn kun 20 Rdlr., men Commissionen for samme, som jeg ansøgte om en Favn, fandt, at da jeg var en Reisende og blot var her for min Fornøielse (det vidste Commissionen), saa burde jeg have den Fornøielse at fryse eller blodsuges, hvilket er saa meget billigere, da jeg just som Reisende ikke kunde være belavet paa at forsyne mig i Tide og følgelig maa blive et Rov for Rovgjerrigheden. Var jeg en Franz Sternbald (Albrecht Dürers Discipel), saa malede jeg en Gruppe af sjællandske Bønder som Brændesælgere og kjøbenhavniserede Normænd som Brændehuggere og Brændecommissionen i Skyerne, saa skulde jeg nok faae min halve Favn Brænde betalt.

„Kjøbenhavns Skilderi“, som jeg nu fik ganske ferskt, indeholder i Breve til en Ven i Norge et sørgelig sandt Skilderi af denne Stads indbildte Herlighed og virkelige Usselhed, af Pengevæsenets Forvirring og dets sande Kilde, enkelte Røveres ligesaa falske som fordærvelige Speculationer, item om den usle Pralen med og de økle Lovtaler over enhver Bagatel, indtil at have spiist Hestekjød, der strax udbasunes i alle offentlige Blade.

I Formiddags har jeg gjort en Visit hos Biskop Münter, der lovede at besørge Subscriptionen paa mine Poesier omsendte i Stiftet. Vi talte om Seminarier og om den Plaman-Pestalozziske Methode, som Münter practisk har gjort sig bekjendt med i Berlin og som han, hvad dens Anvendelse paa Naturhistorie og Geographi angaaer, fandt barok. Hvad det forventede norske Universitet angaaer, da troede han, man havde gjort Uret i at begynde med en Præmies Udsættelse for den bedste Plan til samme, men vilde, at Selskabet for Norges Vel skulde have

udarbeidet denne og da supplicando gaaet tilværks. Ogsaa tvivlede han om, at Norge kunde præstere de fornødne Fonds til et fuldstændigt Universitet, som han anslog til 1½ Million, naar den ringeste Professorløn fastsattes til 1,200 Rdlr. og der oprettedes et Tilskudsfond, af hvilket de ældste og meest fortjente Professorer kunde erholde en Lønning til 2,000 Rdlr. som Maximum. Til Slutning spurgte han, om jeg kjendte Dr. Neuman og syntes at glæde sig ved hans Ridderskab.

Den 21de Februar.

Kl. 2, da jeg kom til Øhlenschlægers, var Herren endnu i sit korte Nattøi. Medens han gjorde sit Toilette converserede jeg hans Frue (som er i „gesegneten Umständen") og klimprede paa et Claveer, der stod. Da Øhlenschlæger var bleven klædt paa, converserede jeg med ham en Times Tid indtil de øvrige Gjæster, Etatsraad Heger, Carl Heger, begge Ørstederne og en Reinhard (Gulbrandsdøl) kom. Øhlenschlæger fortalte mig, hvorlunde han fra sin tidlige Ungdom var indesluttet i sig selv og meest læste Tusind og een Nat samt andre Eventyr, Romaner og Fortællinger. Derved havde han, da han kom i Efterslægtskolen, erhvervet sig en Færdighed i det danske Sprog, der forundrede Skolens daværende Lærer E. Storm, om hvem Øhlenschlæger talte med megen Agtelse. Han skildrede sig selv som en Longobard med lang Kjole og udslaaet Haar blandt de zirlige kjøbenhavnske Drenge.

Han fortalte mig ogsaa om et Skuespil under Navn „Gertrude", som han skrev i sit 17de Aar og hvoraf han reciterede adskillige Optrin. Det havde i Planen nogen Lighed med „De latterlige Følsomme" og havde meget ægte Comisk. Han fortalte mig og, at hans forrige Værtinde Madam Møller havde givet ham Hovedtrækkene til Morgiane. Med Serenissimus og Hoffet lod han ikke til at være synderlig tilfreds, men ansaae det dog for store Ting, at Serenissimus ikke faldt i Søvn, da han læste „Correggio" for ham. Røveren havde fundet meest Bifald hos Høistsamme. Tieck, som Øhlenschlæger før har gjort meget af, begynder nu at tabe sig i hans Yndest. Da jeg spurgte ham

om, hvad der bevægede Gøthe til at ægte sin Maitresse under Weimars Beskydning, sagde han, at det skete deels fordi Rygtet da havde Andet at bestille end at beskjæftige sig med dette hans Foretagende, deels at en fransk General Dagen forud havde spurgt om Macheren var hans Kone og at han derfor vilde skaffe hende Beskyttelse mod fransk Galanteri, hvilket hendes nok temmelig afblomstrede Skjønhed dog vel ikke synderligt havde at befrygte. Endelig læste han en Satire af Gøthe over Wielands Forqvakling af Euripides's „Alceste“, der var heel bitter men vittig og som nu er rar at overkomme, da den kun findes i et Eftertryk af Gøthes Værker fra 1773. Wieland sagde til Øhlenschlæger, da denne var hos ham: „Göthe hat mir in seiner Jugend übel mitgespielt“.

Vi kom først tilbords mellem 3 og 4 og spiste vore fire Retter og levede saa galant, som man sjelden finder det hos en Poet. Desværre var der saa galant, at jeg ikke fik mig en Pibe Tobak. Kort efter Maaltidet gik Ørstederne til deres Forelæsninger og jeg maatte da give til Bedste min hjemmegjorte Musik, som jeg atter fik mange Complimenter for og da jeg forsikkrede, at jeg var temmelig fremmed i Musikens Theori, formanede gamle Heger mig alvorligt til at kjøbe „Kirnberger vom reinen Satz“, som jeg dog mistvivler meget om at faae ind i mit usystematiske Hoved, men er mere tilbøielig til at følge Naturens Lys. Siden talte vi om Evald og Wessel. I Anledning af den Førstes „Fiskerne“ bemærkede Øhlenschlæger, at saa herlig den første Act er, saameget taber den øvrige Handling sig ved de smaalige Kjærligheds-Intriguer, den nærige Birgittes Skrupler og Adelheims Passiar. Han ønskede at omarbeide Stykket saaledes, at Lise skulde have en Kjæreste, som Rygtet sagde forliist og at den skibbrudne Thomas skulde befindes at være denne Kjæreste, som nu medbragte en Pung fuld af Guld og i hvis Mund da Sangen „En Sømand med et modigt Bryst“ og især Strophen „flux er han der saa riig han vil“ etc. herlig vilde have passet. Imidlertid vilde han ikke anmasse sig denne Omarbeidelse af Respect for Evald. Ideen synes mig heldig.

Den 23de Februar.

Som en Mærkværdighed fra Gaarsdagen maa jeg fortælle den Latterlighed, jeg i Gaar Formiddags hørte i Cancelliet, at Provst Glückstadt i Skjeberg har søgt og faaet sin Afsked med virkelig Justitsraads Characteer. Altsaa kan jeg vel ogsaa endnu opleve den Lykke at blive virkelig Justitsraad, naar jeg maatte faae Lyst til paa en fordeelagtig Maade at afhænde Egers Kald. — Hos Øhlenschlægers hørte jeg i Forgaars, at Rygtet om Madam Steffens's Forulykkelse med en fransk General er aldeles falskt og at hun lever in bona caritate hos sin Mand i Halle.

I Formiddags fik jeg et langt og lystigt Brev fra Fru Rahbek med Indbydelse til at gjøre hendes Tante, en Fru Drewsen, Selskab paa Bakkehuus Søndag Aften. Blandt andre Morsomheder indeholder det den Anecdote om Paale (gamle Øhlenschlæger), at han engang faldt, formodentlig paa et insolent Sted, og fik derved en Constitution i Hovedet.

Den 24de Februar.

I Eftermiddags gik jeg i en flyvende Storm til Bakkehuset, hvor jeg fandt Rahbeks Yndling, Actricen Jomfru Olsen, en ret vakker og sædelig Pige, som jeg allerede i 1807 lærte at kjende hos Rahbeks. Hun declamerede Grundtvigs Dedication af hans „Nytaarsnat" til sin gamle Fader Jubellæreren og skilte sig ret godt derved. Lidt sygelig eller astenisk og lidt affecteret forekom mig dog undertiden hendes Declamation. Siden kom Madam Collin med en lille Datter, Madam Drewsen med en lille Søn og Datter, Carl Heger og Collin. Jeg maatte holde for paa Claveret og spille Alt, hvad jeg kunde erindre af eget og fremmed. Forresten passiarede vi og trængte ikke til noget Spillebord. Jeg fik Grundtvigs „Nytaarsnat" med mig. J. Schmith har indleveret til Theaterdirectionen en Tragoedie under Navn af (troer jeg) „Hippolytes". Ved Bordet sang jeg svenske og danske Viser, da Rahbek bestandig beraabte sig paa Bues Ord i „Palnatoke": „Naar Du synger, drikker

jeg". Jeg blev naturligviis ved den megen Syngen tør i „Strupan" og fugtede den jævnlig med Rahbeks Madeira, som da ingen af os skaanede. En saadan Baglast behøvedes og for at boute sig frem mod den bestialske Østenvind, som vi (Collin, Heger og jeg) havde at kjæmpe med paa Retouren.

Den 25de Februar.

Frøken Jessen*) læste for mig et Vers, hun sidste 12te Marts (Jacobis Fødselsdag) havde gjort og som var ret vakkert. Jacobi havde ladet hende hilse, at han vel ikke mere kunde gjøre saa smukke Vers, men at han endnu kunde elske ligesaa høit som hun. Endnu Aftenen før hans Død havde hun talt med ham. Kl. 5 næste Morgen, da Klokken slog, talte han hvert Slag. Strax derpaa sagde han: „Men hvad er det? Det var dog forunderligt!" og med det samme opgav han sin Aand. Hans Hukommelse var reent borte, saa at, da hun engang læste for ham et italiensk Vers om Apollo og Daphne, spurgte han: „Hvad er det for Personer?". Da jeg, efterat have drukket Thee, vilde til at gaae, overtalede hun mig til at blive. Hun fortalte om Øhlenschlæger, med hvis dramatiske Arbeider hun ikke er tilfreds, da hun, saavidt jeg kunde mærke, hører til den gamle franske Skole, der holder stivt ved den gamle Etiquette i Tragoedien, at Pyntekonen havde sat ham i en slem Forlegenhed med at udfinde en passende Dragt til Valdborg, da den, han i Stykket havde opgivet, var mod Costumet. Madam Buchholm troede hun var blevet vred paa hende fordi hun, efter hendes Opfordring, havde erklæret hendes poetiske Omarbeidelse af Voltaires „Zaïre" for mislykket. Den Frygt hun yttrede, at bemeldte Digterinde i den senere Tid skulde være genegen til at øse af en Hippocrene, hvori desværre kun altfor mange Digtere have søgt den manglende Geist, vilde jeg nødigt troe grundet.

---

*) Den her og andre Steder nævnte Frøken Jessen er Digterinden Juliane Marie Jessen. Udg.

Den 26de Februar.

I Formiddags gjorde jeg min Opvartning hos Etatsraad Jessen og blev, efterat have baaret Forgemakkets Ovide mellem Herrer og Damer en Times Tid, indladt efter min Tour. Han kjendte mig ikke strax, men da jeg nævnede mit Navn modtog han mig strax meget venskabeligt, talte om vort Bekjendtskab hos Jacobi i gamle Dage og overraskede mig virkeligt ved sin Jævnhed, da jeg havde ventet og var belavet paa ikke mere at være kjendt eller erindret af ham i hans Ophøielses-Stand. Thronens Straaleglands har altsaa endnu ikke blændet hans Syn for gamle Bekjendte, og det er mig kjært for hans Skyld. Derfra gik jeg til Carl Heger, der fortalte om Svoger Øhlenschlægers sidste kolde Modtagelse hos Hans Excellence Geheimeraad Gøthe. Da Øhlenschlæger paa sin Retour besøgte Weimar alene for endnu engang at see Gøthe, løb han samme Aften i Skuespilhuset for at faae fat paa en Dr. Riem, som han paalagde at skaffe ham Gøthe i Tale. Dagen derpaa blev han inviteret til Middag hos Geheimeraaden i stort Selskab. Men da han vilde nærme sig denne paa sin gamle venskabelige Maade og yttrede, at han siden deres sidste Samværen smigrede sig med at have faaet mere Uddannelse, skal Gøthe have svaret, at det vilde være ham kjært, om det var saa. Hertil maa endnu føies, at Øhlenschlæger under sin Fraværelse havde sendt ham Alt, hvad han imidlertid havde udarbeidet og skrevet ham mange forbindtlige Breve til — men aldrig faaet Svar. Efter Maaltidet gav Gøthe ham et Ministerbuk og forlod derpaa ham og Selskabet. Øhlenschlæger, fortvivlet over denne Modtagelse, løb endnu samme Aften silde til Gøthe, trængte sig ind i hans Værelse, traf ham med det ene Been i Sengen og fik den Hilsen: „Sie kommen so wie Nicodemus des Nachts.“ Øhlenschlæger faldt ham da om Halsen med de Ord: „Ich will dem Dichter Göthe das letzte Lebewohl sagen — und nun kein Wort mehr“; hvorpaa han styrtede ud af Værelset og jagede næste Morgen tidlig fra Weimar. Heger sluttede denne Fortælling med den nok ikke ugrundede Yttring: „Jeg tænker Øhlenschlæger kommer selv

engang til at spille en saadan Gøthesk Rolle", hvilket hans gode Genius bevare ham for.

Den 28de Februar.

Efterat have tilbragt endeel af Formiddagen med at læse Mynsters, paa lidt Mystisk nær, gode og kjærnefulde Prædikener, vandrede jeg først til Cancelliets Justitsraad Lassen og derfra til Fru Jacobi. Tungt var det mig at træde ind i denne Bolig, hvor jeg har havt saa mangen glad Dag, og see den forladt af sin fordums i bedre Dage saa interessante og elskelige Eier, min faderlige Ven og Ungdomsleder. At Talen med den dybt, men blidt sørgende Enke — blidt sørgende, fordi hun lever saa ganske i Erindringen og Haabet — ene var om ham, vil Enhver, som kjendte deres indbyrdes Forhold og mit Forhold til dem, let kunne forestille sig. Hun var saa vemodig glad i Tanken om, at hun havde været i 38 Aar forenet med sin Jacobi, saa henrykt ved at mindes et Par lyse Øieblikke, han i de trende sidste sørgelige Aar havde havt men desværre som Lampens Blussen, der kun viser, at den snart vil slukkes. Engang havde Jacobi famlet efter Noget og da hun spurgte, hvad han søgte efter, sagde han: „Jeg søger efter Din Haand for at takke Dig for al Din Kjærlighed". En anden Gang havde han været saa glad ved noget, hun havde sagt ham, at hun forsikkrede dette Øieblik, som var et af hans lyseste i den senere Periode, ogsaa havde været hendes glædeligste i Livet; — kort, naar hun talede om sin Jacobi, lyste hendes fromme, milde Øine over det blege, indfaldne Ansigt som Tvillingstjernen over den sneedækkede Jord, og søgte Tvillingsjælen hisset.

Den brave Carl Jessen, som jeg ikke har seet siden 1794, da jeg spiste Frokost hos ham paa Briggen „Lougen", som han siden ved St. Thomas saa drabeligt forsvarede mod firedobbelt engelsk Overmagt, traf jeg hos Fru Jacobi og blev hilset af ham som god gammel Ven og Bekjendt. Han fortalte og om, hvor smerteligt det ofte var ham, at Jacobi havde tabt Hukommelsen til den Grad, at han ikke kjendte hans Kone og Børn — i det Høieste kun kjendte hans Kone under Navn af Grete Eriksen.

Derimod kunde han rette Nogen, naar han talte galt Latin, kunde rigtigt bedømme Poesi, som han i sin Sygdom især elskede, og vise baade Skjønhederne og Feilene i det, der forelæstes ham. Engang sagde han til Carl Jessen: „Jeg har tabt min Hukommelse og det er en Straf for min Stolthed". Da Jessen forsikkrede, at denne Selvbebreidelse var ugrundet, havde han svaret: „Ja, jeg var vel ingen indbildsk Nar eller gjorde mig til af Rang eller Sligt; men jeg var dog forfængelig af min Lærdom og Talenter; derfor er det nu Alt taget fra mig."

Den 2den Marts.

For at Beretningen om denne Dag ikke skal blive altfor kort, vil jeg, medens jeg husker det, fortælle hvad Guldberg skal have svaret Kronprindsessen, da hun fortalte ham, at hendes Fader var grumme vred paa Peyman og Bielefeldt efterat Capitulationen var ham indberettet: „Saa blive de vel snart blaae Riddere". Item en Anecdote om en Tøger Renberg, som var Præst ved Helliggeistes Kirke i Frederik den Fjerdes Tid. Han var meget bøs paa Kongen for en Frille, denne holdt, og havde meldt sig flere Gange for at ville tale med Kongen i denne Anledning, men blev, da denne formodede hans Ærinde, stedse afviist. Men da han vedblev at melde sig, lod Kongen ham omsider tilsige at møde ved en stor Cour. Da Kongen spurgte, hvad han vilde, svarede han: „Jeg havde ønsket at tale ene med Deres Majestæt", og da denne sagde: „I kan kun frembringe Eders Ærinde her, thi jeg er dog Eders rette Biskop", svarede Præsten: „Det er mig kjært, thi saa veed Deres Majestæt, at De som Biskop bør være ustraffelig og een Qvindes Mand".

Den 5te Marts.

I Eftermiddags skrev jeg til Moer Cappelen og Collett og vandrede siden med Carl Heger i Snavset, der især i Bakkehuus-Alleen havde anseelig Dybde, til Rahbeks. Vi traf Fruen i Færd med at afskrive sin Gemals Krageтæer for ved sin skjønne Haand (jeg mener fornemmelig dens Skrift) at gjøre dem læselige.

Det var et Skuespil i Vers, men hvad det hed og om det var Original eller Oversættelse glemte jeg at undersøge. Aftenen tilbragte vi under Musik og Passiar. Rahbek holdt stærkt paa, at jeg endelig maatte blive Frimurer og jeg lovede at tage denne Sag i nærmere Overveielse. Paa Retouren havde jeg en mystisk theologisk Samtale med den astenisk-hypocondriske Heger, men da jeg ikke kunde fatte hans og han ikke gouterede mine Ansichten, endte vor Disput som sædvanlig med at hver beholdt sine Meninger.

Den 6te Marts.

Fra Auctionen gik jeg til Pram, der holdt mig varm i to stive Klokketimer med Forelæsninger om Cours og med statistisk-oeconomiske Betragtninger over Norge, som da faldt i meget maadelig Jord. Han er den samme snurrige Person, som han altid har været. Hans Kone lider meget af sit apoplectiske Tilfælde. Til Middag spiste jeg hos Fru Jacobi i Selskab med Hofpræst Liebenberg, som har viist hende meget Venskab og trofast Bistand i hendes Enkestand. Han er stille og tilbageholden, men vinder udentvivl stedse mere jo nøiere man lærer ham at kjende. Det var ham kjært, at jeg kunde give ham Efterretning om, hvorledes Pavels lever og om Ottesen, som han kjender og i hvis Lykke han yttrede oprigtig Deeltagelse.

Den 8de Marts.

Kl. 5 reiste jeg til Majestæten og fik, efterat have baaret Forgemakkets Hede i 1½ Time, Audients paa et Par Minutter, hvori jeg, efterat have fremsat mine Grunde og produceret min Attest, fik det Svar: „Der vil altid gives en Leilighed“. Forresten forekom Majestæten mig blidere og jævnere end da jeg var hos ham som Kronprinds. Neppe var jeg sluppet saa hastigt ind, dersom ikke Major Oppen havde havt jour og forløst mig saasnart det var muligt. Excellencerne Hauch og Sehested og især den sidste var det, som ved sin lange Conference gjorde os andre Smaafolk Tiden saa lang. Med samme Sehested, som jeg fra min Barndom har kjendt, da hans Forældre og mine

vare Naboer og Venner, fornyede jeg nu Bekjendtskabet og fandt i ham en meget jævn og interessant Mand. Jeg maatte gjøre ham Rede for de Forandringer, der vare passerede siden han sidst (1783) var i Opslo, og disse vare desværre altfor mange. Han var ogsaa bekjendt med Egnen om Eger, da hans Forældre boede paa Stormoen tæt ved Strømsø. For Norge interesserer han sig meget som ægte Normand og yttrede det Ønske, at det engang maatte kunne brødføde sig selv, da det saa maatte kunne blive det selvstændigste og lykkeligste Land. Efter hans Forsikkring var Exporten fra Norge i 1805 af Trælast og Fiskevarer 11 Millioner, og jeg nedskriver dette for at der dog ogsaa kan være lidt Statistik i min Dagbog. Havde jeg kunnet fatte og huske Prams Forelæsninger, vilde jeg have faaet Forraad for mange Hefter; men derfor vilde mine Læsere og Læserinder vel ikke vidst mig synderlig Tak. Af Europas nærværende Forvikling saae Sehested ingen, idetmindste ingen mulig ønskelig Udvei. — Blandt det øvrige Forgemak-Personale var den lille tykke Pastor Stoltenberg fra Westby, der underholdt Major Oppen saa meget med sin Kjærlighed for smukke Rideheste, at denne tilbød ham sine, om han maatte have Lyst til at øve sit Ryttertalent enten i Ridehuset eller paa Ridebanen.

Den 9de Marts.

Den lyksalige Tykkert Pastor Stoltenberg forfulgte mig ogsaa paa Concerten og studerede mine Miner for at udfinde, naar han skulde raabe „Guddommeligt!“, og jeg skal ikke nægte, at jeg var ondskabsfuld nok til at anstille mig henrykt ved de trivielleste Passager for at narre Tykkerten til at raabe sit „Guddommeligt!“, hvorved da Alles Øine henvendtes paa ham, hvilket han nok antog for Beundring af, istedetfor det var Forundring over hans Smag. Fra Concerten gik jeg tilbage til Madam Brun, hvor jeg spillede en lille Boston med Værtindens Søster, Fru Gunda og Hr. Molbech. Vi kom først hjem Kl. 12.

Den 10de Marts.

I Formiddags havde Dall et Besøg af Fædrelandets frivillige Sanger Knudsen, der agerer ligesaa fuldt udenfor som paa Theatret. Han fortalte os, at han nu havde indbragt 20,000 Rdlr. til vore Fanger i England, viste os en Tegning af „Phoenix", da den løb af Stabelen, forærede Dall og mig hver et Exemplar af den af Rahbek forfattede Tale og Sang, som han ved denne Leilighed fremsagde og sang, og declamerede begge Dele for os med den samme Pathos, hvormed han havde udført dem. Saa fortalte han os og, at han nylig havde faaet sendt til sig en blodig og hullet Skjorte af et Barn, som han i Bombardementet frelste, og hvis Forældre nu leve i stor Armod, at han var strax gaaet til Kongen med Brevet, som fulgte med, og af hans Chatol-Kasse faaet 100 Rdlr., hvormed han da usigelig havde glædet den ulykkelige Familie og selv ikke følt mindre Glæde. Han fortalte den hele Redningsscene, hvorledes han var styrtet ind i det af en Bombe antændte Huus, havde mødt den halvnøgne, fortvivlede Moder paa Trappen, havde ved at rage om i Sengklæderne fundet et sammenskudt Barn og længere nede tvende ilde tilredte men dog levende Børn, hvormed han løb til Moderen, der ikke kjendte dem førend de selv kaldte hende Moder. Han fortalte ogsaa sine øvrige Bedrifter i Aarene 1801 og 1807 og kaldte sig selv meget naivt: „Krigsgudens Harlequin". Han havde ogsaa havt den Glæde, at et Par Jøder havde sendt ham, den Ene 100 Rdlr. og den Anden 50 Rdlr. mere for deres Loge efterat de havde seet Stykket i Løverdags, og nu begyndte jeg Halvparten at fortryde, at jeg ikke havde været der. Han anmærkede ogsaa, dog med Tillæg af hans Application, at der ingen Præst havde taget Billet. Paa Hofmarschal Hauch og sine Kunstbrødre var han meget vred; paa den Første fordi han forfulgte ham og lagde Hindringer i Veien for hans patriotiske Bestræbelser, og paa de Sidste fordi de ei understøttede dem. Om Kongen og Dronningen talte han med Henrykkelse og fortalte om den Sidste, at hun i Gaar kaldte ham til sig for at høre, hvorledes det var med Forældrene til det føromtalte ulykkelige Barn og paalagde ham at melde

hende, om de trængte til Noget. En af hans Sønner var med ham. Den Ældste er med Kaperfører Wulf. Snurrigt er det at høre et Menneske en stiv Time at tale blot om sig selv og sine Bedrifter; men her skete det dog tillige med en saa uhyklet varm Enthusiasme for den gode Sag, at det blev mindre stødende. Til Norge længes han meget efter at komme, da han levede saa vel der 1799. Anledningen til, at han kom til at synge, da „Phoenix“ løb af Stabelen, var en Deputation fra Holmens Tømmermænd, hos hvem han staaer sig særdeles godt siden 1801 og 1807. Disse kom til ham paa Theatret: „Han maa“, sagde en af dem, „Satan tordne i mig hjælpe os med en rask Sang til vor go'e Konge, naar denne hersens „Felix“ skal løbe af Stabelen.“ „Hvad er det for en „Felix“?“ „Ih! han veed jo nok den „Felix“, som blev bygget af det Orlogsskib, som de forbandede Hunde af Engelskmænd satte paa R—“. Her er da et, endda ikke saa kort, Contentum af den Knudsenske Monolog, som den med Sandhed kan kaldes, da hverken Dall eller jeg kom synderligt til Orde.

Jeg gik siden til Seidelin for at kjøbe de udkomne Nummere af „Sandsigeren“, som beløber sig til syv. Disse samtlige Nummere har jeg i Eftermiddag og i Aften gjennemlæst og gjenfinder og gjenkjender ganske i dem den gamle „Tilskuer“. I de trende sidste Nummere er aftrykt den første og eneste Act af Tragoedien „Frode“, som Evald havde i Arbeide og som aldrig kom videre, fordi man troede, hvad Digteren aldrig havde drømt om, deri at finde politiske Hentydninger (den er skrevet 1772) og derfor fraraadede Evald at fuldføre den. Rahbek opfordrer Øhlenschlæger til at fortsætte og fuldføre dette Arbeide. Sujettet er taget af Saxo. — Forresten har jeg i Aften skrevet et Brev, halv hundsk og halv menneskeligt, til Fru Rahbek og deri sendt til „Sandsigeren“ min Oversættelse af „Haabet“ i Tiedges „Urania“ med en kort prosaisk Bagtale. Hunde-Brevet — mit første Forsøg i dette Fag — lød saaledes omtrent:

„Undertegnede Kjøter-Hond, som i Tisdas løb ud til Bakkehuus med C. Heger, slækker go Frues Haand manne Ganger for de rare Gotter han fik. Den store Bulbider paa

Bakkehuus var saa artig, at han ikke spiste mei op, skjøndt jei var bange for, han ikke skulde like, at den fremmede norske Hond kom ind i Stuen. De maae ikke sie ham, at De gier mei saa mykie Gotgot, for ellers blier han vist vrei og bider mei fordærret. Jei stakkels Hond blev saa besmurt paa mine Poter sidst i den sølede Bakkehuus-Allee, at jei ikke tør renne derud, førend det blier tørrere. — Det nytter vel kun lidt, at jeg gjøede paa Egernet for den slemme Vei, thi han kan hoppe fra det ene Træ paa det andet og bryr sig feil om, hvad vi Honde maae lide. Nu løber Honden sin Vei og kradser sig Deres

Fidel."

For at faae Siden fuld meldes, at General Evald ankom i Gaar, at man troer, han skal gaae med Hans Høihed Prinds Christian, som skal afløse Hans Gjennemsigtighed, til Norge samt at forommeldte Høihed, hvis Søn opdrages hos Dronningen, skal indgaae en nye Forbindelse med hende, som før var bestemt en anden Christian.

Den 14de Marts.

I Dag var jeg oppe Kl. 7 og hos Wedel Kl. 8½ for at være vis paa at træffe ham. Det lykkedes mig da ogsaa denne Gang. Han har Haab om, at Norge vil faae et ordentligt Universitet, skjøndt det vel vil medtage nogen Tid inden det kommer istand, og han har tiltraadt Universitets-Directionen som Medlem for at medvirke til dette Anliggendes Fremme. Fra ham gik jeg til Carl Heger, som viste mig et Brev fra Brønsted til hans Kjæreste, dateret Athen den 16de September 1810. Det beskriver i Korthed hans Reise fra Cephalonia til Corinth, hvis Ruiner en af hans Medreisende tog Tegning af og hvis Beliggenhed skildres som fortryllende. Derfra langs Isthmen til Delphi, nu Castri, og derfra over det ægæiske Hav forbi Salamis, som han passerede i en deilig Maaneskins-Nat, heurykt ved Mindet af Themistocles's Kamp og Seir der for 2,200 Aar siden. Kl. 4 om Morgenen den 14de September naaede han og Koes Athen, landede en Miils Vei derfra og, skjøndt trætte af tvende Nætters Vaagen, vandrede de dog med opspilede Øine

gjennem den piræiske Forstad og Acropolis til Pallas Athenes berømte Stad, hvor de nu have indrettet sig paa at blive nogen Tid for at besee Levningerne af Oldtidens Herligheder.

Heger fortalte mig, at Øhlenschlæger nu arbeider paa et Drama under Navn af „Stærkodder“ og at det borgerlige Sørgespil, som Rahbek har under Hænder, skal føre Navn af „Forføreren“. I de lærde Efterretninger, som jeg saae hos Heger, stod et Udtog af en Recension over Øhlenschlægers „Aladdin“ taget af „All. Lit. Zeitung“. Deri yttres, at man havde ønsket, han hellere havde gjort et virkeligt Drama end et dramatiseret Eventyr deraf. Man bebreider ham at have forvansket Morgianes Characteer og gjort hende til en tosset og latterlig Kjælling, istedetfor hun i Eventyret er en simpel, god Kone. De lyriske Udbrud og hans Feeverden roses, men frifindes dog ikke ganske for Affectation.

Den 15de Marts.

Hos Moltke var jeg den Første, skjøndt Kl. var 2¾ da jeg kom, og Wedel den Sidste, da vi maatte vente paa ham til Kl. 4¼. Foruden ham var hans Broder i Garden og Rosenvinge Kolderup — nei, om Forladelse, Kolderup de Rosenvinge, thi han er nylig bleven nobiliteret for sine (eller Næstens?) 25,000 Rdlr. — Flere var der ikke. Wedel spurgte over Bordet, om det er sandt, at General Evald, som i disse Dage er kommen til Byen fra Holsteen, er bestemt til Norge, men det vilde man ikke troe og man turde eller vilde ikke yttre sig derom. Jeg har hørt det for et Par Dage siden med Tillæg, at en vis Høihed C., som man mener skulde ægte C., bliver i Følge med ham for at afløse en Gjennemsigtighed. Om Napoleons onde Hensigter og alt opslugende og forkuende Ærgjerrighed synes der blandt Stormændene kun at være een Mening. Om et for en Tid siden confiskeret Skrift af en Louis (Forfatteren skal være en Advocat i Holsteen, som nu er arresteret) blev der sagt, at det var en Brochure, som blot indeholdt Daddel uden at angive noget antageligt Middel til at forbedre vor Forfatning. Kl. 6½ brød Selskabet op.

Den 16de Marts.

Touren til Bakkehuus var meget behagelig, da Veir og Føre var fortrinlig godt. Jeg traf der en Jomfru Falk, forlovet med en Dr. Koes, som nu reiser udenlands, samt en Petersen og Secretair Werlauff ved Kongens Bibliothek. Petersen (som jeg troer er Capelmusicus) kom tilbage efterat have ført Jomfru Falk hjem i Lyse. Rahbek kom først fra Theaterskolen ved Spisetid. Imidlertid holdt Fru Rahbek Conversationen vedlige og var ret i godt Humeur, skjøndt hun, efter eget Sigende, havde spyttet Blod samme Dag. Den spanske Nation og den spanske Literatur gjør hun særdeles meget af og havde derfor og besøgt de spanske Fanger paa Holmen i 1809. Især havde hun fundet en lille Dreng ved Navn Pepi charmant. Hun viste mig adskillige Pakker af Breve, hvoriblandt da ogsaa mine faa Epistler befandt sig. Fra den Spjellerupske Mynster (ellers kaldet Døberen) havde hun fem store Pakker. Jeg maatte atter til at spille paa Claveer og ved Bordet tracterede Rahbek med Viser. Kl. 11 vandrede vi først hjem. — Af Nyt veed jeg intet uden at Bonaparte skal have udstedt 200 Licences paa at bringe Caffe til Frankrig og at denne derfor er steget og ventes at stige endnu høiere. „Hakon Jarl" blev ikke givet formedelst Hegers Upasselighed.

Den 17de Marts.

Til Gaarsdagens Historie hører, at jeg i Gaar Formiddags var paa Kongens Bibliothek og fik mig laant Fiorillos „Geschichte der Kunst", 4de Bind, som handler om den spanske Kunsthistorie. De foregaaende Bind vare udlaante. Ved denne Leilighed talte jeg med Moldenhaver, der erindrede sit Besøg hos min Fader og talte om ham med megen Varme som en af de vakkreste og ærværdigste Oldinger, han har kjendt. Ellers ere denne Jesuits Yttringer ikke synderligt at bygge paa. Sverdrup traf jeg ogsaa paa Bibliotheket og han fortalte mig om, hvor haant Moldenhaver havde ladet om, at en Wergeland, der intet Universitet havde seet uden det Kjøbenhavnske, kunde vinde Prisen for en Plan til et norsk Universitet, hvilket Sverdrup meget

naivt havde besvaret med det Spørgsmaal: „Behøver man da at have seet en Hoben forfaldne Bygninger for at kunne gjøre sig et Udkast til en ny Bygning?“

Endelig maa ogsaa her indføres, hvad der i Fredags hos Moltke blev fortalt om et lidet Oprør i Hamborg i Anledning af, at Stadens Garnison skulde tages i Ed af den franske General. Denne havde ladet Folkene vente nogle Timer efter sig og disse havde imidlertid amuseret sig paa Værtshusene. Da det kom til Edsaflæggelsen, knurrede Nogle og Andre nægtede at sværge. Generalen lod da 2,000 Franske omringe Rebellerne og sendte dem 20 og 20 Mand sammen hver paa sin Kant i alle Verdens fire Hjørner, uden at bekymre sig om, at de Fleste vare bosatte i Hamborg.

Den 22de Marts.

Kl. 9 var jeg hos Wedel i Haab om at skulle faae talt med ham før hans Afreise, men han var alt fløiten for en Time siden. Paa Tilbagetouren hentede jeg mig en Billet hos Hof-Violinist Timroth til en Concert, han giver i Morgen og hvoraf jeg lover mig megen Fornøielse. Denne Bekostning kunde været sparet, thi kort efter sendte Fru Rahbek min Kone og mig Billetter til bemeldte Concert. Med hendes Brev, som ledsagede Billetterne, fulgte tillige et lille Riimbrev, som jeg den 15de October 1807 havde sendt hende, med Begjæring om at faae to Entree-Billetter til Garnisons-Kirken for at høre den Cantate, som der blev afsunget i Anledning af Lieutenant Bruuns Jordefærd. Dengang kunde hun ikke skaffe mig Billetter og sendte mig derfor nu ovennmeldte Concert-Billetter 3½ Aar sildigere til Erstatning. Riimbrevet havde jeg glemt og blev derfor ved at see det ganske sat tilbage i hiint Tidspunkt. — Kl. 12 steg jeg til Hest for efter Aftale at gjøre en Ridetour med Major Oppen. Formodentlig har jeg med min hjemmegjorte Frak ikke taget mig synderligt ud paa Adjutant-Paradeuren med det røde, sølvgalonerede Skabrak og ved Siden af den sølvkrammerede Over-Adjutant, som i Gaar havde redet med Kongen og i Dag maatte tækkes med en Landsby-Præst. Imidlertid skikkede

jeg mig i min Værdighed saa godt, som min eenfoldige Natur vilde tillade og fandt det ret beqvemt saaledes at dandse og jage afsted paa den lette og veltilredne Adjutant-Hest. Det var en vakker Foraarsdag og Touren gik ned ad Toldbodveien, omkring Castellet hen til Kalkbrænderiet, hvor vi holdt lidt for at betragte det sølvblaa Hav og Fortoningen af den svenske Kyst. Siden jagede vi i Trav, Gallop og stundom i fuld Carriere over Øster-, Blegdams- og Nørre-Fælled, siden opad til Brunshøi (saa troer jeg Landsbyen hedder), forbi Mariboes Bella-Høi, der har en smuk Beliggenhed, men hvor Udsigten betages af meget upassende anbragte Træplantninger; derfra henad til Falkoneer-Alleen, gjennem denne og Frederiksberg By, hvor vi talte med Kammerherre og Commandeur Krieger, hen til Bakkehuus, hvor vi gjorde et kort Besøg hos Rahbeks, der nylig vare komne fra Middagsbordet. Fru Rahbek klagede over sin Foraars-Afteni og ærgrede sig saa meget mere over min Steniskhed. Egernet (Rahbek) sendte os flere Farvel fra sin Have og det sidste fra et Lysthuus, hvor han efter sin Egernske Natur var klattret op. Vi stege af hos Oppens i Prindsens Palais og vederqvægede os efter Touren med Sukkergodt og Madeira. Til de øvrige Herligheder hører ogsaa, at vi havde en galoneret Rideknægt bag os. Men nu var Pernilles korte Frøkenstand til Ende og jeg spadserede hjem i al Tarvelighed, temmelig læmster efter Cavalcaden.

Den 26de Marts.

I Eftermiddag var Carl Heger her som snarest, ogsaa Thomsen, der stevnede mig til at møde hos ham Kl. 6 for at vandre til Bakkehuus. Vi gik den bestemte Tid og mødte i Vimmelskaftet Collin, som slog sig til vort Selskab. Vi havde deiligt Veir og Føre og gjorde ikke Veien lang. Paa Bakkehuus fandt vi Actricen Jomfru Olsen, som i Morgen skal agere Lundesolen i „Hakon Jarl“ og virkelig er en meget vakker og sædelig Pige. Siden kom en Petersen, den samme jeg i forrige Uge var i Selskab med paa Bakkehuus og som jeg nu veed ikke er Capelmusicus, men Candidat i Theologien, et vakkert og

haabefuldt ungt Menneske; item en Adler, som jeg troer er Søn af Superintendenten. Fru Rahbek var i det bedste Humeur og snakkede meget om Mjøsen, som i hendes Sprog betyder norsk Overmod. Ved at læse Treschows „Historiens Philosophi", hvori han fremsætter den Hypothese, at Menneskene oprindelig have været Havdyr af Slægten Trichecus, har hun dannet sig den Theori: at Normændene ere krøbne op af Mjøsen og omsider, naar de blive altfor overmodige, skulle styrtes tilbage i den. Tiden forløb, som sædvanligt, meget behageligt under Musik, Passiar og Sang til Kl. var over 11 og vi maatte forcere vor Marsch for at komme ind ad Porten før den blev lukket. Jeg maatte halvt om halvt love Rahbek, at jeg skulde skrive ham en „Sandsiger" inden denne Uges Udgang og dermed afbetale noget af de mange Gotter, jeg har fortæret paa Bakkehuus; men Gud veed hvor jeg skal faae Materiale fra til et heelt „Sandsiger"-Ark.

Den 27de Marts.

Jeg gik til Frøken Jessen og sladdrede der en Times Tid og hørte endeel Anecdoter om hendes kjæreste Broder Carl, hvorledes han hævnede sin Kammerat Feddersens Død, da denne paa en lumsk Maade var bleven dræbt af en engelsk Kaper, ved at offre hans Manes nogle og tredive Engelskmænd, som faldt i en Bataille, han havde med et Par andre engelske Kapere, som han i sin Harme opsøgte og fik fat paa; hvorledes han efter Bataillen med den firedobbelte Overmagt blev modtaget ved Stranden af St. Thomas's samtlige Indvaanere med Jubel, men selv erkjendte det for et halvt Underværk og et Værk af en høiere Bistand, at han var sluppet saaledes fra dette Togt. Ogsaa skal den engelske Capitain paa en af de Fregatter, han sloges med, have erklæret, at skjøndt han havde yttret, at han vilde give 100 Guineer for at faae fat paa Jessen, saa vilde han efter Affairen gjerne have givet firedobbelt for ei at have mødt ham. En Matros, som havde staaet sig meget kjækt i den sidste Affaire med Orlogsskibet „Prinds Christian" og som derfor Jessen i Gothenborg skaffede fri, havde fortalt hende (Frøken

Jessen), at Willemoes faldt ved Siden af ham og at Jessen, da han havde sat Skibet paa Grund saa det knagede i hende, havde sagt: „Nu kunne vi i Guds Navn stryge, thi nu faaer de ikke Skuden". „Ellers", sagde Matrosen, „havde vi gjerne slaaet et Par Timer endnu, naar vor gode Capitain havde villet." Mod Officererne havde Engelskmændene været honnette og ladet dem beholde deres Kaarder; men Folkene plyndrede de. Saaledes havde de og røvet den her ommeldte Matros indtil Skoene. Da Jessen saae ham barbenet sagde han: „Jeg er vel fattig, men jeg kan dog endnu give Dig et Par Sko og Du fortjener mere end det, thi Du har slaaet som en brav Karl". Og da Matrosen fortalte dette brast han i Graad. Forresten have Matroserne den Tro om Jessen, at han er skudfri.

Blandt Dagens Nyheder hører, at Napoleon skal have faaet eller skaffet sig en Prinds; thi man synes her at være af den Formening, at Napoleon i Tilfælde af, at Skjæbnen havde chikaneret ham med en Prindsesse, ikke vilde have generet sig for at faae hende ombyttet; Andre troe, at han nødvendigt maatte faae en Prinds og at han som en lille „vor Herre" i denne som i alle øvrige Begivenheder commanderer Skjæbnen. Fremdeles siger Rygtet, at der skal være fundet tvende ladte Pistoler paa Trappen til Ponte-Corvos Værelser samt at Armfeldt pludseligt er deserteret til Petersborg og en General Peyron afsat. Endelig opreiser Rygtet Galger for adskillige Kjøbmænd her, i Aalborg og Flensborg, som skulle have smuglet ud Fødevarer til Engelskmændene paa den Maade, at de have ladet dem paa qvantsviis opkapre. Vist er det, at et Forhør i den Anledning anstilles.

Den 28de Marts.

Jeg fik i Dag fra Bakkehuus en Stok, som jeg havde glemt i Løverdags, ledsaget af en liden Epistel fra Fru Rahbek, hvori hun klager meget over de Lidelser, som Bergthor Knudsens „Brumbølikon" (en ny Bakkehuus-Terminus, der betegner og malerisk udtrykker Rahbeks tonløse, brummende Sang) i Gaar voldte hende og hvis Efterveer hun endnu i Dag føler.

Efter et langt Mellemrum besøgte jeg i Dag Øhlenschlæger, da Carl Heger sagde mig i Løverdags, at bemeldte Øhlenschlægers begyndte at gjøre sig allehaande Gisninger om min lange Udeblivelse. Jeg traf hans Frue, som gaaer paa faldende Fod, i Selskab med Tante Drewsen og et andet mig ubekjendt Fruentimmer og converserede dem indtil Øhlenschlæger havde faaet fra Halsen en nylig ankommen tydsk Skuespiller og Mimiker, som kalder sig Pihl, men formodes at være en forulykket Baron Sekendorf eller Senkendorf. Øhlenschlæger ansaae ham for en Vindsack. Den Adler, som jeg i Løverdags traf paa Bakkehuus (han er theologisk Candidat, men ingen Søn af Superintendenten), besøgte ogsaa Øhlenschlæger, i hvis Studeerkammer vi begave os saasnart Tydskeren var kommen paa Døren. Øhlenschlæger forelæste os Scenen mellem Hakon og Auden i den tydske Oversættelse, hvor den er udvidet og forbedret. Item viste han os Begyndelsen til en tydsk Oversættelse af hans „Aly og Gulhyndy“ og læste for os et Par Stykker af Gøthe: en Dithyrambe og en Legende. Indholdet af den sidste var, at Christus og hans Apostle engang paa deres Vandring fandt en Hestesko, som Christus bad Petrus tage op, men, da denne ikke vilde, selv tog op og solgte til en Smed i Jerusalem for tre Penge, for hvilke han siden kjøbte Kirsebær. Paa sin videre Vandring med Apostlene i en brændende Hede slap han det ene Kirsebær efter det andet, hvilke den tørstige Petrus begjærlig opsnappede og fik da den Moral, at dersom han havde bøiet sig første Gang for at optage Hesteskoen, kunde han siden have sparet sin Ryg.

Med Udførelsen af „Hakon Jarl“ i Gaar var Øhlenschlæger i det Hele temmelig tilfreds og var især indtaget af den lille Erling, som han pønser paa at faae anbragt i sin „Stærkodder“ som en ung Longobard med guldlokket Haar, hvilken Stærkodder skulde have truffet i Pannonien og paa hans Begjæring bragt ham med sig til hans Fødeland Norge. — Hans Majestæt spadserede med sin Datter Caroline forbi Øhlenschlægers medens vi vare der.

I Aften har jeg besøgt Sverdrup og faaet anden Deel af

Schlegels Dramaturgi. Han stod alt paa Springet til at gaae ud, men vendte tilbage for at passiare med mig en Times Tid. Blandt Andet fortalte han, at han havde været hos Jacob Aall og var meget glad ved dennes patriotiske Følelser og Bestræbelser for Norge. Han har tegnet sig for 20,000 Rdlr. til et norsk Universitet og vil give 10,000 Rdlr. til en lærd Skole i Arendal. Desuden vil han i Forening med sin Broder Niels Aall og Grev Wedel bekoste samtlige islandske Sagaer oversatte i det Latinske og Danske og siden paa Norsk i Clausons (Oversætteren af Snorro) Stiil og sælge dem for saa ringe Priis, at de kunne blive hver Mands Læsning. I Sandhed en herlig Idee og et herligt Middel til at vække og nære den ægte norske Aand. De norske Bønder, som ere saa glade i deres „Snorre" og saa beløbne i den, at jeg ofte har havt ondt ved at holde dem Stangen, ville sikkert blive slugne paa disse Sager.

Den 29de Marts.

Paa fastende Hjerte vil jeg expedere det ulykkelige Tog til Anholt, som nu fylder alle Munde og som maaskee med Rette kunde bære Navn af en tragisk Paarsiade. Hvad jeg derom af samtlige Beretninger har kunnet uddrage, er følgende: Natten til den 27de d. M. bragte Lieutenant Falsen paa 11 Kanonbaade 1,100 Mand til Anholt og fik dem landsatte Kl. 3 om Morgenen uden Modstand. En Major Melsted (en af mine fordums Bekjendte i Christiania) anførte Infanteriet, 750 Mand, en Capitain Pryds 150 Jægere og Sø-Lieutenant Holsten samt den enarmede Bull 200 Matroser. Ved Stranden fandt de et forladt Batteri og saavel derved som ved en Beretning fra en Skibs-Capitain Møller, der var brugt til at recognoscere, om, at Fjendens Magt var ubetydelig, vandrede de i det dybe Sand videre frem til en Landsby, som de fandt befæstet, men troede med Storm at kunne tage. Uheldigviis havde en fjendtlig ridende Patrouille opdaget deres Landsætning, saa man var beredt paa at modtage dem. Istedetfor en slet befæstet Landsby forefandt de af Muur opførte Batterier, som de forgjæves søgte at skyde Bresche paa med deres 6pundigere, og hvorfra de bleve

modtagne med en levende Kardætschild af 40 Stykker 24pundige Kanoner, der gjorde en græsselig Massacre. Imidlertid skulle de dog have stormet tvende Gange, men bleve afslaaede og paa Retraiten forfulgte af Cavalleri. For at gjøre Ulykken endnu større kom trende engelske Fregatter og nogle lette armerede Fartøier, lokkede ved Lyden af Kanonaden, til og engagerede Kanonbaadene, saa at Folkene ei kunde bjerges paa disse, og Falsen formoder, at Alt er gaaet i Skudder-Mudder paa den Baad nær og de faa Folk, som han har bragt med sig hid.

Melsted, som for en Snees Aar siden var Lieutenant, men siden har havt civilt Embede i Vestindien og om hvis militaire Talent man altsaa ei kunde gjøre sig synderlig Forventning, er skudt, Holstein ligeledes, og formodentlig er Pryds, hvem begge Benene bleve afskudte, ogsaa død. Bull er fangen og man regner de Dødes og Saaredes Tal til 200 Mand. Forresten veed man intet bestemt om Folkenes og Baadenes øvrige Skjæbne. Den eneste, men dyrekjøbte, Fordeel ved denne Expedition var, at vore Brigger, som skulde bringe Ammunition til Norge og laae blokerede i Fladstrand, skulle have benyttet Leiligheden til at jage over til norske Kyst. — Med det samme jeg er i det politiske Hjørne vil jeg og melde, at vi ifølge Breve fra England kunne vente en Flaade paa 36 Linieskibe med 60,000 Mand. Ogsaa har Rygtet sagt, at Greven af Gottorp skulde følge med. Maaskee den Leir, som skal trækkes sammen ved Ovidinge, staaer i Forbindelse dermed. At man har ladet et Bergensisk Skib plyndre af de Engelske lige under Elfsborgs Kanoner, er hverken smukt eller venskabeligt — og saa Stop med Politiken.

Den 30te Marts.

Carl Heger var her i Formiddags og fortalte mig, at en Sø-Officeer i Dag havde forsikkret, at vore Kanonbaade, som vare i Stikken ved Anholt, skulle være blevne reddede paa den nær, som den eenarmede Buhl (ikke Bull) førte og hvormed han saa heftigt anfaldt de engelske Krigsskibe og holdt dem saa varme, at vor Roe-Flotille fik Leilighed til at undfly, og overgav han sig først, efterat han havde skaffet de Andre Luft og hans Baad

var sammenskudt. Det er prægtigt og Sømænds Roes i Norden værdigt. Heger fortalte mig, at man i Gaar ventede mig hos Øhlenschlægers og rigtignok var jeg buden, men havde faaet Atterbud paa Grund af, at Øhlenschlæger havde lovet Galleotti at være Tilskuer ved hans nye Ballet „Romeo og Giulietta“, som skulde være spillet første Gang i Gaar; men da den formedelst Hindringer ei blev givet, ventede man, at jeg, underrettet derom, skulde have kommet. Men jeg havde imidlertid lovet mig til Sommer og tabte saa meget mere ved dette Bytte, da Weyse havde været hos Øhlenschlægers og tracteret med megen deilig Musik, hvoraf jeg da slutter, at Herodes og Pilatus ere blevne Venner igjen. Nu havde Heger i Commission at bede mig til i Aften.

Øhlenschlæger morede os med at recitere endeel af hans lystige Vers, blandt hvilke var et Sørgedigt, som han skrev i Paris over en Jomfru Benedicte hos Madam Møller, hvis Costume og hele Færd han meget comisk-naivt malede. Digtet omtaler en moden Digter Kierrumgaard med de 70 Aar paa Bagen, der søgte sin Onsdags-Føde hos Madam Møller, og det slutter med: „O Gud skee Lov, at jeg er i Paris!“ — en Yttring, som blev foranlediget ved Erindringen om den søedne Mad, hvormed salig Benedicte i gamle Dage havde tracteret ham. Derpaa fulgte endeel satiriske Vers over Baggesen, af hvilke et især var meget drøit. Ikke destomindre havde Øhlenschlæger, som han forsikkrede, læst dem alle for Baggesen, da han var i Paris. Ved Theebordet fik vi Gøthes Epilog i Anledning af Sørgefesten for Schiller og forsikkrede Øhlenschlæger, at begge disse Digtere havde levet i den skjønneste Harmoni. Ved samme Leilighed kom Schillers Gedichte frem og forelæste da Øhlenschlæger endeel af de meest yndede af disse for sin Svigerfader og Professor Ørsted (Chemikeren), der kom medens vi sadde ved Theebordet. For mig var dette gamle Bekjendte, som ikke vandt synderlig ved Øhlenschlægers Declamation, da hans Talent heri, hvad det Alvorlige angaaer, ei er fortrinligt. Efter disse Declamations-Øvelser blev Ørsted opfordret til at meddele de nyeste Opdagelser i Chemien og forklarede han da,

hvad der skal forstaaes ved Lysets Polaritet, nemlig dets Forplantelse til de modsatte Sider, item hvorledes Richter vovede sit ene Øie for at opdage, hvad Forskjel i Farve den positive og negative Electricitet frembringer og fandt da, at den første gav en rød og den sidste en violet Farve samt at den røde bevirker Forbrænding og den violette standser eller hindrer den, og endelig at man nu er kommet efter, at alle Jordarter ere Metaller i Forbindelse med Surstof. Ellers tør jeg som Idiot i Chemien ikke indestaae for, om jeg ret har fattet og meddeelt hans Lection. Der blev og talt om de af Cuvier i Montmartre fundne Dyreskeletter, ved hvis Sammensætning man finder Dyr, hvis Art ei mere er til, skjøndt man kan see, til hvilken endnu existerende Slægt de have hørt og at de i Størrelse have overgaaet den. Saa blev der og ved samme Anledning talt om Aftagelsen af den physiske Masse og Kraft i samme Forhold som de intellectuelle Kræfter udvikles og stige, og det lignende modsatte Forhold i den organiske Verden mellem Irritabilitet og Sensibilitet. Ved Bordet agerede Øhlenschlæger enkelte Holbergske Scener og fortalte om et Bachanal, som han i sine Studenter-Dage havde havt i Ermelund, hvor Vinduer og Speile efter Værtens egen Begjæring bleve ødelagte.

Kl. var 12 da vi gik. Fru Øhlenschlæger befandt sig ikke ret vel. Hun er, uden at være egentlig vakker, ret tækkelig og meget stille og tilbageholden. Hun er meget bange for at afbryde Manden, ikke alene naar han mediterer, men og naar han declamerer og han er saa bange for at blive afbrudt, at han blev utaalmodig fordi Konen lagde nogle Stykker Sukker i en Theekop.

Den 31te Marts.

Nu er det da forbi med de smukke Vaardage, som i Dag afløses af kold Luft med Snee og Slud; men det er godt, at det Onde kommer ned og det vilde være uskjønsomt at glemme, at man har havt det saa længe godt. Veiret og Dagbogskrivningen forhindrede ogsaa i Dag min Kirkegang. Et Brev fra Fru Rahbek, som min Kone i Gaar Aftes havde faaet, leverede

hun mig i Dag og jeg seer deraf, at hun, skjøndt ganske ugrundet, troede at jeg var bleven furten over hendes Spøg med min Mjøsiskhed. Min Kone gjorde i Fredags paa Comedien Bekjendtskab med Rahbek og syntes ganske godt om ham, saa jeg da nok kan have Lov til at synes godt om hans Frue, hvis aabne og redelige Characteer i Forening med ualmindelig Dannelse og Talenter ogsaa i Sandhed gjør hende agt- og elskværdig.

For sidste Gang besøgte jeg i Dag Øhlenschlægers Forelæsninger, der begyndte med en Skildring af Evalds forladte Stilling og Disharmonien mellem hans idealske Verden og den virkelige, hvori han var henkastet, hvilket i Forening med ulykkelig Kjærlighed beredte hans Fald. Dog nød han i de sidste Dage nogen Understøttelse og kjærlig Pleie der, trods de haarde Lidelser, hvorunder han bøiedes, forsonede ham noget med den virkelige Verden. Den Tildragelse, som gav Æmnet til hans „Fiskerne“ fremstillede sig nu for ham og vakte Hjertets blideste Følelser, som han i denne sin Svanesang saa skjønt har præget. Det meste af første og bedste Act blev declameret og roest som det Ypperligste den nyere Poesi har at fremvise af Lyrik og Idyl; kun fandt Øhlenschlæger, at Arien „En Bonde seer bag Ploven“ for plump-naiv og ikke svarende til den herskende Tone og Stiil i Stykket. Men jeg seer ikke rettere end, at den er paa sit Sted og en passende Satire i en Fiskerkones Mund. De tvende sidste Acter fandt Øhlenschlæger at forstyrre Følelsens Eenhed og gjorde om dem og den interessantere Vending, han troede at Stykket kunde gives, de samme Anmærkninger, som før ere meddeelte i disse Blade. Den nydelige Fabel om Edderfuglen og den uopnaaelige Romance „Liden Gunver“ gjemte han til Slutning og gjorde af den sidste omtrent følgende Anvendelse: „Med vemodig Stemning maae vi betragte Evald som en Gunver ved Tidens Hav. Vildfarelsen skyder op af Havet, lokker den sværmende, forladte Yngling, drager ham med sig i Dybet, og som Fiskerne græd ved Gunvers Liig, saa flyde Danmarks Taarer ved Evalds Grav.“ En sand Begeistring og blid Varme besjælede og gjennemglødede den hele Forelæsning, og

den var for mig saa meget interessantere, som den vakte søde Minder fra min tidligste Ungdom, da Evalds „Fiskerne" var mit Yndlings-Stykke, ligesom det og var det første Stykke jeg saae paa det danske Theater i dets bedre Dage. Øhlenschlæger har havt i Sinde at udgive det Væsentligste af disse Forelæsninger, men frygter for derved at skade sin egen Interesse, nemlig Penge-Interessen, fordi han til næste Aar maatte vente mindre Søgning, naar man ventede at kunne faae læse hans Collegier trykte. I Aar skal han ved dem have tjent 7 à 800 Rdlr.

Den 1ste April.

I Treschows Sopha fandt jeg Grundtvig, som jeg nu for første Gang saae. Han var indviklet i en philosophisk-christelig Samtale med Treschow, hvori han blandt andet gjorde denne det Samvittigheds-Spørgsmaal: „Om en Philosoph kan troe paa sig selv?". Den Maade, hvorpaa disse tvende gode Mænd fremsatte deres forskjellige Meninger om Mysterier, med hvilke man dog aldrig kommer i det Rene, var meget interessant og human. Treschow søgte at forme dem efter og bringe dem i Harmoni med Fornuftens Ideer, men Grundtvig holdt saa stivt ved Systemet, at han end ikke i Henseende til Trinitetslæren taalte mindste Afvigelse fra den Athanasiske Formel. At Grundtvigs Tro paa Christus, som den han efter hans Overbeviisning selv har erklæret sig at være, som overmenneskeligt Væsen og Verdens Forsoner (han vil ikke lade sig nøie med Navnet Forløser), er varm, inderlig og uskrømtet, er umiskjendeligt. Den er hos ham Resultatet af forgjæves Grublen og Stræben for at komme til Maalet ad en anden Vei, og han føler sig lykkelig ved denne Tro. I hans mørke Øie og hans blege Ansigts levende Træk er der noget sværmerisk, men tillige noget blidt. Istedetfor at jeg havde bestemt mig til at gaae strax, blev jeg opholdt til Kl. 10 og maatte endda bryde overtvært. At Treschow i denne Samtale gjentog den Yttring, som jeg allerede for flere Aar tilbage har hørt af ham, om Forbindelsen mellem Essenernes og den christelige Religion, og at Grundtvig, da jeg

fortalte ham Hovedideen i Eberhards „Geist des Urchristenthums", nemlig at „der griechische Sinn und das orientalische Gefühl" i den er sammensmeltet, svarede: „Altsaa atter en Christendom uden Christus", vil jeg blot i Korthed anmærke samt at Traaden i denne Samtale saa ofte blev afbrudt og knyttet igjen, at jeg ikke, hvad jeg ellers havde ønsket, kan give noget sammenhængende Udtog af den. At Treschow bifalder og erkjender det Schellingske Identitets System, erklærede han ved denne Leilighed.

Den 2den April.

Med den trøstelige Efterretning, som En, der i Gaar havde talt med Falsen, bragte mig, og som egentlig hørte til Gaarsdagens Historie, at syv af vore Kanonbaade med Vished vides at være reddede fra det ulykkelige Anholts-Tog, vil jeg begynde denne Danmarks fordums Hædersdag, der ved September-Dagene i 1807 er blevet sat saa meget i Skygge — og som dog ikke fortjener at være det, da vore Sømænds Hæder nu som da straaler lige uformørket — og da denne Dag tillige er min Elisas Fødselsdag, saa staaer hin gode Efterretning som en god Forbetydning om bedre Dage for hende og os Alle. Maatte den — fordum en blodig Dag — engang og snart blive helligholdt som den længe ønskede Fredsfest!

I Formiddags bragte jeg Fru Rahbeks Comedie-Billetter til en Fru Jessen, gik derfra til Carl Heger og passiarede med ham en Times Tid under Pibesmøg, blandt andet om Øhlenschlægers oeconomiske Forfatning, som er ret brillant. Hans aarlige Gage er 1,200 Rdlr. (600 af Kongen og 600 af Universitetet). Desuden indbragte hans „Axel og Valdborg" ham Benefice-Aftenen 2,000 Rdlr. og „Correggio" 1,100 Rdlr., ikke at tale om alt, hvad han har faaet og faaer af Grevinde Charlotte, hos hvem hans Kone er lige saa meget, om ikke mere, i Yndest end han selv. — Siden rendte jeg om paa Cancelliet med endeel forgjæves Forespørgsler paa egne og andres Vegne og var glad ved, at det ei var 1ste April.

Den 8de April.

Kl. 2 gik jeg til Treschows. Da Grundtvig, som og var indbuden, biede noget længe, blev Hansen sendt som Expres efter ham. Neppe var han kommet ind af Døren førend han og Treschow atter vare inde i Philosophi og Theologi, som dog ved Bordet afvexlede med Poesi. Grundtvigs Læge Ole Mynster har tilraadet ham at afholde sig fra alt litterairt Arbeide, som fordrer Anstrengelse, men derimod at beskjæftige sig med saadant, som uden at fordre megen Selvtænkning dog sysselsatte Sjælekræfterne, f. Ex. at oversætte, og han var nu næsten bestemt paa at ville oversætte Werners „Weihe der Kraft", hvorimod Treschow og jeg søgte at overtale ham til at tage fat paa „Die Söhne des Thales". Schiller gjør han meget af, især hans „Braut von Messina", hvori Treschow stemmede sammen med ham, men jeg ikke. „Don Carlos" er og bliver stedse i mine Øine hans Mesterværk. Om Øhlenschlæger meente Grundtvig, at han nu var ved Overgangen til et nyt System, da en stor Digter, efter Grundtvigs Formening, stedse arbeidede slettest, naar han var ved et saadant Vendepunkt, og derfor af Øhlenschlægers seneste Digtninger vilde uddrage den Slutning, at han var ved en saadan Vending eller Omvendelse. Grundtvig havde blot hørt den første Deel af Øhlenschlægers Forelæsninger, hvor han lagde Grundstenen for sit æsthetiske System, som Grundtvig fandt lagt for løs og Treschow ikke dybt nok. Da Talen siden blev om de nyeste Underviisnings- og Opdragelses-Theorier fortalte Grundtvig om En i Kjøbenhavn, der var opdraget efter Rousseaus's „Emil", men ulykkeligviis saaledes, at han var blevet halvgal. Da man deraf tog Anledning til at nedrive Rousseaus's „Emil", skal en Anden have anmærket, at den forbemeldte halvgale Person var blevet opdraget efter den danske Oversættelse af „Emil". Efter Bordet blev der talt om Kræmmeraand og slette Embedsmænd samt hvorledes Ærligheden forsvinder med Religieusiteten og endelig om Frihed og Nødvendighed; ved hvilken Leilighed Treschow og Grundtvig forenede sig mod mig og Friheden og vilde have denne ombyttet med indvortes Nødvendighed, ligesom Grundtvig fandt, at det vel

ikke var bestemt, men forudseet af Gud, hvorlunde denne eller hin maatte blive en Skurk og evig fordømt, thi han forsikkrede at han som god og conseqvent Christen heller ikke kunde give Slip paa evige Straffe. Da jeg gik til Pianofortet stak han paa sig — maaskee fordi han ikke taaler Musik. Der blev spillet og sunget adskillige smukke Sager af Kunzen og Natten af Steibell. Ved sin Tilbagekomst maatte Grundtvig dog tære Musiken igjen og jeg glædede ham med: „Stusle Søndagsqvællen". Den øvrige Deel af Aftenen blev tilbragt med theologiske Samtaler, fornemmelig mellem Treschow og Grundtvig, hvortil jeg af og til lagde min Skjærv, især da Grundtvig begyndte at protegere Djævelen, hvorover vi kom lidt alvorlig i Debat, saa at Grundtvig ved Bordet bad mig undskylde, om han i Stridens Hede havde overilet sig, som dog ei var Tilfældet. Grundtvig har af Udseende meget Lignende med Baggesen, men er upaatvivlelig et meget bedre Menneske. Der er som meldt noget Forvirret i hans Øine, dem han undertiden efter en anstrængt Samtale tillukker, som om han vilde samle sig igjen. Med vor evangelisk-christelige Psalmebog er han meget utilfreds og anmærkede, som mig synes med Grund, at det er en betydelig Mangel ved den, at den ingen historiske Psalmer har, og at der istedet for levende Exempler fremsættes tør Moral. Nogen Deel turde vel feilslagne Forhaabninger, ydmyget Stolthed og den Forfølgelse af nogle af Kjøbenhavns Præster, han han været underkastet, og som just ikke gjør disse nogen Ære, saavelsom legemlig Svaghed have paa hans nærværende Anskuelser af Christendommen; men at de dog fornemmelig ere grundede i Følelsen af hans egen Trang til beroligende Vished, saavelsom i den Overbeviisning, at Tidsalderens Elendighed ene kan afhjælpes ved sand Religieusitet og at denne ene finder fast Grund i Troen paa Christendommens guddommelige Autoritet — derom overtydes man stedse mere ved at høre den Begeistring, hvormed han taler om dette sit og Menneskehedens vigtigste Anliggende. Ved nærmere Prøvelse turde han maaskee finde, at han ikke noksom har adskilt den ægte Christuslære fra Systemet, og at Læren bliver den samme, om end Læreformen er forskjellig.

Den 12te April.

Fra i Dag Morges til i Eftermiddag Kl. 4 har jeg uafladeligt været fængslet til Pulten for at renskrive min Sandsiger, da et Brev fra Fru Rahbek, som jeg fik ved min Hjemkomst i Gaar Aftes, meldte mig, at bemeldte Sandsiger maatte være færdig snarest muligt, og tilbød hun sig saagar, naar jeg vilde sende Kladden, at afskrive den med samme Nøiagtighed, som om det havde været et af Cavarerens (Evalds) Arbeider. Men dels var jeg for galant til at ville benytte denne Godhed, dels kunde jeg ikke benytte den, da min Kladde var af den Beskaffenhed, at meget maatte rettes og tillægges ved Renskrivningen. Hvo veed om jeg ellers havde modstaaet Fristelsen til at lade mig renskrive og skjønskrive, især da det er et af mine værste Arbeider at renskrive mig selv. Denne Langfredag blev saaledes en temmelig lang Fredag for mig.

Med mit Sandsigerblad i Lommen vandrede jeg derfra ud til Bakkehuus og fandt Dagdriveren (en Titel som Rahbeks nye Bestilling har paadraget ham) hjemme, hans Frue i godt Humeur og fast overgiven, og ingen Fremmede der uden Actricen Jomfru Olsen. Siden kom der en Wormskjold, som jeg hidtil blot har kjendt under Navn af Kaperen, en Titel, som hans Sømands-Bygning og Sving nok har paadraget ham — for Resten en ubetydelig Person. Kl. var næsten 8 da jeg kom derud — og da Theen var drukket og Piben røget under allehaande luftig Passiar og Rahbek havde faaet gjennemløbet Sandsigeren og opstøvet i Evald et Motto til den, — blev det Spisetid, og rangled vi da under Sang og Klang til Kl. 11¼. Da Talen kom paa hvor slet Frydendal som Hakon Jarl havde baaret Jomfru Olsen som Lundesolen, bleve vi enige om, at hun skulde forsøge, om det var bedre at sidde paa min Arm og om jeg kunde skille mig bedre ved denne Rolle end Frydendal. Jeg løftede hende da fra en Stol, der maatte passere for Fodstykket af Odins Billedstøtte, og spurgte hende ganske gravitetisk:

Hvad tykkes dig mit Godt vel om dit Sæde
Paa Hlade-Jarlens Kjæmpearm?

„Saamæn ret godt“ gjenmælede Lundesolen. Men hvad tykkes

mine Læsere og Læserinder om, at en Provst med de 40 Aar paa Bagen, bærer en Actrice paa Armen. Jeg tænker Læserne gad gjøre den samme Maneuvre, thi det er virkelig en smuk Pige, og Læserinderne kunne heller ikke have noget derimod, da de kjende hende fra denne Dagbog som en sædelig Pige. For end meer at bevise min Arms Dygtighed, tog jeg siden Fru Rahbek, hvis astenisfke Legeme ei veier meget, paa den venstre Arm og bar dem begge paa engang. Paa Hjemveien havde jeg Følge af Kaperen, som dog skiltes fra mig ved Vesterbro og styrede i Øst.

Blandt de Rahbekske Anecdoter, som jeg nok har hørt et Par Gange før, var disse tvende om en Franskmand, som har beskrevet sin Reise i Norge og deri blandt andet anført: qu'il y a des gens en Norvége qu'on apelle Keltringer (ja desværre, den Slags er nok snarere tiltaget end aftaget). Item at samme Franskmand havde i Bergen seet et Træsnit, der forestillede en Bonde, som jagede en Tollekniv i en Bjørn, og deraf taget Anledning til at ledsage sit Skrift med et Kobber, der forestillede det samme og havde den Underskrift: Maniére de prendre les ours en Norvége, og stod han i den faste Formening, at Normændene i al Commoditet slagtede Bjørne med Tolleknive. — Rahbek har kun 1,000 Rd. for at redigere „Dagen“, og det er i Sandhed ussel Betaling efter vor Kurs for at traske hver Dag fra Bakkehuus til Kjøbenhavn, især da den rene Gevinst af „Dagen“ regnes for 6,000 Rd.

Den 13de April.

Min første Excursion i Dag var til Seidelin med Manuskriptet til min Sandsiger, og fik jeg da det i Gaar udkomne Nr. af Sandsigeren, der indeholder de hellige tre Konger, en Barnesang af Grundtvig, der er særdeles skjøn, hjertelig og barnlig. I et forudskikket Brev til Sandsigeren fremsætter han sine Tanker om Savnet af historiske Psalmer i den nyeste Psalmebog og lover at ville udgive en Samling af deslige Psalmer. Jeg var siden hos Treschows.

Treschow og Sverdrup havde i Gaar spiist hos C. Anker

og vare blevne befæstede i deres vaklende Tro paa Oprettelsen af et norsk Universitet. Treschow er blevet valgt til Formand i det herværende Filial-Selskab for Norges Vel og Sverdrup til Secretair; saa er det og aftalt, at den af Commiteen i Norge forfattede Plan til Universitetet sammesteds skal sendes til Treschows Bedømmelse.

C. Heger besøgte mig strax efter Maaltidet og forelæste mig foruden nogle comiske Bagateller af Oehlenschlæger, nemlig en Valfart af ham, Rahbeks og C. Heger til Præsten Mynster i Spjellerup og en Samtale mellem bemeldte Heger og Borneman, hvori han parodierer Sidstmeldtes Krigssange i Anledning af 2den April, tillige et tydsk Digt til den for sit mimiske Talent berømte Madame Händel, samt der Wunderbaum, hvoraf han lovede mig en Afskrift. Til Gjengjæld forelæste jeg ham nogle Excerpter af Jeanpauliana.

Candidat Petersen (som i Bakkehuussproget hedder den bedre Græker, og som Fru Rahbek kalder min Kjæreste, fordi hun paastaaer, at han er noget forliebt i mig eller min Musik) bragte mig i Gaar det Brev, han har faaet fra Koes i Athenen og som jeg — forsaavidt det maatte lykkes mig at dechiffrere hans Krageteer — her vil afskrive.

Athen den 16de Septbr. 1810.

Til Petersen.

„Kjære Ven! var Du her, hvor vilde Du nyde Minervas By med mig. Den herlige græske Historie med alle dens Bedrifter og Helte vilde gribe Dig som aldrig før. Jeg har aldrig kunnet sympathisere med Romerne; blot deres Historie under Kongerne har ret interesseret mig. Siden har jeg kun seet i dem en evig Kjæmpen og Kjævlen mellem Patricier og Plebeier, som ender med Anarchi og Despoti. Men Grækerne! Det Skjønneste, Herligste, som nogensinde har existeret, udsprunget af egen Jordbund og fremvoxet til den høieste herligste Blomst. Hvis Inderste gribes ei derved? Og nu at være der, skue det uendelige Skjønne med alle de Mindesmærker, der vidne om den herligste Fortid. Jeg kan ei sige Dig, hvad jeg har følt

derved. Vi have været i Delphi. Vilde Bjergklipper omgive den i Ruin sunkne Stad. De 2 Spidser af Parnasset, den klare kastalske Kilde og en hellig Rædsel, der uimodstaaelig griber Dig, vidne, at Du er i Delphi, ved Apollos helligste Orakel, hvis Udsagn bestemte Grækernes og altsaa den hele geistige Verdens Skjæbne. Vi have seet Corinth, skuet de ældste Mindesmærker af den doriske Verden og med Smerte følt, hvor uendelig dybt den prægtigste Stad i Grækenland er sunken. — Vi vandrede derpaa over Isthmen, indskibede os i *Κεγχρεῖον* og seilede Salamis forbi til Piræus. Den 14de kom vi til *Ἀθήνας*, og hilsede de herligste Templer, Alderdommen frembragte. Næsten alle Ruinerne ere af pentelisk Marmor, og især grebes vi ved Synet af Theseus-Templet, Parthenon, Erechteum og Propylæerne. Jeg finder, at den doriske Orden forholder sig til de andre som i Musiken Kirkemusiken til de øvrige Arter. Den er stræng, alvorlig, men dybt gribende, som ingen anden, omendskjøndt den ei har den korinthiske Pragt eller den joniske Grazie. Thi yndigere, mildere, graziøsere kan Du ei see noget end Forsiringerne paa de joniske Kolonner i Erechteustemplet. I Gaar vare vi i Theatret af Herodes Atticus. Det er fortræffelig conserveret, og jeg forestilte mig levende, at her spiltes Sophokles's, Æschylus's, Euripides's Tragedier, her saae man Oedips græsselige Skjæbne etc."

Den 16de April.

Derfra gik jeg til Sverdrup, hvor jeg traf Treschow med Kone, Datter, lille Syvald og Jomfru Dewegge, Grundtvig, Sibbern — Candidat til et Professorat i Philosophien og maaskee bestemt til Treschows Eftermand —, Stenbloch og et Par unge Mennesker Steman og Hersleb. Her behøvedes ingen Spilleborde som Rødhavne. Mandfolkene samlede sig i en Kreds midt paa Gulvet og meddelte hverandre Anecdoter og lystige Indfald af Holberg, Wessel, Søren Latiner*) og Thaa-

---

*) Professor Rector i Tronhjem Søren Monrad.

Udg.

rup, hvorved Mellemgulvet blev dygtigt rystet. Selv Grundtvig tog virksom Andeel i denne Samtale og gav broderlig sin Skjærv dertil. Saaledes fortalte han om Holberg, hvor snildelig han havde fravendt sig selv og tilvendt Gram, hans Contrapart, et Liv fuldt Prygl, som nogle Borgermænd i en Viinkjælder havde tiltænkt den første, derved at han, da Gram kom ind, stod op og hilste ham: „God Aften, Prof. Holberg“ og derpaa gik sin Vei, overladende den forvirrede Gram til sin Skjæbne og som et Maal for Borgermændenes Vrede. Om samme Holberg fortalte han, at den, som skulde gjøre Træsnittet til Abekatten i Niels Klim — Martinianeren med Paryk paa —, aldrig kunde gjøre ham Abekattens Physiognomi tilpas — indtil Holberg omsider gav ham et Vink om, at han skulde besøge Thestrups Collegium, hvor han da i Docentens Physiognomi fandt de rette Træk. Besagde Thestrup anordnede i sit Testamente, at de Studenter, som skulde bære ham til Graven, maatte have store Allongeparykker. Holberg sørgede for, at der blev valgt de yngste Studenter og at de fik de største Parykker og sagde da: „see nu har Niels Klims Abekat faaet Unger.“ — Treschow fortalte en Anecdote om Søren Latiner, som var Pendant til den førstmeldte om Holberg og Gram. Søren Monrad havde nemlig en Bøgwad ofte til Bedste paa et Caffehuus. Denne besluttede derfor engang ved Hjælp af en Slagsbroder Rosendal at hævne de lidte Fornærmelser med en god Dragt Prygl. Monrad, uagtet han vidste hvad ham var tiltænkt og just ei var nogen Helt, indfandt sig dog paa Caffehuset, og drillede paa sædvanlig Maade Bøgwad, som desuden søgte Klammeri. „Skal vi ikke have fat paa Offeret“ sagde Bøgwad for at give sin Adjutant Vink om at falde an. „Saa, sagde Monrad, det var en smuk Vidsker til dem, Rosendal“. „Hvorledes det?“ „O, De veed jo nok at man bruger Fæ, Oxer og Faar til Offer“ og paa denne Maade satte han Rosendal og Bøgwad sammen, saa at denne fik de Prygl, han havde betinget Monrad. — De Thaarupske Sarcasmer om Frugtbarheden paa Litteraturens Mark, frembragt ved de tvende Læs Gjødsel, som Guldberg kjørte ud paa den, samt om Weinwichs Yndest hos Dronningen fordi hans Tæer

lugte af holstensk Ost, troer jeg nok før anmeldt. Med disse lustige Schwänke fordrev vi Aftenen til Spisetid. Ved Bordet, hvor vi nøde deilige norske Ryper med behørig Punsch til — den første jeg dennegang har smagt i Kjøbenhavn — blev der politiseret af Livs Kraft og disputeret om Napoleon, som Treschow, Sverdrup og tildels Stenbloch forsvarede og Grundtvig og jeg nedrev det bedste vi kunde. Sverdrup har i denne Henseende ganske forandret sin politiske Tro, da han før har været Antibonapartianer, og med mig er det gaaet modsat. Imidlertid skal jeg aldrig nægte, at han er en af Verdens største, maaskee den allerstørste Mand i Henseende til Hoved og Kraft, men i mine Tanker mangler ham det Væsentligste — og derfor er han mig saameget frygteligere — dog i saa Fald finder vel Nemesis ham — og han er endnu ikke moden for Verdens Dom. At han, som Sverdrup paastod, just fordi han er et overordentligt Hoved og forfølger en stor Idee (ja vistnok stor), tillige maae ville det Gode, den Conseqvents maa jeg tilstaae er mig for høi; thi det Store er dog vel ikke godt, allermindst naar det virker ved umoralske Midler. — Over al denne Politisering kom vi først hjem Kl. 12½.

Den 20de April.

Efterat Justitsraad Dall var gaaet, besøgte jeg Sverdrup. Vi politiserede i een Time og snakkede i den anden om Nordlandene i Trondhjem, hvor Sverdrup er født og hvis romantiske Skjønheder han endnu med Henrykkelse erindrer. Paa hans Faders Gaard stod den Høi, hvori en Jarl, som ei vilde hylde Harald Haarfager, indgrov sig med 11 Mænd, der efterat have forgjæves ventet paa Haralds Undergang, styrtede sig i deres Sværd. Hans Fader udgrov Høien og fandt de 12 Skeletter med deres Sværde, samt endeel Kogeredskaber. Paa Høien stod den sværeste Bautasteen, han har seet og i Form af en Piil. Sagnet gaaer, at denne Piil er skudt af Jetten efter Lekkemøen, at den gik igjennem Troldhatten og faldt paa forommeldte Høi. NB. Jetten, Lekkemøen og Troldhatten ere virkelige Fjelde, og det sidste har en Aabning i Hatten. Lekkemøen, som, ifølge

Sagnet, af Satan blev forandret til Steen, skal i Afstand see livagtig ud som en Kjæmpe-Jomfru — ogsaa have Bjergene de 7 Søstre samme Form. Et af de deiligste Syn skal være, naar Solen staaer lige for Troldhattens Aabning, saa og naar dens halve Skive hele Natten blusser over det blanke Nordhav. Nordlyset fremtryller de herligste Phænomener. Sverdrup fortalte om et af disse, der havde viist sig for ham en Vinternat. Det forestillede en Stol af colossal Størrelse, der luede over Nordhavet. Han ventede med barnlig Fromhed, at Jesus skulde sætte sig paa den for at dømme Levende og Døde — da Stolen pludselig splittedes ad i tusinde Straaler der funklede over det mørke Hav. Overhovedet ere disse Egne rige paa Myther og Sagn, der omhyggelig burde samles og opbevares. Om Spareboerne fortalte han, at deres Physiognomi og Klædedragt udmærker sig fremfor alle andre Sognes og at Sagnet fortæller, at Aarsagen dertil er deres Oprindelse af en Fin, som giftede sig med en eneste tilbagebleven Pige efter den sorte Død.

Den 22de April.

Medens jeg studerede i Eftermiddag paa mit Italienske kom C. Heger og fortalte mig, at hans Søster Fru Øhlenschlæger i Gaar Morges Kl. 7 blev forløst med en Datter, som skal hedde Charlotte efter deres Patronesse Grevinde S., og at Øhlenschlæger var ganske fornøiet med at have faaet en Pige først, fordi hun snarest blev udviklet, kunde gaae Mama tilhaande og gjøre Nar af samt pleie de smaa Hanser, som ventes at komme efter. Saaledes finder en Poet let den lyseste Side ved enhver Ting. Dronningen havde i Dag ladet spørge til Barselkonens Befindende. — Recensionen over Correggio i Journal der Luxus etc. havde Heger læst. Den var efter hans Forklaring hvad Tydsken kalder absprechend, uden at støtte sin Dom paa Grunde, talte om de 3 første Acters Langweilighed, om Nedsættelsen af Michael Angelos Characteer, men er dog saa naadig at tilstaae, at der Dichter nicht ohne Genie ja sogar nicht ohne Talent ist. Denne Recension maae være kommet fra en dansk Haand, thi den tydske Correggio er først nylig blevet af Øhlenschlæger sendt

til Voss i Weimar, til hvem Øhlenschlæger sender alle sine tydske Arbeider for at rettes førend de blive trykte. — Fremdeles fortalte Heger mig, at Petersen, den saakaldte bedre Græker, nylig har faaet igjen et Brev fra Koes i Athen, dateret 10de December f. A., paa 20 Sider, hvori han giver en omstændelig Beskrivelse over, hvad han har seet og fundet i Minervas By. Dette Brev tænker jeg da og at kunne fat paa og giver da maaskee et summarisk Udtog deraf her i Dagbogen. Koes og Brønsted ere senere gangne til Constantinopel.

Den 28de April.

Da jeg var kommet halvveis mellem Vester- og Nørre-Port traf jeg Fru Treschow og hendes Søster med lille Sigvald paa en Bænk og bleve vi da enige om at gjøre en Visit hos Steffen Hegers eller rettere Madam Heger. Hun tog mod os med tre af hendes Børn og siden kom Manden til, med hvem jeg da kom i Conversation. Han beklagede sig over de mange flaue Stykker, som gives, og sagde, at det var en reen Vederqvægelse, naar de engang fik et Øhlenschlægersk Stykke. Saa meget han end ophøiede dennes Digtertalent, saa fandt han dog hans Overmod utaaleligt. Han fortalte ellers om Øhlenschlæger, at han som Dreng paa 16 Aar havde i et Punschelag med andre Drenge, da der blev talt om, hvorledes Poesien i Danmark var sunket efter Evalds Død, taget sit Glas, hugget det i Bordet, saa Punschen sprudlede dem alle om Ansigterne og svaret: „Den skal hæve sig igjen!“ Dengang ansaae man for en Drengestreg, hvad der var levende Anelse af hans høiere Digterkald.

Den 4de Mai.

Kl. 8¾ gik jeg med min Supplik i Lommen og i fuld Ornat til Majestæten i Haab om efter Parolen, som udgives Kl. 9, at faae Audients. Men forgjæves bar jeg Forgemakkets Byrde og Hede i tvende stive Klokketimer mellem al den brogede Vrimmel af Uniformer med og uden Storkors, mindre og mindste Kors. Da Klokken slog 9, aabnedes Dørene til Kongesalen og ind traadte den hele brogede Vrimmel med Prinds

Christian i Spidsen (thi som Regimentschef maa han, skjøndt Prinds og Thronfølger, hver Dag være ved Parolen) i Takten af 21, 22 for at modtage det vigtige Ord med de syv Consonanter og to Vocaler: Feltskrig. Inden et Qvarteer kom de atter ud. Men imidlertid vare Reventlow og Geheimeraad Knuth komne og senere kom Møsting og Hofmarschal Hauch, saa Aspecterne for ringe Folk til at faae Audients stedse bleve mørkere, endskjøndt Major Oppen havde anbefalet mig hos den jourhavende Adjutant, Major Rømling — en slem Dreng. Efterat forbemeldte Excellencer samt en Oberstlieutenant Tscherning, som nylig var kommet fra Norge, havde været temmelig længe inde hos Majestæten, slap Hjort, som skulde takke for sit Bispedom og anbefale Holm til sin Eftermand, ind og sluttede Troppen, og jeg tilligemed et Par Civile fik den Besked af den gravitetiske Major, at Naadens Dør for i Dag var lukket. Saaledes vare da tvende Timer af min nu temmelig knappe Tid skammelig spildte. — Noget formildedes dog Forgemakkets Qvide ved Opdagelsen af en meget gammel og tvende senere Bekjendte. Den Første var en Major Gløersen ved Guide-Corpset, som jeg for omtrent 26 Aar siden i min grønneste Ungdom har kjendt i Debes's Huus og som siden den Tid ei har været i Norge. Ham interesserede det da meget at høre og mig at fortælle om gamle, nu for det meste hedenfarne Bekjendte. Af ham fik jeg ogsaa et Løfte om et splinternyt Skoleprogram af en Rector Stubbe i Kiel, som han troede formedelst sin Originalitet vilde interessere mig. Den anden Bekjendt var Grev Schulenborg, med hvem jeg i Aaret 1795 i nogle Dage var i Selskab paa Bæreby, da Enningdalens i seneste svenske Feide berømte Kirke blev indviet af min Fader. Den Tredie, som jeg havde meget lidt Bekjendtskab til, var Kaas's Stifsøn, en Kammerjunker og Ritmester Clasen Kaas, som er hos Prinds Christian. Han lader til at være et ganske jævnt og reelt Menneske. Uopfordret spurgte han mig, om jeg ikke vilde have Audients hos Prinds Christian og da jeg svarede: „Aa jo!" gik han hen til bemeldte Prinds og meldte mig og fik jeg da den Besked, at jeg kunde komme, naar Audientsen hos Kongen var

til Ende. Den myndige Biskop Hjort indlod sig ogsaa i Samtale med mig og lod mig vide, at han vilde lægge alle Aarer ombord for Holm og at Ingen kunde leve som Provst ved Holmen som hans Eftermand uden samme Holm. Et „saa" og et „Hillemen" var alt, hvad jeg svarede paa hans Snak, og da han mærkede, at jeg ikke lod mig imponere af hans bispelige Gravitet, aflagde han sin Kalkunskhed eller, som det i Bakkehuus-Sproget hedder, Mjøsifkhed og blev saa fidel, at han fortalte mig, hvo der, foruden de tre Lyksaliggjorte, havde været med paa Bispe-Listen, nemlig: Pavels, Feltprovst Øllegaard, et ungt Menneske og maadelig Prædikant, men som forresten er meget i Vinden, og Dr., Ridder Neuman. — Med en lang Næse gik jeg fra Kongens til Prindsens Palais og blev efter en kort Venten indladt. Jeg fandt i Prindsen en jævn, godmodig og tillige dannet Person, der talte ret godt for sig. Audientsen varede et godt Qvarteer og Talen var meest om et norsk Universitet og om Norge, som han meget interesserer sig for og beklagede, at der stedse var kommet Hindringer i Veien for hans Ønske og Bestemmelse at gjøre en Reise did. Han vidste, at jeg var kjendt med Heger og havde siden — som denne fortalte mig — talt med ham om mig, saa det lod til, at jeg havde fundet Naade for hans Øine. Man formoder, at han bliver Patron for Universitetet.

Med det samme besøgte jeg Heger og gjorde Aftale med ham om, at vi skulde vandre sammen i Aften til Bakkehuus. Denne Tour gik ogsaa for sig Kl. 6½ efterat jeg havde expederet et Brev til Fiskum. En tæt Regn forfulgte os hele Veien, men Luften var dog foraarsmild, Marken beklædt med frisk Grønt og Træerne deels i Knop, deels udsprungne. Vi traf Fru Rahbek ene hjemme, da Egernet var inde for at see „Octavia", som i Aften gives til Bedste for Saabys Søn og hvortil Rahbek har gjort en Epilog. Med Prat, Musik og tilbørlig Mad og Drikke samt en Tallerken Gotter for min Person gik Tiden ret godt til Kl. var over 11. — Til et Beviis paa, at forommeldte Major Rømling fortjener Prædicat af slem Dreng tjener, hvad Fru Rahbek fortalte om ham, at han

nemlig skal have sagt Amtsprovst Hammond, der spurgte, om Audientsen hos Kongen bestemtes efter Rangen: „Den Dør", pegende paa Kongens, „er lukket, men der staaer en aaben, hvor De skal blive ført ud af, dersom De ei forføier Dem strax". Jeg vilde ønsket, at Hammond havde bragt den impertinente Lømmel til at gjøre dette Experiment. Kl. 12 kom jeg hjem uden Væde. — At en Lieutenant Lund har inden de svenske Skjær skudt i Sænk en engelsk Kutter, som skal have ranet Adskilligt baade af Korn og Munderingssager fra os, hører til Dagens, skjøndt ikke til den Rahbekske Dags, Nyheder.

Den 5te Mai.

Hos Cold fandt jeg en uventet hjertelig og venskabelig Modtagelse, da det var første Gang jeg besøgte ham. Vi talte en god Stund sammen om adskillige Ting uden Forbeholdenhed og hans særdeles godmodige, jevne, studentikose Væsen i Forening med hans sunde Dømmekraft og gode Kundskaber gjorde, at jeg ganske glemte at det var en Conferentsraad og formaaende Cancelli-Herre jeg talte med. Han vilde, jeg skulde prædike endnu engang førend jeg reiste, men det turde jeg ikke love, da min forestaaende Reise ikke levner mig den fornødne Tid og Rolighed. Min „Sandsiger" havde han nylig læst og var tilfreds med den. Da jeg forlod ham, lovede han saagar at ville besøge mig. Paa min videre Vandring kom jeg til Justitsraad Lassen, som bestyrer de geistlige Affairer i Cancelliet og har meget at sige. Da jeg havde leveret ham mit skriftlige Instrument og i Korthed sagt ham mit Anliggende, fortalte han mig, at Gutfeldt, Domprovst Herz i Roeskilde, Holm og Clausen vilde blive stærkere Beilere til de ledigværende Kald, at man maatte beflitte sig paa at faae Talere til Kjøbenhavn og at Gutfeldt var den første Taler, om ikke i Verden, saa dog i de danske Stater. Da jeg svarede dertil, at jeg aldrig har hørt ham, men blot veed af Andre, at han skal have gode udvortes Gaver, men at hans Foredrag er for blomstrende og tildeels bombastisk, lod han mig med en noget fornem Mine vide, at der var Forskjel paa Bombast og rhetoriske Skjønheder, hvorimod

jeg lod ham vide, at jeg indbildte mig at kjende denne Forskjel saa godt som han. Ogsaa vare vi, da Talen kom paa Præsternes Indkomster og Lønningsmaader, af stridige Meninger, saa jeg neppe gjør min Lykke hos dette Factotum, skjøndt han lovede, at mig skulde skee Ret — og mere hverken ønsker eller begjærer jeg.

Den 6te Mai.

For første Gang i rum Tid besøgte jeg nu Øhlenschlæger og fandt hans Kone paa Sophaen noget mat og bleg og den lille Prindsesse i Vuggen. Hos Øhlenschlæger traf jeg Adler og blev der da handlet om Holberg, om Homer, som Øhlenschlæger kun kjender af Voss's Oversættelse, om Selskabet for Kunstflid, om norsk Universitet, om Major, Conditor og Ridder Aagaard etc. Øhlenschlæger viste os en yderst nitid skreven med enkelte af ham selv tegnede Vignetter forsynet Samling af tydske Digte under Titel af „Wanderungen eines jungen Ritters", som han fra Paris sendte sin Kjæreste til Erstatning for, at hun i lang Tid ei havde faaet Brev fra ham. Bindet var ogsaa høist elegant i Safian med Guldsnit. Af Indholdet saae vi kun Slutnings-Epilogen, der indeholdt en naiv Commentar over hans Vaaben, tegnet i himmelblaat Felt. Vi saae ogsaa kun hans paa Tydsk førte Dagbog fra Genf til Rom, hvilken Reise han fuldstændigst har beskrevet og hvoraf der skal findes noget i „Morgenblatt". Kongen og Caroline gik der forbi trods den kolde Storm fra Østen, som i Dag har raset. Jeg forlod ham med en Indbydelse til Onsdag Aften, men glemte min Frakke igjen, hvilket Stormen snart bragte mig i Erindring; men da det var over min sædvanlige Spisetid vilde jeg ei gaae tilbage for at hente den.

Den 7de Mai.

Atter i Dag forsøgte jeg min Lykke i Majestætens Forgemak, men med lige saa slet Held som i Løverdags. En Major Lützen, et Amphibium, som har været Sø- og siden er bleven Land-Officeer, havde jour, men skjøndt jeg bukkede mig for ham

og anbefalede mit Tarv, maatte jeg dog see paa, at Holm, formodentligt formedelst gammelt Bekjendtskab fra Holmen, slap ind en halv Time førend Touren kom til mig og at Feltprovst Øllegaard, som kom ved Slutningen af Audientsen, fik Foretrædet for mig, som havde holdt ud i to Timer, og da jeg endelig fik det naadige Vink om, at jeg nu kunde gaae ind, behagede Hans Majestæt at slutte Audientsen 10 Minutter før sædvanlig Tid og jeg maatte altsaa gaae med en lang Næse. Præsten Holm var den eneste, som, efterat have betænkt sig nogen Tid, converserede med mig og det i al Venskabelighed, endskjøndt han nok formodede, at jeg var hans Rival. Jeg forfriskede ham og med et Par Priser Tobak, da han var paa Veie til at faae ondt af Forgemakkets Qvalme.

Den 8de Mai.

Kl. 7½ gik jeg til Øhlenschlæger. Fruen lod sig ikke see, da hun befandt sig lidt mat og var gaaet til Hvile. Professor Ørsted, Student Adler og en Reinhardt, som er hos Conferentsraad Brun, vare der, dog gik den sidste før vi spiste. Efter en Times Passiar tog Øhlenschlæger frem sin „Stærkodder", hvoraf han har faaet første Act færdig og forelæste samme. Dens Indhold er, hvad Fabelen i Stykket angaaer, saavidt jeg mindes følgende: Eigild, en norsk Konge, som opholder sig paa Leire ved Inges Hof, fordi hans Skib om Vinteren var blevet indefrosset og Helga, Ingis Søster, som han er forelsket i og som forlænger hans Ophold hos Inge, aabne første Act. Helga, som elsker Eigild, men som af sin Broder i sin tidlige Ungdom er bleven overtalt til at give Fenno, en Kunstner ved Inges vellystige Hof og hans høire Haand (den samme, der i Historien, saavelsom i Prams Digt er bekjendt under Navn af Uller og hvem Stærkodder — reverenter talt — hug Rumpen af) sit Ja, opfordrer Eigild til at skaane Fenno, hvem hun vil holde sit engang givne Ord, skjøndt hun hader og afskyer ham. I næste Scene kommer Stærkodder, efter 30 Aars Fraværelse, tilbage til Leire og har med sig en 13 Aar gammel Dreng ved Navn (troer jeg) Hasting, som han i et Slag i Pannonien har fundet

paa Valpladsen ved Siden af sin dræbte Fader. I Samtalen mellem dem lærer man at kjende Aarsagen til Stærkodders saa lange Landflygtighed, nemlig at han har dræbt Olaf paa Nidingsviis. Udmattet af Reisen lægger Stærkodder sig til at sove i Skoven, medens Hasting skjær sig en Piil. Thors Præst Gudlaug kommer nu til og spørger, hvem den sovende gamle Mand er og da Hasting nævner ham, forbander Præsten hans Udaad og opkommer derved en Strid mellem Hasting og Præsten, hvorved Stærkodder, der ogsaa i Søvne forfølges af Olafs blodige Skygge, vaagner og stiller de Stridende tilrette. Præsten vedbliver at foreholde ham hans Brøde og at Danmarks Fordærvelse under Inges svage og vellystige Regjering er en Følge af og en Straf for hiin blodige, uhævnede Daad. Siden, formodentlig ved Forandring af Scenen, kommer Fenno med sit Følge, der er belæsset med Guldsmykker og Ædelstene, hvormed de behænge Grenene og bedække Græsset for at overraske den ventede Helga, og i denne Scene, ved Anordningen af Smykkerne, forekomme nogle meget deilige Steder. Helga, som kommer til, røres kun lidt af denne forhadte Pragt og gjør et frugtesløst Forsøg paa at overtale Fenno til at give hende hendes Jaord tilbage. Da hun er gaaet, kommer Stærkodder paa Scenen og da han i Samtalen med Fenno opdager, hvad Rolle han spiller ved Ingis Hof, æsker han ham til Tvekamp, kalder ham, da han vægrer sig for at lyde Udfordringen, en Nidding og da han ikke vil besmitte sit Sværd, der er rustet af Kjæmpeblod, med at straffe en saadan Usling, lader han ham binde med sine egne Guldkjæder og føre fangen til sine Skibe. — Nu kommer (hvis jeg mindes ret) en Scene, der forestiller Eigild siddende i Hersequinden Svanhvides (eller Svanhildes) Stue, tilskjærende en Piil og fortællende, hvorledes Alt fra hans tidlige Ungdom har flasket sig for ham og her syntes jeg at gjenkjende nogle Træk af „Aladdin“. Svanhilde beklager derimod sin Skjæbne, at ei alene hendes Mand for flere Aar siden er gaaet fra hende i Krigen, men og taget hendes eneste Barn, da 6 Aar gammel, med sig og at de sandsynligviis begge ere omkomne. Eigild trøster hende med, at maaskee idetmindste een af dem er nærmere

end hun troer, og i samme Øieblik kommer Hasting, den begrædte Søn, stikkende Hovedet ind af Døren og den henrykte Moder gjenkjender ham snart. Hastings Ærinde er at melde Eigild Stærkodders Ankomst og at kalde ham til denne. Dette Møde udgjør Indholdet af første Acts sidste Scene, hvor Stærkodder ved Synet af Eigild bliver forbauset og rørt, saa at han ikke taaler at see ham, men beder ham gaae bort til han faaer fattet sig. Aarsagen hertil vil siden blive oplyst og er, at Stærkodder gjenkjender den myrdede Olafs Træk hos Sønnen Eigild. Paa mit Spørgsmaal til Øhlenschlæger, hvorledes han vilde ende Catastrophen med Stykkets Helt, svarede han: „Jeg lader Stærkodder seire over Eigild i en Tvekamp og skjænke denne Livet, hvorved hans Faders Skygge vorder forsonet, og derpaa styrter Stærkodder sig i sit eget Sværd". Saaledes har jeg, saa godt som min Hukommelse vilde staae mig bi, meddeelt Skelettet af den paabegyndte Stærkodder, men Kjød, Huld og Colorit mangler der desværre, og dem faaer De først fra Digterens Haand.

Den 10de Mai.

Endelig gik jeg for at bøde paa min hidtil udviste Efterladenhed i at besøge Kirken og for engang at høre Balle med hans nye Liturgi, i Vartous Kirke, hvor jeg maatte poenitere i to stive Timer, da jeg var arresteret i en tillukket Stol. Jeg kom under Høimesse-Psalmen og fandt Balle siddende paa en Stol bag Alteret med Ansigtet mod Menigheden, ligesom i Bakke Kirke. Efter Psalmen blev messet Dagens Collect med nogen Forandring og af Klokkeren svaret: „Gud være lovet for sit Ord", istedetfor det sædvanlige: „Og med Din Aand". Saa blev der sunget et Par Vers i Prædikestolen. Derpaa oplæste Balle en lang Bøn og lod efter den synge en Psalme, medens Tavlerne bleve ombaarne, men som langt fra forslog til at udfylde den Tid, som det medtog. Ogsaa synes denne Indretning at forudsætte, at der behøves mindre Andagt til at synge Psalmer end til at høre Prædiken. Parablen om den forlorne Søn blev derpaa forklaret i en vidtløftig og ganske god populair Homili

og deraf uddraget trende Hovedsætninger, der bleve fremsatte og udviklede ganske i den gamle dogmatiske Form, nemlig: 1) at vi selv ere Skyld i vor Ulykke, 2) at vi dog ei maa forsage, men omvende os, og at vi da 3) i Kraft af Forsoningen kunne vente Tilgivelse hos Faderen. Den sidste Deel var især temmelig antropomorphistisk. Grundtvig kom midt under Prædikenen og var en meget andægtig Tilhører. Ved Slutningen af Prædikenen fik vi den gamle Bøn (thi at det var den gjenkjendte jeg paa flere Steder, iblandt andet hvor der handles om Bjæring og Næring) med nogle Tilsætninger, som varede et stift Qvarteer. Efter Prædikenen en Psalme og saa Litaniet, som Balle siddende bag Alteret og Klokkeren paa Knæ ved Alterfoden sang, den første just ikke alt for musikalsk, formodentlig efter en af Balle forfattet og efter det gamle Litani lempet Formular, saa nok en Psalme og derpaa en Collect og saa Beslutnings-Psalmen. I Chordøren blev læst den gamle med nogle Tilsætninger forøgede Bøn. Forkortet er altsaa ikke Gudstjenesten ved denne Liturgi og Flikværk er det. Imidlertid mener den Gamle det vist vel og har en vis Hjertelighed og Ærværdighed, som indtager for ham. Andægtige Gebærder og bodfærdige Suk manglede der ei i denne Forsamling og man fristedes ofte til at troe sig hensat i en hernhutisk Menighed.

Den 11te Mai.

I Eftermiddags gik jeg til Bakkehuset, hvorhen jeg for et Par Dage siden blev inviteret af Fru Rahbek med et halvt Løfte om, at der skulde spilles en lille Comedie. Jeg gik under en mild Foraars-Regn og Lysets syvløvbede Krands, i Prosa Regnbuen, mellem lysgrønne frodige Marker. Da jeg stak Hovedet ind af Bakkehuus-Døren fandt jeg Ingen uden Egernet og hans Gemal ved Theebordet og af dette Personale var der da ingen Comedie at vente. Tingen var gaaet overstyr, fordi Madam Pihl var blevet syg ved sidste Forestilling, som hun og hendes Mand gave paa Hoftheatret i Tirsdags og som, trods Pihls og hans Madammes Anstrengelser, skal være løbet maadelig af formedelst Maskinmesterens og de øvrige Hjælperes Klodsevorenhed

og Fuldskab. — Om Øhlenschlæger fortalte Fru Rahbek, at da hun gjorde Barsel-Visit der, havde han sagt til sin Hund: „Nu skal Du gjøre mimische Darstellungen“, hvilket hun ansaae for en Finte til sig og Rahbek, fordi de gjøre af Pihl, og som hun var stærkt fristet til at besvare med at opfordre Hunden til at darstelle Digterstolthed, men tvang sin onde Natur. — Rahbek gik, da han havde drukket Thee, i sit Værelse og kom ei igjen førend ved Spisetid. Efter Maaltidet læste han for mig et Digt af Grundtvig, kaldet „Anholtstoget“, hvori der hersker temmelig megen lyrisk Uorden, en besynderlig Blanding af nordisk Mythologi og Christendom, men som dog har adskillige skjønne Steder. Da det først om et Par Uger bliver trykt i „Sandsigeren“, tog jeg det forlods. En tydsk Sang af Werner, kaldet „Fremdlings Abendlied“, afskrev Fru Rahbek til mig og den skal tilligemed et Par utrykte Smaastykker af Øhlenschlæger blive meddeelte Dagbogens Læsere, naar jeg kommer hjem. Kl. 11 gik jeg hjem og havde lidt Lys af den aflagende og nylig opstandne Maane.*)

Eger den 29de Mai.

Kl. 7 tog jeg fra Skramnæs og blev ikke lidet glad, da Hesten satte Foden paa Præstegaardens Territorium og da jeg saae mine Agre vel tilgjorte og Sæden paa de fleste af dem opkommet; endnu gladere, da jeg traadte ind i mit længe savnede Hjem og blev modtaget med Glæde, fandt Huset feiet og prydet, Haven i fuld Blomstren og min Kones Yndlinger, hendes Blomster, nok saa friske og frodige i deres Urtepotter, et Syn, som jeg saa gjerne havde undt hende at dele med mig. Men det er ogsaa godt at have noget tilgode. Og saa kom Velkomsten og Hilsenerne og Efterretningen om, at Alt var vel inden og uden Huset. I Sandhed, man skjønner ikke ret paa, hvor godt Hjemmet er førend man ret længe har været fra det. Justits-

*) Den 18de Maj reiste Schmidt fra Kjøbenhavn, hvor hans Kone endnu blev i nogen Tid, og kom ad den sædvanlige Postrute gjennem Sverig til Christiania den 26de Maj. Udg.

raad Collett var taget til Præstegaarden for at byde mig velkommen hjem og med ham maatte jeg prate til Kl. 10½, skjøndt jeg hellere havde været ene og i Stilhed glædet mig ved og takket Gud for min lykkelige Hjemkomst. Da jeg traadte ind paa mit Værelse, fandt jeg en Geburtsdags-Gave fra den samme vennehulde Haand, af hvem jeg allerede har saa mange kjære Minder. Sex Pund Røgtobak og en Sølv-Globus, i hvis Indvolde laae en Voxstabel og paa hvis Fod den 27de Mai 1811 stod udgravet, lode mig snart gjætte, hvo der havde sørget for at skaffe mig min Pibe tændt og jeg indviede den strax med at tænde min Aften-Pibe ved den.

Og her ender min Dagbog, eller rettere Materialier til en Dagbog, som den gode Moer Koren, hvis tvende sidste fra Strømsø medbragte Dagbog-Hefter jeg i Dag med megen Interesse læste til min Morgen-Pibe, beviser alt for megen Ære og behandler (som Præsidenten kalder det) alt for luxurieust, naar hun roser den paa sin egens Bekostning. Om hin er rigere paa Stof, da kan Forfatteren lidet rose sig deraf, fordi han Lidet eller Intet har, som han jo har annammet, naar derimod Moer Koren øser og meddeler af sit eget gode Hjertes Fylde, hvad der stedse beholder Interesse for Hjertet. Imidlertid skal Hunden ikke blive overmodig (hvad Fru Rahbek saa ugrundet frygtede) fordi man tænder Lys for ham. (Hun og Øhlenschlæger illuminerede nemlig engang for den virkelige Hund paa Bakkehuus, men mærkede snart, at den begyndte at kroe sig og vifpe med Halen, hvorfor Lysene strax bleve slukkede.) Thi han seer kun ved disse Lys saa meget klarere, at han ingen Illumination fortjener og at det er sand Luxus. Har imidlertid denne Dagbog, trods dens skjødesløse Dragt, skjænket dens Læsere og Læserinder nogen Underholdning, saa har den opfyldt sin Hensigt og dens Forfatter vil føle sig nokfom belønnet derved og ved i Fremtiden at kunne gjenkalde i sin Erindring en i saa mange Henseender interessant Periode af hans Liv.

III.

Dagbog fra Rigsforsamlingen paa Eidsvold

fra 7de April til 24de Mai 1814.

Eidsvoldbakken den 11te April 1814.

Da jeg har foresat mig at holde en Dagbog over den ligesaa uventede som mærkværdige og for Norges Fremtid saa vigtige Rigsforsamling samt mine egne, vist ikke Jean Paulske „Fata und Werke" ved denne Anledning, saa vil jeg begynde med min Reise til Eidsvold. Denne Begyndelse var just ikke brillant. Efter megen Judicering over, paa hvad Maade man bedst kunde slaae sig igjennem det bestialske Føre, besluttede jeg at age i Kjærre og lade Tøiet gaae med Slæde. Her mødte nu en Omstændighed, som var af en slet Forbetydning. Min Kuffert blev af den ubehændige Skydskarl kastet ned i et Vandpusse og Tøiet derved saaledes tilrakket, at jeg blev forsinket en Times Tid førend det blev bragt i Orden. Jeg tiltraadte derpaa Reisen og trøstede mig ved, at fordi min Kuffert faldt i Snavset, er det ikke sagt, at Constitutionen skal have samme Skjæbne, især da Kufferten ingen Constitution i. e. Contusion fik. Føret var bedre end jeg havde ventet, da Veien var fast i Bunden. Kun et Par Steder maatte jeg tage Benene fat. Steenstrup indhentede mig ved Lillestenset og der toge vi begge Afsked med en Valg=Prætendent og Liebhaber, som saae bøs ud. Jeg reiste Kl. 5 den 7de April og kom Kl. 8 til Curstad, traf der en Major Grønvold og Michael Cappelen, med hvem jeg som Ottesens Commissionair spillede et Par Timer Boston. Steen=strup kom siden til Selskabet og vi politiserede til Midnat. Hestene vare bestilte til næste Morgen den 8de April Kl. 6

men kom først Kl. mellem 8 og 9. Jeg satte mig i Vognen hos Steenstrup og fandt Føret taaleligt paa et Par Steder nær over Askerskoven. Kl. 5 naaede vi Aggershuus Fæstning og traf der Provst Hount som Meddeputeret for Smaalehnenes Amt. Efter en kort Excursion hos Otto Collett, hvor man fortalte den glædelige Efterretning om Korntilførsel med vore under Embargo lagte Skibe fra England til Bergen samt om Ahrenfeldts Sending for at forhindre de seilklare Briggers Undrømning, gik jeg til Kaalunds og traf dem i Selskab hos Bjergaards. Prof. Rosted, som ogsaa var der, fortalte, at han havde havt sex Constitutioner til Gjennemlæsning, som var Skrab. I en af disse var gjort den Betingelse, at den norske Konge skulde ægte en uberygtet Pige samt om Oprettelse af en Hestebjørn og Klippe Orden.

Den 9de April fortsatte jeg Reisen Kl. 7½ Morgen i min Kjærre og holdt hele Veien Følge med Regjeringsraad Collett og Steenstrup. At Føret var taaleligt kan sluttes deraf, at jeg naaede Eidsvold Kl. 5 om Eftermiddagen. Men her, hvor vi troede at have overstaaet Reisens største Gjenvordigheder, toge disse først deres Begyndelse. Efterat have opholdt os, Steenstrup og jeg, en halv Times Tid paa Værket uden at faae Vaadt eller Tørt, fik vi vor Qvarteer-Seddel, der henviste os til en Gaard, Grue kaldet, ¾ Miil fra Værket. Idet vi toge derfra mødte vi en Lieutenant Piro, som vederqvægede os med en Dram og Pandekage. Vi naaede først vort Logis, som laae paa den anden Side Elven, Kl. 8½ om Aftenen og lærte deraf, at der, især naar Føret blev værre, vilde medgaae idetmindste sex Timer daglig til vor Frem- og Tilbagereise. Veien var yderst slet og paa visse Steder halsbrækkende, ja man forsikkrede, at naar Elven voxede vilde den blive aldeles ufremkommelig. Dertil kom, at Logiets Beværtning og Senge vare heel maadelige. Andre Deputerede, som man før vor Ankomst havde viist derhen, havde strax flyttet og erklæret, at de ei kunde udholde det der, og endda havde man den Uforskammethed at skikke os did. Jeg forfattede strax en alvorlig Remonstration mod en slig Behandling, men besluttede dog at oppebie Foged Colletts An-

komst. Han indtraf først Kl. 10 om Aftenen og fandt sig ligesaa misnøiet som vi med dette Arrangement. Vi besluttede derfor, for ei at gjøre videre Ophævelser, at see os om bedre Leilighed, som vi troede at finde paa Eidsvoldbakken, 1/4 Miils Vei nærmere Værket. Efterat vi havde styrket os paa god Madeira, som Collet bragte med fra Christiania og holdt os lystige, gik vi til Sengs i tre opstillede Senge med fugtige Lagener. Collett og jeg bleve Antipoder og da vore Senge neppe vare to Alen lange, maatte vi gjøre en Constitution om vor Sengeforfatning, hvori blev vedtaget og gjort til Lov, at enhver Parts eiende twende Been skulde følge de gjensidige Diagonaler, dog med Forbeholdenhed ikke at spænde paa de reciproqve Næser, som stode i en ubetydelig Afstand fra den store Taaes Spidse.

Tidlig næste Morgen, den store 10de April, skyndte vi os med at komme fra vort usle Qvarteer og begav os til Eidsvoldbakken. Der traf vi Sverdrup og Falsen, som strax gjorde Udvei til at skaffe os et ret vakkert Værelse ligeoverfor deres. Da det lakkede ad Kirketid og hele Rigsforsamlingens Personale skulde møde der, ilede vi at gjøre vort Toilette istand og begav os Kl. 10 til den i Nærheden liggende Eidsvold Kirke, paa hvis Kirkegaard vi fandt Rigsraadet og Bisperne Bech og Bugge i fuld Puds for at modtage Prindsen. Da han var kommet og havde indbudt Forsamlingen til at følge sig i Templet for at nedbede Himlens Velsignelse, begyndte Toget i fuld Procession. Efterat et Par Psalmer vare sungne besteg Leganger Prædikestolen. Efter en kort Indledning afhandlede han det Thema: Hvorledes vi ved at efterligne Forløseren i gavnlig Virksomhed skulle vinde Udødelighed. Apostropherne til Prindsen og Rigsforsamlingen vare, den første vel meget stuvet med Virak og den sidste med upassende Lectioner. Efter Prædikenen offrede den hele Rigsforsamling, hvorover Prædikanten neppe i Hjertet var saa misfornøiet, som han siden paa Værket vilde indbilde os. Gudstjenesten endtes med „O store Gud vi love dig“ — nei, om Forladelse, denne Psalme blev sunget strax efter Prædikenen. Aldrig har Norge havt en høitideligere Dag, og skjøn var denne Paaskemorgen. Solen skinnede klart og blidt fra den skyfrie

Himmel og Himlen smilede til det store Værk, hvortil den give Held og Velsignelse, at Stenen maa bortvæltes og Norge opstaae forklaret af den Grav, hvori Dumhed, List og Vold søgte at nedstyrte det.

De Deputerede mødte paa Eidsvold og afleverede deres Adresser, som bleve modtagne af Regenten og eftersete af Somerhjelm og Bisperne Bech og Bugge. Siden blev der spiist og drukket og passiaret. Kl. 7 toge vi hjem, røgte vor Pibe til en Kop Thee og da Falsen kort efter kom, blev endeel af hans Constitution gjennemgaaet og discuteret. Indledningen er vel skrevet og det bedste af den franske Constitution fra 91 samt af den nordamerikanske og engelske Constitution benyttet.

Den 11te April var bestemt til Rigsforsamlingens Møde for af Regenten at constitueres. Dette skete paa den store Forsamlings-Sal. Alle Repræsentanterne ordnedes efter en over dem forfattet alphabetisk Liste, hvorved Buskeruds Amts Deputerede kom øverst paa høire og Christianias Deputerede paa venstre Side af Regenten, hvis forgyldte Stol stod paa en tre Trapper opløftet Forhøining, paa hvilken stode Rigsraadet, Bisperne, den constituerede Stiftamtmand, Wibe og Adjutanterne. Det var et stolt Syn at skue hen over denne blandede Skare af Norges Mænd (113 i Tallet) og at see Bonden ved Siden af, stundom over Greven og Kammerherren. Saaledes stod Christoffer Hoen over Kammerherre Løvenskjold. Regenten aabnede Forsamlingen med en Tale, som snart vil blive trykt i Rigsforsamlingens Tidende og som blev vel udført under en høitidelig Stilhed. I Førstningen var han noget frygtsom, men det skadede ikke, da det vidnede om, at han følte Øieblikkets og Sagens Vigtighed og havde Agtelse for den Forsamling, han talte til. Efter Talen blev oplæst først paa Fransk og siden paa Dansk hans velskrevne Brev til Sverrigs Konge, som denne har havt den Uforskammethed at sende uaabnet tilbage. Med den franske Læsning, som besørgedes af Holten, gik det maadeligt og Prindsen maatte adskillige Gange rette ham. Efterat Prindsen havde opfordret Forsamlingen til at organisere sig ved Valg af Præsident, Vicepræsident og Secretair, forlod han Salen, som

paa hans Opfordring gjenlød af et tre Gange gjentaget „Held Norge!“. Derefter foretoges ommeldte Valg og blev da P. Anker udkaaret til Præsident, Etatsraad Roggert til Vicepræsident og Christie til Secretair. Præsidenten foreslog en Committee af sex Medlemmer til at udarbeide et Reglement for Ordenen i Rigsforsamlingens Forhandlinger samt en Tak-Adresse til Regenten for hans Bestræbelser og Opoffrelser for Norges Vel, hvortil valgtes Anker, Hegerman, Roggert, Sverdrup, Falsen og Wergeland. Alle Stiftstædernes Deputerede spiste den Dag ved Prindsens Taffel og de øvrige Deputerede i tvende store Værelser. — I Lyse vendte vi tilbage til vort Logis og efter Sverdrups Anmodning gjorde jeg et Udkast til den bestemte Tak-Adresse, som med faa Forandringer eller Tillæg af Sverdrup blev næste Dag antaget af Committeen. — Blandt Dagens Nyheder er forglemt at anføre, at der den 9de April indfandt sig i Christiania en Gesandt fra Sverrig, en Lagmand, hvis Ærinde siges at have været at undskylde hos Prindsen de mod ham udviste Grovheder, der havde deres Grund i, at man troede, han havde handlet egenraadig uden Folkets Samtykke. — Om Forsamlingens Sal vil jeg endnu anmærke, at den gaaer gjennem hele Bygningen, faaer sin Belysning fra meget store Glasdøre i den ene Ende af Salen, er tapetseret med Grantræer, som dog give en ubehagelig Uddunstning, har tre Rader med rødt Klæde betrukne Bænke og at der paa Væggene hænge adskillige gode Malerier, blandt hvilke Christian den Fjerdes Portrait, en Copi af det Manderfeldtske paa Kunstkammeret.

Den 12te April.

Idag sammentraadte Rigsdagen Kl. 10 Formiddag. Først blev oplæst og voteret paa det forommeldte Reglement, der indeholdt, troer jeg, 17 Poster, af hvilke kun den ene, som bemyndigede Præsidenten Ret til at udelukke det Medlem, der efter tvende gjentagne Advarsler ikke iagttog Taushed og Orden, af Selskabet, mødte almindelig Modstand og det blev vedtaget, at intet Medlem kan udelukkes uden efter Votering. Præsidenten faaer sig en Klokke, hvormed han ringer til Orden. Derpaa

blev Tak-Adressen oplæst og ved Votering med oprakte Arme antaget. Men nu fremstod Wergeland, som i alle de foregaaende Dage havde gjort lærde Miner og ikke værdiget Nogen uden enkelte Kanuter af sit eller Wedels Parti at tale med dem, og holdt en lang studeret Tale, der fornemmelig gik ud paa at taxere Prindsen som Usurpateur og dadle de Mænd, som i Raadet paa Eidsvold i Februar havde samtykket i at overdrage ham Regjeringen, der kun ved en Folkerepræsentation kunde tilstaaes og foreslog, at Rigsforsamlingen nu skulde bemyndige ham til at føre Regjeringen samt at man tillige skulde udstede en Tak-Adresse til dem, der paa Eidsvold havde paatalt Folkets Rettigheder i Henseende til Regjeringsformens Bestemmelse. P. Anker besvarede denne Insult ganske passende og med Sindighed og Sverdrup tog Ordet efter ham for at gjøre opmærksom paa, at Wergeland debiterede Ting, som han ikke kunde vide og som vare falske, da Samlingen paa Eidsvold ikke var nogen offentlig Act eller stod i nogen Forbindelse med Regentens senere Bestemmelser. Kammerherre Løvenskjold, som først den 10de April skal have aflagt den befalede Ed for Regenten med samme Forbeholdt som Wedel, at han nærmere vil ansee Constitutionen, foreslog, at den lovgivende Magt maatte fra nu af være i Rigsforsamlingens Hænder, hvilket ogsaa faldt igjennem. Den langagtige Blom (Sorenskriver og Wedels Skjoldbrager) foreslog blandt andet, at enhver Deputeret maatte have Ret til at fordre bekræftet Udskrift af Forsamlingens Protocol af de Motioner, han maatte have gjort ved Forhandlingerne for at kunne legitimere sig for sine Mandatarier, hvorpaa blev resolveret, at Enhver kunde faae sit eget skriftlige Votum, som han havde indleveret til Protocollen, vidimeret tilbage. Til Redacteurer af den udgivende Rigsforsamlings-Tidende bleve efter Præsidentens Forslag antagne Sverdrup, J. Aall og Præsten Grøgaard. — Til Slutning blev af Præsidenten foreslaaet at vælge en Committee bestaaende af 15 Medlemmer til at gjøre et Udkast til Constitutionen, og dermed endte denne Dags Forhandlinger. Efterat have spiist og drukket Caffe toge Collett, Steenstrup og jeg til det os anviste nye Logis paa Gaarden Lysager, ¼ Miil fra

Værket, hvortil der er en taalelig god Vei og hvor vi befinde os ganske vel. Vi have rigtignok alle tre eet Værelse, men det er skikkeligt rummeligt.

Den 13de April.

Kl. 9 toge vi til Forsamlingen, hvis Forhandlinger begyndte med Votering paa de 15 Lemmer af Constitutions-Committeen. Partierne eller rettere Partiet begyndte nu alt at røre sig og skal Aftenen forud have udsendt skriftlige Sedler for at hverve Stemmer. Desuagtet blev der dog en stor Minoritet af dem antaget. Valgte bleve Falsen, Sverdrup, Diriks, Rogert, Rein, Hegerman, Stabell, Motzfeldt, Omsen, Wedel, Wergeland, Aall (?) (Minoriteten af Partiet), Ego, Kammerherre Petersen og Provst Middelfart. De tvende sidste bleve valgte ved Lodkastning med Christie, da de alle tre havde lige Stemmer. — Efterat Forsamlingen var hævet, begyndte Committeen sine Functioner med at fastsætte de almindelige Grundsætninger for Constitutionen og fik efter endeel Debatter med Oppositionen 11 Punkter færdige, hvilke atter næste Dag skulde oplæses og nærmere gjennemgaaes. — Til Taffels vare ansagte Buskeruds, Christians Amts, Christiansands, Drammens, Fredrikshalds, Frederikstads og Hedemark Amts Deputerede. Vi kom først til Bords Kl. henved 5 efterat Prindsen havde converseret lidt med enhver af de Indbudne og Selskabet bestod, foruden disse, af Rigsraadet, Holten, Kaas og Biskop Bugge, der kom ved Slutningen af Maaltidet og blev min Sidemand. Denne Prælat forlystede Selskabet med sine som oftest flaue og plumpe Vittigheder og er en Slags geistlig Bajatz, en Rolle, som han har ombyttet med Skumlerens og som med Hensyn paa hans Embede er dobbelt uværdigt. Jeg kunde derfor ikke bare mig for at give ham et lidet Hib og da han ved en vis Leilighed erklærede, at han intet System havde, hvilket Haxthausen fandt forunderligt hos en Biskop, at gjøre den Bemærkning, at Bisp uden System forekom mig som Bisp uden Pommerants-Saft eller Extract og havde ventet, at han skulde heraf have taget Anledning til at vende sine Vittigheds-Pile mod mig, men han var ganske høflig.

Prindsen havde faaet en Stats-Tidende fra 28de Marts, der melder om, at Østerrig har modsat sig Napoleons Dethronisation, der af England og de øvrige Allierede var paastaaet som Basis for Freden, og at hin Magt i saa Fald vilde understøtte ham. Ogsaa vilde man vide af private Efterretninger, at de Allierede have trukket deres Tropper fra Ponto-Corvo misfornøiede over hans Uactivitet, samt at Porten har erklæret Rusland Krig. Den bedste Nyhed er, at der er kommet circa 8,000 Tdr. Korn til Christiania-Fjorden, hvoraf 2,700 Tdr. til Stoltenberg i Tønsberg, og at mere ventes med Sikkerhed, skjøndt et vist Parti gjerne vil faae Alle indbildt, at vi intet Korn kunne vente, og har Lommen fuld af Klager over Korn-Mangel, som de true med at ville forelægge Forsamlingen, der dog ikke, saavidt jeg veed, er constitueret til Provianterings-Commission. Holten fortalte mig, at Pavels skal have holdt en Prædiken 1ste Paaskedag og sluttet den med en Bøn for Rigsforsamlingen, hvorved Alle skulle have været meget rørte. Efter Maaltidet kom Prindsen til Forsamlingen for at sige den Farvel, da han reiser i Morgen, og spadserede en Times Tid udenfor Huset.

Den 14de April.

Jeg har glemt at anføre, at Falsen blev valgt til Præsident og Justitsraad Diriks til Secretair i Commiteen. — I Dag Morges Kl. 9 tog jeg til Eidsvold for at bivaane Commiteen, som begynder Kl. 10 og sædvanlig varer til Kl. 2, som er Spisetid. De i Gaar debatterede 11 Poster bleve nu atter foretagne og den 8de Post om Jødernes Udelukkelse især vidtløftig debatteret. Man skred derpaa videre til Bestemmelse om den executive Magt og fik 4 Poster deraf færdige. Siden spistes der og efter Maaltidet blev læst Aviser, som vare henlagte paa Forsamlingssalen, nemlig the Times, Svenske Aviser til 6te April, Aalborg-Aviser og den før ommeldte Statstidende item en dansk Oversættelse af et svensk Blad, der indeholder et Brev fra Ponto Corvo til Essen fuldt af Bitterhed og Trudsler mod Prindsen samt et Par ministerielle Noter fra England om, at de ville lære Norge at huske. Hvorledes dette Blad er blevet trykt i Norge og hvo,

der har bragt det hid, kunde man for Curiositets Skyld ønske at vide. I en svensk Avis staaer ogsaa anmeldt C. Ankers Ankomst til England med tilføiede Anmærkninger om, hvor slet han vil blive modtaget. Sommerdagen har været skjøn ligesom alle de Dage vi have tilbragt her, og Himlen smiler og smile fremdeles til os.

Den 15de April.

Efterat Constitutions-Commiteens Forhandlinger vare til Ende Kl. 2, bleve de fuldførte og de af Commiteen antagne 11 Punkter, indeholdende de almindelige Grundsætninger, uddeelte i Afskrift (thi Feltbogtrykkeriet, hvori Rigsforsamlings-Tidenden, hvis første Nr. skal indeholde Prindsens Tale ved Forsamlingens Aabning, kan ikke bestride meer) til samtlige Medlemmer for at de nærmere kunne overveie dem til i Morgen, da de skulle discuteres i Forsamlingen.

I Morges udarbeidede jeg to Strofer, og paa Veien til Forsamlingen den 3die Strofe af følgende, efter Præsidentens Anmodning forfattede Sang:

Stiig Christian! op paa Haralds Stol,
Naar Folkets Røst til Drot Dig kalder!
Skin klart som Dagens Morgensol,
Naar Mørket flyer og Taagen falder!
Paa Thinget stod Du blid og kjæk
De Godes Lys, de Ondes Skræk.

Da svoer Du høit til Himlens Gud
Og med Dig svore Landets Sønner:
At følge Viisdoms, Retfærds Bud
Og at staae fast naar Uveir drønner,
Og hævde gamle Norges Sag
Indtil det sidste Aandedrag.

Med Gud og for den gode Sag
Vi freidigen gaae Alt imøde,
Og vente Norges Hædersdag:
Vor Samling er dens Morgenrøde:
Thi Folk og Drot staae Haand i Haand
Omslyngede af Troskabs Baand.

Da jeg havde faaet denne Sang opskrevet, viste jeg den til Rein og Sverdrup, som begge fandt den antagelig og leverede den derpaa til Christie for at faae den trykt til Søndag eller Mandag, da Prindsen ventes tilbage. — I Eftermiddag fortsatte Commiteen sine Forhandlinger til Kl. 6 og fik en halv Snees Punkter bestemte, blandt andre Kongens Titel, Arvefølgen, Ret til at besætte Embeder, Bestemmelse af Statsraadets Medlemmer nemlig i Alt 5: 1 for Finantsvæsenet, 1 for Justitsvæsenet, 1 for Krigsvæsenet, 1 for udenlandske Anliggender og 1 for Oplysnings- og Fattigvæsenet med 6 Regjeringsraader. Kl. 7 toge vi bort, og Collett, Steenstrup og jeg besøgte paa Hjemveien Sverdrup og Falsen, som nu ere flyttede i Nærheden af Eidsvold. Wergeland var der, da vi kom, men stak snart paa sig. Siden passiarede vi under Madeira til Kl. 10, da vi vandrede til vort Qvarteer, og kom mødige og trætte did Kl. 11.

Den 16de April.

Denne Dag var varm og tumultuarisk. Ved min Ankomst fik jeg den Tidende af P. Anker, at han havde faaet Brev fra Gothenborg, hvori meldes, at Ponto-Corvo har besluttet at lande med sine 20,000 Svecusser og halvt saa mange Russer i Christiania Fjorden, samt at 2 Skuder vare komne tomme tilbage fra Jylland med den Efterretning, at al Udførsel til Norge var forbudet. Om den første Efterretning udlod Fortælleren sig selv, at han ansaae den for største Delen for Skryd, og den anden blev gjendrevet ved Breve til Fabricius fra Fredriksværn, at i Alt 30,000 den 7de vare indløbne i Christiania-Fjorden og fra Prætorius til Carl Stoltenberg under 1ste April, at han havde ordineret Korn for ham i Jylland. — Christie meldte mig, at Præsidenten havde decreteret, at min Sang endnu ikke kunde synges. — Rigsforsamlingen begyndte Kl. 10, og de af Commiteen foreslagne 11 Punkter bleve postviis fremlagte til Discussion og Votering. Den 1ste Artikel: „Norge skal være et indskrænket arveligt Monarchi“ blev efter Falsens og Fleres Forslag givet det Tillæg: „Norge skal være et selvstændigt, udeleligt og uafhændeligt Rige, hvis Regent skal føre Navn af Konge“. Dette

Tillæg blev fundet nødvendigt, deels fordi det er en Artikel, som staaer i Forbindelse med den første, deels og fornemmelig fordi man maatte formode, at et vist Parti har hvervet og fremdeles vil hverve Stemmer mod Kongetitelen, og man ei vilde unde disse Tid til at søge Forstærkning for deres Parti. Wedel paastod, at man blot skulde indskrænke sig til den første Sætning, og at det var mod Reglementet at votere paa Ting, som ei først vare Forsamlingen forelagte. Falsen paastod, at det stred mod Repræsentanternes Rettighed at nægte dem Tillæg og Udvidelse og nærmere Bestemmelse af de fremsatte Sætninger, da ellers ingen Debat kunde finde Sted, og Christie paastod, at Reglementet ingen Lov havde, som forbød dette, samt at Wedel selv i den første Samling var afveget fra den Orden, som han nu paastod skulde følges. Efter megen Debatteren af Flere seirede den af Falsen gjorte Motion og det blev vedtaget, at Sætningen med Tillæget skulde voteres paa og enhver Deputeret ved Voteringen opgive, om han antog Sætningen med eller uden Tillæg. Voteringen varede næsten 3 Timer, og Grundsætningen med Tillæg seirede, da den havde 78 Stemmer for sig. Men forinden dette gik for sig, og saasnart den første Sætning var oplæst, begjærede Wergeland Ordet og begyndte at oplæse en Afhandling om de forskjellige Regjeringsformer med deres Fordele og Mangler, udbroderet med Stumper af Montesquieu og Rousseau. Da han havde snakket et Qvarteers Tid en Hoben Sagen uvedkommende Ting, thi her spurgtes ikke om Andet end indskrænket Monarchi, og han med sin Jernpande hævede sig over den lydelige Knurren, blev der af Collett, mig og Flere raabt: „til Sagen", hvilket Præsidenten tog ilde op, men blev selv omsider saa kjed af Wergelands Præken, at han stoppede den. Under Voteringen over den første Grundsætning gav Kammerherre Petersen Wergeland en Finte for hans uvedkommende Prat og yttrede, at man vilde tillade ham ogsaa at ennuiere Forsamlingen. De øvrige Punkter gik det glat med indtil det 8de Punkt, der, i Anledning af at Jøderne fremdeles udelukkes fra Adgang til Landet, gav Anledning til nogle Debatter. Det 11te Punkt om Værnepligtigheden gav Kammerherre Løvenskjold

Anledning til at oplæse en zirlig Tractat, hvori han foreslaaer at Landet skulde inddeles i Lægder, der skulle præstere et vist Antal af Mandskabet, som man kunde leie for sig. Derimod protesterede Hegermann og oplæste sine skriftligen yttrede Tanker desangaaende, hvori der var meget Godt, og yttrede han ved samme Anledning, at han heller vilde være simpel Soldat i en national Armee end Anfører for en Armee af Leiesvende. Da Forsamlingen ei kunde blive enig i denne Post, blev den indstillet til at tages under nærmere Overveielse af Commiteen, til hvem Løvenskjold indgiver sit Forslag. — Jeg bør endnu anmærke at Regentens Titel, som kunde synes ligegyldig, blev saa vidtløftigt debatteret, fordi enhver anden Titel end den af Konge maaskee vilde givet den executive Magt mindre Anseelse i den almindelige Mands Øine og bragt den nærværende Regent til at betænke sig paa at modtage hin Magt, hvilket just Modpartiet ønskede, men fornemmelig af den Grund, at om Norge ved Vold eller Overeenskomst skulde blive forenet med noget andet Land, det da skulde beholde sit Prædikat og sin Rang som Kongerige og ei blive anseet og behandlet som Provinds.

Den 18de April.

Strax ved min Ankomst mødte mig den behagelige Nyhed, at et Kornskib fra Jylland vel var blevet visiteret af en engelsk Krydser, men at denne havde sagt, han ingen Ordre havde til at stoppe ham, men derimod advarede ham for to svenske Kapere, som vare i Farvandet. — Kl. 10½ begyndte Commiteen, som meest beskjæftigede sig med paany at gjennemgaae de i Løverdags nedskrevne Poster og føiede et Par til. Den sidste Post var, at ingen Rang skulde finde Sted uden i Forening med Embeder, og at Kongen kan uddele Ordener for Fortjenester. Efter Maaltidet foretoges Valget af en Commitee til at undersøge Finantsvæsenet og gjøre Forslag til dets fremtidige Organisation. Imidlertid traadte Falsen frem og i en kort Tale foreslog Forsamlingen at bestemme om ikke vore udvortes Forhold til andre Stater maa ansees denne Forsamling uvedkommende, hvilket og maatte være Tilfældet i Henseende til at forfatte specielle Lov=

bestemmelser, men at Forsamlingen, naar Constitutionen var udført og en Konge udnævnt, skulde hæves. Wedel fægtede af al Kraft mod dette Forslag og paastod deels Forsamlingens Competence til at afgjøre forommeldte Gjenstande, Kongevalget undtagen, deels at det stred mod Reglementet at votere om saa vigtige Punkter førend de en Dag forud vare forelagte Forsamlingen. Det sidste benægtede Falsen, som havde fremsat Motionen for at berøve Modpartiet Tid til at cabalere og hverve. Sagen blev ikke afgjort, og man skred til Valget af Finants-Commiteen, hvortil kaaredes 9: Amtmand Krohg, Foged Collett, Grosserer Meltzer, Grosserer Rolfsen, Grosserer C. Stoltenberg, Grosserer P. Schmidt, Grosserer Rosenkilde, Gabriel Lund, O. Mørch. Siden voteredes paa en ny Præsident og Vicepræsident, hvortil Hegermann og Falsen bleve udnævnte. Falsen paastod nu, at de af ham foreslaaede Punkter, som efter Dictat bleve nedskrevne af Repræsentanterne, skulde debatteres i Morgen Eftermiddag.

1. At en Commitee, bestaaende af 5 lovkyndige og erfarne Mænd, hvad enten i eller udenfor denne Forsamling, udnævnes af Rigsforsamlingen, saasnart denne har endt sine Forhandlinger, for at gjennemgaae og ordne vort Lovgivningsvæsen, hvorefter den har at forelægge den første, eller, om dette ikke er muligt, den anden lovgivende Forsamling Resultatet af sit Arbeide.
2. At denne Forsamling, saasnart Constitutionen er antagen og Kongen valgt, ansees som hævet.

Først Kl. 7 endtes Forsamlingen.

Den 19de April.

Dagen begyndte med Taage og Smaaregn, der formodentlig snart vil bortsmelte Levningerne af Vinteren. Hidindtil have vi havt ualmindelig vakkert Veir, og mangen Morgen, da jeg sædvanlig er oppe Kl. 6, har jeg frydet mig ved Fuglesangen og Aarfuglenes Spil i den trindtom liggende Skov. — Rigsforsamlingen begyndte i Dag Kl. 10½, og de forommeldte Poster bleve debatterede. Nr. 1 blev efter adskillige Debatter antaget ved de

fleste Stemmer med Tillæg, at Lovforslagene skulle eftersom de bleve færdige bekjendtgjøres ved Trykken. Nr. 2 derimod vakte megen Dissents, Wedel meente, at den intet sagde, men var alene blot Tautologie. Ved forrige Qvæstions Discussion havde jeg en liden Strid med Wedel i Anledning af en Lignelse, han brugte, som var saare uheldig valgt og ikke stod i fjerneste Forbindelse med den afhandlede Sag. — Løvenskjold oplæste en Tractat, hvori han beviste Nødvendigheden af at kjende vore udenlandske Forhold, hvorom Oplysning maatte søges hos Regenten. Wergeland, som jeg ved min Ankomst fandt i fuld Silke-Samarie siddende meget tankefuld i Commitee-Salen, hvoraf jeg sluttede og bebudede, at han vilde hjemsøge os med en ny Tale, lod sig nu heller ikke forsømme, men begyndte i en høitravende Stiil at tale om Forsamlingens døende Selvstændighed, dens Uconseqvence og andre Lyder, om hans Nidkjærhed og Upartiskhed, om at han havde den ene Haand i Himmelen og at han som Guds Tjener maatte bringe Trøst til sine Committenter — kort sagt et forskrækkeligt Nuskumsnusk af Svulst, hvis Resultat og endelige Mening hverken han selv kunde forklare eller Forsamlingen fatte. Sverdrup besvarede kortelig hans Passiar med nogle sarcastiske Sidehug til hans Haand i Himmelen etc. Men nu oplæste Rein en kort men fyndig Tale, som formodentlig vil blive trykt, og som tilveiebragte en almindelig Taushed, endog hos det altid færdige og udrustede Modparti, der udentvivl fandt sig truffet og som kort før Forsamlingen havde forsøgt paa at omvende ham. Til Slutning blev Sætningen Nr. 2 afgjort ved Ja eller Nei, og da Stemmerne vare lige, afgjorde Præsidenten Sagen med sin bekræftende Stemme. Forsamlingen hævedes først Kl. 3½ og der blev saaledes ingen Commitee-Samling, men hver tog hjem til Sit Kl. 6. — Blandt Wergelands Phraser hørte og den: „at han staaer med den ene Fod paa Religionen og med den anden paa Kloden, som han seer henrulle under sine Fødder", og i Sverdrups Replik hedder det, „at han vel ikke har sin Haand men sit Haab i Himmelen, og at han, skjøndt ikke indviet Christi Tjener, dog derfor tjener ham lige oprigtig i Hjertet". Ogsaa yttrede han, da Wedel og Løvenskjold vilde have Rigsforsam-

lingen baade til at give specielle Love og være Diplomatikere, at man paa den Maade vilde faae 113 Konger.

Den 20de April.

Kl. 6½ var jeg oppe og læste til min Morgenpibe i Sebelovs Constitution, som er temmelig usystematisk og ufuldstændig, samt i et skriftligt Forslag fra Fader Skriver paa Hovind, som denne leverede mig, da jeg sidst var der, og hvori der findes adskillige gode Bemærkninger. Kl. 9 gik Touren til Eidsvold, hvorhen Prindsen nu er retourneret i Gaar Aftes, temmelig vaad, da han red fra Dragvold i Regnen.

Kl. 10½ begyndte Committeen og beskjæftigede sig til Kl. 2 for det Meste med Bestemmelser om Valgberettigede og Valgdygtige. Før Maaltidet gik Prindsen udenfor Huset for at qvæge sig i det blide Solskin, der i Forening med Gaarsdagens Regn allerede har fremlokket adskillige grønne Pletter, som fryde Øiet. Han talte med Adskillige blandt Andre med den snedige Dahl, som snoer sig efter Alle. Efterretninger om vedvarende Korntilførsel og om Fredens Slutning den 19de f. M. bragte en god Stemning tilveie, Modpartiet taug og det vaklende modløse Parti opklaredes. Ved Bordet blev der sunget Norges Skaal med megen Fryd og Gammen. Wedel, som i Dag spiste ved Taflet, skal have spillet sin Hofmands Rolle nok saa godt. Vi kom saa silde tilbords, at der ingen Committee blev holdt efter Maaltidet, men Kl. 6 fulgte vi, Collett, Steenstrup og jeg, med Falsen og Sverdrup, hvor vi i Selskab med Rein, Motzfeldt og Etatsraad Roggert tilbragte en munter Aften under Punsch, Passiar, Anecdoter og Borgere*), hvori Motzfeldt især excellerer, indtil Kl. 10, da vi vandrede til vort Qvarteer, og kom først til Sengs henimod 12. Rein har maattet meddele Prindsen en Afskrift af sin Tale i Forsamlingen.

---

*) Datidens Udtryk for hvad vi nu kalde „Brandere".

Udg.

Den 21de April.

Følgen af Sviren i Gaar blev, at jeg i Dag først kom af Sengen Kl. 8, saa jeg netop fik røget Morgenpiben og klædt mig paa for at tage til Committeen, der skulde begynde præcise Kl. 10, men som sædvanligt udhaledes til henimod 11. Hos Haffner fik jeg en Straffe-Epistel fra Pavels, fordi han endnu ei har hørt Noget fra mig, samt den af samme Person forfattede trykte Sang, der nylig er blevet affunget paa Comedien; derimod fik jeg den uventede Efterretning, som i Nat blev bragt Prindsen, at de Allierede ere i Paris, og at Alexander derfra har udstedt en Proclamation, hvori han forkynder Napoleons Dethronisation og Bourbonnernes Indsættelse. Hvorledes dette kan hænge sammen med den i Gaar bragte og for paalidelig anseete Efterretning om Freden, er ikke godt at fatte. Imidlertid skal Prindsen dog være rolig ved denne Omvæltning, da han synes at forudsætte, at med det sidste franske Dynasties Tilintetgjørelse ville og de nybagte Prindser og med dem Ponto Corvo ryge af Stabelen. Til Staldmester Kaas leverede jeg en Afskrift til Prindsen af den foranførte Sang. — I Committeen holdt vi ud til Kl. 2, spiste Kl. 3 og gik atter til Committeen igjen Kl. 4 og fortsatte Forhandlingerne til Kl. 6. Foruden at forrige Dags Bestemmelser bleve oplæste og gjennemgaaede, blev der og vedtaget nogle Poster i Henseende til Bestemmelsen og Fordelingen af den lovgivende Magt. Wergeland var saa lykkelig at faae den af ham foreslaaede Benævnelse af Stor-Thing istedet for Rigsforsamling antaget, med Hensyn paa den i Falsens Constitutions-Plan anførte Inddeling af det lovgivende Corps i Odels- og Lagmands-Thing, men maatte derimod, da der handledes om Repræsentanternes Befordring, hvortil samme Wergeland vilde have 3 Heste, døie den Finte af Omsen: at man ikke behøvede meer end 2, naar man ikke vilde føre et Par hundrede Taler med sig. — For at give et Begreb om, hvorledes Borgerne florere, vil jeg her nedskrive de drøieste: Falsen sagde i Gaar om Wergeland, som uagtet det klare Solskin førte sin Paraply uafladelig med sig, „at han var bange for Rein“, og da Rein fortalte mig, at Løvenskjold meget naivt havde spurgt ham:

om han havde meent ham med Manden med det fine Blik, som Rein i sin Tale havde nævnt, hvortil Rein svarede ligesaa oprigtig: „nei slet ikke", bemærkede jeg: „at jeg intet fint Blik vidste hos bemeldte Løvenskjold, uden det som fandtes om Randen af hans Kaskjet". Da Rein i Forgaars sagde, idet han lagde sig: „jeg er en vægtig Mand" svarede Motzfeldt: „den Vægt kan beregnes i Kubikfod" (som andet Regnvand) og strax replicerede Christie, at det var for grovt at tillægge et Menneske baade en Ku- og Bikje-Fod. Og dermed stop for denne Sinde. — Om en Carstensen (som, fordi han er fra Øster-Riisøer, er Halen af hele Forsamlingen) maae jeg dog fortælle, hvorlunde han ved sidste Rigsforsamlingsmøde slemt forsnabaserede sig, da han i en Passiar, som han holdt om den herskende Nød, efterat have undskyldt sin manglende Capacitet i at udtrykke sig, føiede til: at desværre nok de Fleste vare af hans Mening. Ellers hører jeg og nok de Fleste heller hans trohjertige og velmeente Passiar end Wergelands egoistiske Bombast.

Den 22de April.

I Dag var jeg oppe Kl. 4¾, da jeg blev vækket af min Contubernal Steenstrups snorkende Brumbrølicon og ved samme hindret fra videre Søvn. Efterat have studeret lidt i Rigsjournalen og Falsens Constitution, tog jeg fat paa min Dagbog og indførte de tvende sidste Dages Begivenheder, og nu vil jeg sætte mig til at besvare Pavels's Brev. — Til Eidsvold gik Touren som sædvanligt Kl. 10 i Følge med Collett, der nu ogsaa er Committee-Medlem. Regn og Blæst pidskede os i Ansigtet. For at undgaae den dybe, bundløse Gade, som fører til Værket, spadserede vi gjennem Dortheenbusk, en smuk Lysthave strax ved Værket. I Committeen fik vi Capitlet om den lovgivende Magt færdigt og avancerede et Stykke ud i den dømmende Magt. Kl. 3 spiste vi. Rigsforsamlingens Møde holdtes Kl. 4, og blev da oplæst det siden 18de April Passerede og Rigsdagstidenden Nr. 3 udleveret. Kl. 6 reiste vi hjem i

Regn og Jisslag, og efterat have drukket Thee og spiist Smørrebrød, gik jeg betimelig til Sengs, da jeg havde været oppe saa tidligt.

Den 23de April.

Ved min Opvaagnen Kl. 7 fandt jeg Marken hvid, formodentligt den sidste Hilsen af Vinteren. Til min Morgenpibe skrev jeg paa Dagbogen og læste et Digt af den unge Boje (Rectorens Søn) betitlet: Norge 1814 samt Nora til Svea 1813 og 1814, hvori der er enkelte skjønne Steder, især i Digtet Nora til Svea 1814. — I Committeen blev i Dag blot foretaget den 11te Post af Grundsætningerne betræffende Værnepligtigheden og i den Anledning oplæst endeel Afhandlinger af Hegerman, Ritmester Heidman, Ritmester Müller fra Arendal og Jørgen Aall, af hvilke de 2 førstnævnte vare de grundigste. Justitsraad Diriks oplæste ogsaa nogle Bemærkninger i denne Henseende. Resultatet blev, at Grundsætningen, saaledes som den er udtrykt, skulde blive i Kraft og en Committee af Storthinget udnævnes til at udarbeide en Plan, som forelægges næste Storthing og at det imidlertid overlades Kongen at tage de fornødne Bestemmelser. Kammerherre Petersen viste meget godt Nødvendigheden af at Værnepligten, i det Mindste under nærværende Omstændigheder, maatte være ubetinget, da Sverrig har Conscriptionen i sin Magt og ellers lettelig kunde oversvømme os. Han lod ved samme Leilighed et Par Ord falde om, at han formodede, at Alle, uden Forbeholdenhed, havde svoret at hævde Selvstændigheden. — Efterat Sessionen var tilende, blev af Diriks forelæst en Aalborg=Avis af 6te April, der omstændelig og officielt melder om de Allieredes Indrykkelse i Paris (den 31te Marts) under, formodentlig Pøbelens, Udraab: vive le roi, a bas l'empereur! efter at de Franske i 7 haardnakkede Fægtninger, hvori Napoleon havde stridt personlig med dragen Sabel, vare komne tilkort, at Keiserinden var bleven i Paris og Napoleon trukken til Lyon, hvorfra Augereau er fordrevet, og at Ponto=Corvo havde belavet sig paa at reise til sine gode Venner

i Paris, samt at han meentes at skulde komme til i den syge-lige Blüchers Sted at commandere den schlesiske Armee i Forening med 100,000 Belgiere. Tillige ommeldtes en Quadrupel-Alliance, ifølge hvilken Rusland, Østerrig og Preussen skulle stille en Armee tilsammen paa 300,000 Mand til at betrygge Ligevægten og England rykke ud med 5 Millioner Pd. Sterling i samme Øiemed. — Til Bords kom vi først Kl. 3 og jeg fik Kammerherre Petersen og Commandeur Fabricius til Sidemænd. Den sidste fortalte, at en svensk Kaper havde viist sig i Neve-lunge-Havnen ved Frederiksværn og at man ligeledes havde seet tre Brigger, som man ikke vidste, om de vare engelske eller andre. — Efter Bordet fik jeg laant af Holten et Par Nummere af „Skuddagen" og „Lille Søndags-Aften", tvende periodiske Blade af Baggesen, som jeg i Hast gjennemlæste og fandt at være maadeligt Gods og Styverfængeri. Det Bedste var et Fragment af „Labyrinthen", der, skjøndt i en noget excentrisk Maneer, skildrer hans Følelser i Basel (1789) ved at modtage 17 længselsfuldt ventede Breve fra Danmark. I Bladet „Skud-dagen" holder han et Pokkers Huus i Anledning af et Stykke, „Uglspil" kaldet, som skal være spillet Fastelavns-Mandag og som, efter Baggesens Yttring, ganske har forjaget Blufærdig-hedens Gratie fra Scenen. — Efterat have ventet paa Collett, som var i Finants-Committeen til Kl. 7 og imidlertid passiaret med Fætter Boysen fra Lerdalen, agede jeg hjem og componerede underveis et Par Stropher af en Sang, som ved Kaas i Gaar blev bestilt, da Prindsen ikke troer det passende endnu at lade den forrige see Lyset. Ved min Aftenpibe smurte jeg den tredie Strophe til og hele Tingesten seer nu saaledes ud:

End Norge paa sin Klippefod
Saa fast og rolig hviler,
Og trodser, trygt bag Sønners Mod,
De tændte Tordenkiler.
Ei Trudsler og ei søde Ord
Kan skrække, blænde Folk i Nord,
Som svor': At vove Liv og Blod,
Naar Fødelandet kalder.

Lad Rænkesmedens hæse Skraal
Kun stedse spaae Ulykker!
Hver ægte Normand har et Maal,
Som Mundsveir ei forrykker.
I Tillid til sin gode Sag
Han frygter ei den onde Dag!
I Hjertet Fred, i Armen Staal,
Han kun Vanhæder frygter!

Paa Retfærds evig faste Grund
Og ei paa Sand vi bygge,
Og hvad vi svor' med enig Mund,
Skal enig Kraft betrygge.
Ved Viisdom, Kraft og Enighed
Tilkjæmpes Frihed, Hæder, Fred,
Og fast som Dovres Klippegrund
Staae Templet, Normænd bygge!

Den 24de April.

I Dag har jeg Hvile- og Rastdag og har benyttet Morgenen til at indføre forrige Dags Begivenheder og afskrive Sangen til Prindsen. Mit Otium vil jeg fremdeles benytte til at indføre et og andet, som hidtil er forbigaaet. I en gammel engelsk Avis opdagede jeg forleden Dag, at Aarsagen til Misforstaaelsen mellem Lucien og Napoleon skal have været, at den Første som Præses i Krigsretten over Hertugen af Enghien skal have frikjendt den Sidste. Item lærte jeg af samme Avis, at Ludvig den 16des Datter Dauphine er gift med Hertugen af Angoulême. For nogle Dage siden meldte en Capitain Stabell, som kom fra Grændsen, at Essen havde ladet udsprede et Par Breve fra Ponte-Corvo fulde af Trudsler om at straffe Norge for sin Rebelskhed og især at hænge Præsterne som de, der oprørte Folket. De 12 Prælater i Rigsforsamlingen vil det vel først gaae løs paa, især hvis Forsamlingen, hvormed der og skal være truet, bliver enleveret. „Aber was die Bremern sagen oder nicht sagen, das ist gleich viel." — I Gaar havde Steenstrup hørt fortælle, at en mistænkelig Person havde været ved Prindsens Værelser Natten til sidste Mandag og der ladet sine Sko i Stikken. Man troede, det kunde været en svensk Udsending og

bad derfor Prindsen have en Officeer liggende inde hos sig, hvilket han dog fandt unødvendt.

En Jæger-Corporal Dyring fra Toten, en Elev og Yndling af Darre og Capitain Fleischers Meddeputerede, er stedse af modsat Mening af den Sidste, som hører til det Wedelske Parti, som og kunde kaldes det Svenske. Dertil hører fremdeles Wergeland, Blom, Løvenskjold som erklærede og maaskee Aallerne og nogle Bønder til. Men hvad er det blandt saa mange. Pluraliteten er dog god. — Kl. 12 toge Collett og jeg til Værket i Slud og Regn. Efterat have converseret med adskillige af de ankomne Bordgjæster, var jeg inde hos Major Broch med min Sang, læste der et Par Nummere af „Dagen", hvoraf det ene indeholdt „Schillers Skygge" af Rahbek, en Dedication af Oversættelsen af „Pigen af Orleans" til Schimmelman og efterat jeg allerede havde sat mig til Bænks, fik jeg en Tilsigelse til Prindsens Taffel, hvorved mit Middagsmaaltid blev udsat en Time. Fabricius, som var ansagt tilligemed mig, og jeg vare inde hos Eliesen for at afskrive et Par Exemplarer af Sangen og læste jeg der et Brev fra Ellef Hansen, ellers kaldet Elephanten, som er et Mesterstykke af Nonsens. Kl. 4 gik vi til Taffels efter et Qvarteers Conversation og fik jeg en meget forbindtlig Taksigelse af Prindsen for Sangen, der ved Bordet blev sunget af fuld Hals med et tredobbelt Hurra og trende Gange tre Klap. Mine Sidekammerater vare Hegerman og Kaas. De øvrige Gjæster, foruden Rigsraadet og Adjutanterne, vare P. Anker, Oberst Ahrenfeldt, Lieutenant Birch, Bisp Bugge, Professor Leganger og Søn. Efter Maaltidet var jeg oppe hos Regjeringsraaderne Collett og Aall, hvor jeg fandt Løvenskjold og Pastor Grøgaard, som begge vare meget bøse paa Pluraliteten og min Sang. Den sidste havde endog den Dumhed at spørge, med hvad Grund jeg kaldte Wergeland en Rænkesmed? Hvortil jeg svarede med et Spørgsmaal: „Paa hvad Grund han nævnede ham?" Og forsikkrede, „at jeg egentlig havde meent alle Svenske udenfor Sverrig". De ædle Herrer rykkede mere og mere frem med deres Svenskhed og Debatterne derom bleve temmelig varme. Kl. 8 toge vi hjem. Steenstrup

havde hørt, at en engelsk Coureer, som havde Depescher af et dobbelt Slags, skal være arresteret i Gothenborg.

Den 25de April.

Efterat have skrevet et langt Brev til min Hustru, toge Collett og jeg i et tykt Snefog til Værket og gik, efterat have styrket os paa en Frokost, hver til sin Committee. Constitutionen blev i Dag dicteret samtlige Medlemmer og holdt dem varme fra 10 til 2 og fra 5 til 6 og fik vi afskrevet 63 Paragrapher. Ved Bordet blev min Sang istemt og Norges Skaal med Hurra udbragt til stor Ærgrelse for et vist Parti. Vi toge tilbage i samme Bestieveir som vi reiste.

Jeg har glemt at anføre, at der den 12te April blev sunget en Vise af Rein til Rigsforsamlingen og siden „Kong Christian stod ved høien Mast“ i Anledning af Beretningen om, at vore Brigger vare blevne stoppede paa Farten til Danmark og Schønheyder af den norske Søkutter nødsaget til at dreie om. — Men medens jeg recapitulerer gamle Sager, maa jeg ikke glemme hvad der passerede i Gaar i Rigsforsamlingen. Der blev Fabricius valgt til Præsident og Rein til Vicepræsident. Wedel havde kun 4 Stemmer og Wergeland slet ingen — et Beviis paa Partiets Afmagt. En Skjelmsmester havde voteret paa en Lehnsmand Apenæs til Præsident og Blom til Vicepræsident og en Anden paa en Bonde til Præsident og Kammerherre Løvenskjold til Vicepræsident, hvorover den sidste blev særdeles bøs.

Den 26de April.

Morgenstunden blev anvendt til at fuldføre et paa Hjemveien i Gaar begyndt Trøstevers til Sverdrup, der er inderlig bedrøvet over sin Datters Død:

„Pigen er ei død, men sover kun,
O forstyrrer ei den Huldes Slummer!“
Saa lød Trøstens Ord fra Jesu Mund
Til en Fader, bøiet dybt af Kummer.

End til hver, som sørger her paa Jord,
Blidt og trøstende hans Stemme taler;
End det salige, det Livsens Ord
Hvert et saaret Hjerte mildt husvaler.

Du vil høre ham, paa hvem Du troer,
Han, som mægted' Gravens Baand at bryde,
Han, som op til høien Himmel foer,
Han, som Livets Gaade kan udtyde.

„Lad de Smaa kun komme hen til mig!"
Saa lød før hans vennehulde Stemme:
„Jeg vil føre dem til Himmerig,
Der den rene Uskyld hører hjemme."

Og Din Lise gik til dette Hjem,
Gik fra Sorg og Synd og Kamp herneden;
Og naar Du har seiret over dem,
Seer Du hende hist i Saligheden.

Over den snehvide Mark rullede vi til Værket, hvor Slutningen af Constitutionen, der udgjør lige saa mange Paragrapher som Rigsforsamlingen har Medlemmer, nemlig 113, blev afskrevet for paa Torsdag, efterat hvert Medlem i Committeen nærmere har overveiet den, at blive discuteret. Kl. 2 vare vi færdige og jeg tilligemed mine Meddeputerede bleve uventet ansagte til Taffels, skjøndt Touren efter min Beregning først skulde kommet til mig i Morgen. Prindsen havde en Coureer at expedere og vi kom saaledes ikke til Bords før Kl. 4. Dr. Møller fra Arendal samt de Bergensiske vare og ansagte. Med langt Skjæg og i min daglige Vams maatte jeg afsted og da jeg uheldigviis kom til at sidde ved en af Bordenderne, maatte jeg skjære for og var saa beskjæftiget dermed, at jeg neppe fik jaget Maden i mig. Ved Bordet blev min Vise til Norge atter sunget og derpaa en af Sagen til Prindsen. Efter Maaltidet talte Prindsen med Bønderne og Soldaterne og det var hyggeligt at see hans Jævnhed og deres Frimodighed. Vor Thee drak vi hos Regjeringsraaderne Collett og Aall og efterat en svær Sneebyge var passeret toge vi hjem. Min Hest faldt overende paa en glat Steenhelle og jeg maatte gaae den øvrige

Deel af Veien. Paa Touren gjennem Dortheenbusk mødte vi Prindsen og Major Broch og sloge en fortrolig Prat af med dem. Aftenen tilbragte vi med Fortællinger om Anecdoter, Ahnelser og Spøgelsehistorier.

Den 27de April.

Efterat have anvendt Morgenstunden, der var klar, men kold, paa at studere Constitutionen, vandrede jeg med Collett Kl. 10 til Værket. Vi gjorde en Tour ind til Sverdrup, der i Gaar fik den ængstelig ventede Sørgetidende om sin Datters Død, og tog ham med. Mit lille Digt i den Anledning leverede jeg ham.

Constitutions-Committeen var samlet med Finants-Committeen, der fremlagde en Udsigt over Norges Indtægter og Udgifter for Fredsaarene 1805 og 1806 og Krigsaarene 1811 og 1812, hvis Resultat var et aarligt Overskud, som meget ærgrede Wedel og Consorter. Da Wedel ingen anden Udflugt vidste, bemærkede han, at Overskuddet maatte komme af de mange opsendte Sedler fra Kjøbenhavn; men første Departements Chefer og især Tank overtydede ham snart om, at disse Summer vare fradragne, hvorimod han maatte høre, at der ingen Rigtighed havdes for de i hans Regjerings-Commissions Tid udstedte Assignations-Sedler. Endelig blev besluttet, at første Departement skulde indgive et omtrentligt Overslag over, hvad Statens Udgifter vil beløbe for et Aars Tid. Dermed hævedes da denne Session. Efter Maaltidet læste Carl Stoltenberg for os et Par Breve, som indeholdt trøstelige Efterretninger om de Danskes og selve Nordtydsklands Enthusiasme for Norges Sag, der sammenlignes med Spaniernes, samt at der i Kjøbenhavn er subscriberet til Korn for Norge for 600,000 Rdlr. Vi fulgte hjem med Sverdrup og han ledsagede os siden næsten lige til vort Hjem, under Samtale om hans Ophold i Dresden, om Weimar, Gøthe etc.

En Coureer, som Prindsen fik i Gaar, skal have bragt Efterretning fra Consistorialraad Aschehoug i Rakkestad om tumultuariske Optrin i Sverrig i Anledning af Conscriptionen. Sver-

drup annoncerede en Idee til et Billedgalleri af Repræsentantskabet. Inscriptionen under Wergelands Contrafei skulde omtrent være:

„Med Haanden i Himlen og Foden paa Jorden
Høit brøler Frækhedens rullende Torden.“

Det før omtalte Besøg ved Prindsens Cabinet har intet paa sig. Man har siden opdaget, at det blot var en Frier til en af Værkets mange tjenstagtige Piger. — En interessant Anecdote, som jeg udentvivl har glemt at anføre, maa staae her. En svensk Officeer var for nogen Tid siden i Besøg hos en Norsk, der havde en Postering paa Grændsen. Da en Underofficeer med sit Mandskab kom for at afløse just i det samme Svensken skulde reise, spurgte Svenskeren Karlen om han skyder med Rifle eller Hagle, hvortil denne svarede studs: „Med Rifle“. Paa Spørgsmaalet: »Hur långt går den?« lød Svaret: „600 Skridt vist“. »Det klikkar dog väl for herran en och annan gång?« „Ja klikker den, saa klikker Fanden tage mig ikke denne“, svarede Karlen, slaaende paa sin Qværnebider, „den skriger efter svensk Blod.“ — Endnu maa jeg fortælle, at jeg fik en Billet fra den mere end 80aarige General Stricker, hvori han endelig paalægger mig at movere om Regentens Opdragelse og slutter i den Anledning med: „Wehe dem Lande, dessen Regent ein Kind ist“.

Den 28de April.

Morgenstunden tilbragtes med Constitutionen. Paa sædvanlig Tid gik Touren til Værket, hvor jeg poeniterede fra 10 til 1 og fra 4 til 6½ i Committeen, der beskjæftigede sig med at ordne og nøiere drøfte Udkastet og kun avancerede 27 Paragrapher, da Tiden for en stor Deel gik unyttig bort med grammaticalske minutiæ og Ordkløverier — et Brøvleri, som passede godt med visse Folks Plan at forhale Tiden. Før Maaltidet holdtes Rigsforsamlingen, hvilket kun varede en halv Times Tid, da blot sidste Mødes Forhandlinger bleve oplæste. Rosenkrands var kommet, men jeg fik ikke talt med ham. En „Statstidende“ indberettede Napoleons Dethronisation ved et Statsraad under

Talleyrands Præsidium samt at Pariserne havde kysset Alexanders Støvler. Napoleon skal have faaet Øen Elba til Eiendom og Opholdssted. Kl. 7 vandrede jeg og Steenstrup hjem.

Den 1ste Mai, Kl. 7 om Aftenen.

I Dag er da Udkastet til Constitutionen bleven færdigt. For en halv Times Tid siden kom jeg agende hjem i en kold Blæst og Regn, der endnu pidsker paa Ruderne og kun slet intimerer Aarets skjønneste Maaned. Collett og Steenstrup ere endnu ikke komne hjem og jeg vil derfor benytte de rolige Øieblikke til at recapitulere de forrige Dages Begivenheder, hvorom der ikke er meget at sige. — Den 29de reenskrev jeg de færdigblevne 27 Paragrapher, vandrede derpaa til Værket og avancerede der i Committeen ved at arbeide Formiddag og Eftermiddag til den 53de Paragraph. Med Rosenkrantz, som stod reisefærdig, talte jeg som snarest. Han yttrede, at Danmark snart vilde følge Norges Exempel, at skaffe sig en ny Constitution, naar det seer at det gaaer godt med Norge. En Holstein, forhen General-Consul i Gothenborg, havde faaet en svensk Afhandling om de forskjellige Constitutioner, som skal være af Gyllemborg og hvori der siges, at den svenske Constitution er den sletteste af de nyere. Denne Tractat forelæste Fálsen, hos hvem jeg drák Thee og siden afskrev til Sverdrup Eremittens Gravsang i Øhlenschlægers Digtninger. Kl. 7 vandrede jeg hjem.

Den 30te reenskrev jeg de 25 Paragrapher, som den forrige Dag vare blevne drøftede og gik saa paa sædvanlig Tid til Committeen, hvor der fremdeles arbeidedes til Kl. 6½ om Eftermiddagen. Det gled temmelig godt den Dag og vi naaede til den 94de Paragraph. Sverdrup fulgte mig et Stykke paa Hjemveien, men vendte tilbage, da det begyndte at smaaregne. Efter min Hjemkomst begyndte jeg paa at reenskrive de gjennemgaaede Paragrapher, hvormed Collett hjalp mig en halv Times Tid.

Fra i Dag Morges Kl. 6 fortsatte og fuldendte jeg Reenskrivningen og agede saa Kl. 9½ til Committeen, som ingen Sabbath holder, da den har forbundet sig til at være færdig i

Morgen for at Udkastet kan blive reenskrevet af samtlige Forsamlingens Medlemmer. Naar jeg nu har fortalt, at der fremdeles er kommet et betydeligt Parti Korn til Bergen, Christiansand, Christiania og Drammen, at en engelsk Fregat har skudt paa en svensk Kaper, som jagede et dansk Skib og lod Skipperen vide, at ingen Kaperier taaltes, at Prindsen i Foigaars reiste til Christiania i meget ondt Lune over den Mistro og de Chicaner, man viser ham i Henseende til Finantsernes Bestyrelse, saa slutter jeg med Dagslyset. — Dog vil jeg endnu benytte den sidste Rest af samme til at anføre, at G. Schlambusch i Rendsborg har sendt Haxthausen Udkast til en Constitution samt meldt, at de Allierede skulle være meget misfornøiede med Ponte-Corvo, fordi han har sparet sig og kun seet paa sit eget Tarv. Man troer, at han falder med det franske Dynasti, hvormed det nu er ude, da Napoleon ifølge Senats-Consultet skal have fratraadt Regjeringen og begivet sig til den anviste Ø Elba.

Den 5te Mai.

Saalænge har Dagbogen hvilet og jeg faaer nu i Korthed, saa godt jeg kan, recapitulere de forrige Dages Begivenheder. Den 2den Mai agede jeg Kl. 9½ til Forsamlingen og havde der intet at gjøre, da Forsamlingen var beskjæftiget med at afskrive Constitutionen, med hvis Afskrift jeg i Gaar Aftes blev færdig. Jeg gik op til Regjeringsraad Collett, røgte mig der en Pibe Tobak, læste „Neuer Leviathan“, hvori der er mange interessante Raisonnements, medens Collett expederede sin Post og politiserede siden med ham. Ved Bordet laante Petersen mig en i det franske Sprog skrevet Recit af det Passerede i Paris fra 28de Marts til 1ste April, der blandt andet indeholdt Senats-Consultet om Napoleons Dethronisation og særdeles ophøier Alexanders Magnaminité i at tilbyde Frigivelse for alle franske Fanger, som ere i hans Vold. Marmont gik strax over med 12,000 Mand. Alexander tog ind til Hertugen af Benevent og Kongen af Preussen til M. Beauharnais. Ved det forteste Forræderi er den store Napoleon falden og maa vige for Usselrygge.

Den 4de kom jeg i god Betids Kl. 9½ til Eidsvold, hvor Prindsen var arriveret samme Nat Kl. 2 og fandt Adjutanterne, som vare reiste ham imøde, søvnige og forfrosne. Ved min Ankomst fik jeg et Brev fra Pavels, hvoraf jeg seer, at Koldfeberen er iſærd, men dog farer lempelig med ham. — Kl. 10½ begyndte Debatterne om Constitutionen. Først blev oplæst et Constitutions-Udkast af Sorenskriver Weideman, hvori der var adskillige gode Ideer, siden nogle Strøtanker af Sorenskriver Koren, hvori der ikke var meget Hold, saa nogle Bemærkninger af Lensmand Lysgaard, der dog meest indeholdt Ting den specielle Lovgivning vedkommende og til Slutning Oversættelsen af Gyllemborgs (A. Heibergs Kones Mand) Tanker om den norske Constitutions Indretning, hvorved det svenske Parti ikke fandt sig meget opbygget. Siden tog man fat paa Udkastet til Constitutionen, som blev discuteret til henimod 4. Mod Formodning bleve de 20 første Artikler deciderede og at det gled saa godt, maa man deels tilskrive den meget flinke Præsident Diriks's Conduite, deels Partiets ved flere Nederlag knækkede Mod. Kun §§ 2, 4, 12 og 20 gave Anledning til nogle Debatter og Hount holdt en lille Tolerantsprædiken i Anledning af § 2, men denne blev desuagtet antaget med det af Christie gjorte Tillæg om Jesuiter og Munkeordener. Gaaer det fremdeles saa godt, blive vi færdige sidst i næste Uge. Efter Maaltidet fulgte jeg med Rein til Falsen og Sverdrup, hvor Grossererne Schmidt og Stoltenberg, Lieutenant Schwartz og Regiments-Qvarteermester Smith og Capitain Motzfeldt ogsaa indfandt sig. Sverdrup lavede en god Dreifuss, der blev fortæret under Sang og Klang og Rigsdagsprat til Kl. 10, da jeg gik og blev ledsaget et Stykke paa Veien af Sverdrup. Kl. 11 kom jeg hjem og fandt Collett og min Sengekammerat Steenstrup i Sengen.

I Dag vandrede jeg med C. Hoen og Apenæs til Værket, hvor Forhandlingerne begyndte Kl. 10¼ og bleve fortsatte til Kl. 4 og der blev avanceret til den 37te Paragraph. §§ 27, 28 og 31 gave især Anledning til de heftigste Debatter. Ved § 28 holdt Wergeland en af de belovede fire Taler, hvori han paastod, at den norske Krone aldrig maatte forenes med den

danske. Jeg hørte kun den sidste Halvdeel af denne Passiar, der var i den sædvanlige svulstige Maneer. Sverdrup gav en kort satirisk Replik paa samme og Rein oplæste noget i samme Anledning. § 31 gav en heftig Strid om det beneficerede Gods, som Bonden Teis Jacob Torkildsen og Lieutenant Heidman med Pokkers Magt vilde have ranet fra Geistligheden og Skolerne og anvendt til Fond for den nye Rigsbank. Provst Middelfart holdt en lang Tale i den Anledning, hvori der var adskillige gode og grundige Bemærkninger. Wedel og Løvenskjold vare og paa hans Parti, men Lysgaard paa Modpartiet. Jeg gjorde en kort Bemærkning om, hvorlunde alle Retslærde vare enige om, at man ei maatte handle mod en Testators Aand, om man end tillod sig at afvige fra Bogstaven i hans Disposition. At Wedel og Løvenskjold her toge Parti mod Bønderne og derved satte deres Popularitet paa Spil havde formodentlig sin Grund i, at de frygtede for deres egne Privilegier. — Et Par Aalborg-Aviser fortælle omstændeligere Tildragelserne i Frankrig. En „Altonaer Merkur" skal melde, at Napoleon har grædt ved Modtagelsen af sin Afsked; men jeg troer ikke, han er saa blød. — Efter Bordet gik jeg til Falsen og Sverdrup og røgte der en Pibe Tobak. Til mit Hjem kom jeg Kl. 7 og læste da et »Sändebrev« fra Sverrig til v. Holten, der er fuldt af Ondskab og pøbelagtige Grovheder mod Prinds Christian, der noksom viser, hvor slet det staaer sig med Svecus, siden man maa tage sin Tilflugt til saa usle Vaaben. Item læste jeg Forhøret over Korntyvene i Hvigsand og fik derved ikke bedre Tanker om Eegværingerne.

Den 6te Mai.

Til Gaarsdagens Nyheder hører, at Ponte-Corvo skal have forlangt fri Gjennemmarsch gjennem Danmark, hvilket er afslaaet og Tropper førte paa Vogne til Holsteen for at understøtte Afslaget og at Steen Bille og en anden Person ere sendte til Norge for at udlevere Fæstningerne, en latterlig Idee. — For nogle Dage siden besaae jeg en gammel Birk, som staaer tæt her ved Huset og nu er aldeles udlevet og fortørret. Den

turde maaskee være den mærkværdigste af sin Slags i Norge. Sikkert er den flere hundrede Aar gammel. Dens Omkreds er $7^1/_2$ Alen og en af dens nedfaldne Grene er 24 Alen lang. — En Anecdote om den svenske Normand Oberstlieutenant Holst har jeg glemt at fortælle. Denne kom paa sin Tour til Norge for at modtage de norske Fæstninger til Nyborg og traf der en Grosserer Suhr fra Kjøbenhavn. Holst talte Tydsk og Suhr, der lod som han ikke kjendte ham, spurgte, om han havde hørt noget til en Holsteuer, en stor Slyngel, en Landsforræder, der nu var hos Ponte-Corvo, efterat have været Medvider og maaskee Medskyldig i sin fordums Velgjører Christian Augusts Drab og nu, for at fylde Maalet paa sin Nederdrægtighed, havde paataget sig den Commission at modtage de norske Fæstninger. Da Holst efterhaanden bekjendte sit Navn og at han var hos Ponte-Corvo, svarede Suhr ganske tørt: „Ja saa kan vi jo tale Dansk". — At Briggen „Lolland" er reist med en Convoi forbi de engelske Fregatter, som lode den passere uhindret, hører blandt de trøstelige Tidernes Tegn, som jeg og har forglemt at optegne.

Kl. 1 toge vi til Værket for at spise. Prindsen var i Kirken, hvor Leganger skal have holdt en ganske god Tale om Forskjelleu mellem Bodfærdighed og Forbedring. En Sø-Officeer Falbe var ankommen til Prindsen som Coureer fra Wennersborg, hvor Steen Bille og Oberst Lønborg ere blevne tilbage for atter at gjøre Fordring paa Fæstningernes Overleverelse. Samme Coureer har meldt om, at Wergelands Tale allerede havdes i Wennersborg og at denne Wergeland i Forening med sin Høvding Wedel samt deres Confratere Løvenskjold og Grøgaard vare af Svecus ansete som deres bedste Støtter, men dette turde let bringe W'rne Vee. Nu skal Ponte-Corvo være reist til Paris og have i Sinde, hvis Gjennemmarschen gjennem Danmark forhindres, at tage fra Holland til Norge med sine Tropper. Marcus Pløen skal være kommen til Danmark, men fra C. Anker har man intet hørt og formoder, at en Reehusen, som er svensk Gesandt i London, har opsnappet hans Depescher. En Gyldenpalm, der medbragte endeel private Breve fra Kjøbenhavn

til Norge med Yttringer om en forestaaende Revolution i Danmark, skal være bleven annammet i Sverrig. Saa skal og der være opfanget Breve til Prindsen i Chiffre, som bleve sendte til Oberstlieutenant Holst i Formodning om, at det maatte være de samme Chiffre, Christian August brugte, men der ere de blevne snydte.

Den 7de Mai.

Idag gik Touren paa sædvanlig Tid til Værket. Ved Frokostbordet vare lutter gode Tidender om Korntilførsel. Fra Christiansand var meldt, at de Engelske selv convoiere vore Kornskibe til de ere komne indenskjærs. Selv Grøgaard maatte med Bedrøvelse tilstaae, at han havde faaet Brev om Korntilførsel. I Forsamlingen optog § 37 tre Timers Debat, hvori jeg ogsaa tog nogen Andeel. Grøgaard, Rein, Wergeland og Aall pererede i denne Anledning. Den første gik stærkt løs paa Titler, Rang og Ordener og var især lykkelig ved det Indfald, hvormed han sluttede Talen: „At han haabede, at Tolvskillings-Sedlernes og Ridder-Ordenernes Dage maatte være forbi". Rein talte for Rang og Orden, Wergeland og Aall især for den arvelige Adel. Wedels Fostre §§ 41—44 bleve reducerede til een Paragraph og hans Motion om, at de protesterende Statsraader skulle nedlægge deres Embeder, hvori han blev understøttet af Løvenskjold, faldt igjennem her ligesom forhen i Committeen. Debatterne endte med § 50. Der blev forlangt, at Forsamlingen skulde møde i Morgen paa sædvanlig Tid. Hount docerede forskrækkeligt i denne Anledning om Lovenes Overtrædelse og Omsen samt Bonden Torkildsen istemte med ham. Men ved Pluralitet blev Sessionen bestemt til i Morgen, men af Præsidenten foreslaaet, at den først skulde begynde om Eftermiddagen Kl. 4. — Rein gjorde Følge hjem med mig og da vi havde drukket Thee og passiaret en halv Times Tid sammen, kom Collett og Steenstrup i Følge med Regjeringsraad Collett, Rosenkilde og en Munthe, Bureauchef hos Collett. Disse gik efter en Times Forløb, men Rein, som vilde gjøre det samme, fik vi overtalt til at blive og drikke et Glas Punsch

og vi soldede saaledes til Kl. 9½, da jeg fulgte Rein hjem. Et Stykke fra Falsens Logis mødte vi Major Ely og en Lund, som af Wergeland havde maattet døie det før omtalte gemene »Sändebrev« fra Sverrig, hvorover Wergeland var særdeles glad.

Han skal have faaet 20,000 Rdlr. i Reise- og Snakkepenge og skriver Breve til Christiansand til sine Kanuter Isacksen og Flere, hvori han afmaler det Ikke-Wedelske Parti med Farver ligesaa sorte, som han selv er, og fortæller, hvad Enhver er bestemt til at blive under Prindsens Regjering. Vi saae som snarest ind til Sverdrup og Falsen. Jeg kom først hjem Kl. 11½.

Rein fortalte, at han med sit Hang til at see Alt fra den mørke Side, havde i de første Dage af Rigsforsamlingen havt en underlig Følelse, da han hørte Wergeland og Løvenskjold tale sammen om Salen, hvori Forsamlingen holdes, og da den Første paa den Sidstes Bemærkning, at det kunde være en skjøn Balsal, havde svaret: „Ja, hvad mener De om et Maskebal?“. Rein havde ved den Leilighed tænkt paa Gustav den Tredie.

Det Morsomste er, at Svecus er saa forliebt i Wergeland, at man i Sverrig gjør sig al mulig Umage for at udlede hans Extraction derfra. Han er dem i Sandhed ikke for god og de maa gjerne beholde ham heelt op.

Den 8de Mai.

Morgenen var klar og skjøn og jeg havde Ferie til Kl. 1, da Forsamlingen først skulde holdes om Eftermiddagen. Jeg benyttede Formiddagen til at ordne mit Tøi, skrive paa Dagbogen og gjøre en lille Excursion paa en Høi for at besee Egnen og coquettere med det skjønne Echo, som her findes. Kl. 1½ vandrede vi først afsted, men fik kold Mad, da Maaltidet næsten var tilende. Prindsen var hos Leganger. Efter Bordet Kl. 4 holdtes Forsamling, hvori kun et Par Artikler bleve afgjorte og §§ 53 og 54 overgivne til Committeens nærmere Drøftning efterat derom var holdt endeel Debatter. Sorenskriver Bryn oplæste en Tractat, hvormed han vilde sætte Pind for de Danskes

Indtrængen i norske Embeder og talte kun lidet humant om dette vort fordums Broderfolk. Præsten Stabel fornyede sin Motion om Indfødsretten. J. Aall oplæste velskrevne Bemærkninger om Ubilligheden i at ville udelukke de Danske fra Adgang til vor Stat og gjorde opmærksom paa Billigheden i at skjælne mellem den danske Regjering og det danske Folk, da det sidste har viist os saa megen Hengivenhed. Amtmand Bendeke gjorde et Forslag til en positiv Bestemmelse af de Stemmeberettigedes Qvaliteter istedetfor den af Committeen proponerede negative, som medfører mindst Vanskelighed. Til Slutning blev oplæst nogle mig af mine Committentere meddeelte Bemærkninger om Adel og Privilegier.

Den 9de Mai.

Kl. 8½ vandrede jeg til Værket, hvor Committeen samledes Kl. 9½, og delibererede over de forommeldte to Poster til Kl. 12, da Forsamlingen begyndte. Vi kom ikke længere end til § 60 og fik valgt en ny Præsident, nemlig Falsen med 51 Stemmer og Amtmand Krohg som Vicepræsident. Bryn kom med nok en antijydsk Motion og Weideman læste noget op, som var ret kraftigt skrevet og som blandt andet sigtede til at udelukke dem, som have luret paa, hvad Udfald Tingene vilde faae og som ei have svoret Norges Selvstændighed. — Ved Bordet faldt den glatte Dahl i Sverdrups Hænder, der lod et Ord falde til denne halve Svecus om Grændseftædernes Vankelmodighed. Ogsaa blev der stiklet paa en Begivenhed, som jeg har glemt at anføre og som er et smukt Beviis paa, hvilke lumpne Midler visse Folk tillade sig at bruge. For nogen Tid siden kom der et anonymt Brev til Anker fra Bergen, hvori der tales om Bergensernes Misnøie med deres Deputerede og søges at kaste Skygge paa disse og man har senere opdaget, at dette Brev er blevet sendt — formodentlig fra Eidsvold — til Bergens Postcontoir for derfra at gaae hid og derved gjøre Tingen saa meget sandsynligere.

Til Gaarsdagens Nyheder hører, at der fra Grændserne ere komne Efterretninger til to Deputerede her, at Svensken er

meget misfornøiet og tilbøielig til at tage norsk Parti. Om Ponte-Corvo meldes intet, selv i de svenske Aviser, og det hedder, at han faaer sig en høi Post i Frankrig eller et Fyrstendømme daraussen og at Gustavs Søn igjen kommer paa den svenske Throne. — Jeg fulgte hjem med Falsen og Sverdrup, hvorhen Schwarz siden kom og vi morede os med et lille Billedgalleri i Vers. — I Løverdags faldt en Motion af Wulfsberg om, at Statsraaderne skulde vælges eller idetmindste foreslaaes af Kongen, igjennem med alle Stemmer undtagen hans egen og da han deri havde talt om den Hæl, Kongen kunde give Statsraaderne og den Frygt, som dette kunde indgive dem, lod Sverdrup et Ord falde om, at de formodentligt vare mere bange for deres Hoved end deres Hæl. Samme Dag oplæste jeg nogle Anmærkninger om Rang, Titler, Adelskab, Ordener og Privilegier.

Den 10de Mai.

Collett og jeg vandrede, efterat jeg til min Morgenpibe havde gjennemløbet Grundtvigs Pjece til Fædrelandet om dets Tarv og Fare, til Forsamlingen, der begyndte til sædvanlig Tid. Vi naaede lige fra § 60 til § 93 og fik endda forelæst en Indberetning fra Finants-Committeen og de af den til Deliberation fremsatte fem Poster, der bleve oplæste af Collett som Committeens Secretair og som formodentlig ville give visse Folk Anledning til at bevæge Himmel og Jord, da den behøvende Sum til 1ste Marts næste Aar er opgivet at være 14 Millioner N. V. Men derfra gaaer Aarets Indtægter og 4 Millioner til Korn og Fødevarer, som ere betingede, og Sagen bliver da ikke saa farlig, især naar man betænker, at Rigsbankdalerens effective Værdi ikke er mere end 32 ß Rb. og Courantdalerens 5⅓ ß. Under Forsamlingen listede jeg mig ned og talte et Par Ord med Fader Skriver fra Hovind, men kom netop betids nok tilbage for at opponere mod § 78 og den deri bestemte Inddeling af Storthinget. Denne blev dog antaget, men kun med een Stemme over. Siden lykkedes det mig dog at faae den i § 82 gjorte Bestemmelse, som jeg allerede i Committeen havde bestredet og hvorved Lagthinget fik Magt til at standse alle Forhandlinger,

kuldkastet, idet mit Forslag om, at et Forslag, som anden Gang blev afviist fra Lagthinget, skulde afgjøres ved $^2/_3$ Stemmer af det forsamlede Storthing blev antaget ved nogle og 90 Stemmer. Jeg blev tilligemed Bergenserne samt Bradsbergs og Buskeruds Amts Deputerede ansagt til Taffels. Prindsen fortalte den Mærkværdighed, at Hertugen af Angoulêmes Gemal (Dauphine) nu er anmeldt at have faaet en Søn paa samme Dag som Kongen af Rom kom til Verden, endskjøndt Ingen hidtil har vidst noget herom. Efterat have drukket Thee og spiist Aftensmad hos Falsen og Sverdrup, hvor ogsaa Rein var, vandrede vi hjem Kl. 9.

Den 11te Mai.

Morgenstunden anvendtes til at skrive i Dagbogen og et lille Brev til Pavels, om hvem Hount i Gaar fortalte mig, at han lider foruden af Koldfeberen tillige meget af sit sædvanlige Onde i Fødderne. — Forsamlingens Forhandlinger vare alt begyndte, da jeg kom. Resten af Constitutions-Udkastet blev debatteret og decideret. § 108 om Værnepligten samt §§ 110 og 111 om Odelsretten og Næringsfriheden bleve vidtløftigt afhandlede og alle desangaaende indkomne Betænkninger oplæste.

Ved Bordet blev jeg Fabricius's Sidemand, som fortalte, at foruden Briggen „Lolland" vare nu og Briggerne „Seagull" og „Alart" udgangne for at convoiere vore Skibe og at de tvende sidstmeldte havde, da de løb ud, mødt et Par engelske Fregatter med en Convoi, der rolig lod dem fortsætte deres Cours. — Rygtet siger, at C. Anker skal være gaaet til Paris for at negociere og at Gouverneur Anker er gaaet til Holland for derfra at tage over til London. Et Skib, tilhørende J. Aall, skal være taget af Svensken. Det svenske Parti har nu truet med, at Heltene i Rigssalen skulle komme til at blegne om et Par Maaneder. Wergeland var atter fremme med en Tale i Anledning af Værnepligten, men jeg var ikke saa lykkelig at faae at høre den. — I den Extra-Session, som Constitutions-Committeen holdt for et Par Dage siden, fik samme Wergeland en slem Ters af Sverdrup, da denne, idet han beviste Nødvendig-

heden af at antage udenlandske Mænd til Professorer, anførte som et Exempel Ørsted, der var saa hæderlig bekjendt for sine Kundskaber, Skrifter og især af sine skarpsindige Recensioner*). Efterat Constitutionen var expederet, skred man til Valget af de tre Mænd, som skulle redigere samme og dertil udnævnedes Sverdrup, Diriks og Weideman. — Efter Maaltidet gik jeg lige hjem. En Times Tid efter fik vi Besøg af Diriks, Middelfart og Lieutenant Schwartz. De tvende første ledsagede jeg et Stykke paa Hjemveien.

Den 12te Mai.

Formiddagen havde jeg til min egen Disposition og benyttede den til at afskrive syv af Finants-Committeen opgivne Poster, som i Morgen skulle debatteres, samt til at skrive i Dagbogen. — Collett fik et langt Brev paa 16 Sider fra Pram, hvori han yttrer sine varme Følelser for Norge, beklager sin Stilling og den Afviisning, hans Tilbud af sin Tjeneste fandt hos Rosenkrantz og melder, at han har skrevet til Prindsen om at blive ansat. Slaaer alt feil, vil han tage privat Tjeneste i Norge. I Sandhed, det er tungt for den varmtfølende med mange Kundskaber udstyrede og kraftfuld virksomme Mand at være i en saadan Stilling. Han beretter, at Kaas har overladt 5,000 Rdlr. til rentefrit Laan for Normænd i Kjøbenhavn, der mangle Penge til at kunne tage deres Examiner eller til at bestride Reisen til Norge og at denne tvetydige Person saaledes vil gjøre sig Venner af den uretfærdige Mammon.

Kl. $12^1/_2$ gik Collett og jeg til Værket. Steenstrup var i Fadderskab hos Forvalteren og Prindsen, som var bedt til Fadder, gjorde en Barselvisit. — Efter Maaltidet fulgte jeg med Falsen til Rein, som vi traf underveis og hos hvem de Tordenskyer trak sammen, som i Morgen vilde bryde løs. Christie og Motzfeldt vare paa Jagt i den nærliggende Skov og vi gik dem imøde. Efterat have røget en Pibe Tobak, van-

*) Ørsted havde i „Dansk Litteraturtidende" 1811 recenseret Wergelands Afhandling om et Norsk Universitet. Udg.

drede jeg hjem og satte mig til at fuldføre og reenskrive en Orationchen til i Morgen for ogsaa at lægge mit Ord i Retten. Dermed blev jeg først færdig Kl. 11½ om Aftenen.

Den 13de Mai.

Denne afgjørende Dag for vor Rigsforsamling oprandt klar, men kold. Førend jeg gik til Forsamlingen skrev jeg et Brev til min Elisa. De fleste Deputerede vare mørke og indesluttede i dem selv og saae med Ængstelighed de vigtige Forhandlinger imøde. General-Auditeur Berg traf jeg der og viste ham min Talestump. Kl. 10½ begyndte Forhandlingerne og efterat det sidst Passerede var oplæst, begyndte Debatterne om Finantsvæsenet. Wedel begyndte med en vidtløftig Recension over Finants-Committeens Indberetning og malede vort Pengevæsen med de sorteste Farver. Han fik vor formodentlige Gjæld opskruet til 30 Millioner Rdlr. S. V. Finantsraaderne bleve nu ophentede og Wedels paa Erindringer og Formodninger støttede Tractat blev nu paany oplæst og af Tank meget flinkt besvaret. Omsider skred man til Votering af første Post, som seirede med en Overvægt af 66 Stemmer. Nu kom anden Post om Statsgjældens Garanti og Debatterne begyndte paany og Finantsraaderne maatte atter frem. Sverdrup holdt nu en Tale, hvori han viste, at Pligt og Ære bød os at hævde vor Selvstændighed ved at offre vor Formue paa Fædrelandets Alter. Siden kom Rein med sin Tordentale, der nedskyllede Ironi og Alvor over Patrioterne, som af bare Ømhed og Kjærlighed ville sælge os til Sverrig. Denne kraftfulde Tale, der snart fremlokkede Latteren, snart Alvorsblik og frempiblende Taarer, aftvang Tilhørerne et Bravoraab med Hurra og Klap, som dog hellere maatte have været borte, og forstenede vore og Svenskens Venner. Wergeland puttede sin Tale i Lommen og stod op for at klappe. Strax ovenpaa holdt Omsen en Prædiken, hvori han benægtede Rigsforsamlingens Ret til at indlade sig i Finantsvæsenet og forresten var fuld af Vaas og Invectiver mod Finants-Departementet, hvorpaa Tank ikke blev ham Svar skyldig. Saa kom Pastor Iersin med en velmeent lille

Tale og saa kom min Wenigkeit. Havde de faa Ord, jeg talte, end intet andet Værd, saa havde de dog den Nytte, at de gave den brave Carl Stoltenberg Anledning til at gjøre et Tilbud af en Gave til de Fattige af 100 Tdr. Korn og af et Par tusinde Ditto, om hans Skib kommer lykkeligt fra Danmark, til Udlaan eller Salg for billigste Priis, et hæderligt Tilbud, som dog ikke blev efterlignet. Foruden disse blev der og i Anledning af første Post gjort nogle Bemærkninger af Major Sibbern og en Tale af Falsen. Ogsaa kom Carstensen til Slutning frem med nogle Strøtanker, som han beklagede vare meget adspredte og lovede meget naivt, at han herefter vilde give endnu mere til de Fattige. Omsider gik det til Votering og anden Post — den vigtigste — seirede med nogle og 70 Stemmer, efterat den havde faaet et lille Tillæg. Tank vilde, at Courant-Sedlen skulde indløses til hvad den gjælder for i Handel, nemlig 3 ß, og talte der imod sin Interesse som Kjøbmand, men det blev ved S. B. Coursen 375, ifølge hvilken 1 Rdlr. N. V. bliver 32 ß og Courant-Sedlen 5⅓ ß. Med lettet Hjertet gik de Fleste af Salen efterat denne haarde Dyst var forbi og Glæden yttrede sig ved Bordet i en Skaal for Norge og Rein og i et Par Sange. Efter Maaltidet gik jeg til Falsen og Sverdrup, hvor Middelfart og Heyerdal, siden Rein, Collett og Steenstrup samledes og hvor vi afskrev Reins Tale. Dermed bleve vi først færdige Kl. 10 og vandrede saa hjem glade over det lykkelige Udfald og den gode Sags Seir.

Den 17de Mai.

Jeg har nu tre Dage at gjøre Regnskab for og vil strax skride til at afbetale min Dagbogsgjæld. Den 14de bleve de fem øvrige Punkter af Finants-Committeens Forslag debatterede. Wedel, Løvenskjold og Cloumann havde meget travlt med Christie førend Forhandlingerne begyndte og jeg hørte siden, at det angik Bonden Huvestad fra Bradsberg Amt, som vilde have Christie til at give ham Attest for, at han havde voteret „Nei“ til anden Post i Finants-Committeens Forslag, hvilket han selv og de ovenmeldte tre Personer vilde gjøre deres Ed paa, men

da Christie bestemt erindrede, at han havde sagt „Ja“ og en halv Snees Personer omkring ham bevidnede det samme, fik han en lang Næse. Slige Kjeltringestreger kunne kun Mennesker, som ingen Ære have at tabe, indlade sig paa. Wedel opponerede som sædvanligt, men samtlige Poster gik dog igjennem. Fabricius fik Brev om, at Briggen „Lolland“ har taget en svensk Kaper og mødt en engelsk Fregat, som havde taget en dansk Kornskude tilbage fra en svensk Kaper og advarede for en svensk Fregat og Brig, som krydser efter ham. Vor Brig og Engelskmanden sendte hinanden et gjensidigt Hurra. Prindsen havde været meget glad ved denne Tidende og communicerede den til Schwartz, som han kaldte ind til sig Kl. 7 om Morgenen, da denne spadserede endnu i Tøfler paa Gaarden. Senere ud paa Dagen skal Prindsen have været i slet Humeur og om Eftermiddagen bestemte han at gjøre en Tour med Hegerman til Blakjær.

Den 16de blev paa Rigssalen den redigerede Constitution oplæst, Valg af Lov-Committee, Finants-Committee, Værnepligts-Committee og de tre Meddirecteurer ved Banken foretaget og da jeg havde afleveret mine Valgsedler til en Anden, fandt jeg det behageligere at ryge Tobak og drikke Grog paa Adjutant-Værelset hos Schwartz og høre og fortælle Anecdoter end sidde i den lumre og qvalme Sal. General-Auditeur Berg, Stoltenberg og Diriks gjorde os siden Selskab og medens disse Herrer afhandlede Bajonettens bedste Indretning fik jeg mig en liden Luur. En Over-Auditeur Olsen, som nylig er kommen fra Danmark, var der og som snarest. Gerhard Hofgaard, Licenciat Smith og en Strøm, der for ikke længe siden er kommen fra Tydskland og fortalte om den der herskende Enthusiasme for Norges Sag, saae jeg i Forstuen. Hofgaard søger nok om at komme i Embedstour. Præsten Bjerk og Major Gjentoft var ogsaa der. — Forhandlingerne bleve i Dag sluttede med Valg af nye Præsidenter og blev da Sverdrup, som var gaaet syg hjem, kaaret til Præsident og Motzfeldt til Vicepræsident. Næst ham havde jeg de fleste, nemlig 10 Stemmer. — Efter Bordet viste jeg Fader Bjerk Rigsdagssalen, hvor Wergeland sad og studerede og Løvenskjold havde en fortrolig tête à tête med en

Corporal Melbye, formodentlig om hvad der i Morgen skal opspindes i Anledning af Kongevalget.

Efter Bordet gik jeg hen for at see til Sverdrup og fandt ham til Sengs, omgivet af tvende Læger, Dr. Møller og Smith, der meente, at Kampherdraaber snart vilde gjøre ham god. Motzfeldt, Christie, Collett, Steenstrup, Middelfart, Heyerdal og Diriks kom og gik. I Anledning af Constitutionens Overleverelse til Regenten og Anmeldelsen af Kongevalget skal der forfattes en Adresse og da Sverdrup var Patient, overdrog han mig at smøre noget sammen i den Anledning, hvilket jeg gjorde efterat han havde meddeelt mig sine Ideer. Siden fuldendte Falsen og jeg det før ommeldte Billedgalleri. Sverdrup fik Brækvand efter Steenstrups Ordre og var i fuldt Arbeide med at expectorere sig, da jeg gik Kl. 9½. Steenstrup blev hos ham og fortalte, da han kom hjem, at Sverdrup følte sig bedre. — En Jens Svendsen (valgt til Medlem af Værnepligts-Committeen) som var med Briggen „Lolland", har meldt, at denne har taget to svenske Kapere og convoieret 40 Skibe til Christiansand, som medbragte nogle og 30,000 Tdr. Korn; at Henne har skrevet, at han troer, vi ikke bør vove at sende flere Skibe efter Korn; at Kongen er reist til Kolding og at man i Jylland ruster sig stærkt mod Svensken; at Benningsen, der commanderer ved Hamburg, har formeent Svecus at trænge paany ind i Holsteen. Der har gaaet Rygter om en Bataille mellem Danske og Svenske, hvori disse skulle have mistet 1,600 à 2,000 Mand, men man veed ikke, om det er med Auxiliair-Corpset eller andre danske Tropper.

Den 17de. Da Dagbogsgjælden var bleven clareret, vandrede jeg til Rigsforsamlingen. Sverdrup var kommet sig saavidt, at han kunde fungere som Præsident. Efterat de paany redigerede Forslag fra Finants-Committeen vare oplæste og antagne i deres nærværende Form samt et Par Promemorier fra Toten og Hedemarken, af hvilke det sidste var heelt curieust og hvori der foresloges at afskaffe Stiftamtmænd, Amtmænd, Bisper og Fogder og fastsætte Præsternes Løn til 300 Rdlr., skred man til Kongevalget. Her anspændte det svenske Parti sin sidste

Kraft for at faae dette udsat og da dette ikke lykkedes, men det, efterat Sverdrup og Falsen havde i en kort Tale viist, at en saadan Udsættelse vilde ansees af Naboen og de fremmede Magter for Frygtagtighed og Mistillid til den gode Sag, kom til Votering, søgte Anker, som først skulde give sit skriftlige Votum, at undvige ved at votere for Udsættelse. Men da Sverdrup, understøttet af de fleste Stemmer, paastod, at Valget af en Konge allerede var vedtaget af Forsamlingen strax at skulle skee og at Repræsentanterne vare forbundne til at udnævne en Konge, skjøndt det stod dem frit for at bestemme, hvem de vilde have, strandede Cabalen ogsaa her og Anker med Consorter maatte bide i det sure Æble at udnævne Prinds Christian, skjøndt med det Tillæg, at det af Forsamlingen var gjort dem til Pligt. Med alle Stemmer blev saaledes Prinds Christian udkaaret til Konge og det sidste store Slag var vundet. Den skriftlige Votering varede til Kl. 4. Siden blev Adressen, som skulde følge med Constitutionen, oplæst og antaget samt en Deputation af 12 Repræsentanter valgt til i Forening med Præsidenten og Vicepræsidenten samt Secretairen at overlevere Prinds Christian Constitutions- og Udnævnelses-Acten. Efter et Qvarteers Forløb kom Deputationen tilbage og strax derefter oplæstes Prindsens skriftlige Svar. Hount foreslog en Declaration til Nabomagten fra Rigsforsamlingen, hvori tilbydes dem fredeligt og venskabeligt Forhold, men i manglende Fald Kamp paa Liv og Død og i den Anledning blev bestemt, at en almindelig Declaration til alle udenlandske Magter om det norske Folks Beslutning at ville hævde sin Selvstændighed skulde tilstilles Kongen til videre Proclamation. Først Kl. 5 kom vi til Bords og der blev Norges Skaal drukket og Prinds Christians Skaal udbragt efterat Visen „For Norge, Kjæmpers Fødeland" og min Sang, „Norges Held og Christians Hæder" vare sungne. Efter Maaltidet blev tracteret med Punsch og et lille Normandslag samlede sig hos Staldmester Kaas, hvor der blandt andre blev sunget følgende:

Carl Stoltenbergs Skaal.

Den, som Norge ærligt mener,
Den, som under Norge vel,
Han hver Normands Agt fortjener,
Han skal nyde varigt Held.
Stoltenberg var blandt de Brave,
Han udstrakte kjærlig Haand;
Stor og ædel var hans Gave,
Stor og ædel som hans Aand.

Siden besøgte vi Falsen og Sverdrup. Der fandt vi Hagbart Falsen, Motzfeldt, General-Auditeur Berg og Provst Middelfart ved en Risengrød og et Fad Fisk og efter Maaltidet blev der atter Sang og Klang. Vi kom først hjem Kl. 12½. — Steenstrup havde i Dag fat paa Løvenskjold for hans Bagtalelser og Samtalen blev temmelig heed. Havde det været paa et andet Sted, var det nok kommet til haandgribelig Afgjørelse; men det har da Kammerherren tilgode. — Til Rigsdagshistorien hører, at Lensmand Lysgaard, som er Wergelands Sidemand, sagde til denne, da Rein havde endt sin Tale: „Den Tale var 20,000 Rdlr. værd fra Wennersborg". Prindsen har bestemt Overmorgen til at mødes med Rigsforsamlingen for at afgive sin Bestemmelse i Henseende til Constitutionen og Valget.

Den 18de Mai.

Jeg kom i Dag lidt silde op. Lidt hen paa Formiddagen kom Præsten Heyerdal og blev i Følge med os Kl. 11 til Eidsvold. Forsamlingen aabnedes Kl. 12. Declarationen, efter Hounts Forslag forfattet af Sverdrup, blev oplæst og antaget med den Forandring, at vor Forventning om Englands Bifald, grundet paa visse Udtryk i dets Fredstractat med Sverrig, skulde udelades. Siden blev det Exemplar af Constitutionen, som skal overleveres Kongen, underskrevet og beseglet af samtlige Deputerede efterat Wedel havde moveret om, at der skulde tilføies en Anmærkning om, at Constitutionen var antaget ved

Stemmeflerhed og blev underskrevet af alle, skjøndt der i mange Poster var Dissents. Men man fandt denne Snak unødvendig og at Underskriften som Eden burde være uden Forbeholdenhed, da jo Enhver kunde faae Udskrift af de til Protocollen førte Remonstrationer. Underskrivningen varede til Kl. 4. Siden kom Kammerherre Petersen med en Anke over Wergelands fornærmelige Udladelser mod Rigsforsamlingen i hans første Tale og paastod, at han maatte gjenkalde hine. Christie erklærede det samme og en stor Pluralitet var enig dermed. Wergeland havde stukket paa sig, men blev hentet op af Musketeer Loftenæs, en brav Bergenhuser, der gjorde en Mine, som lod til at betyde: „Jeg skal nok bringe ham levende eller død“. Omsider kom corpus delicti og da Anken mod ham paany blev fremsat, snakkede han en Hoben frem og tilbage og henskjød sig under Lovene. Men Diriks betydede ham, at Forsamlingen var hans Dommer. Sverdrup opfordrede ham nu og med det samme til at gjenkalde sine Beskyldninger mod dem, som i Februar havde været samlede med Prindsen. Wergeland henskjød sig under Anker, som senere havde læst hans Tale og erklæret, at han ikke fandt noget fornærmeligt deri, hvorved han slemt compromitterede sig, da han som Præsident havde lydelig yttret sin Misfornøielse over bemeldte Udfald. Tillige vrøvlede han om, at bemeldte Samling og Hyldning paa Eidsvold vel som enkelt Handling var uretmæssig, men dog i Betragtning af Omstændighederne og Følgerne retmæssig, og maatte nu taale den Bemærkning af Sverdrup, at han ikke kunde indlade sig paa et saa ulogisk Raisonnement. Til Slutning maatte han dog beqvemme sig til at gjøre Forsamlingen en Æreserklæring, hvorover hans Clienter bleve meget gramme. Grøgaard lod ved samme Leilighed nogle Ord falde om dem, som havde udspyet Gift og Galde, og fandt det meget heltemæssigere at udskjælde en heel Forsamling end en enkelt Person. Men Sverdrup var af modsat Mening og understøttede den med følgende Exempel: „Dersom Nogen vilde udskjælde den hele engelske Nation, vilde denne formodentlig lee ad Daaren; men fornærmede han en enkelt Engelskmand, vilde

denne formodentlig boxes med ham". Til Slutning blev man enig om en almindelig Amnesti og Forglemmelse af alle Stridigheder, ligesom Sverdrup forud havde erklæret, at han vilde afbede og ønskede glemt, hvad Bitterheder der under Debatternes Hede maatte været ham undslupne.

Kl. 5 kom vi til Bords. Men hos Prindsen blev der ikke Taffel før Kl. 7. En stor Deel af Forsamlingen var buden til et lille Calas i et af Spiseværelserne. Førend dette begyndte var jeg i Besøg hos Falsen og Sverdrup, hvor Rein og hans Broder Majoren vare. Kl. 8½ gik vi til Calaset. Sverdrup og Falsen aarsagede sig. Der var vel omtrent 40 Patrioter, som ved en Bolle Punsch sang fædrelandske Skaaler: „De tre høie Ord", Zetlitzes: „Vort elskede Norge", min: „End Norge paa sin Klippefod", „Norges Løve reiser sig" samt Reins og Stoltenbergs Skaal. — Ved Bordet blev drukket den fraværende Præsidents og den nærværende Hegermans Skaal og til Slutning Prindsens. Kl. 12 ranglede vi hjem. Capitain Holsteen, som fulgte et Stykke med, havde god Forhaabning om, at hverken England eller Rusland vilde have noget imod Norges Uafhængighed; ogsaa meente han, at Aarsagen, hvorfor Ponte-Corvo er bleven feteret af de Allierede, er, at han er Medvider i den nu til Modenhed bragte Conspiration mod Napoleon, der formodentlig i flere Aar, og maaskee lige fra Invasionen i Spanien, har været i Gjære og at han derved har havt en Klemme paa dem, som nu bortfalder. I Aalborg Aviser fra Begyndelsen af denne Maaned staaer en kraftfuld Proclamation fra Napoleon til den franske Armee kort førend Kronens Afstaaelse. General Caffarelli har foranstaltet en Revolution i Garonne-Departementet og hans Løsen er: „Napoleon, Æren og Fædrelandet". Napoleon har modtaget Elba og 5 Millioner Francs Pension og begjært Bibliothekerne i Fontainebleau samt alle sine Stadsequipager, som han dog neppe vil have Brug for paa Elba. Han skal ellers have sagt: „Den sidste Mand og den sidste Daler i Frankrig er min".

Den 19de Mai.

Denne store, Norge evig uforglemmelige Dag, da Krandsen skal sættes paa den Friheds-Støtte, som Normænd reiste sig, begyndte mild og skjøn; kun enkelte Skyer viste sig paa den lyse Vaarhimmel og ganske skyfri og uformørket tør vi ikke haabe at see vor Frelses- og Hæders-Dag oprinde og henglide. Kl. 10½ kom vi først afsted og Rigsdagsmændene vare alt samlede paa Salen, da vi kom. Jeg maatte altsaa ile med at faae mig iført min Præstekjole, som hang paa Adjutant-Værelset, og hørte imidlertid en klagende Stemme i en Seng. Det var Capitain Munch, Maleren, som for nogle Dage siden er kommet tillige-med Overauditeur Olsen fra Kjøbenhavn og nu maatte trækkes med Koldfeberen. Præsten Stabel laante mig en reen Pibekrave og saaledes begav jeg mig i fuld Ornat paa min Plads. Efter en halv Times Forløb kom Prindsen. I Spidsen af Toget var Rigsforsamlingens Deputation med Præsidenten etc.; dernæst kom Grev Schmettow, Regjeringsraaderne, Bisperne, Falbe, Wibe og A. Berg, Treschow etc. Efter dem kom den udvalgte Konge og Toget sluttedes af Adjutanterne. I en kraftfuld og vel udført Tale anmeldte Prinds Christian, at han modtog Kronen, som et frit Folk rakte ham, og endte Talen med at besværge Constitutionen, hvorpaa Sverdrup stod frem og op-fordrede Forsamlingen til at aflægge Eden, som han foresagde og som gjenlød fra alle Munde. — Himlen hørte Kongens og Folkets hellige Ed og gid den Algode give begge Kraft til at holde den ubrødelig! Næsten intet Øie var tørt og en hellig Følelse udbredte sig over den hele Forsamling i denne store høitidsfulde Time. Nu lød efter Præsidentens Opfordring et „Held Norge!“, „Held dets Konge!“ og nu tordnede Kanonerne og Salen skingrede af et tredobbelt Hurraraab. Kongen lod derpaa Holten forelæse sine Skrivelser til Danmarks Konge i Anledning af Norges Beslutning at ville være fri og i Anledning af det lagte Beslag paa de herværende Brigger samt Billes og Lønborgs Opfordringer til Fæstningernes, Kassernes etc. Over-givelse, item Kongens Svar og Prindsens Svar til Bille og

Lønborg. Holten begik under Læsningen en besynderlig Buk ved at læse Philosophi for Pligtfølelse, hvori Kongen rettede ham. Efterat Alt var tilende paa Salen toge vi til Kirken Kl. 12½. Kongen escorteredes af det ridende Jægercorps, anført af Major Nielsen. I Kjærren med mig var Major Rein og vi maatte døie megen Støv. Tjenesten begyndte Kl. 1½ og efterat en Psalme var sunget, besteg Leganger Prædikestolen og for det meste vrøvlede over en Time over Himmelfarts-Texten og sluttede med en Apostrophe til Kongen og en til Rigsforsamlingen, hvori der var enkelte gode Steder, men ogsaa en Portion Egoisme. Efter Tjenesten toge vi en Dejeuner i Legangers Have, hvor der var dækket et stort Bord. Kongen og Rigets fornemste Mænd vare i et Lysthuus.

Ved Bordet blev sunget: „Stig, Christian op paa Haralds Stol", derpaa „Storm-Marsch", „Normænds Ønsker" og saa Kronprindsens Skaal til min Sang: „Dit Faderblik med Længsel skuer", Alt under Kanonernes Torden. — Efter Maaltidet var jeg hos Falsen og tog Afsked med ham og Stoltenberg, som var der. Jeg ventede paa Sverdrup til Kl. 9½ og vandrede saa hjem i den blide Aftenstund.

Den 20de Mai.

Formiddagen blev anvendt til Indpakning af mit Tøi, til at indføre Gaarsdagens Begivenheder i min Dagbog og afskrive til min Nabo paa Rigssalen, en Musketeer N. Johansen Loftesnæs, en ægte Normand og brav Bergenhuser, de af mine Viser, som ere blevne sungne og som han har udbedet sig af mig. Kl. 1 forlod jeg Lysager og sagde min Vært, fordum Sergeant, nu Uhrmager og Jordbruger, Ole og hans Gemal Farvel, formodentlig for bestandig. I Adjutant-Værelset fandt jeg Diriks med Flere ved et Glas Madeira. Even Lande, som har plaget alle Jurister og især Diriks med at faae afskaffet, hvad han kalder Farbror-Retten, nemlig Brødrenes Odelsret fremfor ældste Søns Døttre, kom nu og med samme Snak og i den Anledning blev følgende Vise af mig digtet:

Med Even Landes Farbror-Ret
Vi har vor fulde Hyre,
Og Diriks er alt af den mæt,
Men vil nok Rumlen styre.
Han lander ei, hvor Lande boer,
Han sander ei, hvad Lande troer
Og lider ei den Farbror-Ret,
Men kalder den Uhyre.

Siden var jeg paa Salen for at underskrive Protocollen. Sverdrup bad mig gjøre en Enigheds-Sang og jeg maatte da atter gjøre et Badutspring med min Pegasus og galoppere sammen følgende:

Om Fædrelandets Alter træde
Vi, Norges Sønner, Haand i Haand
Og Norge seer med Moderglæde
Til hver, som eier Fædres Aand.
O! helligt er os hendes Navn,
Ømt sluttes hun i Sønners Favn!

Med ærligt og med enigt Hjerte
Vi høre vil vor Moders Røst,
Og hvad hun moderlig os lærte
Skal gjemmes troligt i vort Bryst.
Ja Haand i Haand og Favn i Favn
Vi signe vil vor Moders Navn!

Denne Sang tilligemed den af „Høstgildet": „Enige Brødre, det ville vi være" bleve sungne ved Bordet og Enigheds Skaal drukket, hvorpaa Ven og fordums Fjende toge hinanden i Haanden. Siden vare vi paa Rigssalen for at høre det sidst Forhandlede oplæst. Til Slutning oplæste Commandeur Fabricius en vakker Opfordring til Enighed og samtlige tilstedeværende Medlemmer af Rigsforsamlingen sluttede Favn i Favn en Broderkjæde med Forglemmelse af al fordums Strid. Wedel og Løvenskjold vare ei tilstede. Nu lavede alle sig til Reisen og de, som her havde lært at kjende og agte hinanden, skildtes ad med rørte Hjerter. Det var i Sandhed en alvorlig og høitidelig Stund og gid de Følelser, den vakte, maatte bevares i ærlige og gode Hjerter.

Christiania den 22de Mai.

Kl. 10 gik vi i Kirke og hørte en god Prædiken over den befalede Text: Ps. 12 C., 1 V. Efter Prædikenen besøgte jeg Sverdrup, som ikke befinder sig ret vel, og traf der Hersleb og Poul Hofgaard. — Vi spiste Kl. 1 for at komme betids til Byens Kirke, hvor alle Embedsmænd og Corporationer skulde modtage Kongen. Han kom til Hest Kl. 2 escorteret af det ridende Corps og ledsaget af Byens Repræsentanter og hele Adjutantstaben. Toget begyndte nu. I Spidsen Bech og Bugge med Geistligheden Par om Par, saa Kongen, derpaa Repræsentanterne, Statsraadet etc. Acten aabnedes med Skabningens Halleluja, som blev taalelig godt udført, skjøndt det for mig ikke tog sig saa godt ud, da jeg sad bag Orchestret i Choret. Saa besteg Bech Prædikestolen og holdt os, just ikke varme og vaagne, men snarere det Modsatte. Efter Prædikenen blev istemt: „O store Gud vi love Dig!" med fuldt Accompagnement. Bech gik nu ned paa Kirkegulvet og fremsagde et, jeg troer af ham selv forfattet Vers, som jeg ikke kunde høre. Kongen holdt fra sin Stol en kort hjertelig Tale til Folket, som besvaredes med et skingrende tredobbelt Hurra. Han forlod derpaa Kirken og red gjennem Gaderne, hvor Borgerskabet og Militairet paraderede, til sit Palais, hvor han atter modtoges af alle Corporationer og gav disse Audients i følgende Orden: 1) Regjeringsraaderne, 2) Stiftamtmænd og Byens Repræsentanter, 3) Geistligheden (hvorover Grev Schmettow blev meget bøs), 4) Universitetet, 5) de Militaire og 6) udenbyes Embedsmænd. Til Geistligheden, for hvem Bech førte Ordet, sagde han: „At han stolede paa Anvendelsen af deres Indflydelse til Religionens og den gode Sags Fremme". Med Følelse talte han og om denne Dags Vigtighed for ham, da han paa den blev confirmeret for 10 Aar siden, kom til Christiania for et Aar siden og nu havde holdt sit Indtog som det elskede Norges Konge. Gamle General Stricker var og krøbet ud ved denne Leilighed, skjøndt 84 Aars Olding og ligesaa Lumholtz, der er et Aar ældre og som havde ladet sin skingrende Stemme høre i Kirken.

Om Eftermiddagen besøgte jeg Otto Collett, hvor jeg traf

Faber, Bauman, Rosenkilde og Dr. Munk fra Frederiksstad. Siden var jeg hos Holm for at høre om Rein var kommen, men fik at vide, at han først ventedes om et Par Dage. Diriks var der. — Kl. 9 om Aftenen vandrede jeg med Pavels's, Hount og Jersin for at besee først Æreporten, der var betrukket med Grantræ og paa den ene Ende havde C F og paa den anden Norges Løve, paa hver Side en Balustrade, hvor Damerne stode og strøede Blomster og Jomfru Winge havde overrakt Kongen en Subscriptions-Liste, hvorpaa var tegnet for 12,000 Lod Sølv, et Par hundrede Lod Guld samt Kobber, Jern, Korn etc., som offredes paa Fædrelandets Alter. Derfra gik vi til Ankers Have, der var illumineret med Smag. I Baggrunden af Hovedgangen var et Transparent, som forestillede en Støtte med Kongens Krone og Chiffre og Emblemer af Fasces og en Hund, som Sindbilleder paa Enighed og Troskab, med en poetisk Underskrift af Pavels. Bag samme skjænkede Flor Punsch for den høistærede Pøbel, thi andre kunde og vilde ikke trænge sig frem. I en af de tvende illuminerede Pavilloner var anrettet for Kongen en liden Refraichissement. Ved Siden af Haven laae et illumineret Skib behængt med alle Nationers Flag. Folkestimlen var stor og jeg havde Møie med at bringe tvende af Pavels's Børn, som jeg havde ved Haanden, med hele Lemmer tilbage. Kl. 10½ gik vi hjem og hørte en halv Time efter Kanontorden, som signaliserede Kongens Ankomst i Haven. Jersin og jeg vare paa Veien til at gaae derud, men besindede os og foretrak Sengen.

Den 23de Mai.

Til Gaarsdagens Nyheder hører, at der er fabrikeret 16 Kammerherrer og 8 dito Junkere, hvilket er lidt flaut, især da saa agtede Mænd som Hegerman og Fabricius ere deriblandt og formodentlig derved udelukkede fra Folkerepræsentationen. Haxthausen er bleven Overhofmarskalk og Generallieutenant, det sidste er og Staffeldt og Lowzow blevne, Schmettow General, Kaas Hofmarskalk og Elisen Staldmester. — I Anledning af Kammerherrevæsenet begik jeg en snurrig Feiltagelse. Da vi

vare samlede ved Kirkeporten, traf jeg Generalauditeur Berg, som med en tilsyneladende fortrædelig Mine fortalte mig om det Snavs, han havde faaet bag paa, hvortil jeg, som tog det i bogstavelig Forstand, svarede ganske troskyldig: „Det gaaer vel af igjen!". Først nogen Tid efter hørte jeg om Kammerherre-fabricationen og saae de tvende Knapper, paa hvilke den tilkommende Nøgle skal hænge, og begreb da først min Feiltagelse.

I Formiddags var jeg i Visiter hos Berg og Haxthausen, som ei vare hjemme, hos W. Boisen og hans Broder Didrik, hvilken sidste spaaede, at den norske Trælast ei vilde finde Afsætning herefter, og saa hos Kaas med en bestilt Strophe i Anledning af en lille Høitidelighed for Kongen paa Ladegaardsøen. Jeg maatte endelig opvarte Hofmarskalkinden, der laae som Patient paa en Sopha og havde Tulstrup hos sig. — Den Efterretning, at jeg var ansagt til Taffels i Dag, var mig saa meget mindre behagelig, som jeg hellere havde siddet til Bords hos Pavels, der havde et Pikkenik for adskillige Rigsdags- og andre Mænd, hvorved jeg skulde have været en ædende og syngende Gjæst. Jeg fik netop gjort et kort Affkedsbesøg hos Svigermama og ilede saa hjem for at gjøre mit Toilette. Kl. 4 spadserede jeg i fulde Pontificalia til Majestæten, hvor jeg skulde være ansagt til Marskalkstaflet. Der fandt jeg foruden Haxthausen, Haffner, Kaas og Elisen, som høre til Hoffet, samt Stiftamtmand Schouboe, Rigsdagsmændene Diriks, Cancelliraaderne Dahl og Heiberg. Bisp Bugge var der og. Vi spiste alle ved Kongens eget Bord og der var, saavidt jeg kunde mærke, intet Marskalkstaffel. Der blev pratet ganske ugeneert som hos den fordums Prinds. Efter Taflet havde Diriks, Dahl, Heiberg og Bugge privat Audients og den sidste fulgte derpaa med mig til Pavels, hvor der efter en Times Passiar og Smøgen blev spillet, ædt og drukket til Kl. 12. — Rygtet siger, at engelske Fregatter blokere de norske Kyster; men Haxthausen erklærede, at intet Officielt havdes herom, saalidt som om det bebudede engelsk-russisk-østerrigsk-preussiske Gesandtskab.

Eger den 24de Mai.

Jeg naaede frisk og vel mit Hjem Kl. 9½ og var hjertelig glad ved at finde Alting vel der og komme i Rolighed igjen efter næsten 7 Ugers Tummel og Urolighed. Gud give nu, at Værket, som er fuldendt, maa lykkes og bestaae, da vil Mindet om det vigtige og i mange Henseender interessante Møde blive dobbelt behageligt. Hvordan end Udfaldet bliver, saa er dog Nationalaanden vakt og givet et mægtigt Stød fremad og om vi falde, beder og haaber jeg til Gud, at vi maa falde med Hæder.

Held Norge! Held Norges Konge!

IV.

Dagbog under det overordentlige Storthing

fra 5te October til 29de November 1814.

Aggershuus den 11te October 1814.

Saa svært det end falder mig og saa længe jeg end har betænkt mig paa at optegne de Begivenheder, hvis Aarsager ere saa oprørende og hvis Følger turde blive saa smertelige for hver ærlig Normands Hjerte, vil jeg dog stræbe at overvinde mig selv og med muligste Rolighed og Upartiskhed stræbe at nedskrive det Mærkeligste ved det overordentlige Storthing, hvis Medlem en sørgelig Lod (thi jeg blev det ved Lodtrækning mellem Justitsraad Wulfsberg og mig) bestemte mig til at være.

Den 5te October Kl. 7½ om Morgenen tog jeg fra Eger, naaede Drammen henved 11 og kom til Gislebæk Kl. 12½. Der traf jeg en gammel Bekjendt, Herlofsen fra Laurvig med Kone og strax efter kom min brave Carl Stoltenberg. Efterat have ladet mig beværte af dem med en liden Frokost, fore vi afsted og Herlofsen tog Plads hos mig i Vognen for at vi kunde passiare sammen. Han fortalte mig blandt andet, at Frederik VI paa et Par løse Udladelser af Metternich til Bernstorf var tøflet afsted til Congressen i Wien for om muligt at redde Holsteen, hvor man ikke vil være eller tale Dansk, hvilket sidste bemeldte Frederik VI endelig vil have dem til; at han til denne Reise har laant et Par hundrede tusinde Ducater hos en Jøde, til hvis Betaling Salget af Laurvigs Grevskab for 10,000 Pund Sterling skal hjælpe ham, samt at en engelsk Flaade imidlertid, efter Udsagn af en Skipper, som nylig er kommen fra Danmark, har benyttet Leiligheden for at blokere Sjælland, hvor man

længes efter det nye Herskab, vistnok mere end vi efter vort. Fra Ravnsborg havde jeg Selskab af Carl Stoltenberg, den varme og brave Normand, med hvem jeg talte meget om Dagens sørgelige Anliggender og som endnu syntes at nære noget Haab, ligesom han er beredt til enhver Opoffrelse. Han fortalte, at han havde skrevet til Kammerherre Brock og udbedet sig Oplysning om Forfatningen og efter hans Tilbagekomst fra Kjøbenhavn faaet Svar: At vi manglede Alt, selv Ammunition. Denne sidste havde Stoltenberg tilbudet sig, hvor voveligt end dette Foretagende kunde synes, at ville bestræbe sig for at anskaffe — men fik intet Svar. — Først mellem 7 og 8 naaede vi Christiania, da Føret og Hestene vare usle. Jeg tog til Pavels, hvor mit Qvarteer var anviist.

Den 6te tilbragte jeg med at besøge Treschow og min Svigermoder. Hos den Første fandt jeg Sorenskriver Berg, som tilligemed Grev Wedel er Repræsentant for Jarlsberg. Treschow gjorde mig blandt andet opmærksom paa, at den Post, som mine Committenter blandt andre havde fastsat: At Foreningen med Sverrig skulde garanteres af de allierede Magter, endelig maatte frafaldes, da dette kun vilde give disse Magter en altfor ønskelig Leilighed til at blande sig i Spillet til Fordeel for sig, men hverken for os eller Sverrig. Forresten disputerede vi om indskrænkede Fuldmagters Lovlighed og Passelighed, hvorom der i „Tiden" findes et udførligt Raisonnement. — Siden var jeg paa Banken for at ombytte blaa Sedler. — Om Eftermiddagen samledes de fleste af Storthingets Medlemmer hos Agent Nielsen for nærmere at aftale med hinanden næste Dags Forhandlinger og gjøre nærmere Bekjendtskab med hinanden. Der traf jeg da mangen gammel Bekjendt og fordums Rigsdagsmand. Efterat Sessionen under Diriks's Præsidium var til Ende, blev der politiseret, drukket Punsch, røget Tobak og spiist Smørrebrød. — Samme Dags Formiddag havde Pavels ogsaa et Besøg af Hount, der tilligemed Aschehoug og Manthey ere valgte for Smaalehnenes Amt paa nærmere Approbation af Storthinget. Dette Gjensyn var just ikke behageligt, men Hount syntes at troe, at han intet har at bebreide sig.

Den 7de samledes man paa Cathedralskolens store Auditorium Kl. 10 og Forhandlingerne begyndte omtrent Kl. 11 med, at man enedes om at vælge en interimistisk Præsident og Secretair, hvortil Diriks og Christie udkaaredes. Siden valgtes en Committee til at revidere Fuldmagterne. Imidlertid besøgte jeg Præsident Bull for at hilse paa hans nys ankomne Broder, min gamle Justitiar, men traf ham ei hjemme. Da jeg ved min Tilbagekomst til Storthingssalen mærkede, at der endnu vilde medgaae en rum Tid, vendte jeg atter tilbage til Bulls i Selskab med den vrøvleagtige Landsdommer Nansen. Strax efter kom Justitiaren hjem og jeg fandt ham næsten ganske den samme, lige fuld af Sprichwörter og Anecdoter, hvoraf der faldt adskillige under vort Toccodille-Spil, blandt andre om en Præst, hvis Huus et Par Gange var afbrændt og som, da Ulykken tredie Gang ramte ham, af Fortvivlelse vilde lade sig indebrænde. En Bonde, som vilde redde ham trods hans Remonstrationer, sagde til ham: „I Helvede skal I brænde og ikke her". Da jeg kom tilbage til Storthinget, vare alt Debatterne over Committeens Bemærkninger ved Fuldmagterne begyndte og faldt da Repræsentanterne Commerceraad Broch fra Frederiksstad og Kjøbmand Hansen fra Frederikshald formaliter igjennem; den Første, fordi han foruden at have aflagt svensk Ed ikke var constitutionsmæssig valgt, da Frederiksstad ei har det fulde Antal Stemmeberettigede til at vælge en Repræsentant, og den Sidste, fordi han og hans Committentere have aflagt skriftlig Ed til den svenske Konge, fra hvilken de dog troede sig løste ved Conventionen. Til Slutning valgtes en Committe til at omarbeide det forrige Reglement for Rigsforsamlingens Forhandlinger. Sessionen endtes Kl. 5 efterat der tillige var bestemt, at enhver Repræsentant skulde erholde en Indtrædelses-Billet, som han kunde overlade sine Venner.

Den 8de begyndte Storthinget, som var bekjendtgjort i Byen ved Herolder, Kl. 11 efterat man en rum Tid forgjæves havde ventet Besked om og hvorledes Kongen vilde aabne det. For end mere at trainere Tiden afskrev hele Forsamlingen en Liste over Repræsentanterne. Omsider kom et Brev fra Kongen,

hvori han begjærer, at en Deputation af Storthinget maatte blive ham sendt, da hans Helbred ei tillod ham at møde personlig. Præsidenten erklærede nu Storthinget aabnet; men Præsten Brun og flere betydede ham snart, at en saadan Fremgangsmaade ikke var constitutionsmæssig og forlangte Storthinget aabnet paa den i § 74 befalede Maade. Diriks vedblev at ville forsvare Sagen, hvis Urigtighed han nok altfor vel indsaae, men for at Kongen ei skulde compromiteres og forspildte derved sin Popularitet. Omsider blev decreteret, at en Deputation af fire Medlemmer, Treschow, Knudsen, Sørensen og Weideman, skulde sendes til Statsraadet og melde det, at Storthinget ajournerede sig indtil det constitutionsmæssig blev aabnet. Svaret lød, at det skulde skee om en halv Time, og virkelig indfandt Statsraaderne Rosenkrantz, Sommerhjelm, Collett og Aall sig omtrent til den bestemte Tid og Rosenkrantz oplæste en temmelig vidtløftig og vel skrevet Tale, hvori Kongen, efterat have gjort opmærksom paa sin Hengivenhed og Opoffrelse for Folket, søgte at bevise Nødvendigheden af det gjorte Skridt og henviste, hvad Krigsbegivenhederne angik, til den nedsatte Undersøgelses-Commission, men desværre ville nok de Anklagede igjen henvise til ham. Gid han havde lige saa megen Styrke i at handle som i at skrive, saa var hans og vor Lod blevet anderledes. Imidlertid fremlyste hans blide Characteer og varme Hjerte ogsaa her. Statsraadet gik, da Talen var læst, ledsaget tilbage som frem af en Deputation af otte Medlemmer og Storthinget erkjendtes nu for aabnet. Men Alle forundrede sig over, hvorledes Kongen kunde troe, at Storthinget vilde lade sig gefalle den af ham foreslaaede Maade at aabnes paa og end mere, hvorledes Statsraadet, da dette glippede, saa flux kunde skaffe Talen frem og man gjættede frem og tilbage, om det skulde være en Farce, et politisk Forsøg eller en Følge af Svaghed og Forvirring. Den af Kongen forlangte Deputation blev bevilget og bestemt at skulle bestaae af 25 Personer, meest af dem, som ei forhen havde seet Kongen, og at den med Treschow som Senior i Spidsen skulde tage til Ladegaardsøen den 10de October. Storthingets Samling blev berammet til Dagen efter Kl. 9.

Saa blev og bevilget 20 Indtrædelses-Billetter til Uddeling ved Universitetet, de høiere Autoriteter og Magistraten.

Den 9de havde vi et Besøg af Provst Hertzberg, der agtede sig til Slotskirken. Hans politiske Tro, skjøndt han er Bergenser, har nok lidt megen Forandring ved at see Tingen nærmere og i sin rette Gestalt og saaledes er det nok gaaet de fleste. Forresten fører han et temmelig høittravende Sprog. — Pavels besvarede i sin Prædiken det Spørgsmaal: „Hvo er Christus?“ saaledes, at nogle af hans Tilhørere fandt, at han nu prædikede mere bibelsk end tilforn. — Efter Prædikenen gjorde jeg Visiter hos Statsraaderne, af hvem jeg traf Rosenkrantz, Collett og Aall hjemme. De vare alle enige i, at der ikke er at tænke paa Modstand, men blot paa hæderlige og betryggende Vilkaar, som der er Haab om at erholde ved Fasthed og Enighed. Det værste Punkt er om Fæstningernes Besættelse, som Svecus nok ikke vil give Slip paa, idetmindste ikke for det første. Dog troer man, at deres Sløifning om et Aars Tid vil blive bevilget paa Frederikstad nær som Sø-Fæstning. En svensk Officeer havde yttret, at Gouverneuren maatte tilstaaes en Garde af 100 Husarer. Ellers er nok de hidsendte Commissairer strengere i deres Fordringer end Ponto-Corvo, som skal være meget liberal i sine Grundsætninger betræffende Norges Forfatning og meget tilbøielig til at vise Eftergivenhed. Man troer derfor, det vil være rigtigst at henskyde sig under ham, hvis de Andre skulde spænde Buen for høit og at det var bedst at faae ham til Vice-Konge. — Af de 14 Millioner Rdlr. er der neppe 1½ Million. Derimod skal Armeen være vel forsynet med Proviant og Klæder.

Hos Bech fandt jeg de fleste af Storthingets geistlige Medlemmer samt Professor Skjelderup og Sørensen og andre interessante Mænd. — Ved Bordet blev sunget et Par Viser for Norge. Consistorialraad Aschehoug fortalte mig Krigshistorien i hans Egn, roste Ponto-Corvo og især Oskar, men fandt Vegesack temmelig brutal. Batterierne ved Langenæs, som ere anlagte af en Kammerjunker og Ingenieur-Lieutenant Nissen efter Aubers Tegning, vare blevne meget beundrede af de svenske Generaler

og anpriste som et Mesterstykke af Fortification. Bech vilde vide, at en Coureer fra Danmark, der indtraf, da et Hovedslag skulde leveres, skulde have standset Operationerne.

Den 10de October var Rastdag. Jeg benyttede Formiddagen til at hilse paa og frokostere hos Kammerherre Berg, Assessor Hagerup og Christie. Hos den sidste indfandt sig Mathias Hagerup, der har forladt et Embede ved Politiet paa 1,500 Rdlr. S. V. for at forsøge sin Lykke. Han havde, efter eget Sigende, havt megen Omgang i Kjøbenhavn med Allemand og paastod, at denne havde tilbudt sin Tjeneste og var en meget duelig General, især i den lille Krig. Som Husar-General bar han røde Buxer og de jydske Soldater spurgte stedse, om han med de røde Buxer var med, naar de skulde gaae paa. Besynderligt, at dette Tilbud ei blev antaget. Vandamme meente han og vi kunde faaet. Men — sic erat in fatis. Vi skulde nu engang opoffres af hoved- og hjerneløse Generaler. — Til Middag spiste Hount hos Pavels og fortalte om sin Mission hos Kongen, som han selv synes at have bedre Tanker om end Andre. — Om Eftermiddagen gjorde jeg atter, efterat have spadseret en Tour med Pavels og Hount paa Fæstningen, et forgjæves Besøg hos Sverdrup, gik derpaa en Tour, mødte min Karl, som havde bragt Brev fra min Kone, gik hjem og besvarede det og spillede ved Aftenpiben fremdeles en Piquet med Pavels. En Præst Strøm fra Kregome ved Frederiksværk, en Pestalozzianer, er paa en Maade rømmet hid fra Danmark og vil nok komme til at fortryde dette Skridt. Præsten Essendrup har i disse Dage hjemsøgt og plaget mig med sine Kjævlerier med Teilman.

Førend Forhandlingerne begyndte i Dag, den 11te October, fik hvert Medlem en Liste over Repræsentanterne, der udgjøre 78 i Tallet. Af dem er Professor Krog syg og Oberstlieutenant Krabbe, som af Grev Schmettow var commanderet til Røraas i Anledning af en Invasion, hvormed en svensk Oberst truede, er endnu ikke kommet, men er af Storthinget paalagt at indfinde sig ufortøvet. — Det af Committeen forfattede Reglement blev discuteret og besluttet, at Committeen skulde vedblive og til

samme indleveres, hvad videre Forbedringer og Forandringer der maatte findes fornødne. Major Sibbern foreslog, at al lydelig Tilkjendegiven af Bifald eller Mishag maatte forbydes samt at den skriftlige Votering maatte skee i et afsides Værelse og hver enkelt Medlem uden Vidner føre sit Votum til Protocollen, for at han desto friere kunde yttre sin Mening. Derimod kunde jeg ikke andet end opponere, deels fordi man ikke bør tiltroe noget Medlem af Storthinget den Svaghed, ikke at turde følge sin Overbeviisning og være sin Mening offentlig bekjendt, deels fordi det i saa Fald blev Secretairen umuligt at legitimere sig, om Nogen skulde paastaae, at hans Votum var urigtigt tilført. Dog — nu først erindrer jeg, at Forhandlingerne ikke begyndte hermed, men med en Indberetning fra Deputationen til Kongen om Resultatet af sammes Sendelse, hvilken blev meddeelt af Treschow som Præses for Deputationen. Han meldte da, at han, af Frygt for at der i Abdications-Acten kunde være glemt at udstrække samme til hans Afkom, havde begjært privat Audients og andraget Sagen samt at Kongen med megen Følelse og de varmeste Ønsker for Norges Vel havde overgivet denne Act i Deputationens Haand. Acten blev oplæst. — Derpaa foresloges Valget af Lag- og Odels-Thing. Men forinden besteg Treschow Talerstolen og udviklede kortelig Fordelene og Manglerne ved denne Afdeling samt foreslog: 1) at der uden Hensyn paa Alder, Stand etc. skulde vælges hvert fjerde Medlem af Districterne; 2) at ethvert Forslag, enten det af Odelsthinget antages eller forkastes, bør gaae til Lagthingets Bedømmelse. Efter adskillige Discussioner af Wedel, Christie og Flere, som henviste til Grundlovens §§ 47, 83 og 110, blev vedtaget, at Storthinget under nærværende Forhandlinger skulde handle in pleno, men dog Afdelingen skee og træde i Kraft, naar det fandtes fornødent. Ligeledes blev vedtaget, at det samlede Storthing skulde have sin egen Præsident og Secretair foruden Lagthingets og Odelsthingets. Til Storthingets Præsident valgtes Christie og til Secretair Sorenskriver Weideman.

Pavels og jeg vare budne til Middag hos Rosenkrantz, hvor den hele svenske Clique, bestaaende af 17 Personer, var

samlet. Statsraad, Riksens Herre og Seraphimer-Ridder Rosenblad er den fornemste, dernæst kommer nok Grev Platen, en Pommerink, som er den honnetteste, Statssecretairerne Wetterstedt og Wirsén, som ere de meest politiske og poliske, saa Biskop Rosenstein, som skal være en af Sverrigs største Talere. Disse ere nok de egentlige Commissairer. Valerius er Secretair og har spændt sin Pegasus for Statens Plov, saa den nok ikke flyver mere. Han er en høi, velvoxen og førlig Mand, der ikke synderlig indlader sig med Nogen. En Grev Mørner er ogsaa med som Statssecretair og hans Broder, som sidste Gang var Fange, har ogsaa indfundet sig. Af det øvrige Slæng husker jeg kun en Oberst Veidenhjelm (om jeg mindes ret), en meget vakker Karl, der maaskee er bestemt til at vinde Damerne for den svenske Sag, hvis største Fjender de og Præsterne ansees for at være. En Grev Horn, Søn af den bekjendte Clas Horn eller Clasen, samt en Søn af Grev Rosen var der og. Jeg indlod mig ikke synderlig med nogen af dem, undtagen Biskop Rosenstein, med hvem jeg talte om Oxenstjerna og andre svenske Digtere. Alle vare for det meste behængte med Ordener. Pavels fik adskillige Complimenter af Rosenblad og Rosenstein for sine Taler. Da Caffen var drukket, absenterede de svenske Herrer sig og min Bemærkning til Grevinde Knuth, at Luften nu blev sundere, blev nok hørt af en Svecus, der stod bag mig — men det er lige meget. Med Major Schjøtt passiarede jeg under en Pibe Tobak om vor 14 Dages Krig. Han troede, at Hals var mindre skyldig, da han manglede Ammunition, men at Hjerman var den groveste Synder og maaskee den eneste, som man kunde komme tillivs. — Medens vi sadde ved Spillebordene meldte Valerius sig for at tale med Rosenkrantz, og denne troede, at han gjorde sig Ærinde for at see om der var Selskab.

Ved Aftensmaaltidet fortaltes der Anecdoter og Rosenkrantz, som syntes at være blevet lettere om Hjertet efterat være blevet det svenske Herskab qvit, var ret munter. Grev Mørner havde consuleret Grevinde Knuth om Valget af Hofdamer til Dronningen af Sverrig, naar Kroningen her skulde foregaae. Mellem

11 og 12 vandrede vi hjem i Regn og Søle og maatte atter vente en halv Times Tid før Fæstningsporten blev aabnet.

Den 12te October.

Jeg kom i Dag 1/4 Time for silde til Storthinget, hvor Forhandlingerne alt vare begyndte med at discutere de af Statsraadet (ved dets Møde i Thinget forrige Dag) fremlagte trende Poster, nemlig: 1) hvorledes der skal forholdes med Regentskabet under nærværende Omstændigheder; 2) Begjæring om, at en Committee maa bestemmes til at modtage Oplysninger om Rigets Forfatning og Forslag, at samme Committee kunde modtage de af de svenske Commissairer fremlæggende Propositioner og Anmeldelse om, at bemeldte Commissairer have begjært Underretning om, naar de kunne blive modtagne af Storthinget. I Henseende til første Post blev vedtaget, at der skulde tilforordnes Statsraadet tvende Medlemmer udenfor Storthinget. Anden Post gav Anledning til mange og for Storthinget just ikke ærefulde Debatter. Den ellers forstandige og brave Svend Brun, efterat have gjort et Sidehug til alskens Committeer, fremkom med det snurrige Forslag, at Statsraadets Protocoller skulde gjennemgaaes af Storthinget in pleno og røbede megen Mistillid til endeel af Storthingets Medlemmer. Pastor Dahl, en ellers sagtmodig og sindig Mand, yttrede denne Mistillid paa en saa fornærmende Maade, at Amtmand Collett fandt sig beføiet til at give ham en alvorlig og fortjent Advarsel. Tybring opløftede sin Stentorrøst og oplæste af Papiret en lille Tale, hvis Tendents nok hverken han selv eller Forsamlingen fattede. Wedel replicerede og anmærkede ved det af Brun gjorte Forslag, at Committeen skulde holdes i selve Storthinget, at de øvrige Medlemmer da maatte falde i Søvn eller sidde som Stokkemænd, hvilket Brun tog ham meget ilde op. Kort den hele Debat, som medtog et Par Timer, var hjertelig flau. Omsider blev besluttet, at en Committee af 9 Medlemmer skulde vælges til at undersøge vor Forfatning. Medens Valget skete, gik jeg med Flere til Agent Nielsen for at frokostere. — Wedel er nu ret paa sin høie Hest og det synes, som hans forrige Forhold ikke

har skadet ham hos en stor Deel af nærværende Storthing. Han var i Søndags hos Bech og denne synes, vel af meget begribelige Aarsager, at fetere ham.

Den næste Debat gik ud paa Modtagelsen af de svenske Commissairer. Til min Motion: At Propositionerne fra disse maatte forelægges Storthinget i det norske Sprog, fordi vi burde holde strengt paa vor Nationalitet og Sproget hører væsentligt dertil, replicerede Wedel, at man ei vilde fordre, at Svenske skulde lære det norske Sprog paa een Dag. Dertil gjenmælede jeg, at min Motion blot angik de svenske Propositioner og at man vel lige saa lidt vilde fordre, at Normænd skulde lære Svensk paa een Dag. Det blev bestemt, at de svenske Commissairers Forslag skulde modtages af Storthinget in pleno og siden en Committee vælges til at gjennemgaae Forslagene. Til at modtage Commissairerne bestemtes en Deputation af 5 Medlemmer, efterat der var debatteret om Deputationen skulde bestaae af flere eller færre Medlemmer end den, som sendtes Statsraadet imøde. — Lagthinget og Odelsthinget adskiltes for at vælge hver sin Præsident og Secretair. For Lagthinget valgtes Wedel og Hagerup og for Odelsthinget Christie og Weideman. Kongens trykte Tale blev uddeelt.

I Eftermiddag havde jeg Besøg af Bonnevie, som er temmelig vis paa at faae Kongsberg. Han har opsat nogle Tanker med Hensyn paa Norges nuværende Stilling, der gaae ud paa, at de Svenske maa forlade deres Erobringer eller idetmindste holde sig bag Glommen og oppebie næste ordentlige Storthing for at vise Nationen Tillid og for at denne kan bestemme sig frit. Siden skrev jeg paa min Dagbog. — Blandt de Ting, som jeg har glemt at anføre, er, at Hegermann skal have seet en af Alexander egenhændig undertegnet Forpligtelse at ville understøtte Sverrig med 6,000 Russer, hvis Krigen atter skulde bryde løs. — Vor ulykkelige Christian reiste i Mandags den 10de og Afskeden skal, som man let kan forestille sig, have været ham høist smertelig.

Den 13de October.

I Dag var jeg oppe Kl. 6 for ikke atter at komme forsilde og var blandt de første paa Storthinget. Efterat det den 11te d. M. Forhandlede var oplæst, blev ved et Brev fra Rosenkrantz anmeldt, at de svenske Commissairer vilde møde i Storthinget Kl. 10. Derpaa voteredes paa de tvende Medlemmer, der skulde tilforordnes Statsraadet og hvortil valgtes Oberst Hegermann og Capitain Fasting. Derefter oplæstes i Oversættelse Ponto-Corvos Skrivelse til Statsraadet, der melder, at Eck er kaldet til Frederikshald for at sættes under en Krigsret i Anledning af hans Fremgangsmaade ved Røraas, men tillige yttrer Kronprindsens Mishag over Schmettows Skrivemaade. De svenske Commissairer Rosenblad, Wettersted, Wirsén, Mørner og Rosenstein ankom Kl. henved 11 og Rosenblad oplæste en Tale, som tilkjendegav Hovedhensigten af Missionen. Enhver Commissair overleverede derpaa sit Creditiv og Rosenblad tillige sin Tale samt et svensk og norsk Exemplar af den Grundlov, som den svenske Konge har foreslaaet. Denne blev oplæst for Storthinget og afviger kun i faa Poster fra vor Grundlov. De væsentligste Forandringer ere, at en Vice-Konge eller en svensk eller norsk Gouverneur bestyrer den executive Magt, naar Kongen ei er tilstede, at Naturaliserings-Retten udøves af Kongen og Storthinget, at norske Embeder, undtagen geistlige og Dommerembeder, kunne besættes med svenske Mænd og omvendt. Disse tvende Punkter falde sikkert igjennem. Dette Constitutions-Forslag bliver snarest muligt trykt. Commissairerne bleve modtagne og ledsagede af en Deputation af fire Personer. — I Morgen skal Committeen vælges, som skal gjennemgaae de svenske Propositioner. Den Committee, som skal undersøge Landets Forfatning, bestaaer af Motzfeldt, Holst, Wedel, Amtmand Krohg, Diriks, Major Hegermann, Consul Konow, Pastor Brun og Biskop Sørensen. Forsamlingen hævedes Kl. 11½.

I Eftermiddag besøgte jeg Major Fischer for at faae en Skoleholder fra Eger, som han har taget til Kudsk, fri, hvilket dog ikke kan skee uden ved Sessions-Deputationen. — Siden var jeg hos Carl Stoltenberg, der viste mig et Brev fra en

Normand, der nu ligger i Gothenborg, hvori yttres, at man af Sverrig kan vente al mulig Eftergivenhed. Tillige laante han mig en Tractat af hans Beslægtede og min gamle Ungdomsven Provst Bull paa Næss, der handler om: „Kan Sverrigs Regjering med Grund tænke at erobre Norge og hvad maatte skee, naar den skulde kunne det?". — Paa Touren derfra besøgte jeg Storthings-Clubben, som har et Værelse i „Norske Brødres Club", hvor de fleste af Storthingets Medlemmer pleie at samle sig og om hvis Tilværelse jeg først i Dag blev oplyst; men da Ingen var kommet, besøgte jeg Lensmand Gram, der havde talt med en Mand fra Ringerige, som havde yttret, at man der vilde gjøre de største Opoffrelser for at undgaae Foreningen med Sverrig, at Ringerige vilde levere sex Tdr. Korn af hver Gaard, reise 30,000 Mand og sende tre Bønder som Commissairer med hvert Compagni. Repræsentant Ole Haagenstad fra Waage i Guldbrandsdal fandt jeg baade der og hos Stoltenberg.

Jeg har glemt at anføre, at Storthinget i Forgaars modtog fra Statsraadet Meddelelse af Frederik den Sjettes ved Svensken udvirkede Ophævelse af alle mod danske Embedsmænd i Norge udgangne truende Anordninger.

Den 14de October.

Det den 12te Forhandlede blev oplæst. Siden oplæstes i Oversættelse de svenske Commissairers Creditiver samt Excellencen Rosenblads Tale til Storthinget. Nansen besteg Talerstolen og efter en høitravende Indledning oplæste Listen over, hvad der i hans Egn er subscriberet til Fædrelandet, hvoriblandt ½ Td. Poteter og andre Smaating spillede en latterlig Rolle. Efterat have overleveret denne Liste til Præsidenten fortsatte han sin Tale, hvori han raisonnerede vidt og bredt om, hvad der var mod og for Foreningen med Sverrig og fremsatte de trende Spørgsmaal: 1) Om Hadet mellem Nationerne kan udslettes? 2) Om den aflagte Selvstændigheds-Ed tillader Forening? 3) Om Grundloven kan forandres? Ved denne Leilighed yttrede han, at Nationen egentlig havde svoret sig selv bemeldte Ed og

derfor og kunde hæve den. Den hele Tale, hvori Godt og Ondt var blandet og som endtes meget fredelig, skjøndt den begyndte meget truende, forekom mig, som naar En truer med knyttet Næve at ville slaae en Anden i Næse og Mund, men betænker sig og siger: Vi ville være gode Venner. — Spørgsmaalet om Committeen, som skal handle med de svenske Commissairer, foranledigede Major Sibbern til den Motion, at der først maatte afgjøres, om Forening skal finde Sted eller ikke og at denne Bestemmelse ei burde udsættes indtil Oplysning om vor Forfatning var indhentet, da det kunde give de Svenske Anledning til at spænde Buen saa meget høiere, hvis Nødvendighed og ikke fri Beslutning førte os til Foreningen, og burde dette Punkt snart afgjøres for at der kunde føies de fornødne Anstalter, hvis Kampen skulde begynde paany. Dr. Neuman, Adjunct Sodeman, Pastor Schultz med flere talte i denne Anledning. Præsidenten gjorde opmærksom paa et Udtryk i Rosenblads Tale, som synes at vise, at de svenske Commissairer ansee det for en stiltiende Erkjendelse af Foreningen fra vor Side, naar vi træde i Underhandlinger med dem. Denne Sag blev vidtløftig discuteret. Wedel, Treschow og Bech erklærede, at en saadan Forudsætning fra svensk Side vilde være ulogisk og urimelig. Men da dog Præsidenten og jeg med flere troede i Ordene at finde den temmelig tydelig udtrykt, foreslog jeg, for at komme til Vished om der stak en Nævekage i eller ikke, at man skulde udnævne den forlangte Committee med den udtrykkelig tilføiede Bestemmelse, at dens Oprettelse og Forhandlinger ikke hindrede Storthingets frie Bestemmelse i Henseende til forommeldte Hovedpunkt. Omsider blev en Oprettelse af en saadan Committee, som fra de svenske Commissairer skulde modtage og til dem meddele Oplysninger og Betænkninger fra Storthinget over de fremlagte Propositioner, antaget ved Pluralitet. Treschow foreslog, at hertil kunde vælges Medlemmer af den Committee, som undersøger Rigets Forfatning og disse suppleres ved nyt Valg og at Antallet ei maa være over sex. Ved Votering blev bestemt, at Ingen maatte vælges af forbemeldte Committee, at Antallet skulde være ni og blandt dem tre Bønder. Ligeledes

blev vedtaget, at Storthingets Medlemmer have at indgive deres Betænkninger til Committeen inden tre Dage efterat det trykte Exemplar af det svenske Forslag er dem meddeelt. — Præsidenten oplæste et Brev fra Præsten Bøttger i Inderøen, indeholdende endeel Vaas om en formeentlig uberettiget Valgmand, en Major Rasch der paa Stedet.

Den 15de October.

Forhandlingerne fra den 13de bleve oplæste af Secretairen. Præsidenten forelagde Udkast til et Svar til de svenske Commissairer betræffende den forlangte Committee, der bifaldtes. Nansens Motion om at søge Vaabenstilstanden forlænget blev af ham tilbagekaldt og af Christie bemærket, at det ei er passende at andrage herpaa førend man har begyndt Underhandlingerne, da man ellers udsatte sig for et Afslag. Bechs Motion, at Storthinget maa erklære sig i Henseende til Abdications-Actens Antagelse eller Forkastelse og i første Tilfælde løse Kongen fra sin Ed samt at Committeen for Statsforfatningen maa meddele sine Oplysninger saa betimeligt, at Hovedqvæstionen om Foreningen snarest mulig kan foretages. — Valerius's Anmeldelse til Storthings-Secretairen af, at 80 Exemplarer af de Forandringer, som ere foreslaaede i Grundloven, med Henviisning til de uforandrede Paragrapher ere foranstaltede til Uddeling blandt Storthinget, samt 80 Exemplarer af den svenske Constitution fra 6te Juni 1809 og 70 Exemplarer af Successions-Ordningen under 26de September 1810, blev oplæst i Oversættelse og Exemplarerne uddeelte. Wedel anmeldte, at 160 Indgangs-Billetter vare uddeelte. Ingenieur-Capitain Ræder foreslog en Tak-Adresse til Statsraadet, fordi det har sat de for slet Forhold mistænkte Militaire under Tiltale og en Opfordring til den Høistcommanderende, at meddele Indberetning om de Militaire, der ved et udmærket godt Forhold have gjorte sig fortjente til Fædrelandets Agtelse. Statsraadet meddeelte Circulairer indeholdende Kongens Tale og Abdication samt meldte, at de af Storthinget Tilforordnede i Statsraadet derom vare blevne underrettede. — Stor-

thingets Samling udsattes til Tirsdag for at Committeerne kunne have den fornødne Tid. Bemærkninger i Anledning af de svenske Forslag i Henseende til Grundloven kunne indleveres til Tirsdag Aften. Forsamlingen hævedes Kl. 1.

Den 16de October.

Skjøndt jeg efter Sviren kom silde paa Benene, blev jeg dog færdig tidsnok til at komme i Slotskirken, hvor jeg hørte en god Prædiken af Pavels om, hvorlunde vi have os selv at anklage for vore fleste Lidelser som en Følge af vore Daarligheder og Laster og at selv uforskyldte Lidelser ofte forøges og forværres af os selv ved Utaalmodighed. Paa Hentouren til Kirken faldt den høiærværdige Hr. Claus overende i det dybe Snavs og paa Retouren fik jeg en dygtig Regnskur.

Vi vare budne til Økern til Middag og traf der Diriks, Christie, Hagerup, Provst Hertz, Capitain Ræder, Pastor Schultz, Major Hegermann og Oberstlieutenant Krabbe af Storthingsmændene og for Resten Haffner, Roll, Sem, David Thrane og Secretair Rougtvedt. Haffner sqvadronerede vidt og bredt om sin Uskyldighed og søgte at vælte Skylden for de passerede Uordener og vaklende Forholdsregler paa Brock. Roll tvivlede om, at der vilde komme noget synderligt ud af Undersøgelses-Commissionen og forundrede sig over, at dens Opfordringer til Publicum havde været frugtesløse. Kongens pludselige Forandring efterat han havde gjort sit Testamente, bestemt Forholdsregler i Tilfælde han faldt og iført sig en simpel Kaskjet og Uniform for at sætte sig i Spidsen af Armeen, var ham uforklarlig. Men han nægtede bestemt, at nogen dansk Coureer havde meldt sig i den Tid. Haxthausen har ganske purgeret sig ved fremlagte Documenter; men det lod paa Haffner, der i Morgen skal møde for Commissionen, at han vilde opponere imod ham, og godt var det, om de kom i Haaret paa hinanden, saa vilde Sandheden komme for Lyset.

Den 17de October.

Denne Rastdag benyttede jeg til at tage Erstatning for manglende Nattesøvn og tilbragte den øvrige Deel af Formiddagen med at læse i Gøthes høist interessante Bog: „Aus meinem Leben, Dichtung und Wahrheit 1811“. Dette Gøthiske Product bragte Professor Sverdrup mig forrige Løverdag Morgen og jeg maatte give Beviis for Laanet. Da jeg skulde til Storthinget, fik jeg kun passiaret en halv Times Tid med ham om hans Kjøbenhavns-Tour. Han synes heller ikke at øine anden Udvei end den fordeelagtigst mulige Forening, som han dog, hvor fordeelagtig den end maatte blive, aldrig kan blive lykkelig ved, men sin Lykke herefter vil han finde i sine Bøger og i sin Ideeverden. — Et Rygte sagde i Gaar, at Krigen skulde paany udbryde og England i Forening med Østerrig gaae løs paa Rusland. — Til Marcus Pløen skal være kommet Depescher, formodentlig fra C. Anker i London. — I dette Dieblik fik jeg Indbydelse fra de svenske Commissairer til at spise til Middag i Stiftamtmands-Gaarden i Morgen. Jeg svarede Ja, fordi de øvrige Storthings-Medlemmer for største Delen have gjort det samme og fordi man nu engang maa vænne sig til at være i F o r e n i n g med Svecus. — For at faae lidt Motion og frisk Luft efter den megen Sidden i den qvalme Storthingssal, gjorde jeg med Pavels en liden Rundar omkring Fæstningsvoldene og fik vi derved saa meget bedre Appetit paa Søbekaalen, der paa Prams Madregister staaer saa superlativt høit, at han næsten finder det uanstændigt at spise den.

I Aftes besøgte jeg Sverdrup og passiarede med ham et Par Timers Tid om Politik og Litteratur. Han fortalte om Christian Frederiks strandede Plan, ved Hjælp af Trampe og Bugge at blive udnævnt som souverain Konge i Trondhjem, da han var der i Vinter, samt at Frederik den Sjette havde yttret sin Forundring over, at Christian Frederik vilde give sig af med Bugge, som Frederik den Sjette skal have erklæret for det sletteste Menneske og anseet det for en af sine dummeste Streger, at han gjorde ham til Biskop.

Endeel af Eftermiddagen saavelsom Aftenen har jeg tilbragt

med at gjennemgaae det svenske Forslag til Forandringer i Grundloven og forfattede mine Bemærkninger derover, som i Morgen skulle indleveres til Committeen.

Den 18de October.

Paa sædvanlig Tid traskede jeg til Storthinget, hvor Underhandlings-Committeen endnu var i fuld Arbeide, hvorfor Storthingets Forhandlinger først begyndte henved Kl. 10 med Oplæsningen af det Passerede den 15de. Bechs Motion om Abdications-Actens Antagelse eller Forkastelse af Storthinget blev derpaa debatteret. Nansen paastod, at denne Motion var unødvendig og upassende, da Storthinget ved sine Foretagender taust har erkjendt Abdicationen. Koren og Præsten Dahl snakkede noget i samme Anledning. Treschow anmærkede, at hverken i vor eller nogen Grundlov paalægges Kongen nogen Forpligtelse til at vedblive Regjeringen, naar han ei vil, og at der gives mange Exempler paa Abdication. Nansen anmærkede, at Contracten bør ophæves af begge Parter. Efter forskjellige Debatter mellem Ræder, Bech og Wedel anmærkede Christie, at Spørgsmaalet om Foreningen med Sverrig først maa afgjøres og at med det samme Abdications-Sagen afgjøres. Udsættelsen af denne Sag blev antaget med 60 Stemmer. — Bech moverede om, at Spørgsmaalet om Foreningen ei maa udsættes og at Oplysningerne fra Committeen, der undersøger Landets Tilstand, snarest muligt maatte meddeles for at ikke Vaabenstistanden skulde udløbe, forinden noget Resultat var skeet. Wedel anmeldte, at denne Committees Oplysninger kunne meddeles næste Dag og Underhandlings-Committeen lovede og da at meddele sin Indberetning. — Ræders Forslag om en Tak-Adresse til Statsraadet for den oprettede Undersøgelses-Commission blev foretaget. Sibbern anmærkede, at han er enig med Ræder, men troer, at man ei burde indskrænke sig til dette ene Punkt, da det ellers lod, som om man ansaae denne Handling i deres Bestyrelse alene for takværdig. Præsten Angel talte ved denne Anledning ret godt om, hvad vor krænkede Nationalære krævede. Bech troede Sagen burde udsættes; men Christie anmærkede, at den

interesserer Nationen altfor meget. Wedel meente, den burde behandles ved Odels- og Lagthinget. Udsættelsen og Behandlingen ved Thingene bleve ved Pluralitet antagne. — Holters Forslag om, at tiltale de, som ved slet Forhold have bragt os i nærværende Stilling, blev afgjort paa samme Maade. Ligeledes Ræders Forslag om, at General-Commandoen bør opgive de, der have udmærket sig. — Christie blev atter valgt til Præsident med 58 Stemmer og efter ham havde Wedel de fleste Stemmer, nemlig 9. Præsidenten oplæste de svenske Commissairers Skrivelse, at Friherre og Admiral Platen er tiltraadt Commissionen; Fastings Skrivelse af 15de d. M., at hans Commando er nødvendig i Tilfælde af Krigens Udbrud og Forslag, at Fabricius maatte vælges i hans Sted som Tilforordnet i Statsraadet. — Anmeldelse af et oprettet frivilligt Jægercorps i Trondhjem paa 95 Personer. Statsraadets Skrivelse af 17de d. M., der foreslaaer Opsættelse af deres og Tilforordnedes Eds Aflæggelse i Storthinget. Fastings og Statsraadets Forslag bleve afviste og Statsraadet tilmeldes, at Storthinget er samlet de tvende næstfølgende Dage til sædvanlig Tid. Det blev vedtaget, at ingen Tilhørere maa være tilstede i Morgen, da Committeernes Oplysninger om Landets udvortes og indvortes Forfatning bekjendtgjøres og at disse Forhandlinger holdes hemmelige af Storthingets Medlemmer.

Kl. 2½ blev Forsamlingen hævet og efterat have gjort min Svigermoder en kort Visit vandrede jeg til Svecus, der var meget venskabelig og galant og beværtede med 14 Retter samt fire forskjellige Slags Vine foruden Porter og Punsch. Wetterstedt, den store Diplomatiker, fortalte, at der var bygget adskillige Barakker for 1,000 Mand ved Demarcations-Linien. De svenske Herrer fordeelte sig mellem Gjæsterne, der foruden nogle og tyve af Storthinget bestode af Justitiar Bull, Osterhaus, Raadmand Larsen, den elskværdige Ole Pihl og flere. Især bearbeidede de svenske Herrer Bønderne og Rosenstein pratede især en Hoben med dem om, hvor lyksalige de skulde blive. Jeg sad mellem Amtmand Collett og en (jeg troer) Cancellisecretair Hartmansdorf, der pratede en Hoben om svenske og

tydske Litterater, fortalte om en Oversættelse af Virgil paa Hexametre af Adlerbeth, om en ny Psalmebog, som er udkommet i Sverrig og om den svenske Armees Gudsfrygt, der især havde gjort den meget yndet i Tydskland, fornemmelig i de catholske Lande. Pavels var og blevet budet i Dag.

Den 19de October.

Forhandlingerne fra den 18de oplæstes. Committeen for Statsforfatningens Undersøgelse meddeelte ved sin Formand Capitain Motzfeldt Indberetning 1) om Armeen. Ved Demarcations-Linien staaer et 3pundigt og fem 2pundige Batterier samt 7,816 Mand. Fjendens Styrke derimod, 17,000 Mand, kan omgaae den paa høire Fløi, der støder til Søen, hvor Fjenden har Overmagten. Forstærkningerne til vor Armee kunne kun successive indtræffe i en Tid af fem Uger til Beløb 11,750 Mand foruden Dragon-Regimentet paa 900 Mand; altsaa udgjør vor samlede Armee omtrent 21,000 Mand, hvorimod Fjendens disponible Armee er 30,000 Mand og 10,000 Mand Reserve. Der haves Ammunition til Haandgeværerne, men Patronerne ere ei færdige. Fæstningerne have kun en Fjerdedeel af det behøvende Krudt. — 2) Klæder: Skjorter mangle især. — 3) Det Fornødne til Medicinalvæsenet haves, men gode Compagni-Chirurger mangle. — 4) Proviant haves til 21,000 Mand for 2¾ Maaned, men Transporten vil paa denne Aarstid være høist vanskelig. Magazinerne ere paa Wang, i Lund, Eidsvold og Lillehammer foruden Aggershuus og Strømsøe Magaziner. — 5) Sø-Defensionen har 6 Brigger, 9 Kanon-Skonnerter, 36 Kanon-Chalupper, 2 Skonnerter i Bergen, 2 i Trondhjem og 51 Kanon-Joller, som paa denne Aarstid ei kunne benyttes. Den er forsynet med 3 Maaneders Proviant. Fjendens Styrke er 4 Linieskibe, 3 Fregatter og 75 Kanonbaade. Brændeviin og Tobak er der Forraad af. — Pengevæsenet. Af de fabrikerede 14 Millioner ere omtrent 12 Millioner forbrugte. Den circulerende Papiirmasse er omtrent 16½ Millioner R. B. foruden courserende Assignationsbeviser og Courantsedler etc., som anslaaes til 1½ Million. Hypothek haves for circa 9

Millioner Rdlr. N. V. I Krigstid koster Armeen 2 Millioner maanedlig, uberegnet Pengenes Falden, foruden Stats-Indtægterne, som kun ere 400,000 Rdlr. maanedlig. Paa Christies Spørgsmaal om Beløbet af de frivillige Gaver blev svaret, at disse skulle være pantsatte for 15,000 Pund Sterling. Konow foreslog som Resourcer, at negociere Laan inden- eller udenlands, at forhøie Skatterne, men troede dog i Nationens Kraft at finde den bedste Resource. Hertzberg foreslog, at hvert Compagni-District skulde føde og klæde sine Soldater og hver Skibsrheder sine Matroser og Byerne sine Garnisoner samt sende deres Beholdninger af Korn til Magaziner, som skulde oprettes i Fjeldbøigderne. Fæstningerne skulde forsvares til det Yderste, Byer saavelsom enkelte Huse paa Lande brændes ved Fjendens Nærmelse og Enhver, som ei efterkommer dette eller som fanges uden ved Blessurer at være sat ud af Stand til at forsvare sig, skulde hænges eller skydes. Denne morderiske Tale sluttedes med: dixi et ego qvidem (med Hensyn til Nansen) servavi animam. Oberstlieutenant Krabbe spurgte, om Armeen var forsynet med Skier. Tybring perorede som sædvanlig.

Treschow fremlagde Underhandlings-Committeens Forhandlinger temmelig uordentligt, da han ingen sammenhængende Beretning havde og ei læste den, som fandtes i Protocollen verbotenus, men efter Hukommelsen. Committeen havde søgt Oplysning hos de svenske Commissairer: 1) Om Rygtet, at en hemmelig Artikel i Kieler-Tractaten skulde bestemme Overdragelsen af Nordlandene og Finmarken til Rusland, hvorpaa bestemt svaredes Nei; 2) om § 22 i Henseende til Øvrighedspersoner; 3) om §§ 17 og 23, om Fæstningerne skulle forlades af svenske Tropper eller sløifes, hvilket Commissairerne forsikkrede at ville skee, men kunde ei bestemme Tiden, om § 76, der bestemmer Ordførerens Udnævnelse af Kongen, om Storthingets Holdelse hvert femte Aar. Aarsagen til dette Forslag, sagde Commissairerne, var for at Storthing og Rigsdag kunde holdes paa een Tid og correspondere med hinanden. Og endelig om vort Pengevæsens Uafhængighed. Til denne Post var svaret, at den med al Fornøielse blev bevilget. Om det norske Flag var og handlet

og Commissairerne havde svaret, at det vilde koste Norge ½ Million til de barbariske Stater aarlig at befri sit Flag for deres Røverier, hvilket vilde undgaaes, naar begge Folkeslag havde eet Flag, som kunde kaldes Unions-Flag. Derved anmærkede Nogle meget rigtigt, at Norge vel maatte betale sin Andeel til de barbariske Magter for Unions-Flagets Betryggelse og at det altsaa for samme Penge gjerne kunde have sit eget Flag. Tillige yttrede man Forundring over, at Commissairerne havde taget Munden saa fuld.

Motzfeldt, der stedse taler sandt og godt, anmærkede: 1) At man maa have bestemt Erklæring, om Sverrig vil disponere over vore Tropper og lægge svenske Krigsfolk i Landet. 2) At Naturalisations-Retten maatte ene udøves af Storthinget, hvilket jeg og i mine Betænkninger ved de svenske Commissairers Forslag bestemt har paastaaet.

Treschow gjorde derpaa følgende Forslag: 1) At der snarest mulig maa vælges en Konge. 2) Storthinget erklærer Foreningen med Sverrig for gavnlig og i Henseende til de udvortes Forhold nødvendig. 3) Da Carl den Trettende har erkjendt Grundloven og ved Commissairers Sendelse beviist sin Agtelse for Nationen, saa udvælges Carl den Trettende til Norges og Sverrigs Konge. 4) Før disse Punkter ere afgjorte foretages intet andet. 5) Votering om andet og tredie Forslag bør skee skriftlig. 6) Voteringen maa være ubetinget. — Imod det sidste Forslag løftede sig mange Stemmer og Treschow erklærede, at han kun mener ubetinget Ja eller Nei i Henseende til Valget af en constitutionel Konge. Ved denne Leilighed vil jeg anmærke, at Treschow ved sin nøie Forbindelse med Wedel har gjort sig meget mistænkt hos Pluraliteten af Storthinget. Præsten Abel holdt nu en Tale om Foreningen, men blev af Præsidenten betydet, at den kom for tidlig, da Forslagene først næste Dag skulde debatteres. Samme Abel har en huul Stemme, som om han talte af en Tønde. Nansen fremkom med en Freds-Tractat med Sverrig, da han troede Freden maatte sluttes førend Foreningen kunde skee. — Derpaa oplæstes en til Underhandlings-Committeen overleveret, af de svenske Commissairer (for-

modentligt deres største Politiker Wetterstedt) forfattet Deduction af Sverrigs Politik med dens Motiver; men som blot var Committeen betroet som en confidentiel Meddelelse, der i det høieste maatte oplæses for Storthinget, men ei offentlig bekjendtgjøres, da den indeholder adskillige haarde Udfald paa Danmark og Rusland. Den var særdeles vel skrevet. — Abell foreslog en Tak-Adresse til Trondhjemmerne for deres tilbudne anseelige patriotiske Bidrag, men frafaldt den, da Præsidenten foreslog og Storthinget approberede, at Sagen burde udsættes indtil der fra samtlige Landets Egne var indkommet Oplysning om de skete Subscriptioner. — Præsidenten forelæste Oberst Rodes indsendte Afhandling: „Om Muligheden for Norge af at fortsatte Krigen", hvis Resultat ei var trøsteligt. — Dr. Neuman foreslog, at Storthinget næste Dag ikke maatte skilles ad førend Hovedqvæstionen var afgjort, hvilket eenstemmig antoges.

Den 20de October.

Jeg glemte i Gaar at anføre, at Committeen, som undersøger Statsforfatningen, i Gaar anmeldte at have faaet Depescher fra C. Anker til Kongen paa 18 Ark; men da samme vare at ansee som en privat Skrivelse til Kongen og intet Resultat gav i Henseende til vore udvortes Forhold, fandt Committeen det ei passende at fremlægge samme.

Forhandlingerne begyndte i Dag med Debatter om de af Treschow foreslaaede sex Punkter. Diriks's Motion om, at fjerde Forslags-Post først skulde ventileres, blev antaget; Christie foreslog, at Storthinget maa afgjøre, om det ved Christian Frederiks Abdication anseer sig ubundet i Henseende til nyt Kongevalg, hvilket blev afgjort med 77 Stemmer. — Treschows anden Forslagspost om Foreningens Gavnlighed og Nødvendighed blev derpaa foretaget og nu regnede der Taler ned, hvis Indhold jeg hverken kunde samle eller vil omtale, da de fleste af dem og maaskee alle blive trykte. Bech aabnede Ballet. Derefter kom Treschow, Koren, som havde den originale Idee, at man kunde vælge Gustav den Fjerdes Søn, skjøndt han ikke ansaae det gavnligt og derfor ikke heller vilde have denne Deel af hans

Tale trykt. Sørensen, Aall, Reiersen, Lange, jeg*), Sartz, Præst Weideman, Nansen, der nok talte extempore og begyndte med, at Mennesket fødes hjælpeløs, og vrøvlede derpaa en Hoben

*) Saa meget jeg end frygter for at vidtløftiggjøre nærværende vigtige Forhandlinger, anseer jeg det dog for min Pligt kortelig at fremsætte ogsaa mine Tanker om det store Anliggende, som nu beskjæftiger os.

Hvad hver ægte Normands Ønske er for hans elskede Fædreland kan ikke være tvivlsomt. Dets Frihed og Selvstændighed, som han har besvoret, dets Hæder, som han har arvet, dets Frelse og Held ere hans Ønskers høieste Maal, og ingen Opoffrelser, ingen Farer og Trudsler kunne afskrække ham fra at arbeide til dette Maal. „Saa stor", siger Cicero, „er Kjærlighed til Fædrelaudet, at vi maale den, ikke efter vor Følelse, men efter dets Frelse. Derfor vil den Vise ikke ræddes for Døden, som formedelst uvisse Hændelser daglig truer, formedelst Livets Korthed aldrig kan være langt borte, at han jo til hver Tid seer paa Fædrelandets og sine Medborgeres Tarv, og betragter Fremtiden, hvoraf han ingen Fornemmelse vil have som sig tilhøiende."

Hvad Normandens Beslutning, naar det gjælder Fædrelandets Vee eller Vel, maa være, kan derfor heller ikke være tvivlsomt. At hævde og forsvare dets Selvstændighed til det Yderste, at vaage over dets Hæder, at virke til dets nærværende og fremtidige Held maa være hans faste Villie og nidkjære Bestræbelse. Fornuften byder ham derfor, at veie Midlerne, hvorved denne Hensigt kan opnaaes, og at vælge de, som han erkjender for de retmæssigste og tjenligste.

I dette Øieblik bydes os Foreningen med Sverrig som det eneste sandsynlige Redningsmiddel, som den eneste Udvei, hvorad vi for Øieblikket kunne frelse selve vor Frihed og Selvstændighed. Denne Forening eller Kamp paa Liv og Død er det eneste Valg, som er os levnet, og kun kort Frist er os forundt til at bestemme vort Valg. Vi maa derfor have afgjort med os selv, hvad vi ville beslntte og Grundene derfor.

Mod denne Forening sætter sig vor National-Følelse, Forfædrenes Minde, Tanken paa Efterkommerne, vor billige Harme over det dybe Saar, som vort hidtil uplettede Navn for Troskab og Kjækhed har faaet, vor Mistro til Foreningens Tryghed og Varighed, den Normanden saa forhadte Tvang, hvorunder Baandet skal knyttes, Tanken om, at en blot foederativ Forbindelse kunde — og det maaskee sikkrere — føre til det af Sverrig foregivne Maal, og endelig Frygt for de Uroligheder, som under Gemytternes ulige Stemning lettelig kunne opstaae.

om, at Skjoldmøen Norge (et Udtryk i Treschows Tale) skulde være Sverrigs Brudgom. Derpaa talede Bryn, Schultz, Tideman, Sodeman, Møller, Dahl og Wedel, som sluttede Troppen med

---

For denne Forening taler Uvisheden af den fra vor Side saa slet forberedte Kamp, hvis Udfald let kunde vorde Ødelæggelse og voldsom Undertrykkelse af en stor Deel af Landet, hvorved vi eller vore Efterkommere som et erobret Folk vilde vorde berøvede selv den Frihed og Selvstændighed, vi have besværget. Hertil kommer Mangel paa Hjælpekilder, men især Mangel paa et Foreningspunkt og paa en duelig Anfører, som tør paatage sig og til hvem Nationen tør betroe det Hverv, at reorganisere vor Armee og med Duelighed, Klogskab og Kraft at anvende vore Stridskræfter mod en overlegen Fjende under en øvet og berømt Hærfører. Men fremfor Alt kommer i Betragtning den Uvished, hvori vi svæve, om det er Folkets eenstemmige Villie, den det med Enighed og Kraft, trods alle Opoffrelser, vil udføre, ikke under nogensomhelst Betingelse at indgaae Foreningen med Sverrig, men alle som een Mand at modsætte sig Magten og ikke, naar det gjælder, indskrænke sig til at forsvare sin Hjemstavn, hvorved Landet stykkeviis vilde blive et Offer for Erobring eller Udhungring.

Vistnok er det uberegneligt, hvad et Folk kan udvirke, naar det vil, naar det eendrægtigen, med anstrængt Kraft arbeider til eet Maal, naar een Aand og eet Sind besjæler det. Men tør vi — hvor skjønt end denne Almeenaand udtaler sig gjennem de patriotiske Bidrag, der tilbydes fra de fleste af Landets Egne — tør vi lide paa, at den i Prøvens Stund vil udholde med usvækket Kraft? Ville ikke forskjellige Meninger og Interesser hindre dens Virksomhed? Har ikke den Handels- eller rettere den Kræmmer- og Høker-Aand — et Foster af vort forstyrrede Pengevæsen —, der forpestende har udbredt sig i de sidste syv Aar gjennem alle Borgerclasser, har den ikke for en stor Deel undergravet Nationens Moralitet, som er den eneste sikkre Grundvold for dens Frihed og Selvstændighed?

Forresten maa Nationens Sindelag i Henseende til det afgjørende Punkt aabenbare sig gjennem dens Repræsentanter, der, saaledes var og er min Overbeviisning, bør have underrettet sig om deres Committenters Bestemmelse i en Sag, hvor det gjælder intet mindre end at være eller ikke være. Vel veed jeg, at Storthingets Mand er Nationens og ikke et enkelt Districts Mand. Men hvad der er Nationens Villie, kan kun bestemmes ved at samle de forskjellige Districters Stemmer, hvis Organer Storthingets Medlemmer ere.

Disse Grunde bestemme mig til at antage Foreningen, hvor

en meget udførlig Skildring over vor hjælpeløse Forfatning og de Fordele, vi kunne vente os af Foreningen, med haanende Sideblik til Danmark. Denne Tale, hvortil Momenterne nok alene vare opskrevne, varede vist en Time. Da denne Tale havde megen Lighed med Bechs i Henseende til Motiverne, er det rimeligt, at det var aftalt mellem de tvende gode Venner, at den ene skulde begynde og den anden ende Taletruppen, der beløb sig til 18 Stykker. Kl. var mellem 2 og 3, da Votering foretoges paa: „Om Norge skal forenes med Sverrig paa visse nærmere opgivne Betingelser?“ Af mig blev forespurgt, om Pluraliteten eller 2/3 Stemmer skulde afgjøre Sagen, og af Storthinget blev paa Præsidentens Forestilling om, at i sidste Tilfælde kunde en Minoritet af 27 Stemmer omstøde Majoritetens Beslutning, vedtaget, at Pluralitet af Stemmer afgjør. Nu skete

---

meget end min egen Følelse modsætter sig den. Var derimod en saadan Forbindelse uforenelig med Pligt og den Eed, vi have svoret Constitutionen — hvilket meget hæderlige Mænd i og udenfor Storthinget have paastaaet — saa vilde, hvis den Overbeviisning havde været min, mit Kald og min Tænkemaade have forbudt mig at modtage Valget som Repræsentant og at stemme for en mod min Pligt og Samvittighed stridende Handling. Men efter min bedste Overbeviisning er det ikke alene tilladt, men Pligt, ifølge Norges af os besvorne Grundlov, at vælge en ny Konge til Norges ledige Throne og vor hele Stilling synes ikke at have levnet os andet Valg end Sverrigs Konge. Dog skeer dette Valg fra min Side kun med den udtrykkelige Betingelse, at vor Grundlov og vor Nationalitet holdes i Hævd; kun paa Vilkaar, som ere antagelige, hæderlige og betryggende, som vise Agtelse for og Tillid til et Folk, hvis Kjækhed og Troskab, trods Enkeltes slette Forhold, endnu bør erkjendes og æres, hvis djærve Nakke aldrig lader sig bøie under fremmed Aag, hvis stærke Arm aldrig lader sig paaliste Slavelænker — et Folk, som selv under de meest oprørende og stormende Begivenheder har viist en Sindighed, Fasthed og Redelighed, der ikke fortjener og ikke bør gjengjældes med Mistroe. Tilstaaes der os ikke saadanne Betingelser eller gjøres der Brud paa dem med List eller Vold, da være det Normænds faste Beslutning, og den vise sig ikke i Ord alene, men i Gjerning, at ville hævde, at ville lide og opoffre Alt for den Grundlov, de have besvoret, at ville foretrække Døden for et ufrit og vanhæderligt Liv.

Voteringen mundtlig og 73 Ja med Forbeholdenhed mod 5 Nei, af hvilke de 4 vare fra Bergens Byes Repræsentantere og det femte fra Pastor Dahl, afgjorde Norges, det forraadte Norges Fremtids Skjæbne. Gud give Held og Lykke til Værket og lade Foreningen — den haarde Nødvendigheds Bud — vorde hæderlig og varig. Efterat denne haarde Pust var overstaaet, hævedes Forsamlingen for en halv Times Tid for at recreere sig. Ikke vare de Flestes Hjerter nu saa lette og froe, som da det store Hovedspørgsmaal paa Rigsforsamlingen var blevet afgjort, desto mere hoverende vare de norsk-svenske Physiognomier i Forsamlingen. — Christie fortalte mig under Pauseringen, at han og hans Medrepræsentanter havde bestemt Commission at votere Nei og at, uagtet han strax efter sin Hidkomst og Samtale med Kongen, hvorved han blev overtydet om, at der for ham intet var at gjøre, sendte en Stafet til sine Mandanter for, efterat de havde erholdt denne Oplysning, at udbede sig deres Bestemmelse, fik i Gaar med Stafet fornyet Fuldmagt til at svare Nei. Nordal Bruun skal have faaet Pluraliteten til at fatte denne Beslutning ved at paategne den omsendte Liste saaledes: „Om Alle ville være Meenedere, saa vil jeg dog ikke være det".

Da Forsamlingen atter havde taget Sæde, foreslog Motzfeldt at underrette Commissairerne om Storthingets tagne Beslutning i Henseende til Foreningen med Tilføiende, at Storthinget vil vælge Carl den Trettende til Norges constitutionelle Konge, saasnart de i den af Kongen erkjendte Constitution for Norge nødvendige Forandringer ere vedtagne af Storthinget, hvilken Motion eenstemmig blev antaget. Derimod blev Treschows Forslag, at Kongevalg strax skulde skee, forkastet af 47 mod 30. — Forhandlingerne afbrødes en halv Times Tid, medens Præsidenten conciperede Brevet, som skulde meddele de svenske Commissairer forommeldte Underretning.

Da vi kom tilbage i Salen, var der tændt Lys og dette skjønne Locale tog sig ret godt ud ved Belysningen af en Lysekrone og en 50 Lampetter paa Storthingets amphitheatralske Sæder. Skrivelsen til Commissairerne blev oplæst og antaget med det Tillæg, at til Præsidentens Udtryk: „at vælge Carl den

Trettende" skulde tilføies: „og erkjende". Bech foreslog at vælge en Direction af Storthingets Medlemmer til at besørge Forhandlingerne hastigere trykte end det kan skee i „Tiden" og Diriks tilbød sig i Forening med et Par Andre af Storthinget at ville paatage sig denne Commission. Præsidenten oplæste Statsraadets Anmeldelse af de svenske Commissairers Beretning, at der nu var sørget for den norske Posts frie og ubehindrede Gang til Kjøbenhavn. — Dermed endtes denne vigtige og afgjørende Session, der skal bestemme Norges Vee eller Vel og som varede fra Kl. 9 om Formiddagen til Kl. 6 om Aftenen.

Til Gaarsdagens Begivenheder hører, at Statsraadet mødte tilligemed dets tvende Tilforordnede Kl. 12 Middag for at aflægge deres Ed i Storthinget. Der skete et lidet Ophold i Anledning af, at Statsraad Sommerhjelm faldt paa Gaden og blev tilsølet, hvorfor Statsraaden først maatte hjem og iføre sig ny Stads. Et moralsk Smuds, som bemeldte Statsraad har paadraget sig ved at faae sin Bureauchef, en Elleffsen fra Eger, som jeg i Aaret 1799 confirmerede, befordret til Follougs Sorenskriveri med Tilsidesættelse af mange ældre og mere fortjente Embedsmænd, der søgte det, vil han ikke saa let faae afvasket. Elleffsen skal være en flink ung Mand, men han havde alt gjort temmelig Lykke efter sin Alder og burde ikke præjudicere andre mere berettigede til Befordring. Publicum er meget misnøiet herover. Endnu maa jeg melde, at Underhandlings-Committeen blev overdraget at bringe de svenske Commissairer Budskabet om den sluttede Forening og at de samme Aften tiltraadte denne Mission.

Den 21de October.

Storthinget aabnedes paa sædvanlig Tid. Oplæsningen af Forhandlingerne fra den 19de blev udsat indtil Forsamlingen skulde hæves, da man vilde bortfjerne Tilhørerne, som vare udelukkede fra den Dags Forhandlinger og derfor heller ikke burde være tilstede ved Reciten af samme. — De svenske Commissairers Skrivelse indløb og meldte, at de vilde indfinde sig i Storthinget Kl. 12 samme Dag for at bevidne Nationen deres

Agtelse og Taknemmelighed for den besluttede Forening. Præsidenten foreslog, at Storthinget ved ham burde underrette Statsraadet om bemeldte Forening. Nansen fremlagde et skriftligt Forslag om en almindelig og offentlig Bekjendtgjørelse af den høitidelige Forlovelse mellem den norske Skjoldmø (en Idee, som han er særdeles forliebt i) med Sverrig og at samme skulde indeholde, at Foreningen ei var skeet af nogen physisk eller moralsk Tvang. Storthinget fandt dette at være en erbarmelig Clausel og der fattedes kun, at Proponenten skulde have sat „Trang“ istedetfor „Tvang“ for at det kunde blevet complet bestialsk. — Tidemans Motion om Tilladeligheden af indskrænkende specielle Fuldmagter og om de, der ere i Besiddelse af saadanne, ikke bør lade dem oplæse for Storthinget for at de ikke skulle bruges som et Paaskud for individuelle Meninger, paadrog ham en alvorlig Remonstration fra Motzfeldt, der tilligemed sine Medrepræsentanter just havde en saadan Fuldmagt. Han yttrede den samme Mening, som ogsaa jeg har, at i Tilfælde som nærværende er man ikke alene berettiget, men forpligtet til at indhente sine Mandanters Bestemmelse og fandt det af Tideman ommeldte Paaskud, at være en ligesaa upassende som fornærmelig Yttring. Proponenten kom i stor Forlegenhed og maatte gjøre en Slags Deprecation. — Prinds Wittgensteins Ansøgning om Afsked med Oberstlieutenants Characteer og Mansbacks Ditto med Majors Ditto bleve afviste som constitutionsstridige og en dansk Ritmester Thestrups Ansøgning om at naturaliseres, som dette Storthing uvedkommende. — Præsidenten oplæste Præsten Wulfsbergs Skrivelse, foranlediget ved den i Gaar moverede specielle Redaction for Udgivelsen af Storthingets Forhandlinger og erklærede deri, at han vilde besørge Trykningen saa hurtig som Nogen, naar Forhandlingerne maatte blive ham meddeelte af Protocollen. Ved Votering blev bestemt, at Wulfsberg vedbliver at bekjendtgjøre Forhandlingerne i „Tiden“, men at disse siden besørges samlede og trykkede ved en af Storthinget udvalgt Committee. — Der blev foretaget nyt Valg af Præsident for Odelsthinget og Christie atter valgt med 43 Stemmer.

De svenske Commissairer indfandt sig Kl. 12 og Rosenblad oplæste en Tale, hvori der til Slutningen meldtes, at Ponto-Corvo og Oscar ville indfinde sig, naar Foreningspunkterne ere afgjorte og Kongen valgt, for i Nordens gamle Sprog at tolke sin Farfaders og Faders varme Følelser for det norske Folk. Præsidenten besvarede kortelig denne elegante Tale og Commissairerne forføiede sig hjem, ledsagede af samme Deputation, der modtog dem.

Treschow foreslog nu, at Committeen, som hidindtil blot har været bemyndiget til at modtage og meddele Oplysninger hos og til de svenske Commissairer, maatte erholde Fuldmagt til at meddele dem Storthingets Bestemmelser og saaledes træde i egentlig Underhandling med dem. Præsidenten svarede, at det tillige er paalagt Committeen at fremlægge Storthingets Betænkninger ved det af Commissairerne indgivne Forslag og at meddele Resultatet af bemeldte Anmærkninger, hvilket først maa skee førend Treschows Forslag kan ventileres. Bech foreslog, at enkelte Punkter stykkeviis kunde fremlægges med Committeens Anmærkninger derved. — Efterat Tilhørerne vare bortviste og Forhandlingerne fra den 19de oplæste, forespurgte Secretairen, hvorvidt de to sidste Dages Forhandlinger maatte ved Trykken bekjendtgjøres og blev da vedtaget, at Alt, undtagen de meddeelte Oplysninger om Statsforfatningen, maatte trykkes. — Motzfeldt forelæste, i Anledning af Oberstlieutenant Krabbes Forespørgsel, om Armeen var forsynet med Skier, den fra Generalcommandoen meddeelte Indberetning, at han derom ei havde fuldstændig Oplysning, men at han dog vidste, at det Trondhjemske samt Oplandske Regiment og Skarpskytterne dermed vare forsynede. — Teis Lundegaard fra Lister Amt, der havde meldt sig, som man formoder, skulkesyg i Gaar og ei havde indgivet sit skriftlige Votum om Foreningen med Sverrig, blev nu opfordret til at afgive sit Votum i denne Sag. Men med sin sædvanlige, allerede fra Rigsforsamlingen bekjendte Frækhed paastod han, at man ei kunde tvinge ham dertil, da Pluraliteten havde afgjort Sagen, og da Præsidenten med sin sædvanlige Sindighed søgte at bringe ham til Raison, gav han omsider den

Erklæring, at han vilde følge Strømmen. Hans impertinente Forhold bragte mig til at betyde ham, at han viste liden Agtelse baade for sig selv og Storthinget. Amtmand Collett og Flere paastod ogsaa, at han bestemt skulde sige Ja eller Nei og Knægten maatte da ud med sit Ja. — Den offentlige Bekjendtgjørelse om Foreningen blev det, efter Bechs Forslag, overdraget til Capitain Motzfeldt at forfatte og forelægge Underhandlings-Committeen til Bedømmelse for strax at trykkes. Præsidenten skulde i dette Tilfælde tiltræde Committeen. Forsamlingen blev hævet Kl. 2.

Pavels havde faaet et Brev fra Holten, som meldte, at Frederik den Sjette er blevet meget vel modtaget i Wien. Normændene ere ilde ansete i Kjøbenhavn, der nu gjengjælder deres Spot over det danske Felttog med samme Mynt. Qvidqvid delirant reges plectuntur Achivi. Folket maa bøde for dets Kongers Daarekistestreger. Pavels og jeg vare budne til Aften hos Sverdrup. Vi skulde have været der i Tirsdags, men det blev udsat.

Vi vare de første, der kom, men kort efter indfandt sig det øvrige studenticose og meget interessante Selskab, bestaaende af: Bonnevie, som af Oplysnings-Committeen eenstemmig er indstillet til Kongsberg Kald, Professorerne Hersleb og Platou, Trondhjemmerne Pastor Brun og Candidat Sodeman, Præst Kjerskov ved Ager og en Candidat Sommerschildt, som nylig er kommet fra Kjøbenhavn. Der blev politiseret og talt om Litteratur og fortalt Anecdoter og spiist og drukket Punsch til henved Midnat.

Til Dagens Historie hører endnu Beretningen om den kjærlige Modtagelse, som Deputationen, der bragte Budskabet om Foreningen i Gaar Aftes, fandt hos de svenske Commissairer. Wedel havde forud underrettet dem om Missionen, og da de kom, stode alle Selskabs-Cavallererne paa Trappen for at modtage dem. Commissairerne modtoge dem med de varmeste Omfavnelser og Kys. Bønderne, som ventede at Kysset skulde falde midt paa Truten, havde appliceret deres Tobaks-Buss agter ud, men fik Broderkysset paa begge Kinder. Christie havde hørt, at

Commissairerne, saasnart de fik Efterretningen om Foreningen, havde tilsvoret hinanden indbyrdes, før at ville døe end tillade nogen Krænkelse i det norske Folks Rettigheder.

Den 22de October.

I Dag var blot Odelsthinget samlet. Ved min Ankomst modtog jeg en trykt Indbydelse fra Commissairerne til Mandag Middag, da det hele Storthing skal beværtes af dem. Gram havde hørt, at Ponto-Corvo kunde ventes hid paa Mandag, men de fleste troe, at han ei kommer førend Vilkaarene for Foreningen ere afgjorte. Paa Odelsthinget, som først aabnedes Kl. 12, handledes kun om Capitain Ræders Forslag om en Tak-Adresse til Statsraadet for den etablerede Undersøgelses-Commission, hvilket Forslag blev combineret med Iver Holters Motion: At begjære Oplysning om, hvad Opdagelser i Henseende til de begangne Misligheder der vare gjorte. De forhen gjorte Bemærkninger om det Upasselige i en saadan Tak-Adresse bleve gjentagne og jeg for min Deel bemærkede, at, saavidt jeg vidste, var bemeldte Commission først blevet nedsat efterat flere Communer derom havde gjort Erindring til Statsraadet, tillige troede jeg, at der burde været oprettet en Inqvisitions-Commission. Præsidenten yttrede, at han ingen Forskjel vidste paa en Undersøgelses- og en Inqvisitions-Commission og Steenstrup anførte det i Ugebladene fra Commissionen udstedte Proclama som et Beviis for, at den betragtede sig som saadan. Men jeg troede just derfra at kunne inforere, at dens Commissorium ei bemyndigede den til at gaae inqvisitorisk tilværks, da den ellers vilde have indkaldt alle Vedkommende, som ifølge deres Stilling burde og kunde meddele de fornødne Oplysninger, uden at oppebie frivillige Anmeldelser. Til Slutning blev efter Præsidentens Forslag vedtaget, at man gjennem Statsraadet skulde forlange Oplysning om Resultatet af Commissionens Arbeide og tillige tilkjendegive, at Nedsættelsen af denne Commission var overeensstemmende med Folkets Ønske. Dette Forslag sendes til Lagthinget ved en Deputation af tre Personer. Kl. 1½ vare Forhandlingerne til Ende.

Jeg besøgte Bull og fandt der i »Courrier de Londres« en Artikel fra Kjøbenhavn, som melder, at i den ved Lier dræbte Landshøvdings Lommer fandtes Planen til det norske Felttog samt Breve fra en norsk Biskop, tre Generaler og en Statsraad. Tillige sagde Bull, at han havde talt med en Officeer fra Winger, som havde seet disse Documenter. Med Pavels gjorde jeg en Tour om Volden før Maaltidet.

I Aften var Biskop Sørensen, Provst Hount og Præsten Sigvardt her. Vi spillede et Par Timers Tid Lhombre, men passiarede forresten. — Jeg mindes ikke, om jeg forhen har meldt, at Christian Frederik endnu i Søndags ei var kommet længere end til Frederiksværn. Er han der endnu, vil han forinden sin Afreise faae Efterretning om Foreningen.

Den 23de October.

Ved min Morgenpibe beskjæftigede jeg mig med at fuldføre min Dagbog og fortsatte dette Arbeide til Kl. 11, da de belovede Heste kom for at bringe os til Hans Houges Gaard, „Bakke" kaldet, en Fjerdingvei udenfor Byen. Pavels og Hastrup samt Hount og jeg vare budne der til Middag. Hount og jeg som Kudsk sadde paa Kudskesædet af min Vogn og jeg leed ret ondt, da øsende Regn med Blæst pidskede mig lige i den høire Flanke, saa jeg blev ganske vaad. Foruden os bestod Selskabet alene af en Kjøbmand Eriksen og Kone, hvilken sidste er Hans Houges Søster. Siden kom dog Pastor Kjersgaard til, der røg uklar med Hount om Troen og Fornuften. Kjersgaard hører nemlig til de ny gammeldags Theologer, som slet ikke tilstaaer Fornuften mindste Stemme i Troens Sager — et Princip, hvorom han i Fredags havde været i Strid med Sverdrup (i Selskabet der) og Pavels, der, ligesom Hount nu, forgjæves søgte at gjøre ham indlysende, at man efter denne Grundsætning kan blindt hen antage de største Urimeligheder. Men Forskjellen var her, at Hount talte i en myndig og fornærmende Tone, hvorved Striden, som dog snart blev hævet, udartede til Personligheder. Madam Eriksen fortalte om en Samtale, hun havde havt med Dronningen af Sverrig i forrige Maaned i Gothen=

borg, først i en Galanteribod, hvor Dronningen blev opmærksom paa hende som et norskt Fruentimmer og siden i Cancelliet (som hun kaldte det), hvorhen hun blev bragt af Grev Rosen for nærmere at lade sig forhøre. Hun blev da udfrittet om Krigen og de sidste Begivenheder og havde oprigtigt sagt, hos hvem Skylden efter Publicums Mening var. Da Dronningen bagtalte Kongen, havde hun forsvaret ham fra Duelighedens og Godmodighedens Side, men tilstaaet, at han ei var Kriger, hvilket Dronningen havde besvaret med »O stakkar!«. Fremdeles havde Dronningen spurgt om Aarsagen til Normandens Had mod Svecus og Utilbøielighed til at forenes med ham, som vilde dem saa vel og faaet til Svar: „At denne Utilbøielighed havde sin Grund i Frygt for den svenske Adel." Dronningen meente da, at hun af hendes Nedladenhed kunde slutte sig til, at det ei forholdt sig saa; men Madammen, som erkjendte Dronningens Venlighed, vilde dog derfor ikke troe paa Adelens.

Om en hemmelig Brevvexling mellem Ponto-Corvo og Christian Frederik blev talt i Fredags samt, at Statsraadet havde været paa Veien til at affætte eller idetmindste suspendere ham paa Moss. Rosenkrantz skal bestemt have erklæret ham, at han ei vilde underskrive sit Fædrelands Vanhæder. Hvo der har skrevet Contraordren til Ahrenfeldt, som gjenkaldte Ordren til at attaquere paany, har man ei kunnet udfinde. For ikke længe siden skal man have havt den Idee pro forma at arrestere Kongen og bringe ham til Bergen. Det Morsomste er, at man i Kjøbenhavn paastaaer, at Kongen har været duperet af Nationen (!). — Den svenske Commissair Rosenblad er en Professors Søn og er meget religieus. Han er Formand for et Bibelselskab, vil søge at faae et saadant oprettet her og talede sidst med Dr. Neuman om Forsoningslæren. Bisskop Rosenstein er en simpel Mands Søn og heed før han blev adlet Aurevillius. Wirsén er en Corporals Søn, hvoraf man seer, at Fortjenesten adler i Sverrig. Overhovedet bestaaer Adelens Rettigheder der nu mere i personlige end reelle Fordele.

Den 24de October.

Treschow bragte i Erindring en af ham forhen moveret Tak-Adresse til Christian Frederik for hans gode Villie og Bestræbelser, som dog udsættes til beleilig Tid, men foretages før der skrides til nyt Kongevalg. Motzfeldt foreslog, at der skulde besørges en Oversættelse af den svenske Successions-Orden, hvilket Præsidenten lovede. Forsamlingen hævedes Kl. 1. — Jeg var i et kort Besøg hos Bull med Christie og Motzfeldt, som vare lidet fornøiede med Committeens svenskagtige Forslag.

Assessor Mathisen, der selv i tydske Aviser kaldes „der sogenannte Smor-Hagen", har forøget sin Navnkundighed ved at behandle den hos ham indqvarterede Oberstlieutenant Krabbe paa den nederdrægtigste Maade, hvilket af „Intelligents-Sedlen" i Morgen nærmere vil oplyses. Man var enig om, at Intet kunde bide paa den Slyngel uden Stokkeprygl. — Jeg gik hjem for at pynte mig til Stadsen hos de svenske Commissairer. Da jeg forgjæves havde ventet paa Vogn fra Widdings til Kl. 3½, maatte jeg i min Samarie vandre i Snavset. Jeg kom netop, da de gik til Bords og blev Diriks's Sidemand. Han fortalte mig, at der i Dag var arresteret to Svenske, som vilde stjæle Kort fra Oberstlieutenant Rode og havde faaet 1,029 Rdlr. paa Haanden. Grev Mørner, som var min Gjenbo, skjænkede flittigt for en bergensk Lods, som var hans Sidemand. Efter Bordet gjorde jeg Bekjendtskab med en Bibliothekar Vallmark, som kjendte mine ringe poetiske Forsøg og havde oversat enkelte af dem, ligesom han har oversat nogle af Pavels's Taler. Ved Bordet, hvor det gik mindre flot til med Mad end sidste Gang, men hvor vi derimod foruden Rødviin, Langkork, Bourgogne og Porter fik skummende Champagne, blev til en Vise af Valerius, som har en behagelig Stemme, drukket Foreningens Skaal, som Wulfsberg strax besvarede med et, formodentlig hjemmegjort, Impromptu, hvorefter udbragtes Skandinaviens Skaal. Storthingets Skaal, foreslaaet af Rosenblad, og de svenske Commissairers af Christie bleve drukne uden Sang. Der var foruden de samtlige Storthingsmænd, Statsraadet, de fornemste Autoriteter, Regimenternes og Corpsernes Chefer — sikkert over 120 Mennesker — saa jeg

var glad, da jeg omtrent Kl. 7 slap ud af den Qvalm, Støi og Trængsel. — Aftenen tilbragte jeg, som sædvanlig, med Passiar og Piquet. — Der kom ingen Ponto-Corvo i Dag.

Den 25de October.

Med vaade Støvler, som bleve end vaadere paa Veien til Storthinget, sad jeg der i Dag til Kl. 3½ i Eftermiddag. Forhandlingerne vare følgende: Præsidentens Forslag, at Storthingets Beslutninger skulde ansees som Svar og ei som Ultimatum, blev eenstemmig antaget. Schultz talede vidtløftig og godt om at frelse Nationens Ære ved en nøie Undersøgelse af de begangne Feil, hvilket alt er foretaget, og ved at Nationens Mænd, der frit valgte Foreningen, ogsaa med Frihed og Værdighed bør bestemme Foreningens Vilkaar. Koren yttrede nogle ringe Tanker og Sibbern yttrede, at da ikke Erobrelyst, men fælles Sikkerhed og Held, havde motiveret Foreningen, burde man ei røbe for megen Mistro. Dr. Møller talte om Synspunkter, hvorfra Foreningen bør betragtes, at den er antaget af Norge som et frit, selvstændigt og uafhængigt Rige og at derfor Grundloven materialiter og formaliter bør holdes i Agt samt at Forskjellen mellem den og Foreningsacten nøie bør iagttages; hiin er fast, denne tilfældig, Acten kan forandres, Grundloven ikke. Heller ikke bør Sammenblanding finde Sted. Lad Sverrig beholde sine Stænder, Norge sit Storthing etc. Committeens Forslag til § 25 bleve nu delibererede. Men da Treschow havde glemt at medbringe de didhen hørende Papirer eller rettere ei troede dem fornødne, da Forslagene i Gaar bleve dicterede, blev, medens han hentede dem, Præsident-Valg foretaget og Christie valgtes atter med 69 Stemmer. Wedel havde de fleste dernæst. Præsidenten anmeldte, at den svenske Successions-Orden allerede er oversat af Sorenskriver Berg og med det første vil blive trykt. Treschow oplæste nu atter Committeens Forslag om Krigsmagten og tilbagekaldte det Udtryk: „at bede Kongen underdanig“, som han havde hørt Nogle af Storthinget havde stødt sig over. Ligeledes anmærkede han, at Ordet „Sømagt“ udgaaer af Forslagets første Post. Dr. Neuman perorerede om at tage den Bestem-

melse, at den norske Krigsmagt aldrig maa bruges i Krig mod Danmark og at i Tilfælde af Angrebskrig fra dets Side skulde Norge indskrænke sig til Selvforsvar. Wedel bemærkede, at sligt ei passede i en Grundlov og at han, skjøndt vel Ingen havde flere og kjærere Forbindelser i Danmark, dog ei vilde betænke sig paa at gaae i Krig mod det, naar Skandinaviens Interesse fordrede det. (Nei vistnok ikke, især naar han kunde blive Generalfeltmarskalk.) Motzfeldt fremlagde følgende Forslag til Bestemmelsen af § 25: „Kongen har høieste Befaling over Rigets Land- og Sømagt. Den maa ei forøges eller formindskes uden Storthingets Samtykke. Den maa ikke overlades i fremmede Magters Tjeneste og ingen fremmede Magters Krigsfolk, undtagen Hjælpetropper mod fjendtligt Overfald, maa inddrages i Riget uden Storthingets Samtykke I Fredstider maa aldrig andre end norske Tropper være i Norge og ingen norske Tropper i Sverrig. Men naar Sverrigs Grændser eller Kyster angribes, skal den halve Deel af Norges organiserede Landmagt kunne bruges i Sverrig, og naar Norge angribes, da skal Sverrig komme Norge til Hjælp med saa megen Landmagt, som den halve Deel af den norske Landmagt udgjør. En større gjensidig Hjælp skal af Norge ikke gives eller modtages uden Storthingets Samtykke, ei heller maa norske Tropper uden Storthingets Samtykke bruges udenfor Sverrigs Grændser." Til Debatteringen af dette Forslag kom man først tilbage efter mere end een Times Brøvl, hvori Treschow og Wedel snakkede om, at naar Christiansand blev angrebet, kunde svenske Tropper fra Bahus hurtigere fremskaffes. Sørensen holdt en liden Tale, hvis Hovedindhold var, hvad Motzfeldt havde foreslaaet: Ingen svenske Tropper i Norge og omvendt. Tybring talte noget Svulst og noget Vaas og yttrede, at han haabede, at herefter vilde den Confusion ei finde Sted, at Brigaden ei vidste hvor Chefen og denne ikke, hvor hiin var. Sectionschef Bøgvald oplæste en Tractat om, at Kongen af Sverrig blot skulde have Navnet, men saagodtsom ingen Deel i den executive Magt. Pastor Bull vilde, at Storthinget skulde vælge eller idetmindste have Forslagsret til Statsraaders Udnævnelse eller og, at der af det skulde

beskikkes et Krigstribunal, som staaer Folket til Ansvar og af det kan afsættes in toto eller in partibus. Wedel gjennemgik alle disse Forslag og sammenlignede det foreslaaede Tribunal med Folke-Tribunerne i Rom. Til Slutning kom man da til at handle om Motzfeldts grundige Forslag, efterat Underhandlings-Committeen havde renonceret paa sit og ganske tiltraadt Motzfeldts Motion. Capitain Ræder havde og gjort et Forslag paa sex Poster, som for det meste stemmede med Motzfeldts, men var ei saa præcist. Om Sømagten blev debatteret endeel. Motzfeldt troede den ei burde være stor. Nansen vilde, at de norske Værfter skulde vedblive og Flaaden i Fredstider være stationeret i Landet. Pastor Brun og Koren: At norske Matroser ei maatte bruges til Besætning af svenske Krigsfartøier og omvendt. Ræder: At kun den halve norske Roflotille skulde følge den norske Armee i fælles Krig. Dette Forslag faldt igjennem med 41 Nei mod 35 Ja, efterat Diriks havde anført Grundene, hvorfor ingen Limitation burde finde Sted i Henseende til Sømagtens Disposition. Nansens Forslag blev antaget med 74 Ja og Bruns og Korens eenstemmigt. Motzfeldt forklarede nærmere, paa Iver Holters Opfordring, Betydningen af „organiseret Armee" ved de nationale og gevorbne Tropper, da Udtrykket „staaende Armee" kun pleier at betegne de sidste.

Motzfeldts Forslag, at § 26 skulde blive uforandret, blev eenstemmigt antaget.

Committeen fremlagde Indberetning og Forslag om Indigenats-Retten. Motzfeldt, endskjøndt han erkjendte Rigtigheden af det Princip: Lige Rettighed og Fordele bør tilstaaes begge Nationer, troede dog, at man burde tage noget Hensyn paa Folkemeningen og at Naturalisations-Retten ei maatte overgives i Regentens Haand, om man end ei har nogen Grund til at mistroe ham. Han foreslog derfor at beholde Grundlovens § 93 og kun at gjøre en Undtagelse i Henseende til General-Gouverneuren og de Betjente, han behøver. Sartz, Koren, Nansen, Sørensen, Bull og Sodeman talte i denne Anledning og de tvende sidste talte om forbausende Anmærkninger, om liden Tiltro, der vistes den norske Characteer ved at forudsætte, at

Rang og Fordele skulde lokke Normænd til Sverrig; ogsaa gjordes et Sidehug til Treschow, som man har mistænkt for at gaae frugtsommelig med en Statsraad. Han lod og til at tage Finten til sig, da han med temmelig Lidenskabelighed forsikkrede, at han intet Forslag havde gjort eller vilde gjøre uden med Hensyn paa Norges Vel. Sodeman begyndte sin Tale med: „Svenske Mænd bør tale svensk Sag og norske Mænd norsk Sag“, hvorefter fulgte en lang Pause.

Eftermiddagen og Aftenen tilbragte jeg med at skrive paa min Dagbog, expedere Embeds-Breve og skrive et Brev til min Kone, hvormed fulgte et svensk Digt »Nore« kaldet, af en Tegnér, Professor i Lund. Enkelte Stropher ere skjønne, især den om Carl August, og det Hele har mere poetisk Gehalt end de svenske Digte i Almindelighed pleie at have. Hegerman, der var her i Besøg, fortalte, at man har Lieutenant Schwartz mistænkt for at være Forfatter til et Brev, der circulerer i Kjøbenhavn og kaster megen Skygge paa den norske Nation. Denne Person skal have ageret Øretuder og Spion hos Kongen i Felten. Til min Aftenpibe spillede jeg Piquet med Pavels, som nu i to Dage har baaret Fattigcommissionens Byrde og Hede.

Den 26de October.

Forhandlingerne den 24de bleve oplæste. Dernæst Oversættelse af de svenske Commissairers Skrivelse til Statsraadet om Troppernes Tilbagetrækning, hvorpaa der intet Svar meddeles af Storthinget, da det blot ansees som en Communication. Stoltenbergs og Tonnings Forslag om Oprettelsen af en Meddelelses-Committee blev nu foretaget. Præsidenten proponerede en Forøgelse af Underhandlings-Committeens Personale, som da af deres Midte kunde udvælge et Udskud til at meddele de svenske Commissairer Resultatet af Storthingets Bestemmelser. Treschow og Bech yttrede deres Empfindtlighed over, at en Committee skulde sættes dem ved Siden og de blot indskrænkes til at vorde Skrivere samt at de for deres Deel gjerne ønskede at befries for den dem overdragne byrdefulde og med mange Ubehageligheder forbundne Commission. Pastor Bull lod dem vide, at det ikke

var smukt at ville unddrage sig fra Forretninger, fordi de vare forbundne med Møie og Ubehageligheder, da vistnok alle Storthingets Medlemmer kunde have Aarsag til at krympe sig ved det ubehagelige Ærinde, der var dem overdraget. Wedel fandt, at det var ønskeligt om man ei vilde indlade sig paa, hvad der er smukt eller ikke smukt, da her ikke handles om æsthetiske Gjenstande. Collett, som tilligemed Sibbern og Lange havde bejaet Bechs og Treschows Yttring om, at de ønskede deres Afsked fra Committeen, sagde, at man var beføiet til at bringe Reglementet i Erindring betræffende Personligheder, naar man hører om „forbausende Anmærkninger“ (et Udtryk i Bulls Tale i Gaar). Treschow og Bech anmærkede, at de havde blot ønsket, men ikke forlangt Entledigelse. Der var saaledes nær blevet et alvorligt Mundhuggeri, dersom ikke Præsidenten ved sin gode Conduite havde forekommet det og givet Bull et Vink om at tilbagekalde sine Udtryk, hvilket han benyttede. — Præsidentens Forslag om en Forøgelse af Underhandlings-Committeen med fem Personer, foruden Præsidenten, hvis Tiltrædelse Treschow havde foreslaaet og af denne blev antaget med Hensyn paa Bestemmelser, som skulle indstilles til Storthinget, samt med det Tillæg, at der kunde vælges af Committeen til at undersøge Landets Forfatning, blev antaget og med fleste Stemmer dertil udkaaret Motzfeldt med 71 Stemmer, Sørensen, Diriks, Wedel og Schultz. — Underhandlings-Committeen fremlagde derpaa sin Indstilling om de ti første Paragrapher i Grundloven. Assessor Lange, som Committeens Secretair, en Extract af Storthingets indgivne Betænkninger ved hver Paragraph og Treschow, som Præsident, fremsatte Committeens Forslag. Efter adskillige Debatter om Ordet „selvstændigt“ eller „uafhængigt“ skulde bruges, om Norge skulde hedde „Stat“ eller „Rige“, blev § 1 antaget.

§§ 9 og 10 bleve først antagne efter adskillige Debatter. Jeg havde i mine til Committeen indgivne Betænkninger gjort opmærksom paa, at Antallet af Committeens Medlemmer burde være lige fra begge Folkepræsentationer og saavel Valget som Forretningernes Orden og Gang være uafhængigt af Kongen. Flere havde gjort lignende Bemærkninger. Man fandt det og

ubestemt i de Svenskes Forslag, om den foreslaaede Committee skulde vælges før eller efter at Kongens Forslag til Thronfølger var forkastet af begge Repræsentationer. Det blev, efter Motzfeldts Forslag, vedtaget, at Committeen strax skulde træde til Side for at udarbeide Forslagene med Hensyn paa Debatterne. Dette medtog en halv Times Tid, som jeg benyttede til at hente en Hjertestyrkning hos Præsident Bull, der spenderer Totning eller Totensk Brændeviin paa Storthingsmændene. Til Slutning blev vedtaget, at Committeens Forøgelse med fem Medlemmer skulde meldes de svenske Commissairer. Disse skulle ellers være meget misfornøiede med og allarmerede over, hvad der i Gaar blev bestemt i Henseende til Krigsmagten og Indigenatsretten. Wirsén havde i Morges været hos Christie og forsikkret, at Commissairerne risiquerede deres Hoved, hvis de antoge Storthingets Forslag i de Poster. Men det er bedst at holde sig til det ellevte Bud og ikke troe Svecus paa Gebærden. Han giver nok efter, naar Storthinget vedligeholder Enighed og Fasthed. Rosenstein havde og været hos Sørensen og paastaaet, at man idetmindste maatte tilstaae Kongen det forlangte Veto i Henseende til Indigenatsretten.

Alle glæde sig over den Smøre, som Smør-Hagen i Dag har faaet i „Intelligentssedlen" og paa Fredag kan han vente mere af Assessor Hagerup. Jeg har tiltænkt ham følgende Æreminde:

Den Grad af Lumpenhed, som findes hos Smør-Hagen,
Er slig, at man dertil forgjæves søger Magen.
Men — da knapt blotte Ord gjør Indtryk paa hans Sind,
Det vistnok bedre var, at virke paa hans Skind.

Eftermiddagen har jeg tilbragt med at læse i Gøthes høist interessante „Aus meinem Leben", med hvis første Deel jeg nu er færdig, og Aftenen med at skrive paa min Dagbog.

Den 27de October.

Forhandlingerne fra den 25de oplæstes. Secretairen foreslog, at Storthingets præliminaire Beslutninger ei maa trykkes,

hvilket blev bifaldet. Stoltenbergs Forslag: 1) at en vis Søstyrke stedse bør forblive ved Norges Kyster til Forsvar; 2) at Undsætnings-Tropper for Norge af Sverrig og omvendt lønnes af den Magt, der bruger dem, vakte mange Debatter. De fleste Bønder erklærede, at de ei havde fattet ret, eller meget mere ganske misforstaaet Propositionen om Kongens Disposition over Sømagten og derfor voteret mod deres rette Overbeviisning. Angell understøttede Stoltenbergs Motion. Nansen, skjøndt enig med Forslaget, fandt, at hvad der ved Pluralitet var engang afgjort, ei maatte forandres og at Tingen ei er farlig, da Storthinget kan nægte Penge til Flaadens Udrustning, naar Kongen vilde misbruge sin Magt i denne Henseende. Tybring meente, at man nu ei maa vise Mistillid i Smaating. Koren, Bull, Abel, Teis Lundegaard og Iver Holter talte i samme Anledning. Wedel opfordrede Præsidenten til at afvise Forslaget og meente, at Storthinget ei maatte handle som Børn, der i Dag ville Eet, i Morgen et Andet. Præsidenten benægtede at have Ret dertil og anmærkede, at det ei er uanstændigt at forandre sin Mening, naar man bliver bedre oplyst, hvorpaa Underhandlings-Committeen selv havde givet Exempel i Forsamlingen. Sorenskriver Weideman yttrede, at endskjøndt Storthingets Beslutninger ei vare Ultimatum i Henseende til Underhandlingerne med de svenske Commissairer, vare de det dog for Storthinget selv. Der blev nu voteret, om denne Sag atter kan foretages, hvilket blev antaget med 44 Ja. Præsidenten foreslog derpaa at modificere Forslaget saaledes: „At ikke mere end den halve Roflotille maa udcommanderes uden med Storthingets Samtykke“, hvilket blev antaget med 56 Stemmer. Stoltenbergs andet Forslag blev forkastet med 67 Nei, da Sagen overlades til de kommende Storthing.

Man skred derpaa til videre at debattere om Grundloven. Lange oplæste Extracten af Storthingets Bemærkninger og Christie Committeens Indstilling ved enhver Paragraph.

Efter Præsidentens Forslag aftraadte nu Underhandlings-Committeen for at omarbeide Grundlovens §§ 5, 6 og 8 overeensstemmende med den nu oversatte og uddeelte svenske Suc-

cessions=Orden. Forsamlingen hævedes derfor paa en Times Tid og jeg tog imidlertid en Frokost hos Bull, hvor jeg traf Baron Wedel fra Kjøbenhavn og Høiesterets=Advocat Hjelm. Den sidste var vred, fordi en Motion under Debatterne om § 23, om Oprettelsen af en norsk Orden, ei var lagt paa Hjerte. — Præsidenten formeldte, at der var bestilt Staldrum for 65 af Ponto=Corvos Heste til næste Løverdag og at Oberst Nielsen med de ridende Jægere skal escortere ham fra Skydsjordet. Bemeldte Ponto=Corvo skal have yttret Misnøie med, at Statsraadet under Interregnet har bortgivet saa mange Embeder.

Efter en Times Forløb blev Committeens Indstilling af §§ 5, 6 og 8, sammensmeltede til een Paragraph, saaledes dateret:

„Arvefølgen er lineal og agnatisk, saaledes som det findes bestemt i den af Sverrigs Stænder besluttede og af Kongen antagne Successions=Ordning, dateret 26de September 1810. Blandt arveberettigede regnes ogsaa den Ufødte, der strax indtager sit tilbørlige Sted i Arvelinien, naar han efter Faderens Død fødes til Verden."

Denne Paragraph blev eenstemmigt antaget.

Dr. Møller indleverede Forslag om Overholdelse af Constitutionens Ord og Aand samt om en oprettende speciel Forenings=Act. — Ræder foreslog, at en Committee først maatte undersøge Statsraadets Styrelse og Landets Forfatning da Conventionen blev sluttet, førend den foreslaaede Tak=Adresse, Apanage og Æreminde for Kongen kunde ventileres. Og dermed hævedes Forsamlingen.

Diriks fortalte mig, at man vil have Underretning om, at Sjælland paa Congressen i Wien er afstaaet til England. — I Aften fik vi Besøg af Steenstrup og da Pavels forgjæves havde udsendt sin Gangerpilt paa Gader og Stræder for at faae en Fjerdemand til et Boston=Parti, satte vi os til at spille en Tremands=Boston, som med et Intermezzo af Aftensmad varede til Kl. 11.

Den 28de October.

Aall begyndte med en Motion om at tage den Bestemmelse, at Norge ingen Generalgouverneur eller Statholder skulde have, men en Vicekonge, hvortil Præsidenten svarede, at Committeen blot har fremsat et Alternativ og at den har et Forslag af samme Beskaffenhed. Brun holdt en Tale, som endtes med det Forslag, at Nationen ved sine Repræsentanter, samlede som Storthing, vælger et Statsraad. Han meente, at de forandrede Omstændigheder gjøre en saadan Forandring i Grundloven nu nødvendig, da en fraværende Konge ei saa godt kan kjende de dueligste og værdigste Subjecter, som en nærværende. Koren perorede om, at Magt til at beskikke Raadet bør i et enkelt Rige være hos Kongen, men ei i et sammensat Rige, hvis Konge er langt fraværende og anførte blandt andre Grunde herfor Kongens Ret til at kunne afsætte Statsraader. Dahl holdt en vidtløftig Tale i samme Anledning om, at Folket bedst kunde kjende dem, til hvilke saa vigtige Poster bør betroes, at hvor ulige dette Storthings Medlemmer end vare i Meninger, vare de dog for største Delen enige i at ville Norges Vel og endte med det Forslag: „Storthinget foreslaaer til enhver Statsraadspost tre, hvoraf Kongen vælger een. Siden vælges de af Kongen med ²/₃ af Storthingets Medlemmers Samtykke." Han meente, at dette var især nødvendigt i Begyndelsen og kunde, hvis det ei saa befandtes, rettes af de følgende Storthing. Hount yttrede, at den lovgivende og udøvende Magt paa denne Maade vilde komme i Conflict og at det kun var Almagten og den høieste Viisdom givet, at bringe de stridige Elementer i Harmoni; at Regjeringen bør være indskrænket ved det hele Folk, men ei ved enkelte Medlemmer; at Valget vilde blive vanskeligt for Storthinget, hvis Medlemmer kun kjende værdige Embedsmænd i deres Kreds, men som ikke altid kunne være tjenlige paa en saadan Post; at de følgelig i Valget maatte lade sig lede af Andre og endelig, at ved indtrædende Vacancer maatte Storthinget sammentræde blot for at vælge en Statsraad eller Kongen interimistisk beskikke ham, Vilkaar, som vel Faa vilde gaae ind paa. Motzfeldt — efterat have gjort nogle Sidehug til Dahl i Anledning

af hans Formaninger om Frimodighed og Forsigtighed, om hvad Historien vilde sige om dette Storthing og om de Urimeligheder og Paradoxer, man her maatte døie, blandt hvilke Motzfeldt meente, at hans ogsaa kunde gaae med — yttrede, at efter Dahls og Korens Forslag vilde Statsraadet blive Repræsentanter ligesom Storthinget; at Kongen, ligesom Enhver, der overdrages en Forretning, bør have Ret til at vælge sine Hjælpere og Raadgivere, der desuden staae Nationen til Ansvar; at der ei var vundet ved at Folket valgte, naar Kongen beholdt Ret til at afsætte dem; at Vanskeligheden i Henseende til Valget vilde blive nok saa stor for Folket som for Kongen; at Hofgunst, som Koren især drog løs mod, var en slem Ting, men mulige Cabaler og Partier i Storthinget maaskee nok saa farlige. Bech opfordrede Dahl, i Anledning af hans Yttring om, at den største Deel af Forsamlingen var besjælet af Omhu for Norges Vel, at nævne dem, som ei vare det. Dahl forsvarede sig maadeligt ved at sige, han ei havde talt om dette Storthing, som dog var Tilfældet, og ved at denuncere Motzfeldts Udeladelser om Cabaler, der dog blot vare affattede i almindelige Udtryk. Ræder antog Kongens Ret til at beskikke Statsraader, men vilde, at Storthinget skulde have Ret til ved Ballottering at forskyde een Statsraad i Analogi med den svenske Constitutions § 97. Treschow anmærkede, at der er Forskjel paa at udskyde af en Ret et vist Antal Dommere og at udskyde et Medlem af et Statsraad. Dahl gjentog sin Motion om Statsraadets Beskikkelse ved Storthinget eller sammes Forslagsret, hvorimod Treschow opponerede. Præsidenten gjennemgik de forskjellige Meninger med lidt ironiske Sideblik til Fatter Korens Snak. Til Slutning blev Committeens Forslags første Post antaget med 61 Stemmer for Kongens Ret at beskikke Statsraader, 50 Stemmer for at der skulde være Vicekonge eller Statholder, 52 Stemmer for at Statholderen kunde være Svensk eller Norsk. Resten af første Post blev eenstemmigt antaget; ligeledes Forslagets anden, tredie og fjerde Post. Ræder kom atter med sin Motion om Storthingets Ret til at ballottere om een Statsraads Afsættelse og jeg yttrede, at det kunde tjene til en Modvægt mod Kongens

Ret til at afskedige de høieste Embedsmænd uden Lov og Dom, der desværre er bleven stadfæstet. Treschow sammenlignede dette Forslag med Ostracismen i Athen og talte om dens skadelige Følger, men blev af Ræder og Sodeman erindret om, at det Proponerede var meget forskjelligt fra Ostracismen. Motionen faldt igjennem.

Bech tilbagekaldte sin Motion om Tak-Adresse og Apanage til Christian Frederik. — Forsamlingen hævedes Kl. 3½.

Pavels fik i Eftermiddag Besøg af en Candidat Kraft, der anmodede ham og mig om at opgive for ham alt, hvad vi have skrevet, da han i Forening med Nyerup udgiver og fortsætter Worms Lexicon. Eftermiddagen og Aftenen tilbragte jeg med at indføre Dagens Begivenheder i min Dagbog og gjennemlæse den svenske Constitution. Aftenpiben blev accompagneret af den sædvanlige Piquet.

Den 29de October.

Førend jeg gik til Storthinget meldte den unge Schwach sig hos Pavels for at udbede sig hans Bedømmelse over en Oversættelse af Tegnérs »Nore«, som han efter Wulfsbergs Anmodning har paataget sig. Bemeldte Digt, som man troede fabrikeret i Anledning af Foreningen, skal allerede have været bekjendt i Kjøbenhavn i Februar Maaned.

Forhandlingerne paa Storthinget begyndte med en Begjæring af Major Hegermann, at hans Votum betræffende Statsraaders Udvælgelse og Vicekongen maatte blive Protocollen tilføiede, saafremt det ikke maatte erkjendes fornødent paany at deliberere over disse Poster. I Henseende til Statsraadernes Udnævnelse henholdt han sig til Pastor Dahls Forslag (at Kongen vælger een af tre, som Storthinget foreslaaer etc.) og han vilde, at Norge skulde have en Vicekonge og ingen Statholder. Pastor Dahl foreslog, at Committeens Indstillinger maatte dicteres Dagen før de bleve debatterede. Dr. Møller paastod det samme. Dr. Neuman, uagtet han ei ønsker Forandring i de engang tagne Beslutninger, henholdt sig dog til sin i Gaar gjorte Motion om en Vicekonge. Præsidenten replicerede, at da Hegermann

synes at have ført Anke over Fremsættelsen af Committeens Indstillinger, maatte han gjøre opmærksom paa, at hver Post tydelig og for sig vare blevne fremsatte. Nansen var mod en Gjentagelse af det alt bestemte, men erklærede sig for Motionen om Indstillingernes Dictering. Diriks anmeldte, at § 28 allerede har været foretaget i Conferencen i Gaar med de svenske Commissairer og understøttede forresten Motionen om Indstillingernes Dictering Dagen forud. Wedel proponerede, at man kunde samles i Morgen Eftermiddag Kl. 6 for at faae dicteret de øvrige Paragrapher af Constitutionen, som han da formeente at ville blive færdige. Koren radoterede nu om det Mørke, der var udbredt over Europa, om den evangeliske Lære og endte med, at man ikke maatte vanhellige Sabbaten. Wedel meente, at den var til Ende Kl. 6 og Koren svarede: „Ja hos Jøderne“. Christie, Motzfeldt og Treschow forsikkrede, at de som Medlemmer af Committeen fandt Forslaget meget ønskeligt, men maatte som Medlemmer af Storthinget protestere derimod, da det forsinkede Forhandlingerne til ingen Nytte. Man kom nu tilbage igjen til Hegermanns Motion om Vicekongen. Jeg anmærkede, at da Alternativet om Vicekonge og Statholder i Gaar blev fremsat, havde de Fleste, som dog ønskede en Vicekonge, voteret paa Alternativet, men at jeg for min Deel havde voteret Nei i Henhold til mine til Committeen indgivne Bemærkninger. Collett: At man vilde blive compromitteret ved paany at discutere denne Qvæstion, da Commissairerne havde yttret, at de ventede, man ei vilde forandre en dem forelagt og af dem antaget Post. Dahl, Ræder og Schultz talte endnu et Par Ord i denne Anledning. Hegermann foreslog nu at ansøge Carl den Trettende i en speciel Act om, at beskikke Ponto-Corvo til Norges Vicekonge. Ved Votering blev afgjort, at Sagen ikke paany kan foretages.

Jeg besøgte Hegermann som snarest. Han fortalte om Armeens Desorganisation foranlediget ved den idelige Retraite. Soldaten spurgte aldrig efter Mad, naar det gik fremad, men kun naar det gik tilbage. Ponto-Corvo har yttret, at der skulde oprettes en Hoved-Fæstning i Midten af Norge og en Ditto i Midten

af Sverrig. Den første vilde Hegermann have paa Lillehammer og den sidste mener Ponto-Corvo kunde anlægges ved Vadstena. Alle Grændsefæstninger paa begge Sider skulle sløifes undtagen Frederiksstad som Søfæstning. — Siden besøgte jeg Sverdrup og blev buden af ham til at spise til Middag i Selskab med Hersleb og en kjøbenhavnsk Skipper. Vi øvede os i den politiske Sammenlægningskunst og fandt flere og flere Data for, at vor 14 Dages Krig var en blot Farce — Data, som ikke godt kunne anføres her. Samtalen dreiede sig, som sædvanlig, om Politik og Litteratur. Baggesen har udgivet et nyt Bind Riimbreve. Jeg fik anden Deel af Gøthes „Aus meinem Leben". — I Eftermiddag fik Pavels Ordre af Magistraten at modtage fire Mand af Ponto-Corvos Garde i Qvarteer. Kl. 7 gik jeg til Storthinget, hvor de øvrige Paragrapher af Constitutionen bleve dicterede tilligemed de Svenskes Forslag i Henseende til §§ 25 og 26, hvorom mere siden, naar de ere blevne debatterede.

Den 30te October.

Kl. 10½ gik jeg til Slotskirken, hvor de svenske Commissairer for første Gang indfandt sig. Rosenblad sad meget andægtig mellem Haxthausen og de Seue. Pavels prædikede over Epistelen og viste, at vore aandelige Fjender i og udenfor os ere de farligste samt, hvorlunde vi skulle bestride dem. — Efter Tjenesten gjorde Pavels og jeg Visit hos Rosenblad, som talte meget om Bibelselskaber samt om et Stipendium, der er oprettet i Sverrig til Understøttelse for theologiske Candidater, som ville tage Underviisning i Lægevidenskaben. Ahrenfeldt og Mansback kom, da vi gik. — Hos Rosenkrantz bleve vi ei modtagne. — Hos Collett vare vi et Qvarteerstid og han fortalte, at man har Rygte om, at Alexanders første Paastand ved Congressen var, at Gustav den Fjerdes Søn skulde være Thronfølger i Sverrig.

Den 31te October.

Efterat have fra Kl. 6½ arbeidet paa min Dagbog og gjennemgaaet de Paragrapher af Constitutionen, som i Dag skulle

forhandles, gik jeg paa sædvanlig Tid til Storthinget, hvor Forhandlingerne fra den 28de og 29de først bleve oplæste. Aschehoug begjærede derpaa Ordet. Efterat have talt om Forhandlingernes Langdrag, om vidtløftige, unyttige Taler, om hvad Armeen og Landet lider, om Sygdomme, der kunne udbredes, — fremkom han med disse Forslag: 1) At der i Storthinget ei maa holdes flere egentlige Taler, men hver i Korthed fremsætte sin Mening og Ingen tale over otte Minutter; i manglende Fald maatte Præsidenten eller Forsamlingen have Ret til at raabe „Stop!". 2) Omvotering maa ei finde Sted uden som nødvendig Følge af de Svenskes Forslag. Koren blev herover meget ivrig og yttrede, at han aldrig havde ventet et saadant Forslag af en Normand i denne Forsamling og at ingen Mund maatte lukkes paa dette Sted. Dahl istemmede samme Tone og Forslaget blev udsat til Debattering i Morgen.

Committeens Tillæg til Constitutionen:

1. Norge beholder sin egen Bank, sit eget Mynt- og Pengevæsen.
2. Norge har Ret til at have sit eget Coffardiflag. Dets Orlogsflag bliver et Unionsflag.
3. Norge tilsvarer ingen anden end sin egen Nationalgjæld.

Tillige indstiller Committeen, at ingen særskilte Consuler bør ansættes udenlands.

Paa Grund af, at Storthingets Bemærkninger ved § 93 ei vare oplæste, hvorved en Bemærkning betræffende Valget af Professorer blev af mig forbigaaet, begjærte jeg Votering om ikke collegium academicum bør foreslaae tre og Kongen vælge een. Præsidenten modsatte sig, da Paragraphen alt var afgjort, men dog blev voteret og kun 16 Stemmer vare for min Motion.

Eftermiddagen og Aftenen tilbragte jeg med at skrive paa Dagbogen og læse i Gøthe.

Den 1ste November.

Forhandlingerne den 31te bleve oplæste. Aschehoug frafaldt sin i Gaar gjorte Motion. — Nr. 1 af Committeens Tillæg til Grundloven debatteredes. Konow foreslog: „At Bankens

Indretning, Penge- og Myntvæsenets Bestemmelse og det Heles Bestyrelse skeer i Eet og Alt, uden at Regjeringen i nogen Henseende blander sig deri, dog at den har det fornødne Opsyn med, at Octroien overholdes." Stampemøllen (saaledes kaldes Koren og Nansen, fordi naar den Ene sætter sig, reiser den Anden sig) arbeidede strax. Wedel gjorde den vittige Bemærkning, at man ligesaa gjerne kunde have sagt, at Kongen ikke maa have sin Næse deri. Forresten blev der rigtigt bemærket, at Myntvæsenet hører blandt Regalierne og altsaa under Kongens Bestyrelse. Committeens Indstilling blev eenstemmigt antaget. Knudsen havde foreslaaet Benævnelsen „National-Bank", men man fandt dette Udtryk for ubestemt og at Kongen kunde oprette en Bank ved Siden af den. Iver Holter foreslog det Tillæg: „Bank, hvis Bestemmelse, Indretning og Bestyrelse overdrages Nationen". Wedel spurgte: „Hvad forstaaes ved Nationen?" Holter svarede: „Det norske Folk". Motzfeldt bemærkede, at intet Interessentskab eller nogen Deel af Nationen burde have Enebestyrelsen af Pengevæsenet, da det her ikke gjælder Enkeltes, men Landets Bedste. Treschow tilføiede, at dersom Regjeringen eller Finantsministeren ei havde Lov til at give deres Betænkning eller Sanction i denne Sag, kunde Storthinget, hvis færreste Medlemmer kjende noget til Finantserne, imponeres og vildledes. Wedels Forslag, at tilføie Paragraphen: „som ved Lov bestemmes" blev antaget med 66 Stemmer.

Committeens Forslag Nr. 2. Koren vaasede uophørlig og fortalte os blandt andet, at han er en Kjøbmands-Søn, født i Bergen og at en af hans Slægtninge har været Slave i Algier. Forresten gik hans Forslag ud paa at tilføie Paragraphen den Bestemmelse: „og kan tillige benytte Unionsflaget". Konow vilde, at man skulde anmode Carl den Trettende om at anvende sin Indflydelse til Bedste for det norske Flag. Nansen foreslog, at hvert Riges Sømagt skulde særskilt bruge sit eget Orlogsflag, men naar de opererede i Forening et Unionsflag, da et Rige ligesaa vel bør have sit eget Flag, som sit eget Vaaben. Dr. Møller foreslog: „Norge skal have sit eget Flag" og anmeldte, at dette var hans Committenters udtrykkelige Bestemmelse.

Sørensen udviklede i en kort Tale, at vi bør have et Nationalflag til Beviis paa vor Selvstændighed ude og hjemme. Konow anmærkede, at Forkjærlighed for det gamle Flag kunde bringe vore Sø-Officerer til at forlade Tjenesten, naar et nyt Flag blev indført. Præsidenten yttrede, at der maatte bruges et interimistisk Flag indtil det nye blev bestemt. Wedel fortalte, at to norske Skibe allerede vare blevne opbragte til Algier, fordi de førte norsk, fra det fordums dansk-norske forskjelligt Flag. Motzfeldt: At Udførelsen af Korens Forslag vil have sine Vanskeligheder, blandt andre den, at Skippere kunde troe sig fritagne for at bidrage til Omkostningerne ved Tributen til de barbariske Magter, naar de havde Alternativet. Tybring opløftede sin Stentorrøst og snakkede om, at formummede Personer ei maa gaae paa Gaden. Endelig blev Committeens Forslag eenstemmigt antaget. Dr. Møllers Forslag havde 44, Nansens 41 og Korens 72 Stemmer mod sig.

Committeens Indstilling af tredie Post. Præsten Weideman spurgte, om Paragraphen angaaer vor forrige eller nærværende Forening. Præsidenten svarede, at den blot kan referere sig til det Riges Gjæld, som vi nu forenes med. Koren meente, at vore Pengeforhold med Danmark nu ei burde ventileres og i alle Tilfælde alene afgjøres af Nationen. Det vilde ellers blive et stort Tvistens Æble, som ikke fik Ende (som man altsaa skulde spise paa) i hundrede Aar. Wedel fandt, at Opgjørelsen tilkommer den svenske Regjering og at der ingen Fare var ved at overlade den til samme, da Danmark snarere vilde komme tilkort derved end vi. Nansen, endskjøndt han erkjendte Rigtigheden af Wedels Bemærkning, troede dog, at Storthinget burde have Deel i Liqvidations-Commissionen. Wedel: At da det er et diplomatisk Anliggende, bør Storthinget ei blande sig deri. Naar Sverrig har afgjort Sagen med Danmark, forelægges den Storthinget. Desuden tilkommer Opgjørelsen den svenske Regjering ifølge Kieler-Tractaten. Adskillige anmærkede, at denne Tractat ei vedkommer os og aldrig er erkjendt af Nationen. Committeens Forslag blev antaget med 73 Stemmer.

Diriks paaberaabte sig et af Rigsforsamlingen udstedt Decret

om Opgjørelsen af Gjælden til Danmark; men da dette ei var ved Haanden og først maatte hentes, blev imidlertid foretaget Konows Forslag: „At Norge bør have sine egne Consuler". Præsidenten bemærkede, at efter Committeens Formening burde man udenlands hverken have norske eller svenske Consuler, men af det Lands Indfødte, hvor Consulater vare oprettede. Dr. Møller understøttede Konows Motion. Wedel opponerede derimod. Konow meente, at da Sverrig har flere Skibe end Norge, kunde dets Consuler, naar de tillige vare norske, fristes til at favorisere deres egen Nation. Koren kom frem med den rette Grund til Forslaget, nemlig at de norske Skibe have lettere for at erholde Fragt end de svenske og Dr. Møller oplyste igjen den sande Grund hertil, nemlig de Svenskes Lyst til at gjøre Havari. Ved Voteringen blev Konows Forslag forkastet ved 52 Stemmer. — Nr. 3 blev nu atter foretaget og voteret, om Forslaget skal have noget Tillæg, hvilket blev forkastet af 46 Stemmer.

Justitsraad Diriks meddeelte Resultatet af Conferencerne med de svenske Commissairer. De ti første Paragrapher antoges. Ved § 11 havde Commissairerne anmærket: „at naar Storthingets Mænd ville aflægge Eeden paa Nationens Vegne til Kongen og Constitutionen, skulle dog Embedsmændene aflægge den samme Eed". Herom blev længe debatteret. Wedel og Treschow procederede ivrigt for en saadan Eeds Aflæggelse og henholdt sig til, at det samme var skeet paa Rigsforsamlingen. Derimod protesterede jeg aldeles, søgte i Korthed at vise, at det strider mod Eedens Natur, at den kan aflægges pr. Commissionair, forsikkrede, at jeg som Medlem af Rigsforsamlingen blot havde svoret for mig selv og ei for mine Committenter, at jeg ikke indsaae rettere, end at den, som aflagde Eed paa Andres Vegne, ogsaa, naar de brød den, maatte blive Meeneder paa deres Vegne og bragte endelig de svenske Procuratorer til Taushed, da jeg af Grundlovens § 51 beviste dem, at saafremt man antog, at Rigsforsamlingen havde svoret paa Nationens Vegne, havde Nationen to Gange aflagt Eed. Ved Voteringen vare 61 Stemmer mod Eedens Aflæggelse paa Folkets Vegne. Derimod blev det Forslag, at Storthinget for sit Vedkommende skulde

sværge Constitutionen og Kongen Troskab og Lydighed, antaget af Alle undtagen af Sodeman, som er temmelig excentrisk i sin Patriotisme. § 17 forlangte Commissairerne tilføiet en Henviisning til §§ 77, 78 og 79. §§ 18—24 er antaget. § 25 udsættes til Kl. 5 i Eftermiddag. — Sessionen endte med Valg af Storthingets Præsident, hvortil Christie atter blev kaaret med 39 Stemmer. Wedel havde 20.

Kl. 5 begyndte atter Forhandlingerne. Diriks oplæste § 25 saaledes som den findes i Commissairernes seneste trykte Forslag og de af Underhandlings-Committeen tilføiede Modificationer og anførte de Motiver, han havde brugt for at faae Commissairerne til at antage Storthingets Beslutning om Indskrænkninger i Kongens Disposition over Krigsmagten, nemlig: at den svenske Regjering kan vente Alt af Norge, hvad der kan bestaae med dets Selvstændighed og Betryggelse; at hvor megen Grund der end var til at sætte Lid til den nuværende svenske Regjering, maatte man dog tænke paa Fremtiden; at man under Foreningen med Danmark havde seet, hvad sørgelige Følger Landets Blottelse for Krigsfolk og især for Sømagt havde havt etc.

Pastor Schultz begjærede Ordet og meddeelte sine skriftligt opsatte Tanker: At da der ei skeer nyt Valg til overordentlige Storthing, ville samme strax kunne sammenkaldes for at bestemme om mere end den halve Deel af Armeen skal bruges; at Storthinget har Ret til at antage eller forkaste de Forslag, som af Commissairerne gjøres og at man, hvis Storthingets Bestemmelser i Henseende til § 25 ei antoges, maatte jo før jo hellere sende en Deputation til Carl Johan. Treschow begyndte sin Perorering med at tilstaae sin Undseelse over, at han nu tredie Gang skifter Mening; at det ikke var Mangel paa en fast Grundsætning hos ham om Kongens Ret til at disponere over Krigsmagten, men Omstændighederne, som havde nødet ham til at antage Modificationer; at Commissairernes Grunde forekom ham uomstødelige; at Nationen i at nægte Pengeunderstøttelse havde Betryggelse nok mod Misbrugen af Krigsmagten og at han intet Exempel vidste paa, at en Stat var gaaet tilgrunde fordi Kongen

i et forresten indskrænket Monarchi havde havt fri Raadighed over Krigsmagten, men vel det modsatte. Ræder beraabte sig paa, at de tydske Stater kun give et vist Contingent til Rigets Forsvar, at det samme har været Tilfældet med den Calmarske Union, Ungarn, Rhinforbundet. Han meente og, at en Krig kunde være saa vigtig, at man, uden at fordre Bidrag af det norske Folk, bestred den ved Subsidier eller af egen Kasse og troede forresten, at intet Angreb paa Sverrig af Betydenhed kunde skee saa hastigt, at der jo blev Tid til at indhente Storthingets Samtykke til Armeens Overladelse. Abel talte for Kongens frie Raadighed over Krigsmagten, men vilde have Vaabenøvelserne inden hvert Riges Grændser og at den norske Garde skulde bestemmes til 1 à 200 Mand. Bech opkastede det Spørgsmaal, om Nogen tør paatage sig at afbevise Muligheden af det Tilfælde, at Skandinavien kunde blive saa hastig overfaldet, at begge Riger kunde sættes i den yderste Fare, hvis Kongen ei havde fri Disposition over den fælles Krigsmagt? Han bandt det derfor paa Repræsentanternes Samvittighed, hvad Ulykke de kunde paaføre Landet ved at indskrænke Kongens Rettighed i denne Henseende. Nansen holdt med Bech. Koren refererede sig til Schultz. Ræder meente, at han havde forhen ved sine Yttringer besvaret Biskoppens Spørgsmaal; men denne fandt, at han ei engang havde berørt det og — efter et Intermezzo af Sorenskriver Bryn, der oplæste noget om, hvorlunde Forening af Forsvar var Hovedmaalet for begge Rigers Forbindelse, hvorfor han heldede til det svenske Forslag — lod Bech Ræder vide, at han hverken vilde have et mathematisk eller geographisk eller historisk, men et philosophisk Beviis for Umuligheden af det forhen omtalte Overfald og røbede derved, at han selv er blottet for al Philosophi, ja endog for den simple Menneskeforstand. Tybring passiarede om, at hans Vugge kun har staaet i den simple Borgerclasse og at han derfor ei kjender Kronens Byrder; at Ministrene maatte miste deres Hoved, naar de ei betimelig meldte, hvad Udrustninger der foretages i fremmede Lande; at en norsk Garde i Sverrig kunde faae samme Skjæbne som Schweitzergarden i Revolutionen. De svensk-norske

Vaabenøvelser vilde han ei vide af, men meente, at Officerer kunde sendes fra Norge til Sverrig for at lære Exercitsen. Teis Lundegaard holdt sig til Grundloven. Præsten Weideman yttrede, at Norges Folkemængde og Resourcer maatte bestemme, hvad Deel Norge skulde tage i det fælles Forsvar. Aall oplæste en Tractat, som endte med det Forslag: At Kongen maatte have Ret til at sætte den hele norske Armee i marschfærdig Stand, men kun benytte det Halve af den indtil Storthingets Samtykke er indhentet. Arentzen procederede for de svenske Commissairers Forslag. Dr. Møller henholdt sig til Storthingets Bestemmelse. Diriks gjorde opmærksom paa, at Krig er tvende Slags, Angrebs- eller Forsvarskrig, og udviklede Grundene for Storthingets Beslutning. Koren forplumrede sig ved at antage det for Angrebskrig, naar et Land blev angrebet og da forsvarede sig. Sibbern vilde, at Kongen i Forsvarskrig skulde have fri Raadighed over Armeen, men paa det Vilkaar, at Fæstningerne rømmes, saasnart Eden til Kongen er aflagt. Jeg bragte Weidemans Motion paany i Erindring og foreslog, at Forholdet mellem begge Rigers Folkemængde, der omtrent er som 2 til 5, skulde bestemme, hvad Andeel Norge bør tage i fælles Forsvarskrig. Naar altsaa Sverrig reiser 50,000 Mand, bliver vort Contingent 20,000 Mand. Statistikerne (blandt andre Gibbon) antage, at kun hver hundrede Mand bør være Soldat. Naar altsaa Norges Folkemængde anslaaes til 1 Million, skulde Armeen kun være 10,000 Mand; men efter hiint Forhold kom vi endog til at levere det dobbelte, og mere kunde Sverrig ei med Billighed paastaae. — Nansen, Koren (som i Dag ialt reiste sig 83 Gange), Bull, Stoltenberg, Hegermann og Wedel debatterede endnu en Stund, indtil Schultz fik bragt det til Votering: Om der bør skee Forandring i Paragraphen efter Commissairernes Forslag eller ikke. Det første blev bifaldet med 57 Stemmer. I første Periode blev Ordet „være" forandret til „være stationerede". Dernæst blev en norsk Garde af Frivillige eenstemmigt antaget, uden Bestemmelse af Antallet. Om Vaabenøvelserne blev voteret og Ordet „nærmeste" tillagt efter en Pluralitet af 57. Den anden Periode med Tillæget „No-

flotille" blev eenstemmigt antaget. Til Forslagets tredie Afdeling i § 25 blev af Præsidenten foreslaaet, at Tillæget kunde lyde saa: „Landeværnet og de andre norske Tropper, som ei kunne henregnes til Linietropper, maa ei bruges udenfor Norges Grændser", hvilket ved Pluralitet blev antaget. — Pastor Bull foreslog, at om et eller andet District modsatte sig Foreningen og kom i Oprør, skulde svenske Tropper bruges — et Forslag, som Præsidenten og Flere fandt høist upassende. — Til Slutningen blev voteret paa, om, efter Motzfeldts af Storthinget antagne Forslag, kun den halve norske Land- og Sømagt i Forsvarskrig skal benyttes; men forinden Voteringen gik for sig anstrængede Treschow sin sidste Kraft for at vise, hvor farligt det var at holde paa dette Punkt og at, om Krigen brød ud paany, vilde vi, som før havde været agtede i Europa, fordi vi forsvarede vor Selvstændighed, nu blive ansete for Daarer, der blot kjæmpede for en Mening. 50 Stemmer afgjorde, at denne Post skulde frafaldes og min var blandt dem, fordi jeg troede, at vi ved blot at overlade Linietropperne til Kongens Disposition i fælles Forsvarskrig, havde opnaaet al den Fordeel og Betryggelse, som vi med Billighed kunne fordre og fordi jeg havde bestemt ufravigelig at holde ved den Grundsætning, at vor Andeel af Troppe-Understøttelse i fælles Forsvarskrig skulde beroe paa Forholdet mellem begge Rigers Folkemængde. Denne Sag kom nu og under Ventilation, men blev udsat til næste Storthing. Aalls, Sibberns og Schultz's Forslag bleve, hvad det første angaaer, ansete for afgjorte, og de tvende sidste udsatte.

§ 26 blev eenstemmigt antaget efter Commissairernes Forslag. Saaledes blev denne Session, der næst den, da der handledes om Foreningen, var den meest stormende og afgjørende, endt Kl. 9½.

I Morgen samles Storthinget først Kl. 12 og bier til Kl. 1 paa hvad Underhandlings-Committeen maatte have at bringe fra Commissairerne.

Den 2den November.

Diriks, som Formand for Meddelelses-Committeen, der handler umiddelbart med Commissairerne, indberettede, at Conferencerne havde varet fra Kl. 9 i Formiddag og meddeelte Resultatet af disse.

§§ 25 og 26, saaledes som de i Gaar bleve bestemte af Storthinget, antages af Commissairerne uden Forbeholdenhed. §§ 27 og 28 ligesaa; kun meente Commissairerne, at Rigsstatholder vilde være en passeligere Tittel end blot Statholder, da i Sverrig Befalingsmænd over smaa Districter havde dette Prædicat; men overlod det forresten til Storthingets Godtbefindende. Efterat Treschow havde talt for Benævnelsen Rigsstatholder og Nansen og Tybring mod den, hvorhos Tybring anmærkede, at det var godt denne Post var saa ringe anseet i Sverrig, da man saa kunde haabe, at svenske Adelsmænd ikke vilde være saa begjærlige efter den, blev det ved Votering eenstemmigt antaget, at Prædicatet „Statholder“ skulde beholdes.

I § 28, dens fjerde Post, vilde Commissairerne have „ikkun i deres Overværelse“ istedetfor „i deres Overværelse“ alene, og Wedel meente, at naar det sidste blev staaende, kunde Kongen ikke engang have en Secretair til at føre Protocollen. Ikke desto mindre afgjorde 42 Stemmer, at det skulde have sit Forblivende derved. — Det Punkt i Forslaget: „Alle Andragender fra norske Borgere til Hans Majestæt skulle først indleveres til den norske Regjering og forsynes med sammes Betænkning forinden de afgjøres. I Almindelighed maa ingen norske Sager afgjøres, uden at den i Norge værende Regjerings Betænkning er indhentet, medmindre vigtige Hindringer maatte forbyde saadant“ blev antaget med 74 Stemmer.

§§ 29—31 bleve antagne med Tillæg i den sidste: „i hvilket Tilfælde ufortøvet skeer Beretning derom til Kongen, som afgjør, om de skulle vedblive denne Function“. — I § 32 vilde Commissairerne, at „sættes under Tiltale for Rigsretten“ skulde udgaae. Diriks foreslog at henvise til § 83, men 65 Stemmer afgjorde, at det skulde blive staaende. — I § 33

forandres „har Sæde og Stemme“ til „har Sæde“ paa Grund af, at de svenske Statsraader kun have votum deliberativum.

Bonden Ole Haagenstad begjærede, at § 109 om Værnepligten nu maatte komme under Ventilation, da § 25 om Kongens Raadighed over Krigsmagten er afgjort. Koren, Norgaard, Teis Lundegaard og de fleste Bønder understøttede Motionen og meente, at de vilde blive ret kjærligt og fornøieligt modtagne, naar de hjembragte et saa behageligt Budskab, at Værnepligtigheden skulde ophøre med det 25de Aar. Motzfeldt, efterat have forsikkret, at det var ham aldeles ligegyldigt, hvorledes han blev modtaget, naar han var sig bevidst at have handlet ret, viste med sin sædvanlige Grundighed, at et saadant Skridt vilde være overilet, at den største Deel af den regulaire Armee, hvoraf kun de færreste (i det mindste hvad de bergenhusiske Regimenter angaae) ere under 25 Aar, vilde blive opløst og at der paa den Maade blandt Sølimiterne ei vilde blive nogen heel befaren Matros. Han spurgte, hvorfra Flaaden da skulde faae den fornødne Besætning i Krigstilfælde. Wedel meente, man kunde hyre Matroser. Lysgaard og Ræder understøttede fremdeles Motionen. Diriks spurgte, hvorfra man i Krigstilfælde skulde tage Penge til Hverving og Hyring og meente, at Bønderne ei vilde blive kjærligt modtagne, naar de hjembragte Budskab om mangedobbelt forøgede Skatter. Præsidenten udlod sig om, at de Svenskes Forslag i denne Henseende var en Madding, hvorover Wedel blev bøs og snakkede noget om Fiskeri. Ved Votering blev med 47 Stemmer afgjort, at Sagen ei skal foretages paa dette Storthing.

Kl. 5 om Eftermiddagen fortsattes Forhandlingerne og begyndte med Deliberationer over § 33. Koren spurgte, om ikke votum deliberativum kan kaldes Stemme. Wedel vilde have tillagt: „raadgivende Stemmer“, men fandt dog siden, at Udtrykket ei var passende. Motzfeldt foreslog den Forandring: „at have Sæde blandt de svenske Statsraader“. Ved Votering blev afgjort, at det skal hedde: „have Sæde og deliberende Stemme i det svenske Statsraad“. Ligeledes blev vedtaget, at der skulde staae: „den i Norge værende Regjerings Betænkning“.

I Henseende til § 41 havde Commissairerne bemærket, at Storthingets Bestemmelse var stridende mod Sverrigs Constitution i det Punkt, der angaaer, at Regjeringen skulde føres i Norge, naar Kongen var død der og kunde derfor ei antages. Diriks foreslog at forandre Slutningen af Paragraphen saaledes: „vil Kongen for næste Storthing i Norge og Rigsdag i Sverrig foreslaae en Lov, bygget paa Grundsætningen om fuldkommen Lighed i Henseende til begge Riger“ (jeg foreslog: „begge Rigers Bestyrelse“) samt Tillæget: „De samme Forholdsregler skulle finde Sted etc.“ Diriks Forslag blev eenstemmigt antaget.

§ 51 blev nu debatteret og Spørgsmaalet, om „Kongen og“ skal tillægges, ventileret. Wedel meente, at da der valgtes en ny Kongeæt, burde der sværges til den. Koren bemærkede, at det samme havde været Tilfældet paa Eidsvold. Treschow paastod, at den gjensidige Pagt fordrer en saadan Eed og at Repræsentanterne kunne sværge paa Nationens Vegne. Bech — efterat have gjort et Sidehug til Abel, som i Gaar lod ham vide, at Klogskabsgrunde maatte vige for Retsgrunde — yttrede, at naar Klogskab stemte mod Pligten, var det bedre at følge den end handle uklogt og var forresten af Treschows Mening. Abel sagde nu, at han mindst havde ventet, at Norges første Biskop vilde behandle Eed saa ligegyldig. Wedel anmærkede, at Spørgsmaalet er kun om det Tillæg: „Kongen og“. Abel og Bech kjævledes atter. Koren meente, at Folket blot bør sværge til Constitutionen, men Embedsmændene til den og Kongen, hvilket Wedel fandt inconseqvent. Collett haranguerede over, at Commissairerne havde beraabt sig paa, at da dette Tillæg var indført i Forslaget, som var almindelig bekjendt i Norge og Sverrig, kunde det ikke udelades uden at compromittere Kongen. Schultz formeente, at Grundloven var ligesaa almindelig bekjendt og Præsidenten, at paa den Grund kunde Storthinget forbindes til at antage de største Urimeligheder. Nansen: At da Kongen ei sværger til Nationen, kan han ei heller forlange Eed af den for sin Person. Ræder anmærkede, at Conventionen til Moss, hvori Kongen lover at respectere Grundloven, vel ogsaa er bekjendt i Udlandet. Collett anmærkede, at Norge ei havde Konge, da

Grundloven blev forfattet, og at Eeden desuden blot kræves af de ny tilkommende Stemmeberettigede. Abel sagde, at han nu først var bleven underrettet om, at vi alt have faaet ny Konge, og Nansen, at Tilfældet var det samme ved Rigsforsamlingen som nu, at Norge var bestemt til Kongerige, men ei Kongen valgt. Wedel meente, at Ordet Konge var Normanden saa kjært og helligt, at han vilde fortryde paa, naar Eden ei aflagdes til ham; men Koren forsikkrede, at han af Erfaring vidste, at Almuen fandt det meget fornuftigt at sværge blot til Constitutionen. Collett gjorde opmærksom paa, at de svenske Stænder aflægge Ed paa Folkets Vegne, og spurgte, hvo der er Kongen Borgen for Lydighed og Troskab, hvortil Præsidenten svarede: „Grundloven". Sørensen perorerede.

Præsidenten fremsatte nu sine Grunde mod Tillæget. Han fandt det inconseqvent og uretmæssigt af Commissairerne, at gjøre en saadan Paastand, da de have erklæret, at Eed til Constitutionen og til Kongen er det samme; uretmæssigt, da det strider mod den af dem bekræftede Grundlov, og han vilde finde det ligesaa inconseqvent og uretmæssigt handlet af Storthinget, at forandre sin engang tagne Bestemmelse. Wedel meente, at da Sagen var af liden Betydenhed, var det en Slags Halsstarrighed at modsætte sig Forslaget. Præsidenten: At det modsatte vilde være en utidig Føielighed. Collett yttrede, at Følgerne af et saadant Afslag vare uberegnelige og at man udsatte sig for, at Fæstningerne for bestandig bleve besatte. Koren: At man i saa Fald gjorde bedst i strax at vælge Carl den Trettende til Souverain. Bech troede, at om det ei var en Nødvendighed, var det dog en Fornødenhed at vise Føielighed. Ræder: At vi ei vare satte her for at føie de svenske Commissairer, og Abel: At det var Svaghed at indrømme deres Paastand. Endelig kom det til Votering og Tillæget faldt igjennem mod 56 Stemmer.

§ 83 Litr. e: At Storthingets Beslutninger om at naturalisere skulle underkastes Kongens Sanction. Wedel anbefalede Commissairernes Forslag paa den bedste Maade, især af de Grunde, som Treschow under forrige Debat har anført, nemlig: At man kunde naturalisere Personer, som vare Regjeringen mis-

hagelige, Urostiftere etc. og at denne Forandring var fornøden med Hensyn paa Foreningen. Treschow var taus, men Bech understøttede Wedel. Dr. Møller, Abel, Aall, Nansen, Bull, Schultz og Sodeman vare mod Forslaget og den sidste endte sin Philippica, den han som sædvanlig oplæste meget distinct og gravitetisk, med de Ord: „Bort med Veto!". Jeg lagde og mit Ord med i Laget og yttrede, at der var forskjellige Maader, hvorpaa man kunde blive en Regjering eller et Hof mishagelig; at dersom Mishageligheden reiste sig af virkelige Forseelser eller Forbrydelser, havde Kongen Ret til at søge og straffe den Skyldige, om han, hvilket man ei burde formode, blev naturaliseret af Storthinget. Forresten ansaae jeg det for en vigtig National-Rettighed at kunne ubetinget naturalisere Fremmede; men hvis det modsatte antoges, maatte Kongens Veto i det mindste blot være suspensivt og underkastet de Bestemmelser, som Grundlovens § 75 fastsætter. Da Sagen kom til Votering, vare Stemmerne lige, nemlig 39 paa begge Sider, og var Præsidentens Stemme mod Indskrænkningen af Storthingets Naturalisationsret altsaa afgjørende.

Ved denne Leilighed begik ellers Bryn den Nederdrægtighed, at forandre sit Votum efter Nei til Ja, da han af sine Sidemænd havde hørt, at Stemmerne mod Forslaget vare 40. Præsidenten forespurgte nu, hvorvidt Storthinget maatte ansee Reglementets § 18, der bestemmer, at naar der ere lige Stemmer for og mod et Lovforslag, skal Præsidentens tvende Stemmer ei afgjøre, men Forslaget henlægges to Dage og naar da Stemmerne atter ere lige, aldeles henlægges, og man blev enig om, at Reglements-Committeen skulde træde sammen for at kjende paa Spørgsmaalet. Dette skete og efter en halv Times Forløb fik vi dens Formening: At skjøndt det omhandlede Tilfælde ikke var noget egentligt Lovforslag, var det dog af samme og nok saa megen Vigtighed, da det angik en Forandring i et Hovedpunkt af Grundloven. Holter, Stoltenberg, Lange og Bull opponerede og de tvende første forlangte Votering. Motzfeldt bemærkede, at hvis man ansaae det for rigtigt ei at lade det komme an paa Præsidentens individuelle Mening, hvor det gjaldt

et almindeligt Lovforslag, maatte dette gjælde saa meget mere i et saa vigtigt Tilfælde. Præsidenten tiltraadte samme Mening. Der blev nu atter voteret om Committeens Bestemmelse skulde antages eller forkastes og, da Stemmerne vare lige, gjorde Præsidentens Stemme, som var for Antagelsen, Udslaget, og saaledes blev Sagen udsat i to Dage.

Ved Litr. c i § 93 gjorde Lange, Diriks og Møller Bemærkninger og jeg erklærede, at jeg ikke kjendte nogen anden Maade, hvorpaa man kunde erklære sig for norsk Borger, uden den, at sværge Selvstændigheden. Nansen meente, at Commissairerne havde været bange for Ordet Selvstændighed. Wedel replicerede, at det ei kunde være Tilfældet, da det fandtes i Forslagets første Paragraph. Nansen fandt det da saa meget mindre betænkeligt at beholde Grundlovens Bestemmelse. Ved Votering blev de Svenskes Forslag forkastet med 68 Stemmer. — Forsamlingen hævedes Kl. 9.

Den 3die November.

Forhandlingerne den 1ste November oplæstes. Nansens og Konows Forslag om en Tak-Adresse og et Æreminde for Christian Frederik bleve derpaa foretagne. Konow frafaldt sin Motion om Æremindet, da han vil søge at fremme denne Sag ved Subscription, men vedblev derimod sin Paastand om Tak-Adresse og Apanage. Nansen troede, at den sidste, hvis den tilkom ham, maatte bestemmes af næste Storthing. Wedel henholdt sig til Ræders forhen gjorte Motion om en foregaaende Undersøgelse af de sidste Begivenheder, som den, der efter Ordenen først bør komme i Betragtning. Ræder frafaldt sin Motion. Hount paastod Undersøgelse om, hvorfor Grændsen og Smaalehnene bleve forladte forsvarsløse. Præsidenten fandt den ommeldte Undersøgelse med Hensyn paa Kongens Person constitutionsstridig. Treschow talte om det Empfindtlige i slige Undersøgelser og den Mistanke, som derved kunde opvækkes hos de svenske Commissairer. Sørensen fandt, at Christian Frederik fortjente Tak for Befrielse fra Anarchi og for Constitutionen, hvis Oprettelse han

gav Anledning til, men troede, at Adressen burde udsættes. Wedel opponerede mod Præsidentens Yttring, at der var Forskjel paa at dadle En og undersøge om han fortjener Roes. Den sidste fortjener en Fyrste kun, naar han udmærker sig ved Viisdom og Klogskab, ved Kraft og Energi, ved Tapperhed, ved Sæders Reenhed. Forresten troede han det ei afgjort, hvorvidt en affat Konge kan dadles eller ikke. Saaledes satte den ædle Greve Krandsen paa sin Nederdrægtighed og fuldendte sin Characteristik. Koren: At der ingen Tvivl kan være om Christian Frederiks ædle Hjerte, om end ikke hans Plan til og Udførelse af Felttoget svarede til Nationens Ønsker. Tybring snakkede om, hvad en stor Tænker skal have sagt: „At det er en slet Compliment, at kalde Nogen et godt Menneske". Dr. Møller protesterede mod det Udtryk „affat Konge" som lige urigtigt og uværdigt, da han frivillig har resigneret. Wedel: At ikke Folket, men han selv og Omstændighederne have affat ham. Konow: At hvis han ikke er affat, skylder Wedel ham Agtelse som hans fordums Konge og i modsat Fald i det mindste Skaansel. Præsidenten yttrede, at Udtrykket var upassende og overilet. Bull meente, at om Kongen end i visse Dele kunde dadles, var Tak-Adressen et Beviis paa Nationens Høimodighed og hvis han fortjente Roes, var den Pligt. Mistanke hos Sverrig kunde ei derved opvækkes, da det meget mere maatte være et Beviis paa Normænds Troskab. Dahl talte med ædel Varme om det Uværdige i at skofte og haane sin fordums Konge. Wedel skjænkede ham sin Overbeviisning og laante i sin Aands Usselhed denne Phrase af Teis Lundegaard fra forrige Rigsforsamling. Dahl sagde, at Wedels Udeladelse om Kongen var høist forargelig og oprørende. Wedel replicerede, at han beklagede Pastorens svage Mave, der saa let kom i Oprør og hvorfra der opsteg saa slemme Dunster. Dahl: At han ikke havde talt af Maven, men af Hjertet og at han end mere beklagede de Hjerteløse. Præsidenten maatte nu kalde til Dagens Orden, da flere Medlemmer erindrede om Reglementets Forbud mod Personalier, og forsikkrede, at han kun i yderste Nød og ugjerne benyttede sin Ret i denne Henseende. Dahl viste atter her et godt Træk, da han tilstod, at Liden-

skaben havde henrevet ham og takkede Præsidenten for hans Paamindelse, der dog sikkerlig ei var stilet til ham.

Nansens Forslag til en Adresse i Anledning af Abdications-Acten blev nu oplæst og Præsidenten foreslog Votering: 1) Om et offentligt Document, hvori Antagelsen af Abdications-Acten erkjendes, bør udfærdiges og i saa Fald, om det bør skee nu eller udsættes. 2) Om en Tak-Adresse bør udstedes nu eller udsættes. Bech anmærkede, at hans Motion, som blev gjort før Foreningen blev besluttet, nu er overflødig. Motzfeldt meente, at Sagen var afgjort ved en af Storthinget forhen taget Bestemmelse: „At der efter Abdicationen ingen Hinder var for Foreningen"; men Præsidenten anmærkede, at der ei var handlet om noget i den Anledning udstedende Document fra Storthinget. Treschow sagde, at han som Formand for Deputationen havde svaret paa Abdicationen og bevidnet Kongen Nationens Tak efter Omstændighederne; men Flere yttrede, at dette blot kan ansees som en privat Yttring, da Deputationen ingen Fuldmagt havde til nogen Tak-Adresse. Der blev voteret, om denne Sag skal afgjøres før Kongevalget, hvilket blev bestemt ved 64 Stemmer. Dernæst voteredes om det første Punkt i Præsidentens Forslag, der blev antaget med 43 Stemmer.

Derpaa foretoges anden Post om Tak-Adressen. Teis Lundegaard, Lange og Treschow talte noget i den Anledning og jeg yttrede, at vi neppe vare nøksom oplyste om de sidste Begivenheders rette Sammenhæng til at kunne bestemme noget i denne Sag. Præsidenten anmærkede, at Documentet om Abdicationens Antagelse kan sendes officielt gjennem den nye Regjering, men ikke saa Tak-Adressen. Wedel meente, at en saadan Tak-Adresse var en Fornærmelse mod den tilkommende Regjering, hvilket Konow og Motzfeldt tilstode, at de ei fattede. Wedel fremkom nu med følgende Lignelse: Naar en Mand gifter sig anden Gang, vil han vel ikke ved Brudeskamlen oplæse en Lovtale over sin forrige Kone. (Man seer, at Storthinget har meget med Ægteskabssager at gjøre og man kunde fristes til at holde det for en Tamperret. Saaledes talte Ræder forleden Dag om, at en nygift Kone ei maa ødsle med sine Yndigheder,

i Anledning af den Føielighed, man viste mod Sverrig.) Tybring holdt for, at det var bedst at udsætte Tak-Adressen og fortalte os, at han var anden Gang gift og at han vel ikke for Brudeskamlen, men dog ellers ofte, havde roest sin forrige Kones gode Egenskaber for sin nærværende Kone, uden at denne havde følt sig fornærmet derved. Nansen fordrede Votering. Præsidenten anførte Vanskelighederne ved denne Sag saavel i Henseende til Titulaturen som i Henseende til, hvorvidt Sanction af Kongen, efterat han er bleven valgt, maatte fornødiges. Lange meente, at Christian Frederik maatte kaldes Konge for at vise, at man ei skammede sig ved eller fortrød sit Valg. Tybring vidste af sikkre Kilder, at han skulde beholde Kongetitel og at den Brig, som førte ham til Danmark, skulde have Kongesalut. Omsider blev ved Pluralitet afgjort, at Tak-Adressen skal udsættes.

Konow tilbagetog sin Motion om Apanagen. Koren frafaldt sin Motion om Oprettelse af indskrænkende Compagnier og Monopoler fra Sverrigs Side samt om Gjældens Opgjørelse med Danmark. Iver Holters Forslag om begge Rigers reciproque Frihed i Henseende til Handel og Søfart samt om fuld Erstatning for Molest og Opbringelse under Krigen, bleve henviste til den forhen proponerede Foreningsact.

Efter Præsidentens Forslag blev det overdraget Underhandlings-Committeen at gjøre Udkast til en Adresse om Abdications-Actens Antagelse. — Siden blev udnævnt en Redactions-Committee til at ordne og rette Constitutionen og dertil udvalgtes Sorenskriver Berg, Kammerraad Holst og Landsdommer Nansen. Næstefter den sidste havde jeg de fleste Stemmer. — Dr. Møller foreslog, at Kongen i alle Documenter, som angaae Norge, skulde kalde sig „Konge til Norge og Sverrig", men denne Sag ansaaes som afgjort, da Titulaturen ved Grundloven er overladt til Kongens Godtbefindende.

Efter Storthinget besøgte jeg Sverdrup for at adsprede Dunsterne af denne Dags flaue og for Storthinget lidet hæderlige Session, hvorved man maatte ønske Tilhørerne fraværende. Sverdrup forsikkrede, at hvis han havde været blandt Tilhørerne i Dag, kunde han ei baret sig for at sige Wedel Sottiser, om

han end skulde risiqueret at blive kastet ud. Han lovede mig adskillige nye Bøger, som jeg faaer med til mit Hjem og deriblandt et, som han forsikkrede, saare interessant lidet Skrift om Schiller, hvormed jeg ret skal gotte mig, naar jeg engang kommer i den længe forønskede Rolighed.

I Aften var jeg en Times Tid paa „Norske Brødres Club" og i det der for Storthingets Medlemmer bestemte Værelse, hvor jeg fandt Præsten Abel, der tracterede endeel Bønder med Punsch og prædikede for dem om ei at give Slip paa Naturalisationsretten. Jeg tog ingen Deel i Punschen og liden i Samtalen, fordi jeg, hvad jeg ogsaa yttrede i Formiddag for Abel, fandt det lidet passende at gaae ud paa noget Hververi. Da jeg havde talt en Stund med Bonden Ole Haagenstad, som er en fornuftig og ualmindelig dannet Bonde, der gjorde mig opmærksom paa, at der burde moveres noget om det norske Universitet, hvilket jeg og lovede ham at ville gjøre i Morgen, gik jeg, efterat have drukket en Flaske uforstandigt Øl, som kostede 2 Rd., og røget min Pibe, hjem for at spise.

Den 4de November.

Forhandlingerne fra 2den November bleve oplæste. Derpaa blev § 83 Litr. e debatteret. Bryn forklarede Aarsagen til hans Afvigelse fra den af ham ved Rigsforsamlingen yttrede Mening om Naturalisationsretten, at den tilhørte Folket. Da her blot var Tale om en Indskrænkning, som han ansaae nyttig og nødvendig, traadte han paa Committeens Side; men den egentlige Grund, at han er en snavs Karl, dulgte han. Sommerfeldt erklærede sig for, at Kongen i de ti første Aar skulde have et Veto. Jeg fremsatte følgende: „Da den nu omhandlede Sag er noksom bleven drøftet under de foregaaende Debatter og Grundene for og imod den paastaaede Indskrænkning i Storthingets Ret til at naturalisere ere tilstrækkelig udviklede, maatte det blot tillades mig at bemærke, at da den paastaaede Forandring ikke er nogen nødvendig Følge af begge Rigers Forening, da Storthinget har viist sin Tillid til Hans Svenske Majestæt ved, trods alle Betænkeligheder, at overdrage ham den i Grund-

loven bestemte frie Disposition over Rigets Krigsmagt, saa kan med Billighed ventes, at Sverrigs Konge vil vise samme Tillid til Nationen og ikke paastaae nogen Indskrænkning i en Rettighed, der er saa naturlig, Nationen saa vigtig og hjemlet ved den Grundlov, hvis Gyldighed Hans Majestæt selv høitidelig har erkjendt. Jeg skulde desuden formene, at nærværende Storthing ikke er bemyndiget til at bortgive nogen af Folkets ved Grundloven hjemlede Rettigheder og det saa meget mindre, da denne Sag er bleven betragtet og behandlet som et Lovforslag, der gaaer ud paa en væsentlig Forandring i Grundloven og altsaa ifølge sammes § 110 maa afgjøres ved et ordentligt Storthing. Jeg giver mig derfor den Frihed at foreslaae: At denne Sags Afgjørelse maa udsættes til næste ordentlige Storthing, og at dette Forslag maatte blive underkastet Votering." Nansen erklærede sig for det samme. Pastor Brun ligesaa. Treschow vilde, istedetfor at anføre flere Grunde for Commissairernes Forslag, blot fortælle en Historie, der omtrent lød saa:

„I Arabien boede en Mand ved Navn Hassan, som udmærkede sig ved Gjæstfrihed mod Fremmede og optog mange i sin Familie. Hans eneste Søn Hussein blev gift med Abdallas Datter. Hans Svigerfader talte ofte med ham om det Ukloge i Hassans ubetingede Gjæstfrihed og de farlige Følger, den kunde have; men denne forandrede ei sit Forhold. En Arvefjende af Abdalla fandt Adgang i Hassans Huus og frembragte omsider en saadan Uenighed i Familien, at Hussein dræbte Abdalla."

Applicationen af dette Eventyr behagede det ikke Forfatteren at meddele os. Abel, Ræder og Stoltenberg talte noget. Motzfeldt yttrede, at Aarsagen, hvorfor man paa Rigsforsamlingen havde forbeholdt Nationen denne Ret, var Frygt for, at Kongen som danskfødt vilde indtrække altfor mange Landsmænd. Nu kunde man paa Grund af den Mistillid, ja maaskee tildeels Had, der endnu hersker mellem Norske og Svenske, vel synes at maatte frygte værre Følger, men han troer dog, at den paastaaede Kongens Sanction er en nødvendig Følge af Foreningen og bør antages, og at man kunde forudsætte, at Christian Fre=

derik havde mere Indflydelse til at kunne virke for de Danske end Sverrigs Konge vil have for de Svenske. Holter, Koren, Lange, Schultz, Abel, Treschow, Brun og Nansen talte i denne Anledning. Tybring fremkom med et Eventyr om en lad og feed Mand (Profeten talte om sig selv), der vilde lægge sig ned i en Skov, men opdagede, at der var en Myretue paa det Sted, han havde udseet sig til Leie og derfor søgte en bedre Plads. Naar altsaa Kongen af Sverrig ansaae os for en Bande af Oprøre, kunde han gaae sin Vei og søge en bedre Leilighed. Motzfeldt meente, at man burde fremsætte Grunde og ei Eventyr. Hertzberg holdt sig til Motzfeldt og endte sin Passiar med: „Hvad om man naturaliserede Napoleon?" Endnu begjærede en halv Snees Ordet lige til Teis Lundegaard, der sluttede Truppen med at erklære, at han holdt sig til Grundloven. Præsidenten, som fandt, at mit Forslag ei kunde komme under Votering, da det alt var bestemt, at Sagen nu skal afgjøres, skred til Votering om § 83 Litr. e skal udgaae eller vedblive og det sidste blev vedtaget med 43 Stemmer, da nogle Bønder havde slaaet sig til det Parti. Derimod viste Professor Krohg sig første Gang i Dag i Storthinget for at give sit Ja til Naturalisationsrettens Indskrænkning. —

Saaledes vandt Norskheden dennegang en, om ikke betydelig, dog hæderlig Seir over Svenskheden og dens nidkjære Talsmænd i Storthinget. — Meddelelses-Committeen, Diriks, Treschow, Motzfeldt, Collett og Sørensen, bleve nu sendte til Commissairerne for at meddele dem Storthingets Beslutning og tilbagebringe deres Svar. Bech oplæste imidlertid Kongens, Christian Frederiks, Abdicationsact og sin i den Anledning forfattede Adresse, som blev antaget.

Dr. Møllers Motion om Kongens Titulatur i norske Expeditioner blev nu debatteret og efter nogen Ventilation af ham frafaldet. — Hertzbergs Motion blev udsat til efter Kongevalget. — Sibberns Ditto om Fæstningernes Rømning af de svenske Tropper ligesaa. — Præsidenten forestillede, at Adressen maatte tilstilles den executive Magt til videre Befordring. Sibbern forlangte Konows Erklæring over nogle Udeladelser mod Com-

mitteen, som underhandler med Commissairerne, under Debatterne over § 25, om at kaste sig i Sverrigs Arme etc. Konow forsvarede sig.

Meddelelses-Committeen bragte Commissairernes Svar, at Storthingets sidste Bestemmelse i Henseende til Naturalisationsretten ei skulde være til Hinder i Antagelsen af Constitutionen fra deres Side og at Kongens Valg og Proclamation nu kunde foregaae. Præsidenten spurgte Diriks, om han havde meddeelt Bestemmelsen om Grundlovens Redaction og denne meldte, at den antages, naar den er i Constitutionens Aand og derom er confereret med Commissairerne. Motzfeldt: At Wetterstedt havde foreslaaet, at et Exemplar af Grundloven skulde gjensidig paategnes af Storthinget og Commissairerne. — Kongevalget blev bestemt til Kl. 5 i Eftermiddag og maa da ingen anden Forhandling finde Sted.

Kl. 5 begyndte atter Forhandlingerne med Kongevalget. Da der var to Secretairer, som modtoge Vota, gik dette nogenlunde hurtigt. Nansens Votum udmærkede sig ved sin Høitravenhed, da den talte om Harald Haarfagers ledige Throne og Asernes Æt. Forresten blev Carl den Trettende eenstemmig udvalgt til Norges constitutionelle Konge og Wedels Motion om den svenske Successions-Ordens Anerkjendelse blev af Præsidenten afviist paa Grund af, at denne er erkjendt i Constitutionen.

Efterat Kongevalget var skeet, udvalgtes en Deputation for at overbringe Kongen eller Ponto-Corvo Grundloven. Dertil blev bestemt et Antal af syv Medlemmer, nemlig: Wedel, som Formand, Sørensen, Hegerman, Diriks, Konow, Bønderne Sandvig og Forseth. Kongevalget meldes Statsraadet ved en Deputation, bestaaende af Aschehoug, Koren og Lodsen Godøe. Storthinget endtes Kl. 7½, og da jeg var budet til Capitain Lund, vandrede jeg did, efterat have aflagt min Samarie.

Hos Lund traf jeg Professorerne Sverdrup, Skjelderup, Platou og Sørensen, Biskop Sørensen, Oberst Rode (som er bleven Generalkrigscommissair i Wibes Sted), Advocat Hansteen og Bonnevie, som i Dag er bleven ordineret til Sognepræst paa Kongsberg. Vi punschede til Kl. 1½ om Natten, men

Glæden var lidt tvungen og Stemningen langt fra saaledes, som paa Eidsvold, da Kongen var valgt. Skjelderup sang adskillige lystige Viser og jeg trak frem de bedste jeg kunde, men Politiken laae som en Dæmper paa Glædens Violin og derfor gik Musiken kun maadelig.

Den 5te November.

Til Efterretningerne om Kongevalget i Gaar hører og, at, da dette var til Ende, foldede Præsidenten sine Hænder og bad hjertelig til Gud med taareqvalt Stemme, at Foreningen maatte vorde varig og lykkelig — og sikkert bad Enhver derom med ham i sit stille Hjerte. Dette Træk af varm og dyb Følelse hos den ellers saa faste og rolige Mand viser, at Lys og Varme hos ham ere skjønt forenede.

En Samtale mellem ham og Wedel, som jeg har hørt paa anden Haand, vil jeg her nedskrive. Strax efter Debatterne i Gaar om Tak-Adressen gik Wedel til Christie og begyndte med at ville forsvare sine lumpne Udeladelser om Christian Frederik med, at Udtrykket „afsat“ vel var haardt, men rigtigt. Christie sagde, at han i Forsamlingen havde valgt det mildeste Udtryk, da han kaldte det overilet, men under fire Øine maatte han erklære, at han fandt det høist uværdigt, især i Grevens Mund, fremfor i nogen Andens, da det er bekjendt, at han nærede privat Animositet mod Christian Frederik. Da Wedel vedblev at paastaae, at han var afsat ved Omstændighederne, svarede Christie: „Saa er jeg da og en afsat Sorenskriver, naar jeg døer, fordi jeg formedelst Omstændighederne ei længer kan være Sorenskriver“. Her er og Stedet at anføre, hvad en gammel, troværdig Bonde havde sagt til Wedel strax efter Debatterne: „Det var mykje slet talt af Ier, Faer“. Her kan man med Sandhed sige: »vox populi, vox dei«, „Folkets Røst er Guds Røst“.

Endelig maa jeg og berette, hvorlunde Koren i Gaar under Debatterne om Tak-Adressen kom reent ud af Fatning og under Graad og Skrig talte om, hvorlunde han ofte har staaet til Skue her i Forsamlingen og hvilke Ulykker, der maaskee true

ham. Det skjar mig virkeligt i Hjertet for den i Hjertet grundærlige Mand, men forundrede mig tillige høilig, da jeg ikke kunde begribe Aarsagen til den Heftighed, hvori han var geraadet. Siden fik jeg at vide, at den havde sin Grund i, at han forhen, af Overbeviisning om et saadant Skridts Nødvendighed, havde været den, som foreslog Christian Frederiks Abdication for sig og Afkom og nu inderlig bedrøvedes over, at man efter et saadant Offer ei engang vilde takke ham. Tillige skal han i denne Anledning have faaet truende Breve fra sit District. — At jeg i Gaar indleverede et Forslag om at tage Bestemmelser i Henseende til det norske Universitets Anerkjendelse og Vedligeholdelse, kan og staae her for Fuldstændighedens Skyld.

I Odelsthinget ventileredes en indkommet Anmeldelse om Valgstridigheder paa Kongsberg i Anledning af Herambs, Tillischs, Bogholder Steenstrups og den unge Dittens Udelukkelse fra Stemmeret. Sagen blev henviist til at afhandles paa Storthinget in pleno. — Præsidenten oplæste Statsraadets Skrivelse om Overkrigscommissionens til det meddeelte Indberetning betræffende de tiltalte Personer. Abel urgerede paa, at Nationalæren krævede, at denne Sag paa det skarpeste blev undersøgt, jeg og Dr. Møller understøttede hans Motion. Provst Sartz meente, det var bedst, at Overkrigscommissionens Commissorium blev Odelsthinget forelagt. Stoltenberg foreslog at vælge en Committee af Storthinget, som i Forening med Overkrigscommissionen skulde undersøge Sagen; men Præsideuten anmærkede, at det vilde være Indblanding af den lovgivende Magt med den executive. Abel og Heltzen proponerede en Committee til at undersøge Overkrigscommissionens Protocoller. En Skrivelse fra Sørensen i denne Anledning blev oplæst. Abel opfordrede fremdeles til Sagens alvorlige Fremme, at Niddingerne maatte faae fortjent Straf og de Brave fortjent Hæder. Lysgaard anmærkede, at der intet er oplyst om den manglende Proviant. Hount sagde, at Soldaterne fik Heste- og ikke Menneskeføde, nemlig raae Havre, og Aschehoug erklærede det samme. Ved Votering blev afgjort at indgaae med et Forslag til Lagthinget om Com-

missoriets Meddelelse og en Committees Oprettelse til at undersøge Overkrigscommissionens Protocoller. Tybring indgav skriftligt Forslag om at søge oplyst, hvorfor ingen Militair var ansat ved Conventionens Afslutning.

Den 6te November.

Formiddagen tilbragte jeg med at skrive paa min Dagbog og samle saa godt jeg kunde de Fragmenter, jeg havde nedtegnet paa Storthinget under forrige Uges vigtige Debatter, til et Heelt. Desuden var Veir og Føre saaledes, at jeg var glad ved at sidde hjemme.

Kl. 12 gik jeg efter Aftale i Gaar til Storthingets Conversations-Værelser for i Forening med en Snees af Medlemmerne at gjøre Cour hos de svenske Commissairer i Anledning af Kongevalget. Medens vi samledes uddeelte Wulfsberg en af Schwach forfattet Oversættelse af Tegnérs »Nore«. Kl. 12½ tøflede vi afsted en corps i Sneeslud og Søle, først til Rosenblad, som var meget obligeant og viste os et Kobber af Carl Johan, dernæst til Platen, som ei var hjemme, saa til Valerius, hvor vi kun vare et Øieblik, og derpaa til de andre Commissairer, der logere hos Lars Clasen, men ei vare hjemme.

Vi vare indbudne til Bech til Middag og toge did Kl. 2½. Der var stort Gilde for de svenske Commissairer og blev galant tracteret i to Værelser. Jeg kom til at sidde ved Annex-Bordet og fik den snurrige Skjelderup til Sidemand paa venstre Haand, saa jeg morede mig ganske godt. En splinterny Vise af Nansen blev sunget erbarmelig i Døren til begge Spiseværelser af Frøken Bech og Ibsen (en Søn af Acteuren og Pihls Svigersøn) og blev omtrent lige saa slet udført som den er skrevet. Valerius, som gjorde sig særdeles kostbar og synes at have mange Prætensioner, sang efter megen Overtalelse en af ham i Gaar forfattet Vise i Anledning af Foreningen. Han har ellers en behagelig Stemme. Kongens, Kronprindsens, Oscars og Foreningens Skaal blev drukket og medens Annexet sang og drak Norges Skaal, blev Dronningens drukket i Hovedsognet. Commissairerne og endeel af de øvrige Gjæster reiste efter Maaltidet.

Jeg tærskede i en Lhombre med Rosted, Aschehoug og Tybring til Kl. 11. Den sidste fortalte, at Drammens Indvaanere have været saa galante at forsyne hans Huns for et heelt Aar med Kornvarer. Derimod skal Rein under sin Fraværelse paa Rigsforsamlingen have tabt 3,000 Rdlr. i sit Paaske- og Pindseoffer.

Den 7de November.

Efterat have skrevet paa min Dagbog gik jeg til Storthinget Kl. 10. Forhandlingerne den 6te bleve oplæste. Siden oplæste Sorenskriver Berg, som Formand for Redactions-Committeen, den af samme redigerede Grundlov, nemlig de 31 første Paragrapher. De ubetydelige Forandringer, som ere gjorte, vil erfares, naar Grundloven, som skeer med det første, bliver trykt. Jeg vil derfor kun kortelig berøre et Par Debatter, om der i § 2 skulde staae „Statens" eller „Rigets" Religion, hvilket sidste Neuman paastod, men ei blev bifaldet, og om det skulde hedde „Successions-Orden" eller „Ordning". Berg og Christie paastode, at det var et gammelt brugeligt norsk Ord. Nansen fægtede for, at det skulde hedde „Successions-Orden" og da han efter sædvanlig Skik vaasede vidtløftigt herom, stoppede jeg Munden paa ham ved at sige, at det let kunde tages for en Ridder-Orden.

Præsidenten meldte, at han af Rosenblad var underrettet om, at Kronprindsen kan ventes paa Onsdag, da han tager den Dag fra Moss. Fremdeles meldte han, at Statsraadet har underrettet Storthinget om, at Fasting er reist til Frederiksværn i Anledning af Urolighederne paa Orlogsbriggerne. Fremdeles oplæste han en Skrivelse fra Statsraadet, at Carsten Anker fra det er blevet tilmeldt, at hans Function som Gesandt nu ophører; men tillige meldtes, at C. Anker ei kan komme fra London med mindre der stilles en Caution for ham paa 7 à 8,000 Pund Sterling, hvilket henstilles til Storthingets Beslutning. Sagen blev henviist til Odelsthinget. — Fra en Sir Fletcher blev ved hans Fuldmægtig her andraget om Erstatning for hans lidte Tab, omtrent 700 Pund, ved at sende nogle Ladninger

Rug til Trondhjem og Egersund, hvilken Sag ligeledes henvistes til Odelsthinget.

Odels- og Lagthinget skildtes ad og Hount, Møglestue og Mehlum bleve sendte som Deputation til Lagthinget med Præsidentens Brev om Odelsthingets Forslag betræffende Undersøgelsen af Overkrigscommissionens Commissorium etc. Amtmand Sommerfeldt præsiderede paa Wedels Vegne som Vicepræsident i Lagthinget og var forlegen med denne Commission. Odelsthingets Medlemmer vare paa Galleriet som Tilhørere.

Siden traadte Odelsthinget sammen for at ventilere Tybrings i Løverdags indgivne Forslag om Undersøgelse, hvorfor ingen militair Person etc. Jeg anmærkede, at Kongen udentvivl selv havde udnævnt de Personer, der sluttede Conventionen, og at hans Handlinger ei kunde være underkastede Paatale; derimod troede jeg, at man kunde æske Oplysning af Statsraads-Protocollen, hvorvidt bemeldte Raad havde opfyldt sin Pligt i at protestere mod Kongens Beslutning i saa Henseende, hvis den befandtes urigtig. Abel vilde have Forhør optaget i de respective Districter over Underofficerer og Soldater for at faae Oplysninger. Tybrings Motion faldt igjennem. Jeg opstillede et skriftligt Forslag om at søge Oplysning af Statsraadets Protocol, om hvad der har motiveret Conventionen under 14de August d. A.

En af Provst Sartz, mig og Agent Nielsen udstedt Indbydelse til Subscription paa et Agtelsestegn for vor udmærket brave Præsident har alt indbragt over 1,500 Rdlr.

Den 8de November.

Morgenstunden fra Kl. 6 anvendte jeg til at skrive i min Dagbog. — Forhandlingerne paa Storthinget begyndte med vidtløftige Debatter i Anledning af Frederikshalds Repræsentants, Kjøbmand Hansens Begjæring om, paa Grund af Foreningen, at maatte optages blandt Storthingets Medlemmer. Motzfeldt yttrede, at saafremt Eeden til den svenske Regjering nu skulde hindre Hansens Antagelse, maatte Frederikshald betragtes som bestandig udelukket fra Repræsentationen. Koren ønskede at vide,

om de ved Eeden til den svenske Regjering tillige havde afsvoret den norske Constitution og troede, at Storthinget burde handle conseqvent og vedblive sin eengang tagne Bestemmelse. Hount: At Conventionen anerkjendte Norges Grundlov og at Eeden stod i Forbindelse dermed og at Frederikshaldenserne efter Foreningen maatte ansees som løste fra deres Eed. Ræder opponerede. Treschow vilde blot gjøre en politisk Anmærkning: At hvis man vægrede sig for nu at antage Frederikshalds Repræsentant, maatte denne By ansees som indlemmet i det svenske Rige. Præsidenten erklærede sig at være af Korens og Ræders Mening, at Frederikshaldensernes Eed til den svenske Regjering har hævet deres Eed til Constitutionen og at den svenske Regjering først maa løse dem af deres Eed og de siden sværge til Constitutionen, førend de kunne sende Repræsentant. Motzfeldt kunde ikke være af samme Formening, med mindre det var beviist, at de virkelig havde afsvoret Norges Constitution og at de adlød svenske Love, betalte Skatter etc. til Sverrig. Han troede, at Indvaanere af et occuperet District vedblive at være Borgere af Landet, naar det Erobrede tilbagegives, omendskjøndt de have aflagt en militair Eed. Frederikshaldenserne havde desuden ved at sende Repræsentant viist, at de erkjendte den norske Grundlov. Ræder fortalte, at Landshøvdingen Eichstedt havde paa Grændsen af Kongsvinger tvunget norske Indbyggere til at gjøre Eed og erklæret, at Glommen skulde være Wermelands Grændse og meente, at man deraf kunde slutte, hvad den af Frederikshaldenserne aflagte Eed skulde betyde. Koren replicerede. Motzfeldt: At han ei kjender nogen Forskjel paa Eed, enten man saa vil kalde den Statseed, Toldbodeed eller militair Eed. Motzfeldt forsikkrede, at han lige saa lidt antog nogen forskjellig Classe af Eeder, men ansaae enhver Eed for enhver brav Mands hellige Forpligtelse til at holde, hvad han har indgaaet; men troede at burde forklare nærmere Betydningen af en militair Eed, at det nemlig er en saadan, som et occuperet Districts Indbyggere aflægge, intet at ville foretage mod Fjenden. Koren, Motzfeldt, Bryn, Treschow, Ræder og Nansen kjævledes endnu en Stund om denne Sag og, da den sidste sagde, at han vilde betragte

Sagen, hverken med et politisk eller philosophisk, men med et desto sikkrere juridisk Blik, svarede Treschow, at han ikke kjendte eller erkjendte nogen Lovkyndighed, der ei var bygget paa philosophiske Principer. Abel yttrede, at Hansen burde have forskaffet sig den forlangte Erklæring af den svenske Regjering, at han var løst af sin Eed. Omsider skred man til Votering, 1) om Hansen strax bør admitteres som Repræsentant af Storthinget, hvilket blev forkastet af 54 Stemmer; 2) om han bør admitteres, naar Kongen har antaget Grundloven, hvilket bifaldtes med 49 Stemmer.

Man skred derpaa til Valget af en Committee, som skal undersøge Overkrigscommissionens Commissorium og Protocoller. Imidlertid pauserede og frokosterede Storthinget. Ræder, Motzfeldt og Koren bleve valgte til Medlemmer af nysmeldte Committee. Nansen blev meget exalteret over dette Valg og yttrede sine varme af Frokost-Drammene brændende Følelser derover og haranguerede med sin Moses-Tunge, der nu var bleven en Aarons-Tunge, en god Stund over, hvorlunde hverken den svenske Regjering eller det norske Folk eller endog de Mænd, som mistroes, kunne ønske, at der skulde drages et Slør over denne Sag. Præsidenten forsikkrede, at han ikke glædede sig mindre over Valget, men at han aldrig havde ventet det anderledes. — Han underkastede det nu Storthingets Bedømmelse, om Adressen til Christian Frederik i Anledning af Abdications-Acten bør trykkes, hvilket blev bifaldet. Derimod troede han, at Motionerne og Debatterne om den og Tak-Adressen ei burde trykkes, hvilket og blev vedtaget.

Bech foreslog nu en Deputation af Storthinget til at complimentere Kronprindsen. Præsidenten troede, at dette vistnok burde skee, naar han melder sin Ankomst i Storthinget, og spurgte, om dette ikke var Høiærværdighedens Mening. „Nei, det var just ikke min Mening“, svarede Bech, „men at Deputationen skulde modtage ham i hans Hotel.“ Præsidenten: At Wetterstedt og Mørner ere reiste til Mosß og have lovet at ville melde om, hvad Ceremoniel der skal foretages.

I Morgen Kl. 12 samles Storthinget i Lagthingets Locale

(Bibliotheksſalen paa Cathedralſkolen), da Storthings-Salen ſkal feies og prydes i Anledning af Kronprindſens Møde der paa Torsdag.

Odelsthinget havde en liden Samling, hvori det i Gaar indleverede Forſlag, efterat Tybring havde peroreret lidt om Nationens Forventninger og Følelſer, blev ved Votering eenſtemmigt antaget. Paa ſamme Maade blev afgjort, at en Committee ſkal vælges for at underſøge Statsraadets Protocoller betræffende hvad der har motiveret Conventionen paa Moſs. — Statsraadets Andragende om C. Anker kom ei under Ventilation, da Præſidenten meldte, at Statsraadet ønſker Sagen udſat indtil Generalmajor Anker, ſom ſnart ventes, er kommen tilbage. Sir Fletchers Andragende blev og udſat.

Den 9de November.

Kl. 12 ſamledes Storthinget. Præſidenten meddeelte en Skrivelſe fra Roſenblad, hvori han melder, at Kronprindſen i Dag Kl. 9 Formiddag tager fra Moſs og tænker i Aften betimelig at være i Chriſtiania. Kun Statsraadet gives Audients i Aften. I Morgen Kl. 2 vil han møde i Storthinget. Man vedtog, at Storthingets Præſident bør møde tilligemed Statsraadet for at modtage ham i Aften. Tybring vilde have Lagthingets Præſident (nu Motzfeldt) og begge Thingenes Secretairer med, men det fandt man ufornødent. Tillige blev beſluttet, at en Deputation af 12 Storthingsmænd (tre af hvert Stift), ſom Præſidenten udnævnte og hvis Formand Bech var ſaa lykkelig at blive, ſkal lykønſke Kronprindſen i Morgen Formiddag.

Storthinget ſamles i Morgen Kl. 1 og Kronprindſen modtages af den ſamme Deputation, der ſkal bringe ham Lykønſkningen. Denne ſkal frembæres paa norſk Sprog, men naar Kronprindſen ſiden vil indlade ſig i en franſk Paſſiar med Bech, er jeg bange for denne kommer tilkort. — Et latinſk Vers af Bibliothekar Vallmark i Anledning af Foreningen, med tilføiet franſk Overſættelſe i Proſa, blev uddeelt til Storthingets Medlemmer. Og ſiden vi nu er ved Capitlet om Vers, vil jeg meddele nogle Stropher, ſom jeg i Dag Morges ſatte ſammen

for at ledsage det Agtelsestegn, der er vor brave Præsident tiltænkt:

Hvad ene Hjertet fyldestgjøre kan,
Det varme Hjertes frie Hyldning,
Meer værd end Hoffets Flitter og Forgyldning,
Det offres Dig, Nationens gjæve Mand!
Som trofast Normand, kraftfuld, ædel, klog,
Du vaagede for Norges Held og Hæder;
Som Thingets vise og retskafne Leder
Dit lyse Blik hver Taagedunst forjog.
Thi ærer Dig hver Norges ægte Søn
Og Nora til sin Moderbarm Dig trykker,
Og med sin Egekrands Din Tinding smykker,
Og den skal vorde evig frisk og grøn.
I Noras Navn vi række Dig den her.
Som hun med Stolthed kalder sig Din Moder,
Saa nævner hver af os Dig stolt som Broder
Og dybt Dit Minde i sit Hjerte bær'!

Et Vers af en ganske anden Genre kan til en Forandring staae her:

Da Committeen bragte Svecus nys
Et Budskab om den kjærlige Forening,
Da fik og gav den mangt et Broderkys.
Men hvor? Derom har man forskjellig Mening.

Collett fortalte i Gaar, at man har Efterretning om, at Christian Frederik, som reiste fra Frederiksværn den 26de, kom til Kjøbenhavn den 27de f. M. Han landede ved Gilleleie og skal have faaet et meget forbindtligt Lykønskningsbrev fra den danske Dronning. Kutterbriggen „Holmen" under Kaas's Commando, som bragte ham ned, var meget kosteligt smykket. Ponto-Corvo lod ham complimentere ved en Deputation forinden hans Afreise fra Norge. I Danmark nyder han kongelig Ære. Maltenborn, som bragte Kronprindsen Efterretning om Kongevalget, har faaet en Gulddaase med Brillanter; derimod har han mistet en Tand ved at vælte. Han havde hørt, at Oberstlieutenant Holst skulde blive Commandant paa Frederikssteen;

men man tør haabe, at den svenske Regjering ikke vil begynde med at choquere den norske Nation paa den empfindtligste Maade, ved at overlevere det uplettede Frederikssteen i en Mands Haand, der har ført Vaaben mod sit Fædreland.

Hos Præsident Bull, hvem jeg besøgte, da jeg kom fra Storthinget, saae jeg et Par Stiftsbreve, som melde om, at alle Almissenydende skulle bespises rundelig paa Søndag, at Te Deum skal synges samme Dag i Byens Kirke og at Alt, hvad der minder om det forrige Kongehuus, omhyggeligt maa udryddes og i dets Sted sættes begge Rigers Vaaben samt levnes Plads til en Inscription.

En Kanon blev affyret som Signal til Kronprindsens Nærværelse. Jeg gik ned paa Toldbodbryggen og saae derfra først et Gjenskin paa Himmelen af Faklernes Ild paa Toppen af Egebjerget, siden Faklerne, der i den bælmørke Aften hoppede som Lygtemænd ned ad Bjerget — et skjønt Syn, som hævedes end mere af den mellem det og mig liggende dunkle brusende Bjørvig. Bag mig laae den illuminerede By med den støiende Folkevrimmel. Jeg stod eensom paa Bredden af Toldbodbryggen og tænkte paa, hvorledes Falsen for 6 Aar siden, omtrent paa denne Tid, her søgte og fandt Døden. Jeg kastede endnu et Blik hen paa det mat oplyste Opslo og idet jeg vendte mig mod den heelt oplyste By trøstede den Tanke mig, at hvor mørkt end det Nærværende kan være, saa ligger dog vort Barndomsparadiis i Erindringens Fakkelskin bag os og Elysiet i fuldeste Glands for os. Jeg gik til Palaiet (B. Ankers Gaard) og trykkedes der af den høistærede Pøbel en halv Times Tid, førend 27 Skud fra Fæstningen i tre Afdelinger bebudede Togets Ankomst. Vort ridende Jægercorps aabnede det og det gule ridende Corps sluttede Truppen og paraderede siden udenfor Palaiet. Skjøndt Prindsevognen kjørte tæt forbi mig, fik jeg dog intet at see af Herligheden, fordi det var mørkt i Gaden og Vognen tillukket. Jeg vandrede en Times Tid op og ned af alle Gader for at see paa Illuminationen og Folkesværmen. Der var intet mærkværdigt ved den første, undtagen at Smør-Hagen (Mathisen), der sætter en Ære i at hylde den nærværende, ligesom han satte

en Ære i at haane den forrige Regjering, havde anbragt det eneste Transparent, som fandtes i Byen, nemlig begge Rigers Vaaben under en Krone paa den ene og Ceres med sit Kornneg paa den anden Side af Porten, begge forsynede med tarvelige Inscriptioner og nedenunder dem C J illumineret med Lamper.

Efter min Hjemkomst spillede jeg Piquet med Pavels og fik, førend jeg gik til Sengs, den behagelige Efterretning, at hans Ko lykkelig er bleven forløst med en stor Kalv.

Den 10de November.

Førend jeg begynder paa denne Dags Historie, maa jeg fortælle en lille Dialog i Gaar mellem et Par Matroser, der stode bag ved mig i Folketrængslen udenfor Palaiet. „Nu begynder vel vor Ulykke", sagde den Ene. „Det skal Du", bandte den Anden, „ikke sige. Er han en rigtig Potentat, kunne vi blive ganske lykkelige."

Fra Kl. 7 til Kl. 12 i Formiddag var jeg beskjæftiget med min Dagbog og fik nu denne fortsat og det manglende til i Dag indført. Kl. 1¼ gik jeg til Storthinget, hvor Carl Johan indfandt sig Kl. 2¼ tilligemed Oscar, Grev Essen, Grev Adlerkreutz, de svenske Commissairer, det norske Statsraad og de høieste Autoriteter. Kronprindsen oplæste sin Tale paa Fransk og Oscar oplæste derpaa en svensk Oversættelse af samme med en noget svag Stemme. Kronprindsen udførte sin Tale temmelig godt og Slutningen var især ret vakker. Han overleverede derpaa den i Grundloven befalede Eed, underskrevet af Kongen, til Præsidenten, som besvarede hans Tale, eller rettere holdt en kort og fyndig Tale til Storthinget, der endte med en Opfordring til at aflægge Troskabs- og Lydigheds-Eeden til Constitutionen og Kongen, hvilken Præsidenten foresagde og Storthinget med opløftede Fingre lydelig gjentog. Da Eeden var aflagt, raabte Præsidenten: „Gud velsigne Kongen og Rigerne!", hvilket Storthinget gjentog. Rosenkrantz leverede til Præsidenten en norsk Oversættelse af Kronprindsens Tale, som, efterat denne med Følge havde forladt Salen, blev oplæst.

Da Deputationen, som havde ledsaget Kronprindsen, var

kommen tilbage, gik Storthingets Medlemmer, efter Præsidentens Opfordring, deputationsviis til Palaiet for at gjøre Cour. Der var en græsselig Stimmel af allehaande Embedsmænd og Corps, men Storthinget havde Forrangen og blev først indladt. Kronprindsen talte med enhver af Medlemmerne, deels personlig med dem, som kunde det franske Sprog, deels ved Oscar med dem, der ikke kunde det, og Præsidenten maatte opgive Enhvers Navn og Bestilling. Jeg forsøgte paa at besvare hans Spørgsmaal: »d'où étez-vous?« med: »d'Eger entre les deux villes Drammen et Kongsberg.« »Ah! vous parlez français!« Og nu fortalte han, at det længe havde været hans Forsæt at lære de nordiske Sprog og, da jeg anmærkede, at hans Søn temmelig hastigt havde naaet Færdighed i det svenske Sprog, sagde han, at hans Søn havde lært det inden en Tid af sex Maaneder. Dermed var Samtalen til Ende og nu kom Touren til le baillif Collett og saa fort videre. Jeg listede mig, saa snart jeg kunde, ud af Trængslen og kom hjem Kl. $3\frac{1}{2}$, men Pavels først $1\frac{1}{2}$ Time senere. Ponto-Corvo har et mandigt og alvorligt Udseende og er temmelig mørkladen. Med Næse er han rundelig begavet. Han viste sig meget nedladende og omgjængelig og har lært nogle faa norske Ord. Til en Bonde, som havde været med Deputationen til Frederikshald, sagde han: „God Morgen I!" og til Byens Præster havde han sagt: „Farvel, mine Herrer!". Oscar seer bleg ud.

Deputationen fra Storthinget, som i Dag var henne at complimentere Kronprindsen, skal have glemt at opvarte Oscar, som kaldes Arveprinds, og vare allerede et Stykke paa Hjemveien, da Bech blev gjort opmærksom paa Feilen og kun fik samlet sex af sine Meddeputerede, da de øvrige vare gaaede hjem. — Wedel har havt det Uheld paa Reisen til Frederikshald, at hans Vadsæk, hvori laae hans Stadsklæder, er bleven stjaalen af Vognen, saa han nu ikke kan vise sig for sine Venner i sin Herlighed.

Den 11te November, Mortensdag.

Kl. 10 gik jeg til Storthinget. Forhandlingerne fra den 7de og 8de d. M. bleve oplæste. Derpaa aflagde Wedel Beretning om Deputationen til Kronprindsen. Samme blev ved Carlshuset modtaget af en Ehrenstrøm med en Escorte af Husarer og siden en Miil fra Frederikshald af en Ditto Livgrenaderer. Den 7de August havde de Audients og Wedel holdt en Tale, hvori det blandt andet heed: At alle oplyste Normænd i flere hundrede Aar havde ønsket Foreningen med Sverrig. Denne og Kronprindsens Svar blive vel med det første trykte. — Garmann foreslog, at ansøge Kongen om Udsættelsen af de bestemte fælles Vaaben-Øvelser i fem Aar, paa Grund af Landets Forfatning og den Tid, det vil medtage at forandre Stemningen. Steenstrup foreslog, at næste ordentlige Storthing maatte udsættes til 1ste Februar 1816 og Committeerne for Finantserne, Lovgivningen etc. et Aars Tid forud offentlig bekjendtgjøre de indkomne Oplysninger.

Hertzberg anmeldte, at han havde Efterretning om, at 200 norske Artillerister i Danmark havde søgt Tilladelse til at vende tilbage til Norge, men at det var afslaaet og foreslog i den Anledning, at man skulde ansøge den svenske Regjering om at skaffe dem tilbage. Motzfeldt meente, at Hertzberg først burde skaffe sig nærmere Oplysning om Sagens rette Sammenhæng, da han troede, at de omhandlede Personer maatte være hvervede, siden der i de sidste 10 à 16 Aar aldrig, saavidt ham var bekjendt, har fundet Udskrivning Sted til Artilleriet i Danmark. Disse og andre uafgjorte Forslag skulle afhandles i Morgen.

Hount, som var her en Times Tid og havde Ordre at møde hos Kronprindsen i Aften, fortalte, at han af dennes egen Mund havde hørt, at Christian Frederik ved Sverrigs Mægling skulde blive Konge i Holland. Til en Bonde, som han tog i Haanden, sagde Kronprindsen: „Du har store og trofaste Næver". „Ja", svarede Bonden, „mei pleier oug holle trofast paa det eg faaer."

Bonnevie fortalte i Gaar, at Rygtet siger, der skal være Rigsdag i Strømstad den 1ste Februar næste Aar og at Sverrig

da vil ophæve Repræsentationen ved Stænder og antage de samme Principer i Henseende til Repræsentationen, som den norske Grundlov har. I saa Tilfælde vil den svenske Adel faae sin sidste Rest og et mægtigt Skridt gjøres til Rigernes fastere Forening.

Den 12te November.

Odelsthinget blev samlet for at vælge Præsident, hvortil Christie atter udkaaredes. Lagthinget samledes og for at afgjøre Odelsthingets tagne Beslutning om af Statsraadets Protocol at søge Oplysning om Conventionen til Mos. I den Anledning opstod der adskillige Debatter mellem Wedel og Treschow paa den ene Side, som vare mod Forslaget, og Koren, Nansen og Motzfeldt paa den anden Side, som understøttede Motionen. Treschow kunde ikke nægte, at jo Storthinget havde Ret til at fordre deslige Oplysninger; men fandt det uklogt nu at forlange dem. Wedel meente, at Motionen ingen anden Hensigt kunde have end at ville chicanere Statsraadet og tilfredsstille en utidig Nysgjerrighed hos Publicum, og kom ved den Leilighed i Strid med Nansen om Forskjel paa Nysgjerrighed og Videbegjærlighed. Treschow anførte til Slutning noget, som baade var Sagen uvedkommende og tillige var en aabenbar Løgn, nemlig at der havde været Dissents om Sagen i Odelsthinget (Motionen blev der eenstemmigt antaget), men blev af Motzfeldt viist tilrette. Omsider — efterat Diriks, som tilstedeværende ved Conventionen, og Collett, som Broder til Statsraaden, havde veget deres Sæde — blev Motionen med 10 Stemmer mod 7 antaget.

Efter Storthinget samledes Sartz, Treschow, Ræder, Steenstrup, Aall og jeg hos Agent Nielsen for at overlægge om det Agtelsestegn, som skal ydes Storthingets Præsident og blev man da enig om, at det skal være en Guldpocal paa 30 Lod, hvorpaa mit forhen anførte Vers skal staae som Inscription. Steenstrup og Ræder overlægge med Munk om Tegningen.

Kl. 5 vandrede jeg i fulde Pontificalia i Regn og Søle til Stiftamtmandsgaarden, hvor Stadsen var og fik ved Bordet Plads hos Rosenkrantz, skraas for Kronprindsen, som havde

Essen paa den høire og Christie paa den venstre Side. Ved Oscars høire Side sad Rosenblad og ved hans venstre Side Rosenkrantz. Christie udbragte Kongens Skaal, Kronprindsen Storthingets, saa Christie igjen Oscars og til Slutning blev af denne proponeret Norges og Sverrigs forenede Held. — Kl. 7 bleve vi forløste fra denne qvalme Herlighed og jeg skyndte mig hjem for at aflægge Ornatet og begive mig til Sverdrup, hvor der var mindre, men interessantere Selskab, nemlig Skjelderup, Diriks, Christie, Bonnevie, Hersleb og adskillige andre. Vi holdt der ud til Midnat.

Collett fortalte i Dag, at Kronprindsens første Hilsen til Statsraaderne var: »Adieu Msr. Rosenkrantz!« etc., hvorover de i Førstningen bleve ikke lidet forundrede, men begreb, at det maatte betyde omtrent det samme som vore Bønders „Guds Fred!". — En bergensisk Bonde, til hvem Kronprindsen havde sagt: „At han vidste de i Bergen havde været meget mod Foreningen", skal have svaret: „At de vel vare sene til at forandre deres Mening, men at de derfor ogsaa, naar de fik en rigtigere Mening, holdt lige saa haardt ved den". — Til Capitain Ræder, hvem han roste for hans gode Anlæg paa Kongsvingers Fæstning, skal han have sagt: »Maintenant le bon coeur fera notre forteresse«.

Den 13de November.

Jeg kom silde op i Dag, fik skrevet lidt i min Dagbog og vandrede Kl. henved 11 i fuld Ornat til Byens Kirke. Et Qvarteerstid efter kom Prindserne til Hest og modtoges af de høieste Autoriteter tilligemed Storthinget i Kirkedøren. Paa Orgelet legede en Dagnæs ret vakkert, men Thaarups Hymne blev maadelig udført. Nu besteg Bech Prædikestolen og ennuierede os en tre Qvarteers Tid med en tør og triviel Passiar om: „Hvad vi skylde Gud for Freden og hvad vi skylde Kongen". Efter Prædikenen blev af tvende Jomfruer Lassen sunget fra Orgelet et Par Stropher, som Platou skal have digtet og de skilte sig ret godt derved.

Paa Hjemtouren besøgte jeg min Svigermoder. Prindserne

rede til Fæstningen og besaae sig der. Jeg vilde gjøre en Visit hos den nye Statholder, Grev Essen, og blev praiet af Sartz og Neuman, der havde samme Forsæt, men forinden vilde have mig til at drikke et Glas Madeira, hvorimod jeg naturligviis intet kunde have. Hos Essen, der boer hos Smør-Hagen, fik vi ikke alene ingen Audients, men havde endog Møie med at finde et Væsen, til hvem vi kunde levere vore Billetter. Vi gik nu tilbage til Sartz, som logerer hos Marcus Pløen, og drak hos denne atter et Par Glas Madeira. Essen skal være vred, fordi Storthinget har ansøgt om at faae Kronprindsen til Vice-konge.

Den 14de November.

Blandt de litteraire Nyheder, som jeg har glemt at anmelde, er et utrykt Digt af Ohlenschlæger, kaldet „Der irrende Ritter“. Det fandt jeg i Fredags i Manuscript hos Bonnevie og fik det laant paa en Dags Tid. Det bestaaer af fire Sange eller Romancer og er meget interessant.

Storthingets Forhandlinger begyndte i Dag med Oplæsningen af det den 9de, 10de, 11te og 12te Passerede. Sibberns Motion om, at de, som endnu maatte have Forslag at indlevere til Storthinget, skulle indkomme med samme til i Morgen, blev først foretaget og bifaldet med Undtagelse af hvad Forslag Kronprindsen eller Committeerne maatte have at gjøre. Den anden Deel af Forslaget, at Storthinget skulde arbeide Formiddag og Eftermiddag for snarest muligt at tilendebringe sine Forretninger, fandt Præsidenten reglementsstridig og ufornødent, fordi det altid staaer til Storthinget at kunne beramme Extra-Sessioner, naar Forhandlingernes Mængde eller Vigtighed kræver saadant.

Nansens Motion, at man skulde undersøge, hvorledes „Tidens“ Udgiver er kommet i Besiddelse af Wedels Tale, at sammes Trykning var stridende mod Storthingets Beslutning, at intet betræffende Statens Forfatning maatte trykkes og at der burde vælges en Redactions-Committee, som under Ansvarlighed besørgede Trykningen, blev nu debatteret. Weideman (Storthingets Secretair) erklærede, at han havde udleveret Talen paa

Grund af, at den ei hørte under de Documenter, som ifølge Storthingets Beslutning ei bør trykkes, da dette kun gjælder om Indberetningerne fra den Committee, som undersøgte Landets Forfatning. Lange meente, at Wedels Tale, om ikke qvoad formam, saa dog qvoad materiam hørte under Forbudet, da den indeholder detaillerede Forklaringer over Landets Forfatning. Weideman beraabte sig paa, at Talen først var trykt den 7de November, altsaa efter Grundlovens Antagelse og Kongevalget, saa der ingen Skade kunde være ved Bekjendtgjørelsen. Jeg yttrede, at Grunden til Forbudet vel ogsaa var den, ei at blotte det Nedtrykkende i vor Forfatning. Nansen, Treschow, Motzfeldt og Koren talte i denne Anledning. Præsidenten tog Secretairen i Forsvar og fandt, at det baade vilde være urigtigt og uskjønsomt at føre Anke mod Weideman: urigtigt, fordi det ei er forbudt at lade trykke de Taler, som holdtes i Anledning af Ventilationerne om Foreningen og uskjønsomt, fordi Secretairen er saa overvældet med Forretninger, at man ei kan fordre, han skal gjennemlæse hver enkelt Tale førend den overgives til Trykken. Jeg fandt mig beføiet til at spørge: „Hvis nogen af Storthingets Medlemmer havde opbevaret Ideegangen i Commissairernes confidentielle Meddelelse om den svenske Politik og søgte Leilighed til at anbringe Indholdet af bemeldte Meddelelse i en Tale, som han lod trykke, — om han da ikke overtraadte Storthingets Beslutning?“ Hertil gav Præsidenten det lidet fyldestgjørende Svar, at det var udtrykkelig bestemt, at bemeldte Meddelelse ei skulde trykkes. Det samme var upaatvivlelig Tilfældet med Beretningen om Landets Forfatning og Lange havde Ret i at paastaae, at Trykningen af Wedels Tale var en Overtrædelse af Storthingets Bestemmelse om ikke i Henseende til Formen, saa til Materien. Weideman erklærede, at da Nansens Motion involverede en Beskyldning imod ham, ønskede han Votering for i Tilfælde at han havde forseet sig, at være underkastet Tiltale. Nansen erklærede, ingenlunde at have sigtet til hans Fornærmelse og Weideman frafaldt sin Paastand. Spørgsmaalet blev da blot, om en Redactions-Committee skulde udnævnes til at forestaae Udgivelsen af Forhandlingerne, hvilket blev antaget.

Præsidenten bemærkede, at Wulfsberg ikke har trykket Forhandlingerne i den rette Orden. Tybring vilde have ham krævet til Regnskab. Motzfeldt meente, at han ei var antaget af Storthinget til dets Redacteur og Ingen kunde have forbudet ham, hvis han som Gesvindtskriver havde optegnet Debatterne, at trykke dem efter Godtbefindende. Koren meente dog, at der var en Slags Contract om, at han skulde levere Forhandlingerne i den rette Orden og med tilbørlig Hurtighed, og Bech erklærede tillige, at han kun paa dette Vilkaar havde frafaldet sin forhen gjorte Motion om en Redactions-Committee. Præsidenten meente, at Storthinget ei kunde indlade sig i nogen Proces med Wulfsberg og at Grunden, hvorfor han meddeelte Wedels Tale var let at gjætte. Tillige foreslog han, at Committeen burde vælges af Personer her i Byen og blandt dem i det mindste een af Storthingets Medlemmer og han anmeldte siden, at Bech, Neuman og Advocat Arntzen havde antaget hans Udnævnelse.

Efter en halv Times Pause blev Steenstrups Forslag, at udsætte næste Storthing til 1ste Februar 1816, i Forbindelse med Hertzbergs Ditto at udsætte det til 15de Juni 1815, foretaget og gav Anledning til vidtløftige Debatter. Ræder vilde, man skulde holde sig til Grundlovens Bestemmelse. Holter erklærede, at Værnepligts-Committeen ei kunde blive færdig til 1ste Februar n. A. Wedel det samme om Finants- og Diriks og Treschow om Lov-Committeen. Omsider blev efter Motzfeldts Forslag vedtaget, at man ingen Bestemmelse skulde tage i denne Sag, førend man havde indhentet Committeernes Erklæring om de kunde blive færdige til 1ste Februar eller i manglende Fald til 1ste Juni næste Aar.

Præsidenten foreslog at begjære af Kongen eller af Kronprindsen i hans Navn en Forsikkring om, at der i Tilfælde af Krig ei skulde udcommanderes Mandskaber over 25 Aar, hvilken Begjæring mundtlig frembæres af en Deputation, bestaaende af Motzfeldt, Aall, Advocat Arntzen, Sodeman og Ole Haagenstad.

Efter Storthinget spadserede jeg en Tour med Fru Pavels omkring Fæstningsvolden. Grev Essen havde i Dag taget de

Militaire i Eed og disse tilligemed Cadet-Corpset mønstrede siden for Prindserne. Hegermann er bleven Generalmajor.

Den 15de November.

Ved Middagstider var Sverdrup her og medbragte Baggesens poetiske Epistler, trykkede i dette Aar. Desværre faaer jeg nu kun liden Tid til at nyde dem.

I Eftermiddag meldte Krogh, Nansen og jeg os hos Rosenkrantz for at faae Statsraadets Protocol. Tjeneren vilde afvise os paa Grund af hans Herres mange Forretninger, men vi bad ham melde os som en Committee fra Storthinget og bleve nu modtagne. Efter en Times Passiar fik vi Protocollen og samledes hos Nansen for at gjennemgaae den. Vi gjennemgik Forhandlingerne fra 7de til 17de August og gjorde enkelte Bemærkninger ved de vigtigste Punkter. Jeg tog Protocollen hjem med mig Kl. 10 og extraderede til Kl. 1.

Den 16de November.

Idag var jeg oppe Kl. 6 og flux ved Skrivebordet. Resultatet af disse Undersøgelser vil ikke blive meget ærefuldt for Hovedbestyreren og enkelte af Medbestyrerne. Kl. 8 gik jeg til Nansen for at conferere lidt med mine Medcommissairer førend Storthinget begynder, da Statsraads-Protocollen skal tilbageleveres til Afbenyttelse.

Teis Lundegaards Forslag om at paastaae Laurvig og Wallø tilbagegivne som Landets Eiendom blev indleveret.

Præsidenten foreslog Afsendelsen af en Deputation til Stockholm for at overbringe Grundloven og en Adresse. At Antallet skulde være syv, blev afgjort med 55 Stemmer. Præsidenten meente, at Storthinget bør vælge den. Secretairen: At Storthinget bør vælge Ordføreren og han de øvrige. Motzfeldt: At Frivillige kunne melde sig. Bech: At de kunde melde sig, som ei havde Lyst. Nansen: At en saadan Mission ei maatte betragtes som en Byrde eller som en Fæstnings Bestormelse, hvortil man opbyder Frivillige. Motzfeldt forsikkrede, at han ei vilde betænke sig paa at tilstaae, at en saadan Sendelse vilde være

ham meget ubehagelig og han troede desuden, at Ingen kunde forbinde ham til at gaae til Stockholm. Ved Votering blev afgjort, at der skal vælges i det mindste een af hvert Stift og at om end Frivillige melde sig, er Storthingets Valg ei bundet til dem. Adressen til Kongen forfattes af Præsidenten. Den almindelige Ansøgning til Kongen om forskjellige Poster overdroges det til den Committee, som har undersøgt og bedømt samme, at forfatte.

Præsidenten anmeldte at have tilskrevet Lov-, Finants- og Værnepligts-Committeerne om, hvad Tid de kunne være færdige med deres Arbeider og faaet Svar fra den første, at den i Midten af Sommeren venter at blive færdig med Udkast til en Criminallov samt en Lov for Odelsretten og Trykkefriheden; fra den anden, at den til samme Tid venter at blive færdig med sine Arbeider.

Hertzberg oplæste nu sit høittravende Forslag om en Tak-Adresse til Præsidenten og Secretairen, hvori han characteriserede disses Fortjenester og vilde have dem til Protocollen, som ei skulde have noget Døgnflue-Liv. En Latter opvakte det, da han forestavede sig selv S. T. og siden fandt ud, at det skulde være Salvo Titulo. Præsidenten protesterede mod denne Høitidelighed, men da det ikke nyttede, gik han og Secretairen ud. Diriks som Vice-Præsident og Hagerup som Ditto-Secretair fungerede nu, og efterat Tak-Adressen, paa Bech nær, var eenstemmig antaget, blev det overdraget Diriks at forfatte den. — Nansen indleverede et Forslag om, at Lov-Committeens Medlemmer maatte være dispenserede fra Embedsforretninger etc. — Dr. Møller et Ditto om, at Vogt maatte anmodes om at tiltræde Finants-Committeen.

Kl. 8 forlod jeg Storthinget, arbeidede i Committeen til Kl. 10½ og skrev siden hjemme til Kl. 12.

Den 17de November.

Kl. 6 var jeg oppe og extraherede fremdeles af Statsraadets Protocol. Saa lidt end den fuldstændig oplyser Mørket i de sidste Begivenheder, saa oplyser den dog nok for at see den

Forvirring, Svaghed og det hemmelige Spil, som har bragt os paa nærværende Punkt. Men derom kan intet staae her.

Som Frivillige for at gaae som Deputerede til Stockholm havde meldt sig Bech, Bryn, Steenstrup, Bøgvald og Erik Nord. Wedel og Treschow aarsagede sig. Valgte bleve: Christie, som Ordfører, med 73 Stemmer, Dr Neuman, Hegermann, Hagerup, Abel, Erik Nord og Osmund Norgaard. Bech ærgrede sig nok stygt over at være faldet igjennem. Han havde først bedet Christie ikke at melde ham blandt de Frivillige, men siden igjen betænkt sig. Samme Bech er stærk i at prostituere sig saavel for den lovgivende som for den udøvende Magt. Han svarede Prindsen paa dennes Spørgsmaal, om han forstod Fransk: „Un petit peu, men det er 20 Aar siden jeg talte det".

I Eftermiddag var jeg atter i Committeen til Kl. 10 og gik siden til Professor Skjelderup, hvor jeg var buden til Aften og hvor jeg fandt Selskabet, der bestod af Sverdrup, Pavels og Hount, ved Bordet. Sverdrup, som er lidet glad over Dagens Begivenheder, var stærkt paa Nakken af Hount og jeg tog paa at synge Drikkeviser for at forebygge politiske Klammerier. Vi kom først hjem ved Midienat.

Den 18de November.

Kl. 8½ gik jeg til Committeen og Kl. 9½ til Storthinget, hvor Forhandlingerne den 14de, 15de og 16de bleve oplæste. Motzfeldt indberettede Resultatet af Deputationens Affendelse til Kronprindsen betræffende Frederikstads og Frederikshalds Rømning af de svenske Tropper. Kronprindsen havde omtrent svaret: At Tropperne skulle trækkes ud, naar Eeden var aflagt, at de under alle Omstændigheder skulle være borte til 1ste Juli, at de kun udgjorde 1,100 Mand, som ei kunde vække nogen Mistro, og at der i Fæstningerne vare Kanoner og Ammunition til to Millioners Værdi, som ei saa hastigt kunde bortskaffes. Aall vilde, at man atter skulde paastaae Grundlovens Efterlevelse og forestille Prindsen, at enten kunde norske Officerer eller svenske Ordonnateurs beskikkes til at have Opsigt med Depoterne. Nansen fandt det sørgeligt, at Hs. Kgl. Høihed endnu ikke havde saa

megen Tillid til det norske Folk, at han turde betroe det Bevogtning af to Millioners Værdi. Treschow meente, at svensk Ammunition ei kan bortføres af norske Officerer og veed desuden ikke, i hvad Forhold de proponerede Krigs-Commissairer skulde staae til de norske Commandanter i Fæstningerne. Secretairen bemærkede, at her ei er Spørgsmaal om svensk Ammunition, men om svenske Tropper. Adskillige talte i denne Anledning og jeg for mit Vedkommende erklærede: At jeg troede ikke Storthingets Medlemmer kunde forsvare at komme tilbage til deres Committenter med den Efterretning, at der var gjort aabenbart Brud paa Constitutionen. Præsidentens Forslag, atter at overgive Sagen med Aalls Betænkninger til Committeens nærmere Bedømmelse og Indstilling, blev antaget.

Kl. 7½ tog jeg med Oberstlieutenant d'Aubert til Assembleen, hvor alt, hvad der kunde krybe og gaae, var samlet. Der blev dandset i to Værelser og der var en slem Trængsel og Hede. Oscar førte op første Dands med Grevinde Knuth og blev siden paa en vis Maade nødt til at dandse med Frøken Bech, da hendes Fader, paa Prindsens Forespørgsel om hendes Befindende, trak hende frem til ham. Da jeg havde converseret et Par Timers Tid i mit Ansigts Sved, gik jeg med Pavels hjem i øsende Regn med vore Silkesamarier og bleve saaledes, især jeg, just ikke paa den sundeste Maade afkjølede. Kronprindsen spadserede gjennem Salen Kl. 10 og converserede kun et Par Minutter.

De nye Statsraader skulle i Dag være udnævnte, nemlig Wedel for Finantserne, Treschow for Oplysningsvæsenet, Diriks, Motzfeldt og Professor Krohg. De to sidstnævnte skulle gaae til Stockholm. Hegermann vedbliver som Medlem af Statsraadet. Kammerherre Løvenskjold har, mod Formodning, frabedet sig den ham tilbudte Statsraadspost. Bech er blevet Vice-Kantsler for Universitetet under Essen. Saaledes kunne da de fleste af disse Herrer med Grund sige, at de ei forgjæves have arbeidet paa Storthinget; men at de have udrettet store Ting — for dem selv. Svensken skylder dem ingen Tak; thi maaskee han havde faaet bedre Vilkaar, dersom hans Advocater i Storthinget havde

været mindre ivrige og ved deres Adfærd mindre sat Lidenskaberne hos Contrapartiet i Bevægelse.

Smør-Hagen og Pihl gjøre nu deres Hoser grønne. Essen logerer hos den første og den sidste agerede i Aften en Slags Under-Hofmarskalk hos Kronprindsen, hvem han i Gothenborg skal have snydt for 50,000 Rdlr. paa Vexling. Nogle Borgere, hvem Pihl fortalte, at han havde sat dem paa Invitationslisten til Prindsen, fandt sig derved beføiede til strax at tage deres Hatte og betakke sig for Æren. — Lieutenant Schwartz skal have faaet Paamindelse om, Andre sige Ordre til, at reise strax. Men jeg formoder, at han, hvis han har reent Brød i Posen, henvender sig til Storthinget i den Anledning. — At Essen blot har gjort Contravisit hos de adelige Statsraader, Rosenkrantz og Sommerhjelm, viser, at han er ægte svensk Adelsmand.

Den 19de November.

Fra Committeen gik jeg til Storthinget. Sorenskriver Berg meddeelte de svenske Commissairers Forslag til Kongens Proclamation af Grundloven, da de forudsatte, at han burde sanctionere og bekjendtgjøre den ligesom de øvrige. Præsidenten meente derimod, at det tilkom Repræsentanterne, som underskreve Grundloven den 4de November, at udfærdige den. Treschow derimod, som har besluttet ikke at give en Tøddel bort af noget svensk Forslag, fandt ogsaa her idel Viisdom og Retfærdighed. Schultz, Tybring og Bull opponerede mod ham og jeg anmærkede til Slutning, at det forekom mig et sandt hysteron proteron (bagvendt), at Kongen skulde proclamere en Lov, i Kraft af hvilken han først blev Norges Konge og siden til Slutningen melde, at han antog den af ham proclamerede Lov. Ved Votering blev afgjort, at den af Committeen proponerede og af Storthinget antagne Indledning skulde benyttes. Kun tre vare derimod, nemlig Treschow, Wedel og dennes underdanige Tjener Berg. Paategningen om Antagelsen overlades til den executive Magt, og Redactions-Committeen i Forening med Forhandlings-Committeen confererer med de svenske Commissairer om Paategningen, for Trykningens Skyld.

Schultz talede et Par Ord om Wedels Tale til Kronprindsen og berettede, at han var bleven oplyst om, at Talen var Wulfsberg overleveret af de Svenske. Mod det Udtryk: „At Foreningen havde for flere Aarhundreder siden været alle oplyste Normænds og Svenskes Ønske“ havde han noget at indvende, men Wedel forsvarede sig med, at den Calmarske Union var et Beviis for Rigtigheden af hans Udsagn etc.

Den 20de November.

Fra i Dag Morges Kl. 6 reenskrev jeg endeel Bilag til Conventions-Committeens Indberetning, fik udlæst Baggesens sidste poetiske Arbeider, hvori han med sin sædvanlige Lethed siger en Hoben snurrige og galante Ting, men som dog for største Delen er Passiar. Det vakkreste i hele Bogen er „Paradiis-Fuglen til Ida Bruun“. — Kl. 9, da jeg skulde i Committeen, kom Abraham Neuman, der i forrige Maaned retournerede fra Kjøbenhavn, og strax efter Justitsraad Collett, der opholdt mig saa længe med deres Passiar, at der kom Bud efter mig fra Committeen. A. Neuman fortalte, at Frederik den Sjette har, foruden de af Trier laante 100,000 Ducater, optaget et Laan af 500,000 Specier og gjort sig en Uniform, besat med Diamanter.

Kl. 12 vare vi færdige i Committeen og jeg gik derfra til Agent Nielsen, hvem jeg havde lovet at opsætte en Adresse, som skal ledsage Pocalen til Christie. Der traf jeg Aubert og Hofmarskalk v. Platen (en snu Person, som man har mistænkt for at have været med i Complottet mod Christian August). Han fortalte, at der er kommet Coureer fra Congressen i Wien, som melder, at Sachsen skal tilfalde Preussen, der ogsaa gjør Paastand paa Polen, at Kongen af Danmark skal have det Lauenburgske, og England, foruden det Hannoverske, Bremen. Kronprindsens Gavmildhed roste han meget og forsikkrede, at han vist af sine egne Midler havde bortgivet over en halv Million siden hans Ankomst til Sverrig. Agent Nielsen yttrede, at de franske Generaler havde forsynet sig godt i Krigen og at Kronprindsen formodentlig havde samlet den største Deel af sin Formue i

Felten, hvorved den fine Hofmarskalk blev lidt forlegen. Han havde ellers meget travlt, da han skulde høre Cabinetsprædiken (af Bech) hos Prindsen.

I Eftermiddag var der en svær Ildebrand paa Reberbanen, hvor en Smedie og et Huus, hvori der var endeel Beg oplagt, brændte. Kronprindsen var paa en Ridetour til Ladegaardsøen, men vendte strax om og tog til Brandstedet, hvor han gav Ordre til Sprøiternes rette Benyttelse.

Pastor Wulfsberg skal have tabt 24,000 Rdlr. til en svensk Grev Stackelberg, som denne eftergav ham, formodentlig fordi han vidste, at der var intet at faae. Gamle Wulfsberg traf jeg i Gaar paa Assembleet. Han har nu ypperlig Anledning til at anbringe sine svenske Talegaver. — Biskop Rosenstein skal, da han fortalte En, at Treschow vilde blive Statsraad for Oplysningen, have sagt, at han formodede Treschow ikke var venal.

I Gaar fortalte Diriks mig, at de Svenske have udladt sig med, at der ere sendte Emissairer fra Danmark til Skaane for at vække Mistillid mod Foreningen og han meente, at den Admonition, der er givet Schwartz, som agerer Christian Frederiks Spion her, om at reise, staaer i Forbindelse dermed.

Den 21de November.

Kl. 8½ gik jeg til Committeen for at conferere og underskrive den i Dag aflæggende Indberetning. Kl. 9½ gik vi til Storthinget, hvor Forhandlingerne den 18de og 19de bleve oplæste. — Ræder aflagde derpaa Beretning om Resultatet af den i Gaar til Kronprindsen affendte Deputation; men da den sidste Deel af Prindsens Svar indeholdt en confidentiel Meddelelse, som kun var bestemt for Storthinget, bleve Tilhørerne bortviste. Svaret lød omtrent saa: At det hverken paa Kongens eller hans Side herskede Mistro til det norske Folk; men at Kongen selv havde forbeholdt sig at afgjøre denne Sag og at han ingenlunde tvivlede om, at jo Kongen, naar Deputationen kom til Stockholm, vilde indrømme de svenske Troppers Tilbagetrækning. Den confidentielle Meddelelse var, at man maatte lempe sig efter de Svenskes Opinion, der ikke kjendte Stemningen i Norge fra den

Side, som han, og at der desuden havde viist sig Agenter og Emissairer i Sverrig, der søgte at vække Mistro mod Foreningen og udstrø Uenigheds Lod. Essen havde og forsikkret, at to Bataillloner nyligt vare beordrede tilbage til Sverrig og at der nu kun var omtrent 800 Mand tilbage. Man blev enig om, at denne Deel af Svaret hverken maatte bekjendtgjøres eller trykkes. Tybring forekom mig med et Forslag, som jeg dog, da jeg havde fremsat det noget udførligere og i en Post afvigende fra hans, fremlagde saaledes:

„Da man ingen Aarsag har til at tvivle om Hs. Kgl. Høihed Kronprindsens Tiltro og Hengivenhed til det norske Folk, saa bør man formode, at bydende Omstændigheder hindre ham fra at følge sin Tilbøielighed i at opfylde Storthingets i Grundloven hjemlede Paastand om de svenske Troppers snarest mulige Aftog fra de af dem besatte Grændsefæstninger. I Betragtning heraf synes Committeens sidste Forslag, nemlig: At bemyndige den til Stockholm afgaaende Deputation til at nedlægge for Kongen Storthingets Paastand om bemeldte Fæstningers Evacuation, at burde antages. Dog skulde jeg formene, at saafremt Sagen, mod Formodning, ikke paa denne Maade skulde blive afgjort, maatte det ordentlige Storthings Sammentrædelse bestemmes til den i Grundloven fastsatte Tid. Imidlertid kunde denne Bestemmelse maaskee rettest tages, naar man kommer til at ventilere om næste ordentlige Storthings Holdelse."

Koren foreslog, at Halvdelen Norske og Halvdelen Svenske kunde besætte Fæstningerne. Sørensen oplæste en Tale i Medhold af Committeens Indstilling. Nansen: Besættelsen af et Par svenske Fæstninger med norske Tropper, — hvorved vi lige saa vel vilde have brudt Grundloven, som de Svenske. Treschow henholdt sig til, at Commissairerne stedse og i de bestemteste Udtryk havde erklæret, at der om Fæstningerne maatte træffes en særskilt Overeenskomst. Sibbern: At man dog havde yttret, den Sag skulde blive til Fornøielse afgjort ved Kronprindsen. Ræder fortalte, at Essen havde yttret, at der vel vilde medgaae 5 à 6 Maaneder, inden Eeden af Armeen kunde blive aflagt; men at Ræder havde forsikkret ham, at dette kunde skee meget hurtigt,

naar man tog Eeden Compagniviis. Ved Votering blev Committeens Indstillings anden Post antaget og bestemt, at Tybrings og mit Forslag udsættes til Ventilation skeer om næste Storthings Berammelse. At Præsidenten mundtlig skal andrage Sagen, blev ligeledes antaget. — Præsidenten forelæste et Udkast til en Ansøgning om Kronprindsen til Vicekonge, hvilket bifaldtes med en ubetydelig Forandring af „savnet“ istedetfor det af Præsidenten brugte Udtryk „tabt“, hvor der tales om Norges Tilsidesættelse formedelst Kongernes Ophold udenfor Riget. Ansøgningen underskrives af Præsidenten og medbringes af Deputationen, der bringer Svaret til den executive Magt. Et Carmen seculare, som blev indleveret fra Olavsen, blev der endeel Debatter om, som Præsidenten afskar ved at udsætte dem til i Morgen. Diriks anmærkede et upassende Udtryk: At Norge ved de udenlandske Magters Tvang (coacta, det var endda vel han ei lod Skjoldmøen blive subacta) var bragt til Foreningen.

Der blev nu pauseret en Stund. Mit Adressebrev til Præsidenten blev imidlertid underskrevet, undtagen af Bech, som opponerede meget mod tvende deri forekommende Udtryk. Brevet lyder saaledes:

„Med den dybeste og inderligste Følelse af Høiagtelse og Hengivenhed overlevere vi hosfølgende Guld-Pocal som et Erkjendtlighedsminde fra Norges overordentlige Storthing til dets hæderkronede og hver Storthingets Mand uforglemmelige Præsident. De har viist Dem som Norges ægte Søn og Nationens troe Mand. Derfor vil Deres Hæder blomstre uvisnelig og Deres Navn og Minde bevares i alle brave Normænds trofaste Hjerter. Maatte De, hver Gang De paa Fædres Viis tømmer dette fyldte Bæger for Norges Held, frydes ved den Tanke, at nordisk Aand og Kraft endnu ei er uddød, at De i Spidsen for Norges Sønner hævdede dets Hæder og Selvstændighed og at denne vil bevares, saalænge Normænd vedblive at være Normænd. Maatte De opleve mange Aar, for mandigen at tolke og kraftigen at virke for Norges Sag og befæste det Baand, som De var med at knytte!

Himlens bedste Velsignelse ledsage Dem og hver Fædrelandets trofaste Ven!"

Det, som Hans Høiærværdighed ikke kunde fordøie, vare de her fremhævede Udtryk. Det første, meente han, passede sig kun for Konger og Fyrster. Dertil svarede jeg, at Ordet ikke maatte tages i ceremonialsk, men i moralsk Betydning, da Talen her ikke var om Buk, men om Følelser, og at jeg for min Deel følte den dybeste Agtelse selv for Betleren, naar han var et fortræffeligt Menneske. Det andet Udtryk vilde han have forandret til: „De, som stod i Spidsen," og jeg tilstod, at dette var vidtløftigere. Forresten troede jeg, at dette Udtryk lige saa lidt kunde mistydes, som naar man siger, at en General i Spidsen af en kjæk Armee vandt en hæderlig Seir. Hans Høiærværdighed nægtede fremdeles at underskrive, og lad ham det.

Conventions-Committeens Beretning blev nu oplæst inden lukkede Døre; Hovedindstillingen af Amtmand Krohg og Bilagene af mig. Nansen gjorde nogle Bemærkninger udenfor Indstillingen og blandt andre den, at han i Conventionen ei finder nogen Grund til Roflotillens siden paafulgte Oplægning, hvorved Motzfeldt anmærkede, at det blot var Kanonjollerne, som ifølge Fastings Erklæring ei kunne bruges paa denne Aarstid, der vare oplagte. Præsidenten meente, at Sagen burde udsættes til næste Samling. Motzfeldt: At Hovedsagen, hvorvidt der maatte falde Ansvar paa Statsraadet, strax burde afgjøres ved Storthinget, og det, som vedkom Krigsbegivenhederne, henstilles til Overkrigscommissionen. Wedel meente, at man ei maatte blande sig i Ting, som henhørte til den dømmende Magt, hvortil han regnede Overkrigscommissionen, hvilket jeg og flere benægtede den at være, da den kun indhenter Oplysninger. Præsidenten anmærkede, at den hører under Odelsthinget. — Berg anmeldte, paa Præsidentens Forespørgsel, at de svenske Commissairer endnu ingen Bestemmelse havde taget i Henseende til Intimationen og Paategningen af Grundloven. — Arntzen oplæste som Politimester en af Schwartz paategnet Forklaring om, hvad der var passeret betræffende dennes Bortviisning og godtgjorde, at det blot var et venskabeligt Raad, som dog Schwartz ansaae for en Befaling.

I Odelsthinget, som siden sammentraadte, oplæste Præsidenten Udkast til Odelsthingets Beslutning om Overkrigscommissions-Committeens Indstilling. General-Auditeur Bergs Skrivelse, hvori han benægter at have yttret, at han ei ansaae Commissoriet lydende paa inqvisitorisk Undersøgelse, blev forelæst; men Ræder forsikkrede, at han havde forstaaet Bergs Ord under fire Øine anderledes og beraabte sig desuden paa Oberst Rodes af Holter hørte og bekræftede Udladelser om, at Commissionen ei troede sig berettiget til at gaae inqvisitorisk tilværks.

Pavels's vare i Dag i Ligfærd, saa jeg holdt min Oeconomi med hans Smaapiger.

I Eftermiddag havde jeg Besøg af Pastor Schultz og min gamle Skolekammerat Grøtting. Den første fortalte en Hoben om Knudsens Gjøglerier og at Nordahl Bruun havde foreslaaet til Indskrift paa en Caffekande, som Bergens By vilde forære ham:

Mod, Troskab, Tapperhed og hvad der giver Ære,
Skal gamle Norge nu af Danske Knudsen lære.

Resten af Eftermiddagen anvendte jeg paa at skrive i min nu i flere Dage forsømte Dagbog og gik mig i Aften en dygtig Tour.

Den 22de November.

Storthingets Forhandlinger begyndte med Olavsens Vers, som man besluttede at tilbagesende med Tak for hans Opmærksomhed.

Ræder fremlagde sin Declaration om Overkrigscommissionens yttrede Incompetence til at gaae inqvisitorisk tilværks, hvilket Rode, uden at ville give noget skriftligt desangaaende, havde erklæret ikke at ville fragaae at have været hans Yttring. Mod Berg kunde han ikke føre noget juridisk Beviis, da deres Samtale havde været uden Vidner; men af Commissionens Fremgangsmaade troede han at kunne bevise, at der var gaaet accusatorisk og ikke inqvisitorisk tilværks.

Spørgsmaalet, om der var Grund til nogen Anke mod

Statsraadet, blev nu debatteret og Tybring erklærede, at han var saa langt fra at troe det, at han meget mere troede, de fortjente en Tak-Adresse. Ræder spurgte strax, om Haxthausen ogsaa som Statsraad burde takkes, men derimod protesterede Præsidenten og en stor Deel af Forsamlingen og nu bar det løs over den gamle graa Synder, der maaskee nu omsider er bleven moden og Nemesis hjemfalden. Sorenskriver Weideman oplæste en alvorlig og grundig Deduction af hans Forseelser som Statsraad og Commandant (han har i Statsraadet andraget, at Aggershuus ikke kunde holde sig, naar Fjenden vilde opoffre 500 Mand paa en Storm og formaaet Statsraadet til at ansøge Kongen om, at den maatte evacueres eller capitulere, naar Fjenden nærmede sig) og paastod tillige, at man skulde ansøge den executive Magt om, at undersøge Commissariat-Commissionens Forhold. Weidemans Paastand var, at Haxthausen skulde sættes under Rigsrettens Tiltale. Ræder beraabte sig paa Historien fra 1716 og sin Kundskab om Aggershuus Fæstnings Beskaffenhed som Beviser for, at den, rigtig forsvaret, kunde holde sig. Dr. Møller talte om Haxthausens ni Embeder, der, efter hans Regning, indbringe ham 1,000 Rdlr. daglig og om, at han kun er Commandant om Sommeren for Græssets Skyld, men om Vinteren har en Vice-Commandant. (Der er ogsaa engang gjort en Carricatur i den Anledning, hvor Raar staaer paa den ene Side og maager Snee, medens Haxthausen staaer paa den anden Side og slaaer Hø.) Førend man skred til Votering om der var Anke mod Statsraadet, blev et Intermezzo om Tak-Adresse til samme. Jeg yttrede, at jeg troede Statsraadet havde ved betimeligt at anmode Kongen om at opfordre Nationen til at understøtte Armeen med Proviant og at de, ifølge Protocollen, gjentagne Gange opfordrede Kongen til at gaae offensivt tilværks, fortjent Tak, især med Hensyn paa de høist vanskelige Omstændigheder, hvori de befandt sig. At Statsraadet forsømte at tilkalde eller forlange tilkaldt en Militair under Forhandlingerne om Conventionen, havde formodentlig sin Grund i, at der ingen paalidelig Militair var ved Haanden. Sorenskriver Weidemann meente, at Statsraadet i det høieste

kun havde gjort sin Pligt og talte noget om fuldkomne og ufuldkomne Pligter og at det kun var ved Opfyldelsen af de sidste man fortjente Tak, hvortil jeg svarede: At da det var Statsraadets fuldkomne Pligt efter bedste Overbeviisning og af yderste Formue at fremme Statens Vel, havde man ondt ved at bestemme de ufuldkomne Pligter i Henseende til det; men meente, at det fortjente Roes og Tak, naar det under mange Hindringer og de største Vanskeligheder med Sindighed og Kraft vaagede for Landets Held og Hæder. Præsidenten endte denne Discussion ved at forsikkre, at han personlig var fuldkommen overbeviist om Statsraadets gode Forhold baade paa Moss (hvor han var tilstede) og ellers; men han troede, at man maatte kjende Statsraadets hele Bestyrelse for at kunne yde den Tak. Nu blev ved Votering eenstemmigt antaget, at der ei er nogen Grund til Anke mod Statsraadet, Haxthausen undtagen. Dernæst blev eenstemmigt bifaldet, at Haxthausen skal for sit Forhold som Statsraad sættes under Rigsrettens Tiltale samt at dette skal skee paa nærværende Storthing gjennem Odelsthingets Beslutning til Lagthinget, hvis Antagelse ei i dette Tilfælde udfordres. — Indstillingen til den executive Magt om at lade undersøge Commissariats-Collegiets Forhold henstaaer indtil videre.

Den 23de November.

Bech forespurgte, om Storthinget samtykker, at Udgivelsen af Storthingets Forhandlinger overdrages til en Boghandler, da der af Rigsforsamlingens Forhandlinger, hvoraf 12,000 Exemplarer tryktes, ligge 10,400 Exemplarer usolgte. Hertzberg meente, at dette Storthings Forhandlinger vare meget interessantere end Rigsforsamlingens og vilde faae en rivende Afsætning, hvortil Bech svarede, at det kom an paa Smagen. Da Hertzberg end ydermere foreslog, at de trykte Forhandlinger skulde sælges til Bedste for Statskassen, satiriserede Wedel ham ved at foreslaae, at Profiten skulde deles mellem Talerne pro qvota. Forresten blev det overdraget til Redactions-Committeen for bemeldte Forhandlinger at forhøre hos en Boghandler om, paa hvad Vilkaar han vil paatage sig at udgive dem.

Kl. 6 vandrede jeg med Fru Pavels til Comedien, hvor jeg blev Justitsraad Wulfsbergs Sidemand, der fortalte mig, at hans Søn i Dag havde været hos Oscar for at exercere ham i at fremsige paa Norsk den Tale, hvormed Kronprindsen vil hæve Storthinget. Prindserne kom Kl. 7 med deres svenske Cavallerer og der blev temmelig trangt. „Huuskjøbet“ spilledes. En Jomfru Lassen sang ret godt; men Spillet var middelmaadigt. Foruden hende havde en Jomfru Blom, Ibsen, Wittrup og Lieutenant Anker Roller. Et Chor og en Prolog, den sidste forfattet af Bjergaard og fremsagt af Kjerulf, blev forudskikket Stykket, som endtes Kl. 9. — Det hos Prindsen stjaalne Skabrak skal have kostet ham over 3,000 Rdlr. i gode Penge.

Den 24de November.

Redactions-Committeen for Storthingets Forhandlinger meldte ved Biskop Bech, at Lehman vilde paatage sig at udgive samme og offerere 150 Exemplarer til Storthingets Medlemmer og de høiere Autoriteter, paa Vilkaar, at ingen af Talerne maatte udleveres til Indrykkelse i andre Blade. Hertzberg vilde, at Lehman skulde kjøbe de usolgte 10,400 Exemplarer af Rigsforsamlingens Forhandlinger, da det var Synd, at de skulle fortæres af Muus. Jeg var paa Veien at foreslaae deres Opbevarelse i de af Koren anpriste muusfrie Telthuse.

Paa Dr. Neumans Anmodning skrev jeg i Gaar i hans Stambog:

Lad see, at Du paa Stockholms-Reisen Din
Paa Industri og Jordbrug lægger Vind!
Af Svecus lær i Jordens Skjød at grave,
Saa Asker Præstegaard kan blive til en Have.

Da Diriks fik en lignende Anmodning, tilbød jeg ham at fabrikere et Vers paa hans Vegne saalydende:

Som Directeur og General
For Alt, hvad Politi vedkommer,
Jeg raader: Slaae Dig ei for gal,
Og lad i Fred Din Næstes Lommer.

Men General-Politidirecteuren gav ham et langt stadseligere Vers af eget Fabrik.

I Dag blev paa opgivne Enderiim af Amtmand Collett gjort følgende Æreververs til Nansen:

Den ene Pukværks Stampe, stamme Nansen,
Mod Koren kom tilkort i Storthings-Dandsen;
Dog tilkom ingen af dem Laurbær-Krandsen,
Men snarere en Smule Pidsk paa Svandsen.

Saaledes har jeg efter fattig Leilighed stræbt at bøde paa Tørheden i disse Dages Forhandlinger.

Kl. 8 gik jeg til Sverdrup og slap ikke derfra, da jeg maatte holde Treschows, som havde meldt sig, med Selskab, saa meget mere, da Sverdrup kun følte sig lidet stemt dertil og kun tog liden Deel i Conversationen. Treschow var ellers i godt Humeur og havde nok gjerne blevet længere, dersom Fruen ikke havde manet ham. Han fortalte, at Haxthausen var meget glad ved at være sat under Rigsrettens Tiltale og vilde ei benytte sin Ret at udskyde en Trediedeel af Rettens Medlemmer. Biskop Bech skal have holdt en fransk Tale, da han præsenterede Directionen for Kronprindsen og deri have kaldt Selskabet for Norges Vel: La societé pour la salut de la Norvége. Forresten gik Talen istaae for ham og Prindsen maatte afbryde ham for at dække hans Forlegenhed. Pastor Wulfsbergs forhen ommeldte Tab til Stackelberg skal kun have været 13,000 Rdlr., men han fik dem tilbage med det Tillæg: „Jeg er ingen Spiller af Profession".

Den 25de November.

Pavels havde i Gaar hørt af Neuman, at de frivillige Gaver af Sølv etc. ere anvendte til at kjøbe Korn for og at Glückstad, som havde paataget sig denne Entreprise, har snydt Landet idetmindste for en Trediepart. — Kronprindsen skal have yttret, at hvis Krigen brød paany ud med Frankrig, som man formoder, vil Weichselen udentvivl blive Frankrigs Grændse.

Kl. $10^1/_2$ gik jeg til Storthinget og fik der af Agent Nielsen

at vide, at den nysmeldte Efterretning om, at de frivillige Gaver skulde være for en Deel gaaede i Glückstads Lomme ei medfører Sandhed, men at de ere satte som Hypothek for 15,000 Pd. Sterling.

Diriks som Vicepræsident og Hagerup som Ditto-Secretair begjærede nu at maatte fungere i Anledning af den besluttede Tak-Adresse til Storthingets Præsident og Secretair. Disse absenterede sig og Diriks oplæste sit Udkast til bemeldte Tak-Adresse, der blev bifaldet og tilført Protocollen. Amtmand Collett protesterede mod Ordet „varetage", men det blev erkjendt for godt Norsk. Den Præsidenten bestemte Guld-Pocal overbringes ham ved en Deputation af Storthingets Medlemmer i Christiania, om han paa Tilbagetouren kommer hid, eller af de Bergensiske Medlemmer, om han tager lige hjem. Offerten til Secretairen (som endnu ei er bestemt) sendes Amtmanden, der overleverer ham den i hæderlig Forsamling. — Præsidenten tiltraadte derpaa sit Sæde og foreslog at tilskrive den executive Magt om, at Valgforsamlingerne skulle holdes paa den i Grundloven bestemte Tid og at Nordlandenes og Finmarkens Amter maa betimelig underrettes om Storthingets Udsættelse til Juli Maaned.

Odelsthinget og Lagthinget traadte sammen og i førstmeldte oplæstes Forhandlingerne den 24de. Præsidenten anmeldte, at han fra Lagthingets Præsident var blevet underrettet om, at Odelsthingets Beslutning betræffende Haxthausens Tiltale for Rigsretten vilde møde mange Hindringer, deels fordi Høiesterets Medlemmer ei ere samlede (Mandix, Kjønig og Byfoged Motzfeldt ere ei endnu ankomne), deels fordi enkelte af Lagthingets Medlemmer gaae til Stockholm og andre formodes at ville blive udnævnte til Statsraader og endelig fordi Retten mangler Instrux. Lagthinget henstillede derfor, om ikke Tiltalen mod Haxthausen skulde udsættes til næste Storthing. Præsidenten yttrede som sin Formening, at Odelsthinget ei kan tage sin Beslutning tilbage og lige saa lidt indgribe i næste Storthings Rettighed. Tønder og Dahl vare af samme Mening og Weideman meente, at det var utilbørligt, at en af Odelsthinget for Forbrydelser

anklaget Person skulde vedblive endnu i lang Tid at trække Indkomster. Dette gav mig Anledning til at bemærke, at Odelsthinget burde melde den executive Magt sin mod Haxthausen tagne Beslutning, da han ifølge de gjældende Love under saadanne Omstændigheder maatte suspenderes fra sine Embeder. Neuman anmærkede, at om end fire Personer gik ud af Lagthinget, blev der dog, naar samme forenes med Høiesteret, nok tilbage for, endog efterat en Trediedeel var af Haxthausen udskildt, at udgjøre 15 Personer. Dahl vilde, at Lagthinget skulde anmodes om hurtigst at fremme Sagen og Tybring peroverede i samme Anledning. Weideman: At vi ei ere Lagthingets Dommere, men af Lovene bestemmes, hvorledes en incomplet Corporation skal suppleres. Omsider blev ved Votering afgjort: At Odelsthinget vedbliver sin Beslutning og overlader til Rigsretten paa dens eget Ansvar, hvorvidt den vil fremme Sagen eller ikke. For at vinde Tid meldte Præsidenten selv denne Beslutning til Lagthinget.

Derpaa forsamledes hele Storthinget og Lagthingets Præsident meldte, at nysmeldte Thing intet mere har andrage for Odelsthinget. Bech, Agent Nielsen, Pastor Brun, Lysgaard og Torger Næss udnævnedes af Præsidenten som Deputation til Kronprindsen for at melde ham, at Storthingets Forhandlinger ere tilendebragte og begjære Underretning om, naar han behager at hæve samme.

Det til Kongen overleverende Exemplar af Grundloven er skrevet af Hansen saa nitid, at det kappes med det skjønneste Kobberstik. Storthinget vedtog ved Præsidenten at takke ham for hans Umage. Bemeldte Exemplar skal underskrives af hele Storthinget og i Mangel af et nyt Rigets Segl (da det gamle med Elephant-Ordenen er casseret) forsynes bemeldte Exemplar med begge Præsidenters og Secretairens Segl. Tillige blev besluttet ved Præsidenten at takke Christianias Indvaanere for den mod Storthingets Medlemmer udviste Velvillighed samt i Skrivelse til Magistraten at takke Borgerskabet for den ydede frivillige Vagt ved Storthinget.

Den 26de November.

Kl. 11 gik jeg paa Storthinget, hvor jeg blev underrettet om, at Kronprindsen (efter Bechs Overtalelser) først møder der Kl. 3½ og at Storthinget til Middag skal spise hos Essen. Statsraad Knudsen gaaer til Stockholm i Abels Sted. — Førend jeg gik paa Storthinget besøgte jeg min Svigermoder, gik April hos Eggers og gjorde et Besøg hos Præsten Grøtting.

Kl. 3½ traskede jeg med fulde Pontificalia i Snavset til Storthinget, hvor Prindserne kort efter indfandt sig og skildte Oscar sig ret godt ved Oplæsningen af en norsk Oversættelse af Faderens Tale. Denne og Præsidentens passende, smigerfrie og kraftfulde Svar faae vi paa Prent.

I Formiddag blev Odelsthingets Protocol og Exemplaret til Kongen underskrevet.

Kl. 5 vandrede jeg til Stiftamtmands-Boligen, hvor Essen beværtede i Kronprindsens Navn og hvor der var pragtfuldt. Vi kom først til Bords Kl. 6 og jeg blev Sidemand til en (Gud veed hvilken) guldskrammereret Svensk, der passiarede om Jordbruget.

Jeg har glemt at anføre, at Storthinget in corpore havde Affkeds-Audients hos Prindserne strax efterat Samlingen var hævet. Kronprindsen lod os ved Præsidenten forsikkre om Kongens og hans Hengivenhed for den norske Nation og lovede at opdrage sin Søn i de samme Grundsætninger. Ved Affkeden sagde han: „Farvel, mine Herrer!“ og tog de nærmeste i Haanden.

Ved Taflet blev drukket Kongens, Kronprindsens, Oscars og Foreningens Skaal; de trende første med tre nye Viser af Valerius og den sidste med den af 4de d. M.

Den 27de November.

Den største Deel af Morgenen tilbragte jeg med Indpakning. Kl. 11 gik jeg til Statholderen for at gjøre min Opvartning; men da jeg tilligemed en halv Snees Andre forgjæves havde ventet paa Audients en halv Times Tid, bad jeg Adjutanten formelde min Respect og gik med Præsten Schultz til Storthinget for at underskrive Protocollen. Man havde nu først

opdaget, at § 27 af den gamle Grundlov om militair Magts Anvendelse under Oprør, var bleven udeglemt i den nye Grundlov; men fandt omsider, at den kunde tilføies § 99 og det blev nu paalagt samtlige Medlemmer at tilbagelevere det erholdte Exemplar af Grundloven, der maa omtrykkes, i det mindste det ene Blad af samme. Men jeg havde ikke mit Exemplar med og besluttede desuden at beholde det, da det Udeglemte kan skrives til. — Da Protocollen var underskrevet, formerede Storthinget en Kreds om Præsidenten, der holdt en kort Affkedstale, som sluttedes med, at hele Forsamlingen rakte hinanden Hænderne korsviis og formerede Broderkjæden med Forglemmelse af al Meningsstrid.

Siden gjorde jeg Affkedsvisiter hos Bull'erne samt Statsraaderne Collett og Treschow. Den sidste traf jeg ved Middagsbordet og han syntes lidt undseelig ved sit nye Statsraadsskab.

Hos Sverdrup læste jeg et Brev fra Nordal Bruun, hvori han yttrer sin Harme over, at han, som gammel Normand, lod sig narre af et dansk Flødeskjæg, og fik, da jeg gik, en heel Pakke Bøger af dem, som Sverdrup i Sommer bragte med sig fra Kjøbenhavn.

Prindserne reise i Overmorgen over Kongsvinger til Stockholm og tage første Natteqvarteer paa Næs Præstegaard hos Finckenhagen.

Storthingets Secretair faaer en Gulddaase.

Saaledes fik da Storthinget og denne Dagbog omsider Ende — og gid det samme maa gjælde for bestandig om mine Storthings-Reiser!

V.

Dagbog fra et Ophold i Kjøbenhavn

fra 5te October 1817 til 11te April 1818.

Kjøbenhavn den 5te October 1817.

I Adresseavisen findes en — desværre — høist nonsensialsk Sang til Øhlenschlæger, hvormed han blev modtaget i Skuespilhuset ved Opførelsen af „Hugo v. Rheinsberg“ strax efter hans Hjemkomst midt i forrige Maaned samt med et skingrende: „Længe leve Øhlenschlæger!“, hvorover Kongen skal have forarget sig, da man ikke kunde have hyldet ham selv paa en høitideligere Maade. — Peder Hjort skal have afløst Øhlenschlæger som Bertouchs Mentor. — I Torsdags besøgte jeg Heger som snarest og hørte, at Fjendskabet mellem Rahbeks og Øhlenschlægers er snarere til- end aftaget.

Den 6te October.

Jeg tog Veien til Øhlenschlæger, hos hvem jeg tilbragte et Par behagelige Timer under Passiar om hans Udenlandsreise og om Norge. Han fortalte, at Frederik den Sjette er særdeles agtet og afholdt i Wien og at det der er en sand Anbefaling at være Dansk. Derimod er en vis anden fyrstelig Person meget forhadt i hele Tydskland og en svensk Baron Hellvig i preussisk Tjeneste havde lignet ham ved en Valtse (i et Positiv), der spiller de samme Stykker eftersom Stifterne ere applicerede. Øhlenschlæger var vred paa sin gamle Fader, fordi denne nylig skal have bespiist hans dødelige Fjende Baggesen. Jeg fik „Hroars Saga“ til Foræring og blev indbudet hos Forfatteren i Morgen Middag.

I Eftermiddag var jeg hos Vexelleer Philipson, som moqverede sig over Frederik den Sjettes Otte- og Fire-Skillinger og bød mig en Spotpriis for dem, samt hos Jøderne Levi, som gjorde det samme.

Den 7de October.

Til min Morgenpibe læste jeg „Hroars Saga". Siden bragte jeg 50 Sølv-Specier til Thomsen paa Banken for at faae dem omsatte i danske Penge. Jeg traf hos Thomsen Etatsraad Engelstoft og en anden mig ubekjendt Riddersmand, hvilken sidste nylig er hjemkommen fra en Udenlandsreise, og hørte til min Bedrøvelse, at man ikke kan gjøre en Reise til Italien etc. under 3,000 Specier, hvilket det i disse pengetrange Tider ei staaer i min Magt at reise.

Kl. 3 gik jeg til Øhlenschlæger efterat have skrevet et Par Breve til Norge. Der var Ingen uden en Capitain Wulf ved Søcadetterne. Efter Maaltidet ved Caffebordet forelæste Øhlenschlæger os et Par Hefter af den Dagbog, han har holdt paa sin sidste Reise, der interesserede mig saa meget mere, som den for det meste handlede om de Steder, som jeg for 23 Aar siden besøgte: Hamborg, Lüneborg-Hede, Hannover, Göttingen og Cassel. Øhlenschlæger havde samme Uheld, som jeg dengang, at kjøre vild paa Lüneborg Hede med en beskjænket Svoger. Under Forelæsningen kom en Bech, den samme, som bragte F. Moltke i Unaade 1814 ved at melde til Norge, at Frederik den Sjette kun paa Skrømt havde forbudet Undsætning til Norge etc., samt med ham en Dame. Forelæsningen vedblev og de gik efter et kort Besøg. Siden viste Øhlenschlæger mig et deiligt Kobber af Albrecht Dürer, som han havde kjøbt for to Francs, ligeledes nogle Musicalier, hvoraf han sang endeel Arier. C. Heger kom og Aftenen tilbragtes under Passiar og vexelviis Sang af Øhlenschlæger og mig. Han sang nogle tydske Compositioner til Vuggevisen, Fatimes Sang og Aladdins Dødssang (som er tilføiet den tydske Oversættelse), men gjorde mig dog den Ære at foretrække min Composition. I Berlin har han converseret Tieck, Schleiermacher og Brentano. Han reciterede endeel af

sine gamle Skjemtedigte om Baggesen, hvoriblandt en Ode paa Toppen af St. Hans Hospital — en Parodi paa Baggesens Ode paa Toppen af St. Bernhards Bjerget — og et Epigram, som han nylig har gjort paa samme Person, saa lydende:

„I tvende Aar han skaffed' sig sin Føde
Ved Haan mod en Poet og Smiger for en Jøde".

Men Øhlenschlæger fylder ingen Danfanahefter med saadanne Snurrepiberier og Personalier, men lader sig nøie med at læse dem for et Par gode Venner. Han sang os en Vise af hans utrykte Drama „Fostbrødrene", som var ret drollig og gik efter en Musik til en af Bellmans Viser. Udenlands havde han moret mange med at synge Danskens, Holstenerens og Normandens Viser i „Høstgildet".

Den 9de October.

I Morges tilendebragte jeg „Hroars Saga", der er et deiligt Sidestykke til „Vaulundur" og i mine Tanker overgaaer denne. Skjalden Hranes og Kong Hroars Endeligt, der slutter Bogen, er usigeligt skjønt, især Skildringen af Hranes Død. At Baggesen har svævet for Øhlenschlæger under Skildringen af den onde Ragnvald, forekommer mig meget sandsynligt. Efter denne poetiske Nydelse havde jeg et Par saare prosaiske Beskjæftigelser, nemlig at kjøbe to Favne Birkebrænde og handle med et Par Jøder om Afhændelse af endeel Kobberpenge, hvorom vi dog ei bleve forligte, da Smauserne vilde have for megen Overvægt. Disse Kjeltringer ere nu temmelig impertinente og jeg var meget fristet til at transportere den ene af dem ned ad Trapperne.

Ved Middagstider vandrede jeg ud for at besørge et Par Ærinder og benyttede det skjønne Veir til at gjøre en Tour omkring Volden og tilbage gjennem Kongens Have. Ved min Hjemkomst forefandt jeg et Brev fra Pavels, der kun var 12 Dage gammelt, hvori han giver mig en kort Beskrivelse om sin Reise til Bergen og synes at være meget tilfreds med sin Entree og Stilling der, hvilket jeg af Hjertet ønsker fremdeles maa ved-

vare. Rein skal endnu være svag af sit apoplectiske Tilfælde og skal have yttret den besynderlige Idee, at Poesi og Religion ikke harmonere sammen, hvilket i Sandhed gjør mig ondt for ham baade som Digter og Religionslærer. Ogsaa melder Pavels den Synderlighed, at Hersleb og Stenersen skulle have faaet Ordre til at udkaste en Plan til et Seminarium for ustuderede Præster.

Den 10de October.

I Eftermiddag vandrede jeg for første Gang til Bakkehuset og bragte en Krukke Multer med til den astheniske Frue. Jeg traf hende og Rahbek ene hjemme, men den sidste vandrede kort efter min Ankomst til Byen for at examinere Russer eller, som Fru Rahbek kalder dem, de smaa Forfattere. Imidlertid faldt Tiden mig ikke lang, da Fruen med den steniske Sjæl i det astheniske Legeme, med sin flydende og vittige Tunge fortalte mig en Hoben om Geniernes sidste Feide, om Öhlenschlægers Hovmod og Baggesens Forfængelighed, om unge Heiberg, som hun kalder den spanske Digter, fordi han i Morgen skal holde en latinsk Disputats om den spanske Poesi for Doctorgraden i Philosophi, og saa videre. Baggesen syntes hun at have lidt Medlidenhed med, skjøndt hun maatte tilstaae, at han er en characteerløs Person og havde ondt ved at gjendrive min Paastand, at han er noget værre, hvorom Sangen til Urania, hvortil Frøken Jessen, ved at behandle et endnu skidnere Æmne, desværre skal have givet Anledning, vidner. Ogsaa havde hun samme Frøken mistænkt for at være Forfatterinden til en nylig udkommen Broschure under Navn af „Hinketudsen", som jeg ikke har læst. Som et Exempel paa Baggesens Lyve-Talent fortalte hun, at han forsikkrede engang, at der var født et Barn, som kun veiede 1½ Pund og en anden Gang om et, som veiede 18 Pund, hvoraf hun drog den Slutning, at naar man tog Halvdelen af hans Løgne og lagde til den anden, kom man Sandheden temmelig nær. Om Ingemann erklærede hun, at han er et Deiligheds Barn og ønskede, at han fremdeles maatte blive saa. For at forstaae dette Udtryk maa man vide, at en Pige, som

blev gift fra Rahbeks og uheldigviis havde født vanskabte Børn, engang sagde, da hun saae nogle raske Børn lege i Gaarden: „Ak Gud! hvad det er for nogle Deiligheds Børn!".

Kl. 8½ kom Rahbek tilbage og vi passiarede da om de norske Affairer og overhovedet om Politik til Kl. 10¾, da jeg i den bælmørke Aften famlede først gjennem Haven under Rahbeks Veiledning og siden travede gjennem Alleen og den øvrige Vei med ilende Skridt for betimeligt at naae Porten. Som et lidet Bidrag til den Spanskes (Heibergs) Characteristik maa jeg endnu anmærke, at da der i forrige Maaned var en Fete paa Sophieholm hos Conferentsraad Bruun for Prinds Christian og Thiele efter Anmodning havde gjort en Sang i den Anledning, var den Spanske meget bøs og havde den Impertinence at sige til Thiele: „Nu er jeg bange for, at Prindsen skal takke mig for Sangen, da han vist troer, at jeg er Forfatteren."

Med Prinds Christian er man meget misfornøiet. Han skal være bleven umaneerlig feed og sløv og viser megen Ligegyldighed mod sin efter Alles eenstemmige Dom høist elskværdige Gemal.

Den 11te October.

Til min Morgenpibe læste jeg Ingemanns „De Underjordiske", som jeg i Gaar fik laant af Rahbek, og maa tilstaae, at det er sandt Deiligheds-Barn af denne Deiligheds-Digter, der forener det Kraftige med det Blide i en høiere Grad end man skulde vente af denne saa gemytlige Digter.

Den 13de October.

Harthausen erindrede sig vort forrige Bekjendtskab og blandt andet mit Iisbad i Bjørvigen. Han fortalte om Lauenborgernes Hengivenhed for Kongen og Dronningen, hvis jævne og blide Væsen maatte saa meget mere indtage dem, der af den hannoverske, for sin umaadelige Stolthed berygtede, Adel og af de engelske grosmægtige Prindser, som af og til have gjæstet dem, have maattet døie saa meget. En gammel Kjælling havde bedet Kongen, som hun ikke kjendte, vise hende den kongelige Familie

og han havde da ganske godmodig føiet hendes Ønske med det Tillæg: „Der Graukopf daß bin ich der König“. Dronningen, som havde fundet en Fete, som en Gottschalck havde anordnet, meget skjøn og yttret sit Velbehag derover, svarede denne, da han sagde: „Es kommt davon, daß Ew. Majestät es mit gnädigen Augen ansieht“: „Ach Gott nein, nicht mit gnädigen, mit liebevollen Augen“, der ganske characteriserer hendes Huldsalighed. Af Tetens, som er særdeles elsket i Odense, er han en god Ven og fortalte, at Prinds Christians Gemal nylig havde sagt til ham om samme Tetens: „Gud opholde ham den velsignede Mand!“. Hendes Elskværdighed blev og høilig berømt. Derimod skal Moderen være bleven meget forandret til det Værre.

Den 19de October.

Kl. $8^1/_2$ kom Heger, med hvem jeg vandrede til Petri Kirke, efterat have gjort en Afstikker til Dall, som endnu var i sit korte Nattøi. En ordineret Catechet forrettede Messen maadelig nok. Desto bedre var Prædikenen af Mynster, som nu holdt den femte og sidste Prædiken i Anledning af Reformationsfesten. Efterat have i Indledningen gjennemgaaet Dagens Text og viist Religionens Skjæbne fra dens første Udbredelse til vore Tider, gjorde han en passende Overgang til sit Æmne og afhandlede, efterat have kortelig recapituleret sine forrige Taler, nemlig: „Hvad Reformatorerne vilde og hvilke Vildfarelser de havde at kjæmpe med“, hvorledes vi værdigen skulle ihukomme deres Fortjenester, som paany opbyggede Christi Kirke. Under Skildringen af den Kamp, Luther havde at bestaae og de herlige Egenskaber, han i den udviklede, gjorde han en skjøn Exposition af Luthers herligste Daad: Hans Møde ved Rigsdagen i Worms, hvor den gamle Kriger saa kraftig opmuntrede ham, og anvendte meget passende Luthers egne kraftige Udladelser. Hans Gesticulation er værdig og hans Declamation rigtig, skjøndt noget svag.

Efter Prædikenen besøgte jeg Münter, men traf ham ei. Siden var jeg med Heger hos Mynster, hvor vi i Selskab med en Bagge — jeg troer Præst — spiste Frokost. Mynster forekom mig noget stram og Konen vimset. Jeg saae der Melanch-

thons Billede i Kobber foran en Musenalmanak, som Mynster har bestemt Fru Rahbek, hvis Geburtsdag det i Dag er, til Present og fandt deri Udtrykket af en lys og dybttænkende Sjæl. Mynster yttrede sin Indignation over Grundtvigs servile Gjennemhegling af Melanchthon, over hvem han skal have expectoreret sig i sidste Hefte af „Dannevirke“. Af theologiske Doctorer creeres kun Amtsprovst Hertz i Roeskilde i Anledning af Reformationsfesten. Thulstrup har faaet Æresdiplom som Doctor ved Kjøbenhavns Universitet. — Heger fulgte hjem med mig og røgte en Pibe Tobak og fik lidt Musik at høre paa. Blandt Mynsters Tilhørere var gamle Statsminister Gotsche Moltke, som nu skal være een af dem, der har meest at sige.

Den 20de October.

I Dag var jeg oppe Kl. 6½ for at blive betimelig arrangeret til at søge Audients hos Majestæten, især for at faae mit Haar klippet og façonneret comme il faut. Men jeg rendte en halv Times Tid forgjæves om i Regnegaden og alle tilgrændsende Gader for at søge en Friseur Finnemann, som Heger havde anviist mig. Jeg maatte da lade min Kone klippe de længste Bukler af og vankede saa til Majestæten Kl. 9½. Lykkeligviis traf jeg Oppen, som meldte mig hos den jourhavende Adjutant Lützen, og saaledes slap jeg, uagtet Salen var fuld af Audientssøgende, ind Kl. henved 12 og traf Majestæten i et særdeles godt Lune. Kongen kjendte mig og nævnede mig strax ved Navn, vidste, at jeg havde et stort Kald og boede i en skjøn Egn, studsede ved, at jeg havde faaet Permission paa to Aar og sagde, da jeg yttrede, at jeg, hvis Omstændighederne tillode det, vilde gjøre en Udenlandsreise: „Der skal mange norske Penge til“. Jeg bragte et Par af mine Venner i Erindring og han yttrede, at han havde tænkt længe især paa den enes Befordring. Om den anden sagde han: „Han forlod os“ og da jeg svarede, at han vistnok for længesiden havde fortrudt dette Skridt, smilede han. Han spurgte, om vor Bech var min Biskop og paa mit einsylbige „Jo“ fulgte en Pause, som jeg ikke fandt det passende at udfylde med nogen videre Forklaring. Om Sørensen yttrede

han gode Tanker, men om Bugge det Modfatte. Forresten spurgte han om Udfaldet af Høsten og yttrede en bestemt Mistro til vort Pengevæsens Gjenreisning. Majestætens gode Lune maa udentvivl tilskrives, at min Formand — Gud veed hvem — som havde en temmelig lang Audients, skal, som Adjutanten sagde, have havt et behageligt Ærinde at udrette hos Kongen. Af mine gamle Bekjendte traf jeg i Forgemakket: Generalauditeur Bornemann, Nørbye, der forekommer mig at see ud som en Dødens Candidat, og Præsten Thanning, der fremdeles fører sin bispelige Mine.

Med gamle Geheimeraad Malling, hvem jeg bragte en Hilsen fra Bonnevie, underholdt jeg mig et Qvarteerstid og glædede mig ret ved Bekjendtskabet med denne saa hæderværdige og blide Olding, som nu er 70 Aar. Han talte om Christendommens Udbredelse til Øerne i Sydhavet og fandt det mærkeligt, at Oplysningen lig Solen synes at gaae fra Østen til Vesten; ogsaa yttrede han sin Glæde over, at han var den, som havde bragt Professor Skjelderup paa den academiske Bane. Stiftsprovst Clausen var til Audients for, som Nørbye vilde vide, at faae Prædicat af Bisp, paa Grund af, at Mynster har Rang med Etatsraader. Clausen har nylig mistet sin Kone, i samme Uge som hendes Forældre holdt deres Guldbryllup.

Endelig maa jeg anmærke, at Majestæten afskedigede mig med den for mig smigrende og trøstefulde Forsikkring: At han kjendte mig for en brav Mand.

Den 24de October.

Henved Kl. 7 vandrede min Kone og jeg til Thomsens, hvor vi vare indbudne, og traf der C. Heger. Siden kom Etatsraad Collin med sin Kone og Cousine, Thorlacius med Kone og Etatsraad Engelstoft med Ditto. Talen var meest om Litteratur og academiske Sager. Man vilde vide, at Bech skulde blive Statsraad og Tavast*) gaae til Norge som Vicekongens

---

*) Da Svensk Sendebud i Kjøbenhavn. Udg.

Mentor. Om det nye Originalstykke „Laura" af Bang skal Etatsraad Olsen have sagt, at det kunde staae ved Siden af „Emilie Galeotti" og Oluffsen svaret dertil: „Ja i en Boghylde!".

Vi kom først hjem Kl. 12½. At Thorlacius fortalte om den norske Procantsler, at han ikke vidste Forskjel paa Physiologi og Psycologi, men at Moldenhaver maatte lære ham det og at en Candidat havde svaret Treschow paa det Spørgsmaal: „Hvad er et Ideal?": „Et Væsen, som er fuldt af Ideer", hvortil Treschow svarede: „At han ikke var et saadant Væsen, kunde man nok høre" — maa jeg endnu tilføie.

Den 25de October.

Rahbeks Tilskuer og Clausens Disputats vare min Morgenlecture. — Kl. 10½ gik jeg til Prinds Christian, som jeg dog ikke finder at være bleven saa meget førligere end han var i Norge. Han var særdeles affabel og efter en halv Times Passiar om Norge og de norske Anliggender, sagde han mig til Afsked, at han haabede at faae Anledning til at vise mig sin Gemal og sin Søn, ved hvilken Leilighed han yttrede sin Forbindtlighed for de Sange, jeg havde gjort for den sidste. Formodentlig bliver jeg vel altsaa engang ansagt til Taffels.

Fra Prindsen gik jeg til hans Bibliothekar Heger og med ham til Øhlenschlæger, som nu læser Holbergs Kirkehistorie og derved havde faaet saadan Respect for Apollonius af Thyana, at han satte ham ved Siden af Christus, hvilket viser liden Respect for denne og hans sande Fortjenester. Øhlenschlæger har ellers i Sinde at skrive et Digt om Reformationen eller rettere om de vigtigste Punkter i den christelige Lære og dens Historie.

Siden gik jeg med Heger til Regentskirken, hvor vi en Times Tid hørte paa Høsts Disputats for Doctorgraden i Jurisprudentsen. Der traf jeg Pram og Rahbek. Den sidste kom just, da jeg gik, og havde i Sinde at opponere eller rettere at elevere sin mangeaarige Ven. Med Heger gjorde jeg en Tour

om Volden og fik paa denne Tour at høre følgende Epigram af Øhlenschlæger over Baggesen:

Du høist forfaldne Hoboist
Hvo gav Dig disse blanke Støvler?
Saa raabte jeg paa Gaden hist,
Og Thiele svarede: Peer Brøvler.

I Aften benyttede jeg den mig af Rahbek forærede Parquet-Billet og saae Palnatoke mesterlig udført af Ryge. De øvrige udførte deres Roller middelmaadigen, især var Øhlenschlæger, som sad i Nærheden af mig, misfornøiet med den, som spillede Palnes, Palnatokes Søns, Rolle. Rahbek var der og, men passerede sin Svoger med en kort Compliment uden at tale med ham. Bag og ved Siden af mig havde jeg et Par af Høsts Opponenter, der under alle Mellemacterne tyggede Drøv paa deres lærde Oppositioner. Mellem femte Act af „Palnatoke" og Balletten „Afguden paa Ceylon" sang Capelmusicus Fischer fra Berlin en Bravour-Arie af Mozart uden andet Accompagnement end hans eget paa et Pianoforte. Han har den reneste, dybeste og skjønneste Basstemme, jeg mindes at have hørt. Prinds Christian og hans Gemal var der og jeg fandt, at hun lignede sin Moder i dennes blomstrende Alder, men har noget mere Blidt og stille Lidende end denne.

Den 27de October.

Efterat have tilendebragt Clausens Disputats, der røber en i hans Alder sjelden Erudition, men hvori han tillige med nogen Affectation synes at have betjent sig af de meest fremmede og tildeels obsolete Udtryk i Latinen, gik jeg til Regentskirken for at høre Kammerherre og Baron Adler forsvare sin Disputats »De poena homicidii secundum leges Danicas«. Schlegel opponerede i sin sædvanlige søvnige Maneer. Desto livligere var Herholdt, som afløste ham og begyndte med at capere det Udtryk: »Si qvis hominem vulneravit et vulneratus imperitia medici moritur«, da han paastod, at det var en fornærmelig Beskyldning mod det medicinske og chirurgiske Facultet; men især gjorde han sig

lystig over det Udtryk: »Tum vulnerans mortuum vulneravit qvidem, non vero occidit« i. e. „da har den Saarende vel saaret den Døde, men ei dræbt ham". Forresten gav han i flydende Latin en fuldstændig og grundig Forklaring over Forskjellen mellem Embryo, Foetus og Infans. Professor Erasmus Müller afløste ham, men talte svagt og uforstaaeligt. Kammerherren, som var lidt forbløffet under Herholdt, klarede sig ellers taalelig godt.

Den 28de October.

Jeg traskede til Bakkehuus for at gjøre det sidste Forsøg paa at faae Billet, men gik atter forgjæves. Den astenifke Frue fortalte en Hoben om alle de Afskrifter, hun har maattet tage af Fru Bruuns Characteristik over Fru Staël — eller Fru Rocia, som andre kalde hende — samt hvorledes førstmeldte Frue havde søgt hos den franske Chargé d'Affaires d'Egabre en saa detailleret Forklaring over Fru Staëls legemlige Qvaliteter, at han til visse Poster havde svaret: »Je suis trop modeste pour en faire réponse«, skjøndt Modestien slet ikke skal trykke bemeldte Person forresten, hvoraf man da kan slutte, at Spørgsmaalene maa have været temmelig naive. Ogsaa fortalte hun vidtløftig om sin Cousine Julie Drewsen, som hun fra Barnsbeen har kaldet Chineserinden, fordi hun havde opstaaende Dienbryn og stedse lovet hende en Chineser, hvilket Løfte hun paastod opfyldt, om det saa blot skete ved at forære hende en chinesisk Dukke. Fru Rahbek udfandt omsider, at Ingemann, som engang tilligemed Julie var i Besøg paa Bakkehuus og just røgede paa en lang Pibe, kunde blive den belovede Chineser, hvorved der kun var den lille Omstændighed, at han da maatte blive Forræder mod sin Forlovede. Nogen Tid efter, da Fru Rahbek kom til Byen, faaer hun at vide, at Cousinen er forlovet med en Justitsraad Aagesen og, da hun gjør hende en Gratulations-Visit i den Anledning, møder hende et Menneske med en lang Pibe i Døren og siger: „Jeg er den Chineser, som De har lovet Julie".

Rahbek kom ud paa Aftenen fra Byen og fortalte om de

Promotioner, som skulle skee i Anledning af Dronningens Geburtsdag og Reformationsfesten, nemlig, at Hauch, Bülow paa Sanderumgaard og Bleugel skulle være blaa Riddere, Biskop Münter, Kold og Feddersen Storkors, Hornemann Commandeur af Dannebrog, Professor Mønster Ridder etc. Aften tilbragtes, som sædvanligt, med Politisering, der vexlede af med Sang af nogle svenske Viser, som Rahbek ikke kjendte og som jeg derfor maatte opvarte ham med.

Den 31te October.

Kl. 11 vandrede vi til Trinitatis Kirke og havde rummelig Plads nok paa Orgelet; men hele Orgelet var tilbygget paa en liden Laage nær, som allerede et Par Damer havde besat. Vi fandt dog omsider et Stolestade ved Siden af Orgelet, hvor man kunde see ud over Kirken, men ei til den med rødt Klæde betrukne Balustrade lige under Orgelet, som var bestemt for de Kongelige. I dette Stolestade tog min Kone Plads og fik snart Selskab af en Fru Møller og Fru Gutfeldt samt dennes Datter. Jeg fik Lov til med de øvrige Mandspersoner at staae op paa en Bænk, hvorfra man kunde oversee hele Kirken og see ned paa den forhen ommeldte Balustrade, hvorfra der til begge Sider var bygget mindre Forhøininger paa Søiler til dames d'honneur paa venstre og til Hofdamerne paa høire Side. Men denne Tilladelse varede kun til de Kongelige vare komne. Et Par Marskalker, af hvilke den ene var den forhen omtalte Kammerherre Haxthausen, med Stave i Haanden anviste Personerne af anden Classe deres Plads paa Stole langs med hver Side af Kirkegulvet og begge Rader vare besatte med blaa Riddere øverst, efter dem Storkors og Kammerherrer. I Stolene paa venstre Side af Balustraden sad de fremmede Ministre med deres Fruer og Prindsen af Reuß. Tavast saae jeg der for første Gang med sit gule Sværdordens Baand og tre Stjerner.

De Kongelige kom ikke førend Kl. 1 og kort forinden viste sig en temmelig smudsig Terne med en Støvekost for at feie Støvet af det paa Gulvet lagte Klæde paa Kammerherrerne. Biskoppen paraderede i sin prægtige Chorkaabe blandt det samlede

Cleresie i Choret og han tilligemed Frue og Runde Menigheds Geistlige modtoge Herskabet i Kirkedøren og ledsagede dem forbi Choret, hvor de traadte tilbage. Siden kom Suiten i den reglementerede Orden og saa Kongeparret, Kongen i sin Uniform og Dronningen i en hvid Fløiels Robe, dog uden Slæb. Begge hilste venligt til begge Sider og især den huldsalige Marie, der saa ganske svarer til, hvad Øhlenschlæger i sin Sang til hende den 28de October 1815 har sagt:

Straal huldt, uskyldig, som en Engel
Fra Thronen med Din Frederik!
Dit Scepter er en Lilliestængel,
Din Majestæt — et venligt Blik.
Som Rosen om den ranke Stamme,
Du slynger Dig til Kongens Favn.
Ved Kjærlighedens Altarflamme
Velsigne vi Dit Modernavn.

Efter dem fulgte Caroline i en lyseblaa og Wilhelmine i en lyserød Fløiels Robe, saa kom Prinds Christian i Regiments-Uniform med sin Gemal i sort Fløiels Robe, dernæst hans Søster Prindsessen af Phillipsthal med Hauch, derefter Prinds Christians lille Søn, som ved denne Leilighed er bleven blaa Ridder, med Prinds Ferdinand. Hofdamerne, Par om Par, sluttede Toget. Krogh var en af de fire Oberster, som tilligemed fire Kammerherrer, hvoriblandt Oppen, og fire Majorer ledsagede Toget til Hest. Saasnart Kongeparret traadte ind i Kirken, begyndte Weyse at lege paa Orgelet og vedblev indtil alle vare rangerede. Nu istemmedes af Theatrets Sangere og Sangerinder under Ledsagning af Capellets Musik — begge posterede paa et høit Galleri ved hver Side af Alteret — en Indgangspsalme. Provst Clausen messede derpaa den befalede Collect og Epistel med et maadeligt Organ, der stak saa meget mere af mod den høitidelige Antiphoni, der som et himmelsk Chor svarede ham fra Capellet og de Syngende. Derpaa blev sunget endeel af Cantaten, der er tarvelig nok, og hvorom Weyse sagde, at han havde maattet componere mange Steder, som han ei forstod. Evangeliet blev derpaa messet og Resten af Cantaten sunget.

Münter besteg Prædikestolen. Efter en kort Bøn, hvori der, forsaavidt jeg kunde høre den, ei forekom mig at være den rette Bønnens Aand, Hjertets Opløftelse og Inderlighed, afhandlede han i Anledning af Dagens Text: Joh. Ev. 8, 12, „Den Lighed, der er mellem Jesu Virken i den aandelige og Solens i den synlige Verden". Denne Lighed fandt han — forsaavidt jeg kunde forstaae hans hverken tydelige eller behagelige Organ — deri, at ligesom Solens Lys, Varme og frugtbringende Kraft er en Velgjerning og Naadegave af Gud, saa blive vi og retfærdiggjorte af Naade ved Troen; ligesom Solen ikke blot lyser, men udbreder Liv og Frugtbarhed, saa maa Troens Kraft vise sig i Helliggjørelsens Frugter, og endelig, at ligesom Solen ikke ret kan virke uden i sin Klarhed, saaledes heller ikke Jesu Lære, hvorved da Overgangen skete til Festens Øiemed og Reformationens Velgjerninger kortelig udvikledes. Prædikanten tørrede Sveden af sin Pande og fægtede med Armene; men det lod ikke til, at Tilhørerne vare synderlig varme eller bevægede. Den største Deel var desuden nok kommen blot for at see og sees, men ikke for at høre. Det bedste af hvad der hørtes var Musiken, der lød snart tordnende, snart blidt gjennem de høie Hvælvinger. Mad. Frydendals stærke og rene Stemme var her paa sit Sted og selv Mad. Dahlins Stemme lød her fyldigere end ellers. Acten sluttedes med „O store Gud vi love Dig!" og Toget gik i samme Orden, som før.

Kl. var henved 5 førend alt var tilende og Skumringen udbredte sig alt og mindede mig om, hvorledes Gravens Mørke om faa Aar vil indhylle al den Stads, som her glimrede, medens den ægte Glands fra det ægte Lys vil straale uformørket. Maatte det store Verdens-Lys stedse skinne klarere, renere og livligere ei alene for Menneskenes Øine, men fornemmelig i deres Hjerter!

Den 1ste November.

Jeg gik til Trinitatis Kirke og kom til at staae paa Gulvet, hvor jeg maatte poenitere henved fem Timer blandt urolige Studenter og saae til min Forundring, at Kirken var halv fuld

af formodentlig latinske Damer. Kongen kom henved Kl. 1. Af Suiten kunde jeg lidet eller intet see, da Alle krøb op paa Bænkene, og jeg bekymrede mig ei heller stort derom, da jeg saae den Stads i Gaar. Guldberg havde atter sammensmurt en Cantate, der var nok saa flau og nonsensialsk, som den i Gaar. Musiken var, paa enkelte Partier nær, ikke saa god, som jeg havde ventet den af Kuhlau, men dog altfor god for Texten.

Efterat den halve Deel af Cantaten var sunget, besteg Hornemann, som Rector magnificus, behængt med Commandeur-Kors og Stjerne samt den i en tredobbelt Guldkjæde hængende Magnificats-Medaille, Cathedret, der var beklædt med mørkerødt Klæde og opført lige for Prædikestolen. Jeg hørte kun lidt af hans Tale, da han har en svag Stemme, men hørte dog, at det første Moment af den var de necessitate emendationis sacrorum, om Nødvendigheden af Kirkeforbedringen, der vistes ved en Exposition af Kirkens Historie fra de første Tider til Luther. Den anden Deel handlede, saavidt jeg kunde forstaae, om Reformationens Velgjerninger. Nu blev atter sunget en Strophe for Doctor-Promotionen i Theologien og Meyer som dette Facultets Decanus, efterat have i et ret net og flydende Latin viist Musernes himmelske Oprindelse og søsterlige Forening, creerede den eneste nærværende Amtsprovst Hertz til Doctor, berørte hans Hoved med en sort Doctorhat, satte en Ring paa hans Finger og gav ham Broderkysset og nævnede fire udenlandske, hvoriblandt Barrington — dog vel ikke Lommetyven — i England og Monod i Paris. Af de tvende øvrige var een i Schweitz og een i Berlin. Saa blev atter sunget for Promotionen i Jurisprudentsen og Schlegel — efterat have mumlet noget — creerede de fem juridiske Doctorer paa samme Viis, men med en rød Hat. Siden kom Bang, som i latinske Hexametre vrøvlede sammen nogle af Davids Psalmer og Christi Taler og creerede de nærværende Schumacher og Klingenberg med samme Hat og Ceremonier samt proclamerede den fraværende Thulstrup. Atter blev sunget for den philosophiske Promotion og denne Strophe begyndte saaledes: „Du, som Tankens Svælg bestiger“, der beqvemt kunde parodieres saaledes: „Du, som dybt i Flauhed

stiger". Thorlacius steg op, men man kunde desværre kun høre lidt af hans skjønne Latin. Hertz sluttede Truppen med en latinsk Tale, der, saavidt jeg kunde forstaae, handlede om Videnskabernes og deres Dyrkeres Forening. Han stod med en Lap i Haanden og jeg, som var hjertelig forstaaet, men kun lidt forstod af hvad der taltes, trøstede mig ved, at Pinen skulde være kort, men han tilveiede os hvert Ord saa gravitetisk, at den var mig temmelig lang.

Den 2den November.

Jeg gik til Øhlenschlæger og traf C. Heger der under Barberens Haand. Øhlenschlæger forelæste os et Digt, han har gjort til Luthers Minde, hvori han med stærke Kraftord nedtordner Erasmi lumske Politik. Ved samme Leilighed kom vi til at debattere om Christus og hans Lære, som han betragtede fra et naturalistisk-poetisk Synspunkt.

Siden gik vi os en Tour om Volden fra Øster- til Vesterport. Paa Veien fortalte Øhlenschlæger os, at Herder paa sit Dødsleie skal have sagt til sin Søn: „Ich kann nicht mehr denken; nenne mich eine große Gedanke". Item, at han, Øhlenschlæger, da han for nogle Aar siden for første Gang skulde besee Rosenborg, blev kaldet ind til den døende Commandant Wilster, som vilde see ham og høre hans Mening, om han ikke troede det var Synd, at han, Wilster, længtes saa meget efter Dødens Komme, hvilket man ei skulde have ventet af en gammel Gnier. Ogsaa reciterede han et Par Smaapjecer, han havde skrevet i sit tolvte Aar, nemlig en Fabel om Hønen, som fandt en Perle, og et satirisk Digt over en af hans Kammerater, som solgte Smørrebrød til sine Medskolarer. Det første havde en saa let Versification og det sidste saa megen Vittighed, at jeg har Øhlenschlæger mistænkt for siden at have forbedret dem. Ved Vesterport mødte vi Kongen til Hest, som ingen Notice tog af vor allerunderdanigste Hilsen. I Vimmelskaftet mødte vi Pram, som spurgte mig om jeg hørte til Øhlenschlægers Følge. Til denne sagde han: „Er Du nu nylig kommet hjem?" og da Svaret blev: „For to Maaneder siden", sagde han, at man i

de første Maaneder efter en saadan Tour er lidt fortumlet i Hovedet og lagde til: „Var der blevet gjort saa meget af mig, som der blev gjort af Dig udenlands, var jeg bleven gal, hvis jeg ikke kunde have trøstet mig med, at det var ufortjent", hvorover Øhlenschlæger blev lidt flau.

Den 4de November.

Jessen var meget venskabelig og yttrede, at mange ønskede mig herned, men klagede over Sollicitanternes Mængde og meente, at jeg bedst kunde komme an ved Universitetet; men dertil er jeg ikke lærd nok og tænker overhovedet for det første ikke paa nogen Ansættelse her, med mindre Norge skulde blive heelt op svensk, som man her ymter om.

Den 8de November.

Kl. 6½ gik jeg til Frøken Jessen, hvor jeg traf Ponsaing og kort efter en Islænder Thorsen, hendes ældste Broder Overkrigscommissair Jessen og endelig Baggesen. Han var i Førstningen temmelig stram og saae lidt mistænkeligt paa mig. Frøken Jessen fortalte blandt adskillige Ancedoter en om Wahrenstedt — nu nylig hensoven —, som viste megen Attention for en hamborgsk Grosserer-Madame, medens hun var i Kjøbenhavn og derved insinuerede sig saaledes hos hende, at hun tilbød ham sin Person og sine Midler. Paa sin Reise til Lissabon som Gesandt ægtede han hende og fortsatte Dagen derpaa sin Reise. Paa Retouren fandt han hende døende og hun døde i hans Arme, men hendes Formue var ei saa betydelig. Samme Wahrenstedt har gjort sin Tjener Schultz til Universal-Arving, men denne har renonceret derpaa og blot betinget sig de fra først af ham bestemte 400 Specier aarlig.

En Kammerherre Blücher kom ogsaa paa en artig Maade til en rig Brud. Han hører i Hamborg i et Caffehuus tale ilde om en Grevinde Cassel, som havde ægtet en 80 Aar gammel Mand. Blücher paatog sig hendes Forsvar, skjøndt hun var ham ganske ubekjendt og maatte duellere med en af hendes Bagtalere, blev saaret og laae nogle Uger i Hamborg, reiste saa til

Berlin. Der faaer han Brev fra Grevinden, som tilbyder ham sin 18 Aar gamle smukke Person og en anseelig Formue. Han ægter hende og hun døer strax efter Vielsen.

Da Baggesen var bleven lidt varm i Stuen, forelæste han, efter Frøken Jessens Anmodning, en tydsk poetisk Epistel, som en Geheimeraad Brinckmann, der nu er i Stockholm og er en gammel Bekjendt af Baggesen fra Paris, har sendt ham og hvori han i ret nette Vers og med adskillige artige Vendinger beklager sig over, at Muserne og Amor stedse fjerne sig mere fra ham med den tiltagende Alder, hade Nordens kolde Himmelegn og mindes de bedre Dage. Baggesen har i sit Svar stræbt at vise baade hans og sin egen Ungdommelighed, især sit Hjertes Ungdommelighed, hvorom jeg dog, paa Vittigheden nær, ei har store Tanker. Om Grundtvig fortalte han, at han nylig paa den venskabeligste Maade havde søgt at bringe ham til Raison, men forgjæves, og gav et kort Recit af hans anden Udgave af Verdens-Krøniken, der saaledes fremsat rigtignok indeholdt en Hoben Galimathias; men Baggesen er slet ikke prutten paa at opoffre Sandheden for Vittigheden og er derfor en høist upaalidelig Relator. Han meddeelte ogsaa Frøken Jessen en Afskrift af hans Sang til Lydia, saaledes som han vil have hørt den af en vis Frøkens Mund og som er fuld af pudseerlige Misforstaaelser, f. Ex. Kareter for Charitter og Alphabeter for Aphroditer etc.

Han fortalte og følgende curieuse Anecdote: En fra de yderste russiske Provindser, hvor man taler et for andre Russer uforstaaeligt Sprog, meldte sig hos en rig liflandsk Greve for at blive Informator hos hans Børn og blev antaget paa de Vilkaar, at han skulde lære dem Fransk, hvilket han og paatog sig. Da han erfoer, at Herskabet ei forstod et Ord Fransk, lige saa lidt som han selv, oplærte han Børnene i den forommeldte Dialect. Da Eleverne kom til det russiske Hof for at brillere med deres Færdighed i det franske Sprog, forstod ingen Moers Sjæl dem undtagen Keiserinden, formodentlig Cathinka, som just var fra den Provinds, hvis Dialect hine talte, og blev meget glad over at høre sit Modersmaal. — Ved samme Leilighed

fortalte Jessen, at en lærd Franskmand, som vilde skrive et Taksigelses-Brev til Catharina den Anden paa Russisk, i Anledning af en ham beviist Naade, lod sig undervise i dette Sprog af en foregiven Russer, der var fra en Provinds, hvor bas breton, som ingen Franskmand forstaaer, tales og som oplært deri skrev sit Brev i dette Sprog, men fik til Svar af Keiserinden, at hun ei forstod et Ord deraf.

Ved Bordet sang Baggesen sin Skjærsliber-Vise, som er ret morsom og en Ditto, som han senere har gjort og kalder „Den moralske Skjærsliber-Vise“. Han har just ikke den bedste Stemme, men synger „mit guter Manier“. Jeg maatte ogsaa synge et Par svenske Viser og efter Bordet spille en Vals for de to unge Piger, som ere hos Frøken Jessen, og til Slutning dandse en lille Vals baade med hende og dem.

Den 19de November.

Professor Keyser mødte jeg paa Gaden. Han fortalte, at Politiet i Stockholm vilde aabne nogle Breve, som hans Reisefælle Scavenius havde med sig, men at det ved at klage til Anker, som skal være i stor Anseelse, blev forebygget. — Ved Taflet skal Kronprindsen have yttret for endeel derværende Normænd, at man ikke kunde vente nogen Frugt af Foreningen, førend begge Riger fik Pengevæsen, Love og Alt tilfælles.

Den 20de November.

Professor Keyser yttrede, at Carl Johan har gjort sig saa frygtet af den svenske Adel, at de ved et Anslag mod hans Person vilde udsætte sig in corpore for samme Skjæbne som Fersen fordum.

Den 22de November.

Jeg havde en lang Passiar med Pram, hvori jeg fik en detailleret Forklaring over, hvorlunde han ei kan slippe ud med henved 5,000 Rdlr.s Pension og hvori han yttrede sin Misnøie over, at han blev sat ud af et Collegium, hvori han moxen var den eneste embedsføre, medens et Par af hans Colleger, af

hvilke den ene ikke vidste, hvor Tyrol laae, men omsider udfandt, at det var Hovedstaden i Dresden og den anden vilde seile over Østersøen til Kamschatka, vedblive i deres Post. Ogsaa yttrede han sin Fortrydelse over, at hans Tilbud at gaae til Norge før Foreningen ei blev besvaret af nogen uden Bech, endskjøndt han siden har erfaret, at Prinds Christian skal have sendt ham et Svar, som ei er fremkommet, men som han mener er opkapret her og som maaskee har foranlediget hans Afskedigelse. Paa Udgaven af hans samtlige Værker har ingen Subscribent meldt sig og han venter ingen synderlig Afsætning, da det meste er statistiske Tabeller. Jeg raadede ham at sende sine paa Reiser i Norge samlede statistiske Bemærkninger til Storthinget. — Med Kammerherre Oldenborg fornyede jeg Bekjendtskabet og fik mange Hilsener fra hans Svoger og min forrige Contubernal i Gøttingen Bastholm.

Jeg har glemt, at jeg i Gaar læste den af Michelsen i Forgaars laante Wergelandske Afskedstale — en elendig Passiar uden Thema og Orden, dreiende sig blot om hans eget kjære Jeg. Det grundigste deri er et Raisonnement om Offer, der synes at vise, at den ærværdige Herre tænker mere paa Faarenes Uld end deres Røgt.

Den 23de November.

Kl. 3¾ kom jeg først til Münter og traf der Dr. Mynster med Kone, Dr. Petersen den bedre, en Clausen og et Par mig ubekjendte Damer. Jeg sad ved Bordet mellem Bispen og hans Ægtemage og maatte betale denne Ære med at agere Trancheur. Münter spurgte meget om sin forrige Confrater, om Universitetet og var vred paa Dr. Neuman for hans Changement. Man troer her, at det er paa Heldingen med en vis Fyrstes Pengeresourcer og synes almindeligen at vente de tre nordiske Rigers Forening. Efterat have drukket Caffe gik jeg med de øvrige og styrede Cours hen til Clubben, hvor jeg traf Holm og flere ved Avisbordet og maatte besvare adskillige Spørgsmaal om Haugianismen. Holm sagde mig, at en af hans Bekjendte havde forsikkret, at han godt kunde høre og forstaae min Prædiken. Pram,

som og havde været blandt mine Tilhørere, kom siden og vi spillede adskillige Partier Toccodille sammen. Efter Spillet fik jeg en Lection om Tørvskjæring og Steenkulsdriften paa Bornholm. Kl. 11 gik jeg hjem i det klare Maaneskin.

Blandt de politiske Anecdoter, jeg hørte i Dag, er ogsaa den, at Carl Johan i Anledning af de sidste Uroligheder i Stockholm skal have yttret, at han vidste man vilde berede ham Gustavernes Skjæbne og at det var russiske Intriguer, hvorved han skal have lagt sig ud med den russiske Minister og Spion Suchteln. — Om Dr. Kochen blev fortalt hos Münter, at, da han blandt sine øvrige Impertinentser ogsaa havde begaaet den at forespørge hos det danske Universitet, hvorfor man ikke havde tilbudet ham Doctorgraden i Theologien, blev ham svaret, fordi det stred mod Statuterne og i disse hedder det, at Ingen uden bekjendte lærde Mænd maa promoveres. — Mourier har en slem Sag med Menighedens Ældste, som han i sin Fremfusenhed har beskyldt for Tyveri.

Den 24de November.

Kl. 8 gik jeg til Øhlenschlæger, som først en halv Times Tid efter kom fra Schimmelmanns Taffel i Følge med Hr. Adler, den forædte Prinds Christians forædte Hofcavaleer, der tilligemed Hauch, formodentlig Skribenten, og C. Heger udgjorde hele Selskabet. Samtalen dreiede sig om Ulve og Bjørne, om Cathrine den Andens chronique scandaleuse, blandet med enkelte Partier af „Røverborgen", som Adler sang ret godt, men Øhlenschlæger slet secunderede. Øhlenschlæger fortalte om den Livsfare, han havde været i ved Tivoli, hvor han, for at vise sin Ven og Ledsager Riepenhausen, der ikke turde gaae over en Bro og Jordtange, paa hvis ene Side var en Fos og Malstrøm og paa den anden et stillere, men dybt Vand, hvilken Friskfyr han var, gjorde denne Tour dandsende, men paa Retouren gled ud og for at undgaae Svælget kastede sig med Magt over paa den anden Side og plumpede i, men blev reddet af en haandfast Karl, og, saa flux han kom op, reciterede denne Strophe af Schillers „Taucher":

Es freue sich
Wer da athmet im rosigen Licht!
Da unten aber ist's fürchterlich,
Und der Mensch versuche die Götter nicht,
Und begehre nimmer und nimmer zu schauen,
Was sie gnädig bedecken mit Nacht und Grauen.

Samme Dag havde han paa Veien til Tivoli, hvor man ei kunde komme frem uden ridende paa Muulæsler, været nær ved at styrte ud over en Brink. Enden paa denne dobbelt farefulde Dag tilbragte han i Haven Este, Ariosts kjæreste Opholdssted, og da han saae Solen synke bag de høie Cypresser, stod Taarerne ham i Øinene. At han, som han sagde, tænkte, at Horats og Virgil vilde have ham ned til sig og betydede dem, at han dog havde Lyst til endnu at spadsere lidt om paa Jorden, forekom mig at være en Compliment, han gjorde sig selv mere end dem og det kunde nok ikke skade, om han gjorde sig lidt mere bekjendt med Classikerne førend han tænkte paa at komme i det Selskab.

Ved Bordet fik Øhlenschlæger og Adler Ordet og recenserede Skuespillere og Malere og da den beskedne C. Heger tog sig den Frihed at yttre, at Studium, Flid og Øvelse ere fornødne til at danne en stor Kunstner, blev han fornemt afviist af Øhlenschlæger og betydet, at Geniet gjorde Alt, i hvilken Anledning der da blev givet en Lection om Michael Angelo og Raphael. Imidlertid vovede jeg at være af den Mening, at det største Geni med de sublimeste Ideer ikke kan give sit Ideal det sande Liv og skjøn Virkelighed, naar han ikke er Mester af Farverne, Forholdene og Formerne, hvilket han kun ved Studium, Flid og Øvelse kan blive.

Kl. 12½ gik vi derfra. Øhlenschlæger har den Ubehagelighed, at der i Kjælderen neden under er Dandsebod, og Harpeklimpringen tilligemed Gjæsternes Støi forekom mig som en comisk Parodi paa Øhlenschlægers genialske Declamationer. Han fik for nogle Dage siden fra en Clausen, en Brodersøn af Stiftsprovsten, tilsendt en Oversættelse af sin „Hugo von Rheinsberg", men var meget utilfreds derover, da han havde gjort Accord

med en Person i Wien, som havde paataget sig at oversætte den for Theatret sammesteds imod at give Øhlenschlæger 200 Specier, hvilke han, formedelst den Provenire Clausen havde spillet ham, frygtede for at gaae glip af.

Den 25de November.

Jeg traf Ingemann hos Frøken Jessen og vi havde neppe faaet hilst paa hverandre, førend han strax maatte have Visen og Ætherøen til Livs, hvilket jeg, hvad den første angik, slet ikke var tilfreds med, da jeg hverken har tiltænkt eller ønsket den, som et fjasende Leilighedsproduct, nogen Publicitet. Ingemann har virkelig et barnligt Udseende og er ikke synderlig conversabel. Han maatte nu høre, at Mad. Heger, med hvis Blanca han selv er meget tilfreds, ei bærer Vand mod Mad. Walter og især mod den franske Donna, der med et hvidt Lommetørklæde i Haanden declamerede Scener af „Merope“ og „Zaïre“, saa Stene maatte græde. Vi fik hver et Exemplar af hendes Lovsang i Anledning af Reformationsfesten, og Ingemann gik efter en halv Times Forløb.

Siden fortalte hun mig, at hendes første poetiske Product, forfattet da hun var syv Aar gammel, var en Cantate til Enkedronningens Fødselsdag, der blev til paa den Maade, at hun først skrev op en Hoben Riim og siden udfyldte dem. Jacobi havde lært hende først at søge Tankerne og givet hende nogle af de fornemste Regler for Digtekunsten. Han forærede hende Tullins Digte og lovede hende en Canariefugl og to Rigsorter, naar hun fik lært „Skabningens Ypperlighed“ udenad. Næste Dag, da Onklen kom, spurgte hun, om han havde de to Rigsorter (hvorover hun havde betinget sig fri Disposition) med sig, og da han vilde vide, hvorfor hun spurgte derom, svarede hun: „Fordi jeg har lært Tullins Digt om Skabningens Ypperlighed udenad og tillige, for ikke at snyde Onkel, hans Tanker om Dommen“, hvilke begge hun til hans store Forundring færdigen oplæste. Siden maatte hun gjentage dette Kunststykke for Dronningen, der spurgte hende, hvortil hun vilde anvende de to Rigsorter, og da hun hørte, at der for dem skulde

kjøbes paa Frederiksborg Marked en sort Silkekaabe og fandt, at Capitalen ei vilde forslaae dertil, forærede hun hende den brillanteste Kaabe, hun i sin Tid har eiet, og føiede til Gaven en Ferskén, hvori der stak tre Ducater. Til Beviis paa, at „hvad man i Ungdommen nemmer, man i Alderdommen ikke forglemmer", reciterede hun for mig bemeldte Tanker om Dommen, som hun paa nogle faa Vers endnu kan heelt udenad, endskjøndt hun ikke i flere Aar har eiet Tullins Digte.

Den 26de November.

Heger fortalte mig forleden, at Baggesen nylig havde været paa Bakkehuset med Fru Bruun og var blevet særdeles venskabeligt modtaget af Rahbek. Da Fru Bruun siden yttrede sin Forundring herover for Baggesen, som, foruden de Grovheder, han har sagt Rahbek i „Gjengangeren", ogsaa i „Pindsvinet" har kaldt ham den røde So, der stinker af Brændeviin, skal hiin have svaret: „Jeg kunde gjerne været meget grovere mod ham og dog blevet lige godt modtaget", hvilket da ret characteriserer Rahbeks overflødige Godmodighed og Baggesens overflødige Lumpenhed.

Den 30te November.

Jeg var oppe Kl. 7, læste Kirkehistorie til min Morgenpibe og skrev et Riimbrev til Fru Rahbek med en Dunk Anchiovis, som jeg i en af disse Dage agter at sende hende. Riimbrevet lyder saa:

Til Svar paa „Deres" Finter, Knips og Skoser
Jeg herved sender nogle Anchioser,
Den allermindste Fisk af mjøsisk Slags,
Som gives hist tillands og her tildags.
Jeg har hos Dem saa tidt det Søde smaget,
Og haaber nu mit Skarpe ei bli'er vraget,
Men at De tækkes vil med denne Kaast
Fra „Deres" Luthers, Mynsters Under-Provst.
Vel at forstaae: Jeg mig ei troer et Under
Blandt Provsters Tal, men dette Udtryk grunder

Sig paa den mig tiltænkte Hædersplads
Ved næste Sekels Reformerings-Stads.
Imidlertid — hvis jeg faaer heldig knuset
Et lille Nakkebeen i Bakkehuset,
En høiere, om just ei større Plads
Jeg mig kan skaffe uden stor Strabads.

Naar Sølen forsvinder af „Deres" Allee,
De skal ufeilbarlig — o glæd Dem! — faae see
Den vældige, mjøsiske Nakkeknuser
Og alle Syltetøi-Krukkers Omsnuser,
Der anbefaler sig „Deres" Sødhed
Med muligste mjøsubeblandede Blødhed.

Jeg har formodentlig før meldt, at Fru Rahbek ved næste Reformationsfest har tiltænkt mig eller mit Portrait en Plads under Mynsters, som hænger under Luthers. Men om jeg har fortalt, at et Greb, som jeg for nogen Tid siden gjorde i hendes astenisTe Nakke, ansaaes af hende for halvt dødeligt og at Molbech bruger meget det Ord „Deres" og som oftest heelt upassende, veed jeg ikke, men anfører det her, som nødvendigt til at forstaae ovenanførte rimede Passiar.

Mynster fortalte blandt andet om, hvorledes Brandes tracterer Baggesen, som endda logrer for ham, en canaille og at han blandt andet, da Baggesen klagede sig syg og paa Tilspørgsel, hvori hans Sygdom bestod, gav til Svar, at det var en uovervindelig Lyst til at gjøre Vers, fik han den Recept: Prygl Morgen, Prygl Middag og Prygl om Aftenen.

Den 4de December.

I Eftermiddag gik jeg til Bakkehuset. Strax efter mig kom Brønsted og en Nygræker ved Navn Lunzi, som han har bragt med sig fra sin Reise i Grækenland, men gik igjen, da de havde drukket Theevand. Siden læste jeg for Rahbek min Oversættelse af Virgil, hvori han, havende Originalen for sig, foreslog nogle faa Rettelser og Forbedringer. Jeg havde ikke omsonst anbefalet mig til Fru Rahbeks Sødhed. Thi foruden to Theeskaaler med Syltetøi, fik jeg og til Gaasestegen om Af-

tenen Blommer og Ribssaft. Rahbek har i Sinde at udgive et Udvalg af Norske Selskabs Versprotocol samt af Evalds Digte.

Den 6te December.

Frøken Jessen fortalte et slemt Puds, hun som Barn havde spillet sin Oncel Schæfer, Præst i Asminderød. Han brugte nemlig stedse at læse et Vers, naar han havde deelt sin Prædiken og havde givet Frøken Jessen i Commission, at gjøre et paa hans Vegne med Hensyn paa Materien, som han afhandlede og som han angav for hende. Men hun, som fik Øie paa hans Brændeviinsflaske, hvoraf han jævnlig nippede, skrev et Vers, der begyndte saaledes:

Hjælp, at naar Flasken bliver tom,
Den atter fyldes maae hos Madam Bakke etc.

Hun troede naturligviis, at Manden vilde gjennemsee Verset, førend han tog det med paa Prædikestolen, men blev ikke lidet forskrækket, da han begyndte: „Hjælp“ og gjentog dette flere Gange med et frygteligt Blik til hende, som sad i en dødelig Angst. Omsider, efter megen Hosten, hjalp han sig ud af Kniben med det Vers: „Hjælp, at Din sunde Lærdoms Kraft“ etc. Hun slap ogsaa taalelig for den forventede Skrifteprædiken bag efter.

Vi havde en Disput om Øhlenschlæger og Baggesen i Anledning af den førstes „Hroars Saga“, som Frøkenen havde læst med Harme, fordi Baggesen var bleven saa slemt medtaget under Navn af Ragnvald, hvorved min forhen yttrede Mening bestyrkedes. Baggesen havde været flau nok til at yttre, at han henthydede denne Skildring paa sig og at han deri gjenkjendte adskillige af sine egne Yttringer i en Samtale med Øhlenschlæger, men som, naturligviis, af denne vare blevne fordreiede.

Den 8de December.

Kl. henved 9 gik jeg til Kaas og slap ind efter en halv Times Dvælen i Forgemakket. Han var ganske naadig, men

yttrede, at der var lidet Haab for norske Embedsmænd om Ansættelse her, saalænge de vare i norsk Tjeneste, da den danske Regjering er meget vaersom, for ikke at give Anledning til Mistroe eller Anke. Som et Bidrag til Wergelands Characteristik — om hvem han meget rigtigt anmærkede, at han ellers noksom har characteriseret sig selv i den senere Tid — fortalte han, at Cancelliet endnu har et Par af hans panegyriske Breve over den danske Konge og Regjering, som, hvis de bleve trykte, vilde udgjøre et deiligt Pendant til hans berygtede Bog. Denne Person og en anden ham diametralsk modsat, som nu søger at komme tilbage til Danmark, hvor han renoncerede paa et godt Kald for at gaae til Norge, vare, som Kaas sagde, de eneste Kongen havde i hans Tid befordret tvertimod eller i det mindste udenfor Cancelliets Indstilling og yttrede temmelig bestemt, at denne Patron aldrig vil blive forestillet af Cancelliet. At Thulstrup med det første kommer herned, fortalte han og.

Den 11te December.

Jeg besøgte Øhlenschlæger. Han var ganske hæs og havde paadraget sig denne Hæshed ved at skrige umaneerlig i Søvne over et morderisk Anfald, som han drømte om. Konen, som vilde ruske ham vaagen, havde endnu blaa Pletter af de Slag, hun havde faaet, da Øhlenschlæger i Søvne antog hende for sin Morder. Ikke destomindre læste han for mig adskillige af hans nylig udkomne tydske Digte, nemlig en meget heldig Oversættelse af Zinclairs Vise, „Das Gemüth", en Romance, en Epistel til en Ven, da han (Øhlenschlæger) reiste til Italien, samt en dansk Oversættelse af Shakespears „Venus og Adonis", som han nu har under Arbeide. Han tilstod selv, at han ikke er stærk i Latin og endnu svagere i Græsk. Professor Mønster kom og ordinerede noget for hans Hæshed. Jeg blev buden af Øhlenschlæger til Søndag Middag.

Den 12te December.

I Formiddag blev jeg færdig med Afskriften af Aeneidens fjerde Bogs Oversættelse og havde netop tilendebragt den, da jeg

fik et Besøg af en Excellence, en Moltke; men desværre ikke den, som jeg havde søgt, min gamle Frederik Moltke, men Gebhard, den sidste Stiftamtmand i Christiania af det Navn. Hvor flau blev jeg ved denne qvi pro qvo! Imidlertid er Manden hjertelig jævn og god og vi passiarede uforbeholdent om det forrige og nærværende Norge. Kun da han yttrede Tvivl om Christian Augusts Loyalitet maatte jeg opponere derimod, endskjøndt han forsikkrede, hvad han vel maatte vide, at Christian August negocierede med de Svenske og især med en Platen, og sluttede Vaabenstilstand uden Regjeringscommissionens Vidende og Villie, istedetfor at han burde have rykket ind i Sverrig, da Russerne truede med at gaae over Ålands-Øerne. Vi passiarede sammen en Times Tid og han yttrede Adskilligt, som bestyrkede mig i min Mening om visse Personer og Begivenheder, men hvorom jeg ikke her videre vil udtale mig. Havde hans Sønner expederet deres academiske Cursus, vilde han, som han sagde, med Fornøielse have betroet dem til min Ledsagelse paa en Udenlandsreise.

Den 14de December.

Kl. 3 gik jeg en liden Tour med min Kone og siden til Øhlenschlæger, hvor jeg traf Dr. og Skuespiller Ryge, der fra Kl. 3 til Kl. 1 om Natten moxen talte uophørlig og for det meste ret interessant. Vi bleve bekjendte med alle Theatrets Indretninger og Cabaler. Især har han meget Talent til at efterabe Andres Sprog og Miner, ja til endog at efterligne flere forskjellige Personers Samtale paa eengang, hvilket paa det Plattydske, som han taler meget færdigt, især klinger snurrigt. Saaledes gav han os forskjellige Flensborger-Madammers Raisonnements over dramatiske Forestillinger samt om hans eget Changement. Han er en særdeles heftig og lidenskabelig Person og dulgte ikke for os, at han ofte tager Skuespillerne paa en gevorben Fod.

Øhlenschlæger læste for os nogle Scener af Shakespears »Midsummer-nights-dream«, som han har oversat. Han og Ryge kom i Disput om det Comiske og den sidste paastod, at Holbergs

Jeronimer, undtagen ham i „Abracadabra", ei vare comiske Personer eller Characterer, hvorimod Øhlenschlæger paastod, at de ved deres Spidsborgerlighed og øvrige Pudseerligheder fremstille en vis Daarlighed eller Naragtighed, som udgjør det Væsentlige af det Comiske. Med Nyge aftalte Øhlenschlæger Rollebesætningen i hans „Fostbrødre", hvoraf jeg slutter, at den skal opføres, endskjøndt den vistnok synder grovere mod Dramaturgiens Regler end „Freias Alter". Vi passerede Tiden saare behageligt og kom, som meldt, først derfra Kl. 1.

Den 18de December.

Da jeg havde skrevet færdig en liden Epistel til Fru Rahbek i Anledning af Invitationen og sendt hende Oversættelsen af Virgil til Rahbek, fordi jeg mistvivlede om selv at kunne bringe den, gav jeg mig til at smede sammen nogle Stropher til Rahbek Anledning af hans Fødselsdag og valgte dertil det nærmeste Stof, nemlig Stormen og Sneefoget, som rasede udenfor mine Vinduer:

Lad Storm og Slud kun rase om vor Hytte!
Naar der kun indenfor er Fred,
Vi ei vor Krog med gyldne Sale bytte,
Ei med al Verdens Herlighed;
Thi Sindets Ro og huusligt Held
Er sande Glæders rene Væld.

Lyksalig, hvo af Livets stærke Bæger
Kan nyde denne sunde Drik!
Paa hede Dag den blidt ham vederqvæger
Og klarer op hans matte Blik;
Det Kildevæld, hvoraf den flød,
End sprudler varmt i Vintrens Skjød.

O Rahbek! Du det Held end længe nyde,
Og mangen Vinteraftenstund
Saa blidt for Dig ved huuslig Arne glide,
Og endes med et roligt Blund!
Saa fro Du i Din Kammas Arm
Forglemme Livets Sorg og Larm!

Uagtet det slemme Veir gik jeg dog Kl. 6 i Eftermiddag til Bakkehuus og fulgte med det samme min Kone til Comediehuset. Stormen hvinede og Sneen fygede af alle Kræfter og i Deres Allee var der store Sneedynger, hvori jeg maatte vade til Knæerne, men dog havde jeg den Fordeel, at Vinden var paa Ryggen. Fru Rahbek blev meget rørt over, at jeg til Trods for Føre og Veir dog kom. Den unge Boje, en Søn af „Statens Ven", som boer ved Frederiksberg, var der. Hans litteraire Navn er Peter Vegner og under det har han fægtet for Öhlenschlæger mod Baggesen. Da han er skaldet og seer sygelig ud, tog jeg ham for hans Fader og spurgte om hans Broder i Trondhjem, men rettede dog snart min Feiltagelse uden at han mærkede den. Siden kom Ingemann.

Da vi havde drukket Thee, spillede jeg lidt paa Fru Rahbeks gamle Claveer og nød den Ære, at Ingemann antog Musiken til Aladdins Vuggevise for Weyses Composition. Samme Ingemann fortalte, at han har søgt om Stipendium til at reise udenlands og foreslog mig, at vi skulde gjøre Følge, hvilket Forslag jeg naturligviis med største Fornøielse vil antage, dersom Pungen tillader det. Ved Bordet knækkede vi Halsen paa adskillige Flasker af den fineste Rødviin (Lafitte) og en Flaske Champagne, til hvilken min Vise blev sunget, og vankede der Overflødighed af tørre og flydende Gotter. Kl. 12½ brød vi først Laget. Boje skildtes nu fra os ved Vesterbro og Ingemann og jeg fortsatte alene Kampen mod Storm og Sneedrev, som vi havde lige i Fjæset og bemærkede jeg med Fornøielse, at Ingemann ikke er den sygelige Skrantning, som man har udgivet ham for, men en rask Fodgjænger og, siden han vovede sig ud i saadant Veir, ikke forkjælet. Vor Samtale paa Retouren handlede meest om Norge. Barrieren udenfor Vesterbro var alt lukket, men for gode Ord og Betaling fik vi den aabnet og lykkeligviis var Porten endnu ei lukket, men vi mødte netop Vagten, som var ifærd dermed. Kl. 1 kom jeg hjem.

Den 21de December.

Efter Tjenesten gjorde jeg min Opvartning hos Tavast, som var nok saa fiin og naadig og talte om det norske Pengevæsen og Constitutionen samt spurgte, om jeg havde været Storthingsmand, hvorom jeg da gav ham ordentlig Besked, saavelsom om, at jeg var født Dansk. Han optegnede min Adresse og altsaa skal jeg vel »äta hos honom«.

Den 25de December.

Fra Kirken gik jeg til Pram, hvor jeg traf Høst, som fortalte adskillige interessante Anecdoter om sin Mission til Stockholm i 1810, men som jeg for sine Aarsagers Skyld beholder in petto. Da han gik, fortalte han mig, hvad jeg før vidste, at han havde recenseret et Par smaa Vers af mig i Poulsens Nytaarsgave for nogle og tyve Aar siden lidt haardt og sagde, at han haabede det var glemt, hvilket jeg og forsikkrede ham, da hverken Versene eller Recensionen fortjente at lægges paa Hjerte. Af Pram fik jeg til Foræring hans Skuespil „Drømmeren", som han har skrevet i det Haab at faae det opført paa Kongens Geburtsdag, men som slog feil, da Dronningen casserede Stykket.

I Gaar fik jeg Brev fra Pavels med fuldstændig Efterretning om Jubelstadsen i Bergen og adskillige Nyheder, f. Ex. at man troer Christie gaaer ind i Statsraadet, vor Amtmand Collett kommer i hans Sted og at Expræst Wulfsberg faaer Auctionsdirecteur-Embedet, som Diriks og Falbe søge. Det Bedste er, at Pavels fremdeles lader til at være særdeles tilfreds med sin Stilling.

Den 26de December.

Rahbeks traf jeg ene. Han fortalte mig, at Dronningen ingen Deel havde i Drømmerens Cassation, men at baade det og et Stykke af Sander, som ogsaa var bestemt til Geburtsdagsstykke, ikke bleve antagne til det Brug, fordi det er Skik og Brug til den Dag at opføre et Pragtstykke og helst en Oversættelse af et bekjendt udenlandsk Drama, for at de udenlandske Ministre kunne have godt deraf. Pram skal ellers have skrevet

Theaterdirectionen et fattigt Brev til paa fire Foliosider, hvormed Rahbek var meget utilfreds.

Ved Bordet fortalte han en Duelgeschichte om en Cosel, en Dattersøn af Kong August i Polen, som under Fløitning af en Contrabands expederede sin Modstander, en bekjendt renommistisk Fægter. Ligeledes fortalte han om et Par Demeleer, han har havt med Capitain Schneider og Kammerjunker Krogh, hvem han tilbød at afgjøre Sagen med som Capitain ved Studentercorpset, men som ei antoge Tilbudet. Item fortalte han om et Svar, som Laub engang gav Øhlenschlæger, da denne yttrede, at Evald var Guld og Thaarup Bly imod ham: „Da maa jeg tilstaae, at De ikke er bly", hvilket hører blandt de gode Borgere.

Den 9de Januar 1818.

Efter Aftale besøgte jeg Ingemann for at følges med ham til Bakkehuset. Jeg traf hos ham et ungt Menneske, hvis Navn jeg ei veed. Efter at have røget en Pibe Tobak og snakket lidt sammen om det italienske Sprog, som han nu lærer, gik vi.

Fru Rahbek var ene hjemme og blev forskrækket, da hun hørte os tumle udenfor i den mørke Stue, da hun troede vi vare Røvere. Ingemann gik Kl. 9, da han havde lovet sin Kjæreste at komme betids hjem. Rahbek, som var paa Comedie for at see sin Favorit Mad. Andersen (forrige Jomfru Olsen) agere, kom først hjem Kl. 9½. Imidlertid converserede jeg Fruen, som fortalte om, hvad Plage hun havde havt af den engelske Sprogmester Felborg, der i lang Tid behagede at tage Natteqvarteer hver Løverdag paa Bakkehuus, indtil hun omsider saa godt som maatte vise ham Døren. Den samme Felborg er den F., som var saa galant at følge Øhlenschlæger paa hans Reise til Korsør og tækkedes med at sidde paa Bukken og derved har abonneret en Plads i Øhlenschlægers trykte Dagbog. Jeg har nævnet Personen engang før, da jeg var i Selskab med ham hos Øhlenschlæger. Ligeledes fortalte Fru Rahbek om Øhlenschlæger, at han, da han var 25 Aar gammel, sagde til hende, at han nu i det høieste havde 10 Aar til at digte i, men at han og i den Tid meente at kunne gjøre nok for et

udødeligt Navn. Medens Fruen var ude i Huusholdningen læste jeg Krog Mejers og Thorlacius's skjønne Taler ved Doctor-Promotionen.

Ved Bordet drak vi en Bolle Punsch paa to Mands Haand og jeg maatte, som sædvanlig, synge. Rahbek fortalte mig, hvad der endnu skal være en Hemmelighed, at Sorø Academi skal oprettes paany, og meente, at jeg kunde komme an der. Ingemann har faaet det ansøgte Stipendium til en Udenlandsreise. Boje er bleven Lærer ved Jonstrups Seminarium. Kl. 11 lukkede jeg mig selv ud gjennem Haveporten og kastede Nøglen i Haven, men var nær plumpet i Grøften, da jeg i Mørket skulde gaae over en smal glat Bro.

Den 13de Januar.

Efter en Times Venten i Jessens Forgemak slap jeg ind og blev meget venskabeligt modtaget. Jessen var heel forundret over forommeldte*) Udtryk i Carl den Trettendes Tale og havde kaldt Translateuren til sig for at undersøge, om der ei var begaaet nogen Feil i Oversættelsen; men den befandtes at være ordlydende med Originalen. Der fattedes kun, at der fra en anden Haand skulde været meldt om Opoffrelse af Religionen. Ved samme Leilighed fortalte Jessen følgende snurrige Misforstaaelse: En svensk Herre yttrede engang for ham sin Forundring over den høie Grad af Umoralitet i Kjøbenhavn, at man daglig i Aviserne falbød Fruentimmere til Leie. Jessen var ikke mindre forundret over, hvorledes han var kommen paa den desperate Idee og erfoer da omsider, at han tog „Værelser“ for det svenske »värelser«, Væsener, og meente, at det endelig maatte være qvindelige Væsener, som saaledes bortleiedes. Forresten talte vi om Befordringer og om Sorø Academi og det lod, som han troede, at der gjerne kunde beskikkes Professorer ved samme med

*) Schmidt har tidligere omtalt, at Carl den Trettende i sin Tale til Rigsstænderne havde sagt, „at han havde kjøbt den svenske Krone med Opoffrelse af sin Ro og sin Samvittigheds Fred“.
Udg.

Forpligtelse til at holde Forelæsninger i Kjøbenhavn, indtil Academiet kom igjen i Stand.

Den 16de Januar.

Kl. halv syv gik vi til Bakkehuset, hvortil Veien, paa „Deres“ Allee nær, var taalelig. Collin fortalte mig, at Guldbergs nye Comedie „Morgen er ikke altid Aften lig“ slet ingen Lykke har gjort uagtet Skuespillernes Anstrængelser. Det bliver nu Mode hos disse, at copiere levende Personer i deres Spil og Kongen skal have sagt, at han herefter ikke tør gaae paa Comedie af Frygt for at faae see sig selv. Fru Rahbek var vred paa Dr. Petersen, forhen kaldet „den Bedre“ og i 1811 min Kjæreste, fordi hun synes, han er bleven en indbildsk Nar.

Fru Rahbek fortalte, at Fru Bruun har maattet instruere hendes Portner om ei at lukke Øhlenschlæger ind, naar Baggesen er der og vice versa, samt om, hvor mange heterogene og stridige Personer, der mødes, f. Ex. Heiberg og Ingemann, Kruse og Molbech etc. Kl. 11 gik vi hjem.

Den 20de Januar.

Siden besøgte jeg Øhlenschlæger, som havde Besøg af Skuespiller Stage, der dog gik strax efter min Ankomst. Øhlenschlæger, som i Gaar var paa Comedie, fortalte, at Justitsministeren og Politidirecteuren havde, da Pibningen varede dem for længe, begivet sig i Parterret og den første paabudet Taushed; men da Fløitemusiken desuagtet fortsattes, havde han spurgt, om man peb af ham og tilføiet, at han snart skulde lære dem mores, hvorpaa han lod Vagten rykke ind og fordrive de Pibende af Thalias Tempel. Denne Tildragelse er nu Dagens Topic og Nogle dadle Kaas for overdreven Embedsiver, Andre forsvare ham paa Grund af, at Uordenen i Parterret, der endog skal være gaaet til Slagsmaal, hindrede Udførelsen af Balletten, og at han altsaa var berettiget til at paabyde Stilhed og tilveiebringe denne med Magt, da Forestillinger ei frugtede. Caroline skal og have anmodet ham om at antage sig hendes gamle

Lærers Sag. At Stykket er flaut, derom har jeg kun hørt een Mening.

Øhlenschlæger er nu ifærd med at omarbeide det første Bind af sine Digte og viste mig Begyndelsen dertil med Baldurs Død, hvis Trimetre han omstøber til Jamber, ligesom han og i Stykkets Fabel vil gjøre betydelige Forandringer og scenisk fremstille Freias Tilbud af sin Kjærlighed for den, som vil hente Balder fra Hel, som et Beviis paa Asernes Udartning efter hans Død, ligesom han og vil anbringe — efterat hele Jorden har klaget over Balders Død — en trøstende Udsigt til hans Gjenfødelse i Christendommen. Thors Reise til Jotunheim vil han forøge med fire Sange og deri skildre hans Tog med Ymer for at fiske Midgaardsslangen, Bortranelsen af Sifs Haar og af Idunna med hendes Æbler samt Tabet og Gjenerobringen af Mjølnir. Han forelæste endeel Vers af Toget med Ymer. Jeg forlod ham med en Indbydelse til at spise Middag hos ham i Morgen.

Den 21de Januar.

Morgenstund havde for mig Vers i Mund, nemlig først et Par Stropher til Øhlenschlæger med mine samlede Digte til Tak for hans Foræring af „Hroars Saga“, saalydende:

Modtag min Hilsen, Baldurs, Hakons Skjald,
Correggios, Palnatokes, Valborgs Digter!
Jeg ærer høit Dit sande Digterkald,
Saavist som Du Dit høie Krav ei svigter,
Men vandrer stadig frem mod lyse Maal
Med hellig Kraft, trods Avinds hæse Skraal.

Kun ringe Gaven er, jeg offrer Dig;
Som varm Beundrer meer end virksom Yder
I Kunstens Helligdom, jeg fryder mig,
Naar himmelsk Genius den herlig pryder.
Saaledes har Du ofte frydet mig
Og denne Fryd jeg venter end af Dig.

Jeg kom mødig hjem Kl. 1 og gik Kl. 2 til Øhlenschlæger, hvor jeg traf C. Heger og, før Maaltidet, hørte Fortsættelsen

af Thors Reise, som var bleven forøget med nogle Stropher siden i Gaar. Vi spiste tidlig, fordi Øhlenschlæger skulde holde Forelæsninger Kl. 5 og passiarede efter Maaltidet et Par Timers Tid. Øhlenschlæger læste et satirisk Digt, et Aerevers i Baggesens Navn til Etatsraad Olsen og Jens Krag Høst i Anledning af deres fingerede Reise over til Sverrig i en Luftballon.

Den 23de Januar.

Jeg var hos Ingemann, der læste Ariost med den unge Schorn (Oversætteren af Gøthes „Tasso"), den samme unge Mand, som jeg et Par Gange tilforn har truffet der. Da han var gaaet, delibererede vi om vor tilkommende Reise og gjorde Touren sammen paa Kortet. Havde vi kun Fortunati Pung eller i det mindste en med et Par tusinde Specier, thi de 500, som Ingemann har Løfte om og det Par hundrede mere, som jeg maaskee kan skrabe sammen, ville nok neppe strække til, da det, som Schimmelmann nylig havde sagt Ingemann, skal være meget dyrt udenlands. Schimmelmann havde foreslaaet Ingemann at tage med den danske Fregat, som til Foraaret skal gaae til Middelhavet og formodentlig anløber en eller anden italiensk Havn. Men han frygter for Opholdet og for Søen.

Den 27de Januar.

Hos Ingemann tilbragte jeg et Par Timer under Passiar om vor Reise. Han vil nødig gjøre Reisen til Italien til Søes, deels for den Tid, som derved tabes, deels fordi een Foraarsreise da gaaer fløiten, men fornemmelig fordi hans Kjæreste er saa bange for en saadan Reise. Vi læste lidt Italiensk sammen og snakkede om Gøthe, Tieck, Schlegel og „Sternbalds Wanderungen", hvis første Deel han især gjør meget af og som skal være forfattet af Tiecks Elev, jeg troer han hed Wacherold, som døde meget ung. Om Guldberg fortalte han, at han den sidste Aften, da hans Stykke blev spillet, havde Selskab og spurgte sine fra Comedien kommende Venner, hvorledes det gik, men fik et undvigende Svar. Hans Tjener der-

imod bragte ham ud af Drømmen og underrettede ham om Fløitemusiken. Ikke destomindre vil han forsøge sin Lykke paa Løverdag, som skal være hans Benefice-Aften. I Adresseavisen for i Dag staaer en Lovtale over hans patriotiske Handlinger.

Den 30te Januar.

Min Kone var paa Comedie og saae „Gulddaasen". Man havde i Logen yttret Frygt for slemme Spektakler i Morgen ved Opførelsen af Guldbergs Stykke og Fru Ryge havde endog hørt, at der skulde plantes en Kanon i Parquettet og 30 Husarer i Parterret. Men saa bindegal er man vel ikke. Det vilde være høist beklageligt, om Regjeringen og de høiere Autoriteter skulde blande sig i denne lumpne Affaire paa en Maade, som kunde foraarsage alvorlige Optrin, da Forbittrelsen over Kaas's sidste Adfærd er temmelig almindelig.

Den 31te Januar.

Med Professor Gieseke, som var min Sidemand ved Bordet, converserede jeg meget før, ved og efter Maaltidet om Grønland, hvor han været i syv Aar. Han troer, at den gamle Østerbygd er den nuværende sydøstlige Deel af Grønland, omtrent ved den 62de Grad, hvilket han slutter af de gamle Ruiner, som der findes. Den 29de Januar seer man der det første Glimt af Solen. Disco-Bugten er den sydligste Coloni og did komme stundom Engelskmændene paa deres Hvalfiskefangst, som begynder i Februar.

Han fortalte, at han er født i Augsborg og har været flere Aar hos en Esterhazy der, som havde betydelige Godser i Ungarn, men ogsaa forstod godt at destillere sin Formue, hvilket skal have været arveligt i den Familie. Gieseke var just i Wien, da Bernadotte var der som fransk Gesandt og nær var blevet et Offer for Pøbelen, fordi han da som god Jacobiner drak paa Balconen Arm i Arm med sin Tjener: „Republikens Skaal! Ned med alle Kongeriger!" og kylede Glassene i Hovedet paa dem, som gik neden under. Smedesvendene, som boede i Nærheden, entrede snart op paa Balconen, sloge alle Vinduerne paa

det Lichtensteinske Pallais, hvor han boede, ind og havde alt sprængt Porten. Havde ikke Politiet kommet ham til Hjælp, var han bleven massacreret. Til Tak herfor affyrede han en Pistol over Politidirecteurens Hoved; men denne betydede ham, at, hvis han rørte sig, var han dødsens og bragte ham i al Stilhed under stærk Escorte over Grændsen.

Der blev ved Bordet ogsaa talt om Himmelstene eller Aerolither og Gieseke gav Wad Underretning om, at der findes en svær Masse af disse i Capsladen. Gieseke gjør til Vaaren en Reise til Tydskland og Italien, førend han vender tilbage til Dublin. Han er en interessant og fordringsfri Mand.

Et Par unge Mennesker, som kom fra Comedien, fortalte, at Guldbergs Stykke, efterat det var til Ende, næsten eenstemmigt var blevet udpebet, men med al mulig Orden. Blikkenslagerne have havt god Fortjeneste ved denne Leilighed med at forfærdige smaa krummede Bliktingester, som man kan have skjulte i Munden og incognito fløite med. Conditorerne have ogsaa forfærdiget Sukkerfløiter. Kl. 12 slap vi først fra Spillebordet.

Jeg har glemt at melde, at Tavast skal være bleven Greve og at jeg, ganske uskyldigt, kom i Søndags til at være maaskee den første, som gjorde ham Visit, dog ei i den Anledniug.

Den 2den Februar.

Som en Efterslæt af Løierne i Anledning af Guldbergs Stykke hører følgende Par Anecdoter om Kaas, da han af overdreven Embedsiver gjorde hiin berømte Expedition i Parterret: En aldrende Person, som havde forholdt sig aldeles neutral, blev og med den øvrige Flok viist Døren og da han protesterede derimod og Kaas beraabte sig paa, at ved en saadan Leilighed den Uskyldige maatte lide med den Skyldige, skal han have spurgt: „Er det en antagen Maxime i Cancelliet?“. En anden vilde have sin forspildte Anpart i Balletten godtgjort med 100 Rdlr., da han ikke for ringere Priis kunde renoncere paa den Lyksalighed at see Mad. Schall dandse. Tavast skal og have yttret til Kaas sin Forundring over, at han hiin Aften havde om-

byttet Parterret med Parquettet og indigneret sig over, at de Danske lode sig jage ud som Faar.

Kl. 3 gik jeg til Gebhard Moltke, hvor jeg var buden til Middag. Selskabet bestod af hans Brødre Otto i Rentekammeret og Carl, som har været udenlandsk Minister paa flere Steder og nu, saavidt jeg veed, er ansat i Brüssel, samt et Par unge Officerer, hvoraf man kaldte den ene Knuth, item Kammerherre og Dr. juris Adler. Med Carl Moltke havde jeg baade før og ved Maaltidet, hvor jeg var hans Sidemand, en lang politisk Conversation. Han var meget ærgerlig over Tabet af Norge og forsikkrede, at han havde arbeidet af alle Kræfter derimod og sagt baade Keiser Alexander og flere Potentater sin Mening desangaaende og stedse faaet til Svar, at naar der taltes om Retsprinciper, kunde man ei indvende noget imod hans Paastand om Illegaliteten og Anomalien i den mod Danmark brugte Fremgangsmaade ved denne Anledning, men at Omstændighederne bød det. Carl Johan paastod stedse, at Pluraliteten af Nationen var for Foreningen og at det modsatte Parti kun var en Faction. Havde Normændene med Kraft modsat sig de Svenskes Anfald, vilde denne Paastand blevet tilintetgjort og Sagen saavel derfor, som af andre Aarsager, faaet en anden Vending. Han var ogsaa misfornøiet med, at Danmark ikke fortsatte Kampen. Han havde været i Norge hos sine Brødre 1804 og interesserede sig meget for Landet.

Den 8de Februar.

Kl. 11½ gik jeg til Münters og converserede en Tid med Bispinden. Siden var jeg hos unge Münter og røgede Tobak. Bispen, som havde været hos Stiftamtmand Bülow, kom siden op til os og under en Pibe Tobak passiarede med os ganske studenticos en Times Tid. Han meente, at Fregatten skulde gaae til Tunis med Foræringer og foreslog mig at gaae did for at see det gamle Carthagos Ruiner, hvorom Gjerløw (som nu er Consul der) har givet ham nogle Efterretninger, som han anseer for overfladisk Vindmageri. Münter har selv nylig skrevet noget om Carthageniensernes Cultus og meente, at jeg burde

læse det forinden. Men denne Tour, som desuden vilde medføre en 40 Dages Quarantaine, er for langt af min Vei. Han viste mig og en Tabel over samtlige dansk-norske Bisper siden Reformationen, samt et tydsk, temmelig vidtløftigt Værk over den sidste Revolution i Sverrig 1809, som han troer er skrevet af Eggers. Han syntes at fortryde paa, at man ikke havde sendt ham til Sverrig 1810, da han har mange Bekjendte blandt den svenske Geistlighed. Münter tænker endnu paa en Excursion til Italien.

Den 9de Februar.

Paa Veien til Rahbeks besøgte jeg Ingemann i den Tanke at faae ham med. Han havde sin franske Parleur hos sig og vi passiarede alle tre i mere end 1½ Time om Politik og alskens Materier. Parleuren nævnede med den sædvanlige franske Politesse strax det rette Ord, naar vi brugte et urigtigt og Ingemann fik endnu jævnligere end jeg deslige Correxer. Da Franskmanden var gaaet, snakkede vi om vor Reise, som vi nu bleve enige om at gjøre sammen midt i April (at sige om jeg kan skaffe Penge dertil) til Lands, da Fregatten ikke afgaaer førend i Mai Maaned.

Kl. var over 8, da jeg ene gik til Bakkehuus i et bestialsk Søle og i et Mørke, som gjorde, at jeg først efter et Par Feiltagelser fandt „Deres" Allee. Da jeg kom til Porten, ringede jeg paa en lydløs Klokke og hamrede paa Porten saa længe, at en Mand og Kone kom fra Nabogaarden med en Lygte og den første med en stor Knippel, i den Tanke at der var Røvere paa Færde. De mig i dette Tilfælde tiltænkte Knippelslag fik nu Porten og dette bevægede omsider Rahbek til at røre sig og at henvise mig til Haveporten for at slippe ind. Jeg fandt ham og hans Hustru ved Nadveren og den paa Bordet staaende Punschebolle blev i Anledning af min Ankomst suppleret. Rahbek fortalte, at der skal være kommet en russisk Coureer hid, som vil skaffe Danmark 1,600,000 Francs fra Frankrig og formaae Regjeringen til at modsætte sig Oscars Antagelse til Prindsregent som constitutionsstridig samt forhøre, om Kieler-Tractaten

nøiagtig er opfyldt af Sverrig. Ogsaa gav Rahbek af sit Anecdotforraad et Par til Bedste om Carl den Anden i England, som, da han vilde forlade et Lordmayors-Gilde, hvor der var blevet drukket tæt og af Mayoren blev ført med Magt tilbage til sin Plads, skal have sunget en Vise, der begyndte saa: „En fuld Mand er større end en Konge". Samme Potentat skal af en af sine Hofsinder, til hvem han sagde, at han vel var den liderligste Karl i England, faaet det Svar: „Ja af en Undersaat at være". Ogsaa fortalte Rahbek om en af hans Venner, en Olrog i Christiansand, som vilde bevise Evalds Nonsensialskhed deraf, at han i „Balders Død" taler om „Saft af Ruder", hvilket Personen tog for Glasruder.

Fru Rahbek var dimlet ɔ: astenisk. Hun laante mig Mynsters fem Forberedelsesprædikener til Reformationsfesten. Kl. 11 gik jeg hjem i øsende fugtig Snee.

Den 13de Februar.

Carl Heger havde nylig faaet et Brev fra Fru Rahbek, hvori hun, i Anledning af Fru Ørsteds Død, udlader sig som om hun troede, at hendes egen maaskee ikke er saa langt borte og at hun i saa Fald gjerne vilde skaane ham for den Anger, som hun nu føler ved hendes Bortgang, uden at den mellem dem opkomne Misforstaaelse var hævet. Jeg tog heraf Anledning til at indskjærpe ham Nødvendigheden af at knytte Forbindelsen paany med Bakkehuus og han gav mig Haand paa at følge mig derud paa Mandag.

Den 15de Februar.

Da jeg just stod i Færd med at klæde mig paa for at gaae hen og høre Mynster, kom der Bud fra min Vært, om jeg vilde følge med ham til Amtsprovst Hammond i Brøndbyvester, som er hans Svoger. Jeg tog mod Tilbudet, for paa denne klare, skjønne og stille Vinterdag at inddrage den rene Landluft.

Kl. 10 rullede vi afsted i Selskab med en Slægtning af v. Deurs, en Maler Løppers, og naaede vor Bestemmelse Kl. 12.

Hammond viste os Seminariets Locale og sin af ham selv for det meste skabte Have og fortalte mig den hele Indretning af og Underviisningsplan for Seminariet. Han er en stor Musik-Elsker og underviser selv Seminaristerne i denne Kunst, hvori han nu har bragt det saa vidt med dem, at han kan opføre en lille Concert af Qvart- og Sextetter; ogsaa spillede han for mig paa Guitar en ny Composition til „Kennst Du das Land?“ samt til endeel af Tiedges „Urania“. Han viste mig en „Gesanglehre“ af en Superintendent Koch, hvori Veiledningen til en firestemmig Choral er meget simplificeret. Han er en rask, fordomsfri, virksom og practisk Person, og har havt mangen haard Dyst med Collegier og Kjøbenhavns Handelsmænd for at faae Fattig- og Skolevæsenet istand, da disse, ligesom hos os, have villet kaste deres udslæbte Fabrik-Arbeidere og skoleforsømte Børn paa Sognene. Om de friere Regjeringsformer, som han ikke ynder, og om Poesi og Kunst, hvori han synes at have temmelig prosaiske Ansichten, disputerede vi.

Den 16de Februar.

Neppe havde jeg været hjemme en halv Times Tid og faaet fat paa Winkelmann førend Dall kom med en heel Deel norske Blade og den Efterretning, at Carl Johan allerede var hyldet i Sverrig og Norge. De fire Nationalblade, han medbragte, gjennemløb jeg i en Hast og beholdt det, hvori Fablen om Bikuben og Rævehulen findes, for at tage det med i Eftermiddag til Bakkehuus. Ingemann kom kort derpaa og strax efter Thomsen, som medbragte et Brev, han havde faaet fra Heber, samt indbød min Kone og mig til Aften, hvoraf jeg ei kunde profitere, ifølge mit givne Løfte til C. Heger at følge ham til Rahbeks. Dall gik, Ingemann blev og vi læste endeel Italiensk sammen i Winkelmanns Monumenter og i Goldoni. Han fortalte et ganske morsomt Indfald af Baggesen: „At der ingensteds er mindre Maaneskin end i Maanen“.

Kl. 3½ kom Heger og var ganske mistrøstig over den nyere Politik og det uventede hastige Resultat af en Begivenhed, hvoraf man havde ventet en ganske anden Catastrophe. En Samtale

med Bardenfleth havde end mere bestyrket ham i Tvivl om, at der er nogen Forandring til det Bedre at vente. Paa Touren faldt det os ind at forhøre hos Tante Drewsen, om hun vilde gjøre Følge med, og fandt hende strax villig dertil. Denne fornuftige og brave Kone arbeidede underveis paa end mere at overtyde C. Heger om det Ugrundede og Urigtige i det Schisma, som hidtil havde været mellem ham og Rahbeks. Fru Rahbek modtog sin Broder med hjertelig Glæde uden at der paa nogen Side blev gjort nogen videre Forklaring. Nygrækeren Lunzi var der, men gik da vi havde drukket Thee. Da Rahbek kom hjem fra sine Forelæsninger, var den første Hilsen mellem Svogrene lidt kold og Forholdet lidt spændt, men det gik snart over og Alting kom i det gamle Glid. Ved Bordet blev der passiaret, drukket Punsch og sunget og vi skildtes ret muntre ad Kl. 11.

Da Heger og jeg havde fulgt Tante Drewsen hjem, ledsagede jeg ham til sit Hjem og han takkede mig ret hjerteligt, fordi jeg havde medvirket til at faae det kjære gamle Baand igjen knyttet.

I en Fortsættelse af Bredows „Geschichte der neueren Zeit" ved Venturini skal have staaet om Norges første Konge: „Er scheint nicht genug beachtet zu haben den Unterschied zwischen einer Krone und einer Schlafmütze". — Rahbek forærede mig et Exemplar af hans Frimurertaler og af den ret hjertelige og vakkre Choral, som han har skrevet i Anledning af Fru Ørsteds Jordefærd paa Frederiksberg i Løverdags.

Rahbek fortalte, at man siger Kongen af Preussen vil frie til Caroline.

Den 18de Februar.

I Dag for 20 Aar siden laae jeg i Bjørvigen og var saa nær, som man kan være, ved at drukne. Næsten skulde jeg troe, at den maa være af de saakaldte Tycho Brahes onde Dage, thi i Morges blev jeg tilsagt at møde hos Tavast for at gjøre Eed til Sverrigs nye Konge.

Kl. 12 mødte jeg paa Pletten og fandt af Svenske, foruden Tavast og hans Secretair, en Ditto Nordstjernemand med Flor om Kaarden, hvilke samtlige svore en Eed, som vist var et halvt Ark lang. Af Norske vare der Statssecretair Holst, Pastor Gottwald fra Toten, som just er kommen i disse Dage, og jeg. Jeg lod mig forevise Formularen og da jeg fandt, at den lød paa Norges Constitution og constitutionelle Konge og desuden Holst forsikkrede, at den var overeensstemmende med den for Norges Embedsmænd bestemte Eedsformular, svor jeg efter den til den femte Konge og gav siden Eeden skriftlig under Haand og Segl, men maatte først hjem og hente mit Signet, som jeg havde glemt. Da denne Ceremoni, som Tavast selv, uden at være decoreret med nogen af sine Ordener, forrettede ganske legerement, var forbi, kom Overhofmester Brockenhuus hos Dronningen for at gjøre en Gratulationsvisit og det var morsomt at see og høre disse Hofmænds fingerede franske Deeltagelse. Vi gik og Gottwaldt fortalte mig, at han maatte udholde fire Dages Qvarantaine i Helsingborg og var kommet her i Selskab med fire Svenske.

Efter min Hjemkomst tog jeg fat paa min italienske Lectie, en temmelig lang Scene af Goldoni, men blev afbrudt af Kammerherre Oppen, der fortalte, at den svenske Oberstlieutenant Clairfeldt, som meldte Carl den Trettendes Død, havde i Forgemakket fortalt Omstændighederne derved ganske ligegyldigt. Efter hans Forklaring skulde han have begyndt at døe indenfra den 3die Februar, men blev ikke færdig dermed førend den 5te og i dette Mellemrum føiedes de fornødne Anstalter for at faae den opgaaende Sol hyldet i Norge. Men jeg tænker, at Døden har ikke gjort saa mange Complimenter med den gamle Synder og at man et Par Dage har skjult hans Hedenfart.

Det skulde være snurrigt nok, om jeg, efterat have svoret til fem Konger, endnu kom til at sværge til den Sjette.

Den 22de Februar.

Et Besøg af Kammerherre Oppen hindrede mig fra at komme i Kirke. Han fortalte, at Carl Johan endnu skal være

ubestemt, om han vil kalde sig den Første eller den Fjortende og at han foreløbig skal være hyldet af de udenlandske Ministre, undtagen af den engelske. Svenske Officerer skulle have været udsendte for at opsnappe eller i Duel expedere den bekjendte Natt och Dag, men Expeditionen lykkedes ei. Oppen skulde hen og høre Cabinets-Prædiken af Mynster, thi Kjøbenhavns Præster holde skifteviis denne Prædiken.

Kl. 11½ gik jeg til G. Moltke for at gjøre Visit, men traf ham ei hjemme. Derimod traf jeg hans Nabo Øhlenschlæger og hos ham Hauch og en Student Møller. Øhlenschlæger forelæste os hans Fortsættelse af Thors Reise til Jotunheim, nemlig hans Fiskedræt, da han drog op Midgaardsormen, Bortranelsen og Gjenerstatningen af Sifs Haar samt Bortranelsen og Gjengivelsen af Yduns Æbler, som han har behandlet med megen Genialitet i et kraftfuldt, skjønt og ægte poetisk Sprog i afvexlende Former, skjøndt stundom vel dristigt og incorrect. Den nordiske Mythologi synes at være hans heldigste Fag. En Episode om Oddur — den indiske Bachus — som han lader ægte Nordens Freia, er vel dristig. Han viste os nogle Kobberstik af Thorvaldsens Arbeider, nemlig Psyche og Amor, Jesu Daab, Christus, som velsigner Børnene (disse to Stykker ere afbildede paa Døbefonden i Brahetrolleborg i Basrelief), Amor og Venus, den første stukket af en Bi, Hector med Paris og Helene samt Madonna med Barnet — alt i skjøn, ægte antik Form.

Den 25de Februar.

Det meste af Formiddagen gik bort med at reenskrive en Oversættelse af et forhen ommeldt Stykke i „Zeit. für d. elegante Welt“ under Titel af „Fromheit und Frömmelei“, som Rahbek vil benytte i sin „Tilskuer“. — En Invitation til Tavast, at spise hos ham Kl. 4, var mig ikke behagelig. — Da jeg havde faaet ovenmeldte Oversættelse færdig, bragte jeg den til Beeken, som er Forlægger af „Tilskueren“, og gik med det samme til Posthuset, men traf Ingen.

Kl. 4 gik jeg til Tavast og traf der lutter Svenske, en Baron med Nordstjernen, som jeg siden erfarede hedder Salza, en Officeer og Tavasts Secretair, en Baron Fock, hvilke udgjorde det hele Selskab. Præsten Gottwaldt var buden, men var taget paa Landet. Ved Bordet blev der talt om skjøn Litteratur, om „Axel og Valdborg", med hvis Udførelse man ei var fornøiet og om den animalske Magnetisme. Tavast spurgte, om man kjendte den i Norge og jeg svarede, at man vel kjendte den theoretisk, men ikke practisk, og at jeg troede Normændene i Almindelighed ikke havde synderlig Receptivitet for den.

Efter Bordet, hvor vi fik en 6 à 8 smaa Retter, begyndte Baron Salza at holde Forelæsninger i Mystikken og fortalte, at han havde correspunderet med Young Stilling. Dette var mig saa meget mere paafaldende, som han ved Bordet havde viist sig ganske jovial. Han paastod, at han engang paa en Vei havde holdt en Samtale med sin Fader, endskjøndt han fandt denne liggende i sin Seng, da han kom hjem. Han spurgte, om jeg ikke troede, at Jesu Ord: „Dig er fuldkommet" angik alle Ondes, ogsaa Djævlens Forløsning, hvortil jeg svarede, at det formodentlig angik hans hele Værk her paa Jorden. Item fandt han i Mennesket en Treenighed, bestaaende af Legem, Sjæl og Aand og flere saadanne curieuse Sager udkrammede han. Tavast bebreidede han sin Vantro og syntes at have Lyst til at gjøre en Proselyt af ham, men han er for god Politikus til at indlade sig paa det Transscendentale og gav ikke utydelig tilkjende, at han holder sig til det Nærværende og lader det Aandelige staae ved sit Værd, hvilket endda var mere Oprigtighed end jeg havde ventet af ham. Til Slutning blev der talet om Frimureriet, hvori Salza er en stor Enthusiast og han forsikkrede, at det sande Mureri indeholdes i Viisdommens Bogs syvende Capitel. I Henseende til Magnetismen syntes Tavast at være ligesaa vantroende, som i andre Poster, endskjøndt hans egen Secretair Fock har været magnetiseret og clairvoyant.

Da vi gik, blev jeg i Følge med Salza op ad Norgesgade og han sagde mig da, at jeg vel forundrede mig over, at høre en saadan Tale af en Hofmand (han er nok en Slags Hof-

marskal), som han i Dag havde født; men jeg forsikkrede ham, at man i denne Tid var temmelig vant til saadanne Ting. Fremdeles spurgte han mig, om jeg var Frimurer og raadede mig, da jeg svarede Nei, meget ivrig til at blive det og at holde min Indtrædelse næste Onsdag, da han kommer i Logen. Maaskee han da vilde commentere for mig Viisdommens syvende Capitel; men jeg ønsker ikke at have videre at skaffe med denne — som det forekommer mig — saare tvetydige Mystagog. Han fortalte, at han har forsøgt paa at oversætte Messiaden og forresten givet Adskilligt i Trykken samt at han nu arbeider paa Carl den Tiendes Historie.

Til Tavast hviskede han om et Fund, han havde gjort ved at faae et Billede, som vilde været Carl den Trettende meget velkomment og lod til at have været denne Herres Favorit, hvilket just ei heller recommanderer ham.

Den 28de Februar.

Frøken Jessen fortalte om Balle, at da han, paa Grund af en af Provst Jürgensen i Helsingør af Animositet stilet Indberetning om Pavels's (da i Hirschholm) og Gutfeldts (da i Asminderød) Efterladenhed i Henseende til Skolevæsenet, havde givet disse en haard Reprimande og disse søgte om Sagens Afgjørelse ved Provsteret, havde, da han var bleven oplyst om Jürgensens urigtige Indberetning, erklæret paa Klagen: At Jürgensen bør have en Reprimande af Biskoppen og Biskoppen en Ditto af Cancelliet.

Den 2den Marts.

I Eftermiddag var Heger her og da vi havde røget et Par Piber Tobak, fulgtes vi ad til Bakkehuus og traskede i megen Søle, især i „Deres“ Allee. Rahbek viste os et Manuscript af en Tale, som er sendt ind til de skjønne Videnskabers Selskab for at concurrere til den af Bülow paa Sanderumgaard udsatte Præmie for den bedste Lovtale over Daniel Rantzau. Forfatteren er udentvivl en halv forrykt Person, thi foruden det øvrige Galimathias den indeholder, lader han og Rantzau holde

en Samtale med Dyveke. Fru Rahbek seer ret meget asteniſk ud og jeg frygter, at et Tilfælde, hun har i Siden, er Ansats til en Leverforstoppelse. Gutfeldt hedder Tiradeprovsten og Heger fremsagde en af ham selv forlængst componeret Tirade, hvori den Gutfeldtske Maneer meget heldig var truffet.

Den 8de Marts.

Ingemann fortalte mig blandt andet, at da han som Skoledreng engang med sin Kammerat Grüner gjorde sig lystig over Johannes's Aabenbaring, hvori de fandt megen Stof til Latter, faldt Bord og Lys pludselig overende, hvilket gjorde et mægtigt Indtryk paa dem og forvandlede deres Kaadhed til Alvorlighed. Ogsaa fortalte han om en Geister-Erscheinung, som den i denne Post ellers meget vantroende Assessor Rafn havde havt. Hans første Kone havde nemlig, kort efter hendes Død, aabenbaret sig først for Ammen til hendes efterladte eneste Datter og formanet hende til Aarvaagenhed, siden for sin Mand og Broder. Senere havde Barnet sagt til sin Stifmoder, at en venlig Kone ofte vinkede hende, og da Barnet omsider døde, havde dets Ængstelighed mod Enden yttret sig i en større Grad. Rafn har selv tilstaaet, at der er mødt ham noget saadant, men antager det for en Drøm. Han forelæste mig og det Syn, som Kong Hadding hos Saxo havde havt, da en Kone førte ham gjennem Underverdenen og de omsider kom til en Muur, som ingen af dem kunde komme over og Konen da skar Hovedet af en Hane og kastede over Muren, hvorpaa Hanen begyndte at gale bag Muren, hvilket han ansaae for en Hentydning paa Christendommen og en Anelse om det evige Liv, den forjætter. Det var vel langt søgt. Man seer forresten heraf, hvad hans Digte desuden vise, at Ingemann gjerne boer i Aandeverdenens *terra incognita* og da han boer der fredeligt og blidt, saa gjør jeg og gjerne Reisen did med ham, hvor der i mange Henseender er godt at være, naar man kun vogter sig for de altfor taagede Regioner. Da jeg kom hjem og fortalte min Kone Rafns Geschichte, kjendte hun den og fra hendes Pigedage.

Den 15de Marts.

Jeg gik til Bakkehuset, hvor jeg traf Islænderen Repp. Medens han og Rahbek afhandlede det Islandske i Rahbeks Studeerkammer, fortalte Fruen mig om hendes Asteni i den ene Side, om Fr. Bruuns Genialiteter, som paa en kold October-dag havde ført hende fra en forfriskende Kaminild ud paa Altanen for at betragte Stjernerne og høre en Tirade af Dante, samt om Münters Uheld ved et Besøg i Sommer paa Bakkehuus, hvor han ved Ankomsten istedetfor at hilse paa Selskabet foer lige paa en Foliant, som laae i Vinduet og blev stukket af en Hveps, som studerede i samme Foliant, og hvorledes han derved gebærdede sig, hvilket hun tillige mimisk darstellte.

Den 1ste April.

En deilig Vaardag. Ved Middagstid gjorde jeg en liden Excursion, først hos en Guldsmed for at høre, hvad han vilde give mig for en Gulddaase og siden hos en Jøde for at vexle nogle gamle Toskillinger samt Otte- og Fireskillinger af Frederik den Sjettes, som han bød mig en Spotpriis for.

I Eftermiddag Kl. 6 gik jeg til Ingemann og fulgtes med ham til Bakkehuus, hvorhen nu Langelænderen atter er arriveret. Ingemann fortalte mig underveis, at der skal være to litteraire Partier i Sverrig under Navn af „Phosphorister" og „Academister" og at Tegnér, som skal have store Værker i sin Pult, er mod dem begge.

Rahbek forærede mig en Duodez-Udgave af Horats, som jeg, om Lykken er god, agter at læse paa classisk Bund og især ved Tivoli. Ingemann fik en lignende Udgave af Virgil. Der var Ingen og Aftenen gik behagelig under Passiar og Gotter, i hvilke sidste Fru Rahbek havde blandet brændte Caffebønner for at narre mig April. Men jeg skildte ganske taalmodig Klinten fra Hveden. I Anledning af Kotzebues „Korsriddere", som skal gives med det første, og hvori fire Skuespillerinder gjøre deres Sager meget godt, men Skuespillerne slet, bemærkede Rahbek, at det var naturligt, at naar der var 14 Damer i Spillet, duede ikke Knægtene. Ved Bordet blev

der sunget og drukket og vor Affkedsskaal udbragt i Champagne. Klokken var 11½ før vi gik og vi maatte altsaa fortne vor Gang.

Den 5te April.

Hos Münter maatte jeg blive til Middag. Vi passiarede før og især efter Maaltidet paa hans Kammer om Reisen og Politik. Han viste mig endeel gamle Mynter og blandt disse Drachmer, halve Drachmer og Oboler fra Athen, de første med Minervas Ugle paa den ene og hendes Hoved paa den anden Side. Tillige gav han mig med den danske Klak af hans Efterretninger om det gamle Velia (strax sønden for Pæstum), der nu ere under Trykken i Tydskland, og anbefalede mig særdeles at besøge dets Ruiner.

Klokken var over syv, da vi efter adskillige Pibers Røgning sammen in bona caritate skildtes ad og jeg til Slutning fik den Formaning, at sove Middagssøvn i Italien, især om Sommermaanederne, en Formaning, som Cardinal Borgia i sin Tid havde givet Münter.

Den 9de April.

Da jeg Kl. 9½ skulde til Prinds Christian, fik jeg kun til min Morgenpibe læst lidt i Gøthes „Winkelmann“ og skrev paa min Dagbog. Hos Prindsen fik jeg først Audients efter en Times Forløb. Han yttrede sin Lyst til at gjøre en Udenlandsreise, men beklagede, at der manglede ham de fornødne Penge.

Derfra gik jeg til Rosenkrantz, som ei alene ikke vilde indlade sig paa mit Andragende om Anbefaling, men endog syntes fornærmet derved. Jeg indlod mig ikke videre med ham, især da han var beskjæftiget med sit Toilette og syntes meget presseret. Paa Retouren tilbragte jeg en halv Times Tid i Kongens Forgemak hos Kammerherre Oppen, som havde Jour og fik der den nye Bank-Anordning. Derpaa gik jeg til Tavast, som ei var hjemme, og til Øhlenschlæger, som forelæste mig Fortsættelsen af hans forommeldte Arbeide, der handler om Freirs Samtale med Skirner. Han har i Beskrivelsen over Valaskjalf, som er noget

af det meest Poetiske, rettet den barokke Lignelse om Fluerne paa Væggen og sat Bier istedet. Han lovede i Morgen at bringe mig Brev til Voss.

Den 11te April.

I Eftermiddag har jeg skrevet til Wetterstedt om kongeligt Pas fra Stockholm og fik fra Baron Fock Brev til Hjort i Hamborg. Item har jeg skrevet til Pavels, bragt mine Pengeaffairer med Rybergs Contoir i Orden, besøgt Wiwet, Testman og min Vært og skriver nu dette Kl. 10 om Aftenen med en maadelig Stemning, da en saadan Reise i det Fjerne med alle sine lyse ogsaa har sine mørke Sider — og Skilsmissen er tung. Med et lettere Hjerte vil jeg — om det saaledes er Forsynets Raad — atter træde til denne Pult, fra hvilken jeg nu for sidste Gang for lang Tid sender Dagbogens faa Læsere et hjerteligt Farvel og slutter med det Ønske, at jeg glad maa samles igjen med min Hustru og mine efterladte Venner. Det høre Gud!

Trykfejl.

Pag. 81, Lin. 16 f. n.: „garganefisk" læs „gergenefisk"
— 277, — 4 f. n.: „Maltenborn" læs „Kaltenborn".

Pag. 3, Lin. 10 f. n.: Schmidts her og flere andre Steder nævnte Rejsefælle P. B. er Præsident Bull.